

ТЕОДОР ДРАЙЗЕР ФИНАНСИСТ

Част 1 от „Трилогия на желанието“

Превод от английски: Красимира Тодорова, 1986

chitanka.info

ГЛАВА I

Филадельфия, по времето, когато там се роди Франк Алджърнън Каупъруд, бе град с над двеста и петдесет хиляди жители, с красиви паркове и забележителни сгради, съхранили множество спомени от историческото минало^[1]. Доста от нещата, които Франк, а и ние по-късно опознахме, не съществуваха тогава — телеграфът, телефонът, компанията за доставки на стоки по домовете, презокеанските параходи, градските пощальони. Не съществуваха все още нито пощенските марки, нито препоръчаните писма. Не беше се появил и трамваят. Вместо него напред-назад сновяха безброй омнибуси, а за по-дълго пътуване хората използваша бавно развиващата се железопътна мрежа, която на доста места се свързваше чрез водни канали.

Когато Франк се роди, баща му беше дребен банков чиновник, но десет години по-късно, когато момчето вече бе започнало да насочва жаден и любопитен поглед към света, мистър Хенри Уърдингтън Каупъруд поради смъртта на директора на банката и съответното изкачване на останалите чиновници по йерархичната стълбица получи овакantenото място на касиер срещу — както му се струваше — несметната заплата от триста и петдесет долара годишно. Той незабавно реши — и радостно уведоми за своето решение жена си — да премести семейството си в по-добър квартал — от Бътънуд Стрийт 21 на Ню Маркет Стрийт 124; да замени досегашното си двуетажно жилище с красива триетажна тухлена къща. Не беше изключено някой ден да попаднат на нещо дори още по-добро, но засега и на това бяха благодарни. Хенри Каупъруд беше изключително доволен.

Хенри Уърдингтън Каупъруд вярваше само на това, което виждаше, и беше доволен от това, което е — банкер, или, по-точно, бъдещ банкер. В онези години бе представителен човек — висок, слаб, буден, енергичен с красиви, пригладени, късо подрязани бакенбарди, които стигаха чак до долния край на ушите му. Разстоянието между горната му устна и дългия прав нос бе гладко избръснато и необичайно

издължено, а брадичката му бе леко заострена. Гъстите вежди подчертаваха сивозелените му блуждаещи очи, а късите му пригладени коси бяха грижливо разделени на път. Винаги ходеше с редингот и цилиндър — в тогавашните финансови кръгове това се считаше за модно. Поддържаше ръцете и ноктите си безупречно чисти. Правеше впечатление на суров човек, но тази суровост всъщност бе привидна.

В силното си желание да се издигне в обществото и във финансовите кръгове той много внимаваше за кого и с кого говори. Еднакво се боеше както да изказва крайни или непопулярни мнения по социални или политически въпроси, така и да поддържа връзки с хора с лоша репутация; всъщност изобщо нямаше твърди политически убеждения. Не беше нито за, нито против робовладелството, макар по това време аболиционистите да водеха яростна борба с привържениците му. Хенри Каупъруд бе искрено убеден, че от железниците човек може да натрупа цяло състояние, стига да има достатъчно капитал и онова особено качество, наречено лично обаяние, тоест способността да печели доверието на другите. Смяташе, че Андрю Джаксън^[2] прави голяма грешка, като се противопоставя на Николас Бидъл^[3] и Банката на Съединените щати — един от най-спорните въпроси по онова време, — и беше крайно обезпокоен от същинския порой „несигурни пари“, пуснати в обръщение и попадащи непрестанно и в неговата банка, която ги приемаше — естествено с отбив от стойността мм — и отново ги пускаше в обръщение, като ги даваше на жадните за заеми клиенти с печалба. Трета национална филаделфийска банка, в която той служеше, се намираше на Трета улица, считана по онова време за център не само на Филадельфия, но и на целия финансов свят в Щатите; собствениците на банката се занимаваха между другото и с борсово посредничество. Безброй „щатски банки“, големи и малки, безотговорно пускаха свои банкноти срещу несигурни и никому неизвестни активи и с невероятна бързина фалираха или преустановяваха плащанията; да познава всички тези неща беше важно условие за работата на мистър Каупъруд, затова той бе станал олицетворение на предпазливостта. На него за съжаление до голяма степен му липсваха двете качества, необходими за преуспяване в която и да е област: лично обаяние и далновидност. Не му бе

предопределено да бъде голям финансист, но съдбата все пак му бе приготвила едно не лошо обществено място.

Мисис Каупъруд беше набожна дребна жена, със светлокестеняви коси и бистри кафяви очи — весела и много привлекателна на младини, с годините тя бе станала строга и придирчива и се бе отдала прекалено сериозно на майчинските си задължения към тримата си сина и дъщеря си. Синовете ѝ, възглавявани от Франк, най-големия, ѝ създаваха доста главоболия, тъй като непрекъснато предприемаха походи до различни краища на града, където се събираха навярно с лоши момчета и виждаха и чуваха неща, които не биваше нито да виждат, нито да чуват.

Още от десетгодишна възраст Франк Каупъруд се проявяваше като роден водач. В основното училище, а по-късно и в гимназията всички се доверяваха безусловно на неговия здрав разум при всякакви обстоятелства. Беше упорит, смел и самоуверен. Към политиката и икономиката проявяваше любознателност от най-ранно детство. Книгите изобщо не го интересуваха. Беше добре сложено, широкоплещесто, стройно момче с открито, волево лице, с правилни черти, с големи ясни сиви очи; с високо чело и тъмнокестеняви, късо подстригани остри коси. Беше умен, инициативен и самостоятелен и вечно задаваше въпроси с горещото желание да получи изчерпателен и смислен отговор. Никога от нищо не беше боледувал, хранеше се с апетит и властно се разпореждаше с братята си: „Хайде, Джо!“, „По-бързо, Ед!“ . Издаваше заповедите си не грубо, а уверено и Джо и Ед му се подчиняваха. Те бяха свикнали от самото начало да гледат на Франк като на главатар и с готовност се вслушваха в командите му.

Той все размишляваше за нещо — всичко го удивяваше, — но не можеше да проумее основното — какво представлява и как е устроен животът, на който и той самият се радваше? Как са се появили хората на Земята? И защо? Кой всъщност е сложил началото на света? Майка му му разказа легендата за Адам и Ева, но той не повярва в нея. Близо до дома им имаше рибен пазар и Франк обичаше, отивайки при баща си, повел братята си на следучилищен поход, да се спира при една от рибарниците, пред която бе изложен голям стъклен съд с чудновати морски екземпляри, доставяни от рибарите от Делауерския залив. Веднъж там видя морско конче — странна животинка, приличаща доста на конче, — друг път видя електрическа змиорка, чиито свойства

можеха вече да се обяснят благодарение на откритието на Бенджамин Франклин. Един ден Франк видя в стъклен съд омар и сепия и стана очевидец на трагедия, която запомни за цял живот и която му помогна да разбере много неща. На омара, както стана ясно от разговорите на насъбралите се зяпачи, не давали никаква храна, тъй като считали сепията за полагаема му се плячка. Омарът лежеше на покритото с жълтеникав пясък дъно на стъкленията и сякаш нищо не виждаше — не можеше да се определи накъде гледат малките му черни лъскави очи, но те явно не се откъсваха от сепията. Белезникава, мека като восък, прилична на парче свинска сланина, тя се придвижваше на тласъци, но щипците на врага, който явно не изпускаше нито една нейно движение, безпощадно откъсваха по някоя нова част от тялото ѝ. Сякаш изхвърлен с катапулт, омарът връхлиташе към мястото, където сепията привидно дремеше, а тя бързо му се изплъзваше и се скриваше зад мастиленото облаче, което оставяше зад себе си. Не всеки път обаче успяваше да се измъкне невредим. Често парченца от тялото или от опашката ѝ оставаха в щипците на легналия на дъното хищник. Младият Каупъруд дотолкова бе завладян от тази драма, че идваше всеки ден да я следи.

Една сутрин той застана пред стъкления съд и почти притисна нос към стъклото. От сепията беше останал вече само малък къс, а торбичката ѝ със защитна течност бе празна. Омарът се бе закротил в единия ъгъл на съда, явно готов за нападение.

Този път момчето стоя по-дълго от всякога, наблюдавайки захласнато ожесточената схватка. Може би още сега, а може би след час или след ден сепията щеше да бъде мъртва; омарът ще я убие и ще я изяде. Франк погледна отново към бакъренозелената машина на унищожението в ъгъла на съда и се запита кога ли точно ще се случи това. Може би довечера. Да, довечера пак трябва да отскочи дотук.

Когато вечерта намина — какво да види, — очакваното бе станало. Около съда се бяха струпали хора. Омарът лежеше в ъгъла, а пред него разкъсаната на две и почти изядена вече сепия.

— Сипа я най-сетне! — каза един от зяпачите. — Когато застанах тука преди час, омарът изведнъж се хвърли и я сграбчи. Тя обаче беше изнемощяла. Беше загубила пъргавината си. Опита се да му се изплъзне заднешком, но омарът тъкмо това и чакаше. Той отдавна бе предвидил всяко нейно движение. Днес най-сетне я сипа.

Франк гледаше втренчено. Колко жалко, че бе пропуснал края. Като видя убитата сепия, за миг изпита жал към нея. После премести поглед към победителя.

„Струва ми се, че точно така трябваше да стане — си каза той. — Сепията не беше достатъчно пъргава.“ И продължи да разсъждава. „Сепията не можеше да убие омара — нямаше оръжие. Омарът можеше да убие сепията — той бе здравата въоръжен. Сепията нямаше с какво да се храни; на омара бяха предоставили плячка — сепията. Не беше ли естествено краят да бъде такъв? Би ли могъл да бъде друг? Не, сепията не можеше да се пребори“ — заключи той, припчайки към дома.

Този случай направи силно впечатление на Франк. Той даваше приблизителен отговор на въпроса, който от дълго време го измъчваше: как е устроен животът? Ето как — едни същества живеят за сметка на други. Омарите изяждат сепиите и разни подобни животинки. А кой изяжда омарите? Хората, разбира се. Да, точно така. Ами кой изяжда хората? — запита се Франк. — Дали другите хора? Не, дивите зверове. И индианците и човекоядците. Някои загиват от бури или при нещастни случаи. Не беше сигурен дали едни хора живеят за сметка на други, но затова пък знаеше, че се убиват един друг. Нима не стават войни, улични побоища? Веднъж на връщане от училище сам бе видял разбунтувана тълпа да напада сградата, в която се помещаваше редакцията на вестник „Пъблик Леджър“. Баща му му обясни защо е било организирано това нападение. Заради робите. Точно така! Едни хора живеят за сметка на други. Робите също са хора. Ето защо цареше такова вълнение. Едни хора убиваха други хора — негрите.

Прибра се у дома твърде доволен от направените изводи.

— Мамо! — извика той още от вратата. — Най-сетне я спипа!

— Кой кого е спипал? За какво говориш! — попита изумена майката. — Върви да си измиеш ръцете!

— Омарът спипа сепията. Нали преди няколко дни ви разказвах на теб и на татко за тях!

— Е, жалко! Но ти какво толкова се интересуваш от подобни работи? Тичай си измий ръцете!

— Такова нещо не може да се види често. Аз поне не бях виждал.

Франк отиде в задния двор, където имаше кран, съединен с уличния водопровод, и масичка с вкопана в земята подпора, а върху масичката — кофа с вода и лъскаво ламаринено канче, и си изми лицето и ръцете.

— Татко — обърна се той към баща си по-късно, — нали си спомняш за сепията?

— Да.

— Тя е мъртва. Омарът я спипа.

— Жалко — равнодушно отвърна баща му, продължавайки да чете.

Но Франк седмици наред продължи да мисли за случилото се и за живота, който започваше да опознава, защото вече го вълнуваше въпросът, какъв ще стане и какво място ще заеме в този свят той самият. Като наблюдаваше баща си да брой пари, момчето мечтаеше един ден също да стане банков чиновник, а Трета улица, където се намираще банката, в която работеше баща му, му се виждаше най-чистата и най-красивата улица в света.

---

[1] Авторът има предвид някои събития, свързани с Войната за независимост. В Двореца на независимостта на 4 юли 1776 година е провъзгласена Декларацията за независимост. — Бел. прев. ↑

[2] Седми президент на САЩ от 1829 до 1837 година. — Бел. прев. ↑

[3] Директор на Банката на САЩ (1822–1836). — Бел. прев. ↑

ГЛАВА II

Франк Алджърнън Каупъруд израсна в атмосфера на семейно разбирателство и благополучие. Бътнуд Стрийт, на която прекара първите десет години от живота си, би се харесала на всяко момче. На нея имаше предимно малки дву- и триетажни къщи от червени тухли; няколко стъпала от бял мрамор водеха към входните врати и изящна украса също от бял мрамор обрамчваше входовете и прозорците. Улицата беше гъсто засадена с дървета. Настилката бе от едри обли камъни и от дъждовете блестеше от чистота, а тротоарите бяха от червени тухли — винаги леко влажни и лъхащи прохлада. Зад къщите имаше дворове с дървета и трева и тук-там с цветни лехи, тъй като на дълбочина парцелите бяха повече от трийсет метра, а къщите бяха построени близо до улицата и зад тях оставаше доста място.

Бащата и майката на Франк бяха добродушни и непринудени хора и винаги бяха склонни да участвуват в радостите и забавленията на децата си. Затова семейството — което след раждането на Франк всеки две-три години нарастваше с по едно дете, докато децата станаха четири, а Франк — на десет години, — преди да се премести в къщата на Ню Маркет Стрийт, приличаше на оживен кошер. Обществения връзки на Хенри Уърдингтън Каупъруд се разшириха, откак го издигнаха на по-отговорен пост, и той постепенно започна да става видна личност. Запозна се с неколцина от най-едрите търговци — клиенти на неговата банка, а тъй като служебните задължения му налагаха да посещава и други банкерски къщи, стана популярен и си спечели добро име в Банката на Съединените щати, в „Дрексъл“, „Едуардс“ и други. Борсовите посредници го приемаха като представител на една от най-солидните финансови организации и го смятаха, ако не за човек с блестящ ум, то поне за извънредно съвестен и честен.

Младият Каупъруд беше непосредствен свидетел на успешната кариера на баща си. Често му разрешаваха в съботни дни да отива в банката и той с голям интерес наблюдаваше оживената размяна на

книжа в отдела за посреднически услуги. Искаше му се да разбере откъде идват различните пари, защо хората се обръщат към банката за сконтиране на полиците и какво правят те после с получените суми. Доволен, че синът му проявява такъв интерес, бащата на драго сърце му разясняваше всичко и момчето още в ранна възраст — десет-петнадесетгодишно — успя да си изгради точна представа за финансовото състояние на страната, знаеше по какво се отличава щатската банка от националната, с какво се занимават борсовите посредници, какво представляват акциите и защо тяхната стойност непрекъснато се мени. Започна да разбира значението на парите като средство за размяна, стана му ясно, че всички стойности се изчисляват в съотношение с една основна — тази на златото. Беше финансист по природа и проявяваше тънък усет към всичко, свързано с това голямо изкуство, така както поетът долавя и най-тънките нюанси на чувствата и преживяванията. Основното средство за размяна — златото — го привличаше неудържимо. Когато баща му му обясни как се добива то, Франк често сънуваше, че притежава златна мина, и се събуждаше с мечтата сънят да се сбъдне. Силно го интересуваха и ценните книжа — акциите и облигациите, и той с изненада научи, че някои от тях не струват дори колкото хартията, на която са отпечатани, а други се оценяват много по-високо от обозначената върху тях номинална стойност.

— Виж, момчето ми — каза един ден баща му, — такова нещо не се появява често при нас.

Той му посочи пакет акции на Британската източноиндийска компания, заложи в банката с допълнителна гаранция за две трети от номиналната им стойност срещу заем от сто хиляди долара. Един филарделфийски магнат ги бе ипотекирал, защото се нуждаеше от пари в наличност. Младият Каупъруд ги погледна любопитно.

— Човек никога не би казал, че струват толкова — отбеляза той.

— Но действителната им стойност е четири пъти по-висока от номиналната — отвърна с хитра усмивка баща му.

Франк отново се зае да разглежда акциите.

— „Британска източноиндийска компания“ — прочете той. — Десет лири стерлинги — а това са близо петдесет долара.

— Четиридесет и осем долара и тридесет и пет цента — уточни баща му сухо. — Е, ако имахме такъв пакет, нямаше да е необходимо

да се трудим толкова. Обърни внимание, че по тях почти няма белези от карфички. Очевидно рядко ги пускат в обръщение. Предполагам, че досега не са били залагани.

След малко младият Каупъруд върна пакета с акции на баща си, изумен от огромното разклонение на финансовата система. Каква беше тази Източноиндийска компания? С какво се занимаваше? Баща му му обясни.

В къщи Франк също слушаше разговори за капиталовложения и рисковани финансови операции. От такъв разговор например научи за една крайно влиятелна личност на име Стиймбърджър, известен търговец на месо от щата Вирджиния, който отскоро се бе появил във Филаделфия, привлечен от надеждата за големи и изгодни кредити. Стиймбърджър, както каза баща му, бил много близък с Николас Бидъл, с Ларднър и с някои други шефове на Банката на Съединените щати или най-малкото бил в такива дружески отношения с тях, че успявал да получи от тази банка почти толкова кредит, колкото пожелал. Закупувал на едро добитък от Вирджиния, Охайо и други щат и на практика бил монополизирал доставката на месо в големите източни градове. Бил много едър човек, лицето му според мистър Каупъруд приличало на свинска зурла; винаги носел висока шапка от боброва кожа и дълъг редингот, който падал свободно около могъщите му гърди и издутия корем. Стиймбърджър успял рязко да повиши цените на месото до тридесет цента за фунт, с което предизвикал силно недоволство сред дребните търговци и купувачите и си спечелил лошо име. Когато идвал във фондовия отдел на банката на стария Каупъруд, обикновено носел облигации от Банката на Съединените щати в размер на сто или двеста хиляди долара, пуснати в копюри от по хиляда, пет хиляди и десет хиляди долара за срок от дванайсет месеца. Тези облигации той сконтирал с десет-дванадесет процента под номиналната им стойност, като предварително плащал за тях на Банката на Съединените щати с полица за пълната сума и за срок от четири месеца. Компенсацията от тези операции получавал от фондовия отдел на Трета национална банка по номинал в кредитни банкноти на разни банки от Вирджиния, Охайо и Западна Пенсилвания, тъй като най-вече в тези щати имал плащания. Трета национална банка получавала четири-пет процента печалба от

основната сделка, а от сконтовия процент от банкнотите на Западните щати печалбата също не била малка.

Мистър Каупъруд говореше и за друг един човек — някой си Франсис Дж. Грънд, известен вашингтонски журналист и лобист^[1], притежател на дарбата да разкрива всевъзможни тайни, свързани преди всичко с финансовото законодателство. Нито президентът, нито правителството, нито пък Сенатът и Камарата на представителите не успявали да опазят дори една своя тайна от него. Преди години чрез две-три посреднически кантори Грънд закупил големи дялове полици и облигации от тексаските банки. Докато водела борба за независимост с Мексико, Тексаската република пуснала в обръщение огромно количество кредитни пари на обща сума десет-петнадесет милиона долара. По-късно, във връзка с плана Тексас да бъде присъединен към САЩ, в Конгреса бил приет законопроект за асигниране на кредит от пет милиона долара, за да бъде погасен старият дълг. Грънд научил тази работа, научил също, че една част от заема поради специалните условия, при които бил отпуснат, ще бъде изплатена напълно, а останалата — с известен отбив и че имало решение на една от сесиите да се симулира отхвърляне на законопроекта, за да бъдат разколебани външните хора, които, узнали за тази възможност, биха се опитали да спечелят, като закупят стари облигации. Грънд уведомил за това Трета национална банка, а сведението естествено стигнало до касиера Каупъруд. Той разказа всичко на жена си, така че и синът му Франк го чу и големите му ясни очи заблестяха. Чудеше се защо баща му не използва възможността да закупи за себе си някоя и друга тексаска облигация. Грънд, както каза баща му, и навярно още трима-четирима били спечелили по сто хиляди всеки. Сигурно смята, че тази работа не е съвсем законна, а всъщност какво незаконно има в нея? Защо да не се облагодетелства от едно тайно сведение? Франк си каза, че баща му е прекалено честен, прекалено предпазлив и че когато самият той порасне и стане борсов посредник, финансист или banker, никога не би се двоумил за подобни неща.

Тъкмо по това време у Каупърудови дойде на гости един роднина, който не беше идвал дотогава — братът на мисис Каупъруд. Наричаше се Сенека Дейвис. Едър, пълен мъжага, висок метър и осемдесет и пет, червендалест, синеок, с кръгла, силно оплешивяла глава, обградена с остатъци от златисточервеникава коса. Обличаше се

много елегантно и по последна мода — с жилетка на цветя, дълъг светъл редингот и цилиндър (задължителен атрибут за всеки преуспяващ мъж). Франк се влюби в него от пръв поглед. Мистър Дейвис беше плантатор, собственик на голямо ранчо в Куба, и разказваше на момчето за живота на острова, за бунтовете, за засадите, за ръкопашните боеве с мачете между хората от плантацията и за ред подобни неща. Той носеше със себе си цяла сбирка от интересни индиански вещи и много пари, доведе и неколцина роби — единият от които — висок и слаб негър на име Мануел, го следваше неотлъчно, изпълнявайки ролята на негов личен слуга. Мистър Дейвис изнасяше от плантацията си необработена захар, която се разтоварваше в южните пристанища на Филадельфия. Вуйчото плени Франк със своя весел нрав, с непринудеността си, която изглеждаше дори малко грубовата и безцеремонна сред членовете на това спокойно и сдържано семейство.

— Е, Нанси Арабела — викна той гръмко към мисис Каупъруд, когато пристигна един неделен следобед без предизвестие и радостно изненада цялото семейство с неочакваната си поява. — Не си наддала нито грам. Пък аз си мислех, че като се омъжиш за тоя добряк Хенри, ще затлъстееш като брат си. Виж я ти нея! Обзалагам се, че не тежиш дори и трийсет килограма.

И като я прихвана през кръста, той я подхвърли нагоре за най-голямо смущение на децата, които не бяха виждали дотогава някой да се отнася така свойски с майка им.

Хенри Каупъруд много се зарадва и остана поласкан от пристигането на заможния си роднина, защото преди дванадесет години, когато се бе оженил за Нанси Арабела, Сенека Дейвис не му бе обърнал голямо внимание.

— Я ги виж тези малки филиаделфийчета, лицата им сякаш са посипани с талк. Трябва да дойдат в ранчото ми в Куба да почернеят. Тогава вече няма да приличат на восьъчни кукли — рече вуйчото и щипна по бузата петгодишната Ана-Аделейд. — Да ти кажа, Хенри, добре сте се наредили — продължи той, оглеждайки критично гостната на безличната триетажна къща.

Стаята, дълга седем и широка шест метра, облицована с черешов фурнир и обзаведена с мебели „Шерътън“^[2], беше малко необичайна, но приятна. Когато назначиха Хенри Каупъруд за касиер, семейството

се сдоби и с пиано — изключително луксозна за онова време вещ, доставена от Европа, — та като порасне достатъчно, Ана-Аделейд да се научи да свири. Имаше и няколко редки декоративни предмета — газон полилей, стъклена купа със златни рибки, лъскави раковини със странни форми и един мраморен купидон с кошничка с цветя в ръце. Беше лято и през отворените прозорци се виждаха широко разперените зелени клони на дърветата, които хвърляха приятна сянка върху тухления тротоар. Вуйчо Сенека излезе да се разходи на двора.

— Да, много е приятно тук — възкликна той, като се спря под един висок бряст и огледа двора, който частично бе настлан с тухли и бе ограден с тухлени стени с пълзящи растения по тях. — А къде ви е хамакът? Не окачвате ли тук хамак през лятото? На верандата си в Сан Педро аз имам шест или седем.

— Не сме и помисляли досега да окачваме тук хамак заради съседите, но сигурно ще е приятно, ако го има — отвърна мисис Каупъруд. — Хенри незабавно ще купи един.

— Аз имам два-три в пътническия си сандък в хотела. Чернокожите от плантацията ги плетат. Утре сутрин ще ви изпратя един по Мануел.

Той откъсна клонка от пълзящото растение, дръпна леко Едуард за ухото, обеща на Джоузеф, най-малкото от момчетата, да му подари индианска томахава и влезе обратно в къщата.

— Това момче ми харесва — каза той след известно време и сложи ръка върху рамото на Франк. — Как му е цялото кръщелно име, Хенри?

— Франк Алджърнън.

— Можете да го кръстите на мен например. Има нещо в това момче. Искаш ли да дойдеш в Куба и да станеш плантатор, момчето ми?

— Не, не искам — отвърна Франк.

— Прямо не ти липсва! И какво лошо виждаш в това?

— Нищо, просто не разбирам от тази работа.

— А от какво разбираш?

Момчето се усмихна лукаво.

— Засега от нищо.

— Добре, а какво те интересува?

— Парите.

— Ясно, то ти е в кръвта. Май си наследил нещичко от баща си, а? В това няма нищо лошо, пък и разсъждаваш като зрял мъж. Пак ще се върнем на този въпрос. Нанси, струва ми се, че си родила един истински финансист. Поне ако се съди по приказките му.

Вуйчото се вгледа внимателно във Франк. Каква решителност и сила се излъчваха от това момче! Големите му ясни сиви очи гледаха умно. Те загатваха много неща, а не разкриваха почти нищо.

— Умно момче! — каза мистър Дейвис на зет си Хенри. — Харесва ми деловитостта му. Будни деца си създад.

Мистър Каупъруд се усмихна сдържано. Щом този вуйчо харесва Франк, би могъл да направи много за момчето, дори евентуално да му завещае част от състоянието си — беше богат и неженен.

Вуйчо Сенека започна често да посещава семейството — придружен винаги от черния си прислужник Мануел, който за голямо учудване на децата говореше и английски, и испански — и да проявява все по-голям интерес към Франк.

— Когато това момче порасне и реши с какво иска да се занимава, аз ще му помогна да осъществи желанието си — каза веднъж мистър Дейвис на сестра си, а тя от все сърце му благодари.

От разговорите с Франк за учението му вуйчото разбра, че момчето почти не се интересува от книги и от повечето учебни предмети, които бе задължено да изучава. Граматиката му била направо омразна, литературата била истинска глупост, латинският — никому ненужен. Само историята била малко по-интересна.

— Обичам счетоводството и математиката — каза Франк. — Най-много ми се иска обаче да се махна от училище и да започна работа. Ето това искам да правя.

— Малък си още, момчето ми — отвърна вуйчото. — На колко си години? Имаш ли четиринайсет?

— Не, на тринайсет съм.

— А по-рано от шестнайсет не можеш да напуснеш училище. Всъщност най-добре ще е да учиш до седемнайсет или осемнайсет. Няма да ти навреди. После никога вече няма да се върнеш в детството.

— Аз не искам да бъда дете. Искам да работя.

— Не бързай толкова, момчето ми. Няма и да разбереш кога си пораснал. Имаш желание да станеш банкиер, така ли?

— Да, сър.

— Като му дойде времето, ако дотогава всичко е наред, ако си се държал добре и ако все още имаш желание да ставаш банкер, ще ти помогна да започнеш. Аз на твое място бих порботил година-две в някоя голяма търговска фирма за зърнени храни. Това е една добра школовка. Ще научиш много неща, които по-късно ще трябва да знаеш. Засега обаче си пази здравето и учи колкото можеш повече. Когато му дойде времето, извести ми, където и да се намирам. Аз ще ти пиша, за да разбера как си се развивал.

Той даде на момчето една десетдоларова златна монета, за да си открие банкова сметка. И никак не беше чудно, че това енергично, самоуверено, с явни заложби момче засили още повече благоразположението на мистър Дейвис към цялото семейство.

---

[1] Лобисти — агенти на банки и монополи, които оказват влияние на депутатите от Конгреса в САЩ при приемане на някой закон. — Бел. прев. ↑

[2] Стил на мебели от XVIII век. — Бел. прев. ↑

ГЛАВА III

На тринайсетгодишна възраст Франк Каупъруд се впусна в първата си търговска авантюра. Минавайки веднъж по Фронт Стрийт, улицата на фирмите за внос и търговия на едро, той видя над вратата на един магазин за бакалски стоки флагче, което означаваше, че тук има търг. Отвътре долиташе гласът на аукционера:

— Колко ще дадете за тези двайсет и два чувала отлично явайско кафе? Пазарната му цена на едро в момента е седем долара и трийсет и два цента за чувал. Колко давате? Колко давате? Партидата се продава изцяло. Колко давате?

— Осемнайсет долара — обади се един застанал близо до вратата бакалин, колкото да открие търга.

Франк се спря.

— Двайсет и два — извика друг.

— Трийсет — обяви трети.

— Трийсет и пет — надвика го четвърти.

И тъй стигнаха до седемдесет и пет долара — по-малко от половината от действителната цена на кафето.

— Седемдесет и пет долара. Седемдесет и пет — повтаряше гръмогласно аукционерът. — Някой ще даде ли повече? Седемдесет и пет долара — първи път. Някой ще даде ли осемдесет? Седемдесет и пет долара — втори път... — Аукционерът направи кратка пауза, вдигнал театрално ръка. После я свали и стовари юмрук върху дланта на другата си ръка. — Продадено на мистър Сайлъс Грегъри за седемдесет и пет долара. Отбележи, Джери — подвикна той на своя червенокос и луничав помощник. После премина към продажбата на следващата бакалска стока — одинайсет бурета нишесте.

Младият Каупъруд бързо пресмяташе наум. Ако пазарната цена на кафето, както каза аукционерът, сега е седем долара и трийсет и два цента за чувал, това означава, че бакалинът, който го купува за седемдесет и пет долара, веднага печели осемдесет и шест долара и четири цента, без да се смята печалбата, която би получил, ако ги

продаде на дребно. Доколкото си спомняше, майка му плащаше дваайсет и осем цента за половин килограм. Стиснал учебниците под мишница, Франк се промъкна по-навътре, за да следи отблизо търга. Едно буре с нишесте, както скоро чу, струвало десет долара на свободния пазар, а тук го продаваха за шест. Набързо се продадоха и няколко бъчонки с оцет само за една трета от действителната им цена. Франк изпитваше силно желание да се включи в търга, но в джоба си имаше само дребни пари. Аукционерът забеляза застаналото едва ли не под носа му момче и сериозният, напрегнат израз на лицето му веднага му направи впечатление.

— А сега ви предлагам партида чудесен кастилски сапун — седем сандъчета, ни повече, ни по-малко, — който, както знаете, ако изобщо разбирате нещо от сапун, се продава по четиринайсет цента калъпа, а такова сандъче струва поне единайсет долара и седемдесет и пет цента. Колко давате? Колко давате? Колко давате?

Той говореше бързо, както е присъщо на аукционерите, и с повече патос, отколкото бе необходимо, но това не направи никакво впечатление на младия Каупъруд, Той вече трескаво пресмяташе. Седем сандъчета по единайсет и седемдесет и пет прави точно осемдесет и два долара и дваайсет и пет цента. Ако партидата се продаде на половин цена... ако се продаде на половин цена...

— Дванайсет долара — обади се някой.

— Петнайсет — обади се друг.

— Двайсет — извика трети.

— Двайсет и пет — повиши четвърти.

После започна наддаване само от по един долар, тъй като кастилският сапун не беше кой знае колко търсена стока.

— Двайсет и шест.

— Двайсет и седем.

— Двайсет и осем.

— Двайсет и девет. Мълчание.

— Трийсет! — решително заяви младият Каупъруд. Аукционерът, нисичък човек с мършаво лице, рунтава коса и остър поглед, впери любопитно и с известно недоверие очи във Франк, но не спря разпродажбата. Направи му впечатление съсредоточеният израз на момчето и без сам да знае защо, изпита доверие към него и реши, че

в участието му в наддаването няма нищо нередно и че то има пари. Навярно беше син на някой бакалин.

— Трийсет долара! Трийсет долара! Трийсет долара за тази партида чудесен кастилски сапун. Великолепен сапун! На дребно се продава по четиринайсет цента калъпа. Някой ще даде ли трийсет и един долара? Някой ще даде ли трийсет и един долара? Някой ще даде ли трийсет и един долара?

— Трийсет и един! — обади се някакъв глас.

— Трийсет и два — каза Каупъруд.

И цялата процедура се повтори отново.

— Трийсет и два долара! Трийсет и два долара! Трийсет и два долара! Някой ще даде ли трийсет и три? Сапунът е прекрасен. Седем сандъчета с най-хубавия кастилски сапун. Кой ще даде трийсет и три?

Мозъкът на младия Каупъруд работеше на пълни обороти. Нямаше в себе си пари, но баща му беше касиер в Трета национална банка и Франк можеше да използва името му като гаранция. Сигурно би могъл да продаде всичкия сапун на кварталния или пък на някой друг бакалин. Доста хора желаеха да го вземат на тази цена. Защо да не го купи той?

Аукционерът изчака малко.

— Трийсет и два — първи път! Ще даде ли някой трийсет и три? Трийсет и два — втори път! Няма ли някой да даде трийсет и три? Трийсет и два — трети път! Седем сандъчета великолепен сапун! Някой ли няма да даде повече! Едно, две, три! Няма ли по-висока цена? Едно, две, три! — Отново вдигна ръката си. — Продадено на мистър ...

Той се наведе и изгледа с любопитство младия купувач.

— Франк Каупъруд, син на касиера на Трета национална банка — поясни самоуверено момчето.

— Да, да! — каза аукционерът, напълно успокоен от ясения поглед на Франк.

— Ще почакате ли, докато изтичам до банката да взема парите?

— Разбира се. Но не се бави. Ако не дойдеш до един час, отново ще продам стоката.

Франк не отвърна нищо. Изхвъркна от вратата и тичешком се отправи най-напред към бакалина, от когото пазаруваше майка му и чието магазинче беше през една улица от тяхната къща.

На около тридесет крачки от вратата Франк забави ход, придаде си безучастен израз, влезе в бакалницата и се огледа, за да види дали има кастилски сапун. Да, имаше, съвсем същия като неговия, изложен в същото сандъче.

— Колко струва един такъв сапун, мистър Далримпъл? — попита Франк.

— Шестнайсет цента — отвърна бакалинът.

— Ако ви предложи седем сандъчета от същия сапун за шестдесет и два долара, ще го вземете ли?

— От същия ли?

— Да, сър.

Мистър Далримпъл бързо пресметна наум.

— Мисля, че ще го взема — каза бакалинът колебливо.

— А ще ми го платите ли още днес?

— Ще ти дам полица. Къде е сапунът?

Мистър Далримпъл беше изненадан от неочакваното предложение, което му направи момчето на съседите. Той добре познаваше мистър Каупъруд, а също и Франк.

— Значи, ще вземете сапуна, ако ви го донеса днес?

— Ще го взема — отвърна бакалинът. — Да не би да си решил да влизаш в бранша?

— Не, но знам откъде може да се купи евтино такъв сапун.

Франк излезе бързо и хукна към банката на баща си. Тя вече беше затворена, но Франк знаеше как да се вмъкне, знаеше също, че баща му ще се зарадва на съобщението, че синът му ще спечели трийсет долара. Искаше да заеме парите само за един ден.

— Какво има, Франк? — попита баща му, като вдигна глава от книгата и го видя зачервен и задъхан.

— Моля те да ми заемеш трийсет и два долара.

— Добре, ще ти заема, но за какво са ти?

— Искам да купя сапун... седем сандъчета кастилски сапун. Знаем откъде да го взема и на кого да го продам. Мистър Далримпъл ще го купи. Дава ми шейсет и два долара, а аз ще го взема за трийсет и два. Ще ми заемеш ли парите? Трябва веднага да се върна да платя стоката на аукционера.

Баща му се усмихна. Синът му за първи път проявяваше качествата си на бизнесмен. Беше прекалено умен и предприемчив за

своите тринайсет години.

— Е, Франк — каза той, като отвори едно чекмедже, в което имаше няколко банкноти, — с финансови операции ли се готвиш да се занимаваш? Сигурен ли си, че няма да загубиш? Преценил ли си точно какво предприемаш?

— Заеми ми парите, татко — помоли Франк, — и из много скоро ще ти докажа какво мога. Само ми дай парите. Имай ми доверие.

Той приличаше на младо ловджийско куче, подушило дивеч. Нима баща му би могъл да устои на молбата му?

— Разбира се, че ти имам доверие, Франк — каза той и отброи шест банкноти по пет долара, емисия на самата Трета национална банка, и две по един долар. — Ето, вземи!

Франк измърмори някаква благодарност, изскочи от банката и хукна с всички сили към мястото на търга. Когато пристигна, продаваха захар. Франк се промъкни до помощника па аукционера.

— Искам да платя сапуна — каза той.

— Веднага ли?

— Да. Ще ми дадете ли разписка?

— Разбира се.

— Вие ли ще се заемете с доставката?

— Не, доставката не е наша работа. Трябва сам да си приберете стоката в срок от двайсет и четири часа.

Това затруднение не обърка Франк.

— Добре — каза той и пъкна разписката в джоба си.

Аукционерът го проследи с поглед при излизането му. След половин час момчето се върна, придружено от един каруцар — от тези, които се въртят край кея с надеждата при разтоварването на стоките да получат някаква работа.

Франк го бе наел за шейсет цента да превози сапуна. След още половин час бяха вече пред бакалницата на учудения мистър Далримпъл, когото Франк помоли да излезе да види стоката, преди да я разтоварят. Момчето бе решило да закара сапуна у дома си, ако по някаква причина сделката се развалеше. Макар че извършваше подобна операция за първи път в живота си, Франк бе невъзмутим.

— Да, да — каза мистър Далримпъл, почесвайки замислено побелялата си глава, — сапунът е същият. Купувам го. Ще удържа на думата си. Откъде го взе, Франк?

— Тук наблизно, на разпродажбата у Биксъм — прямо и учтиво му отговори момчето.

Мистър Далримпъл каза на каруцаря да пренесе сапуна в бакалницата и след някои дребни формалности — тъй като в случая продавачът беше малолетен — написа полица с едномесечен срок и я даде на Франк.

Франк му благодари и прибра полицата в джоба си. Реши да се върне незабавно в банката при баща си, да му представи полицата, както бе виждал да правят други, да изплати дълга си и да получи своята печалба в пари. Знаеше, че банката вече не работи, но се надяваше баща му да направи изключение за него.

Забърза обратно, като си подсвиркуваше. Когато влезе, баща му го посрещна с усмивка.

— Какво стана, Франк? — попита той.

— Ето ти една полица с едномесечен срок — каза момчето, като извади полицата, която Далримпъл му беше дал. — Моля те, сконтирай я и си удърж своите трийсет и два долара.

Баща му разгледа внимателно полицата.

— Шейсет и два долара. Мистър Далримпъл — прочете той. — Да, всичко е наред. Ще я сконтирам, но това ще ти струва десет процента от стойността ѝ — шеговито каза той. — Защо не я задържиш? Аз няма да си искам трийсет и двата долара до края на месеца.

— Не — отвърна Франк. — Сконтирай я, вземи си твоите пари и ми дай моите.

Бащата се засмя на деловитостта на сина си.

— Добре — каза той. — Утре ще уредя всичко, а сега ми разкажи как свърши тая работа.

И момчето му разказа всичко.

В седем часа вечерта мисис Каупъруд чу историята, а малко покъсно я научи и вуйчо Сенека.

— Казах ли ти аз, Хенри? — извика вуйчото. — Тона момче има качества. Тепърва ще ги проявява.

По време на вечерята мисис Каупъруд често поглеждаше с почуда сина си. Нима същото това момче бе кърмила едва ли не до вчера? Колко бързо бе пораснало!

— Франк, надявам се често да имаш такива успехи — каза тя.

— И аз се надявам, мамо — сдържано отвърна момчето.

Търгове обаче нямаше всеки ден, пък и кварталният бакалин едва ли би приел често да сключва подобни сделки, но Франк още на тия години вече знаеше как да печели пари. Събираше абонаменти за юношеско вестниче, известно време работи като агент по рекламата па нов вид кънки за лед, а веднъж убеди кварталните хлапета да си купят всички заедно сламени шапки за лятото по цена на едро. На Франк дори и през ум не му минаваше, че може да забогатее чрез пестене. Още от малък бе убеден, че парите трябва да се харчат щедро и че един ден той тъкмо това ще припи.

През същата година, а може би и малко по-рано, Франк започна да проявява интерес към момичетата. Погледът му винаги се спираше на най-красивите. И понеже самият той беше хубав и чаровен, не му беше трудно да привлече вниманието на тези, които си е харесал. Първото момиче, по което се увлече, а и то също не остана равнодушно към него, бе дванайсетгодишната му съседка Пейшънс Барлоу. Пейшънс имаше искрящи черни очи и черни коси, които сплиташе на две красиви плитки, падащи на гърба ѝ. Беше стройна, с дълги крака и тънки глезени. Тъй като родителите ѝ бяха квакери, Пейшънс винаги носеше скромна малка шапчица. Беше жизнерадостна по характер и харесваше това самоуверено, смело, непринудено момче. Един ден, след като дълго време си бяха разменяли само погледи, той я спря, усмихна се и с присъщата си смелост я попита:

— Вие живеете на нашата улица, нали?

— Да — отвърна тя леко смутена, като размахваше ученическата си чанта, — на сто четиридесет и първи номер.

— Зная коя ви е къщата — каза той. — Виждам съм ви, като влизате в нея. Учите в едно училище със сестра ми. И се казвате Пейшънс Барлоу, нали?

Веднъж бе чул някакво момче да се обръща към нея на име.

— Да. Откъде знаете?

— Чувал съм ви името. Често ви виждам. Искате ли захарна пръчка?

Той бръкна в джоба си и извади няколко.

— Благодаря — каза мило тя и си взе една.

— Сигурно вече не е хубава. Отдавна я нося в джоба. Онзи ден имах няколко карамела.

— Хубава е — отвърна тя, като смучеше края на пръчката.

— Не познавате ли сестра ми, Ана Каупъруд? — попита Франк, връщайки разговора към сестра си, за да може да се представи на момичето. — Тя е в по-долен клас, но вие сигурно сте я виждали?

— Струва ми се, че знам коя е. Срещаме се на връщане от училище.

— Аз живея ей там — доверително каза Франк, като посочи своя дом, когато го наближиха, сякаш тя не знаеше. — Надявам се, че занапред ще се виждаме често.

— Познавате ли Рут Мериам? — попита Пейшънс, когато Франк вече се канеше да свърне по калдъръмената пътека към дома му.

— Не, защо питате?

— Другия вторник тя устройва у тях забава — подхвърли уж между другото момичето.

— Къде живее?

— На двадесет и осми номер.

— С удоволствие бих дошъл — каза отзивчиво Франк, разделяйки се с нея.

— Тя може би ще ви покани — подвикна Пейшънс, която с увеличаването на разстоянието между тях ставаше все по-смела. — Аз ще я помоля.

Благодаря — усмихна се Франк.

Момичето тичешком продължи пътя си.

Франк се загледа усмихнат след Пейшънс. Беше много красива. Той изпита силно желание да я целуне и картинно си представи всичко, което би могло да се случи на забавата у Рут Мериам.

Това беше, разбира се, само една юношеска любов, едно от ония детински увлечения, които от време на време завладяваха съзнанието на Франк редом с всички други събития в живота му. Той има възможност да целува Пейшънс Барлоу неведнъж в разни потайни кътчета, преди да си намери друго момиче. Пейшънс излизаше през зимата на улицата да играе със съседските момичета на снежни топки, а понякога, когато дните бяха къси и се стъмваше рано, се застояваше пред къщата. Никак не му беше трудно да я издебва в такива моменти и да я целува, както не беше трудно на забавите да ѝ шепне на ухото всевъзможни безсмислици. После, когато Франк стана на шестнайсет години, мястото на Пейшънс зае четиринадесетгодишната Дора

Фитлър, а когато стана на седемнайсет, се появи петнадесетгодишната Марджори Стафорд. Дора Фитлър беше брюнетка, а Марджори Стафорд беше светла като утринна зора, с розови страни, със синьосиви очи, със златни коси, пълничка и пухкава като яребица.

На седемнайсет години Франк реши да напусне училище. Не беше го завършил. Беше стигнал до третата година на гимназията, но учението вече му бе омръзнало до смърт. От тринайсетгодишната си възраст се интересуваше само от финанси и по-точно от финансовите операции, които бе виждал да извършват на Трета улица. От време на време се захващаше с някоя работа, за да припечели малко пари. Вуйчо Сенека му разреши да бъде помощник-кантарджия на захарните докове в Саутуърк, където сто и петдесет килограмовите чували се стоварваха в държавните митнически магазин под строгия надзор на щатски инспектори. Когато баща му имаше по-срочна работа, той му помагаше срещу заплащане. Споразумя се дори и с мистър Далримпъл да работи при него в събота, но скоро след като навърши петнайсет години, баща му стана главен касиер с четири хиляди долара годишен доход и вече беше неудобно да се наема на такава низша работа.

Точно по това време във Филадельфия пак бе пристигнал вуйчо Сенека — напълнял още повече и с още по-подчертана склонност да се разпорежда. Един ден той каза на племенника си:

— Слушай, Франк, ако наистина искаш да се хванеш на работа, зная едно добро място за начало. Първата година няма да получаваш заплата, но ако се представиш добре, накрая навярно ще ти дадат някакъв подарък. Известна ли ти е фирмата „Хенри Уотърман и Ко“ на Втора улица?

— Виждал съм сградата, където се помещава кантората им.

— Казаха ми, че са готови да те вземат като счетоводител. Те са търговски посредници, занимават се с продажба на зърно и с разни други сделки. Нали сам си ми говорил, че искаш да работиш в тази област? Като свърши учебната година, отиди от мое име при мистър Уотърман и той, смятам, ще те вземе на работа. После ми пиши как сте се разбрали.

Вуйчо Сенека междуременно се беше оженил; благодарение на парите си бе спечелил благоволенieto на една бедна, но много амбициозна дама от светските кръгове на Филадельфия. Чрез този брак за семейство Каупъруд се откриваха възможности да си създаде нови

връзки. Хенри Каупъруд започна да крои планове да се преместят на Норт Фронт Стрийт, от която по онова време се откриваше чудесна гледка към реката и по която вече се строяха множество хубави къщи. Годишният му доход от четири хиляди долара в ония предвоенни години^[1] представляваше значителна сума. Хенри Каупъруд благоразумно влагаше спестяванията си само в сигурни начинания и всички не без основание считаха, че предпазливостта му, съдържаността и точността един ден сигурно ще го доведат до длъжността заместник-директор, а вероятно и до директор на банката.

Франк възприе като много уместно предложението на вуйчо си Сенека за начало да започне във фирмата „Уотърман и Ко“. През един юнски ден той се представи на Южна Втора улица № 74 и бе приет много благосклонно от Хенри Уотърман старши. Както скоро разбра, фирмата се ръководеше от още двама души — от двайсет и пет годишния Хенри Уотърман младши и от брата на шефа, петдесетгодишния Джордж Уотърман, който имаше всички пълномощия и беше, така да се каже, вътрешното доверено лице. Начело, разбира се, стоеше петдесет и пет годишният Хенри Уотърман старши. Той обикаляше клиентите от околността, помагаше със съвети в случаите, когато брат му не можеше сам да се справи, замисляше и сключваше новите сделки и оставяше на сътрудниците си да ги осъществяват. Нисък, набит, с голям корем, с червен врат и румено лице, със ситни бръчици около изпъкналите очи, Хенри Уотърман старши оставяше впечатление на флегматичен човек. Беше обаче прозорлив, благ, добродушен и остроумен. Надарен от природата с разсъдливост и такт, той бе успял да създаде едно солидно и преуспяващо предприятие. Но вече навлизаше в години и с радост би приел съдружието на сина си, ако той, разбира се, е пригоден за това.

Синът му обаче не бе създаден за подобна работа. По притежаваше нито непосредствеността, нито съобразителността на баща си, нито пък любовта му към тона дело, а, напротив, изпитваше истинско отвращение към търговията. Ако предприятието останеше на неговите грижи, бързо щеше да се провали. Бащата разбираше това, беше му мъчно, по таеше надежда, че ще се появи някой млад човек, който ще прояви интерес към фирмата и ще се заеме да я управлява, както я бе управлявал той досега, без да изхвърля от играта сина му.

И ето, че по препоръка на Сенека Дейвис се появи младият Каупъруд. Хенри Уотърман го огледа критично. Да, този младеж е подходящ, помисли си той. Държи се непринудено и в същото време вежливо. Не изглежда ни най-малко смутен или развълнуван. Можел, както сам казва, да води счетоводни книги, макар да не познавал в подробности търговията със зърно. Тя обаче го привличала и желал да опита късмета си в нея.

— Това момче ми харесва — каза Хенри Уотърман на брат си веднага след като Франк си тръгна с поръчението да се яви на следващата сутрин. — Има нещо в него. Отдавна не сме имали при нас такъв способен, енергичен и съобразителен млад човек.

— Да, наистина — отвърна Джордж — по-слаб и по-висок от брат си, с кафяви, замъглени, замислени очи и с редки остатъци от тъмокестенява коса, които ярко контрастираха с бялата плешивина на яйцевидната му глава. — Наистина приятен млад човек. Интересно защо баща му не го вземе на работа в банката.

— Сигурно няма възможност — каза Хенри Уотърман. — Там той е само главен касиер.

— Вярно.

— Ще го изпитаме. Обзалагам се, че ще се справи. Надежден младеж.

Хенри Уотърман стана и тръгна към главния вход, който извежда на Втора улица. Хладината на паважа, защитен от лъчите на утринното слънце от плътната стена на сградите откъм изток (сред които беше и сградата, в която се помещаваше неговата кантора), трополенето на платформи и каруци, сновящите напред-назад хора му доставяха удоволствие. Той погледна отсрещната страна на улицата, застроена плътно с три-четириетажни къщи предимно от сив камък, в които също кипеше живот, и мислено благодари на съдбата си, че някога бе решил да започне своята дейност тъкмо в тази процъфтяваща част на града. Жалко само, че навремето не бе купил още няколко парцела.

„Дано младият Каупъруд се окаже човекът, който ми е нужен — си каза търговецът. — Ще ми спести много излишно тичане.“

Странно, че само един три-четириминутен разговор с младежа бе достатъчен, за да се убеди в деловите му качества. Нещо сякаш му подсказваше, че работата ще потръгне.

[1] Става дума за Гражданската война в САЩ (1861–1865) —
Бел. прев. ↑

ГЛАВА IV

Още в ония години Франк Каупъруд имаше приятна, привличаща вниманието външност. Беше висок над един и осемдесет, широкоплещест, с яко телосложение. Голямата му глава с правилна форма бе увенчана с гъсти къдрави тъмнокаестеняви коси. Очите му изразяваха будна, зряла мисъл, но бяха непроницаеми, по тях никой не можеше да разбере какво точно мисли. Походката му беше лека, уверена и енергична. Животът не му бе нанасял тежки удари, нито дълбоки разочарования. Не беше боледувал, не беше страдал от болки и лишения. Виждаше около себе си и по-богати хора, но се надяваше, че и той самият ще забогатее. Беше син па уважавано семейство, баща му имаше добра служба. Не дължеше никому нищо. Само веднъж просрочи дребна полица към банката, но баща му така го наруга, че той запомни този случай за цял живот.

— По корем щях да се влача, но нямаше да допусна да бъде протестирана моя полица! — бе заключил мистър Каупъруд.

Този случай накара Франк да проумее и запомни завинаги нещо, което навярно и сам би проумял след време и без острия упрек на баща си — значението на кредита. Той никога вече не допусна издадена от него полица да бъде протестирана или Пресрочена поради небрежност.

Франк бързо се прояви като най-способния служител, работил някога в търговската къща „Уотърман и Ко“. Отначало му възложиха да води счетоводните книги като помощник-счетоводител на мястото на наскоро уволнения мистър Томас Триксълър. Не бяха минали обаче и две седмици и Джордж Уотърман каза:

— А защо да не направим Каупъруд главен счетоводител? Той е способен за миг да схване онова, което нашият Симпсън цял живот не би могъл да разбере.

— Добре, Джордж, премести го на тази длъжност, щом си решил. Той обаче няма да остане задълго счетоводител. Искане ми се да проверя дали не бих могъл в близко време да му прехвърля част от моите задължения.

Счетоводството на „Уотърман и Ко“, макар и доста сложно, сякаш беше детска игра за Франк. Той толкова лесно и бързо сложи в ред счетоводните книги, че бившият му началник Сампсън не можеше да се начуди.

— Това момче прекалено се е разбързало — каза той на един от служителите още първия ден, след като бе наблюдавал работата на Франк. — Рано или късно ще сбърка. Зная ги тия. Ще го видим, като настъпи напрегнатият период на кредитирането и прехвърлянето на сумите по сметка.

Предвижданията на мистър Сампсън не се сбъднаха — Франк не сбърка. Само след седмица той вече познаваше финансовото положение на къщата „Уотърман и Ко“ не по-зле, а може би по-добре от самите собственици. Знаеше сметките на всичките им клиенти, знаеше в кой район се сключват най-много сделки, кой доставя хубава стока и кой — лоша, а това ясно личеше от колебанията в цените през годината. И за да се увери в точността на предположенията си, прегледа някои стари сметки в главната счетоводна книга. Счетоводството го интересуваеше само дотолкова, доколкото регистрираше и отразяваше дейността на фирмата. Знаеше, че няма дълго да се занимава със счетоводна работа. Щеше да се залови с нещо друго. Засега обаче искаше много подробно да вникне в същината на посредническата търговия със зърно. Откри, че поради бавното пласиране на стоките, оставени на консигнация, дължащо се на липсата на бързи и постоянни връзки с доставчици, купувачи и други комисионери, фирмата или по-точно нейните клиенти — тъй като тя не притежаваше нищо в наличие — търпяха огромни загуби. Привлечен от твърдите и дори повишаващи се пазарни цени, клиентът например доставяше известно количество плодове или зеленчуци, но ако в същото време това са направили още десетина клиенти или пък се е получило задръстване при други посредници и нямаше възможност стоката своевременно да се пласира, цените веднага падаха. Поради това и стокооборотът всеки ден се менеше. Франк веднага си помисли, че ако се заеме с пласмента на големи партии стока като пътуващ агент, би могъл да бъде далеч по-полезен на фирмата, но се поколеба да повдигне този въпрос тъй скоро. Беше убеден, че в най-близко бъдеще нещата ще се уредят от само себе си.

Хенри и Джордж Уотърман бяха изключително доволни от начина, по който Франк водеше сметките им. Самото му присъствие сякаш им вдъхваше чувство за сигурност. Франк започна да обръща вниманието на Джордж върху някои сметки, като препоръчваше евентуално да бъдат приключени или пък да бъдат прекратени търговските операции по тях, и с това доставяше голямо удоволствие на Джордж. В активността и съобразителността на младия човек той виждаше възможност да намали бремето на собствените си задължения, пък и личната му симпатия към Франк непрекъснато нарастваше.

Хенри Уотърман смяташе, че трябва да се проверят способностите на Франк „вън“ от фирмата. Стоковите запаси невинаги стигаха да задоволят търсенето и в такива случаи се налагаше да се набавят чрез други посреднически кантори или на борсата и тази работа досега я вършеше самият той. Една сутрин, когато описите сочеха излишъци от брашно и недостатъчни количества зърно — Франк пръв го бе забелязал, — Хенри Уотърман го извика в кабинета си и каза:

— Франк, искам да намериш начин да излезем от сегашното затруднение. Утре ще имаме огромни излишъци от брашно. Поръчките не са достатъчни, за да пласираме стоката, а не можем и да си позволим да плащаме за съхранението ѝ на склад. От друга страна, имаме малко зърно. Дали не би могъл да продадеш излишното брашно на някой от борсовите агенти и да купиш необходимото зърно, за да бъдат изпълнени поръчките?

— Ще се опитам — отговори му младият служител.

От счетоводните книги знаеше къде се намират разните комисионерски кантори. Знаеше също какво можеха да му предложат на местната стокова борса и другите посредници от бранша. Тъкмо с такава работа искаше да се занимава — да оправя затруднения от подобен характер. Приятно му беше, че е навън, на въздух и трябва да обикаля от врата на врата. Не обичаше да седи в кантората, да драще с перо и да се взира в счетоводните книги. След години придоби навика да казва, че неговият ум е неговата кантора. Първоначално Франк се отправи към най-големите комисионери, за да разучи положението около търговията с брашно и да предложи своите излишъци на цена, която би получил, ако фирмата не бе застрашена от задръстване със

стока. Желает ли някой да купи при незабавна доставка (сиреч две денонощия) шестстотин бурета първокачествено брашно? По девет долара бурето. Желатели обаче нямаше. Франк започна да предлага брашното на партиди и така успя да намери клиенти. След около час му бяха останали вече само двеста бурета и той реши да ги предложи на един прочут търговец на име Джендърман, макар че фирмата нямаше делови отношения с него. Джендърман, едър мъж с къдрава посивяла коса, с грубо месесто лице и малки очи, хитро надничачи изпод отеклите клепачи, изгледа с любопитство влезлия при него Франк.

— Как се казвате, млади човече? — попита той и се облегна в дървения си стол.

— Каупъруд.

— И работите за „Уотърман и Ко“? Вероятно искате да се проявите. Затова сте дошли при мен, нали?

Каупъруд само се усмихна.

— Добре, ще взема брашното. Имам нужда от него. Оформете сметката.

Каупъруд излезе забързано. Веднага отиде в посредническата кантора на Уолнът Стрийт, която беше свързана с неговата фирма, поръча да закупят необходимото му зърно по пазарни цени и се върна в кантората.

— Бързо успя да свършиш работа — каза Хенри Уотърман, след като Франк му докладва. — И си продал двеста бурета на Джендърман, така ли? Чудесно! Той не е наш клиент, нали?

— Не, сър.

— И аз така мислех. Е, щом се справяш с такива задачи, няма да останеш дълго при счетоводните книги.

За кратко време Франк стана позната личност в много от посредническите кантори, а също и на стоковата борса. Правеше платежните баланси на фирмата, купуваше попадналите му отделни партиди от необходими стоки, привличаше нови клиенти, справяше се с излишъците, като ги продаваше на малки партиди в непознати райони. Братята Уотърман не можеха да се начудят на лекотата, с която той вършеше всичко. Франк очевидно притежаваше рядката способност да печели доверието на хората, да завързва приятелства, да установява контакти с нови търговски среди. Сякаш млада кръв се вля

в старите вени на фирмата „Уотърман и Ко“. От всичко това печелеха и клиентите. Джордж предложи да изпращат Франк из зърнодобивните райони, за да увеличи сделките, и Франк се залови и с тази задача.

В навечерието на коледните празници Хенри каза на Джордж:

— Трябва да направим един достоен подарък на Франк. Той не получава заплата. Дали петстотин долара ще бъдат достатъчни?

— В наши дни това са много пари, но според мен той ги заслужава. Не само оправда надеждите ни, но ги и надмина. Роден е за търговия.

— А той самият какво казва, доволен ли е?

— О, мисля, че е напълно доволен. Всъщност ти го виждаш толкова, колкото и аз.

— Е, добре, значи спираме се на петстотин долара. Един ден може да го приемем и за съдружник. Той притежава търговски нюх. Моля те, уреди въпроса с парите и го поздравя от името на двама ни.

На самата Бъдни вечер, когато Франк все още преглеждаше разни фактури и сметки, за да остави всичко в ред преди празника, Джордж Уотърман се приближи до бюрото му.

— Още ли работиш? — попита той, застанал под ярката светлина на газовата лампа, гледайки одобрително старателния служител.

Свечеряваше се и през прозорците се виждаше красивата игра на падащите снежинки.

— Довършвам някои неща — усмихна се Каупъруд.

— Аз и брат ми сме много доволни от работата ти през последните шест месеца. Искахме да ти изразим нашата благодарност и решихме да ти дадем като награда петстотин долара. От първи януари ще ти плащаме редовна заплата от трийсет долара седмично.

— Много ви благодаря — отвърна Франк. — Не съм очаквал такова възнаграждение. Твърде голямо е. При вас научих толкова много.

— Хайде, хайде. Напълно си си заслужил възнаграждението. Можеш да останеш при нас, докогато искаш. Само ще се радваме.

Каупъруд се усмихна вежливо. Беше поласкан от това доказателство за оценката на качествата му. Радостно настроение завладя младежът, облечен в добре ушит костюм от английски туид.

По пътя към къщи Франк си мислеше за същността на работата, с която се бе занимавал досега. Въпреки наградата и обещаната

заплата топ не смяташе да остане на тази служба. Братя Уотърман бяха доволни от него и защо да не са? Той беше способен и сам го знаеше — с каквато и работа да се заловеше, тя потръгваше. И през ум не му минаваше, че принадлежи към числото на дребните служители. Тази категория хора трябваше... и щеше да се труди в негова полза. Възгледите му по тия въпроси не се градяха нито върху озлобление или недоволство от съдбата, нито върху някакви опасения от несполука. В неговите очи двамата му господари не бяха нищо повече от бизнесмени „средна ръка“. Той виждаше техните слабости и недостатъци така, както възрастният човек вижда слабостите на детето.

След вечерята, преди да тръгне за срещата си със своята приятелка Марджори Стафорд, Франк разказа на баща си за наградата от петстотин долара и за заплатата, която му бяха обещали.

— Чудесно! — каза баща му. — Постигаш повече, отколкото съм очаквал. Надяваме се, че ще останеш при тях.

— Няма да остана. Догодина ги напускам.

— Защо?

— Не ми се занимава точно с такава работа. Не е лоша, но бих искал да опитам възможностите си на фондовата борса. Това повече ме привлича.

— Не смяташ ли, че постъпваш непочтено спрямо работодателите си, като не ги предупреждаваш предварително?

— Не. Аз съм им необходим — отвърна Франк. През цялото време той се наблюдаваше в огледалото, оправяйки вратовръзката и редингота си.

— Каза ли на майка си?

— Не. Сега ще ѝ кажа.

Влезе в трапезарията при майка си, прегърна я през крехките рамене и каза:

— Знаеш ли какво, мамо?

— Какво? — попита тя и нежно го погледна в очите.

— Тази вечер получих награда от петстотин долара, а догодина ще вземем заплата от трийсет долара на седмица. Какъв подарък искаш за Коледа?

— Наистина ли? Но това е чудесно! Прекрасно! Сигурно много държат на тебе? Вече ставаш истински мъж.

— Какъв подарък искаш за Коледа?

— Никакъв, нищо не ми трябва. Стигат ми децата, които имам.
Франк се усмихна.

— Добре. Щом не искаш нищо, така да бъде.

Тя обаче много добре знаеше, че той ще ѝ купи нещо.

На излизане Франк се спря при вратата, прегърна закачливо сестра си през кръста, каза, че ще се прибере към полунощ, и бързо се запъти към Марджори, защото ѝ беше обещал да я заведе на театър.

— Какъв подарък искаш да ти направя за Коледа, Марджи? — попита той, след като я целуна в слабо осветеното антре. — Тази вечер получих петстотин долара.

Марджори, наивно, едва завършило петнайсет години момиче, още не познаваше нито лукавството, нито користта.

— О, не е нужно да ми правиш никакъв подарък.

— Не е нужно ли? — рече той, като я прегърна през кръста и отново я целуна в устата.

Колко е хубаво да си пробиваш път в живота и да се радваш на удоволствията, които този живот ти предлага.

ГЛАВА V

През следващия октомври, шест месеца след като бе навършил осемнадесетата си година и бе стигнал до твърдото убеждение, че житарско-комисионната търговия — поне така, както я водеха братята Уотърман — не му допада, Каупъруд реши да напусне фирмата и да постъпи на работа в „Тай и Ко“, банкери и борсови посредници.

Той бе влязъл във връзка с „Тай и Ко“, когато започна да се занимава с външните сделки на „Уотърман и Ко“, и още в първия момент мистър Тай прояви интерес към енергичния млад чиновник.

— Как вървят работите при вас? — питаше го понякога любезно мистър Тай.

Друг път подхвърляше:

— Чувам, че в последно време, сте натрупали доста неиздължени полици, вярно ли е?

Нестабилното положение на страната, непрекъснато нарастващият брой на пусканите в обръщение ценни книжа, пропагандата срещу робството и така нататък не предвещаваха добро бъдеще. Без сам да знае защо, мистър Тай чувствуваше, че с този младеж би могъл да разговаря по злободневните теми. Беше твърде млад, но знаеше и разбираше доста неща.

— Работите ни вървят отлично, благодаря ви, мистър Тай — отвърщаше обикновено Каупъруд.

— Повярвайте ми — каза Тай една сутрин на Франк, — че ако тази пропаганда срещу робството не спре, ще ни навлече неприятности.

Един роб на пристигнал по работа кубинец тъкмо по това време бе отнет от господаря си и му бе върната свободата, защото според законите на Пенсилвания всеки чернокож, попаднал на територията на щата или дори само преминаващ през нея на път за друга част на страната, имаше правото да бъде освободен. Този случай предизвика голямо вълнение. Бяха арестувани няколко души, а вестниците го коментираха оживено.

— Не допускам, че Югът ще подкрепи тази работа. Тя обърква нашата търговия, а навярно това се отнася и до другите браншове. Сигурно е като две и две, че в близко време ще се стигне до отцепване на южните щати.

Мистър Тай говореше с едва доловим ирландски акцент.

— Натам отиват нещата — отвърна спокойно Каупъруд. — За съжаление нищо не може да се направи. Негрите не заслужават толкова тревоги, но пропагандата в тяхна полза няма да спре. Пък и с какво друго да се занимават буйните и темпераментни хора? От това обаче силно ще пострада търговията ни с Юга.

— И аз така мисля. А и други хора ми го казват.

Младият Каупъруд си тръгна и мистър Тай се зае с един новодошъл клиент, но продължаваше да си мисли за младежа, който му бе направил силно впечатление с дълбоките си и солидни разсъждения по финансовите въпроси.

„Ако този млад човек си потърси нова работа, ще му предложи да дойде при мен“ — рече си мистър Тай.

Най-сетне един ден той каза на Франк:

— Не бихте ли искали да поработите за моя сметка в борсовия бизнес? Тъкмо напусна един мой служител.

— С удоволствие — отвърна усмихнат Каупъруд, явно поласкан от предложението. — Аз самият се канех да поговоря с вас по този въпрос.

— Добре, ако решите да дойдете, мястото ви чака. Можете да постъпите, когато пожелаете.

— Ще трябва да уведомя съответно фирмата — каза Франк. — Бихте ли ме почакали седмица-две?

— Разбира се, няма защо да се бърза. Привършете си задълженията и тогава елате. Не бих искал да създавам затруднения на работодателите ви.

Франк напусна братята Уотърман само след две седмици. Перспективите, които се откриваха пред него, наистина го интересуваха, но съвсем не му замайваха главата. Мистър Джордж Уотърман се натъжи, а мистър Хенри силно се раздражни от тази измяна.

— Мислех, че работата тук ти харесва — възкликна той, когато Франк му съобщи решението си. — Да не би да е заради заплатата?

— Не, съвсем не, мистър Уотърман, просто искам да се занимавам с борсово посредничество.

— Да, жалко, много жалко. Не искам да те разубеждавам в нещо, което се отнася до собствените ти интереси. Ти по-добре знаеш какво ти трябва. С Джордж бяхме решили след известно време да ти предложим да станеш наш съдружник. А ето че си отиваш. По дяволите, млади човече, не разбра ли, че в нашия бранш може добре да се печели?

— Зная — усмихна се Каупъруд, — но тази работа не ме привлича. Имам други планове и не желая да се занимавам с житарско-комисионна търговия.

За мистър Хенри Уотърман бе съвсем непонятно защо Франк не иска да работи в бранша, след като бе постигнал такива успехи. Най-много го тревожеше обаче обстоятелството, че напускането на младежа ще се отрази зле на фирмата.

Скоро след преместването си Франк установи, че новата работа му допада много повече, защото беше не само по-лека, но и по-доходна. Преимущество бе дори обстоятелството, че фирмата „Тай и Ко“ се помещаваше в красиво сивозелено каменно здание на Южна Трета улица № 66, която тогава, пък и много години след това бе център на финансовия свят. На нея се намираха могъщи фирми с национален и международен престиж като „Дрекъл и Ко“, „Едуард Кларк и Ко“, Трета национална банка, Първа национална банка, фондовата борса и други подобни. Наблизо имаше и двайсетина по-малки банки и посреднически кантори. Шефът и „мозъкът“ на фирмата Едуард Тай бе роден в Бостън в семейството на имигрант от ирландски произход, успял да забогатее в този консервативен град. Филадельфия бе привлякла мистър Тай с големите възможности за спекулации, които предлагаше. „Това е най-подходящото място за човек, който умее да използва благоприятния случай“ — обичаше да казва той на приятелите си с едва доловимия си ирландски акцент. И очевидно считаше себе си тъкмо за такъв човек. Беше среден на ръст, умерено пълен, с преждевременно прошарена коса и колкото весел и добродушен, толкова упорит и самоуверен. Горната му устна бе украсена от късо подстригани посивели мустачки.

— Да ме пази бог от тези пенсилванци — вайкаше се той скоро след пристигането си във Филадельфия, — никога не плащат в брой за

нещо, за което могат да издадат полица.

В ония години кредитната система на Пенсилвания — а следователно и на Филадельфия — беше в много лошо състояние въпреки голямото богатство на щата.

— Ако започне война — казваше мистър Тай, — цели батальони пенсилванци ще предлагат да плащат обеда си с полица. Да можех да живея достатъчно дълго, щях да забогатеея, като купувам пенсилвански полица и облигации. Все някой ден ще изплатя дълговете си, но, ей богу, няма да е скоро. Ще умра далеч преди щатската управа да е успяла да ми изплати поне лихвите за това, което ми дължи досега.

И това беше вярно. Финансите на щата и града бяха в окаяно състояние. Щатът и градът бяха наистина богати, но от хазната крадеше, който и както пожелае, така че всяка инициатива можеше да бъде осъществена само с пускането на нови облигации, чрез които да се наберат необходимите средства. Тези облигации, или „купони“, както ги наричаха, уж осигуряваха шест процента годишна лихва, но когато дойдеше падежът за изплащане на процентите, ковчежникът на града или на щата, според случая, вместо да ги изплати, поставяше върху „купона“ печат с датата на предявяването и от този момент процентите се изчисляваха не само върху неговата номинална стойност, но и върху натрупалите се дотогава проценти. Всъщност по този начин се образуваше така наречената сложна лихва. Това не вършеше никаква работа на хората, които имаха нужда от пари на ръка — „купоните“ не се залагаха за повече от седемдесет процента от стойността им по курса и не се продаваха за повече от двадесет процента от номинала. Разбира се, беше изгодно да се купуват или приемат под формата на залог, но за осребряването им трябваше да се чака дълго. Окончателното им изплащане ставаше всъщност само по протекция. Щом узнаеше, че определени „купони“ са собственост на „приятел“, ковчежникът обявяваше, че ще се изплащат тези и тези номера, тоест номерата на облигациите, за които знаеше у кого се намират.

На всичко отгоре цялата парична система на Съединените щати по това време едва започваше да излиза от първичния хаос и да се домогва до някакъв относителен ред. Създадената от Николас Бидъл Банка на Съединените щати бе закрыта окончателно през 1841 година. През 1846 година Министерството на финансите на Съединените щати

създаде собствена ковчежническа система. Въпреки това съществуваха толкова много „ненадеждни“ банки, че който и да е собственик и на най-дребната обменна кантора неизбежно трябваше да се превръща в подвижен справочник за платежоспособността или неплатежоспособността на отделните фирми. Нещата обаче постепенно започваха да се подобряват. Телеграфът улесни размяната на информация за курса на борсата не само между Ню Йорк, Бостън и Филадельфия, но дори и между кантората на филадельфийския борсов посредник и фондовата борса. С други думи, въведени бяха частните телеграфни линии, които обслужваха на малки разстояния. С всеки изминал ден информацията ставаше все по-бърза, по-достъпна и по-усъвършенствана.

Построени бяха железопътни линии във всички посоки — на юг, на изток, на север и на запад. Все още липсваше апаратът, който автоматично отбелязва курсовете на борсата, нямаше и телефон. В Ню Йорк наскоро бяха открили клирингова палата, но във Филадельфия още нямаше подобна институция. Съответните функции изпълняваха куриери, които цял ден сновяха между банките и борсовите кантори, правеха платежните баланси по банковите сметки, разменяха полици и веднъж в седмицата внасяха в банката злато, единственото средство за окончателно разплащане по задълженията, тъй като по това време все още не съществуваше твърда държавна валута. В борсата, когато гонгът обявяваше прекратяването на сделките за деня, в средата на залата (ритуалът бе заимстван от лондонската борса) се събираха в кръг група млади чиновници, известни като „погасителите“. Те сверяваха и изравняваха покупките и продажбите и анулираха онези от тях, които взаимно се погасяваха от извършените между фирмите сделки. Държаха в ръце големи счетоводни книги и като поглеждаха в тях, известяваха на висок глас сделките, осъществени през деня: „Делауер и Мериленд“ е продала на „Бомонт и Ко“, „Делауер и Мериленд“ е продала на „Тай и Ко“ и така нататък. Това улесняваше счетоводството на фирмите, създаваше възможност сделките да се извършват по-бързо и по-ефикасно.

Едно място във фондовата борса струваше две хиляди долара. Борсовият комитет наскоро бе взел решение сделките да се извършват от десет часа сутринта до три часа следобед (преди те се сключваха по всяко време, от ранно утро до полунощ) и бе определил твърди цени за

услугите на борсовите посредници и с това бе пресякъл предишното грубо изнудвачество. Нарушителите се наказваха с големи глоби. С други думи, полагаха се очевидни усилия за положителни промени в борсата и затова Едуард Тай, пък и мнозина други борсови посредници гледаха по-оптимистично на бъдещето.

ГЛАВА VI

По това време семейство Каупъруд вече се беше настанило в новата, по-обширна и по-добре обзаведена четириетажна къща на Норт Фронт Стрийт с изглед към реката. Фасадата ѝ беше широка почти девет метра; двор нямаше.

Тук семейството започна да устройва от време на време малки приеми — идваха хора от различни браншове на търговията, с които Хенри Каупъруд се срещаше, изкачвайки се към поста главен касиер. Гостите не бяха никакви видни личности, но повечето от тях, както и самият Каупъруд, преуспяваха като собственици на малки предприятия, поддържащи делови отношения с неговата банка, търговци на манифактура, на кожарски стоки, на зърно, ангросисти на бакалски стоки. Покрай тези приеми и децата завързаха нови приятелства. От време на време мисис Каупъруд също си позволяваше да покани на следобеден чай жените, с които се срещаше в черквата. На приемите на жена си мистър Каупъруд се стараяше да се представи за галантен кавалер и с добродушно глуповат израз приветстваше гостенките. И тъй като от него не се изискваше друго, освен да изслушва сериозно и тържествено поздравления, на които не беше нужно да отговаря подробно, това задължение не му тежеше особено. Понякога на приемите се пееха песни, а понякога се и танцуваше, зачестиха и гостите, които идваха на вечеря по домашному, без официалности — обичай, който по-рано почти не съществуваше.

Още през първата година от пребиваването си в новата къща Франк се запозна с мисис Семпъл и се увлече по нея. Мъжът ѝ имаше магазин за луксозни обувки на Честнът Стрийт близо до Трета улица и се канеше да открие още един по-нагоре на същата улица.

Запознаха се една вечер, когато семейство Семпъл се отби на гости, тъй като мистър Семпъл искаше да разговаря с Хенри Каупъруд за новия вид транспортно средство — конския трамвай, — което по това време навлизаше в света. Севернопенсилванската железопътна компания току-що бе пуснала в пробна експлоатация една линия от

миля и половина. Тя започваше от Уилоу Стрийт, продължаваше по Фронт Стрийт до Джърмънтаун Роуд и след това по няколко други улички стигаше до така наричаната тогава гара Кохоксинк; смяташе се, че този нов транспорт след време ще измести стотиците омнибуси, които сновяха из града и затрудняваха движението в търговската му част. Младият Каупъруд още в самото начало бе проявил голям интерес към това начинание. Железопътният транспорт занимаваше ума му отдавна, а тази новост още повече привличаше вниманието му. Конският трамвай бе предизвикал разгорещени спорове и Франк, както и много други, бе ходил да го разгледа. Необичайните вагони, дълги пет метра, широки два и половина и почти толкова високи, се движеха върху малки железни колела и бяха по-безшумни и далеч по-удобни за пътуване от омнибусите. Алфред Семпъл бе намислил да вложи пари във втората линия, която, ако градската управа дадеше съгласието си, щеше да бъде прокарана по Пета и Шеста улица.

Старият Каупъруд смяташе, че това начинание има много голямо бъдеще, но не виждаше откъде ще се намерят средства за неговото осъществяване. Франк беше убеден, че ако се получи необходимото разрешение, фирмата „Тай и Ко“ трябва да поеме посредничеството по разпродажбата на акциите за новата линия по Пета и Шеста улица. Беше научил вече, че е създадено акционерно дружество, което има намерение да пусне в обръщение голямо количество акции със стойност пет долара срещу очакваното разрешение и с максимална номинална стойност сто долара. Съжеляваше само, че няма достатъчно пари, за да купи и той поне една серия.

Междувременно Лилиан Семпъл бе успяла напълно да заплени Франк. Трудно е да се каже какво го привличаше в нея, след като бяха толкова различни не само по темперамент и начин на мислене, но и по много други неща. Франк имаше вече известен опит в отношенията си с жените и младите момичета и все още поддържаше поразклатената си връзка с Марджори Стафорд, но Лилиан Семпъл, към която не можеше да предяви законни претенции, тъй като беше омъжена, и която не превъзхождаше нито с ум, нито с нещо друго останалите жени, най-силно вълнуваше сърцето му. Тя беше на двацет и четири години, той — на деветнайсет, но все още беше твърде млада по външност и по дух, за да се чувствава разликата във възрастта им. Беше малко по-висока от него — той по това време вече беше стигнал

крайния си ръст от метър и осемдесет, — но беше много изящна и добре сложена. От нея се излъчваше някакво особено спокойствие, което се дължеше по-скоро на липса на интелект, отколкото на силен характер. Имаше гъсти, буйни кестеняви коси, восъчнобяло, изящно слабо лице, прав нос, бледорозови устни, а очите ѝ си меняха цвета — от сиво на синьо и от сиво на кафяво в зависимост от околната светлина. Ръцете ѝ бяха тънки и нежни. С други думи, не беше пищна темпераментна красавица, а по-скоро приличаше на статуетка. Всъщност Франк се увлече тъкмо по външността ѝ, която напълно съответстваше на тогавашното му разбиране за женска красота. „Прекрасна е — мислеше си той, — нежна и благородна.“ Ако трябваше да си избира съпруга, точно на такъв тип момиче би се спрял.

Всъщност преценката си за жените Каупъруд изграждаше по-скоро по чувство, отколкото по разум. Завладян от амбицията да постигне богатство, влияние, власт, той естествено държеше на общественото положение, на представителността и така нататък, но в същото време грозните жени го отблъскваха, а красивите му правеха силно впечатление. У дома си неведнъж бе слушал да се говори за женската самопожертвувателност — както впрочем и за мъжката, — за жени, неуморими и робски отдадени на мъжа и децата си, за жени, които са готови да направят всичко за изпаднали в беда роднини или приятели, защото така им повеляват доброто сърце и чувството им за дълг. Но тези разкази не го въодушевяваха. Беше убеден, че всички, включително и жените, се ръководят от дълбоко егоистични подбуди. Не можеше да обясни защо мисли така. Хората, които не бяха годни да се справят с всякакви обстоятелства, които не бяха годни да се защитят, считаше за глупави или в най-добрия случай за нещастни. Чуваше наоколо си непрекъснато да се говори за нравствеността, да се превъзнасят добродетелността и порядъчността. Виждаше как всички ужасени вдигат ръце към небето, когато ставаше дума за ония, които са нарушили седмата заповед^[1] или пък просто се носи слух, че са я нарушили. Франк не отдаваше значение на такива приказки. Неведнъж той самият бе нарушавал тайно тази заповед. Нарушаваха я и други млади хора. Наистина уличните жени и жените от публичните домове го отвращаваха. Вулгарните им ласки го караха да се чувства омърсен. В началото го привличаше фалшивият блясък на гнездата на

разврата. Разкошната им наредба все пак правеше впечатление — мебели от червен плюш, ефектни тежки червени завеси, посредствени, но поставени в скъпи рамки картини. Най-привлекателни от всичко естествено бяха обитателките на тези къщи — здрави и силни или флегматични и чувствени жени, които (както се изразяваше майка му) впримчваха мъжете. Физическата издръжливост и похотливостта им, умението с престорена страст и приветливост да посрещат мъж след мъж отначало удивяваха Франк, но по-късно започнаха да го отблъскват. А бяха и глупави — една умна мисъл не можеше да се чуе от тях. Нищо друго не умееха, освен да продават телата си. Представяше си каква пустота владееше душите им на сутринта след прекараната в блудство нощ, пустота, която едва ли и сънят, и радостта от спечеленото можеха да разсеят. Връзката с тези жени не беше по сърце на младия Франк. Той изпитваше нужда от друго общуване, от общуване, белязано с печата на нещо по-интимно, по-деликатно, по-интересно и по-индивидуално.

И ето, че в живота му се появи Лилиан Семпъл. Наистина тя беше само едно подобие на идеала му, но и това бе достатъчно, за да станат представите му за жената по-чисти. У нея нямаше и следа от физическата сила и похотливостта на жените от публичните домове, които грубо и безсрамно нарушаваха обществените норми и разбирания за приличие — и дори само поради тази причина тя му харесваше. Той не преставаше да мисли за нея, макар дните му на новата длъжност да бяха така оживени, че прелитаха като светкавици. Борсовият свят, в който попадна Каупъруд, колкото и старомоден да ни се струва днес, направо зашемети младия човек. Залата на фондовата борса на Трета улица в която той влизаше всеки ден и в която се събираха обикновено около сто и петдесет души — самите посредници или техните агенти и чиновници, — не представляваше нищо особено от архитектурна гледна точка. Беше най-обикновено квадратно помещение двайсет на двайсет метра, което заемаше на височина пространството на два етажа — от втория до четвъртия, последния етаж на сградата, но на Франк то се виждаше прекрасно. Прозорците бяха високи и тесни; на източната стена, точно срещу вратата към стълбището, имаше часовник с голям циферблат, а североизточният ъгъл бе запълнен с писалищни маси, столове и множество телеграфни апарати. През първите години след откриването на борсата в залата

имаше наредени столове, на които седяха посредниците и изслушваха предложенията за продажба на различните акции. По-късно столовете бяха махнати и на отделни места в залата, върху специални колонки или на пода се изписваше къде и какви ценни книжа се продават. Около тези колонки се трупаша хората, които искаха да сключат някакви сделки. От коридора на третия етаж през една врата се влизаше в малка почти гола галерия за публиката. На западната стена имаше голяма черна дъска, на която отбелязваха курсовете на акциите, предавани по телеграфа от Ню Йорк и Бостън. Зад преградка в средата на залата се намираще писалището на официалния регистратор; на височината на третия етаж върху западната страна пък се намираще един съвсем малък балкон, на който излизаше секретарят на борсовия комитет, когато трябваше да направи някое извънредно съобщение. В югозападния край имаше стая, където се съхраняваха различни отчети п годишни компендиуми, които членовете на борсата можеха да ползват.

Не биха допуснали младия Каупъруд в борсата нито като борсов посредник, нито като агент или помощник на посредник, ако мистър Тай, който се нуждаеше от него и вярваше, че той ще му бъде много полезен, не бе заплатил изискваната за мястото сума. Тези две хиляди долара той вписа като дълг на Франк и привидно го обяви за свой съдружник. Сключването на фиктивно съдружничество, за да се вкара човек в борсата, бе в разрез с борсовите правила, но посредниците често използваша тази удобна форма. Наричаха иронично младите съдружници и помощниците „гончета“ или „двудоларови посредници“, защото те гонеха всяка дребна печалба и бяха готови да купуват и продават по нареждане на всеки и после, разбира се, даваха отчет за извършеното пред своята фирма. Въпреки безспорните си качества и Каупъруд в началото бе причислен към тази категория и трябваше да работи под ръководството на постоянния пълномощник на фирмата „Тай и Ко“ в борсата мистър Артър Ривърс.

Тридесет и пет годишният Ривърс бе изключително енергичен. Беше добре сложен и се обличаше елегантно. Гладко избръснатото му лице беше грубовато, но с правилни черти и върху него се открояваха късите му черни мустачки и красивите му черни изписани вежди. Брадичката му бе леко раздвоена, а косата му, която се спускаше до средата на челото, бе старателно сресана на път. Говореше тихо, беше

спокоен и сдържан и винаги учтив към всеки — и в борсовия свят, в който се движеше, и извън него. Отначало Каупъруд се чудеше защо Ривърс работи за Тай, след като бе не по-малко способен и компетентен от него, но по-късно научи, че Ривърс е равноправен партньор. Тай се занимаваше с организацията на работата и се срещаше с клиентите в кантората, а Ривърс представяше фирмата на борсата и поддържаше външните връзки.

Франк много бързо разбра, че е излишно да се мъчи да проумее защо акциите се качват и спадат. Това се дължало на някакви общи причини, както му обясни Тай, но не можело да се каже точно в каква зависимост действали те една спрямо друга.

— Всяка от тях може да предизвика на борсата подем или паника — обясняваше със своя лек ирландски акцент Тай, — като се почне с фалита на една банка и се стигне до слуха, че бабата на втория ви братовчед е настинала. Неведома работа е тази, Каупъруд, и никой не би могъл да ви я обясни. Пред очите ми са се разорявали акционерни дружества, без някой да би могъл да каже защо. Виждал съм и как някои акции по същия начин пък се вдигат. Ох, тези борсови слухове, тези борсови слухове! Какво ли не предизвикват те. Ако акциите падат, значи някой ги разпродава, за да понижи изкуствено цените на борсата. Ако се покачват, това ще рече, че конюнктурата е благоприятна или пък че някой ги купува. Ако искате да научите повече... накарайте Ривърс да ви разкрие тайните механизми. Но помнете едно — никога не ме вкарвайте в загуба. В моята кантора това се счита за най-голямото провинение.

При тези думи той се усмихна любезно и в същото време заканително.

Каупъруд разбра... но не научи нищо повече от това, което вече знаеше. Харесваше му този потаен, обигран свят, той беше близък на собствения му темперамент.

Слухове, слухове, слухове — за нови големи планове за строеж на железопътни и трамвайни линии, за разработване на нови земи, за държавна ревизия на митническите и транспортните тарифи, за война между Франция и Турция, за глад в Русия и в Ирландия и така нататък. Още нямаше телеграфна връзка през Атлантическия океан и затова новините от чужбина бяха доста оскъдни и достигаха бавно. Все още на борсата се подвизаваха такива могъщи финансисти като Сайръс

Фийлд, Уилям Вандербилт и Ф. Дрексъл, които вършеха изумителни неща и техните действия, а дори и слуховете за тях бяха от голямо значение.

Франк бързо усвои цялата специфика на тази дейност. Научи например, че онзи, който купува, защото очаква повишение на курса, се нарича „бик“, ако пък някой купува много големи количества от едни и същи ценни книжа, казват, че той „се е претоварил“. Започне ли да продава, значи иска да „осребри“ печалбата си, ако маржът^[2] му се е стопил — той е „изгорял“. „Мечка“ е оня, който продава такова количество акции, каквото често сам не притежава — той очаква курсът им да падне, за да закупи на по-ниски цени недостигащите му количества и да покрие предварително извършените продажби. Продава ли акции, които не притежава, той е „празен“, а купува ли, за да покрие продаденото и да реализира печалба или пък да избегне загубата от евентуално повишение на курса, значи „се покрива“. Щом се разбере обаче, че не може да възстанови обещаните акции, той се оказва „притиснат в ъгъла“ и в такъв случай е принуден да плаща задължението си по цени, определени от ония, на които той и други „празни“ посредници са продавали ценните книжа.

През първите дни на Франк му бе забавно да наблюдава поведението на младите посредници. Те се движеха с тайнствен и многозначителен израз на лицето, бяха неподправено, смешно подозрителни. По-възрастните с нищо не издаваха мислите и чувствата си. Правеха се на равнодушни и нерешителни, но като хищници дебнеха хубавата плячка. Щастливият случай можеше да се изпусне само за миг и друг да грабне това, към което си се стремил. Всеки държеше в ръце малък бележник и всеки си имаше свой характерен поглед, поза или жест, за да изрази най-важното: „Да, вземам.“ Страничният човек понякога би могъл да си помисли, че те не потвърждават покупките или продажбите си, но това бе само привидно — те отлично се познаваха един друг и се разбираха без думи. В дни на застой, когато работата вървеше мудно, в залата почти нямаше хора, но когато по някаква причина духовете се възбуждаха, там ставаше истинско стълпотворение от посредници и агенти. Точно в десет ударът на гонга обявяваше, че сключването на сделки може да започне, и когато имаше по-чувствително повишение или понижение на акциите или на облигациите, бихте могли да наблюдавате доста

интересна гледка. Петдесет, сто души се надвикваха, ръкомахаха, блъскаха се като обезумели в стремежа си да спечелят нещо от предлаганите или търсените ценни книжа.

— Пет осми за петстотин „Ф“ и „У“^[3]! — провикваше се някой, Ривърс, Каупъруд или друг посредник.

— Петстотин по три четвърти! — отвръщаше онзи, който имаше за задача да продава акции по тази цена или пък искаше така да предизвика понижение, за да може после да купи на по-ниска цена повече акции, та хем да изпълни поръчението си, хем да припечели нещичко и за себе си. Ако акциите, предлагани по тази цена, бяха голямо количество, Ривърс навярно би продължил да държи на „пет осми“, но ако видеше, че търсенето им се увеличава, би платил и по „три четвърти“. Щом опитните посредници подушеха, че Ривърс има поръчка да купи голямо количество от еди-кои си акции, те бързаха да ги купуват по „три четвърти“ преди него, правейки си сметка, че после могат да му ги продадат на малко по-висока цена. Без съмнение всички тези опитни посредници бяха много добри психолози. Успехът им до голяма степен зависеше от умението им да предусетят дали един посредник, зад когото стои известна фирма като „Гай и Ко“, да речем, ще изпълнява достатъчно голяма поръчка, така че да повлияе чувствително върху пазара и с това да открие и пред тях възможност „да се преобърнат“^[4], както те се изразяваха, и то с печалба, преди той да е изпълнил поръчката. Приличаха на ястреби, които дебнат удобния момент да измъкнат плячката от ноктите на противника си.

Четири, пет, десет, петнайсет, дващест, трийсет, четирийсет, петдесет души, а понякога всички присъстващи се стремяха да се възползват от повишението на курса на дадени акции, предлагайки да ги продадат или купят. И тогава настъпваше пълно безредие, а шумът ставаше оглушителен. Тук-там някои продължаваха да продават или да купуват други акции, но повечето зарязваха всичко и се втурваха да се възползват от откритата се възможност. Подтиквани от неудържимото желание да не пропуснат нещо от това, което ставаше, и да извлекат максимална печалба от понижението или повишението на акциите, помладите посредници и служители притичваха възбудено насам-натам и правеха с пръсти предварително уговорени знаци. Изкривени лица надничаха над чужди рамене и иззад чужди ръце. Съзнателно или не, всички гримасничеха ужасно. Достатъчно беше някой само да

подскаже, че иска да купи или да продаде акции по цени, които обещаваха печалба, за да възникне около него стълпотворение от ръце, лица и рамене. Отначало всичко това се струваше безкрайно интересно на младия Каупъруд, поточно беше му интересна опаковката, външната форма на борсовия живот, защото изобщо обичаше струпването на хора, изблика на енергия. Не след дълго обаче зрелищността и драматизмът на събитията, в които сам бе участник, загубиха за него всякакъв блясък и той започна да се задълбочава в сложността на задачата, която стоеше пред него. Да купуваш и да продаваш акции, както скоро разбра, беше изкуство, вещина, едва ли не психологическо проникновение. Недоверчивост, интуиция и устрем — ето какво беше нужно за успеха.

След време обаче Франк все по-често започна да си задава въпроса, кой всъщност забогатява най-много от всичко това — посредниците ли? Не, съвсем не! Наистина някои печелеха доста, но всички му приличаха на ято изгладнели чайки или буревестници, които използват умело посоката на вятъра, за да връхлетят хищно върху непредпазливите риби. Зад тях стояха други хора — хитри и съобразителни, много богати хора, за които акциите бяха само външен израз на техните начинания и вложения, хората, които замисляха и изграждаха железопътни линии, разработваха мини, създаваха търговски предприятия и строяха огромни фабрики. Те използваха посредници за покупко-продажбите на борсата, но тези покупко-продажби бяха нещо второстепенно, съпътстващо основното — а именно мините, железопътните линии, житото, мелниците и така нататък. Онова, което в сферата на покупко-продажбата на акции излизаше извън границите на необходимата реализация на наличен капитал или на нормално влагане на излишни средства, бе чиста хазартна игра, а те — играчи. Франк самият беше само агент на играча. Това, разбира се, не го безпокоеше засега, но тайната вече бе разгадана и той съвсем точно знаеше своето място. Още, когато работеше в „Уотърман и Ко“, си беше създал навика да подлага на задълбочена преценка колегите си, да си прави своя класификация, според която установяваше, че сред тях имаше хора и безволеви, и глупави, и умни, и мудни, но ги обединяваше нещо съществено — всички бяха нищожества, непълноценни същества, годни да бъдат единствено нечии агенти, нечии маши или играчи, комарджии. Човек с

действителни качества не може да бъде нечий представител, нечия машина, играч, независимо дали води играта за своя или за чужда сметка. Всички тези хора трябва да служат на него, на Франк. Един човек с истински качества — един финансист — не може да служи другиму. Други трябва да му служат. Той трябва само да организира и да ръководи.

На деветнадесет, двадесет и двадесет и една годишна възраст Франк вече съвсем ясно бе осъзнал тази истина, но още не се чувствуваше готов да предприеме нещо. Беше сигурен обаче, че и неговото време ще дойде.

---

[1] Не прелюбодействуй (библ.). — Бел. прев. ↑

[2] Разликата между номиналната стойност на ценни книжа и цената, която иска да получи борсовият посредник. — Бел. прев. ↑

[3] Филадельфия и Уилмингтън — става въпрос за акции на компании от тези градове. — Бел. прев. ↑

[4] Борсов жаргон — да купиш и да продадеш съевременно. — Бел. прев. ↑

ГЛАВА VII

Междувременно чувството на Франк към мисис Семпъл продължаваше тайно да расте. Когато един ден получи покана да посети семейство Семпъл, той я прие с голяма радост. Тяхната къща бе наблизко до неговата, на Норт Фронт Стрийт, на мястото, което сега е известно като № 956. През лятото цялата се скриваше в зеленината на дърветата и пълзящите растения. От малката южна веранда се откриваше прекрасен изглед към реката, а всички врати и прозорци в горната си част бяха сводести, с остъклени ромбоидни решетки. Вътре обаче къщата далеч не бе наредена така приятно, както очакваше Франк. Мебелите бяха нови и солидни, но им липсваше каквото и да било изящество. Имаше някакви картини, но и те не бяха нищо особено, интересни книги също нямаше — Библията, няколко нашумели романа, няколко по-значителни исторически книги и куп овехтели томчета, наследени от роднини. Порцеланът беше хубав — с изящни шарки. Килимите и тапетите бяха в прекалено ярки цветове. И тъй нататък. Но затова пък Лилиан Семпъл беше чудесна — както и да сядаше, както и да заставаше, все му се виждаше красива.

Деца нямаша, вината за това обаче не беше у мисис Семпъл, която копнееше да бъде майка. Тя рядко общуваше с хора освен с някои близки съседи и с роднините си от фамилията Уигин. Лилиан Уигин — всъщност така се казваше по баща — имаше двама братя и една сестра, които също живееха във Филадельфия и вече имаха свои семейства. Те смятаха, че Лилиан е сполучила много с женитбата си.

Въпреки че с готовност се бе омъжила за мистър Семпъл, Лилиан съвсем не беше пламенно влюбена в него, пък и мистър Семпъл не беше от мъжете, които могат да събудят безумна страст у една жена. Беше практичен, методичен — човек на реда. Магазинът му беше хубав, добре снабден с елегантни и най-модни обувки, образец на чистота и подредба. Мистър Семпъл не обичаше много да говори, единствено темата за производството на обувки го правеше бърлив. Готовите обувки — частично изработени на машина — тъкмо

започваха бавно да си пробиват път и мистър Семпъл винаги имаше партиди от тях, но продължаваше да използва и услугите на занаятчиите, които работеха само на ръка и правеха обувки по мярка.

Мисис Семпъл попрочиташе нещо понякога, но през по-голямата част от времето просто седеше и оставяше впечатление, че е потънала в размисли, без да има всъщност каквато и да било склонност към вглъбяване. В тези моменти тя приличаше на фигура от антична ваза или древногръцки хор и несъмнено такава я виждаше Каупъруд, който от първия миг на запознанството им не сваляше възхитения си поглед от нея. Мисис Семпъл естествено забелязваше това, но не му придаваше значение. Възпитана в традиционен дух, тя не се съмняваше, че животът ѝ завинаги е свързан с живота на съпруга ѝ, и се бе примирила с мисълта, че оттук нататък ѝ предстои само едно спокойно и обезпечено съществуване.

При първите посещения на Франк Лилиан твърде малко разговаряше с него. Посрещаше го любезно и предоставяше на съпруга си задължението да го забавлява. Каупъруд често поглеждаше към нея, ловеше всяка промяна в израза на лицето ѝ и ако тя беше впечатлителна, сигурно щеше да се досети какво се крие зад тези погледи. За щастие обаче не беше. Мистър Семпъл разговаряше любезно със своя гост, първо, защото учтивият и обаятелен Каупъруд правеше твърде бързо кариера във финансовия свят и, второ, защото той самият имаше желание да забогатее, а Франк му беше образец за успех. Една пролетна вечер тримата седяха на верандата и разговаряха за разни неща; за робовладелчеството, за конския трамвай, за финансовата криза, разразила се през годината (1857), за развитието на Запада. Мистър Семпъл искаше да знае всичко за фондовата борса. На свой ред Франк го разпитваше за търговията с обувки, макар че тя никак не го интересуваше. През цялото време той тайно наблюдаваше мисис Семпъл и се възхищаваше от начина, по който тя се държеше, от нежността и мекотата на жестовете ѝ, когато поднасяше чая и сладкиша. След малко, подгонени от комарите, се прибраха вътре и мисис Семпъл посвири на пиано. В десет часа Франк си отиде.

Близо година Каупъруд си купуваше обувки при мистър Семпъл или просто се отбиваше в магазина му на Честнът Стрийт, за да обсъдят текущите събития. При едно от тези отбивания мистър Семпъл му поиска съвет дали да купи акции от конската трамвайна

линия по Пета и Шеста улица, чийто строеж беше вече разрешен от градските власти и бе развълнувал града. Каупъруд изказа своето мнение. Предприятието било перспективно. Самият той вече бил купил сто акции по пет долара; съветвал и Семпъл да постъпи така. Всъщност мистър Семпъл му беше съвсем безинтересен. Той харесваше мисис Семпъл, макар напоследък да не я виждаше много често.

Около година след този разговор мистър Семпъл почина. Това беше една преждевременна смърт, едно от тези случайни и незначителни събития, които вълнуват само най-близките. Той просто си простуди гърдите през късните есенни дни — нещо, което може да те сполети, когато си намокриш краката или излезеш без връхна дреха в дъждовен ден — и въпреки настояването на мисис Семпъл да си остане в къщи да се лекува отиде в магазина. Правеше впечатление на кротък и отстъпчив, но всъщност беше много упорит, особено когато ставаше дума за работата му. Мечтаеше скоро да закръгли капитала си на петдесет хиляди долара. Но дойде простудата, той лежа девет дни с пневмония и умря. Затвориха за няколко дни магазина за обувки; къщата се напълни с опечалени близки и съенориаши; после се състоя опелото в Калоухилската презвитерианска черква, която посещаваше семейство Семпъл, извърши се и самото погребение. Мисис Семпъл горчиво плака. Срещата със смъртта дълбоко я потресе и за известно време тя бе силно разстроена. Единият от братята ѝ, Дейвид Уигин, временно пое вместо нея магазина. Съпругът ѝ не беше оставил завещание, но след като всички наследствени въпроси бяха уредени, включително и продажбата на магазина, и никой не оспори правата на собственост на мисис Семпъл, тя получи над осемнайсет хиляди долара. Продължи да живее в къщата на Фронт Стрийт и минаваше за обаятелна и интересна вдовица.

Младият Каупъруд, който тъкмо бе навършил двадесет години, не преставаше да изразява най-вежливо и сдържано своето съчувствие по време на тези събития. Посещаваше мистър Семпъл, докато беше болен. Отиде на погребението. Помогна на Дейвид Уигин, брата на мисис Семпъл, при ликвидирането на магазина за обувки. Направи една-две визити след погребението и се оттегли за дълго. Появи се отново след пет месеца и започна редовно да посещава мисис Семпъл през седмица или на десет дни.

Да, наистина трудно би било да се обясни увлечението на Франк по Лилиан Семпъл. Може би го привличаше красивото ѝ восьчнобледо лице, може би нейното безразличие към него разпалваше честолюбието му, но той все по-упорито и все по-страстно се стремеше към нея. Не можеше да мисли без вълнение за Лилиан, но избягваше да говори за нея пред когото и да било. Близките му знаеха за тези негови посещения, но отдавна вече изпитваха пълно доверие в неговия твърд характер, в неговия разум. Франк беше отзивчив, жизнерадостен, весел, без да е лекомислен, пък и несъмнено преуспяваше. Вече всички бяха убедени, че умее да печели. Получаваше петдесет долара заплата седмично, а сигурно щяха още да му я увеличат. Извънредно много се бе повишила стойността на няколкото парцела, които бе купил преди три години в западната част на Филадельфия. Увеличиха се и вложенията му в линиите на конския трамвай, защото бе купил пакети от по петдесет, сто и сто и петдесет акции на нови компании; въпреки тежките времена тези акции бавно, но сигурно се покачваха — при първоначална стойност пет долара те вече се оценяваха на десет, петнайсет и двацет и пет долара и тези стойности непременно щяха да се превърнат в нов номинал. Във финансовите среди ценяха Франк и той беше сигурен, че го чака едно добро бъдеще. След продължителен и сериозен анализ на борсовото дело той стигна до заключението, че не бива да става професионален борсов посредник, и все повече се замисляше дали да не се залови с банкерство, доходна дейност, която не криеше рискове, особено, ако притежаваш собствен капитал. Покрай своята работа и служебни връзки на баща си Франк се познаваше с много и най-различни хора — банкери, търговци на едро — и беше сигурен, че те биха му поверили своите работи или част от тях. В „Дрекъл и Ко“, в „Кларк и Ко“ имаха най-добро чувство към него. Личен негов приятел беше и Джей Кук, една новоизгряваща банкова звезда.

Франк продължаваше да ходи у мисис Семпъл и тя все повече му харесваше. Не водеха никакви особено дълбоки разговори, но когато пожелаеше, Франк умееше да бъде мил и забавен. Той ѝ даваше такива разумни съвети по делови въпроси, че дори нейните роднини започнаха да се отнасят с все по-голямо уважение към тях. Постепенно започна да го харесва и тя, защото беше тъй внимателен, спокоен и уверен и винаги с готовност ѝ разясняваше по няколко пъти един или

друг въпрос, докато накрая всичко ѝ ставаше ясно. Лилиан виждаше, че Франк отделя на нейните работи такова внимание сякаш бяха негови и че прави всичко възможно да укрепи материалното ѝ положение.

— Толкова сте добър, Франк — му каза тя една вечер. — Безкрайно съм ви благодарна. Не знам какво бих правила, ако ви нямаше вас.

Тя погледна красивото му, по детски открито и чисто лице, обърнато към нея.

— Не говорете така. За мен това е удоволствие. Истинска радост ми доставя възможността да ви бъда полезен.

В очите му се появи нежен блясък. Мисис Семпъл изпита неочаквана симпатия и топлина към този човек, на когото с радост бе готова да се облегне.

— Каквото и да говорите, аз все пак съм ви много благодарна. Бяхте така добър към мен. Ако желаете, елате пак в неделя или някоя друга вечер. Винаги съм си у дома.

По времето, когато Франк започна така често да ходи у мисис Семпъл, вуйчо му Сенека почина в Куба и му остави петнайсет хиляди долара. С тях Франк вече ставаше притежател на около двацет и пет хиляди долара и имаше ясен план как ще използва този капитал. Малко след смъртта на мистър Семпъл сред финансовия свят настъпи паника и тя съвсем ясно показа на Франк колко рисковано нещо е борсовото посредничество. Търговията бе обхваната от остра криза. Парите станаха толкова дефицитни, като че изобщо не съществуваха. Уплашен от неустойчивостта на търговията и от лошото парично положение, капиталът потъна във всевъзможни скривалища — банки, изби, чайници и чорапи. Страната сякаш отиваше към разорение. Войната с Юга или неговото отделяне вече изглеждаха неизбежни. Цялата нация бе овладяна от нервна възбуда. Хората бяха готови да зложат всичките си ценности, за да получат пари. Тай уволни трима от чиновниците си. Намали разходите си, доколкото бе възможно, изчерпи всичките си спестявания, само и само да спаси вложенията си. Ипотекира и къщата си, парцелите си, заложи всичко, което притежаваше, а младият Каупъруд често изпълняваше ролята на негов посредник и носеше в различни банки пакети с акции, за да получи срещу тях каквото е възможно в пари.

— Проверете дали банката на баща ви не би ми заела петнайсет хиляди срещу това — каза Тай един ден на Франк, като му подаде пакет с акции „Филаделфия и Уилмингтън“.

Франк бе чувал баща си някога да казва, че тези акции били твърде износни.

— Добри са, разбира се — каза колебливо старият Каупъруд, като видя пакета ценни книжа. — Поточно казано, биха били добри по всяко друго време. Сега обаче парите са крайно дефицитни. Ние напоследък едва успяваме да изплащаме собствените си задължения. Все пак ще поговоря с мистър Кугъл.

Мистър Кугъл беше директор на банката.

След доста дълъг разговор — и съответно дълго очакване — старият Каупъруд се върна и съобщи, че едва ли ще могат да извършат тази сделка. При сегашното търсене на пари официално установеното осемпроцентово скonto било съвсем неизгодно. Може би мистър Кугъл щял да се съгласи само на заем „до поискване“ при десет процента лихва. Франк се върна при мистър Тай, който се разгневи, когато изслуша съобщението.

— Дявол да го вземе — възкликна той, — свършиха ли се парите в тоя град? С процентите, които ми предлагат, те ме тласкат към разорение. Просто ще ме съсипят. Но няма как, занесете обратно тези акции и ми донесете пари! Господи, това не са сделки, не са сделки!

Франк отново отиде в банката.

— Мистър Тай ще плати десетте процента — съобщи лаконично той.

Отпуснаха на мистър Тай петнайсет хиляди долара кредит с предимството да ги тегли незабавно и той веднага прехвърли с чек цялата сума в Джирардската национална банка, за да погаси тамошните си задължения. И нещата продължаваха все в тоя дух.

През цялото това време Каупъруд с интерес следеше усложненията във финансите на страната. Споровете около робовладелиството, възможността южните щати да се отделят, положителните или отрицателните тенденции в развитието на икономическото положение като цяло го занимаваха само дотолкова, доколкото можеха да се докоснат до неговите лични интереси. Мечтаеше да стане едър финансист, но сега, когато познаваше отвътре борсовото дело, вече не гореше от желание да стане професионален

борсов посредник. Паниката, предизвикана от настъпилата криза, много ясно му показва, че борсовата игра крие много рискове. Разориха се мнозина борсови посредници. Виждаше ги как се втурваха при мистър Тай и с изтерзани лица го молеха да отмени една или друга тяхна поръчка. Дори и домовете им били застрашени, вайкаха се те. Намирали се пред гибел; жените и децата им щели да бъдат изхвърлени на улицата.

Целият този смут всъщност само помагаше на Франк да затвърди решението си относно своята бъдеща дейност — с капитала, с който разполагаше, да си открие своя кантора. Затова дори предложението на мистър Тай да стане негов младши партньор не го поблазни.

— Вашето предприятие е чудесно — каза Франк, когато трябваше да обясни причините за своя отказ, — но аз искам да откроя собствена банкерска кантора. Борсовата игра е коварно нещо. Предпочитам да имам малко лично предприятие, отколкото да служа като посредник дори и в най-големите борси по света.

— Но вие сте още толкова млад, Франк — възрази мистър Тай. — Пред себе си имате много години за самостоятелна работа.

Накрая Франк се раздели приятелски и с Тай, и с Ривърс.

— Умен младеж! — забеляза със съжаление мистър Тай след излизането на Франк.

— И ще преуспее — обади се Ривърс. — За първи път срещам толкова способен млад човек.

ГЛАВА VIII

Каупъруд виждаше бъдещето си в розови краски. Беше влюбен, имаше и пари, за да се впусне в замисленото начинание. За акциите си от конския трамвай, които непрекъснато се покачваха, можеше да вземе почти седемдесет процента от текущата им стойност, а ако потрѣбваше, можеше да ипотекира парцелите си и оттам също да получи доста внушителна сума. Беше установил финансови връзки и с банката „Джирард“ — директорът ѝ Дейвисън силно му симпатизираше — и възнамеряваше един ден и оттам да тегли заем. Най-важно обаче беше да вложи капитала си в неща, от които да реализира бърза и сигурна печалба, и като най-изгодно вложение виждаше конските трамвайни линии, които бързо се разширяваха с местни разклонения.

По същото това време Франк си купи кон и двуколка — най-красивата комбинация, която намери и която му струваше петстотин долара — и покани мисис Семпъл на разходка. Отначало тя му отказа, но после се съгласи. Франк ѝ бе разказал за успехите си, за бъдещите си планове, за неочакваното наследство от петнайсет хиляди долара и за решението си да открие собствена банкерска кантора. Мисис Семпъл знаеше, че баща му скоро ще стане заместник-директор на Трета национална банка, харесваше семейството му и вече започваше да разбира, че зад чувството на Франк към нея се крие нещо повече от обикновено приятелство. Момчето бе станало мъж и я привличаше. Макар че ѝ се виждаше доста неестествено при дадените обстоятелства — беше по-възрастна от него, положението ѝ на вдовица ѝ налагаше да води скромен и затворен живот, който всъщност подхождаше и на характера ѝ, — явно бе, че този стабилен и самоуверен млад човек нямаше намерение да се спре пред нейното преклонение пред условностите.

Чувството на Каупъруд към Лилиан беше съвсем трезво. Той не я идеализираше; тя бе красива, привличаше го физически и духовно, както не го бе привличала никоя друга жена, и това за него беше

достатъчно. Пък и съвсем не мислеше, че оттук нататък не може или не бива да харесва други жени. Приказките за светостта на домашното огнище му се струваха празни и винаги бяха минавали покрай ухото му. Парите на Лилиан не го съблазняваха; знаеше, че е богата, и се смяташе задължен в неин интерес да вложи капитала ѝ по най-подходящ начин. Желаете я физически. С изострен интерес си мислеше и за децата, които биха могли да имат. Искаше да разбере дали ще успее да събуди у нея такава силна обич, че тя да забрави предишния си живот. Странна амбиция. А би могло да се нарече дори странно извращение.

Лилиан Семпъл благосклонно приемаше ухажването му, защото въпреки съмненията и страховете си, въпреки волята си вече изпитваше влечение към него. Една вечер, преди да си легне, тя застана пред огледалото на тоалетката и се взря в лицето си, в шията и голите си ръце. Реши, че е хубава, дори леко се развълнува, когато огледа дългите си кестеняви коси. Помисли си за младия Каупъруд, но веднага си спомни за покойния мистър Семпъл и застина от срам при мисълта за скандала, който можеше да предизвика слухът за връзката ѝ с Франк.

— Защо идвате толкова често у дома? — попита тя още на следващата вечер Франк.

— Нима не знаете? — отвърна той, уверен, че очите му казват повече от думите.

— Не.

— Наистина ли не знаете?

— Знам, че изпитвахте добри чувства към мистър Семпъл, а и към мен като негова съпруга, обаче мистър Семпъл вече го няма.

— Но съществувате вие — каза Франк.

— Аз?

— Да, вие. Аз ви харесвам. Приятно ми е да бъда с вае. А вие не изпитвате ли същото?

— Не съм мислила за това. Вие сте много по-млад от мене — разликата е цели пет години.

— Да, има разлика в годините — каза Франк, — но това не е важно. Във всяко друго отношение аз съм по-стар от вас с петнайсет години. Познавам живота така, както вие никога няма да го опознаете,

не мислите ли? — завърши Франк ласкаво, но с дълбока вътрешна убеденост.

— Вярно е, но и аз зная доста неща, които вие не знаете.

Тя се засмя кротко и красивите ѝ зъби блеснаха.

Беше се свечерило. Те седяха на верандата. Долу реката бавно течеше.

— Сигурно е така — каза Франк, — вие сте жена, а един мъж никога не може да вникне в гледната точка на жената. Аз имах предвид само практическата страна на живота и затова казах, че съм по-стар от вас.

— Разбирам, но какво от това?

— Нищо. Попитахте ме защо идвам при вас и аз ви обясних. Донякъде.

Франк замълча и се загледа в реката.

Мисис Семпъл го погледна. Красивото му тяло с годините заякваше все повече и бе станало вече тяло на истински зрял мъж. Големите му ясни очи придаваха детски израз на лицето му, но бяха непроницаеми и тя трудно можеше да разбере какво се таи в тях. Страните му бяха румени, а ръцете му не бяха големи, но жилести и силни. С цялото си нежно и крехко тяло тя долавяше мощната енергия, която се излъчваше от Франк.

— Смятам, че все пак не бива да идвате толкова често у дома. Хората няма да погледнат добре на това.

Опитваше се да се държи сдържано, както подобава на една почтена жена и както се бе държала към него първоначално.

— Хората ли? — каза Франк. — За хората не се тревожете. Те мислят за нас това, което ние им внушаваме да мислят. Не ми е приятно обаче, че се държите така сдържано.

— Защо?

— Защото ви обичам.

— Не бива да ме обичате. Това е нередно. Не мога да се омъжа за вас. Вие сте много млад, а аз съм вече стара.

— Стига! — твърдо я прекъсна Франк. — Това няма никакво значение. Искам да станете моя жена. Ще настоявам докрай, затова по-добре кажете кога ще се оженим?

— Що за безумие! — възкликна тя. — Знаете, че няма да се омъжа за вас, Франк, че не мога да се омъжа.

— Защо? — попита Франк.

— Защото... защото аз съм по-възрастна от вас. Хората ще се зачудят. Пък и съвсем наскоро овдовях!

— Какво значение има дали сте овдовели наскоро или отдавна!
— възкликна ядосано Франк. — Единственото нещо, което не харесвам у вас, е, че непрекъснато се съобразявате с това, какво ще кажат хората. Те не определят пътищата, по които ще се развива вашият живот, а още по-малко ще допусна да определят моите. Мислете преди всичко за себе си. Трябва сама да се разпореждате с живота си. Нима ще позволите хорското мнение да застане между вашето желание и неговото осъществяване?

— Но аз нямам такова желание — прекъсна то усмихната Лилиан.

Франк стана, приближи се до нея и се взря в очите ѝ.

— Е? — неспокойно, но и малко шеговито попита тя.

Франк продължаваше да я гледа.

— Е? — отново попита тя, вече доста объркана.

Той се наведе към нея с намерение да я прегърне, но тя стана.

— Не се доближавайте до мен! — каза Лилиан с молба в гласа.
— Ще си вляза вътре и няма да ви позволя повече да идвате у дома. Това е прекалено! Вие сте обезумели. Оставете ме на мира!

Тя беше толкова категорична, че Франк се примири. Разбира се, само за тази вечер. Той продължи да идва отново и отново. Една вечер, когато комарите ги принудиха да се приберат от верандата и мисис Семпъл пак започна да го моли да прекрати посещенията си, защото те вече сигурно правят впечатление на всички и тя ще се злепостави, Франк я прегърна въпреки ожесточената ѝ съпротива.

— Престанете! — възкликна тя. — Нали ви казах вече! Това е безумие! Не се опитвайте да ме целувате! Как смеете!

Лилиан се изтръгна от прегръдките му и хукна по стълбата към спалнята си. Каупъруд бързо я последва. Тя се опита да затвори вратата, но Франк насила я отвори, грабна Лилиан в прегръдките си и я вдигна на ръце.

— Как си позволявате! — извика тя. — Няма да ви говоря повече! Ако не ме пуснете веднага, ще ви забраня да идвате тук. Пуснете ме!

— Ще ви пусна, любима. Ще ви отнеса долу — отвърна той, като я притискаше към себе си и я целуваше. Беше силно възбуден и развълнуван.

Без да обръща внимание на протестите на Лилиан и на опитите ѝ да се изтръгне от прегръдките му, той я свали във всекидневната, седна в голямото кресло, продължавайки да я притиска към гърдите си.

— Ох! — въздъхна тя, разбрала, че Франк няма да я освободи, и се отпусна на рамото му. После, като видя изписаната върху лицето му решителност и почувствува обаянието му, се усмихна. — Ако се омъжа за вас, какво обяснение ще дам за постъпката си? — попита примирено тя. — На баща ви? На майка ви?

— Не е нужно да давате обяснения. Това е моя работа. И няма за какво да се тревожите, близките ми нищо няма да кажат.

— Ами моите близки? — каза тя и леко се отдръпна.

— И за вашите близки не се тревожете! Аз ще се оженя за вас, а не за тях. И двамата не зависим материално от никого.

На всяко нейно ново възражение Франк отговаряше с целувки. Беше така настойчив в ласките си, че на нея ѝ бе трудно да устои. Мистър Семпъл никога не беше проявявал подобна страст. Франк пробуждаше у нея чувства, които ѝ бяха непознати досега, и това я караше да изпитва и страх, и срам.

— Е, обещавате ли след месец да се омъжите за мен? — попита радостно той, когато тя най-сетне замлъкна.

— Не, и вие знаете, че не мога да ви обещая! — отвърна развълнувано Лилиан. — Защо тогава ме питате?

— Всъщност какво значение има срокът? Рано или късно това ще стане.

Той вече си представяше колко прекрасна ще изглежда Лилиан в една нова обстановка, защото според него нито тя, нито собственото му семейство знаеха как да живеят.

— Не, не след месец. Нека почакаме. Ще се омъжа за вас, след като... след като твърдо се убедите, че наистина го желаете.

— Ще ви докажа — увери я той и отново силно я притисна към себе си.

— Моля ви, престанете. Причинявате ми болка.

— И все пак — кога? След два месеца?

— Не.

— След три?

— Може би.

— Не признавам никакво „може би“. Решено е.

— Но вие сте още момче.

— Не се тревожете за това. Ще видите какво момче съм аз.

Той сякаш откри някакъв нов свят пред очите ѝ и тя разбра, че всъщност досега не бе живяла истински. Този човек излъчваше душевна сила и могъщество, за каквито нейният мъж не би могъл дори да мечтае. Макар и толкова млад, той притежаваше вече изграден властен характер и непоколебима воля.

— Добре, нека бъде след три месеца — прошепна тя, докато Франк нежно я люлееше в прегръдките си.

ГЛАВА ІХ

Каупъруд започна банкерската си дейност, като откри малка кантора на Южна Трета улица № 64, и много скоро със задоволство установи, че хората, с които бе поддържал добри делови връзки, не са го забравили. Обикновено той отиваше в някоя фирма, за която знаеше, че има нужда от налични средства, и предлагаше да сконтира нейни полици или да вземе на комисионни начала пуснати от нея облигации с шест процента годишна лихва, а сетне срещу малка комисиона продаваше тези ценни книжа на клиент, който искаше да направи сигурно вложение. От време на време баща му или някой познат му даваха съвети кога и как да извършва дадена сделка. От тези операции обикновено извличаше четири-пет процента печалба. В края на първата година, след като приспадна всички разходи, установи, че има чиста печалба от шест хиляди долара. Това естествено не беше много, но Франк не пропускаше и други възможности за увеличаване на доходите си, като влагаше средства в начинания, които обещаваха добри печалби в бъдеще.

Преди по Фронт Стрийт да бъде прокарана първата линия на конския трамвай, който все още не беше особено бърз, улиците на Филадельфия бяха задръстени от стотици омнибуси без ресори, които громоляха по едрия калдъръм. Идеята на Джон Стивънсън за двупосочни линии, осъществена в Ню Йорк, вече бе възприета и тук и освен линията по Пета и Шеста улица (трамваите се движеха по едната улица, а се връщаха по другата), която веднага бе станала рентабилна, се проектираха много нови линии, а някои вече се строяха. Градът така бързаше да замени омнибусите с трамваи, както бе бързал да замени каналите с железници. Разбира се, имаше и противници на нововъведението както винаги в подобни случаи. Някои заговориха за монополизъм, а потърпевшите собственици на омнибуси и кочияши гневно негодуваха.

Каупъруд бе твърдо убеден в бъдещето на трамваите и това го караше да рискува и влага всичките си спестени пари в акции на

новосъздадените трамвайни компании. Силно желаше да надникне зад кулисите на този бизнес, но това се оказа трудна работа. Когато се прокарваха първите линии, Франк беше все още твърде млад и нямаше достатъчно здрави връзки във финансовите среди, които биха му дали възможност да проникне в самата същност на работата. Линията по Пета и Шеста улица, която отскоро бе открита, носеше приход от шестстотин долара на ден. Имаше вече готов проект за нова линия в западната част на Филадельфия — тя трябваше да мине по улиците Уолнът и Чесгнът, разработваха се и проекти за линии по улиците В гора и Трета, по Рейс и Вайн, по Спрус и Пайн, по Грич и Коутс, по Десета и Единадесета и така нататък. Финансирането и самото строителство на тези линии се извършваха от неколцина едри капиталисти, които имаха силно влияние в законодателното събрание на щата и за които не беше трудно да получат разрешение за строителство независимо от енергичните протести на обществеността. Дочуваха се обвинения в корупция. Изтъкваше се необходимостта компаниите да бъдат облагани с пътен данък най-малко от хиляда долара за миля, защото градските улици се считаха за изключително ценна територия. По честен или нечестен път предприемачите все пак успяваха да получат необходимите разрешения и когато хората чуваха какви доходи носи линията по Пета и Шеста улица, бързаха да закупят акции от тези компании. Каупъруд не правеше изключение. Когато се разбра, че ще се прокарват линии по Втора и Трета улица, той веднага вложи пари в строителството, а след това направи същото и за линиите по улиците Уолнът и Чесгнът. Франк започна да храни смътната мечта един ден да стане собственик на такава линия, но засега все още не виждаше как би могло да се осъществи това, тъй като кантората му в никакъв случай не беше източник на голямо богатство.

По това време Франк се ожени за мисис Семпъл. Церемонията мина скромно, без помпозност и шум, както искаше Франк, пък и поради страха на Лилиан от общественото мнение. Семейството на Франк не одобряваше напълно избора му. Майка му и баща му смятаха, че Лилиан е твърде стара и че при бляскавото бъдеще, което се откриваше пред него, той би могъл да си намери по-добра партия. Сестра му Ана виждаше в мисис Семпъл една пресметлива и хитра жена, а това, разбира се, не беше вярно. Братята му Джоузсф и Едуард

бяха заинтригувани от цялата история, но нямаха твърдо мнение, тъй като мисис Семпъл беше хубавичка и имаше пари.

Беше топъл октомврийски ден, когато Франк и Лилиан застанаха пред олтара на Първа презвитерианска черква на Калоухил Стрийт. За голямо задоволство на Франк младоженката изглеждаше прекрасно в роклята си от кремава дантела с дълъг шлейф — творение, в което бе вложен многомесечен труд. Присъстваха родителите на Франк, мисис Сенека Дейвис, братята и сестрите на Лилиан и неколцина приятели. Франк се бе противопоставил и на това, но Лилиан бе настояла. За церемонията Франк се бе облякъл в строг костюм от черно сукно, както бе пожелала Лилиан, но веднага след това се преоблече в елегантен пътен костюм. Беше организирал така работите си, че да могат да прекарат две седмици в Ню Йорк и Бостън. Още следобеда взеха влака, който за пет часа щеше да ги отведе в Ню Йорк. Когато най-сетне, след дългите часове на престорена сдържаност и равнодушие, останаха сами в „Астор Хаус“^[1], Франк я прегърна.

— Какво щастие е, че си само моя! — възкликна той.

Лилиан посрещна порива му с присъщата ѝ ласкава кротост, която винаги го изпълваше с възторг, но този път тя бе примесена и с любовен плам, подбуден от Франк. Той имаше чувството, че никога няма да се насити на красивото ѝ лице, на нежните ѝ ръце, на прекрасното ѝ тяло. Приличаха на две деца — от сутрин до вечер си разменяха нежни думи, обсипваха се с ласки, разхождаха се, хранеха се и разглеждаха забележителностите на града. Франк беше любопитен час по-скоро да посети финансовите центрове на Ню Йорк и Бостън, защото те отдавна му правеха впечатление със своята търговска стабилност. Докато разглеждаше Ню Йорк обаче, той непрекъснато се питаше дали си струва изобщо някога да напусне Филадельфия. Сега там го очакваха толкова щастливи мигове от съвместния му живот с Лилиан, а може би и с бъдещите им деца. Той ще работи усилено, ще печели много. Със своите лични средства и с нейните, с които вече сам щеше да се разпорежда, бързо можеше да стане богат човек.

---

[1] Първокласен хотел в Ню Йорк. — Бел. прев. ↑

ГЛАВА X

След като се завърнаха от сватбеното си пътешествие, те си създадоха далеч по-приятна домашна обстановка от тази, в която бе живяла мисис Каупъруд по времето, когато се бе наричала мисис Семпъл. Решиха да останат поне известно време в нейната къща на Норт Фронт Стрийт. Франк, подтикван от увлечението си по красивото и изтънченото, така характерно за този период от живота му, веднага след годежа бе изразил недоволството си от стила на мебелите и подредбата на къщата или по-точно от липсата на стил и бе предложил да обзаведе дома им според собствените си разбирания за красота и изящество, които той си бе изградил инстинктивно в годините на възмъжаването си. Беше посещавал много домове, обзаведени далеч по-изискано от дома на родителите му. По онова време човек не можеше да мине по улиците на Филадельфия, без да почувствува всеобщия стремеж към по-културен и по-красив бит и да не се повлияе от него. Строяха се множество хубави и скъпи къщи с морави и цветни лехи пред тях. В домовете на Тай, Лий, Артър Ривърс и на други познати Франк за първи път бе видял действително изящни и скъпи предмети на изкуството: бронзови и мраморни статуетки, завеси, картини, часовници, килими.

Франк прецени, че за сравнително малко пари би могъл да преобрази безличната къща в един приятен дом. Далеч по-хубава можеше да се направи например столовата, от чиито два успоредни на верандата прозореца на юг се откриваше чудесна гледка към полянката с храсти и дървета чак до оградата, която отделяше имота на мистър Семпъл от съседския. Сивата ограда от островръхи колове трябваше да се замени с жив плет. Стената между столовата и гостната можеше да се събори и на нейно място да се окачи някоя красива завеса; двата продълговати прозореца да се заменят с двукрил, стигащ до пода еркерен прозорец с ромбовидни стъкла в метални рамки, през които човек можеше да се наслаждава на полянката. Цялата овехтяла безлична мебел, събрана бог знае откъде — отчасти наследена от

семејство Семпъл или от семејство Уигин, отчасти купувана, — трябваше или да се изхвърли, или да се продаде и да се замени със стилна. Франк поддржаше пријателство с един току-що завършил архитектура в местниот универзитет млад човек на име Елсујрт; и двамата още при запознанството си бяха почувствали някакво необјаснимо взаимно привлечение. Уилтџн Елсујрт беше интелегентен, спокоен, изтънчен, артист по природа. Веднџ, разисквайќи квалитетите на една сграда, која се строеше на Честнџ Стријт и за која Елсујрт изказа мнение, че е ужасна, заговорија за изкуството изобшчо или, поточно, за липсата на изкуство во Америка. И Франк си помисли, че тџкмо Елсујрт е човекџт, којто нај-добре би могџл да намери решенија за промените во кџщата, којто искаше да осџществи. Сподели со Лилиан намерението си да наеме младия човек и тя веднага се согласи, както изобшчо се согласуваше со всичките му проекти за подновявање на дома им.

След като Франк и Лилиан заминаха на сватбено пџтешествие, Елсујрт се зае со преустройството, като се сообразуваше со предвидените три хиљади долара, во којто влизаше и обзавеждането. Всичко бе готово едва три седмици след заврџањето им, но кџщата стана како нова. Еркерџт во столовата, за којто мечтаеше Франк, бе надвесен ниско над тревната площ, а прозоречните рамки со ромбоидни стџкла бяха окачени на месингови панци. Гостната бе одделена од столовата со плџзгащи се врати, а отворџт дополнително щеше да бџде украсен со копринена завеса со изобразена на неа сцена од сватба во Нормандия. Столовата беше обзаведена со старинни англиски дџбови мебели, а всекидневната и спалните — со американска имитација на „Чипџндейл“ и „Шерџтџн“. По стените бяха окачени неколку непретенциозни акварела, тук-там бяха поставени бронзови статуетки од Хосмџр и Пауџрс. Имаше една мраморна Венера, работа на забравениот днес скулптор Потџр, и още неколку по-незначителни украшения. Подовите бяха застлани со пријатни, подобрени по тонове килими. Мисис Каупџруд малко се смути од голотата на Венера, која според неа придаваше на кџщата дух на европејско лекомислие, неприсџщо во Америка, но нишчо не каза, зашчо то сџе пак скулптурата беше пријатна за гледање, пџк и тя не се сметаше за познавач во областа на изкуството. Од тия нешча Франк разбираше далеч повеќе. След като

наеха прислужница и прислужник за общата работа, Каупърудови започнаха да дават скромни приеми.

Онези, които помнят първите години от брачния си живот, най-добре биха могли да разберат едва забележимите промени, които настъпиха у Франк след женитбата, защото и той като всички, вързали се с веригите на Хименей^[1], изпитваше в известна степен влиянието на домашната среда. Ако се съдеше по някои черти на характера му, можеше да се заключи, че е призван да бъде порядъчен и високоуважаван гражданин. И Франк наистина харесваше своя нов семеен живот. Вечер с радост напускаше многолюдната търговска част на града с громолящите превозни средства и бързаше да се прибере у дома си. Тук той най-пълно усещаше своето благополучие, своето щастие. Мисълта за наредената за вечеря маса, запалените (по негова идея) свещи, пламтящите дебели пънове в голямата камина; самата Лириан, сгушила се в прегръдките му, облечена в спускаща се до пода рокля от небесносиня или зелена коприна (защото той най-много я харесваше в тези цветове), силно вълнуваше неговото все още свежо и наивно въображение. Както вече знаем, книгите не събуждаха у Франк никакъв интерес. Привличаха го самият живот, картините, дърветата, любовта и на това вълнение не бяха в състояние да попречат дори плановете за големи финансови операции, с които бе зает умът му. Цялото му същество бе устремено към охолен, радостен, пълноценен живот.

През този начален период от брака им въпреки разликата в годините мисис Каупъруд изглеждаше напълно подходяща съпруга за Франк. Веднъж пробудена от едно полусънно състояние, тя силно се привърза към новия си мъж, с радост се отдаваше на ласките му, споделяше мечтите му. И двамата желяха да имат дете и не след дълго тя шепнешком му съобщи, че вече очаква това щастливо събитие. Лириан се бе съмнявала дали безплодието на предишния ѝ брак не се е дължало на нея и затова с радост разбра, че съмненията ѝ са били неоснователни. Сега пред нея се откриваше едно ново, по-щастливо и по-сигурно бъдеще. От своя страна Франк бе въодушевен от мисълта, че на бял свят ще се появи същество, което ще бъде негово повторение. А това ласкаеше честолюбието му. И така дни, седмици, месеци, години дори — поне първите четири-пет — той продължаваше да изпитва огромно удоволствие да се прибира у дома си, да се разхожда

из двора, да извежда на разходка жена си, да кани приятели на вечеря, да споделя с Лилиан всички свои намерения. Тя нищо не разбираше от неговите сложни финансови операции, но за Франк това нямаше значение.

Той се вълнуваше от друго — от любовта, от красивото тяло на Лилиан, от устните ѝ, от спокойствието, което се излъчваше от нея, от двете си деца, които се родиха през първите четири години от брака им. Люлееше на колене първородния си син Франк младши, гледаше пълничките му крачета, искрящите му очи, все още неоформената му, наподобяваща цветна пъпка уста и се удивяваше на великото чудо — раждането на един нов човек. Това чудо бе повод за какви ли не размишления — за зачеването, за съзряването на плода в утробата на жената, за опасностите от болести, които криеха този деликатен период и самото раждане. Той бе преживял тежки мигове при раждането на Франк младши, и то най-вече поради уплахата на самата мисис Каупъруд. Боеше се, че бременността и раждането ще загрозят красивото ѝ тяло, още по-страшна бе мисълта, че може изобщо да я загуби. В деня, когато се раждаше детето и той стоеше изтръпнал зад вратата, за първи път изпита истинска тревога, макар че и тази тревога не беше особено силна, защото неговата трезвост и егоцентризъм не го допускаха. Безпокоеше го обаче мисълта, че жена му може да умре и с това да настъпи краят на сегашния им благополучен живот. После дойдоха пронизителните, сърцераздирателни писъци и съобщението, че всичко е приключило успешно и че той може да види новороденото. Това преживяване остави трайни следи в съзнанието на Франк, разшири и задълбочи представата му за живота. Още веднъж се потвърди убеждението му, че под външния вид на всяко явление, както и под блестящия лак, който покрива едно грубо дърво, се крие трагедия. Малкият Франк и появилата се по-късно синеока и златокоса Лилиан за известен период от живота му обсебиха напълно съзнанието му. Домашното огнище не беше лошо нещо. В края на краищата така бе устроен животът и неговият крайгълен камък бе домът.

За съжаление в този разказ няма възможност да бъдат описани подробно всички дребни на пръв поглед, но важни промени, които станаха през тези години — промени, настъпвали така постепенно, така незабележимо, както са незабележими леките вълнички в спокойно течаща вода. Само за пет години състоянието на Франк се

увеличи значително, особено като се има предвид с колко малко бе започнал. С течение на времето той успя да установи близки отношения — доколкото това беше възможно в търговските среди — с най-видните представители на непрестанно разширяващия се филаделфийски финансов свят. Още докато работеше при мистър Тай и на борсата, често му бяха сочили най-интересните по-едри или по-дребни длъжностни лица от градското управление или от администрацията на щата, които „печелеха от политика“, както и хората от държавния апарат, които идваха от Вашингтон, за да се срещнат с представители на фирмите „Дрексъл и Ко“, „Кларк и Ко“, пък дори на „Тай и Ко“. Тези хора, както научи, разполагаха с предварителни сведения за предстоящите законодателни реформи и икономически промени, които непременно щяха да се отразят върху отношението към отделни ценности или върху развитието на определени сфери на търговията. Веднъж в кантората на „Тай и Ко“ един млад чиновник дръпна настрана Франк.

— Видяхте ли човека, който току-що влезе при мистър Тай?

— Да.

— Това е градският ковчезник Мъртаг. Чудесна игра е захванал. Разполага с всички общински пари, а е длъжен да дава отчет само за основния капитал. Лихвените проценти прибира за себе си.

Каупъруд разбра всичко. Повече от ясно бе, че длъжностните лица в градската и в щатската администрация вършеха финансови спекулации. Те влагаха градските или държавните пари при отделни банкери или търговски посредници, които правителството упълномощаваше, а в някои случаи дори назначаваше за пазители на влоговете. Процентите по тези влогове банките плащаха само на длъжностните лица. По тайни нареждания на тези хора те даваха в заем държавни пари на борсови посредници, които от своя страна ги влагаха в сигурни ценни книжа. Банкерите разполагаха за известен период с парите, а след това — посредниците; длъжностните лица трупаха пари, а борсовите посредници получаваха тлъсти комисиони.

Във Филаделфия имаше цяла група от действащи по този начин държавни служители, в която влизаха кметът на града, няколко членове на Градския съвет, ковчезникът, началникът на полицията, пълномощникът по обществените строежи и неколцина други. Те следваха принципа „Ти на мене, аз на тебе“. Отначало Каупъруд се

възмути от тази нечестна игра, но виждаше как не един и двама трупаха богатство именно по този път, без да им мигне окото. Вестниците се надпреварваха да пишат за гражданския дълг, за патриотизма, но за нечистите сделки с държавни пари не отделяха нито ред, а ония, които вършеха всичко това, спокойно продължаваха да държат властта в ръцете си и се радваха на уважението на своите съграждани.

Много bankerски къщи, а с всеки изминал ден те ставаха все повече, виждаха в лицето на Франк човек, който заслужава да му бъдат поверени продажбата на облигации и събирането на плащания на полици. Пък и той сякаш имаше някакъв вроден нюх да се насочва да търси пари там, където трябва. От самото начало на работата си си бе създал правилото винаги да има в наличност поне двайсет хиляди долара, за да може незабавно и без колебание да приема всяко изгодно предложение. Именно това правило му осигуряваше свободата почти винаги да казва: „Да, съгласен съм.“ Често започнаха да искат от него да извърши една или друга борсова операция. Той не притежаваше свое място в борсата и първоначално не бе възнамерявал да си купува, сега обаче промени решението си и закупи място не само във Филадельфия, но дори и в Ню Йорк. След един обичаен случай от практиката си, когато уреди изплащането на полиците на някой си Джоузеф Зимерман, търговец на манифактурни стоки, и той му предложи да се грижи за акциите му в конските трамвайни линии, Франк окончателно се върна към дейността си на фондовата борса.

В това време се променяше и семейният му живот — ставаше все по-спокоен и сигурен, а обстановката у дома — все по-уютна и изискана. Мисис Каупъруд например бе принудена от време на време да преразглежда с критично око познанствата и връзките си, както и Франк своите. Когато бе жив мистър Семпъл, Лилиан общуваше главно със семействата на неколцина търговци — на дребно и на едро. Поддържаше връзки и с няколко дами, принадлежащи като нея към Първа презвитерианска черква. В енорията често се организираха чайове и вечеринки, които тя посещаваше заедно с мистър Семпъл. Тази програма се допълваше от скучните визити при нейните роднини или при роднините на мъжа ѝ. Приятни изключения бяха посещенията у семейство Каупъруд или у семейство Уотърман, или у някои други семейства от тази категория. Всичко това сега се промени. Младият

Каупъруд не държеше особено на близките на Лилиан, пък роднините на първия ѝ мъж се отчуждиха от нея след втория ѝ според тях скандален брак. Със собственото си семейство обаче Франк продължаваше да поддържа най-близки и сърдечни връзки. Допълнително ги сближаваше и общият стремеж към успеха, и най-вече познанствата, които Франк бе завързал с някои от най-видните личности в града. Той започна да кани гости не за да разговаря с тях по конкретни делови въпроси — смяташе това за неуместно, — просто за да общува с банкери, с богати хора, които влагаха пари в най-различни нови проекти, с настоящи и бъдещи клиенти. Край бреговете на реките Скуанлкил и Уисахикън, пък и на много други приятни места имаше извънградски ресторанти, където човек можеше да отиде да обядва в неделен ден. Франк и Лилиан често посещаваха мисис Сенека. Дейвис, съдията Кичън, юриста Андрю Шарплес, личния адвокат на Франк Харпър Стегър и други. Каупъруд притежаваше вродена способност да се държи непринудено и сърдечно. Нито мъжете, нито жените, които го познаваха, бяха в състояние да проникнат в същността на неговия характер — Франк мислеше непрекъснато, мислеше напрегнато, но това не му пречеше да се наслаждава на радостите, които животът му предлагаше.

Едно от най-ранните и най-спонтанните му увлечения беше живописата. Възхищаваше се от природата, но беше твърдо убеден, без да може да си обясни защо, че тя се възприема най-добре чрез творбите на художниците, както и най-точно се разбира смисълът на законите и на политическите събития чрез реакциите на другите хора. Живописата не докосваше никакви струни в душата на Лилиан, но тя усърдно придружаваше Франк по разни изложби, запазвайки дълбоко в себе си чувството, че мъжът ѝ робува на някакви необичайни прищевки. В любовта си към нея Франк искаше да ѝ създаде навици към по-абстрактни наслаждения, но мисис Каупъруд, макар и да се преструваше на увлечена по живописата, оставаше към нея дълбоко безразлична; ясно бе, че не е в състояние да я разбере.

Лилиан отделяше много време за децата, но това не беше неприятно на Каупъруд. Напротив, майчинската ѝ преданост будеше възхищение у него и го караше да изпитва особено уважение към жена си. Той харесваше и нейната флегматичност, разсеяната ѝ усмивка, равнодушието ѝ към всичко, което я заобикаляше, породено може би

от чувството ѝ за сигурност. Всъщност колко различни бяха те двамата! Втория си брак тя приемаше по същия начин, както и първия — като житейски факт, който не можеше да бъде подлаган нито на логическа, нито на чувствена проверка. А Франк прекарваше по-голямата част от времето в своя шумен и бурен свят, който — поне във финансовата сфера — предлагаше най-неочаквани и изумителни промени. Понякога Франк се вглеждаше в жена си — не критично, разбира се, защото все още я обичаше, — а само от желание да я разбере. Познаваше Лилиан вече повече от пет години, но всъщност какво знаеше за нея? Младежкото му увлечение го бе заслепявало в първите години, сега обаче, когато тя вече му принадлежеше ...

Отдавна нагряващата война между Севера и Юга по това време най-сетне беше обявена и до такава степен завладя съзнанието на хората, че всички мислеха и говореха само за нея. Атмосферата беше наелектризирана. Събитията се редяха едно след друго: шумни и многолюдни площадни събрания, улични безредици, инцидентът с тялото на Джон Браун^[2], пристигането на големия народен водач Линкълн във Филаделфия при пътуването му от Спрингфийлд, щата Илиноис, за Вашингтон, където трябваше да положи клетва за встъпването си на президентския пост, битката при Бул Рън, битката при Виксбърг, битката при Гетисбърг и още много други. По време на тези събития Каупъруд беше само двацет и пет годишен; самоуверен млад човек с хладен ум и ясно съзнание за целите, които си бе поставил, той беше убеден, че пропагандата против робството може и да е — и несъмнено беше — оправдана от чисто човешка гледна точка, но че е много опасна за търговията. Надяваше се Северът да победи, но си даваше сметка, че и на него, пък и на всички финансисти това може да причини сериозни затруднения. Той самият не желаше да участва във войната. Струваше му се нелепо човек с ярко изявени заложби да се излага на опасност. Да воюват други. В края на краищата има достатъчно бедни, глупави и за нищо неспособни хора, готови да изложат гърдите си на куршума. За какво друго са годни те, освен да ги командват и да ги изпрацат на смърт? Своя собствен живот той считаше за нещо свято, което принадлежи само на семейството му и на личните му интереси. Силно впечатление му направи една случка, която остана задълго в паметта му. Веднъж надвечер, в часа, когато работниците се прибират след работния ден, по една уличка преминаха

бойко малък отряд облечени в сини униформи войници, които набираха доброволци. Те биеха барабани, развяваха знамето на Съединените щати и свиреха маршове. Естествено всичко това бе насочено към съзнанието на все още колебаещия се или апатичен гражданин, имаше за цел да го разтърси, да го възпламени, да го извади от равновесие, така че той да загуби способността си за трезва преценка и чувството си за самосъхранение, да забрави жена, родители, дом, деца, да реши спонтанно, че е нужен на родината и да се присъедини към минаващия отряд. Франк видя как един работник, който си вървеше спокойно и размахваше съдинката от обедата си, без да допуска дори за миг подобен завършек на работния ден, се спря, заслуша се в глъчката, която вдигаше приближаващият се отряд, дочака го, поколеба се малко, докато отрядът преминаваше край него, плахо се нареди в края на малката група и закрачи тържествено към пункта за набиране на доброволци. Каква струнка бе докосната у този човек? — питаше се Франк. — Защо така лесно се покори? Той явно не бе възнамерявал да тръгва на война. Изглежда, бе леяр или шлосер, около двадесет и пет годишен, и лицето му бе зацапано с масло. Франк проследи с поглед малкия отряд, докато той стигна края на заслонената от дървета улица и се скри зад ъгъла.

Какво означаваше това необичайно и внезапно пробуждане на войнствеността? Струваше му се, че хората не искаха да слушат нищо друго освен барабани и тръби, не искаха да виждат нищо друго освен хилядите войници, отпразвили се към фронта с пушки на рамо, не се интересуваха от нищо друго освен от войната и от идващите от фронта слухове. Очевидно това бе някакво опияняващо, възторжено чувство, но то не носеше никому полза. То можеше да тласне човека към саможертва, а за Франк това бе неразбираемо. Ако отидеше да воюва, биха могли да го убият и каква би била в такъв случай ползата от възторжените му чувства? По-разумно беше да печели пари, да влага енергията си в политическа, обществена, финансова дейност. Какъв глупак излезе онзи, който се присъедини към отряда! Впрочем не, не беше глупак. Това беше само един объркан нещастен работник, да се смили небето над него! Да се смили небето и над всички, подобни на него, защото те не знаеха какво вършат.

Един ден Франк видя и Линкълн. Този висок, непохватен, костелив, върлинещ и простоват на вид човек му направи много силно

впечатление. Беше студена, кишава утрин в края на февруари и великият президент, застанал начело на държавата в тия трудни военни години, току-що бе завършил своето обръщение към нацията, в което основният и най-важният момент бе: отношенията между отделните щати могат да бъдат обтегнати до скъсване, но до действително скъсване не би трябвало да се стига. При излизането му от Двореца на независимостта — прочутата сграда, където бе провъзгласена свободата на Америка, лицето на Линкълн бе тъжно, замислено, но спокойно. Каупъруд не можеше да откъсне поглед от президента, когато той излизаше от сградата, съпроводен от генералщабни офицери, местни големци и детективи. Посрещаше го една любопитна и добре настроена към него тълпа. Това необикновено, с грубовато изсечени черти лице, излъчващо изключителна чистота и величие, дълбоко развълнува Франк.

„Ето един честен човек! — каза си той. — Ето една изключителна личност!“ И най-малкият жест на президента му правеше впечатление. Когато Линкълн сядаше в каретата си, Франк си помисли: „А е бил само един горски секач и обикновен провинциален адвокат! За този решителен момент съдбата очевидно е избрала една наистина достойна личност.“

Образът на Линкълн се връза в паметта на Франк. Докато траеше войната, той много често си спомняше за този изключителен човек. И беше благодарен на случайността, че му бе предоставила възможността да види един от най-големите хора на своето време. Нито войната, нито държавническото изкуство занимаваха ума на Франк, но той си даваше сметка колко важна роля играят те... понякога.

---

[1] Хименей или Химен (мит.) — бог на брака, син на Аполон. — Бел, прев. ↑

[2] Джон Браун (1800–1859) — известен борец за освобождението на негрите. През 1859 година организира въстание във Вирджиния, което било потушено, а самият той бил пленен и обесен в Чарлстаун. — Бел, прев. ↑

ГЛАВА XI

По време на войната и особено след като стана ясно, че тя ще продължи дълго, на Каупъруд за първи път му се откри възможността да осъществи финансови операции от голям мащаб. В цялата страна, във всеки щат, във всеки град се чувствуваше голяма нужда от пари. През юли 1861 година Конгресът взе решение да бъде пуснат заем в размер, на петдесет милиона долара под формата на облигации, които да бъдат изплатени в продължение на двайсет години и да носят на притежателя им не повече от седем процента годишна лихва. Почти при същите условия и град Филадельфия пусна заем в размер на три милиона. С реализацията на първия заем трябваше да се заемат бостънските, нюйоркските и филадельфийските финансисти, а за втория грижата щяха да имат само финансистите на Филадельфия. Тъй като все още не беше достатъчно прочут, Каупъруд не вземаше участие в тази работа. Четеше във вестниците за заседанията на финансовите босове — познати му лично или само по име, — на които се „обсъждаха най правилните начини да се помогне на страната и на града“. Франк не се числеше към „избраните“, а той с цялата си душа копнееше да е сред тях. Беше забелязал, че често за успешното извършване на каквато и да било работа е достатъчна само една дума на богат човек — никакви пари, никакви удостоверения, никакви допълнителни гаранции, нищо друго освен една дума! Ако само се подшушнеше, че зад еди-кое си начинание стоят „Дрексъл и Ко“, „Джей Кук и Ко“, „Гулд и Фиск“, хората вече го считаха за нещо сигурно. Младият филадельфийски финансист Джей Кук направи изключителен финансов удар, като пое заедно с „Дрексъл и Ко“ разпространението на градския заем и разпродаде облигациите по номиналната им стойност. Всеобщото мнение бе, че заемът може да бъде реализиран само ако облигациите се продават по деветдесет долара срещу номиналните сто. Кук обаче не мислеше така. Той беше сигурен, че градската гордост и градският патриотизъм ще повлияят положително върху разпространението на заема сред малките банки и

частните лица и че подписките не само ще се покрият, но дори ще надхвърлят първоначалната сума на заема. Последвалите събития потвърдиха основателността на това предположение, което от своя страна издигна авторитета на Кук в деловите среди. Каупъруд горещо желаше да направи и той подобен удар, но беше достатъчно трезв, за да прецени, че в момента нямаше реални условия за това.

Такава възможност му се откри шест месеца по-късно, когато се разбра, че градът се нуждае от още много пари. Трябваше да се осигурят средства за въоръжение и заплащане на войсковите части, които бяха предоставени на грижите на града съгласно общонационалното разпределение. Трябваше да се изградят отбранителни съоръжения и да се понапълни хазната. За да се излезе от положението, законодателното събрание реши да пусне заем в размер на двайсет и три милиона долара. Във финансовите среди се изказваха различни предположения на кого ще бъде възложена реализацията на заема и естествено най-често се споменаваха фирмите „Дрексъл и Ко“ и „Джей Кук и Ко“.

Каупъруд усилено размишляваше върху случая. Ако възложеха на него например да реализира известна част от този огромен заем — не можеше и да помисли да го поеме целия, тъй като все още му липсваха достатъчно солидни връзки, — щеше да укрепя авторитета си на борсов посредник, пък и да спечели доста пари. Въпросът беше с каква сума би могъл да се нагърби. И кой ще купува от него облигации? Банката на баща му? Навярно. „Уотърман и Ко“? Може би малко количество. Съдията Кичън? За дребна сума. Компанията „Милс-Дейвид“? Да, разбира се! Започна да прехвърля наум имена на частни лица и фирми, които по една или друга причина — лично приятелство, от добри чувства или благодарност за някогашни услуги и така нататък — биха се съгласили да купят чрез него част от тези облигации с годишна лихва от седем процента. Като прецени трезво възможностите си, Франк реши, че след известна предварителна подготовка би могъл да продаде облигации за един милион долара, стига местните влиятелни политически личности да му съдействат да получи такава част от заема.

Франк разчиташе най-много на един човек — Едуард Мълая Бътлър — който имаше невидими, но доста здрави връзки в политическите среди. Бътлър беше предприемач, занимаваше се с

прокарването на улична канализация и водопроводи, с изкопи за основи на големи сгради, с павиране на улици и с най-различни дейности от този род. На млади години, далеч преди Каупъруд да се запознае с него, същият този Бътлър се бе заел на своя отговорност и за своя сметка да извозва градския боклук. По онова време в града все още не съществуваше каквато и да била организирана система за прибиране на боклука, особено пък в покрайнините или в по-старите квартали, където живееха предимно бедни хора. Едуард Бътлър, тогава млад и беден ирландски емигрант, сам ходеше да събира и извозва сметта, която използваше за изхранването на собствените си прасета и говеда. След време се оказа, че има хора, които са готови да плащат нещичко за тази услуга. А още по-късно някакъв местен политически деец, член на съвета и приятел на Бътлър — и двамата бяха католици — погледна на неговата работа от съвсем друг ъгъл. Бътлър можеше да бъде назначен за официален отговорник по прибирането на боклука! Съветът щеше да отпусне една сума като годишно възнаграждение за тази дейност. Бътлър би могъл да наеме още товарни коли — петнайсет, двайсет, колкото иска, и по този начин да се прогонят всички останали боклукчии. Официалният договор между него и общината му даваше възможност да пресече евентуалната конкуренция. Естествено известна част от печалбите от тази доходна работа трябваше да отиде за възмездяване на засегнатите от договора. А когато дойде времето за изборите на Градски съвет, щяха да се отделят известни суми за някои организации или за отделни лица, но те щяха да бъдат дребни. Ето така Бътлър и членът на Градския съвет Патрик Гавин Комиски (неговото име, разбира се, трябваше да остане в тайна) сключиха своя договор. Бътлър престана сам да излиза из града със своите боклукчийски коли. Той нае един младеж, енергичен и оправен ирландец, Джими Шийхън, който живееше в съседство и който от този момент стана негов главен помощник и управител, коняр, счетоводител — с една дума, всичко. За кратко време Бътлър започна да печели по четири-пет хиляди долара годишно, докато преди едва успяваше да докара най-много две хиляди. Разбира се, смени жилището си, настани се да живее в тухлена сграда в южния район на града и прати децата си на училище. Мисис Бътлър престана да вари сапун и да отглежда свине. От този момент нататък сполуката неизменно съпровождаше Бътлър.

Беше неграмотен, но много бързо се научи да чете и пише. От разговорите си с мистър Комиски разбра, че има най-различни дейности, които могат да се изпълняват на договор — прокарване на канализационна, водопроводна или газова мрежа, павиране на улици и още много други. И кой можеше да се заеме с всички тези неща, ако не самият Едуард Бътлър? Познаваше се с мнозина от членовете на Градския съвет. Срещаше се с тях в задните стаички на кръчмите, по време на пикниците, организирани от ръководителите на града в съботните и неделните дни, на разни предизборни събрания и заседания. С други думи, като се радваше на богатата, които му даваше градът, той трябваше да му се отплаща не само с пари, но и със съвети. Колкото и да изглеждаше странно, Бътлър за кратко време придоби солиден политически опит. Достатъчно му беше само да погледне човека, за да разбере дали той ще преуспее. Мнозина от неговите счетоводители, управители и надзиратели станаха членове на Градския съвет или на Законодателното събрание. Всяка кандидатура, предложена от него на предизборни съвещания, почти винаги се одобряваше. Отначало той си осигури решаващо влияние в градския район, после разшири това влияние и в избирателния, след това на градските събрания на своята партия — на витите естествено, — за да стигне най-сетне до положението, когато всички гледаха на него като на шеф на някаква собствена политическа организация.

Сякаш някакви тайнствени сили работеха за него в съвета. Получаваше най-големите градски поръчки и даваше най-добрите оферти. Беше забравил вече грижите си по събирането на боклука. Големият му син Оуен беше член на законодателното събрание и съдружник на баща си. Вторият син Калъм беше чиновник в градския отдел по водоснабдяването и също помагаше на баща си. По-голямата му дъщеря, петнайсетгодишната Ейлийн, все още учеше в пансиона към манастира „Света Агата“ в Джърмънтаун, а втората му дъщеря, тринайсетгодишната Нора, най-младият член на семейството, се възпитаваше в едно местно частно училище, ръководено от монахини католички. Семейство Бътлър се премести от южната част на Филадельфия на Джирард Авеню, близо до аристократическия квартал, където вече се поставяше началото на доста приятен светски живот. Естествено семейство Бътлър не влизаше в тесния кръг на градския елит, но Едуард Бътлър, петдесет и пет годишният предприемач, чието

състояние се оценяваше на около петстотин хиляди долара, имаше много приятели в политическите и финансовите среди. Той не беше вече някогашният недодялан младеж, а солиден, едър мъж с широки плещи и могъща гръд, със сиви очи, посребряла коса и румено, покрито с лек загар типично ирландско лице, придобило благодарение на богатия жизнен опит мъдър, спокоен и непроницаем израз. Видът му беше представителен и само големите му ръце и крака напомняха за времето, когато все още не е носел костюми от скъп английски плат и светлокафяви ботинки. Говореше с ирландски акцент, но беше приятен, занимателен и убедителен събеседник.

Той беше един от първите, които проявиха интерес към строителството на конските трамваи, и подобно на Каупъруд и много други стигна до убеждението, че в тази работа има богати възможности. Доказателство за това бяха доходите, които получаваше от закупените вече акции. Бътлър си служеше с посредници, защото не беше успял да се включи в корпоративните организации още при създаването им. Купуваше акции от всички трамвайни компании, защото смяташе всяка от тях за перспективна, но най-голямото му желание беше да вземе в свои ръце пълния контрол върху една или две линии. За да осъществи това свое намерение, му беше нужна помощта на сигурен, способен и честен млад човек, който би работил под негово ръководство и би изпълнявал всичките му поръчения. Чу за Каупъруд и му изпрати писмо, с което го покани да го посети у дома му.

Каупъруд незабавно се отзова на поканата, тъй като добре знаеше кой е Бътлър, как се бе издигнал, какви връзки има и какво е влиянието му в града. В една мразовита февруарска сутрин Франк се запъти към къщата на Бътлър. По-късно често щеше да си спомня тази улица с широки тухлени тротоари, с чакълесто платно, поръсено тук-там със снежец, с голи нискостеблени дървета, с фенерни стълбове. Къщата на Бътлър не беше нова — той я бе ремонтирал след покупката, — но беше един доста приличен образец на тогавашната архитектура. Около петнайсет метра широка, четириетажна, облицована със сив варовик. До входа се стигаше по четири широки бели стъпала. Прозорците бяха сводести с бели первази и черчевета. От вътрешната им страна имаше закачени дантелени пердета и червеният плюш на мебелите сякаш грееше през тях, погледнеше ли човек към къщата от студената и

заснежена улица. Спретнато облечена прислужница ирландка отвори вратата, Каупъруд ѝ подаде визитната си картичка и тя го покани да влезе.

— В къщи ли е мистър Бътлър?

— Не съм сигурна, сър, ще проверя. Може и да е излязъл.

След малко дойде и покани Франк да се качи горе. Стаята, в която го очакваше Бътлър, доста приличаше на кантора. В нея имаше бюро, дървен стол, кожени кресла и библиотечен шкаф, но всички тия разнородни мебели бяха подредени така, както никой не подрежда нито кантора, нито жилищна стая. На стените имаше картини. Едната, изпълнена с тъмни маслени бои, беше невероятно мрачна, а другата, в розово и жълтеникаво-зелено, изобразяваше канал, по който плава лодка. Имаше и няколко дагеротипа на роднини и близки, които не бяха много лоши. На Каупъруд му направи впечатление един много хубав портрет на две момичета. Едното имаше червеникавозлатисти коси, а другото — кестеняви. Сребристата повърхност на дагеротипа бе леко оцветена. Момичетата бяха хубави, жизнени, келтски тип, бяха допрели главите си една до друга и усмихнато гледаха право напред. Франк им се порадва за миг и реши, че това трябва да са дъщерите на Бътлър.

— Мистър Каупъруд, нали? — осведоми се Бътлър, удължавайки по особен начин гласните, когато произнасяше името му. (Той изобщо говореше бавно, тържествено, сякаш обмисляше всяка дума.) Каупъруд си помисли, че едрата му фигура прилича на жилаво дърво, издържало много ветрове и бури. Кожата на скулите му беше силно опъната и изобщо в него нямаше нито един отпуснат мускул.

— Да — отвърна Франк.

— Бих искал да поговоря с вас по една работа, свързана с покупка на акции, и реших, че ще е по-добре да дойдете при мен, отколкото аз да идвам в кантората ви. Тук можем да поговорим спокойно, пък и аз вече не съм така млад.

Той погледна госта си и премигна.

Каупъруд се усмихна.

— Надявам се, че ще мога да ви помогна — любезно отвърна той.

— Интересувам се от изкупуването на борсата на акциите на някои трамвайни линии. По-късно ще ви съобщя кои. Ще пиете ли

нещо? Тази сутрин е доста студено.

— Благодаря. Никога не пия.

— Никога ли? Човек не бива да се зарича, особено за уиски! Но както и да е. Това правило не е лошо. Синовете ми също не вкусват алкохол и аз съм много доволен. И тъй бих искал да купя на борсата някои акции, но да ви призная честно, за мен е особено важно да намеря ловък млад човек като вас например, чрез когото да извършвам операциите. Както знаете, в този свят една работа винаги води след себе си друга — Бътлър отправи към посетителя си изпитателен, но и благосклонен поглед.

— Така е — отвърна Каупъруд и се усмихна учтиво в отговор на отправения към него поглед.

— Да, да — прошепна замислен Бътлър, без да се разбира дали говори на Каупъруд или на самия себе си. — Един умен млад човек би могъл да ми помогне за много неща. Имам двама сина и спокойно мога да кажа, че са доста умни, но не бих искал да играят на борсата, пък и да бих искал не съм сигурен дали те ще се съгласят и справят с такава работа. Въпросът обаче не е в това. Аз съм много зает, а и започвам да остарявам, както вече ви казах преди малко. Липсва ми някогашната пъргавина. Ако имах до себе си един подходящ млад човек — впрочем проучих всичко, свързано с вашата дейност, — той би могъл да изпълнява от мое име някои дребни поръчения преди всичко по линията на акциите и заемите, които ще носят известна печалба и за двама ни. Често млади хора, които имат малък капитал и искат да го вложат в нещо сигурно, се обръщат към мен за съвет, тъй че...

Бътлър замълча и се загледа през прозореца, за да раздразни любопитството на госта. Много добре знаеше, че е събудил интерес у Каупъруд с този разговор и че намекът за неговото влияние в политическите среди и за търговските му връзки ще изостри още повече апетита на младия човек. Бътлър искаше да му подсказе, че в случая от него ще се изисква преди всичко вярност — вярност, такт, съобразителност и дискретност.

— Щом сте събрали сведения за моята работа... — каза Франк, без да довърши фразата, като я придружи с характерната си бегла усмивка.

В тази недоизказана фраза се долавяха твърдостта на характера и голямата амбиция на Франк. Бътлър харесваше стабилността и

уравновесеността на младия човек. Мнозина му бяха говорили за Каупъруд. (Неговата фирма вече се наричаше „Каупъруд и Ко“, макар, че това „Ко“ беше чиста измислица.) Зададе още няколко въпроса на Франк — какво е състоянието на пазара, знае ли нещо ново за трамвайните линии. Накрая му съобщи намеренията си да закупи колкото може повече акции от две трамвайни линии — Девета и Десета и Петнайсата и Шестнайста, без по възможност това да се разчува. Трябваше да се работи внимателно и бавно — акциите да се купуват не само от борсата, но и от частни лица. Бътлър не му каза обаче, че смята да окаже натиск върху Законодателното събрание, за да получи разрешение за продължаването на линиите от досегашните крайни спирки, така че, когато започнат строителните работи, компаниите да бъдат изненадани от новината, че Бътлър или синовете му фактически притежават контролния пакет акции. Това беше един добре обмислен проект, чиято крайна цел бе тези линии да станат негова пълна собственост.

— За мен ще бъде удоволствие да ви помагам, по какъвто и начин да пожелаете — отвърна Каупъруд. — Не мога да кажа, че съм претрупан с работа в момента — големите ми сделки са все още в перспектива. Но имам много връзки. Член съм и на нюйоркската, и на филарделфийската борса. Всички, които са имали работа с мен досега, са оставали доволни.

— Вече зная някои неща за вашата работа — повтори многозначително Бътлър.

— Толкова по-добре. Когато имате някаква поръчка за мен, можете да дойдете в кантората ми или да ми пратите писмо да ви посетя. Ще ви дам моя работен шифър, така че всичко, което ще ми наредите, ще остава в тайна.

— Добре, добре. Сега няма да говорим повече за това. След няколко дена ще имам вече какво да ви възложя. Тогава ще можете да теглите от моята банка каквото ви е нужно — в рамките на определена сума.

Той стана и погледна към улицата. Каупъруд също се изправи.

— Времето днес изглежда приятно.

— Да, приятно е наистина.

— Е, надявам се, че след време ние с вас ще започнем да се разбираме още по-добре.

Той протегна ръка.

— И аз се надявам.

Каупъруд си тръгна и Бътлър го изпрати до входната врата. В същия миг от улицата се втурна едно младо, поруменяло синеоко момиче с червена пелерина с островърха качулка, която покриваше червеникавозлатистите му коси.

— О, татко, едва не те съборих!

Момичето отпрати към баща си, а също и към Каупъруд една сияйна и безгрижна усмивка. Зъбите му бяха малки и блестящо бели, а устните — яркочервени.

— Рано се прибираш. Мислех, че ще останеш целия ден.

— Така смятах, но промених намерението си.

Размахвайки ръце, момичето влезе вътре.

— И тъй — каза Бътлър, — ще се срещнем пак след ден-два.

Довиждане!

— Довиждане!

Каупъруд слезе по стъпалата, развълнуван от мисълта за хоризонтите, които се откриваха пред неговата кариера на финансист, но изведнъж в съзнанието му изплува образът на момичето с поруменелите бузи — олицетворение на безгрижната младост. Какво лъчезарно, жезнерадостно, палаво същество! Бодростта и въодушевляването в гласа му напълно съответстваха на неговите петнайсет или шестнайсет години. То преливаше от живот. Добра партия за някой млад човек в близко бъдеще, а като добавка бащата ще го направи и богат или поне ще му помогне да забогатее.

ГЛАВА XII

Към същия Едуард Мълая Бътлър се насочи Франк след година и половина, когато реши, че би могъл да постигне много, ако му дадат възможност да разпространи известна част от предвидения заем. Не беше изключено Бътлър да пожелае сам да закупи някакво количество от облигациите, а можеше да му помогне и в пласирането им. Той вече изпитваше много добри чувства към Каупъруд и фигурираше в книгите на фирмата му като един от най-големите купувачи на акции. Каупъруд също харесваше едрия ирландец, харесваше и неговата биография. Беше се запознал и с мисис Бътлър — много пълна и флегматична, но сурова и строга ирландка, която мразеше превзетостта и все още обичаше да ходи в кухнята, за да надзирава готвенето. Познаваше и синовете на Бътлър Оуен и Калъм, и дъщерите Нора и Ейлийн. Ейлийн беше момичето, което бе изприпкало по стълбите през онази студена февруарска утрин при първото посещение на Франк в къщата на Бътлър.

Когато влезе в импровизирания кабинет на Бътлър, в камината гореше огън, който създаваше уют. Пролетта настъпваше, но вечер беше хладно. Бътлър покани госта си да се настани удобно в едно от големите кожени кресла срещу камината и се приготви да изслуша молбата му.

— Хм, да, това не е толкова лесно — каза той, когато Каупъруд свърши. — Вие трябва да ги разбирате тези неща по-добре от мен. Не съм финансист, както знаете — допълни той и се усмихна, сякаш за да се оправдае.

— Но това, за което става дума, е въпрос на влияние. И на покровителство, доколкото знам — отвърна Каупъруд. — „Дрексъл и Ко“ и „Кук и Ко“ имат връзки в Харисбърг. Имат и свои хора, които се грижат за техните интереси. Близки са с главния прокурор и с щатския ковчежник. Па мен никой няма да ми възложи разпространението на заема дори ако докажа, че съм в състояние да свърша тази работа. От

опит го знам. Нужни са ми приятели — влиятелни приятели. Добре ви е известно как стават тия неща.

— Стават много лесно, когато знаеш точно към кого да се обърнеш — каза Бътлър. — Джими Оливър например сигурно е в течение на всичко, свързано с тази работа.

Джими Оливър беше бившият окръжен прокурор, който между другото даваше понякога на Бътлър полезни съвети, а освен това беше и личен приятел на щатския ковчежник.

— Каква част от заема искате?

— Пет милиона.

— Пет милиона! — Бътлър се изправи в креслото си. — Какво говорите, млади човече? Това са страшно много пари! Къде ще разпространите толкова облигации?

— Ще направя оферта за пет милиона — каза спокойно Каупъруд, — а всъщност искам да получа един милион. Една оферта за пет милиона ще повиши авторитета ми, а за мен това е от голямо значение.

Бътлър се отпусна облекчено на облегалката на креслото.

— Пет милиона. За авторитет. А искате в действителност само един милион! Е, това вече е друго. Не е лошо измислено, не е лошо. Такава сума май ще успеем да получим.

Той потри с ръка брадичката си и се загледа в огъня.

Когато си тръгна от къщата на Бътлър, Каупъруд беше сигурен, че този човек ще оправдае надеждите му и че ще използва всички свои възможности. Затова никак не се учуди, когато след няколко дни го представиха на градския ковчежник Джулиан Боуд, който му обеща, че ще го запознае с щатския ковчежник Ван Ностранд и ще се погрижи искането на Каупъруд да бъде представено за разглеждане пред когото трябва.

— Сигурно знаете, че групата на банкерите е много силна — каза той на Каупъруд пред Бътлър, в чийто дом се водеше разговорът. — Знаете също кои стоят начело. Те не искат никакво вмешателство в тази история със заема. Говорих с Терънс Релихън, техния представител горе — в столицата на щата, в Харисбърг, — и той ми каза, че няма да допуснат външно лице да се намеси в разпространението на заема. Ако постигнете целта си, може да си навлечете доста неприятности и тук, във Филадельфия, защото тези

хора наистина са много силни. Между другото помислили ли сте къде ще разпространите заема?

— Да, помислил съм — отвърна Каупъруд.

— В такъв случай най-доброто, което можете да направите сега, е да си мълчите. Направете си офертата и толкова. Ван Ностранд, след като получи съгласието на губернатора, ще издаде решението. А с губернатора мисля, че лесно ще се разберем. Имайте предвид, че когато излезе решението, те могат да поискат да говорят с вас лично, но това вече си е ваша работа.

Каупъруд се усмихна с обичайната си неразгадаема усмивка. Още веднъж се увери, че в тоя финансов свят има много изходи и входи, че той е един огромен риф, където господстват всевъзможни подмолни течения. Какво бе нужно всъщност, за да успееш? Известна съобразителност, известна ловкост и малко късмет — да улучиш подходящо време и случай. Ето, че единствено с амбицията си да напредне бе успял да си създаде връзки с щатския ковчежник и с губернатора. Те лично ще се занимават с неговите работи просто, защото той самият го бе поискал. Немалко финансисти, далеч повлиятелни от него, имаха също право на част от заема, но не бяха успели да се възползват от него. Важно бе освен хладнокръвие, идеи и настойчивост да имаш и късмет.

На излизане Франк си помисли колко ли ще се учудят „Дрексъл и Ко“ и „Кук и Ко“, като разберат, че става техен конкурент. Когато се прибра у дома си, той се качи на втория етаж в приспособената за кабинет малка стая до спалнята. В нея имаше бюро, сейф и кожено кресло. Франк се зае да проверява ресурсите си, защото трябваше да премисли и претегли много неща. Отново прегледа списъка на хората, с които вече беше говорил и на които можеше твърдо да разчита, че ще вземат известна част от облигациите. Беше сигурен, че ще успее да разпространи облигации за един милион долара. Според предварителните му сметки трябваше да спечели два процента от тази сума, или двайсет хиляди долара. Бе намислил, ако начинанието му успее, да си купи къща на Джирард Авеню в съседство с Бътлър или да купи място и да си построи нова къща, което би било още по-хубаво. Можеше да си помогне парично, като ипотекира старата къща и имуществото си. Баща му също преуспяваше. Може би и той щеше да пожелае да строи и да издигнат две къщи една до друга. Извън

сделката със заема Франк очакваше да получи от кантората десет хиляди за годината. В трамвайните линии бе вложил вече петдесет хиляди долара и те му носеха доход от шест процента годишно. Имуществото на жена му, което се състоеше от сегашната им къща, от облигации от държавни заеми и от недвижими имоти в западната част на Филадельфия, възлизаше на четиридесет хиляди. Всъщност те вече бяха богати, но Франк очакваше в близко време да станат още по-богати. Трябваше само да бъде спокоен и самоуверен. Ако успееше да проведе умело операцията със заема, би могъл да я повтори, и то в по-голям мащаб. Несъмнено заеми щеше да има още. След малко загаси лампата и отиде при жена си. Тя вече бе заспала. Гувернантката и децата спяха в стаята, която се намираще от другата страна на стълбата.

— Лилиан — каза той, когато тя се събуди и се обърна към него, — май че сделката със заема, за която ти разказвах, потръгна. Сигурно ще получа един милион за разпространение, а това означава двайсет хиляди печалба. Ако приключи всичко успешно, ще си построим къща на Джирард Авеню, която след време ще стане една от най-хубавите улици в града. Представи си само — колежът е съвсем наблизо.

— Ще бъде чудесно, Франк! — каза тя и го помилва по ръката, когато той приседна на края на леглото ѝ, но в тона ѝ се долавяше известна неувереност.

— Отсега нататък трябва да оказваме повече внимание на семейство Бътлър. Той се отнесе много добре към мен и доколкото разбирам, ще ми бъде полезен и в бъдеще. Няколко пъти е отправял покана да те заведе у тях. Ще трябва да ги посетим. Дръж се любезно с жена му. Ако запази доброто си чувство, той може да направи за мен извънредно много. Има две дъщери. Трябва да поканим цялото им семейство у нас.

— Ще ги поканим някой път на вечеря — побърза да се съгласи Лилиан. — А в близките дни ще предложи на мисис Бътлър да мина да я взема за разходка или ако иска, тя да мине.

Лилиан вече бе научила, че семейство Бътлър и преди всичко младите, разбира се, обичат външния блясък, че са особено чувствителни по отношение на произхода си и че според тях парите заличават абсолютно всички недостатъци.

— Самият Бътлър е много представителен човек — й бе казал веднъж Франк, — но мисис Бътлър... между нас да си остане, е доста простичка. Иначе е добра жена, сърдечна, отзивчива.

Той предупреди жена си да бъде внимателна и към Ейлийн и Нора, защото и бащата, и майката много се гордеели с дъщерите си.

По това време мисис Каупъруд беше на трийсет и две години, Каупъруд на двайсет и седем. Раждането на двете деца и грижите по тях се бяха отразили на външността ѝ. Бе загубила някогашната си привлекателност и бе станала прекалено слаба. Страните и бяха хлътнали, в лице приличаше на жените от картините на Росети и Бърн-Джоунс^[1]. Не беше вече така здрава както преди. Гледането на децата и особено появилият се напоследък гастрит я изтощаваха много. С други думи, нервите ѝ бяха поразклатени и тя често изпадеше в депресия. Каупъруд виждаше всичко това. Стараеше се да е мил и внимателен, но тъй като беше човек с трезв и практичен ум, си даваше сметка, че след време навярно ще трябва да се грижи за болнава жена. Обичта и привързаността са наистина нещо голямо, но желанието и взаимното привличане трябва да се запазят, за да не бъде принуден човек да установява с тъга, че са угаснали. Сега Франк често срещаше преливащи от здраве весели момичета, които му бяха близки по темперамент. Чудесно е, благоразумно е, полезно е да си добродетелен, да спазваш установените от обществото морални норми, но ако имаш болнава жена ... Пък и трябва ли един мъж да се обрича завинаги на съпругата си? Никога ли не бива да поглежда друга жена? Ами ако срещне някоя, която го привлича? Той разсъждаваше върху тези неща в малкото свободни от работа мигове и стигна до извода, че те не са особено съществени. Ако човек може да го прави, без да бъде разобличен, всичко ще бъде наред. Трябва обаче да е внимателен. Тази вечер, докато седеше на края на леглото на жена си, той пак се върна към тези мисли, защото отново бе видял Ейлийн Бътлър, която свиреше на пианото и пееше, когато той мина покрай вратата на гостната. Тя приличаше на весела птичка, излъчваща здраве и искряща радост — истинско олицетворение на младостта.

„Странен е този свят“ — помисли си той, но не смяташе да споделя с когото и да било скритите си мисли.

Операцията със заема не завърши с очаквания резултат. Макар че спечели повече от двайсет хиляди долара и привлече вниманието на

финансовите кръгове на Филадельфия и на щата Пенсилвания, Франк не можа да манипулира подписката така, както бе замислил. Той се срещна с щатския ковчежник в кантората на един известен местен адвокат, която ковчежникът използваше като работно място, когато идваше във Филадельфия. Той се държа любезно с Каупъруд — както можеше да се очаква. Обясни му как се уреждат нещата в Харисбърг. Средствата, необходими за предизборните кампании, се осигуряваха от едрите финансисти. Те бяха представени от подставени лица в събранието и сената на щата. Губернаторът и ковчежникът можеха да постъпват така, както намерят за добре, но не биваше да забравят за допълнителните съществени фактори: авторитета, приятелските връзки, общественото влияние, политическите амбиции и така нататък. Големите бизнесмени често създават тайни акционерни дружества — нещо, което не е съвсем почитено, но те са всъщност реалните поръчители на големите парични заеми от този вид. Щатът трябваше да поддържа добри отношения с тях особено в такива времена. И тъй като мистър Каупъруд имал всички възможности да се справи с разпространението на облигации за един милион долара, сума, която той очаквал да получи, нямало причини тя да не му бъде предоставена. Но Ван Ностранд предлагал нещо друго. Не би ли се съгласил Каупъруд, ако групата финансисти, които се занимаваха в момента със заема, пожелаеха това, да им преотстъпи своята част от разпространението на заема срещу известно възнаграждение — равно на сумата, която той е очаквал да реализира, ако, разбира се, тази част от заема му бъде дадена? Някои финансисти настоявали за това и било опасно да им се възразява. Те дори били съгласни той да направи оферта за пет милиона долара, за да укрепи авторитета си. Готови били да отпуснат един милион — пак за да не пострада авторитетът му. Но държали сами да реализират цялата сума от двайсет и три милиона долара. Така щяло да бъде по-добре. Не било нужно да разгласява, че се е оттеглил. Готови били дори да го оставят да се възползва от престижа, който би му донесла една самостоятелно осъществена операция. Това обаче можело да даде лош пример. Щели да се появят подражатели. Но ако се подшушнело, че срещу известно възнаграждение той е бил принуден да се откаже, това би попарило надеждите на желаещите да го последват. Ако не приемел, можели да му създадат неприятности. Щели да го принудят да си уреди

плащанията. Много от банките нямало да бъдат така благосклонни към него. Не било трудно да бъде разколебано и доверието на клиентите му.

Каупъруд разбра всичко. И се съгласи. Никак не беше малко да накараш толкова влиятелни и силни хора да се съобразяват с тебе. Знаеха кой е! Знаеха какво представлява! Чудесно! Той ще вземе фиктивно своята част от заема, ще вземе и двайсетте хиляди долара и ще се оттегли. Щатският ковчезник остана много доволен. Беше се справил с една деликатна задача.

— Радвам се, че се срещнахме — каза той. — Радвам се, че изобщо се запознахме. Когато имам път насам, ще ви се обадя да си поговорим. Бихме могли да обядваме заедно.

Без да може да обясни защо, щатският ковчезник усети, че мистър Каупъруд е човек, благодарение на чиито способности и той самият би могъл да спечели. Този жив поглед, този пъргав ум му направиха силно впечатление. За Каупъруд той разказа и на губернатора, и на някои свои колеги.

Най-сетне заемът бе пуснат в обръщение. След няколко поверителни разговора с шефовете на „Дрексъл и Ко“ Каупъруд получи двайсетте хиляди долара и преотстъпи на фирмата своята част от заема, както бе обещал. Нови хора започнаха да се появяват в кантората му — сред тях бяха Ван Ностранд и Терънс Релихън, представител на други политически сили в Харисбърг. По време на един обед Франк бе представен на губернатора. Името му се споменаваеше във вестниците и авторитетът му бързо растеше.

Той незабавно започна да разработва заедно с младия Елсуърт проекта за новата си къща. Каза на Лилиан, че този път ще построи нещо изключително. Къщата им трябваше да стане далеч по-представителна от досегашната. Норт Фрънт Стрийт му изглеждаше вече твърде безлична. Обяви къщата си за продан и в един разговор с баща си разбра, че той също иска да се премести. Преуспяването на сина бе издигнало и авторитета на бащата. Директорите на банката се държаха все по-внимателно със стария човек. През следващата година предстоеше да се пенсионира директорът Кугъл и старият Каупъруд благодарение на изключителните успехи на своя син и на собствената си дългогодишна служба щеше да заеме неговото място. Франк често прибягваше до услугите на банката, в която работеше баща му —

вземаше големи заеми, но и много влагаше. Голямо значение имаше връзката му с Едуард Бътлър. Освен това Франк даваше на банката сведения, които без него нямаше как да бъдат получени. Трета национална банка привлече към себе си вниманието както на градския, така и на щатския ковчежник. Пред Каупъруд старши се откриваше възможността да печели двайсет хиляди годишно като директор и това до голяма степен той го дължеше на своя син. Двете семейства сега бяха в най-добри отношения. Ана, навършила вече пълнолетие, и Едуард и Джоузеф често прекарваха вечерите в дома на Франк. Лилиан почти всеки ден посещаваше майка му. Създаде се такава близост, че решиха двете къщи да бъдат построени една до друга. Каупъруд старши купи парцел с ширина шестнайсет метра до десетметровия парцел на сина си. И двамата започнаха строежа на две красиви и удобни къщи, които щяха да бъдат свързани помежду си с покрита галерия или пергола, пригодена да бъде остъклявана през зимата.

За облицовката на къщите избраха най-разпространения местен камък, зеления гранит, но мистър Елсуърт обеща да го използва така, че да изглежда особено приятно. Каупъруд старши прецени, че може да си позволи да вложи в строежа седемдесет и пет хиляди долара — в момента неговото състояние възлизаше на двеста и петдесет хиляди. От своя страна Франк бе готов да поеме риска да похарчи петдесет хиляди, които щеше да вземе срещу ипотеката. Имаше намерение също да премести кантората си малко по на юг на Трета улица в собствена сграда. Беше се спрял вече на една обявена за продан къща с осемметрова фасада, която беше стара, но ако се облицоваше с кафяв пясъчник, би могла да стане доста хубава. Той вече си представяше едно красиво здание с голям прозорец от армирано дебело стъкло, през който се вижда дървената ламперия на стените, а над вратата или от едната ѝ страна — надпис с бронзови букви „Каупъруд и Ко“. Макар и смътно, той съзираше на хоризонта подобно на пухкаво, обаятелно от слънцето облаче бъдещото си благополучие. Ще стане богат, много богат! Беше сигурен в това.

---

[1] Английски художници от школата на прерафаелитите. Жените в техните картини са изобразени аскетично, в духа на средновековната живопис — високи и слаби, с бледи лица и деликатни черти. — Бел. прев. ↑

ГЛАВА XIII

Докато Каупъруд жънеше успех след успех, Гражданската война се приближаваше към своя край. Беше октомври 1864 година. Все още бяха пресни спомените за превземането на Мобийл и „битката за гористата пустош“^[1]. Сега Грант беше пред Питърсбург, а прочутият генерал на Юга Лий правеше последните си бляскави, макар и отчаяни опити да покаже способностите си на стратег и воин. Имаше периоди — например при мъчително дългото очакване да падне Виксбург или армията при река Потомак да извоюва победа, или при нахлуването на Лий в Пенсилвания, — когато акциите падаха и условията за търговия рязко се влошаваха. През тези периоди комбинативната способност на Франк се подлагаше на крайно изпитание и той трябваше да внимава постигнатото да не се разруши в един миг от някоя неочаквана и фатална новина.

Франк също беше патриот и искаше съюзът между щатите да бъде защитен, но неговото лично мнение за пойната бе, че тя е нещо разрушително и разорително. Не беше лишен от патриотична гордост, за да не разбира, че Съединените щати такива, каквито бяха сега — разпрострели се от Атлантическия до Тихия океан и от снеговете на Канада до Мексиканския залив, — са едно ценно завоевание. Франк бе имал възможността да наблюдава как нараства страната — все още без Аляска, — за да стигне сегашния си ръст. Преди неговото раждане през 1837 година към Съединените щати бе присъединена и купената от испанците Флорида; след несправедливата война през 1848 година Мексико бе отстъпило Тексас и някои западни територии. Пограничните спорове между Англия и Съединените щати в далечния северозапад най-сетне се бяха изгладили. За човек с широк поглед по въпросите на социалната и финансовата политика тези факти имаха важно значение. Ако не друго, те поне му подсказваха безкрайните възможности за търговия, които потенциално съществуват в една толкова голяма държава. Той не беше от ония финансови авантюристи и гешефтари, които виждаха неизчерпаем извор за печалба едва ли не

във всяко неизследвано поточе и във всяка педя от прерията, но самата обширност на страната предлагаше възможности, които Франк се надяваше да останат незасегнати. Той смяташе, че територия, покриваща цял географски пояс между два океана, притежава потенциал, който ще се загуби, ако южните щати се откъснат.

В същото време не смяташе, че освобождаването на негрите ще има някакво съществено значение. Още като момче бе наблюдавал с голям интерес хората от тази раса, бяха му правили силно впечатление и техните качества, и техните недостатъци, които изглеждаха вродени и които според него предопределяха тяхното положение.

Той никак не беше убеден, че негрите например биха могли да заемат по-значително място в обществото от това, което имаха. Сигурен бе само, че борбата за осъществяване на тази цел ще бъде дълга и трудна и че на нейния край няма да станат свидетели още ред поколения. Нямахше нищо против идеята за освобождаването на негрите, но не намираше и основания да се оспорва правото на Юга да протестира енергично срещу накърняването на неговата собственост и на неговата икономическа система. Лошо е, че понякога малтретират черните роби. Беше убеден, че трябва да се намери изход от това положение, но не смяташе, че покровителите на робите имат достатъчни морални основания да поставят така остро въпроса. Според него повечето хора в тази страна — и мъже, и жени — не бяха в по-добро положение от робите въпреки защитата, която им осигуряваше Конституцията. Съществуваше и духовно робство, робството на слабите духом и телом. Франк следеше с голям интерес изказванията на видните аболиционисти Съмнър, Гарисън, Филипс и Бийчър, но този проблем не го засягаше лично. Не изпитваше желание да бъде войник или офицер, нямахше и склонност към спорове, защото му липсваше вътрешна нагласа да спори изобщо, даже и по финансови въпроси. Цялото си внимание той посвещаваше само на онова, което можеше да бъде изгодно за него. Братоубийствената война, която водеше нацията, не беше изгодна за него. Войната само забавяше икономическото и финансовото укрепване на страната и той се надяваше, че тя скоро ще свърши. Не се оплакваше, както някои други, от прекалено високите военновременни данъци, не знаеше, че за мнозина те са непосилни. Вълнуваше се силно, като слушаше разкази за смърт и за нещастия, но уви, там, където се намесваше съдбата, той

не можеше нищо да промени. И тъй ден след ден Франк наблюдаваше пристигащи или заминаващи военни части и тълпи от мръсни, раздърпани, изтощени, измъчени мъже, завърнали се от бойното поле или от болниците, но не можеше да направи нищо друго, освен да ги съжалява. Той беше против тази война. Не беше взел участие в нея, но беше сигурен, че ще се зарадва, когато види края ѝ — от гледна точка не на патриота, а на финансиста. Тя носеше само разорение, скръб и нещастия.

Месеците се нижеха бързо. Произведоха се местни избори, бяха избрани нов градски ковчезник, нов данъчен инспектор и нов кмет, но Едуард Мълая Бътлър си остана все тъй влиятелен. Семействата на Бътлър и Каупъруд доста се сприятелиха. Мисис Бътлър харесваше много Лилиан, макар че принадлежаха към две различни църкви. Излизаха заедно на разходки или на покупки. Лилиан се отнасяше критично към по-възрастната си приятелка, дори малко се срамуваше от нейното просторечие, от ирландския ѝ акцент, от примитивния ѝ вкус, тъй като произхождаше от малко по-издигната фамилия. Беше принудена обаче да признае, че възрастната дама е добродушна и сърдечна. Живееше охолно, но беше и щедра и често изпращаше подаръци на Лилиан, на децата и на други свои познати.

„Що не дойдете да вечеряме заедно?“ — Благосъстоянието на семейство Бътлър вече се изразяваше в това, че винаги канеха гости за вечеря — или „Що не дойдете да се поразходим утре?“.

„Ейлийн, бог да я поживи, ни е хубавелка!“ Или: „Нора, милата, днес ни е болничка.“

Но Ейлийн с нейната надменност, с буйния ѝ нрав, с нейното кокетство и суетност дразнеше и понякога възмущаваше мисис Каупъруд. Беше само на осемнайсет години, но вече с подчертано женствени форми. Държеше се момчешки, дори предизвикателно и въпреки че бе възпитана в манастир, не позволяваше да ѝ се налагат каквито и да било ограничения. Сините ѝ очи обаче излъчваха мекота, която подсказваше отзивчивост и доброта.

Родителите ѝ я бяха поверили на черквата „Свети Тимотей“ и на манастирското училище в Джърмънтаун, за да получи „добро католическо възпитание“, както се изразяваха те. Тя бе изучила каноните и ритуалите на католическата религия, но не можеше да вникне в тях. Много силно впечатление ѝ правеше черквата с

достигащите до тавана прозорци, през които се процеждаше слънчевата светлина, с високия бял олтар, от двете страни на който се възправяха статуите на свети Йосиф и Дева Мария, облечени в сини одежди, украсени със златни звезди, с нимби около главите и със скиптри в ръцете. Черквата, особено католическата черква, наистина е нещо красиво и успокояващо. Олтарът, осветен по време на голямата литургия от петдесет и повече свещи, придобил още по-тържествен и внушителен вид благодарение на пищните дантелени одежди на свещениците и псалтовете, на великолепната бродерия и грейналите цветове на омофорите, филоните, епитрахилите и орарите, приковаваше погледа ѝ и я довеждаше до екстаз. Трябва да се отбележи, че у нея винаги се таеше влечение към импозантното, съчетано с любов към колоритното и прекрасното. Още в ранните си години Ейлийн осъзнаваше в известна степен принадлежността си към женския пол. Не я интересуваше педантичното и точно познание — нещо характерно за чувствените хора. Те обикновено се къпят в слънчевите лъчи, радват се на цветовете, на пищното, на впечатляващото — и спират дотук. Точността е необходима на енергичните, на ненаситните и тя най-често се изразява в стремеж към господство. Дейните, педантичните хора изобщо не са подвластни на чувствеността.

Разбира се, тези разсъждения би трябвало да се уточнят, когато ги отнесем към Ейлийн. Не би било точно да се каже, че по това време тя бе вече една оформена чувствена натура. Чувствеността у нея беше все още в зародиш. Плодът зрее бавно. Изповедалнята, потънала в полумрак в петъчните и съботните вечери, когато черквата се осветяваше само от няколко лампи, предупрежденията на свещеника, заплахата от епитимия, опрощаването на греховете, прошепнато през тясната решетка, я вълнуваха приятно със своята тайнственост. Тя не се боеше от греховете си. Адът, добре познатият от описанията ад, не я плашеше. Той нямаше власт над съвестта ѝ. Възрастните мъже и жени, които куцукаха из черквата и шепнеха молитвите си, потраквайки с броеници, ѝ напомняха четиринадесетте изрязани върху дърво фигури, изобразяващи етапите от пътя на Христос към Голгота. Ейлийн обичаше да се изповядва, особено когато беше на четиринайсепетнайсет години, приятно ѝ беше да слуша гласа на изповедника и най-вече началните му думи: „Хайде, мое мило дете.“ Свещеникът,

който изповядваше възпитаничките на училището, беше възрастен французин, който я умиляваше с благостта си. Неговите опрощения и благословии звучаха далеч по-искрено от нейните молитви, които тя изричаше формално. После в черквата „Свети Тимотей“ дойде един млад свещеник, отец Дейвид, як и жизнен, с черна къдрица, падаща над челото, със суетно накривена шапка. В неделни дни той минаваше по пътеката между скамейките и пръскаше светената вода с широк и уверен размах на ръката. Ейлийн го хареса. Докато му се изповядваше, тя се забавляваше понякога да споделя шепнешком дръзки измислици и в същото време да гадае какво ли си мисли той. Колкото и да се стараеше, не можеше да види в негово лице божи служител. Беше твърде млад и твърде земен. Тя изпитваше някаква особена наслада да му разказва всевъзможни измислици за себе си и след това да си тръгне смирена и разкаяна. В училището „Света Агата“ я смятаха да упорито, твърдоглаво момиче. Сестрите възпитателки още от самото начало разбраха, че тя е твърде жизнена, твърде своенравна, за да бъде лесно обуздана.

— Тази мис Бътлър — каза веднъж игуменката сестра Констанция на сестра Семпрония, пряката възпитателка на Ейлийн — е много своенравна. Ако не сте достатъчно тактична, може да ви създаде големи неприятности. Трябва да я спечелите с някои дребни поощрения, така ще стигнете до по-голямо разбирателство.

И сестра Семпрония се стремеше да открие какво най-много обича Ейлийн, за да я подкупи с него. Но това никак не беше лесно, тъй като Ейлийн беше твърде горда с богатството на баща си и съзнаваше своето превъзходство. Понякога обаче тя пожелаваше да си отиде у дома или пък да ѝ позволят да носи молитвената броеница на сестрата — от големи зърна с окачен на нея кръст от абанос, върху който се открояваше сребърната фигура на разпънатия Христос, — а това се смяташе да голяма привилегия сред възпитаничките на пансиона. За да мълчи в клас, да стъпва тихо и да говори тихо — нещо, което не беше лесно за нея, — за да не се промъква в стаите на другите момичета, след като светлините са угасени и за да не обсипва с мечешки милувки в изблик на нежност сестрите, Ейлийн получаваше и други награди — да се разхожда например в събота следобед из парка на манастира, да къса колкото си иска цветя, да има в повече някоя и друга рокля или украшение и така нататък. Тя обичаше

музиката, искаше ѝ се да се залови с рисуване, макар да нямаше никакъв талант за това. Интересуваше се и от книги, главно от романи, но нямаше откъде да ги взема. Мразеше всичко друго — граматика, правопис, шев, църковна и обща история. Намираше известен смисъл в уроците по изискано държане. Харесваше превзетите реверанси, на които я учеха, и често си мислеше как ще ги изпълнява, като се върне у дома.

Когато навлезе в живота, започнаха да ѝ правят впечатление преди всичко външните белези на социалните различия, които постепенно откриваше, и много и се искаше баща ѝ да построи голяма представителна къща, каквито беше виждала, и да я въведе както подобава в обществото. Тъй като това нейно желание не беше изпълнено, задоволяваха всичките ѝ дребни прищевки, а тя не мислеше за нищо друго освен за тоалети, които сменяше непрекъснато, за скъпи бижута, за расови коне за езда, за карети. Родителите ѝ не можеха да дават представителни приеми в сегашния си дом и затова на осемнайсет години Ейлийн вече познаваше терзанията на накърненото честолюбие. Тя жадуваше за съвсем друг живот. Но как би могла да го постигне?

Стаята ѝ предлагаше чудесна възможност да се видят слабостите на една поривиста и суетна личност. Тя беше пълна с всевъзможни красиви неща — скъпоценности, които рядко имаше възможност да носи, дрехи, обувки, чорапи, бельо, дантели. Ейлийн познаваше почти всички парфюми, почти всички козметични средства, макар да нямаше никаква нужда от тях, и ги притежаваше в големи количества. Нямаше склонност към реда, предпочиташе всичко да е на показ. Пищните завеси, пердета, украшения в нейната стая рязко се отделяха от наредбата в останалата част на къщата.

Каупъруд сравняваше Ейлийн с породиста необяздена кобилка. Срещаше я по различно време, излязла на покупки с майка си или на разходка с баща си, и винаги се забавляваше от престорено отегчения тон, с който тя разговаряше с него. „О, боже мой, колко е досаден този живот!“ — казваше тя, а всъщност всеки миг от този живот я вълнуваше силно. Каупъруд имаше ясна представа за нейния характер и за нейния начин на мислене — за него тя беше едно жизнено, романтично момиче, мечтаещо за любов и за всичко, което любовта би

могла да му донесе. Когато я гледаше, той имаше чувството, че тя е най-добрият образец на физическо съвършенство, което природата би могла да създаде. Мислеше си още, че много скоро някой млад щастливец ще се ожени за нея и ще я отведе. Но онзи, който успееше да я спечели, би я задържал, ако изобщо това е възможно, само с цената на голяма обич, непрестанно ухажване и внимание.

— Това малко нищожество (а Ейлийн съвсем не беше нищожество) си въобразява, че баща ѝ е господар на света — каза един ден Лилиан на своя съпруг. — Като я чуеш как говори, ще си помислиш, че родословието ѝ води началото си от ирландските крале. Още по-смешна става с нейния престорен интерес към изкуството и музиката.

— О, не я съди така строго — дипломатично каза Каупъруд, който вече много харесваше Ейлийн. — Тя свири твърде добре и има хубав глас.

— Да, знам, но ѝ липсва финес. Пък и от кого да го придобие? От майка си и баща си ли?

— Не разбирам какво толкова лошо виждаш в нея — продължи да я защитава Каупъруд. — Тя е жизнерадостна и хубава. Разбира се, все още е много млада и лекомислена, но всичко ще премине. При това не е глупава, има характер.

Той знаеше, че Ейлийн не е безразлична към него. Харесваше го. Когато идваше у тях, тя обичаше да свири на рояла и да пее, но само когато той беше там. Харесваше неговата спокойна, отмерена походка, здравето му тяло и красивата глава. В негово присъствие тя забравяше своята егоцентричност и суетност, забравяше себе си. Ставаше по-весела и очарователна.

Няма нищо по-безсмислено на тоя свят от опита да очертаеш точно характера на един човек, а хората са сбор от противоречия, особено когато става дума за сложна личност.

Невъзможно бе да се направи точен портрет и на Ейлийн Бътлър. Природата безспорно ѝ бе дала ум, но тя самата не бе направила нищо, за да го усъвършенства; имаше и буен нрав, обуздаван донякъде от общоприетите норми и условности на обществото, който понякога обаче се изявяваше стихийно по доста очарователен начин. По това време тя беше само на осемнайсет години и бе твърде привлекателна за мъж с темперамента на Франк Каупъруд. В нея имаше нещо, което

той не бе срещал досега, но за което бе мечтал — жизненост, заразяваща жизненост. Нито една жена или момиче сред тези, които познаваше, не притежаваше такава вродена сила. Буйната ѝ червеникавозлатиста коса, по-скоро златиста с червеникав оттенък, падаше на къдрици върху челото ѝ и се спускаше тежко към тила ѝ. Имаше красив прав нос с малки ноздри и големи очи, които изразяваха нейната чувственост. Особено приятен за Каупъруд беше техният променлив цвят — от синьо към сиво и отново към синьо. Тоалетите ѝ бяха прекалено пищни и отговаряха на нейната експанзивна натура. Те събуждаха представи за гривни, браслети за глезени, обици, атрибути на одалиски — каквито тя естествено не носеше. Години по-късно Ейлийн му довери, че е имала силно желание да си боядиса ноктите и дланите на ръцете с червена боя. Здрава и жизнена, тя проявяваше постоянен интерес към мъжете — към това, какво мислят за нея, сравнявайки я с другите жени.

Придаваше голямо значение на обстоятелството, че можеше да се разхожда с карети, да живее на Джирард Авеню, да посещава домове като дома на Каупъруд и на някои други познати; но дори на тази възраст тя разбираше, че тези неща не изчерпват смисъла на живота. Мнозина живееха и без тях.

Не можеше обаче да се освободи от властта на богатството и на привилегиите, които то ѝ носеше. Когато свиреше на пианото, когато прекосяваше града с карета, когато се разхождаше или пък само стоеше пред огледалото, тя съзнаваше колко е хубава и обаятелна, какво впечатление прави на мъжете и каква Силна завист буди у жените. Когато виждаше бедни, плоскогръди, грозновати момичета, изпитваше жалост към тях. Видеше ли обаче момиче или жена, които дръзваха да се равняват с нея по красота или обществено положение, я обземаше необясним гняв. Случваше се да срещне момичета от добри семейства в скъпите магазини на Честнът Стрийт или по време на разходка с кон или с карета, които вирваха глава, за да ѝ покажат, че са по-добре възпитани от нея и че го съзнават.

При тези срещи си разменяха предизвикателни погледи. Тя много искаше да влезе във висшето общество, макар че никак не я привличаха претенциозните, сладникави красавици, които имаха по-високо обществено положение от нея. Копнееше за истински мъж. От време на време се появяваха някои, които почти отговаряха на

представата ѝ за „истински мъж“ и ѝ харесваха, но повечето от тях бяха политици или законодатели, познати на нейния баща, с ниско социално положение и скоро успяваха да я разочароват и да я отегчат. Баща ѝ нямаше познати сред отбраното общество. Но мистър Каупъруд — колко силен, колко изискан, колко сдържан беше той. Ейлийн често поглеждаше към мисис Каупъруд и си мислеше колко ли е щастлива тя.

---

[1] Битката при Мобийл (щата Алабама) и „битката за гористата пустош“ (щата Вирджиния), станали през 1864 година, се смятат за едни от най-големите събития във войната между Севера и Юга. — Бел. прев. ↑

ГЛАВА XIV

Подемът на фирмата „Каупъруд и Ко“, последвал изключително успешната операция със заема, стана повод Франк да се свърже с един човек, който щеше да изиграе важна роля в живота му в морално, финансово и в много други отношения. Това беше новоизбраният градски ковчезник Джордж У. Стенър, марионетка в ръцете на другите хора, който независимо от този факт се издигна до важен пост по простата причина, че беше слабохарактерен. Преди да бъде избран за градски ковчезник, Стенър работеше като дребен застрахователен агент и комисионер по покупко-продажба на недвижими имоти. Той беше от хората — каквито впрочем се срещат с хиляди във всяко общество, — лишени от въображение, проникателност, деловитост и каквито и да било заложби. През целия си живот не беше изказал пито една нова и интересна мисъл просто защото не беше способен да мисли. Иначе не беше лош човек. Външно изглеждаше безличен, безинтересен, а това бе израз на душевната му същност. Имаше воднисти сиво-сини очи и рядка, пепеляворуса коса. Беше доста висок, над метър и деветдесет, широкоплещест, но не оставяше впечатление, че е строен, защото ходеше доста изгърбен, а коремът му леко се издаваше напред. Устата му също беше безизразна. Можеше да разговаря само за най-банални неща — като черпеше темите си от вестникарските, уличните и деловите клюки. Сред съседите си се ползваше с добро име. Смятаха го за честен и скромен човек, за какъвто се смяташе и той самият. Жена му и четирите му деца бяха така безлични, както биват обикновено жената и децата на подобни хора.

Въпреки това или може би от политическа гледна точка тъкмо заради това Джордж У. Стенър временно привлече върху себе си общественото внимание благодарение на известни политически методи, които от петдесет години насам неизменно се прилагаха във Филадельфия. Изборът падна върху него, първо, защото той изповядваше веруюто на господстващата местна партия и стана

известен на членовете на Градския съвет и на районния партиен лидер като „верен човек“, който може да бъде много полезен в предизборната кампания. И, второ, защото, макар и лишен от всякакви ораторски качества, тъй като умът му не беше годен да ражда интересни мисли, той можеше да обикаля от къща на къща и в дружески разговор да разбере какви са възгледите на бакалина, на ковача и на месаря, а накрая да предскаже доста точно какъв ще бъде резултатът от изборите. Освен това лесно можеха да му се напъхат в главата няколко изтъркани фрази, които той навсякъде да повтаря. Например: „Републиканската партия (по онова време съвсем отскоро създадена, но вече господстваща във Филадельфия) се нуждае от вашия глас.“ Или: „Да не допускаме измамниците демократи да се докопат до властта.“ Не можеше обаче да обясни защо. Били застъпници на робовладелството, на свободната търговия^[1]. Но и през ум не му минаваше, че тези неща нямат нищо общо с изпълнителното и финансовото управление на Филадельфия. Пък и да имаха какво от това?

В този период политическата съдба на Филадельфия беше в ръцете на трима души — сенатора Марк Симпсън, Едуард Мълая Бътлър и Хенри А. Моленхауър, богат търговец на въглища и инвеститор. Те се ползваха от услугите на цяла група доверени лица, доносчици и посредници. Към тази група се числеше и Стенър — дребно винтче от безшумната машина на техните интриги.

Едва ли човек като Стенър би бил избран за градски ковчежник в някой друг град освен във Филадельфия, чието население се интересуваше единствено от своето еснафско благополучие. Обикновените граждани с малки изключения нямаха политически възгледи. Политиката бе предоставена на определен кръг облагодетелствувани. Длъжностите се разпределяха между еди-кои си хора или партийни фракции за еди-какви си оказани услуги. Но всъщност кой не разбира от политика?

И тъй след време Джордж У. Стенър попадна под покровителството на Едуард Стробик, бивш член на общинския съвет, който по-късно стана районен партиен лидер. И още по-късно — председател на съвета, а в частния си живот бе собственик на каменоделна и тухларница. Стробик беше човек от обкръжението на Хенри А. Моленхауър, най-суровия и най-неприветливия от тримата

политически лидери. Когато искаше да получи нещо от съвета, Моленхауър използваше Стробик като свое оръдие. Той нареди Стенър да бъде избран, а понеже Стенър гласуваше покорно, за когото му наредяха, бе назначен за помощник-началник на отдел „Пътища“.

Тук той привлече вниманието на Едуард Мълая Бътлър, на когото вършеше дребни услуги. После ръководството на Републиканската партия в града начело с Бътлър реши, че за градски ковчезник трябва да бъде избран някой старателен, послушен и напълно предан човек — и така Стенър бе включен в избирателния списък на партийните кандидати. Той нищо не разбираше от финанси, но беше отличен счетоводител; а нима при нужда общинският юрисконсулт Ригън, друго политическо оръдие в ръцете на влиятелния триумвират, не можеше да му дава съвети? Можеше, разбира се. И всичко се уреди много просто. Да попаднеш в списъка на кандидатите бе равносилно на това да бъдеш избран, тъй че след няколко седмици, наситени с изтощителни публични речи, в които със заекване правеше баналното изявление, че градът трябва да бъде управляван честно, съгласно законите, Стенър бе официално въведен в длъжност. И това бе всичко.

Не би било от голямо значение дали Джордж У. Стенър притежава необходимите за поста си административни и финансови способности, ако по това време Филадельфия за разлика от другите градове не беше в такова затруднено положение поради лошата си финансова система или по-точно поради липса изобщо на система. На данъчния чиновник и на ковчезника бе дадено правото да събират и съхраняват принадлежащите на града средства извън градската хазна, без никой да им държи сметка дали ги инвестират така, че да носят печалба на града. Единственото, което се изискваше от тези служители, бе да възстановят основния капитал, който се намира у тях, когато напускат поста. Не се предвиждаше, пък и обществеността не го изискваше парите, събрани по този начин или придобити по някакъв друг път, да се пазят непокътнати в градската хазна. Тези пари можеха да бъдат давани като заем, депозирани в банки или използвани за финансово подпомагане на частни предприятия, стига основният капитал да бъде възстановяван навреме и всичко това да остане в тайна. Тази практика не се санкционираше от официалните власти, макар за нея да знаеха и политиците, и журналистите, и едрите финансисти. И как ли би могла да бъде прекратена?

Каупъруд, влизайки в делови контакти с Едуард Мълая Бътлър, без сам да съзнава, се остави да бъде въввлечен в тази рискована и нечестна игра. Преди седем години бе напуснал фирмата „Тай и Ко“ с твърдото решение никога вече да не се занимава с борсови спекулации. Сега обаче отново желаше да се върне към тази дейност, при това с много по-голяма охота, защото работеше за „Каупъруд и Ко“ и държеше да задоволи новата си влиятелна клиентела, която все по-често търсеше услугите му. Клиентите му имаха малко налични пари. Успяваха предварително да научат кога какви акции ще се продават и искаха от него да закупи за тяхна сметка срещу малък процент пакети от акциите, които ги интересуваха. Обръщаха се към него, защото се знаеше, че той поддържа връзки с много политици и бе известен като надежден човек. И това наистина бе така. Досега Каупъруд не се бе занимавал с борсови спекулации за своя сметка. Дори се ласкаеше от мисълта, че през всичките тези години нито веднъж не бе играл на борсата за себе си, а бе действал само от името на други лица. Но ето че сега Джордж Г. Стенър му бе предложил да участва в една работа, която по своята същност доста наподобяваше борсовата игра.

Тук е необходимо да се внесе едно важно пояснение, което не бива да се забравя. Дълги години преди Гражданската война, а и по време на нея във Филаделфия съществуваше практика, когато хазната се поопразни, да се пускат в обръщение така наречените градски облигации, или, по-точно, полици с шестпроцентова лихва и с падеж от един, три, а понякога и шест месеца в зависимост от размера на заема и от това, кога ковчежникът ще прецени, че има достатъчно пари в хазната, за да ги изкупи и погаси. Тази практика се прилагаше еднакво и към дребните търговци, и към едрите бизнесмени. Дребните търговци обаче, които снабдяваха със стоки градските учреждения, когато се нуждаеха от налични пари, се виждаха принудени да сконтират облигациите в някоя банка обикновено за деветдесет цента срещу долар, докато едрите бизнесмени можеха да си позволят да изчакват падежната дата. Повече от очевидно е, че системата бе неизгодна за дребните търговци и благоприятна за едрите бизнесмени и bankerските къщи, тъй като градът рано или късно непременно щеше да изплати задълженията си, а шестпроцентовата лихва носеше един добър доход. Банките и посредниците, които изкупуваха от дребните

търговци облигациите срещу деветдесет цента за долар, правеха голям удар, стига да можеха да изчакат падежната дата.

Когато е било сложено началото на въпросната практика, градският ковчезник едва ли е имал намерение да ощетява когото и да било, а твърде вероятно е и хазната наистина да е била празна. По-късно обаче, когато се установило, че нуждите на града могат да бъдат задоволявани и с по-малко средства, пускането в обръщение на тези облигации с нищо не се оправдавало, но тъй като то вече било станало, както лесно можем да си представим, такъв добър източник на печалби за bankerите, посредниците, едрите бизнесмени и заемащите ръководни постове политически личности, тази практика се превърнала в неотменна част от градската финансова политика.

По пътя към големите печалби обаче имаше само една пречка. За да се възползва пълноценно от такива облигации, едрият banker трябваше да бъде „вътрешен човек“, т.е. приближен на управляващите политически сили. В противен случай, когато се нуждаеше от пари и представеше облигациите си на градския ковчезник, можеха и да не му ги изплатят. Ако преотстъпеше обаче облигациите си на някой banker или борсов посредник, ползващ се с доверието на политическите сили в града, тогава нещата се променяха. Оказваше се, че в хазната има средства да бъдат погасени въпросните облигации. Ако пък bankerът или борсовият посредник — „довереният“, разбира се — пожелаеше, падежът на облигациите, издадени за три месеца например, се отсрочваше с години и те продължаваха да носят шестпроцентова лихва, макар градът да имаше възможност да ги погаси. Това всъщност бе едно безконтролно ограбване на градската хазна. Непочтената игра се прикриваше с отговора „Няма средства“. Широката публика не знаеше нищо. И нямаше как да узнае. Пресата мълчеше, защото бе подвластна на политическата върхушка. Никой измежду хората, които се ползваха с някакъв обществен авторитет, не надигаше настойчиво глас срещу това закононарушение. По време на войната общата сума на непогасените облигации, носещи шестпроцентова лихва, надхвърли два милиона долара и цялата тази история взе да придобива скандален характер. Освен това някои от вложителите започнаха да си искат парите обратно.

Ето защо, за да се приключи този неизплатен дълг и за да се предотврати евентуалният скандал, Градският съвет реши да пусне

един заем, примерно от два милиона долара — не беше нужно сумата да се уточнява, — под формата на носещи лихва сертификати^[2] с номинална стойност от сто долара и падеж от шест, дванадесет или осемнадесет месеца в зависимост от случая. Тези сертификати, за чието изкупуване бе заделен тъй нареченият амортизационен фонд^[3], уж трябваше да се пуснат в открита продажба, а получените от тях пари да отидат за погасяването на просрочените облигации, за които напоследък доста се бе заговорило.

Очевидно в случая нещата се свеждаха до поговорката — да ограбиш Питър, за да платиш на Пол, или с други думи казано, да направиш нов дълг, за да изплатиш стар. В действителност нямаше да стане никакво погасяване на просрочените облигации. В основата на този замисъл бе залегнало намерението да се даде възможност на едрите финансисти — стига да са вътрешни хора, разбира се — пак да натрупат големи печалби, като получат правото да закупуват въпросните сертификати за деветдесет на сто от номиналната им стойност, а дори и на по-ниска цена, под предлог, че на открития пазар не се търсят и че кредитоспособността на града е малка. В известен смисъл това беше вярно. Войната току-що бе свършила. Имаше голям недостиг на налични пари. Вложителите можеха да получат навсякъде другаде повече от шест процента лихва и нямаха интерес да купуват сертификати от градския заем, освен ако не им бѐдеха предложени по деветдесет на сто от номиналната стойност. Но неколцина бдителни политици, които не участваха в градската администрация, няколко вестника и някои необвързани с политиката финансисти, повлияни от високото патриотично чувство, царящо по това време в града, настояха сертификатите да се продават по номинална стойност. Ето защо се наложи в наредбата, узаконяваща пускането на заема, да се включи съответният параграф.

Това изменение, както се разбира от само себе си, наруши хитрия план на политици и финансисти да закупят облигации от заема по деветдесет на сто от номинала. Те обаче държаха да си получат парите от старите непогасени облигации, които не им връщаха поради липса на средства, затова съставиха нов план. Единственият начин да се излезе от положението бе да се намери някой борсов посредник, добре запознат с тънкостите на борсовия пазар, който да внесе за продажба на борсата облигациите от новия заем, да успее да ги представи като

изключително изгодно капиталовложение и по този начин да ги продаде по номинала на „външни лица“. После, ако цената на сертификатите паднеше — а това беше повече от сигурно, — политиците и финансистите можеха да закупят от тях каквото количество пожелаят и при пръв удобен случай да поискат от града да им бъдат изплатени по номиналната стойност.

Джордж У. Стенър, който точно по това време бе заел поста градски ковчезник, без да притежава необходимите качества и опитност на финансист, сериозно се обезпокои. Хенри А. Моленхауър, един от притежателите на най-голям брой облигации от старите заеми, който сега си искаше парите, за да ги вложи в някакво доходно предприятие на Запад, най-неочаквано посети Стенър, а също и кмета. Моленхауър, Симпсън и Бътлър съставляваха „всесилната тройка“.

— Смятам, че е крайно време да се реши въпросът с тези просрочени облигации — поясни той причината за посещението си. — Ето нося една голяма част от тях, а имам и още. Достатъчно дълго подкрепяхме града, без да предявяваме искания, но смятам, че сега вече нещо трябва да се направи. Мистър Бътлър и мистър Симпсън са на същото мнение. Не би ли могло сертификатите от новия заем да се пуснат на борсата и по този начин да се набавят необходимите средства? Някой опитен борсов посредник би могъл да ги продаде и по номинала.

Стенър бе крайно поласкан от посещението на Моленхауър, който рядко си правеше труда да се явява лично за уреждането на някакъв въпрос. Това се случваше само тогава, когато искаше да произведе необходимото впечатление или да покаже значимостта на въпроса с присъствието си. Освен Стенър той посети кмета на града и председателя на Градския съвет, като и с тримата разговаряше с хладен, сдържан и високомерен тон. За него те не представляваха нищо повече от разсилни.

За да си обясним причината за интереса на Моленхауър към Стенър, смисъла на посещението му и действията, които Стенър предприе в резултат на това посещение, необходимо е да хвърлим поглед върху политическата картина, предшестваща гореспоменатите събития. Макар Джордж У. Стенър да беше в известна степен политически поддръжник на Моленхауър и да бе поставен чрез него на поста градски ковчезник, Моленхауър съвсем бегло го познаваше.

Беше го виждал преди; беше чувал разни неща за него; беше се съгласил името му да бъде включено в предварително подготвения списък на кандидатите, след като бе получил уверението на приближените си, които познаваха добре Стенър, че е „свой човек“, че ще изпълнява всичко, каквото му се поръча, че никому няма да създава затруднения и така нататък. Всъщност Моленхауър и преди, по времето на няколко други административни ръководства, бе поддържал тайни връзки с градския ковчезник, но винаги много бе внимавал да не бъде разкрит. Беше твърде влиятелна личност в политическите и финансовите среди. Това обаче не му попречи да предложи един план, в който приеха да участвуват и Симпсън, и Бътлър — чрез подставени лица от политическите и търговските кръгове да измъкват колкото може повече пари от хазната, без това да предизвика скандал. И вече няколко години бяха използвали най-различни агенти: председателя на Градския съвет Едуард Стробик, един от предишните кметове Ейса Конклин, съветника Томас Уайкрофт, съветника Джейкъб Хармън и други. Тяхната задача бе да основават фиктивни компании под различни имена, търгуващи с най-нужните на града стоки — дървен материал, камъни, стомана, желязо, цимент и прочие и прочие, — които, разбира се, винаги носеха голяма печалба на тези, които се укриваха зад фиктивните им имена. А това освобождаваше града от грижата да търси другаде по-честни и по-съвестни търговци.

Тъй като поне три от подставените лица чрез дейността си ще се окажат свързани по-нататък с историята на Каупъруд, необходимо е да им се даде някакво кратко описание. Едуард Стробик, най-главният сред тях и най-опитният помощник на Моленхауър, в дребен мащаб, разбира се, беше много жив и енергичен човек, около тридесет и пет годишен, слаб, с черни коси, черни очи и огромни черни мустаци. Обличаше се елегантно, но малко превзето и контешки — райе панталон, бяла жилетка, черен жакет с дъгообразно изрязана предница и копринен цилиндър. Обувките му, винаги някакъв сложен модел, обикновено бяха излъскани до блясък. Заради безупречната му външност някои го наричаха „контето“. Независимо от това той беше много способен човек и се ползваше със симпатиите на мнозина.

Двамата му най-близки помощници, господата Томас Уайкрофт и Джейкъб Хармън, далеч нямаха неговата привлекателна и изискана външност. Джейкъб Хармън беше, общо взето, скучен човек, но

разбираше от финанси. Беше едър, с рижави коси и кафяви меланхолични очи, доста умен и винаги готов да се впусне в някое не особено почтено начинание, достатъчно безопасно обаче, за да не попадне под ударите на закона. Не беше особено обигран и хитър, но силно желаше да преуспее.

Томас Уайкрофт, последният член на този послушен, второстепенен по роля триумвират, беше висок, слаб човек, с мършаво, вощнобяло лице и хлътнали очи; външността му бе окаяна, но затова пък беше много умен. По професия беше леяр и бе попаднал в политическите среди също както и Стенър — защото се бе оказал полезен. Беше успял да натрупа малко пари благодарение дейността на оглавявания от Стробик триумвират, а тази дейност се изразяваше в най-различни и своеобразни търговски операции, които ще бъдат описани по-долу.

Фирмите, които неколцина от помощниците на Моленхауър бяха основали за негова сметка през мандата на няколко градски администрации, търгуваха с месо, строителни материали, стълбове за улични фенери, материали за пътно строителство и с какви ли не още неща, от които градските служби и учреждения се нуждаеха. Договорът, сключен с градската управа, не подлежеше на анулиране, но за да се сключи, първо трябваше да се подкупят някои от градските съветници, а за това бяха нужни пари. Фиктивната фирма не беше длъжна да се занимава с коленето па добитъка или с изливането на стълбовете за улични фенери. Тя трябваше само да организира тези дейности, да получи патент, да осигури сключването на договор за доставка на дадения материал с Градския съвет (а за това обикновено имаха грижата Стробик, Хармън и Уайкрофт), а сетне да възложи поръчката на някой собственик на скотобойна или на чугунолеярна, които да доставят договорената стока; фирмата прибираше полагаемата ѝ се печалба, която съответно се разделяше и предаваше на Моленхауър и Симпсън под формата на дарения за политическите клубове или организации, оглавявани от тях. Всичко ставаше много лесно и до известна степен законно. Облагодетелствуваният по този начин собственик на скотобойна или чугунолеярна не можеше и да мечтае сам да сключи подобен договор. Заради това, че е отпуснал заем с малка лихва, който трябваше да гарантира изпълнението на договора, а понякога и да подпомогне собственика на скотобойната

или чугунолеярната да осъществи възложената му поръчка, Стенър или онзи, който изпълняваше в момента длъжността градски ковчезник, получаваше не само своите един-два процента, които слагаше в джоба си (поне предишните ковчезници го бяха правили), но и значителен дял от печалбата. Ролята на посредник обикновено се изпълняваше от някой от по-висшите чиновници, човек послушен, дискретен, „свой“, както се казва, препоръчан на Стенър. Стенър не се интересуваше дали Стробик, Хармън и Уайкрофт, действащи по поръка на Моленхауър, от време на време използват част от заема не за целта, за която бе предназначен. Той трябваше само да отпусне този заем.

Но нека продължим нататък. Още преди Стенър да стане градски ковчезник, Стробик, който между другото му бе един от поръчителите за този пост (неговото поръчителство бе напълно противозаконно, както и тези на съветниците Уайкрофт и Хармън, тъй като според законите на Пенсилвания едно длъжностно лице не можеше да става поръчител на друго), му бе подхвърлил, че онези, които ще му помогнат да стане градски ковчезник, в никакъв случай няма да искат от него да върши нещо нередно, но че той трябва да бъде сговорчив, да не възразява срещу големите разходи на Градския съвет и да не хапе ръцете, които го хранят. Дадоха му също да разбере, че щом веднъж вземе поста, и той ще получава нещо допълнително. Вече се спомена, че Стенър, откакто се помнеше, беше беден човек. Беше видял как хората, заели се с политика преди него, преуспяват, докато той едва си изкарваше прехраната като агент по застраховки и покупко-продажби на недвижими имоти. На дребното политическо оръдие, каквото бе той, се падаше само много работа. Едрите политици си строяха красиви къщи в новите квартали на града, устройваха си увеселителни пътувания до Ню Йорк, Харисбърг и Вашингтон. Човек можеше да ги види през летния сезон в крайпътните ресторанти и извънградските хотели, седнали на приятен разговор с жените си или любовниците си, а той все още беше извън това общество на щастливци. Напълно естествено бе при обещанията, които му дадоха, да приеме условията, да се съгласи да угодничи. Дали нямаше и той най-после да преуспее!

Когато Моленхауър го посети и изрази желанието си курсът на сертификатите от градския заем да се вдигне до номиналната стойност, Стенър разбра по резкия глас на господаря си, с когото поддържаше

тайна връзка само чрез Стробик и останалите, че от него сега се очаква да направи важна услуга, и побърза да отиде при Стробик за по-подробно разяснение.

— Вие какво бихте направили в случая? — попита той Стробик, който знаеше за посещението на Моленхауър, преди още Стенър да му каже, но го чакаше пръв да заговори. — Мистър Моленхауър изказа желанието си новият заем да бъде обявен на борсата по номиналната стойност, тъй че сертификатите да се продават по сто долара.

Нито Стробик, нито Хармън, нито Уайкрофт знаеха какво би трябвало да се направи, за да могат сертификатите от градския заем, които на свободния пазар вървяха по деветдесет долара, да стигнат на борсата номиналната си стойност, но секретарят на Моленхауър, някой си Абнър Сенгстак, посъветва Стробик да се обърне към Каупъруд; след като той бе в делови връзки с Бътлър, а Моленхауър не държи в случая да използва своя посредник, може би ще е добре да прибягнат до услугите на Каупъруд.

И така Каупъруд бе поканен да посети канцеларията на Стенър. Когато се озова там, без да знае още, че зад тази работа стоят Моленхауър или Симпсън, Франк огледа тромавия, скулест простоват човек пред себе си без всякакъв интерес или симпатия и веднага разбра, че той има понятие от финанси толкова, колкото и едно дете. Да можеше да стане съветник на този човек, единственият му съветник през всичките четири години на мандата му!

— Добър ден, мистър Стенър — каза той меко и подкупващо, когато Стенър му подаде ръка. — Досега само съм слушал за вас и ми е много приятно да се запознаем.

Стенър надълго и нашироко обясни на Каупъруд в какво се състои затруднението му и запъвайки се, призна, че се бои дали ще успее да се справи с положението.

— Главната задача, доколкото разбирам, е в това тези сертификати да се продадат по номинала. Бих могъл да ги реализирам в различни количества и толкова често, колкото пожелаете. На първо време съм в състояние да поема количеството, което е нужно, за да се погасят просрочени облигации в размер на двеста хиляди долара. Останалото — по-късно.

Каупъруд се чувствуваше като лекар, заел се да мери пулса на пациент, който съвсем не е болен, а само очаква да бъде успокоен и е

готов да плати за това тлъст хонорар. Франк бе разгадал вече всички тайни на фондовата борса. Той знаеше, че ако заемът попадне в ръцете му — и то целият, — ако успее да запази в тайна факта, че действа от името на града, и ако Стенър му позволи да купува сертификати за амортизационния фонд като „бик“, а после да ги продава по висок курс, той ще успее да направи чудеса, колкото и голяма да е емисията. Трябваше обаче да го оставят да се разпорежда сам и да си наеме свои агенти. В главата му вече смътно зрееше план как да накара непредпазливите борсови агенти да продават сертификати, които не притежават — трябваше само да им внуши, че сертификатите се намират в ръцете на различни хора и че те винаги могат да купят от тях толкова, колкото пожелаят. После, когато се опомнят, щяха да разберат, че нищо не могат да купят, че всички сертификати са у него. Засега обаче не биваше да разкрива никому тайния си замисъл. Не, не, в никакъв случай. Първо щеше да повиши стойността на сертификатите до поминала и сетне щеше да започне да продава. От тази работа и той щеше да получи тлъст пай. Не беше трудно да се досети, че зад всичко това стоят някои видни политици, че зад гърба на Стенър се крият хора, далеч по-умни и по-високопоставени от него. Но какво от това? Колко хитро се бяха сетили да насочат Стенър към него. Навярно името му вече бе станало известно в политическите среди. А това значеше много.

— Всичко ми е ясно, мистър Стенър — каза Каупъруд, след като изслуша обясненията на ковчезника и го попита каква част от заема би искал да бъде реализирана през идващата година. — С готовност ще се заема с тази работа. Бих желал обаче да ми оставите ден-два, за да обмисля всичко.

— Разбира се, разбира се, мистър Каупъруд — отговори зарадван Стенър. — Много правилно. Няма защо да се бърза. Само ми съобщете, когато вземете решение как смятате да действате. Впрочем каква комисиона ще искате?

— На фондовата борса има строго определен размер на възнагражденията и ние, посредниците, сме длъжни да го спазваме. Той е четвърт процент от номиналната стойност на облигациите и сертификатите. Може да ми се наложи, разбира се, да извърша някои фиктивни продажби — това ще ви го обясня по-късно, — но за тях комисиона няма да искам, тъй като те ще останат тайна между вас и

мен. Ще положи всички усилия да ви бъде полезен, мистър Стенър. Бъдете спокоен. Оставете ми само ден-два, за да обмисля всичко.

Те си стиснаха ръцете и се разделиха. Каупъруд беше доволен, че ще се залови с такава голяма сделка, а Стенър — че е намерил човек, на когото би могъл да разчита.

---

[1] Демократическата партия като представителка на Юга се борела за свободна търговия, изгодна за износа на памук, а Републиканската партия като представителка на Северните щати се противопоставяла на свободната търговия, настоявала да се налагат високи вносни мита като защитна мярка срещу европейската конкуренция. — Бел. прев. ↑

[2] Кредитни банкноти, облигации от обявен заем. — Бел. прев. ↑

[3] Фонд, предназначен за погасяване на дългове. — Бел. прев. ↑

ГЛАВА XV

Планът, който Каупъруд разработи след няколкодневни размишления, лесно можеше да се разбере от всеки, който има някакво понятие от търговски и финансови операции, но не и от непосветения. Преди всичко градският ковчежник трябваше да използва кантората на Каупъруд като депозитна банка. Да му прехвърли или да впише като негов кредит в градските сметководни книги с правото да разполага с тях, когато пожелае, известно количество сертификати от заема — за начало толкова, колкото да може бързо да се реализира сумата от двеста хиляди долара. След това Каупъруд щеше да пусне в обръщение тези сертификати и да се постарее да ги доведе до паритет. Тогава градският ковчежник трябваше незабавно да поиска разрешение от фондовата борса те да бъдат включени в бюлетина на котируемите ценни книжа, а Каупъруд щеше да използва своето влияние, за да ускори излизането на това разрешение. След това Стенър трябваше да му предостави за реализиране всички останали сертификати от градския заем, но единствено на него и на никой друг. После оставаше Стенър да му позволи да купува за амортизационния фонд толкова сертификати, колкото Каупъруд сметнеше за нужно, за да може цената им да се качи до паритета. За да се постигне това — след като голямо количество сертификати щяха да бъдат вече в обръщение, — може би щеше да се наложи да закупи обратно една значителна част от тях, а след известно време отново да ги пусне в продажба. Законът, който разрешава продажбата на сертификатите само по номинала, трябваше да бъде заобиколен в известна степен — тоест да не се смятат фиктивните и предварителните продажби, докато сертификатите не стигнат паритета.

Този план, както Каупъруд обясни на Стенър, можеше да донесе голяма изгода. Тъй като сертификатите в края на краищата щяха да достигнат паритет, нищо не пречеше на Стенър или на когото и да било друг да закупи част от тях в началото на реализацията на заема, когато все още са на ниска цена, и да ги задържи, изчаквайки курсът

им да се покачи. Каупъруд с удоволствие ще открие сметка на Стенър за каквато и да е сума, но ще отчита операциите в края на месеца. При това никой няма да се интересува дали е купил сертификатите наведнъж. Каупъруд ще държи открита сметката му срещу определен умерен марж, примерно от десет пункта. За Стенър това ще означава, че вече е спечелил парите. Отгоре на всичко сертификатите за амортизационния фонд ще могат да се купуват много евтино и като има изцяло в ръцете си основната и резервната емисия, Каупъруд ще може да пуска на пазара такова количество сертификати, каквото му е нужно в момента, когато реши да купува, и така да предизвиква понижение на цената. Ще купи колкото желае, а после цената отново ще се покачи. Държи ли той цялата емисия на заема в свои ръце, тъй че да може да повишава и понижава курса, когато пожелае, градът не само ще реализира целия си заем по паритета, но ще се натрупа и една значителна печалба от изкуствено предизвикваните колебания. Той, Каупъруд, е готов да изкарва по-голямата част от своята печалба по този начин. Градът, разбира се, трябва да му отпуска полагаемата комисиона за всяка действителна продажба на сертификати по паритета (за да бъде редовен пред борсата), но за фиктивните продажби, които сигурно няма да бъдат малко, той ще се възнаграждава сам благодарение на това, че познава всички тънкости на борсовата игра. И ако Стенър желае да участва заедно с него в тези борсови спекулации, той не би имал нищо против.

Ако за непросветения подобна сделка е неразбираема, то за онзи, който поне малко разбира от борсова игра, тя ще бъде напълно ясна. Открай време на борсата са се практикували всевъзможни трикове, когато дадени ценни книжа са се намирили изцяло в ръцете на едно лице или на група хора. Тази комбинация по нищо не се различава от онова, което по-късно се случи с акциите на „Иъри“, „Стандард Ойл“, „медната“, „захарната“, „пшеничената“ и коя ли не друга компания. Каупъруд бе един от първите и един от най-младите борсови посредници, които разбраха как се вършат тези неща. Когато за първи път разговаря със Стенър, той беше на двадесет и осем години, а когато съдружието им завърши, беше на тридесет и четири.

Строежът на двете къщи и преустройството на фасадата на банкерската кантора „Каупъруд и Ко“ бързо напредваха. Фасадата на кантората бе решена в ранен флорентински стил, с прозорци, които се

стесняваха в горния край, с врата от ковано желязо между две колони с красиви каменни орнаменти, свързани с трегер от червеникавокафяв пясъчник. Вратата беше ниска, изящно изработена, а върху централния ѝ плот изкусно бе изкована тънка нежна ръка с вдигнат нагоре пламтящ факел. Елсуърт обясни на Каупъруд, че някога във Венеция изобразявали такава ръка върху табелите на сарафниците, но че смисълът на тази емблема отдавна бил забравен.

Вътре кантората бе облицована с ламперия от полирано дърво, така оцветено, че да имитира сив дървесен лишей. В големите прозоречни рамки бяха монтирани множество малки скосени в краищата стъкла — овални, продълговати, квадратни и кръгли, — подредени тъй, че да образуват приятни за окото фигури. Горелките на газовите лампи бяха направени по образец на древноримските светилници и сейфът бе станал същинско украшение — настанен в дъното на помещението върху мраморен постамент и боядисан със сребристорива лакова боя, а на вратата му със златни букви бе изписано „Каупъруд и Ко“. Всичко беше направено с много вкус и мярка и говореше за благополучие, солидност, благонадеждност. Когато Каупъруд видя кантората си в завършен вид, възторжено изрази одобрението си пред Елсуърт:

— Много ми харесва. Красиво е станало. Истинско удоволствие ще бъде да се работи тук. Чудесно би било, ако и къщите станат толкова красиви.

— Почакайте първо да ги видите. Мисля, че ще останете доволен, мистър Каупъруд. Вашата ми създава повече грижи, защото е по-малка. С къщата на баща ви много по-лесно се оправям. Но вашата...

И Елсуърт се впусна да описва преддверието, салона за приеми и гостната стая, които той обзавеждаше и декорираше така, че да изглеждат по-просторни и представителни, отколкото позволяваха действителните им размери.

Най-сетне строителството на къщите привърши. И двете бяха много красиви и оригинални — напълно различни от останалите доста обикновени къщи на същата улица. Разделени бяха една от друга от зелена морава, около шест метра широка. Елсуърт бе заимствал до известна степен архитектурния стил от епохата на Тюдорите, но се бе въздържал от излишната претрупаност, която по-късно стана модна

при строежа на къщите не само във Филадельфия, но и в останалите градове на Америка. Особено красиви бяха дръпнатите навътре входни врати, разположени под ниски, широки, украсени с цветни мотиви арки, и трите големи еркерни прозореца — един на втория етаж на къщата на Франк, и два на фасадата на къщата на баща му. Шест фронтоната красяха двете сгради: два — къщата на Франк, и четири — къщата на баща му. На първия етаж на всяка от къщите имаше по един прозорец, разположен в дълбока сводеста ниша, образувана от придърпването на част от външната стена навътре от фасадата. Тези прозорци гледаха към улицата и бяха оградени с ниски парапети или по-точно балюстради. Върху тях можеха да се слагат саксии с виещи се растения и цветя, както и направиха по-късно, тъй че озеленените балюстради да представляват приятна гледка откъм улицата. В нишите пред украсените с масивни решетки френски прозорци можеха да се поставят и няколко стола.

На първия етаж на всяка от къщите имаше две насрещно разположени зимни градини, а в двора, който беше общ, имаше басейн от бял мрамор, голям два и половина метра в диаметър, с мраморен купидон в средата, върху който струеше вода. Дворът бе заобиколен от висока, осеяна с отвори стена от зеленикавосиви тухли, специално изпечени, тъй че да получат цвета на гранита, с който бяха облицовани сградите; стената завършваше с корниз от бял мрамор, а дворът бе засят с трева, която така добре се поддържаше, че оставяше впечатлението за мек зелен килим. Двете къщи, както бе предвидено още в първоначалния план, се свързваха чрез ниска пергола от зелени клони, която можеше зимно време да се остъклява.

Докато траеше обзавеждането на стаите с мебели и украшения в стилове от различни епохи, представите на Франк за света на изкуството се разширяваха и затвърждаваха, попълваха се познанията му, дооформяше се вкусът му. Еднакво интересни и поучителни бяха подробните обяснения, които Елсуърт му даваше, за разните стилове в архитектурата и обзавеждането, за видовете дърво, за орнаментите; какви тъкани е добре да се използват за завеси и пердета, какъв фурнир за мебели, на пода да се сложи паркет или дъски — в зависимост от случая. Наред с архитектурата Елсуърт бе изучавал и декоративно изкуство и се интересуваше от развитието на вкуса на американския народ, който според него трябваше един ден да достигне

голяма висота. Ненавиждаше преобладаващото по това време романско съчетание между вила и градска къща. Вече беше назрял моментът за нещо ново. Какво точно той самият не знаеше, но поне къщите, които беше проектирал за Франк Каупъруд и баща му, бяха оригинални и в същото време скромни, непретенциозни и приятни за окото. По архитектурата си те ярко се отличаваха от всички останали къщи по улицата. В дома на Франк столовата, салонът за приеми, зимната градина, а също и главното преддверие, вътрешната стълба и гардеробната под нея бяха разположени на първия етаж. На втория етаж се намираха библиотеката, всекидневната, гостната, един малък работен кабинет за Франк и будоар за Лилиан, свързан с гардеробна стая и баня.

На третия етаж, умело разпределен и обзаведен с бани и гардеробни, бе отделено място за детската стая, за помещенията за прислугата и за няколко спални за гости.

Елсуърт показва на Каупъруд различни книги със скици на мебели, завеси, етажерки, скринове, еднокраки масички и пана с изящни интересни форми. Изброи му и разните видове дърво, употребявани за обзавеждане — палисандър, махагон, орех, английски дъб, клен „птиче око“, — и различните начини на орнаментирането им — например с изкуствена позлата, с инкрустации от малки дървени или метални късчета или пък с черупки от костенурки, наричани съответно „маркетри“ и „бул“. Поясни му какво майсторство е нужно за изработката на инкрустацията „бул“ и колко неподходяща е тя за местния климат, тъй като пластинките от бронз или късчетата от черупка на костенурка например се разширяват от горещината и влагата, след което се изкривяват и се пукат. Обясни му също колко трудно се произвеждат някои видове апретури и какви недостатъци имат. Накрая препоръча мебели с изкуствена позлата за салона, гобленно пано за гостната, френски ренесанс за столовата и библиотеката и клен „птиче око“ (на места оцветен в синьо, на места оставен в естествения си цвят), а също и мебели от орех с лека конструкция и с изящна дърворезба по тях за останалите стаи. Завесите, тапетите и килимите трябваше да хармонират, но не да съвпадат по тон с мебелите; а роялът и нотното шкафче в гостната, както и етажерките, шкафчетата и масичките в салона препоръчваше

да бъдат от инкрустирано дърво в стил „бул“ или „маркетри“ — ако Франк е готов да заплати малко по-скъпо.

Елсуърт препоръча също роялът да бъде триъгълен по форма, тъй като четириъгълните прекалено били доскучали на хората с изтънчен вкус. Каупъруд го слушаше прехласнато. Той вече си представяше колко изискан, уютен и удобен ще бъде домът му. Ако възнамеряваше да окачи картини, те трябвало да бъдат монтирани в масивни позлатени рамки. Ако смятал да устрои цяла картинна галерия, можел да я подреди в библиотеката, а всекидневната, намираща се между библиотеката и гостната на втория етаж, да се ползва едновременно като библиотека и всекидневна. Така и направиха, но едва когато Франк истински се пристрасти към живописата.

По това време той започна да проявява жив интерес към предметите на изкуството — картини, бронзови статуетки и малки скулптури, които подреждаше до шкафчетата, масичките и етажерките. Пазарът на Филадельфия не беше особено богат на подобни ценни образци. Имаше доста домове с богати частни колекции, събирани при пътувания, но Франк още не се познаваше с отбраните семейства. По това време бяха прочути двама американски скулптори — Пауърс и Хосмър, и Франк си набави техни творби, но Елсуърт му каза, че това далеч не е последната дума в скулптурата и го посъветва да потърси нещо от старите майстори. След доста издирвания Франк успя да намери глава на Давид от Торвалдсен, която изключително много му хареса, и няколко пейзажа на Хънт, Съли и Харт, които до голяма степен отговаряха на неговите нови естетически разбирания.

Един дом несъмнено налага своя отпечатък върху собственика си. Ние си въобразяваме, че сме напълно независими от жилищата и вещите си, а всъщност ни свързва една тънка нишка, тъй че ние неизбежно се отразяваме в тях, а те в нас. Предаваме си взаимно своето достойнство, своята изтънченост, сила, красота и грозота, така както совалката се движи в етапа. Прекъснете нишката, отнемете от човека това, което му принадлежи по право, което е станало негова същност, и ще видите как той ще се превърне в една жалка фигура, в нещо като паяк без паяжина; той никога няма да бъде пак същият, ако не му бъде върнато отнетото.

Като гледаше как се въздига новата му къща, Каупъруд все повече се изпълваше с чувство за собствено достойнство, а неочакваното му запознанство с градския ковчезник сякаш широко отвори пред него врата към елисейските полета на успеха. През тези дни той се движеше из града в кола, теглена от двойка буйни дорести коне, по чиято лъскава козина и блестяща сбруя личеше, че за тях старателно се грижат коняр и кочияш. Елсуърт бе проектирал и вече строеше хубава конюшня на една малка уличка зад къщата, която щеше да се използва от двете семейства. Франк съобщи на Лилиан, че възнамерява да ѝ купи една „виктория“ — тъй се наричаше модният по онова време нисък открит екипаж на четири колела, — щом се настанят в новия си дом и че тогава много по-често ще излизат. Щеше да се наложи и по-често да приемат гости, тъй като работата на Франк изискваше да си създаде по-широки обществени връзки. Заедно с Ана, сестра му, и братята му Джоузеф и Едуард щяха да ползват за приемите и двете къщи. Защо Ана да не сключи един блестящ брак например? Не би било лошо Джо и Ед също да се оженят изгодно, тъй като вече беше ясно, че едва ли ще смят света с търговските си способности. Нямаше да им навреди, ако поне се опитаха.

— Как мислиш, дали ще ти бъде приятно? — попита Франк жена си, имайки предвид приемите, които възнамеряваше да устройва.

Лилиан се усмихна вяло.

— Предполагам — отвърна тя.

ГЛАВА XVI

Скоро след споразумението между ковчезника Стенър и Каупъруд механизмът, чрез който трябваше да се осъществи техният политико-финансов план, бе задвижен. Сумата от двеста и десет хиляди долара, покрита от сертификати с шестпроцентова лихва и срок за погасяване от десет години, бе вписана за сметка на „Каупъруд и Ко“ в счетоводните книги на общината. Тогава Каупъруд след внимателен подбор на лицата и фирмите започна да предлага сертификатите на малки партии на цена, по-висока от деветдесет долара, като в същото време се стараяше да внуши на клиентите, че влагат крайно изгодно капитала си. Курсът на сертификатите постепенно се покачваше, а Франк ги продаваше на все по-големи партии, докато най-сетне, когато цената им стигна сто долара, всичките две хиляди сертификата на стойност двеста хиляди долара бяха разпродадени. Стенър беше доволен. Двеста сертификата, продадени за негова сметка по сто долара единия, му донесоха две хиляди долара печалба. Тази печалба беше придобита по незаконен, нечестен начин, но никакви угризения на съвестта не го измъчваха. Впрочем Стенър нямаше съвест. На него вече му се привиждаше едно щастливо бъдеще.

Трудно може напълно да се обясни каква външно незабележима, но в действителност огромна власт получи неочаквано в ръцете си Каупъруд след тази операция, като се има предвид, че беше едва двадесет и осем годишен и приближаваше двадесет и девет. Представете си един човек, надарен от природата с такива финансови способности, че така лесно да борави с огромни суми във вид на акции, сертификати, облигации и налични пари, както обикновените хора местят фигурите при игра на дама или шах. Или си представете един от онези големи, овладели вече всички тайни на шахматната игра майстори, каквито са описани в историята на шаха, които могат да седят с гръб към група противници, да играят срещу четиринадесет души едновременно, да обявяват всички ходове подред, да помнят

местоположението на всички фигури върху всички дъски и винаги да печелят. Би било малко преувеличено, разбира се, да се каже, че по онова време Каупъруд бе такъв виртуоз в своята област, и все пак сравнението не е напълно неоснователно. Той интуитивно знаеше какво да направи с дадена сума — във вид на налични пари да я вложи на едно място, а като кредит и база за оборотни чекове — на много други места едновременно. Когато следваше точно това правило, действителната покупателна сила на първоначалната сума нарастваше десет, дванадесет пъти. Франк инстинктивно овладя основните правила на „натрупването“ на акции и „повишението“ на борсовите цени. Той знаеше с точност не само как ден след ден и година след година ще направлява покачването и понижението на курса на сертификатите от градския заем — ако успее, разбира се, да запази влиянието си над градския ковчезник, — но и как този заем ще му помогне да получи такива кредити от банките, за каквито досега не беше и мечтал. Банката на баща му първа щеше да се възползва от положението и да му разшири кредита. Местните политически ръководители и дейци — Моленхауър, Бътлър, Симпсън и други, — като видяха колко успешно Франк провежда операцията, започнаха също да спекулират с градския заем. Франк стана известен на Моленхауър и Симпсън, ако не лично, то поне по име, като човекът, който ще оправи работата с градския заем. Смяташе се, че Стенър е постъпил много умно, като се е обърнал към него. Според правилата на борсата сделките трябваше да се изравняват още същия ден или най-късно преди изтичането на следващия; а споразумението, което Каупъруд сключи с новия градски ковчезник, му даваше голяма свобода в това отношение. Той беше задължен до първо число от месеца — т.е. винаги имаше на разположение цели тридесет дена — да отчита всички сделки, свързани с пуснатия в обръщение дял от заема.

Всъщност този отчет не беше съвсем реален, защото Франк не предаваше нищо от наличните ценни книжа. И тъй като размерът на заема беше голям и сумата, намираща се на разположение на Каупъруд, беше значителна, то така наречените трансфери и баланси в края на месеца бяха просто въпрос на счетоводство. Той можеше да използва депозирани при него сертификати от градския заем за спекулативни цели, да ги влага в която и да е банка като гаранция за заем, сякаш бяха негови, и по този начин да получава седемдесет процента от

номиналната им стойност в налични пари. И Франк без колебание го вършеше. Тези налични пари, които трябваше да отчита едва в края на месеца, той използваше за други борсови операции, които пък му позволяваха да заема нови и нови суми. Сега вече разполагаше с неограничени възможности — важното бе да намира достатъчно време, сили и находчивост, за да работи. Ръководните политически личности дори и не подозираха какво доходно предприятие си бе създал Каупъруд благодарение на тях, защото все още не бяха разбрали с какъв остър ум го бе надарила природата. Когато Стенър му съобщи, след като бе обсъдил предварително въпроса с кмета, Стробик и другите, че в течение на годината ще впише формално на негова сметка в общинските книги всички останали сертификати от двумилионния заем, Каупъруд от възмущение нищо не можа да отговори. Два милиона! И не друг, а само той ще се разпорежда с тях. Бяха го повикали като финансов съветник, той бе дал съвет и съветът му бе приет! Отлично. Каупъруд не беше от хората, които страдат от угризения на съвестта. В същото време той продължаваше да се смята за честен — по отношение на финансовата си дейност. Не беше побезскрупулен и овълчен от всеки друг финансист — по-точно отколкото би бил всеки друг финансист, ако имаше неговите възможности.

Трябва да се отбележи, че машинациите на Стенър с градските средства нямаха никаква връзка с отношението на местните политически лидери по въпроса за контрола върху трамвайните линии — една нова и вълнуваща фаза от финансовия живот на града. Натам бяха насочени интересите на много от видните финансисти и политици, между които и Моленхауър, Бътлър и Симпсън, но всеки действаше сам и за своя сметка. Поне засега помежду им не съществуваше сговор. Ако бяха поумували по въпроса, навярно биха стигнали до решението да не търсят посредничеството на външни лица. Всъщност конските трамвайни линии едва започваха да се разработват по това време във Филаделфия, за да хрумне на някого да създава едри сдружения, както стана по-късно. Окуражен от успешния ход на споразумението между Стенър и Каупъруд, Стробик побърза да изложи пред градския ковчезник една друга своя идея. Всички се надявали да натрупат пари благодарение на Каупъруд и най-вече той и Стенър. Защо в такъв случай той и Стенър заедно с Каупъруд в

качеството си на техен представител — или по-точно таен представител на Стенър, тъй като Стробик не смееше открито да участва в тази работа — да не закупят достатъчно количество акции от някоя линия на конския трамвай, тъй че да си осигурят контрол над нея? После, ако той, Стробик, успее да накара Градския съвет да разреши линията да бъде продължена по още няколко улици, тя ще стане тяхна. Стробик имаше намерение по-късно да отстрани Стенър, стига да може. Необходима беше обаче подготвителна работа и най-добре щеше да бъде с нея да се заеме Стенър. Стробик добре знаеше, че е нужно да се действа много внимателно, защото началниците му бяха твърде зорки и ако откриеха, че се занимава с подобни афери, за да се облагодетелства, щяха да му попречат да продължи политическата си дейност, а той извличаше немалко облаги от нея. Всяка компания, владееща някоя от конските линии в града, имаше право да се обръща към Градския съвет с молба да ѝ бъде разрешено да удължи линията. И тъй като това щеше да спомогне за разрастването на града, молбата обикновено се удовлетворяваше. Не беше редно обаче Стробик да се явява едновременно и като акционер, и като председател на Градския съвет. Ето защо ако Каупъруд действаше тайно от името на Стенър, работата щеше да изглежда съвсем друга.

Интересно е, че тъкмо предложението, което Стенър направи на Каупъруд от името на Стробик, накара Франк да се замисли и да си даде точна сметка какво всъщност представлява цялата градска управа. Макар че работеше за Едуард Бътлър като частен агент (в главата му вече зрееше план, подобен на този, който сега му се предлагаше), макар да не познаваше лично нито Моленхауър, нито Симпсън, Франк се досещаше, че реализирайки градския заем, той всъщност работи за тях. От друга страна, когато Стенър му предложи тайно да закупи акции от трамвайните линии, Франк веднага разбра по поведението му, че става дума за нечиста игра и че самият Стенър съзнава, че върши нещо непочтено.

— Кажете ми, Каупъруд — обърна се той към Франк една сутрин, когато най-сетне се реши да заговори по въпроса (двамата седяха в канцеларията на ковчезника в старата сграда на общината, намираща се на Шеста улица и улица Честнът, и Стенър, предвкушвайки бъдещото си замогване, бе в особено добро

настроение), — продават ли се акции от някоя от трамвайните линии в града, които човек би могъл да закупи и ако разполага с достатъчно пари, да вземе изцяло линията в ръцете си?

Каупъруд знаеше, че има в обръщение такива акции. Беше твърде прозорлив и отдавна вече бе разбрал какви големи възможности се крият в това сравнително ново начинание. Омнибусите полека-лека изчезваха. Най-добрите маршрути вече бяха откупени. Имаше обаче и други, по-малки улици, а и градът продължаваше да се разраства. Притокът на нови заселници не спираше, което осигуряваше големи възможности за работа и в бъдеще. Ако бе в състояние да изчаква, човек трябваше да купува на каквато и да било цена акции от прокараните вече къси линии, а после да ги продължава към по-големите и по-благоустроени райони. Каупъруд вече си бе изградил теорията за „непрекъснатата верига“, или „гарантираното правило“, както бе наречена по-късно, а тя се изразяваше в следното: да закупиш някакво имущество на дългосрочно изплащане, да пуснеш акции или облигации на сума, достатъчна, за да платиш не само на този, който ти е продал имуществото, ами да се обезщетиш и ти самият за положените усилия и да ти остане излишък, който да вложиш в други подобни предприятия и въз основа на тяхната гаранция да пуснеш в обръщение нови акции — и тъй нататък и тъй нататък. По-късно това стана обичайна практика, но за момента беше нещо съвсем ново и Франк не споделяше с никого идеята си. И все пак остана доволен, когато Стенър заговори за трамвайните линии, тъй като имаше голямо желание да се заеме с такава работа и беше убеден, че влезе ли веднъж в играта, ще я развие в едър мащаб.

— Да, Джордж — отвърна той сдържано, — има две-три доста обещаващи линии, стига човек да разполага с достатъчно пари да започне. Забелязах, че на борсата от време на време разни хора предлагат пакети от такива акции. Разумно ще е първо да се закупят тези, които се предлагат свободно, а после да се види дали и останалите акционери няма да склонят да продадат своите дялове. Според мен най-добри възможности засега предлагат линиите на Грийн Стрийт и Коуте Стрийт. Ако разполагах с триста или четиристотин хиляди долара, които да влагам постепенно, бих се заел с тази работа. За да се добие контрол над една линия, са нужни само тридесет процента от акционерния капитал. Повечето от акциите така

са разпръснати, че собствениците им нямат право па глас, затова смятам, че триста-четиристотин хиляди долара ще бъдат достатъчни, за да се добие контрол над един от тези маршрути.

Франк спомена и за още една линия, върху която след време можеше да се обезпечи контрол по същия начин.

Стенър се замисли.

— Това са много пари — каза той обезсърчено. — След време пак ще поговорим. — И веднага отиде да се види със Стробик.

Каупъруд знаеше, че Стенър не разполага с тези двеста или триста хиляди долара, които би могъл да вложи в замислената сделка. И имаше само един начин да се сдобие с тях — да ги вземе в заем от градската хазна, като се откаже от лихвите. Но той едва ли би се решил да го направи по своя инициатива. Очевидно някои друг се криеше зад него. И кой можеше да бъде тон, ако не Моленхауър или Симпсън, или дори Бътлър, макар че Франк не го вярваше — освен ако триумвиратът не бе решил да действа съвместно, и то тайно, разбира се. Но и така да е, какво от това? Известно бе, че видните политици често си услужваха с парите на хазната, и сега просто искаха да му възложат да намери най-добрия начин за реализирането на тези пари. Какво щеше да загуби той, ако смелото начинание на Стенър излезеше успешно? А нямаше причини да завърши с неуспех. Но дори и това да се случеше, нали той щеше да участва само като посредник? Манипулирайки с парите на Стенър, би могъл дори да извлече полза и за себе си — да си осигури контрол над някоя от линиите.

Една от наскоро прокараните линии — линията на Седемнайсета и Деветнайсета улица, минаваща на няколко преки от новия дом на Франк, особено привличаше интереса му. Понякога, когато беше закъснял или не му се търсеше друго превозно средство, Франк пътуваше по нея. Тя минаваше по две оживени улици с къщи от червени тухли и предстоеше да бъде удължена, когато градът нараснеше още. Засега не беше много дълга. Ако успееше да придобие тази линия например и да я слее с линиите на Бътлър, на Моленхауър или на Симпсън, тогава законодателното събрание може би щеше да даде разрешение за удължаването ѝ. Франк дори мечтаеше за едно монополно сдружение между Бътлър, Моленхауър, Симпсън и него самия. Споразумееха ли се веднъж помежду си, можеха да постигнат всичко. Бътлър обаче не беше филантроп. За да започнеш преговори с

него, трябва да държиш голяма примамка в ръцете си. Нужно е нещата да му се представят така, че той сам да се убеди колко целесъобразно би било създаването на подобно сдружение. Освен това Каупъруд работеше като посредник на Бътлър при покупката на акции от градските трамвайни линии и ако точно тази линия се окажеше толкова обещаваща, Бътлър би могъл да се запита защо не му е била предложена първо на него. Затова най-добре ще бъде, помисли си Франк, да изчака, докато линията действително стане негово притежание. В такъв случай нещата щяха да се променят. Тогава той би могъл да води преговорите на равна нога, от положението на състоятелен човек. И отново мислено си представи как цялата градска трамвайна мрежа се владее само от няколко души или още по-добре — само от него.

ГЛАВА XVII

Постепенно симпатията между Франк Каупъруд и Ейлийн Бътлър все повече се засилваше. Претрупан с работа, която непрестанно се разрастваше, той не можеше да ѝ оказва нужното внимание, макар че през изтеклата година често я бе виждал. Тя беше навършила деветнайсет години и имаше вече собствени възгледи за нещата. Бе започнала да долавя разликата между добрия и лошия вкус — най-вече по отношение на къщите и обзавеждането им.

— Татко, защо продължаваме да живеем в този стар хамбар? — попита тя баща си една вечер, когато семейството бе седнало да се храни.

— Какво ѝ е лошото на къщата искам да знам? — попита Бътлър. Седеше съвсем близо до масата, напъхал салфетката си под брадичката, както обичаше да прави, когато нямаше външни хора. — Не виждам никакъв недостатък. Ние с майка ти си живеем чудесно в нея.

— О, ужасна е, татко. Сам знаеш — обади се седемнайсетгодишната Нора, не по-малко умна от сестра си, но по-държана. — Пък и всички го казват. Погледни какви красиви къщи има навсякъде около нас.

— Всички! Всички! Кои са тези всички, искам да знам? — попита Бътлър шеговито, но и леко раздражено. — Аз не съм кой да е, пък я харесвам. Който не я харесва, да не живее в нея. И кои са тези всички? Какво ѝ е лошото искам да знам!

Въпросът за къщата бе повдиган много пъти досега; разговорът винаги протичаше по един и същи начин и Бътлър обикновено гледаше да го приключи, преди да се е разгневил, или изобщо не участваше в него, а само се усмихваше иронично по ирландски. Тази вечер обаче спорът се задълбочи.

— Ти знаеш, че е лоша, татко — възрази решително Ейлийн. — Излишно е да се гневиш. Къщата е стара и грозна. Мебелите също са

овехтели. А онова пиано там е направо за изхвърляне. Повече не желая да свиря на него. Семейство Каупъруд...

— Стара ли? — кресна Бътлър; поради гнева, който той сам разпалваше у себе си, ирландският му акцент се засилваше. — Грозна и каза? Откъде си научила тези работи? Сигурно от твоя манастир. И кое тук е овехтяло? Покажи ми кое е овехтяло.

Той тъкмо се канеше да я попита какво е имала предвид, като е споменала семейство Каупъруд, но не успя, защото мисис Бътлър се намеси. Тя беше пълна жена, с широко лице, почти винаги усмихната, с типично ирландски сиви очи, позагубили блясъка си с годините, и с леко червеникава, започнала да посивява коса. На лявата си страна, точно до долната устна, имаше голяма мастна бучка.

— Деца! Деца! — (Тя причисляваше и мистър Бътлър към децата си, въпреки че той заемаше такова видно място сред търговските и политическите среди.) — Що се карате? Хайде, стига толкова. Подай доматиците на баща си.

Когато се хранеха, обикновено им сервираше една прислужница ирландка, но въпреки това те си услужваха и сами. Ниско над масата се спускаше богато украсен полилей с шестнадесет газови горелки от бял порцелан, които хвърляха ярка светлина и имитираха свещи — още едно от нещата, които дразнеха Ейлийн.

— Мамо, колко пъти ще ти повтарям да не казваш „що“ — обади се укорително Нора, която много се дразнеше от просторечието на майка си. — Нали обеща, че ще внимаваш?

— А на теб кой ти дава право да учиш майка си как да говори? — кресна Бътлър, вече силно разгневен от тази неочаквана и безпричинна проява на недоволство. — Майка ти говореше така още преди ти да се родиш, ако искаш да знаеш. Да не ви беше слугувала и робувала толкова, сега едва ли щяхте да имате такива изискани маниери, че да се големеете пред нея. И запомнете добре, по-святна жена трудно може да се срещне днес. Разбра ли, безсрамнице такава!

— Мамо, чу ли го как ме нарече? — изхленчи Нора, като се притисна до майка си и се престори на уплашена и обидена.

— Еди, Еди! — смъмри кротко съпруга си мисис Бътлър. — Знаеш, че той не мисли така, Нора, миличка. Знаеш, нали?

Тя галеше по главата малката си дъщеря. Забележката, която Нора ѝ бе направила за просторечивия ѝ говор, ни най-малко не я бе

засегнала.

Бътлър вече съжеляваше, че бе нарекъл дъщеря си безсрамница. Но тези деца — господи боже, — тези деца могат да те накарат да побеснееш! О, светии, не е ли къщата достатъчно добра и за тях?

— Не бива да се карате така на масата — забеляза Калъм, хубав младеж с черна гладка коса, старателно сресана на бретон, и с тънки, късо подстригани мустачки. Имаше малък чип нос и щръкнали уши, но това никак не го загрозяваше; на всичко отгоре беше и умен. Двамата с Оуен много добре виждаха, че къщата е стара и лошо подредена, но понеже баща им и майка им си я харесваха такава, каквато бе, от уважение към тях и за да не предизвикват семейни спорове, предпочитаха да си мълчат.

— Аз пък мисля, че е срамота да живеем в този стар хамбар, докато хора, далеч не така богати като нас, си строят големи и красиви жилища. Семейство Каупъруд ... да, дори семейство Каупъруд ...

— Хайде кажи, кажи, де! Какво имаш да кажеш за семейство Каупъруд? — попита Бътлър, като извърна широкото си почервеняло от гняв лице към Ейлийн, която седеше до него на масата.

— Дори те имат по-хубава къща от нашата, а той е само твой посредник.

— Семейство Каупъруд! Семейство Каупъруд! Не желая да чувам нищо повече за семейство Каупъруд! Нямам намерение от тях да вземам поука. Какво от това, че имат хубава къща? Аз пък държа на моята. В нея искам да живея. Прекарал съм живота си тук и тук оставам. А на теб, като не ти харесва, прави, каквото щещ. Напусни я, ако искаш. Но аз никъде другаде не отивам.

При тези семейни кавги, които възникваха по най-незначителни поводи, Бътлър имаше навик да размахва заканително ръце към жена си и децата си.

— Е и без да ме подканваш, много скоро ще се махна — отвърна Ейлийн. — Слава богу, че няма да остана да живея тук вечно.

Тя си представи за миг красивия салон за приеми, библиотеката, гостната и будоарите в новия дом на семейство Каупъруд, чието обзавеждане вече беше към своя край. Ана Каупъруд толкова много й бе разказвала. Представи си и триъгълния роял, боядисан в златно, розово и синьо. Защо и те да нямат такива вещи? Бяха много по-богати. Но баща й, към когото тя бе силно привързана, бе човек от

старата школа. Хората с право го наричаха „недодялан ирландски търговец“. Какво от това, че беше богат? Тя силно се бунтуваше срещу тази несправедливост. Не можеше ли да бъде едновременно и богат, и с изискан вкус? Тогава биха могли... Но какъв смисъл имаше да негодува! Докато живееше при родителите си, нищо не можеше да се промени. Просто трябваше да чака. Единственото ѝ спасение беше в женитбата — с подходящ мъж. Но за кого да се омъжи?

— Не започвайте кавгата отново — намеси се мисис Бътлър, непоколебима и твърда като самата съдба. Тя знаеше от какво се измъчва Ейлийн.

— И все пак защо да не си построим една хубава къща? — продължи да настоява Ейлийн.

— Или поне да пооправим тази — прошепна Нора на майка си.

— Шт! Престани! След време и това ще стане — отвърна мисис Бътлър ма Нора. — Трябва само да се изчака. Ще я обновим изцяло, ще видиш. А сега върви да си учиш уроците. Стига вече приказки.

Нора стана и излезе. Ейлийн се умълча. Какъв упорит и неговорчив човек беше баща ѝ. Но можеше да бъде и много благ, когато пожелае. Тя се нацупи, за да го накара да ѝ се извини.

— Хайде, стига — каза Бътлър, когато всички станаха от масата; дъщеря му очевидно му се сърдеше и той желаше да я накара по някакъв начин да се одобрят. — Изсвири ми нещо на пианото, нещо хубаво. — Той харесваше гръмките бравурни пиеси, защото при тяхното изпълнение най-силно проличаваха дарбата и умението ѝ, на които баща ѝ всеки път се удивяваше. Ето за какво е нужно образованието — иначе как ще свири тези трудни неща с такава бързина и ловкост. — А новото пиано ще го имаш, когато пожелаеш. Иди и си го избери сама. На мен това ми се вижда доста хубаво, но щом ти не го харесваш, няма да те убеждавам.

Ейлийн стисна нежно ръката му. Какъв смисъл има да спори с баща си? Нима едно пиано можеше да промени цялата къща, цялата семейна атмосфера? Въпреки това тя започна да свири Шуман, Шуберт, Офенбах, Шопен, а в това, време старият човек крачеше напред-назад, усмихнат и унесен в мисли. Ейлийн, която беше не само жизнерадостна, буйна и упорита, но и емоционална, изпълняваше някои от пиесите с верен усет и проникновение, но баща ѝ не долавяше това. Той гледаше своята жизнена, омайно красива дъщеря и

се питаше какво ли я чака. Сигурно някой богат млад човек ще се ожени за нея — някой представителен, богат млад човек с делови качества, — а той, баща ѝ, ще ѝ остави много пари.

За да ознаменуват преместването си в новите къщи, двете семейства Каупъруд се готвеха да устроят дневен прием, който вечерта ще продължи с бал. Приемът щеше да се състои в къщата на Франк, а балът — в къщата на баща му. Жилището на Хенри Каупъруд бе много по-обширно и по-внушително. Салонът за приеми, гостната, музикалната стая и зимната градина се намираха на първия етаж. Според проекта на Елсуърт тези стаи можеха да се превърнат в огромна зала, удобна за концерти, за танци и разходки на желаещите да се поразтъпчат — всъщност удобна за всякакъв вид забавления на голям брой гости. Още когато баща и син решиха да построят къщите си една до друга, възнамеряваха да ги ползват съвместно. Така и етапа. Част от прислугата им например — икономът, градинарят, перачката и камериерките — беше обща. Франк Каупъруд нае за децата си гувернантка. Всъщност нямаха иконом в истинския смисъл на думата. Тази служба се изпълняваше от личния слуга на Хенри Каупъруд. Той умееше да реже готовото месо на порции, ръководеше останалата прислуга и вършеше съответната работа и в двете къщи. Общата конюшня се обслужваше от един коняр и един кочияш. Когато имаше нужда от две карети едновременно, двамата ги караха. Този начин за поддържане на домакинствата беше и много удобен, и евтин.

Хората, които трябваше да бъдат поканени на приема, бяха много грижливо подбрани, тъй като бе особено важно да присъстват представители както на деловите среди, така и на по-отбраното общество. Бе решено, че за следобедния прием в къщата на Франк, естествено с преминаване и в къщата на баща му, ще бъдат поканени всички предвидени гости — семейства Тай, Стенър, Бътлър, Моленхауър, както и един по-отбран кръг, към който спадаха Артър Ривърс, мисис Сенека Дейвис, мисис и мистър Тренър Дрейк и някои от младите членове на семейства Дрекъл и Кларк, с които Франк се познаваше. Малко вероятно беше последните да благоволят да дойдат, но покани трябваше да им бъдат изпратени. За вечерта щяха да бъдат поканени по-избрани гости, но се налагаше кръгът им да бъде разширен и с познатите и приятелите на Ана, на мисис Каупъруд, на Едуард и Джоузеф и с още някои други, които Франк имаше предвид.

Ето това бяха хората, които трябваше да бъдат поканени — елитът на обществото, най-отбраната младеж. И да бъдат увещани да дойдат — с молба, с внушение, ако трябва и с натиск.

Не беше възможно Бътльрови, и възрастните, и младите, особено младите, да не бъдат поканени и на следобедния прием, и на бала вечерта. Присъствието на стария Бътльр и жена му нямаше да бъде кой знае колко приятно на Каупъруд, но той харесваше Ейлийн. Знаеше, че Ана и мисис Франк Каупъруд не одобряваха Ейлийн. Когато се уточняваше списъкът на поканените, двете често говореха за това.

— Толкова е арогантна — каза Ана на снаха си, когато стигнаха до името на Ейлийн. — Много си въобразява, а никак не е изискана. Ами баща ѝ! Ако имах такъв баща, не бих посмяла да се перча толкова.

Мисис Каупъруд, която седеше пред писалището в новия си будоар, вдигна вежди.

— Да, Ана, работата на Франк ме принуждава да общувам с тези хора, а на мен това никак не ми е приятно. Мисис Бътльр е голяма досадница. Добродушна е, но е съвсем невежа. А Ейлийн е невъзпитана. И доста нахална, бих казала. Идва и започва да свири на пианото, и то тъкмо когато Франк си е у дома. За мен това няма голямо значение, но съм сигурна, че на него му е досадно. Пиесите, които изпълнява, са толкова шумни. Никога не е изсвирила нещо нежно и деликатно.

— А на мен не ми харесва и начинът, по който се облича — присъедини се към мнението ѝ Ана. — Дрехите ѝ са прекалено крещящи. Онзи ден например я срещнах, когато караше сама каретата си. Боже мой, да беше я видяла само! С яркочервен жакет, като тези, които носят зуавите, обточен с черен галон, с тюрбан с огромно яркочервено перо и яркочервени панделки, дълги чак до кръста ѝ. Представяш ли си я в каретата с това нещо на главата. Ами ръцете ѝ! Хм, държеше ги толкова превзето. Беше ги разперила ей така — и тя показва точно как. — Беше надянала дълги жълти ръкавици, с едната ръка държеше юздите, а с другата — камшика. И този път както винаги караше бясно, а Уилям слугата едва се крепеше на крака зад нея. Жалко, че не я видя. Боже мой, боже мой, какво ли си въобразява! — Ана се изкиска подигравателно и с известно задоволство.

— И все пак ще трябва да я поканим, едва ли можем да избегнем това. Знаем обаче как ще се държи. Ще ходи насам-натам, ще позира и

ще си вири носа.

— Чудя ѝ се на какво отгоре — каза Ана. — Аз например харесвам Нора. Много по-мила е и не си въобразява, че е нещо кой знае какво.

— И аз харесвам Нора — добави мисис Каупъруд. — Тя наистина е много мила и според мен по-красивата от двете.

— О, права си, и аз така мисля.

Любопитно бе все пак, че тъкмо Ейлийн обсебваше почти изцяло вниманието им и занимаваше ума им със своята екстравагантност. Всичко, което те казваха за нея, до известна степен беше вярно, но не можеше да се отрече, че момичето бе красиво, а по интелигентност и сила на духа далеч надхвърляше средното равнище. Ейлийн беше прекалено честолюбива, привличаше към себе си вниманието на околните, а мнозина и дразнеше, защото съзнателно не скриваше ония свои недостатъци, плод на произхода ѝ, срещу които вътрешно се бореше. Тя негодуваше срещу факта, че хората си позволяват да смятат нейните родители за прости, а покрай тях — и нея също. Смяташе се за толкова достойна, колкото и всички други. Изглежда, само Каупъруд, този способен човек, който от ден на ден ставаше все по-изискан, я оценяваше. Постепенно симпатията между тях все повече се засилваше. Беше внимателен и любезен и явно му бе приятно да разговаря с нея. Когато се виждаха в нейния или в неговия дом, той винаги намираще начин да ѝ каже нещо. Приближаваше се до нея и я поглеждаше приветливо.

— Как сте, Ейлийн? — Тя усещаше топлотата в очите му. — Как са баща ви и майка ви? Излизахте ли на разходка? Чудесно! Видях ви днес. Изглеждахте особено красива.

— О, мистър Каупъруд!

— Наистина. Бяхте очарователна. Черният костюм за езда много ви отива. Разпознавам отдалеч златистите ви коси.

— О, моля ви, не ми говорете така. Още повече ще подхраните суетата ми. Баща ми и майка ми и без това ми казват, че съм достатъчно суетна.

— Няма значение какво казват баща ви и майка ви. Повтарям ви, бяхте очарователна както винаги.

Ейлийн не можа да се сдържи и ахна от удоволствие. Страните ѝ поруменяха чак до слепоочията. Естествено мистър Каупъруд

разбираше от тия неща. Той от всичко разбираше, беше толкова способен и авторитетен човек. Неслучайно вече мнозина се възхищаваха от него — и баща ѝ, и майка ѝ, и мистър Моленхауър, и мистър Симпсън, както бе чувала. А колко красиви бяха и къщата му, и кантората! Освен това неговата сдържана сила допаднаше на неспокойния ѝ дух.

Ейлийн и сестра ѝ бяха поканени на приема, но на мисис и мистър Бътлър тактично бе намекнато, че балът след приема е преди всичко за младите.

На приема дойдоха много хора. Имаше представяния, запознанства, разходки по перголата. Гостите с любопитство разглеждаха двата дома, а домакините разясняваха сдържано какви затруднения е преодолял мистър Елсуърт, за да постигне някои ефектни решения. Повечето от поканените се познаваха отдавна. Те стояха на групи в библиотеките и всекидневните и разговаряха. Разменяха се шеги и потупвания по рамото, разказваха си забавни истории, докато настъпи вечерта и всички се разотидоха.

Ейлийн направи силно впечатление с дневния си тоалет — костюм от тъмносиня коприна и кадифена наметка в същия цвят, — украсен с изкусно изработени плисета и набори. Синята кадифена шапка без периферия и с високо дъно, украсена с тъмночервена изкуствена орхидея, ѝ придаваше дързък и самоуверен вид. Червеникаво-златистата ѝ коса бе събрана под шапката на голям шиньон, а една дълга къдрица сякаш се бе изплъзнала и падаше върху яката. Всъщност тя не беше толкова дръзка, колкото изглеждаше, по обичаше да оставя това впечатление.

— Прекрасна сте — каза Каупъруд, когато тя мина покрай него.

— Надявам се и довечера да ви направя същото впечатление — отвърна Ейлийн.

Тя се обърна и с лека горделива походка влезе в столовата. Нора и майка ѝ станаха да побъбрят с мисис Каупъруд.

— Колко хубава ви е станала къщата — тихо каза мисис Бътлър. — Сигурно, сигурно ще бъдете много щастливи тук. Когато Еди натъкми нашата къща, в която живеем сега, аз му викам: „Еди, май много е хубава за нас, казвам ти.“ А той ми вика: „Нора, нищо на тази земя не е достатъчно хубаво за тебе“ — и ме целуна. Представете си го този едър тронав момчурляк да върши такива неща!

— Няма нищо лошо в това, струва ми се, мисис Бътлър — отвърна мисис Каупъруд, леко притеснена заради околните.

— Мама много обича да приказва. Хайде, мамо. Ела да надникнем в столовата — обади се Нора.

— Е, нека всички бъдете щастливи в тази къща. Желая ви го от все сърце. Аз винаги съм била щастлива в моята. И вие бъдете щастливи. — И мисис Бътлър, усмихната добродушно, отмина, клатушкайки се като гъска.

Останали сами, двете семейства Каупъруд вечеряха набързо между седем и осем часа.

В девет гостите започнаха да пристигат, но сега тълпата беше съвсем различна — момичета в бледолилави, кремави, оранжево-розови и сребристосиви тоалети отмятаха дантелени шалове и широки наметки и ги подаваха на облечените в черни костюми мъже, които ги придружаваха. Откъм студената улица непрестанно долиташе шум от затръшващи се врати на карети, прииждаха все нови и нови гости. Мисис Каупъруд стоеше заедно със съпруга си и Ана при входа на приемната зала, а Джоузеф и Едуард Каупъруд и мистър Хенри Каупъруд се суетяха зад тях. Лилиан изглеждаше очарователна в тъмнорозовата си рокля с шлейф и с дълбоко четвъртито деколте, от което се показваше красива дантелена шемизетка. И лицето ѝ, и фигурата ѝ бяха все още хубави, но лицето вече не бе така свежо и гладко както преди години, когато Каупъруд я срещна за първи път. Ана Каупъруд не беше красива, но не можеше и да се каже, че е грозна. Беше дребна, мургава, с чип нос, с искрящи черни очи, а изразът на лицето ѝ говореше за дързост, любопитство, интелигентност и за съжаление за известна склонност към клюкарство. Умееше да се облича. Въпреки мургавината ѝ черната рокля, украсена с лъскави пайети, открояваше лицето ѝ, както и червената роза в косите ѝ. Ръцете и раменете ѝ бяха гладки, бели и закръглени. Живите очи, дръзкото поведение и остроумните забележки допринасяха за създаването на илюзия за очарование, макар че, както тя самата казваше често, това не ѝ бе от голяма полза. „Мъжете обичат жени с кукленска хубост.“

С нахлуващата тълпа от млади жени и мъже пристигнаха и Ейлийн и Нора. Ейлийн свали воала си от тънък черен бродиран тюл и черната си копринена наметка и ги подаде на брат си Оуен. На Нора ѝ кавалерстваше Калъм, стегнат, изправен, усмихнат млад ирландец, по

чийто вид личеше, че ще съумее да направи добра кариера. Нора беше облечена в момичешка къса, достигаща до глезените ѝ рокля от бяла коприна на светлокафяви фигури; бухналият кринолин завършваше с волан от красива дантела, по която тук и там имаше мънички светлолилави фьонги. Широк светлолилав пояс пристягаше талията ѝ, а в косите ѝ бе втъкната розетка, направена от панделки в същия цвят. С искрящи от вълнение и очакване очи, тя изглеждаше много привлекателна.

Но зад нея вървеше сестра ѝ в прекрасен тоалет от черен атлаз, обсипан със сребристочервеникави пайети, подобни на рибени люспи. Гладките ѝ заоблени ръце бяха голи до раменете, корсажът ѝ бе изрязан отпред и отзад толкова ниско, колкото ѝ позволяваше нейното дръзко чувство за приличие. Природата я бе дарила с хубава стройна фигура — имаше добре развит бюст и леко изпъкнали бедра, но те не нарушаваха общата хармония на тялото ѝ. И с този изрязан отпред и отзад във формата на триъгълник корсаж, с късата, елегантно набрана пола от черен тюл със сърмени нишки фигурата ѝ изглеждаше съвършена. Широкото колие от черен шлифован кехлибар още повече подчертаваше изяществото и белотата на гладката ѝ изваяна шия. А мъничката изкуствена черна бенка на скулата ѝ подчертаваше естествения здрав, розов тен на лицето ѝ. На фона на черния ѝ тоалет още по-ярко изпъкваше необичайният червеникавозлатист цвят на косите ѝ, които бяха изкусно разпилени над челото, а отзад бяха сплетени свободно на две дебели плитки, прибрани на тила ѝ в украсена с пайети мрежа. Изписаните ѝ с молив вежди бяха не помалко ефектни от косата ѝ. Може би външността ѝ беше прекалено ярка за случая, но това не се дължеше на тоалета, а на бликащата ѝ жизненост. Ейлийн знаеше, че умението да се държиш добре изисква да владееш своята физическа и духовна същност, но природата ѝ налагаше да ги проявява с пълна сила.

— Лилиан! — Ана леко побутна с лакът снаха си. Чувствуваше се огорчена, че Ейлийн също бе облечена в черно и изглеждаше много по-добре и от двете.

— Виждам — отвърна Лилиан. — Ето че вече се върнахте — обърна се тя към Ейлийн. — Навън е много студено, нали?

— За мен това е без значение. Колко е приятно у вас.

Тя оглеждаше помещенията, на които мекото осветление придаваше още по-уютен вид, и тълпата от гости пред нея.

Нора заговори с Ана.

— Мислех си, че изобщо няма да успея да се напъхам в тази стара дрипа. — Тя имаше предвид роклята си. — Ейлийн не пожела да ми помогне, проклетницата!

Ейлийн се приближи към старата мисис Каупъруд и Франк, които стояха заедно. Тя изхлузи от ръката си черната атлазена лента, която придържаше шлейфа ѝ, и с крак го отметна назад, за да пада свободно. Сякаш забравила за миг цялата си гордост, в очите ѝ се появи умотителен израз като у породисто шотландско овчарско куче; през полуотворените ѝ устни се виждаха равните ѝ красиви зъби.

Каупъруд я разбра много точно, както би разбрал всяко породисто буйно животно.

— Не намирам думи да ви кажа колко сте красива — прошепна ѝ той фамилиарно, сякаш между тях съществуваше някакво отдавнашно разбирателство. — Вие сте като огън и песен.

Сам не знаеше защо каза това. Нямаше никакво отношение към поезията. Не беше обмислил тази фраза предварително. От мига, в който я зърна в преддверието, неговите мисли и чувства се разлудуваха като буйни коне. Това момиче го накара да стисне зъби и да присвие очи. Когато тя се приближи, челюстите му се напрегнаха и лицето му придоби още по-упорит и самоуверен израз.

Почти веднага обаче Ейлийн и сестра ѝ бяха заобиколени от млади мъже, които искаха да им бъдат представени и да бъдат записани в книжките им за танци, и за момент Франк загуби Ейлийн от погледа си.

ГЛАВА XVIII

Семената на смътния и едва доловим стремеж за промяна се таят в най-дълбоките пластове на душата. Още в първия миг, когато мисис Каупъруд и Ана споменаха за бала, Ейлийн изпита желание да се представи по-бляскаво, отколкото го бе правила всеки друг път, въпреки възможностите, които ѝ даваха парите на баща ѝ. Тя добре знаеше, че хората, с които ѝ предстоеше да се срещне, са далеч по-изискани и интересни от тези, с които бе общувала досега. Освен това и Каупъруд бе завладял съзнанието ѝ така силно, че дори и да искаше, вече не можеше да го отстрани от мислите си.

Само преди час, докато се обличаше, образът му отново изплува пред нея. Всъщност той бе истинската причина така старателно да подбира тоалета си. Помнеше всеки миг, когато бе съзирала в погледа му интерес. Веднъж ѝ бе направил комплимент за ръцете. Днес ѝ бе казал, че е „очарователна“, а тя си бе наумила вечерта да му докаже, че е наистина красива.

Бе стояла пред огледалото от осем до девет, чудейки се какво да облече, и бе напълно готова едва в девет и петнайсет. В прекалено големия ѝ гардероб имаше две високи огледала, а на вратата на гардеробната ѝ — още едно. Именно пред третото огледало тя прекара дълго време, любувайки се на голите си ръце и рамене, па стройната си фигура, на трапчинката на лявото си рамо, на жартиерите си с гранатов цвят, украсени със сребърни катарамки във форма на сърце, които бе избрала за тази вечер. Отначало корсетът ѝ не можеше да се стегне достатъчно и тя се скара на прислужницата си Катлин Кели. Положи много грижи и за косата си, дълго се колеба каква да бъде прическата и отдели много време за нея. Изписа веждите си и придърпа няколко кичура коса, за да падат свободно над челото ѝ. Изряза с ножичките си за нокти различни по размер изкуствени бенки от черна мушама и започна да търси най-подходящото място върху лицето си, за да сложи някоя от тях. Най-сетне се спря и на бенката, и на мястото. Изви глава на ляво и на дясно, за да види какво е общото впечатление от

прическата, изписаните вежди, трапчинката на рамото и черната изкуствена бенка. Ако някой мъж би могъл да я види сега! Но кой? Тази мисъл проблесна за миг в главата ѝ и изчезна, така както изплашена мишка бърза да се скрие в дупката си. Въпреки цялата си душевна сила тя се боеше да мисли за мъжа, за мъжа от своето въображение.

Най-сетне стигна до роклята. Катлин нареди пред нея пет от най-новите, купени наскоро благодарение на щедростта на родителите ѝ, които се стараеха да ѝ доставят радост и да задоволяват суетата ѝ. Първо се спря на една златистожълта копринена рокля, чийто шлейф бе украсен с приятно проблясащи гранатови мъниста, но я остави настрана. Благосклонно разгледа копринената рокля на черни и бели райета, които така се преливаха, че се получаваше много приятен сив цвят, но макар силно да се изкушаваше да я облече, накрая се отказа и от нея. За избор ѝ оставаха още три — една с корсаж в светлокафяв цвят, с бяла копринена пола и връхна пола от светлокафяв тюл, една доста пищна от кремав атлаз и най-сетне — черната, обшита с пайети, на която Ейлийн реши да се спре. И все пак първо изпробва кремавата атлазена рокля и дълго се колеба дали да не облече нея, но тя някак не подходеше на подведените ѝ очи и изкуствената бенка. Тогава облече черната копринена рокля с лъскави сребристоалени пайети и — най-сетне! Тази! — развълнувано си помисли тя. Особено ѝ допадна връхната пола от черен тюл със сребристи нишки, кокетно набрана около ханша. „Връхната пола“, която по това време тъкмо идваше на мода, макар и да не се възприемаше от по-консервативните дами, бе посрещната възторжено от Ейлийн. Шумоленето на черната коприна я изпълни с трепет, тя вирна глава и се огледа доволно. После Катлин пристегна още малко корсета ѝ, Ейлийн надяна на ръката си лентата, която придържаше шлейфа, и отново се огледа. Нещо липсваше. О, да! Ами шията! Какво да сложи? Червените корали? Не, не са подходящи. Огърлицата от перли? И тя няма да подхожда. Имаше едно колие от малки камеи, монтирани върху сребро, подарък от майка ѝ, и едно друго — от брилянти, което бе заела от майка си, по и двете не подхождаха за случая. Най-сетне си спомни за колието от черен кехлибар, което не ценеше много, и ахна от удоволствие. Стоеше ѝ прекрасно. Нежната ѝ гладка брадичка изведнъж грейна над него. Поглади шията си със задоволство, после поиска да ѝ подадат черната

дантелена пелеринка, дългата наметка от черна коприна с червена подплата — и беше готова.

Когато влезе в балната зала, остана очарована. Беше пълно с интересни млади мъже и жени, не липсваха и поклонници. Най-самоуверените и настойчивите сред тях доловиха у това момиче някакъв неудържим порив към живота и веднага се струпаха около него като гладни мухи върху буркан с мед.

Книжката ѝ за танци бързо се попълваше и Ейлийн изведнъж се сети, че почти не остава място за мистър Каупъруд, ако той пожелае да танцува с нея.

Докато посрещаше последните гости, Каупъруд си мислеше колко деликатна и необяснима е връзката между двата пола в живота. Да, двата пола! Никак не беше сигурен, че някакъв закон ги ръководи. В сравнение с Ейлийн Бътлър жена му сега му се виждаше доста повяхнала и възрастна, а колко ли по-възрастна щеше да изглежда след още десет години, докато той самият...

— Да, Елсуърт направи две хубави къщи, по-хубави, отколкото очаквахме. — Франк разговаряше с младия Стикер Хенри Хейл Сандърсън. — Имаше преимуществото да обединява две в една. Мисля, че намери особено сполучливо решение за моята, малката, при ограниченото пространство, върху което трябваше да бъде изградена. Баща ми има предимството, че неговата е по-голяма. Често се шегувам с него, казвам му, че архитектът е пристроил за мен едно крило към голямата къща.

Баща му и няколко негови стари приятели се бяха оттеглили в столовата на големия дом, доволни, че са избягали от шумната тълпа. Франк обаче беше задължен, пък и желаше да стои при гостите. Дали ще е уместно да танцува с Ейлийн? Жена му не обичаше много танците, но все пак трябваше да танцува с нея поне веднъж. Мисис Сенека Дейвис му се усмихна, усмихна му се и Ейлийн. Боже мой, какво момиче! Какво прекрасно момиче!

— Книжката ви за танци сигурно е препълнена. Мога ли да видя?

Той бе застанал пред нея и тя му подаде малката книжка със синя ивица по краищата и златен монограм. Оркестърът вече свиреше. Танците скоро щяха да започнат. Покрай стените и зад декоративните палми бяха наредени изящни позлатени столчета.

Той я погледна в очите, в тези живи, пламенни, искрящи от жажда за живот очи.

— Да, да, наистина е препълнена. Чакайте да видя пак. Девети, десети, единайсети. Е, това стига. Едва ли те ми се танцува повече. Трябва да ви е приятно, че сте така търсена.

— Не съм сигурна за номер три. Мисля, че има грешка. Мога да го запазя за вас, ако желаете.

Ейлийн излъга.

— Не държите ли на партньора си?

При тези думи бузите на Франк леко се зачервиха.

— Не.

И нейните бузи пламнаха.

— Добре. Ще ви потърся, когато го обявят. Много сте мила. Боя се от вас.

Погледна я спокойно, но многозначително и се отдалечи. Ейлийн дишаше ускорено. Трудно се диша понякога в такова топло помещение.

Докато танцуваше — първо с мисис Каупъруд, после с мисис Сенека Дейвис и накрая с мисис Мартин Уокър, — Каупъруд често поглеждаше към Ейлийн и всеки път се наслаждаваше на нейната жизненост, на нейната неудържима първична енергия, на които той не можеше да устои, особено тази вечер. Тя беше толкова млада! Толкова красива! И въпреки всички пренебрежителни забележки, които жена му постоянно отправяше по неин адрес, той я чувствуваше по-близка до своята открита, буйна, непоколебима натура, отколкото всяка друга жена, която бе срещал досега. Тя беше наивна наистина, но с малка помощ би могла да научи много. Франк мислеше за нея като за нещо голямо, не във физическия смисъл на думата, разбира се — макар че тя беше висока почти колкото него, — а в чисто емоционално отношение. Беше пълна с живот. Ейлийн премина няколко пъти съвсем близо до него със сияещи очи, с полуотворени устни, които откриваха блестящите ѝ зъби, и той изпита такова чувство на симпатия и нежност към нея, каквито не бе изпитвал досега. Тя беше възхитителна, беше прекрасна.

— Е, свободен ли ви е този танц? — попита той, като се приближи до нея преди започването на третия тур.

Тя беше седнала с последния си партньор в един отдалечен ъгъл на голямата всекидневна, чийто под бе навосъчен и лъснат до блясък. Няколко палми, разположени тук и там, образуваха нещо като зелен парапет.

— Моля да ме извините — обърна се учтиво Франк към кавалера й.

— Разбира се — отвърна младежът и стана.

— Да, свободен е — каза Ейлийн. — И най-добре ще е да почакате тук. Танцът скоро ще започне. Нямайте нищо против, нали? — обърна се тя към досегашния си партньор с лъчезарна усмивка.

— Ни най-малко. Доставихте ми голяма наслада с този валс — каза той и се отдалечи.

Каупъруд седна до нея.

— Това беше младият Ледукс, нали? Така си и помислих. Видях ви, когато танцувахте с него. Вие обичате танците, нали?

— Обожавам ги.

— Не мога да кажа същото за себе си, но е вълнуващо. Важно е и с кого танцуваш. Мисис Каупъруд по-малко и от мен обича това забавление.

Тази забележка за Лилиан я накара за миг да изпита известно пренебрежение към нея.

— Според мен танцувате много добре. Аз също ви наблюдавах. — По-късно тя се запита дали е трябвало да казва това. Прозвуча някак дръзко, почти безсрамно.

— О, наистина ли ме наблюдавахте?

— Да.

Франк леко се развълнува. Смътна тревога го завладя — Ейлийн поставяше нов проблем в живота му, ако, разбира се, той го допуснеше. Тези мисли го сковаваха и той говореше еднообразно, скучно. Искаше му се да каже нещо, което да създаде известна близост помежду им, но не намираше точните думи. Да, наистина му се искаше да й каже безброй неща.

— Много мило от ваша страна — каза той след известна пауза. — Какво ви накара да ме наблюдавате?

Франк зададе въпроса си с престорено любопитство. Оркестърът засвири отново. Танцьорите започнаха да стават. Той също стана.

Франк не беше имал намерение да влага в думите си някакъв особен смисъл, но сега, когато Ейлийн стоеше съвсем близо до него, той я погледна настойчиво в очите и умолително я попита отново:

— Кажете ми защо?

Излязоха иззад палмите. Той я прихвана през талията. С лявата си ръка пое протегнатата ѝ дясна ръка и стисна дланта ѝ. Тя отпусна лявата си ръка на рамото му и го погледна в очите. Когато се впуснаха в игривите стъпки на валса, Ейлийн извърна глава, после сведе очи, без да отговори. Движенията ѝ бяха леки и грациозни като на пеперуда. И Франк внезапно почувствува необяснима лекота, сякаш някакъв ток бе преминал от нея към него. Прииска му се да постигне гъвкавостта на нейното тяло и успя. Ръцете ѝ, искрящите червени пайети върху гладката черна коприна на плътно прилепналата о тялото ѝ рокля, шията ѝ, пламтящите ѝ златни коси — всичко това леко го опияни. Тя беше толкова жизнена и млада, толкова красива.

— Но вие не ми отговорихте — настоя Франк.

— Музиката е прекрасна, нали?

Той стисна ръката ѝ.

Тя го погледна свенливо. Въпреки веселата си и буйна натура Ейлийн се боеше от него. Той беше толкова ярка, силна личност. Докато танцуваха и той беше тъй близо до нея, струваше ѝ се, че е прекрасен, но нервите ѝ не издържаха и за момент изпита желание да избяга.

— Добре, щом не искате, не ми казвайте — усмихна се той.

Франк си мислеше, че на нея ѝ е приятно да ѝ говори така, да ѝ наемква за скритите си чувства, за силното си влечение към нея. И в същото време се питаше какво ли би произлязло от тази игра?

— О, просто исках да видя как танцувате — сдържано отговори най-после на въпроса му Ейлийн.

Мисълта, че върши нещо нередно, сякаш бе охладила първоначалния ѝ порив. Той забеляза промяната и се усмихна. Приятно му беше да танцува с нея. Никога не бе допускарал, че един обикновен танц може да носи такава наслада.

— Харесвате ли ме? — неочаквано попита той малко преди оркестърът да спре.

Ейлийн потръпна цялата при този въпрос. Едва ли би се сепнала повече, ако ѝ бяха пуснали парченце лед в гърба. Въпросът явно беше

нетактичен, на нея обаче не ѝ прозвуча така. Тя бързо вдигна глава и го погледна право в очите, но не издържа на погледа му.

— О, да — отвърна Ейлийн, когато музиката спря, опитвайки се да овладее гласа си. Беше доволна, че вече тръгваха обратно към столовете.

— Аз ви харесвам толкова много — каза той, — че ми се иска да разбера дали и вие ме харесвате.

В гласа му имаше молба, мека и нежна. От него се излъчваше някаква тъга.

— О, да — веднага отвърна Ейлийн, възвръщайки си дързостта. — Знаете, че ви харесвам.

— Аз се нуждая от човек като вас, който да ме харесва — продължи Франк в същия дух. — Нуждая се от човек като вас, с когото да разговарям. Преди не мислех така, но сега мисля. Вие сте красива, прекрасна!

— Ние не бива... — каза тя. — Аз не бива... Не знам какво правя.

Ейлийн видя един млад човек, който се бе запътил към нея, и каза:

— Дълга му обяснение. С него трябваше да танцувам третия танц.

Каупъруд разбра и се отдалечи. Чувствуваше се твърде възбуден и напрегнат, почти нервен. Напълно ясно му беше, че е извършил или, по-точно, се кани да извърши нещо непочтено. Съществуващите канони на обществения морал не му даваха право на такава постъпка. Тя беше в пълно противоречие с общоприетите норми и правила за поведение, така както ги разбираше всеки член на тяхното общество — нейният баща например, неговият баща... Макар че тези норми често се нарушаваха тайно, те не бяха отменени. Някога в училище по повод на една злополучна история с някакъв младеж, който прельстил някакво момиче, един негов съученик бе казал възмутено:

— Не е редно да се постъпва така!

И въпреки всичко мисълта за Ейлийн не го оставяше на мира. Припомни си, разбира се, своето обществено и професионално положение, но продължаваше с интерес да наблюдава себе си, да следи как съзнателно, преднамерено и още по-лошо — с въодушевление помпа духалото, с което разпалваше пламъците на страстта си към

това момиче. Да раздухваш огън, който в края на краищата може да те погуби — и то така съзнателно, така целенасочено!

Ейлийн безцелно въртеше в ръка ветрилото си и отегчено слушаше един чернокос студент по право със слабо лице, но зърна Нора, извини се и изтича към нея.

— О, Ейлийн — извика Нора, — търсих те навсякъде. Къде беше?

— Танцувах естествено. Къде бих могла да бъда? Как не си ме видяла?

— Не те видях — с жалостиви нотки в гласа каза Нора, сякаш това беше особено важно. — Докога ще стоиш?

— Докато свърши балът, предполагам. Не знам точно.

— Оуен каза, че ще си тръгне в полунощ.

— Това няма значение. Все някой ще ме изпрати до дома. Ти добре ли се забавляваш?

— Да, много. О, чакай да ти разкажа. При последния танц настъпих роклята на една дама, ей там. Тя побесня. И така страшно ме изгледа!

— Не бой се, гълъбче, не може да те убие с поглед. Къде отиваш сега?

Ейлийн винаги разговаряше със сестра си малко наставнически.

— Искам да намеря Калъм. Трябва да танцува с мен следващия танц. Знам какво се опитва да направи. Искане да избяга от мен, но няма да успее.

Ейлийн се усмихна. Нора беше много мила. А беше и умна. Какво ли би си помислила за нея, ако знаеше? Тя се обърна и видя, че четвъртият ѝ партньор я търси. Започна весело да бърби с него, защото искаше да се покаже много спокойна. През цялото време обаче в ушите ѝ ехтеше категоричният въпрос: „Харесвате ли ме?“, и нейният плах, но напълно искрен отговор: „О, да!“

ГЛАВА XIX

Странно нещо е развитието на една страст. При умните хора и при артистичните натури чувството често започва с висока оценка на качествата на обекта, за да премине през много и много душевни колебания и съмнения. Егоистът, интелектуалният тип дава малко от себе си и изисква много. Въпреки това оня, който обича живота, мъж или жена, ако успее да установи хармонични отношения с такава натура, би получил много.

Каупъруд по рождение беше и умен, и подчертан егоист, но неговият егоизъм се съчетаваше с благороден и демократичен дух. Често сме склонни да мислим, че егоизмът и интелектът са тясно свързани с изкуствата. Финансовата дейност също е изкуство. Тя е достъпна на най-ловките сред умните и егоистите. Каупъруд беше роден финансист. Вместо за сметка на материалните си интереси да се отдава на празни размишления за творенията на природата, за тяхната красота и сложно устройство, той бе намерил благодарение на острия си и пъргав ум един успешен и щастлив за него начин да се радва интелектуално и емоционално на красотата на живота, без това да пречи на постоянните му финансови занимания. И когато мислеше за жените и за морала, така неотделими от красотата, щастието, стремежа за пълнокръвен и достоен живот, той започваше вече да се съмнява, че освен необходимостта да се поддържа организираното общество в сегашната му форма, идеята „един живот — една любов“ има някакво друго сериозно основание. Как беше станало така, че толкова много хора бяха стигнали единодушно до убеждението, че щом се ожениш за една жена, трябва да ѝ останеш верен до смъртта си? Той не можеше да си го обясни. Не беше от хората, които ще хвърлят сили да вникнат в тънкостите на Дарвиновата теория за еволюцията, около която по онова време се вдигаше много шум в чужбина, или да търсят в историята любопитни примери, свързани с този въпрос. Нямаше излишно време. Случаите на несполучливо съчетание на обстоятелства и темпераменти, които бе наблюдавал, му бяха достатъчни, за да

разбере колко несъстоятелна е тази идея. Хората не оставаха верни един на друг до смъртта, а хилядите, които го правеха, го правеха против желанието си. Някои благодарение на съобразителността и находчивостта си или на благоприятния случай успяват да оправят семейните и обществените си несполуки, докато други поради глупост, непредвидливост, бедност и липса на обаяние не могат да се измъкнат от блатото на отчаянието. Те са принудени поради зла участ или поради липса на душевна сила и предприемчивост да се пържат в маслото на собствената си окаяност или да се отърват от жалкото си земно съществуване — което при други обстоятелства би могло да бъде приятно и красиво — с помощта на въжето, ножа, куршума или чашата с отрова.

„И аз на негово място бих искал да умра“, помисли си Каупъруд, когато веднъж прочете за някакъв беден човек, който, прикован от болест, бе живял дванайсет години сам в една малка стаичка, наглеждан само от една стара и навярно немощна прислужница. С една губерка, проболо сърцето му, той бе сложил край на земните си мъки. „По дяволите такъв живот! Защо дванайсет години? Защо не на втората или на третата?“

Ето още един очевиден пример, един от многото, който потвърждаваше, че решението трябва да се търси в силата, душевната и физическата сила. Да, колосите на търговията и финансите можеха да вършат каквото си искат в тоя живот — и го вършеха. Франк бе имал пълната възможност да се убеди в това, и то неведнъж. Но още по-лошото беше, че дребните пазители на така наречените закон и морал — вестниците, проповедниците, полицията и най-вече лицемерните моралисти, които тъй гръмко осъждаха злото, когато го срещнеха у беззащитните, замлъкваха уплашени пред корупцията във висшите кръгове. Осмеляваха се да надигнат глас едва когато някой от колосите случайно рухнеше и вече нищо не ги заплашваше. О, небеса! Елате тогава да ги чуете! Какво биене на тъпани! Какъв порой от високопарни фарисейски думи! „Тичай, народе, тичай да видиш и да се увериш как се наказва грехът и на най-високопоставените!“ На Франк му ставаше смешно. Какво лицемерие! Каква фалшива праведност! Но така е устроен светът и не е негова работа да го оправя. Да си приказват каквото искат. За него беше важно да стане богат и да затвърди положението си, да си създаде име на добродетелен и почтен

човек, в което никой да не се съмнява. Можеше да постигне това със сила, с ум. А той ги имаше. „Моите интереси над всичко“ — беше неговият девиз и той би могъл да бъде изписан върху герба, който Франк би си измислил, за да заяви правата си на интелектуално и социално благородство.

Сега обаче му предстоеше да обмисли и разреши въпроса за отношенията си с Ейлийн; тъй като беше човек със силен и твърд характер, този проблем не го тревожеше особено много. Това наистина беше проблем, подобен на онези финансови усложнения, с които се сблъскваше всеки ден, но не беше неразрешим. Какво всъщност трябваше да направи? Не можеше да изостави жена си и да избяга с Ейлийн, това беше сигурно. Обвързваха го твърде много неща. Не можеше да пренебрегне обществените и финансовите си задължения, чувствата си към родителите и децата. Пък и не беше сигурен дали желае именно такава развръзка. Не възнамеряваше нито да изостави работата си, която все повече се разрастваше, нито да се откаже веднага от Ейлийн. Не му беше безразлично неочаквано проявеното от нея чувство. Мисис Каупъруд се бе променила и физически, и душевно и това само по себе си бе достатъчно оправдание за интереса му към момичето. Защо да се бои, ако успее да намери начин да се отдаде на чувството си, без да си навреди? От време на време обаче го обземаше съмнение дали наистина ще може да осигури безопасност и за себе си, и за Ейлийн и тогава ставаше мълчалив и замислен. Защото сега той беше вече силно увлечен. Това чувство надделяваше над всички останали и трябваше да намери израз.

Наред с всичко друго обаче Франк не можеше да не мисли и за жена си и да не изпитва угризения и от морален, и от материален характер. Едва когато Лилиан отстъпи на младежкия му порив след смъртта на мъжа си, той разбра, че тя е родена за пазителка на обществения морал — отвън, за пред хората бе хладната чистота на снежната преспа, а отвътре от време на време избликваха тъмните страсти на блудницата. Той беше разбрал също, че тя се срамува от тези изблици, които я разтърсваха и вземаха връх над нея. Това дразнеше Каупъруд, както би дразнило всеки силен, честолобив, целеустремен човек. Разбира се, той никога, не бе имал намерение да прави достояние на целия свят чувствата си, но защо те трябваше да ги премълчават помежду си, защо трябваше да забулват в тайна

интимните си отношения? Защо трябваше да вършат едно, а да мислят друго? Разбира се, тя му беше предана по своему — не емоционално (като се връщаше назад в спомена си, Франк не можеше да каже, че е била някога емоционална), а по разум. Дългът, както тя го разбираше, играеше голяма роля в отношенията им. Тя се съобразяваше преди всичко с дълга, после — с хорското мнение, и най-сетне — с това, което изискваше духът на времето. А Ейлийн по природа очевидно не беше склонна да се подчинява нито на дълга, нито на условностите на обществото. Без съмнение тя бе възпитавана така, както се възпитават и другите млади момичета, но невинаги следваше наученото.

През следващите три месеца тяхната връзка придобиваше все по-ясни очертания. Ейлийн си даваше точна сметка колко потресени биха останали и родителите ѝ, и обществото, ако отгатнеха по някакъв начин мислите, които я вълнуваха, но тя продължаваше да се наслаждава на тези мисли и да копнее за тяхното осъществяване. И тъкмо защото беше стигнала толкова далеч и се бе компрометирала, макар и с намерения, а не с дела, Каупъруд ѝ се струваше още по-привлекателен. И не толкова физически, защото голямата страст не се изразява само в това. Привличаше я вътрешната сила на този човек — така както светлината на пламъка привлича нощната пеперуда. Очите му излъчваха плам, овладян и подчинен, но достатъчно красноречив и непреодолим за нея.

Когато на раздяла той докосваше ръката ѝ, сякаш я разтърсваше електрически ток и тя не намираще сили да го погледне в очите. Някаква унищожителна сила се излъчваше понякога от тях. Мнозина, най-често мъже, трудно издържаха неговия хладен, пронизващ поглед. Изпитваха чувството, че тези очи са само тънка завеса, през която, невидими, ги наблюдават друг чифт очи. И беше невъзможно да се отгатне какво мисли той.

През тези месеци между тях се създаваше все по-голяма близост. Една вечер, когато тя свиреше на рояла в неговия дом и в стаята нямаше никой друг, Франк се наведе и я целуна. През пролуките на спуснатите пред прозорците завеси се виждаше студената заснежена улица с мъждукащите газови фенери. Той се бе прибрал по-рано и чувайки Ейлийн да свири, бе влязъл при нея. Ейлийн беше облечена със сива вълнена рокля, богато украсена по краищата с ориенталска бродерия в синьо и оранжево. Красотата ѝ ставаше още по-ярка от

допълващата роклята ѝ сива шапка с перо, оцветени също в оранжево и синьо. Пръстените на ръцете ѝ бяха доста, четири или пет — с опал, със smaragd, с рубин, с брилянт — и ярко проблясваха, докато тя свиреше.

Тя разбра, че това е той, без да се обръща. Той се приближи до нея, тя го погледна усмихната и унесът, породен от Шуберт, почти изчезна, за да отстъпи място на друго настроение. Франк неочаквано се наведе и впи устните си в нейните. Мекият допир на мустаците му я накара да потръпне. Тя спря да свири и се опита да си поеме дъх; неочакваната целувка я бе разтърсила дълбоко. Сърцето ѝ биеше като механичен чук. Не извика: „Ах!“ или „Не бива!“, а стана, отиде до прозореца, вдигна завесата и се престори, че гледа навън. Имаше чувството, че ще припадне, толкова беше щастлива.

Каупъруд бързо я последва. Обхвана талията ѝ с ръце и се вгледа в пламналите ѝ страни, в бистрите ѝ овлажнени очи, в алените ѝ устни.

— Обичаш ли ме? — прошепна той. От силното желание в гласа му прозвучаха сурови и властни нотки.

— Да! Да! И ти го знаеш!

Той притисна лицето ѝ до своето, а тя вдигна ръце и го погали по косите.

Завладя го пронизващо чувство за притежание, за пласт, за щастие и разбирателство; връхлетя го трепетна любов към нея и към нейното тяло.

— Обичам те — каза той, сякаш изненадан от собствените си думи. — Не бях сигурен в това, но сега съм сигурен. Колко си красива! Безумно те обичам!

— И аз те обичам — отвърна тя. — И не мога да го преодоля. Знаем, че не бива, но...

Тя нежно обхвана с ръце главата му, допря устни до неговите и се вгледа замечтано в очите му. След това се отдръпна бързо и обърна поглед към улицата, а той се оттегли навътре в стаята. Бяха сами. Той се двоумеше дали да не поеме риска да я целуне още веднъж, когато се появи Нора, отбила се в съседната стая да види Ана, а след нея влезе и мисис Каупъруд. Малко по-късно Ейлийн и Нора си тръгнаха.

ГЛАВА XX

След като двамата разкриха чувствата си, съвсем естествено беше тази любовна връзка да се задълбочава. Въпреки религиозното си възпитание Ейлийн беше роб на своя темперамент. Общоприетите религиозни принципи не можеха да я възпрат. През последните деветнадесет години в съзнанието ѝ постепенно се бе оформяла представата за нейния бъдещ любим. Той трябваше да бъде силен, красив, непринуден, преуспяващ, с бистри очи, с цветущо здраве, с вродена чувствителност и отзивчивост, да обича живота не по-малко, отколкото го обичаше тя. Мнозина млади хора бяха правили опити да спечелят нейната благосклонност. Може би най-близкото вплъщение на нейния идеал беше отец Дейвид от „Свети Тимотей“, но той беше свещеник, обречен на безбрачие. Не бяха си разменили нито една дума с него, но беше ясно, че взаимно се харесват. После се появи Франк Каупъруд и постепенно, благодарение на честите срещи, той се оформи в съзнанието ѝ като идеалната личност. Той я привличаше така силно, както слънцето привлича планетите.

Не може да се предвиди как биха се развили нещата, ако в този момент се бяха намесили някакви противодействащи сили. Разбира се, чувства и връзки от този вид понякога могат да бъдат разрушени и разкъсани. Човешките характери могат да бъдат променяни до известна степен, но това може да става само под въздействието на много голяма сила. Страхът винаги играе възпираща роля — ако не от морални, то от материални подбуди, — но богатството и общественото положение често успяват да го преодолеят. Толкова лесно се урежда всичко, когато имаш пари.

Ейлийн не се боеше от каквото и да било. Каупъруд не страдаше от морални или религиозни скрупули. Когато гледаше Ейлийн, той мислеше единствено за това, как да надхитри обществото така, че да се наслаждава на нейната любов, без да се накърнява сегашното му положение. А много я обичаше.

Твърде често му се налагаше да посещава по работа дома на Бътлър и всеки път я виждаше. При първото му идване тя успя да се промъкне до него, да му стисне ръката и да открадне една бърза и страстна целувка. Друг път, когато той вече си тръгваше, тя внезапно се появи иззад завесите, закриващи вратата на гостната.

— Мили!

Гласът ѝ беше нежен и ласкав. Той се обърна и предупредително кимна към стаята на баща ѝ на горния етаж.

Ейлийн продължи да стои с протегната ръка и Франк бързо пристъпи към нея. Тя в миг обви ръце около врата му, а той я прегърна през талията.

— Така копнея да се видим.

— И аз също. Ще намеря начин. Мисля за това.

Той се освободи от прегръдката ѝ и си тръгна, а тя изтича до прозореца и се загледа след него. Той вървеше по улицата — само няколко преки го деляха от къщата му, — а тя се любуваше на плавните движения на стройната му широкоплещеста фигура. Той крачеше енергично и уверено. О, това е мъж! Това е нейният Франк. Вече го чувствуваше свой. После седна на пианото и унесена в мечти, свири, докато стана време за вечеря.

Не беше трудно за Франк Каупъруд с неговия находчив ум, подкрепен и от парите му, да намери начин да изпълни обещанието си. Още по времето на младежките си скитания по разни места с „лоша слава“ и по-късно, при случайните отклонения от правия път, той бе изучил добре начините и средствата, чрез които би могъл да бъде заобиколен моралът. Във Филадельфия, тогава град с над петстотин хиляди жители, имаше хотелчета, които човек можеше да посещава тайно и да остане незабелязан. Имаше и къщи с приличен вид, където можеха да се уреждат срещи срещу заплащане. А що се отнася до предпазните мерки срещу „създаване на нов живот“, те отдавна му бяха известни. Той знаеше всичко за тях. Важното беше да внимава, преди всичко да внимава. Да, трябваше да внимава, защото с всеки изминал ден ставаше все по-влиятелна, все по-изтъкната личност. Ейлийн, разбира се, не съзнаваше или, по-точно, съзнаваше само смътно накъде я носи нейната страст; но и през ум не ѝ минаваше какви биха могли да бъдат последиците от нея. Тя копнееше за любов, искаше нежност и ласки и нищо друго не я интересуваше. И ако все

пак някакви мисли минаваха през главата ѝ, те приличаха на плъхове, които се подават от тъмните си дупки в мрачните ъгли и при най-малкия шум бързат да се скрият обратно. Всичко, свързано с Каупъруд, трябваше да бъде красиво. Тя не мислеше, че той я обича вече достатъчно силно, но беше сигурна, че ще я обикне. Не си даваше сметка, че посяга на правата на неговата жена. Такова нещо и през ум не ѝ минаваше. Какво щеше да навреди на мисис Каупъруд, ако Франк обичаше и нея, Ейлийн?

Как може да се обясни това лукавство, вдъхновено от страстта? В живота страстта се среща на всяка крачка. Тя е неизтребима. Защото и природата минава равнодушно покрай нея, следвайки спокойно и величаво своя път, без да се интересува от дребните човешки вълнения. Наказвана е била и със затвори, и с болести, и с разорения, но както знаем, нищо не е могло да я унищожи. Няма ли за нея други закони освен лукавата воля и сила на индивида, който иска да ѝ се подчини? Ако наистина няма, крайно време е да го разберем — всички до един. Тогава бихме постъпвали така, както сме постъпвали и досега, без да храним глупавата илюзия за намесата на бога в човешките дела. *Vox populi, vox dei.*

Когато страстта на Ейлийн се разпали дотолкова, че тя забрави страха от големия риск, на който се излагаше, те започнаха да се срещат и да прекарват прекрасни часове заедно. От случайните мигове, които открадваха в неговия дом, когато нямаше кой да ги види, те преминаха към тайни срещи извън града. По характер Каупъруд не беше човек, който може да се забрави дотолкова, че да пренебрегне работата си. Колкото повече мислеше за това неочаквано пламнало любовно чувство, толкова повече стигаше до убеждението, че то не бива да му отнема от времето за работа, нито да влияе на способността му да мисли трезво. Във всеки случай наложително бе да стои в кантората си поне от девет до три. А в негов интерес беше да остава понякога и до пет и половина. Можеше обаче да си позволи няколко пъти в седмицата да излиза следобед между три и половина и пет и половина или шест, без това да прави впечатление някому. За Ейлийн пък беше обичайно да излиза сама почти всеки следобед с каретата си, теглена от два буйни дорести коня, или да язди породистия кон, който баща ѝ беше купил от един известен търговец на коне в Балтимор. И тъй като Каупъруд също караше карета и яздеше, не беше трудно да си

устройват срещи извън града по пътя за реките Уисахикън или Скуайлкил. В наскоро уредения парк имаше много усамотени кътчета, където човек се чувствуваше необезпокояван като сред най-гъста гора. Разбира се, винаги съществуваше възможността да срещнат някого; но също така винаги можеха да намерят благовидно обяснение или пък изобщо да не дават обяснение, тъй като в една случайна среща нямаше нищо подозрително.

За момента отношенията им се изчерпваха с обичайните нежности и ласки, които си разменят влюбените, без да се стига до нещо по-сериозно; към това се прибавяха и идиличните им разходки на кон под раззеленилите се от приближаващата пролет дървета. Трепетните мигове при тези любовни срещи събуждаха у Каупъруд такава радост от живота, каквато, струваше му се, не бе изпитвал досега. В онези дни, когато бе започнал да посещава Лилиан на Норт Фронт Стрийт, тя му се бе струвала прелестна и той се бе чувствал неизразимо щастлив, но вече бяха минали близо десет години и той бе забравил някогашните си чувства. Оттогава не бе изпитвал силни страсти, нито пък бе имал някаква вълнуваща любовна връзка и сега изведнъж точно в разцвета на неговата финансова кариера се бе появила Ейлийн, с младо тяло и млада душа, изпълнена с мечти. Той много добре разбираше, че въпреки цялата си дързост тя нищо не знае за грубия и пресметлив свят, с който беше свързан. Баща ѝ задоволяваше всичките ѝ прищевки, без да се скъпи, майка ѝ и братята ѝ — и особено майка ѝ — я глезеха, а по-малката ѝ сестра я боготвореше. Никой от тях дори за миг не можеше да си представи, че Ейлийн е способна да извърши нещо лошо. Все пак тя беше благоразумна и твърде силно желаше да се издигне в обществото. Пък и защо да върши нещо лошо, когато животът и щастието бяха пред нея — в най-близко време я очакваше прекрасен брак по любов с някой много подходящ и напълно достоен млад човек.

— Като се омъжиш, Ейлийн — обичаше да казва майка ѝ, — тук ще стане още по-весело. Тогава сигур ще пооправим къщата, ако не свършим тая работа и по-рано. Еди трябва да я постегне или пък аз ще се захвана. Не бой се.

— Добре, но аз предпочитам да я преустроите сега — отвръщаше Ейлийн.

Бътлър имаше навика да я потупва добродушно по рамото с присъщата му грубовата шеговитост и да пита: „Е, намери ли го вече?“ Или: „Дали не се навърта отвън, за да те види?“

Ако тя кажеше: „Не“, той продължаваше: „Ще се появи, не бой се. Късметът няма да те отmine. Мъчно ще ми бъде, когато си отидеш, момиченцето ми. Можеш да стоиш тук, докогато искаш, и запомни — винаги можеш да се върнеш.“

Ейлийн не се сърдеше на тези шеги. Тя обичаше баща си и приказките му, които, макар и най-обикновени и изтъркани, ѝ бяха приятни.

Но как жадно очакваше тя дните на срещите си с Каупъруд под раззеленилите се дървета! Не съзнаваше, че приближава моментът, когато ще трябва да му се отдаде изцяло, защото сега той само я милваше, целуваше и ѝ говореше. А Франк все още се колебаеше как да постъпи. За него беше съвсем естествено да желае нещо повече, но тъй като се чувствуваше длъжен да бъде почтен, един следобед реши да поговори с нея и да ѝ каже до какво би могла да ги доведе тяхната любов. Желаете ли го тя? Разбира ли какво означава това? Тези негови думи отначало малко объркаха и изплашиха Ейлийн. Тя стоеше пред него с черния си костюм за езда, с кокетно накривена върху червеникаворусата ѝ коса висока копринена шапка и като потупваше полата си с късия камшик, го слушаше, смутена и замислена. Той я бе попитал съзнава ли какво върши? Докъде ще ги доведе всичко това? Обича ли го истински? Двата коня бяха завързани в един гъсталак на няколко метра от главния път, близо до буйния поток, край който бяха застанали. Тя се преструваше, че се опитва да ги види, но всъщност това никак не я интересуваше. Мислеше си за Франк, за елегантното му облекло, за прелестта на момента. И за красивото му пъстро конче. Младите листа образуваха над тях прозрачна зелена дантела, а гората наоколо се виждаше като през завеса, обсипана със зелени пайети. Сивите камъни в блъбукация искрящ поток бяха покрити вече с лек мъх и ранните птици — червеношийки, косове и мушитрънчета — пееха.

— Мило мое момиче — каза Франк, — разбираш ли какво означава всичко това? Знаеш ли какво вършиш, като се срещаш с мен?

— Мисля, че знам.

Ейлийн тупна с камшика по полата си, сведе глава, после я вдигна и погледна през клоните на дърветата към синьото небе.

— Погледни ме, мила!

— Не искам.

— Погледни ме, любима! Трябва да те попитам нещо.

— Не ме карай, Франк, моля те. Не мога.

— Можеш, можеш, разбира се.

— Не мога.

Тя се дръпна назад, когато той хвана ръцете ѝ, но бързо пристъпи отново към него.

— Хайде, погледни ме в очите!

— Не мога.

— Погледни ме, Ейлийн!

— Не мога. Не ме карай! Ще ти отговоря, но не мога да те погледна.

Той протегна ръка и я погали по бузата. Прегърна я през рамото, а тя отпусна глава на гърдите му.

— Колко си красива, любима! — каза той. — Не мога да се откажа от теб. Знам какво съм длъжен да направя. Предполагам, че и ти знаеш, но не мога. Трябва да бъдеш моя. И ако това се разкрие, ще стане много лошо и за теб, и за мен. Разбираш ли?

— Да.

— Не познавам добре братята ти, но те имат вид на решителни хора. Очевидно много държат на теб.

— Да, наистина.

Тя се почувствува леко поласкана.

— Те сигурно веднага ще поискат да ме убият, ако научат за връзката ни. Кажу ми, какво мислиш, че биха направили, ако... след време нещо се случи?

Той чакаше напрегнато отговора ѝ, загледан в красивото ѝ лице.

— Нищо няма да се случи. Но не бива да отиваме по-далеч.

— Ейлийн!

— Не искам да те погледна. Не ме моли! Не мога.

— Ейлийн! Наистина ли мислиш така?

— Не знам. Не ме питай, Франк.

— Знаеш, че не можем да спрем дотук, нали? Знаеш го добре. Това не може да бъде краят. Ако...

И той спокойно и трезво ѝ обясни плана си за бъдещите им тайни срещи.

— Застрашава те само едно нещо — някой случайно да ни разкрие. Това е напълно възможно и тогава, разбира се, ще трябва да решаваме как да постъпим. Мисис Каупъруд никога няма да ми даде развод, няма интерес от това. Ако нещата се уредят така, както се надявам — ако спечеля един милион, — аз съм готов да преустановя финансовата си дейност. Нямам намерение да работя цял живот. Винаги съм смятал, че стана ли на трийсет и пет, трябва да се оттегля. След като съм натрупал, разбира се, достатъчно пари. Тогава ще си позволя да пътувам. И това ще стане до няколко години. Ако ти беше свободна, ако майка ти и баща ти не бяха живи — Ейлийн дори не трепна при тази нетактична забележка, — би било друго.

Той замълча. Ейлийн продължаваше да гледа замислено бълбукация поток, а мислите ѝ се рееха някъде далеч към една яхта в морето, на която са само двамата, към някакъв дворец, където са пак само те двамата. Полупритворила очи, тя се наслаждаваше на тези картини и го слушаше очарована.

— Дявол да го вземе! Не виждам никакъв изход. Но те обичам! — Той я привлече към себе си. — Обичам те, обичам те!

— И аз — възкликна пламенно тя. — И аз те обичам! И не се боя.

— Наех една къща на Северна Десета улица — каза той, когато вече бяха отишли при конете и ги възсядаха. — Още не е обзаведена, но скоро ще бъде готова. Знам и една жена, която ще се заеме с поддържането ѝ.

— Коя е тя?

— Една вдовица, около петдесетгодишна. Интелигентна, приятна, познава добре живота. Открих я чрез обявление. Можеш да се отбиеш някой следобед, когато обзавеждането привърши, за да огледаш къщата. Няма да ти се налага да се срещаш с жената освен при непредвидени случаи. Ще отидеш ли?

Тя яздеше замислено, без да отговаря. Колко настойчиво и целеустремено действаше той, когато искаше да постигне нещо.

— Ще отидеш ли? Какво ще ти навреди? Просто ще се запознаеш с нея. Няма да ти бъде неприятно. Ще отидеш, нали?

— Съобщи ми, когато всичко е готово — каза накрая тя.

ГЛАВА XXI

Колко капризна е страстта! С какви хитрости си служи! Какви рискове поема! И колко жертви се принасят с радост на нейния олтар!

Не след дълго скромната и непривличаща вниманието къща, за която бе споменал Каупъруд и която трябваше да служи за тайно убежище на страстта му, бе готова. Тя се поддържаше от една вдовица, която очевидно съвсем наскоро бе понесла тежката си загуба, и Ейлийн можеше да я посещава, без това да изглежда неуместно. В такава обстановка и при такива обстоятелства не беше трудно тя да бъде убедена да се отдаде изцяло на любимия си, още повече че сама робуваше на своята буйна и безразсъдна страст. Ако нещо можеше да я оправдае, това беше голямата ѝ и искрена любов към този единствено желан от нея мъж. Всичките ѝ мисли, всичките ѝ чувства бяха насочени към него. Цялото ѝ съзнание бе изпълнено с мечти за бъдещето, когато по някакъв начин щяха да бъдат премахнати пречките, които ги разделяха. Мисис Каупъруд можеше да умре или пък той би могъл да избяга с нея, когато стане на трийсет и пет години и вече е спечелил желания милион. Нещата все щяха да се уредят някак. Съдбата я бе дарила с този човек. Тя безрезервно се осланяше на него. Когато ѝ каза, че ще направи всичко възможно да не ѝ се случи нещо лошо, тя напълно му повярва. Да, за грехове като нейния често се търси опрощение в изповедалнята.

Странен е фактът, че по пътя на някаква лицемерна логика християнският свят е стигнал до убеждението, че любовта може да се осъществява само в общоприетите форми на ухажването, последвано от законен брак. „Един живот — една любов“ — това е християнската идея и в този тесен калъп тя се е опитвала и се опитва да вмести целия свят. Езичесвото не се е ръководило от такива норми. Развод се е давал и поради най-дребни причини. В първобитното общество е действал природният закон, според който съюзът между двама е трябвало да продължи толкова, колкото е било необходимо, за да се отгледа потомството. Несъмнено съвременното семейство е най-

привлекателната форма на съжителство, когато се основава на взаимна обич и разбирателство между двама души. Но този факт не е основание да бъде порицавана всяка друга любов, любовта на ония, които не са имали щастието да стигнат до най-благоприятната развръзка. Животът не може да бъде поставен в никакъв калъп и най-добре е такива опити да се изоставят веднъж завинаги. Щастливците, които са успели да създадат хармоничен съюз за цял живот, трябва да са доволни от съдбата си и да се стараят да бъдат достойни за нея. Но другите, чиято звезда не е била така щастлива, макар и обществото да ги заклеймява като парии, заслужават разбиране и оправдание. Защото независимо от всички наши преценки и теории основните закони на физиката и химията продължават да действат. Тези, които си приличат, се привличат. Промените в темперамента и чувствителността почти сигурно водят и до промени във взаимоотношенията. При някои естественият порив се възпира от догмата, при други — от страха. Нито догмите, нито страхът обаче могат да възпрат хората с могъща жизненост. Обществото се ужасява от тях. Но откакто съществува светът, съществуват и жени като Елена, Месалина, Дюбари, Помпадур, Ментьонон и Нел Гуин, които проправят пътя към по-свободни взаимоотношения и внасят хармония в нашия живот.

Франк и Ейлийн все по-силно се привързваха един към друг. Когато я опозна достатъчно добре, Франк реши, че това е единствената жена, с която би могъл да преживее остатъка от живота си. Тя беше толкова млада, така изпълнена с вяра и надежди, толкова смела. През всичките тези месеци, откакто бяха почувствували взаимното си привличане, той непрестанно я сравняваше с жена си. Всъщност Франк отдавна изпитваше чувство на смътна неудовлетвореност от брака си, но сега то все повече се избистряше. Децата го радваха както и преди, имаше красив дом, Лилиан, макар слаба и флегматична, не беше още погрозняла. И през последните години продължаваше да я харесва малко или много, но сега неудовлетвореността му нарастваше с всеки изминал ден. Тя с нищо не приличаше на Ейлийн — не беше нито млада, нито жизнена, нито освободена от предразсъдъци. Франк по начало не беше избухлив човек, но напоследък често не можеше да съдържа раздражението си. Това раздражение се изливаше понякога във въпроси, свързани с външността на жена му, в многобройните дразнещи „защо“, които, макар и несъществени, не могат да не

обиждат и обезсърчават една жена. Защо не си е купила лилава шапка в тон с роклята? Защо не излиза по-често на разходка? Движението ще ѝ се отрази добре. Защо не е направила това, защо не е направила онова? Той едва ли забелязваше, че се държи лошо, но тя забелязваше, долавяше зле прикритата враждебност на тона му и понеже разбираше истинския смисъл на всичко това, се оскърбяваше.

— Стига с тия „защо“, „защо“ — избухна тя веднъж. — Защо ми задаваш толкова много въпроси? Не ме обичаш вече — това е причината, разбирам го много добре.

Той се облегна на стола си, силно изненадан от това избухване. Очевидно то бе предизвикано по-скоро от забележките, които правеше напоследък, отколкото от някакви конкретни подозрения; но все пак не беше напълно сигурен. Малко съжали, че я е раздразнил, и ѝ го каза.

— Няма нищо — отвърна тя. — Не ти се сърдя. Забелязвам обаче, че не ми отделяш вече толкова внимание, колкото преди. Сега на първо и единствено място е твоята работа. За нищо друго не мислиш.

Той въздъхна с облекчение. Значи тя не го подозираше.

С течение на времето, когато чувството му към Ейлийн нарастваше все повече, той престана да се безпокои дали жена му го подозира или не. Прехвърляйки в ума си различните възможности за изход от създалото се положение, дори започна да си мисли, че би било по-добре, ако жена му го заподозре. Тя не беше от борческите и непримирими натури. И сега, като преценяваше характера ѝ, той реши, че тя може би няма да се противопостави на едно крайно разрешение на нещата, както бе предполагал отначало. Не е изключено да му даде и развод. Желанието и мечтите караха дори неговия обикновено трезв ум да прави не съвсем точни предвиждания.

Не, мислеше си той, всъщност затрудненията няма да възникнат от неговото семейство, а от семейството на Бътлър. Отношенията му с Едуард Мълая Бътлър бяха станали много близки. Сега Франк беше негов постоянен съветник за всичко, което се отнасяше до многобройните му ценни книжа. Бътлър имаше акции от такива предприятия като Пенсилванската каменовъглена компания, канала „Делауер и Хъдсън“, канала „Морис и Есекс“ и Редингската железопътна линия. Когато оцени значението на филаделфийските трамвайни линии, Бътлър реши да ликвидира по най-изгоден начин всички други ценни книжа и да вложи капитала си в тези линии.

Знаеше, че Моленхауър и Симпсън правят същото, а те отлично познаваха местната обстановка. Подобно на Каупъруд той бе стигнал до извода, че ако притежава достатъчно количество акции от местните трамвайни линии, най-накрая ще успее да установи съдружничество с Моленхауър и Симпсън. Тогава нямаше да бъде трудно по законодателен път да се постигнат най-благоприятни условия за обединените железопътни линии, да се получат разрешения за прекарването на нови линии или за удължаването на старите. Това пренасочване на неговия капитал, както и закупуването на свободни пакети акции от местните трамвайни линии, беше работа на Каупъруд. Чрез синовете си Оуен и Калъм Бътлър възнамеряваше да построи една нова линия и за да получи разрешение за удължаването ѝ, както и за да прокара необходимия закон, жертваше, без да се скъпи, пакети акции и налични пари. Това не беше лесна работа, тъй като и други виждаха преимуществата на начинанието, включително и Каупъруд; той бе подушил големия извор на печалба, не забравяше и своя интерес и затова само част от акциите, които купуваше, отиваха у Бътлър, Моленхауър и другите. Накратко казано, стараше се да служи не толкова на Бътлър или на когото и да било друг, колкото на себе си.

Именно поради тази причина предложението на Джордж У. Стенър, зад когото всъщност се прикриваха Стробик, Уайкрофт и Хармън, беше добре дошло, защото му помагаше да се вмъкне в играта. Стенър предлагаше да му заеме пари от градската хазна при два процента лихва, а ако Франк се откаже от комисиона — и без лихва (на тях им беше крайно нужен посредник, зад когото да се прикриват). С тези пари той трябваше да откупи от Северната пенсилванска компания трамвайната линия, минаваща по Фронт Стрийт, която, поради това че беше дълга само миля и половина и разрешителното за експлоатацията ѝ беше краткосрочно, не носеше големи доходи и не се ценеше високо. В отплата за умело осъществената операция Каупъруд щеше да получи една прилична част от акциите — двайсет на сто. Стробик и Уайкрофт знаеха от кои хора можеше да се купи контролният пакет акции, стига да се действа умело. Според плана им след това, пак с пари, взети от хазната, трябваше да се удължи срокът на разрешителното, а после и самата линия; накрая, като пуснеха голям пакет акции и ги заложеха в някоя предпочитана от тях банка, щяха да върнат основния капитал в градската хазна и да

започнат да прибират в джоба си печалбата от линията. За Каупъруд този план не криеше никакви трудности, неприятно му беше само това, че акциите щяха да се разпределят между много хора и за него — срещу ума и усилията, които щеше да вложи — оставаше сравнително малък дял.

Но Каупъруд не беше от хората, които изпускат предложилата им се възможност. По това време той вече си бе изградил собствени морални принципи по отношение на финансовите сделки. Според него не беше разумно да откраднеш нещо от някого, когато този акт на присвояване или облагодетелстване можеше открито да бъде преценен като кражба. Това беше неблагоприятно и опасно, а то ще рече — неморално. Имаше толкова много случаи обаче, при които същото присвояване и облагодетелстване можеше да предизвика само спорове и съмнения. За него етиката беше нещо, което се видоизменя от обстоятелствата, едва ли не и от климата. Тук, във Филадельфия, отдавна съществуваше практиката (в политическите среди, разбира се, не изобщо) градският ковчезник да използва парите на града без лихвен процент, стига да възстанови основния капитал. Градската хазна приличаше на кошер, а градският ковчезник — на царицата на този кошер, около който се трупаха търтеите, тоест едрите финансисти и политици, в очакване на печалби. Единственият неудобен момент в сделката със Стенър беше обстоятелството, че нито Бътлър, нито Моленхауър, нито Симпсън, чиито маши бяха всъщност Стенър и Стробик, знаеха нещо за нея. Стенър и тези, които се криеха зад него, използвайки го като посредник, преследваха лични интереси. Ако „големите“ научеха, щяха да се разярят. Беше длъжен да се съобразява и с това. И все пак, ако откажеше изгодната сделка със Стенър или с някой друг влиятелен човек от местната управа, щеше да навреди само на себе си, защото други банкери или посредници с радост биха се заели с нея. Пък и не се знаеше дали Бътлър, Моленхауър и Симпсън изобщо щяха да научат нещо.

Вниманието на Каупъруд обаче бе насочено преди всичко към линията, която минаваше по Седемнайсета и Деветнайсета улица и по която той пътуваше понякога; за него тя беше най-интересният обект, за който си струваше да се замисли, стига да намери необходимите пари. При построяването ѝ бяха вложени петстотин хиляди долара, но после, за да се осъществят някои подобрения, бяха пуснати серии от

акции на стойност двеста и петдесет хиляди долара и компанията бе силно затруднена с изплащането на лихвите. По-голямата част от тези акции беше пръсната между мнозина дребни притежатели и на него щяха да му бъдат необходими двеста и петдесет хиляди долара, за да ги изкупи и да бъде избран за председател на управителния съвет. Влязъл веднъж в играта, той би могъл чрез правото си на решаващ глас да използва акциите както пожелае — да ги заложи в банката на баща си срещу възможно най-голяма сума, благодарение на тези пари да пусне в обръщение нови акции и да подкупи чрез тях някои членове на законодателното събрание, за да получи разрешение за удължаване на линията, а сетне, върху основата на постигнатия вече успех, да закупи нови акции или да влезе в съдружие с други компании за съвместна експлоатация на линиите. Думата „подкуп“ тук е употребена в най-понятния за американеца смисъл — всеки я отнася към членовете на щатското законодателно събрание. Представителят на финансовите кръгове в Харисбърг Терънс Релихън, дребен и мургав ирландец, с изискано облекло и изискани маниери, когато бе дошъл при Каупъруд по повод разпределянето на петмилионния заем, му бе казал, че в столицата нищо не може да се направи без пари или без техния еквивалент — ценни книжа, платими на предявителя. За да се осигури гласът или подкрепата на който и да е влиятелен член на законодателното събрание, той трябва да бъде подкупен. Намекна му също, че ако Каупъруд има някакъв проект, който би искал да осъществи, той, Релихън, с удоволствие би го обсъдил с него. Каупъруд отдавна живееше с идеята за трамвайната линия по Седемнайсета и Деветнайсета улица, но не беше сигурен дали би могъл да я осъществи. Имаше толкова много други задължения. И все пак изкушението бе голямо и не го оставяше на мира.

Предложението на Стенър да му се предоставят пари за покупка на акции от Северната пенсилванска линия му откриваше благоприятни възможности за осъществяване на идеята му, свързана с линията по Седемнайсета и Деветнайсета улица. Междувременно той продължаваше да следи движението на курса на сертификатите от градския заем — купуваше големи партии, за да спре спадането на цената им, когато на борсата имаше такава тенденция, и ги продаваше пак на големи партии, но предпазливо при повишаването на курса им. За да върши всичко това, му беше нужно значително количество

свободни пари. Той непрекъснато се боеше от някакво неочаквано сътресение на пазара, което би повлияло на стойността на всичките му ценни книжа и би предизвикало необходимостта да покрие незабавно задълженията си по тях. За щастие в момента не се задаваше буря. Той не допускаше, че е възможно да се случи нещо подобно, но въпреки това не желаше да разпилява средствата си в прекалено много начинания. В случая обаче, ако вземеше сто и петдесет хиляди долара от градските пари и ги вложеше в линията по Седемнайсата и Деветнайсата улица, това нямаше да означава разпиляване на средства, защото при новото предложение на Стенър би могъл да поиска допълнителни средства за осъществяването на другите техни начинания. Пък ако нещо се случеше...

— Франк — каза Стенър, разхождайки се един следобед в кантората му след четири часа, когато усилената работа за деня вече беше попреминала (Каупъруд и Стенър отдавна бяха стигнали в отношенията си до Франк и Джордж), — Стробик смята, че работата със Северната пенсилванска линия е вече достатъчно подготвена, така че ние можем да се заемем с нея, ако желаем. Открихме, че главният акционер е някой си Колтън, не Айк Колтън, а Фердинанд. Що за име! — Стенър се усмихна глуповато и добросърдечно.

Животът му значително се беше променил, след като неочаквано и случайно го бяха направили градски ковчезник. Откакто бе постъпил на тази длъжност, бе започнал да се облича хубаво, от цялото му поведение лъхаха добронамереност, сигурност и самочувствие и ако можеше да се погледне отстрани, с очите на хората, които помнеха предишното му битие, едва ли би се познал. Някогашното нервно озъртане наляво и надясно, породено от нищетата и страха, почти бе изчезнало, постоянната напрегнатост бе заменена със спокойствие и увереност. Големите му крака бяха обути в хубави обувки от мека кожа с четвъртити носове; добре скроеният костюм от кафявосив плат смекчаваше очертанията на якия му торс и тлъстите бедра; облеклото му се допълваше от ниска островърха бяла яка и копринена кафява вратовръзка. Широките му гърди, които се сливаха с все по-нарастващия му корем, се красяха от масивен златен ланец, а белите му маншети бяха прихванати от големи златни копчета с доста едри рубини. Беше розов и добре охранен. Изобщо имаше вид на преуспяващ човек.

Беше преместил семейството си от неугледната двуетажна дървена къща на Южна Девета улица в една много удобна, тухлена триетажна и три пъти по-голяма на Спринг Гардън Стрийт. Жена му си бе създала вече известни връзки с жени на други политици. Децата му посещаваха средното училище — нещо, на което той доскоро не можеше и да се надява. Притежаваше четиринайсет или петнайсет евтени парцела в различни части на града, чиято цена рано или късно щеше много да се вдигне; беше също и анонимен акционер в Южнофиладельфийската леярна компания и в Американската месодобивна компания — две корпорации, които съществуваха само на книга и чиято основна дейност се състоеше в това да преотстъпват получените от града поръчки на дребни месари и леяри, които ги изпълняваха, без много да говорят и без да задават въпроси.

— Да, странно име наистина — присъедини се учтиво към мнението му Каупъруд. — Значи у него са акциите? Когато строяха линията, не допусках, че може да бъде доходна. Твърде къса е. Би трябвало да бъде продължена с около три мили към квартала Кензингтън.

— Прав си — съгласи се Стенър.

— Стробик каза ли колко иска Колтън за акциите си?

— Шейсет и осем, струва ми се.

— Значи по текущата пазарна цена. Доста иска, не смяташ ли, Джордж? В такъв случай са нужни — той бързо умножи наум цената по броя на акциите на Колтън — сто и двайсет хиляди, и то само за неговите. А това не е всичко. Ами съдията Кичън, Джоузеф Цимерман, сенаторът Донован — той имаше предвид щатския сенатор. — Ще трябва да платите солидна сума, за да изкупите акциите. А удължаването на линията ще бъде още по-скъпо. Твърде много излиза, струва ми се.

Каупъруд си помисли колко лесно биха могли да се съединят тази линия с мечтаната от него линия по Седемнайсата и Деветнайсата улица и след малко, имайки предвид това, добави:

— Слушай, Джордж, защо за всичките си проекти търсиш помощта на Стробик, Хармън и Уайкрофт? Не бихме ли могли в някои от случаите да се справим сами, без да делим с още трима или четирима? Струва ми се, че това ще бъде много по-изгодно за тебе.

— По-изгодно ще бъде, разбира се! — възкликна Стенър и кръглите му очи се впериха някак безпомощно и умолително в Каупъруд. Той харесваше Каупъруд и винаги си бе мечтал да се изравни с него по ум и финансови знания. — Мислил съм за това. Но тези приятелчета имат по-голям опит в подобни работи, отколкото имам аз, Франк, те са по-отдавна в играта. Не всичко ми е ясно така, както им е ясно на тях.

Каупъруд се усмихна вътрешно, но лицето му остана сериозно.

— Това не бива да те тревожи, Джордж — каза той спокойно и доверително. — Ние двамата знаем и можем толкова, колкото знаят и могат те, дори повече. Уверявам те. Да вземем за пример сделката е трамвайната линия, в която сега участваш. Ти и аз бихме могли да я осъществим по-добре, отколкото ако в нея участват Уайкрофт, Стробик и Хармън. В случая не разчитаме на техния ум. И е пари не участвуват. Парите ги даваш ти. Единственото, с което се задължават, е да прокарат проекта през законодателното събрание и градския съвет. А що се отнася до законодателното събрание, те едва ли могат да направят нещо повече от всеки друг, например от мен. Важното е да се споразумеем с Релихън, като му предоставим, разбира се, необходимите суми, за да си свърши работата. Тук, в този град, има и други хора освен Стробик, които биха могли да повлияят на градския съвет.

Той си правеше сметка (щом веднъж получи контрол над линията) да разговаря е Бътлър и да го помоли да упражни влиянието си в негова полза. Това щеше да бъде достатъчно, за да накара Стробик и приятелите му да замлъкнат.

— Не те карам да променяш плановете си по отношение на Северната пенсилванска линия. Не е редно да го правиш. Но има и други неща. Защо да не помислим какво бихме могли да направим в бъдеще само двамата. Изгодата ще бъде голяма и за теб, и за мен. Досега спечелихме немалко от градския заем, нали?

Истината е, че бяха спечелили твърде много. Като изключим първоначалното благодеяние, което му бяха оказали „силните хора“ на града, Стенър дължеше новата къща, парцелите, банковата сметка, хубавите си дрехи и самочувствието си на успешните операции на Каупъруд със сертификатите от градския заем. Каупъруд беше пуснал вече четири партии по двеста хиляди долара и като ги продаваше и

купуваше, разигравайки на борсата ту понижение, ту повишение на цената, бе осъществил оборот от три милиона. Сега Стенър притежаваше състояние от сто и петдесет хиляди долара.

— Има една линия в града — продължи замислено Каупъруд, — която би могла да стане много доходна, ако се направи необходимото за нея. Подобно на Северната пенсилванска линия не е много дълга, не е голяма и територията, която обслужва. Трябва да бъде удължена. Ако ние двамата успеем да получим контрол над нея, бихме могли да обединим управлението ѝ със Северната пенсилванска или с някоя друга линия. Това ще ни спести разходите за чиновници, канцеларии и много други неща. Уедряването на капитала винаги носи по-големи печалби.

Той замълча и погледна през прозореца на красивия си малък, облицован с дървена ламперия кабинет, мислейки за бъдещето. Прозорецът гледаше към задния двор на някогашна жилищна сграда, в която сега се помещаваха кантори. В двора растеше хилава трева. Червената тухлена стена на къщата и старомодната тухлена ограда събудиха у него спомена за старата им къща на Ню Маркет Стрийт, където често ги посещаваше вуйчо Сенека, кубинският търговец, следван от черния си слуга. Съвсем живо си спомняше как вуйчо му стоеше и оглеждаше двора им.

— Ами да — възбудено възкликна Стенър, захапвайки стръвта, — защо да не се заловим само ние двамата с тази работа? Що се отнася до парите, мисля, че мога да ги осигуря. Колко ще ни трябват?

Каупъруд отново се усмихна вътрешно.

— Не знам точно — отвърна той след малко. — Искам да обмисля по-внимателно случая. Лошото е, че вече съм взел голяма част от градските средства. Както знаеш, на мое име са записани двеста хиляди долара за операции по градския заем, а за този нов проект ще са нужни още двеста или триста хиляди. Ако не беше така...

Той си мислеше за онези е нищо необясними паники на борсата, за непредвидимите американски депресии, породени по-скоро от темперамента на хората, отколкото от реални икономически предпоставки.

— Ако сделката със Северната пенсилванска линия беше приключена...

Той поглади брадичката си и подръпна красивия си лъскав мустак.

— Не ми задавай повече въпроси, Джордж — каза той, като разбра, че Стенър се опитва да отгатне за коя линия става дума. — И не говори никому за намерението ни. Първо искам да уточня фактите и тогава ще ти обясня всичко. Мисля, че трябва да се заемем с тази работа малко по-късно, след като се уредят нещата, свързани със Северната пенсилванска линия. В момента съм толкова зает, че не бих искал да се залавям с нещо ново. Засега си мълчи, после ще видим!

Каупъруд се насочи към бюрото си, а Стенър се изправи.

— Аз ще ти отпусна кредит в какъвто пожелаеш размер, щом решиш, че си готов да действаш, Франк — каза Стенър, учуден, че Каупъруд не бърза особено да се заеме с това начинание, след като може да разчита на неговата подкрепа винаги, когато се появи някаква благоприятна възможност. Защо да не улесни този изключително способен Каупъруд да направи и двамата богати? — Само уведоми Стайърс и той ще ти изпрати чек. Стробик смята, че трябва да действаме много бързо.

— Ще имам грижата за това, Джордж — увери го Каупъруд. — Всичко ще бъде наред. Остави цялата работа на мен.

Стенър подритна е пълните си крака, за да изправи крачолите на панталона си, и протегна ръка. Излезе на улицата, потънал в мисли за новия проект. Разбира се, щеше да стане богат, ако успее „да се сработи“ с Каупъруд, е този толкова предпазлив и винаги постигащ целта си човек. Новата му къща, красивата кантора, нарастващата му известност и особените му отношения с Бътлър и останалите караха Стенър да благоговее пред него. Още една линия! И те ще я вземат под контрола си, както и Северната пенсилванска! Да, ако работите вървят така, той може да стане магнат, истински магнат — той, Джордж У. Стенър, някогашният дребен агент по застраховки и покупко-продажби на недвижими имоти. Стенър вървеше бавно по улицата, размишлявайки върху всичко това, без дори да му дойде на ум, че нарушава гражданския си дълг и обществения морал и че подобни понятия изобщо съществуват.

ГЛАВА XXII

В продължение на година и половина Каупъруд направи многобройни тайни услуги на Стенър, Стробик, Бътлър, на щатския ковчезник Ван Ностранд, на представителя на финансовите кръгове в Харисбърг щатския сенатор Релихън и на различните банки, с които тези господа поддържаха отношения. Осъществи успешно сделката със Севернопенсилванската линия, в която участваха Стенър, Стробик, Уайкрофт, Хармън и той самият, и стана притежател на една пета от контролния пакет акции, а заедно със Стенър закупи акции от линията на Седемнайсета и Деветнайсета улица и от името на двамата веднага започна да играе с тях на борсата.

През лятото на 1871, когато Каупъруд наближаваше трийсет и четвъртата си година, кантората му разполагаше с капитал от близо два милиона долара, половин милион от които бяха негова лична собственост, а ако се вземеха предвид разкриващите се перспективи — в случай че всичко вървеше добре, — той скоро щеше да се нареди сред най-богатите американци. Градът чрез своя ковчезник — а мистър Стенър продължаваше да заема тази длъжност — му бе предоставил сума от около петстотин хиляди долара, а щатът чрез щатския ковчезник Ван Ностранд — двеста хиляди долара. Боуд разиграваше акции от трамвайните линии за петдесет хиляди долара. Релихън също. Срещу имената на мнозина по-дребни политици и техни привърженици в книгите му бяха записани различни суми. А вложената от Едуард Мълая Бътлър гаранционна сума достигаше понякога сто хиляди долара. Личните му заеми в различни банки — в зависимост от стойността на заложените от него ценни книжа — се движеха между седемстотин и осемстотин хиляди долара. Подобно на паяк, застанал в центъра на сребриста паяжина, която сам е изплел нишка по нишка, проверявайки здравината на всяка от тях, Каупъруд бе създавал цяла мрежа от важни и полезни делови връзки и внимателно следеше развитието на нещата.

Повече от всичко го занимаваха операциите с акциите от трамвайните линии, но особена страст влагаше в сделките за линията по Седемнайсета и Деветнайсета улица, върху които бе установил контрол. Благодарение на една авансова сума, депозирана от Стенър в неговата кантора в момент, когато курсът на акциите на въпросната линия беше силно спаднал, той успя да закупи петдесет и един процента от тях за себе си и за Стенър и сега можеше да се разпорежда с линията както пожелае. За да ги закупи обаче на изгодна, определена от самия него цена, той бе прибягнал до някои доста „особени методи“, както ги нарекоха по-късно във финансовите кръгове. Чрез свои агенти бе предявил към компанията поредица от искове за загуби, причинени от неизплатените дължими лихвени проценти. Известно количество акции в ръцете на подставено лице, молба до съда да се проверят счетоводните книги на компанията, за да се прецени дали не следва да бъде назначена изпълнителна комисия^[1], и едновременно с това масирана атака на борсата, където акциите на компанията започват да се продават с три, пет, седем или десет пункта по-ниско от курса — и изплашените акционери незабавно изнасят на пазара своите акции. Банките решиха, че линията е несигурно предприятие, което не си заслужава риска, и настояха компанията да си погаси задълженията. Трета национална банка, която бе отпуснала заем на един от главните акционери, разбира се, също побърза да си поиска парите обратно. Тогава пак подставено лице започна преговори с притежателите на най-много акции и им предложи да им помогне да излязат от затрудненото положение, като изкупи акциите им по четиридесет долара срещу поминал сто. Тъй като не можеха да установят източника на сполетелите ги беди, те решиха, че линията действително е нерентабилна (което всъщност не беше вярно) и че ще е по-добре да се отърват от нея. Парите бяха налице и Каупъруд и Стенър станаха собственици на петдесет и един процента от акциите. Но както и при сделката със Севернопенсилванската линия, Каупъруд тайно бе купувал акции от дребни акционери и в действителност той самият притежаваше петдесет и един процента, а Стенър — двайсет и пет.

Това опияняваше Каупъруд, тъй като сега той виждаше реална възможност да осъществи своята отдавнашна мечта — да реорганизира компанията, като я слее със Севернопенсилванската линия, да пусне в обръщение по три нови акции срещу всяка стара, да

продаде всички акции освен контролния пакет, с получените пари да купи акции от други трамвайни линии, бързо да покачи цената им и да ги разпродаде по същия начин. Накратко казано, Каупъруд беше един от първите предприемчиви финансисти, открили пътя към лесната печалба. По-късно такива като него щяха да завладеят и други, още по-важни отрасли на американското стопанство, за да натрупат огромни богатства.

Планът му за това първо обединяване беше следният: да разпространи слухове за предстоящото сливане на двете линии, да издействува от законодателното събрание правото за удължаване, да подготви мощна реклама, а по-късно и отчети за годишните резултати и бързо да покачи курса на акциите на борсата — дотолкова, доколкото биха му позволили все по-нарастващите му средства. Затруднението, когато искаш да създадеш и да направляваш един борсов пазар при пускането на толкова огромно количество акции (за сума, надвишаваща петстотин хиляди долара, и при желанието да задържиш за себе си още петстотин хиляди), е в това, че трябва да притежаваш огромен капитал. В тези случаи, след като си осъществил фиктивните продажби и си предизвикал фиктивното търсене, което е въвело в заблуждение дребните притежатели на акции и е позволило масовата разпродажба, е необходимо, освен ако не искаш да се освободиш от всички акции, да поддържаш техния курс. Ако например Каупъруд продадеше пет хиляди акции (както бе направил всъщност), а задържеше в себе си още пет хиляди, той трябваше да се погрижи официалният курс на акциите да не пада под определено равнище, за да не пада и стойността на притежаваните от него дялове. И ако заложеше тези дялове в различни банки срещу пари, с които да участва в други сделки (както става обикновено), падането на техния курс на борсата би могло да доведе до искане на банките за допълнителни гаранции или за пълно изплащане на заемите. Това би означавало, че планът му се е провалил и че го заплашва фалит. В момента Каупъруд вече провеждаше сложната финансова операция по осъществяването на градския заем, чийто курс се менеше всеки ден — нещо, което той всъщност желаше, защото печелеше именно от промените.

При цялата си примамливост това второ и нелеко начинание изискваше от него да бъде двойно по-внимателен. Продадеше ли акциите на висока цена, той можеше да върне заетите от градската

хазна пари; благодарение на неговата предвидливост, на умението му да се насочва към перспективни и сигурни начинания и на изкусна реклама и добри годишни отчети собствените му ценни книжа щяха да се котират по номиналната им стойност или съвсем малко под нея. Щеше да разполага с пари, които да влага в други линии. Би могъл дори да поеме финансовото ръководство на цялата трамвайна мрежа и тогава вече ще натрупа милиони. Един от ловките ходове в плана на Каупъруд, който потвърждаваше неговата предвидливост и гъвкавост, беше при всяко удължение или разклонение на линиите да създава отделна организация или компания. Например, ако притежаваше линия от две или три мили по някоя улица и пожелаеше да я удължи с още две или три мили по същата улица, вместо да включи удължението в съществуващата компания, той предпочиташе да създаде втора компания, която да поеме контрола върху допълнителните две или три мили. Въз основа на капитализираната за определена сума нова компания можеха да бъдат пуснати акции за построяването, оборудването и експлоатацията на удължението. Тогава вече можеше да присъедини дъщерната компания към компанията майка и от нейно име да пусне и разпродаде нови акции и облигации. Дори братята му, които работеха за него, не разбираха смисъла на многобройните му и сложни сделки, а просто изпълняваха сляпо неговите разпореждания. Понякога, напълно объркан, Джоузеф казваше на Едуард:

— Надявам се, че Франк знае какво върши.

От друга страна, Франк много внимаваше всяко текущо задължение да бъде изплащано навреме и дори предварително, защото държеше почти демонстративно да изтъкне своята точност. Знаеше, че няма нищо по-ценно от завоювания авторитет и впечатлението за солидно положение. Неговата предвидливост, съобразителност и прецизност се харесваха на bankerите. Те го смятаха за един от най-здравомислещите и проникателни хора, които бяха срещали.

През пролетта и лятото на 1871 година обаче Каупъруд, тъй като не виждаше отникъде конкретна заплаха, си бе позволил да разпръсне средствата си доста нашироко. Въодушевен от успехите си, той бе започнал по-самонадеяно и по-спокойно да се впуска във финансовите си спекулации. Постепенно и главно благодарение на своята самоувереност той бе убедил баща си да се включи в неговите сделки с трамвайните линии и да използва възможностите на Трета национална

банка, за да го финансира частично и най-вече да му предостави необходимите средства, когато срочно се нуждаеше от тях. Отначало старият човек проявяваше страх и недоверие, но с течение на времето, като виждаше, че начинанията на Франк носят само печалба, стана по-смел и по-уверен.

— Франк — казваше понякога той, поглеждайки над очилата си, — не се ли боиш, че поемаш прекалени рискове? В последно време имаш доста големи заеми.

— Не са по-големи от тези, които вземах преди, татко, като се имат предвид средствата, с които сега разполагам. Не могат да се осъществяват големи сделки без големи заеми, много добре знаеш това.

— Да, но... например линията Грийн и Коутс... не си ли купил твърде много акции от нея?

— Напротив. Аз знам много добре как стоят нещата отвътре. Рано или късно курсът на тези акции ще се повиши. Сам ще подсигурия това. Ако се наложи, ще я слея с другите мои линии.

Каупъруд погледна сина си с възхищение. Досега не бе виждала такъв дързък и ловък финансов спекулант.

— Не се безпокой за мен, татко! А ако се безпокоиш, поискай си обратно заемите. Всяка банка ще отпусне кредит срещу акциите ми. Аз само исках твоята банка да получи лихвите.

Този последен аргумент окончателно убеди Каупъруд старши. Срещу него той нямаше какво да възрази. Трета национална банка наистина отпускате на Франк големи заеми, но не по-големи, отколкото му отпускате всяка друга банка. А за своите значителни вложения в компаниите на сина си той беше спокоен, тъй като бе получил уверението, че ще бъде предупреден своевременно да ги изтегли, ако се наложи. По същия начин Франк помагаше на братята си да печелят и сега техните интереси бяха неразривно свързани с неговите.

С нарастването на финансовите му възможности у Каупъруд нарастваше и желанието за охолен и красив живот. Някои млади филаделфийски търговци на художествени произведения, научили за слабостта му към изящното и за растящото му богатство, настойчиво му предлагаша мебели, гоблени, килими, предмети на изкуството, картини — отначало от американски, а по-късно най-вече от чужди

майстори. И в неговата къща, и в къщата на баща му все още нямаше достатъчно такива изящни предмети, а освен това трябваше да мисли и за другата къща, къщата на Северна Десета улица, която желаше да направи красива. Ейлийн често изразяваше недоволството си от своя дом. Стремещт към изящна обстановка бе дълбоко заложен у нея, макар да ѝ липсваше способността да го осъзнае и изрази точно. Мястото на техните тайни срещи трябваше да бъде красиво — двамата еднакво силно го желаеха. И наистина то се превърна в уютно гнездо, пълно с красиви и ценни предмети, обзаведено дори по-изискано от някои стаи в собствения дом на Каупъруд. Той започна да събира тук редки образци от олтарни покривки, килими и гоблени от средновековието. Купуваше мебели в стила, преобладаващ през епохата на английските крале Джордж (I, II, III, IV) — едно съчетание от стиловете Чипъндейл, Шератън и Хепълуайт, видоизменено от тенденциите в италианския ренесанс и стила Луи XIV. При издирванията си попадеше на красиви изделия от порцелан, скулптури, гръцки вази, прекрасни колекции от японски резбовани украшения от слонова кост. Флечър Грей, един от собствениците на „Кейбъл и Грей“, местна фирма за внос на предмети на изкуството, го посети във връзка с един тъкан гоблен от XIV век. Грей беше ентузиаст и почти веднага успя да предаде на Каупъруд своята съдържана, но пламенна любов към красивото.

— През петдесет различни периода се е създавала само една от отсенките на синия порцелан, мистър Каупъруд — осведоми го Грей. — А при килимите съществуват поне седем отделни школи или периоди — персийски, арменски, арабски, фламандски, полски, унгарски и така нататък. Ако някога пожелаете да се заемете с колекциониране на килими, би било проява на изискан вкус да се сдобияте с пълна, тоест представителна колекция от един или от всички периоди. Сред тях има много красиви. Някои съм виждал, а за други само съм чел.

— Както разбирам, ще ме спечелите за каузата си, Флечър — отвърна Каупъруд. — Вие или изкуството ще се разорите. Аз и без това имам вродено влечение към красивото, а вие с Елсуърт и Гордън Стрейк — друг млад човек, голям поклонник на живописата, — ще ме погубите. Стрейк има блестяща идея. Той настоява да започна да я осъществявам незабавно, в смисъл да започна да се сдобивам с

каквито мога образци от най-ярките произведения на всяка школа или период, които, събрани заедно, биха могли да дадат една цялостна представа за развитието на изкуството. Стрейк твърди, че цената на големите творби ще расте непрекъснато и че това, което сега мога да си доставя срещу няколкостотин хиляди, един ден ще струва милиони. Той смята обаче, че не си струва да се залавям с американско изкуство.

— И е прав — възкликна Грей, — макар че не е в моя полза да хваля друг ценител на изкуството. За такова нещо обаче ще ви трябват доста пари.

— Не чак толкова много. Или поне не веднага. Подобна идея се осъществява в продължение на години. Стрейк смята, че още сега биха се намерили добри образци от различни периоди, които могат да се подменят, ако се появи нещо по-ценно.

Външно Каупъруд изглеждаше спокоен, но душата му, винаги устремена към нещо, беше неспокойна. Отначало се бе стремил само към богатството, после към това се бе прибавило и влечението му към женската красота. А сега бе запленил от магията на изкуството, на чистото изкуство. И бе започнал да разбира, че е необходимо към женската красота да се прибави и красотата на живота — красотата на материалната среда, която я заобикаля, че единственият фон за голямата красота е голямото изкуство. Това момиче, тази Ейлийн Бътлър, със свежестта си, с лъчезарната си младост го бе подтикнала да даде воля на заложеното у него стремление към изящното и да осъзнае потребността си от него вече в нови мащаби. Не е възможно да се обяснят ония недоловими реакции, породени от взаимовлиянието на два характера, защото никой не знае колко силно е въздействието върху нас на онова, което ни привлича. Любов като тяхната малко или много прилича на капка багрило, пусната в чаша с чиста вода, или на неизвестен реактив, въведен в чувствително химическо съединение.

С една дума, въпреки цялата си незрелост Ейлийн Бътлър беше силна личност. Безмерното ѝ честолюбие беше сякаш протест срещу недодяланата среда, която я заобикаляше. Можем да си представим как тя, родената в семейство Бътлър изразителка и едновременно жертва на примитивни, простовати еснафски разбирания, благодарение на връзката си с Каупъруд и на пълното си приобщаване към неговия духовен свят сега с възторг откриваше толкова нови неща, осигурени от материални възможности и изтънчен вкус, за които по-рано не беше

и подозирала. Представяше си какво бляскаво положение в обществото би заела например в бъдеще като съпруга на един Франк Каупъруд. Прекланяше се пред точността и красотата на неговата мисъл, които той ѝ доставяше удоволствието да разкрива след часове на интимно общуване — толкова ясни и категорични бяха неговите разяснения и напътствия, че се запечатваха в съзнанието ѝ. Колко прекрасни бяха неговите мечти, свързани с кариерата му, с изкуството, с общественото му положение. И тя принадлежеше на този човек! И този човек ѝ принадлежеше! При тази мисъл Ейлийн понякога тръпнеше от радост.

В същото време обстоятелството, че баща ѝ беше известен в града като бивш боклукчия („помияр“ — както злобно го наричаха някои забогатели простаци, които го познаваха отпреди), безплодните ѝ усилия да промени парвенюшката обстановка и неуютността в бащиния си дом, неосъществимостта на мечтата ѝ да бъде някога приета в ония къщи, които считаше „светая светих“ на обществената представителност и на изискаността, бяха породили у нея дори в тази ранна възраст крайна нетърпимост към всичко, което я заобикаляше у дома. И до какво можеше да доведе сравнението на бащината ѝ къща с къщата на Каупъруд! Колко добър, но и колко простоват беше нейният баща! А този забележителен човек, нейният любим, бе благоволил да я обикне и бе подсказал намерението си да я направи своя жена. Господи, дано това негово намерение не се провали! В началото на познанството ѝ с Каупърудови те, се бе надявала чрез тях да се запознае с някои хора, млади мъже и жени — и преди всичко мъже, — с по-високо обществено положение от нейното, които би могла да привлече с красотата си и с бъдещото си богатство. Но това не стана. Самите Каупърудови въпреки артистичните наклонности и растящото богатство на Франк Каупъруд все още не бяха проникнали в най-тесния кръг на елита. Може да се каже дори, че бяха далече от него независимо от някои първоначални жестове на внимание, които им се оказваха.

И все пак в Каупъруд тя виждаше спасение, врата, която можеше да я изведе към едно по-бляскаво, по-изискано, по-красиво бъдеще. Беше сигурна, че този човек ще постигне повече от онова, за което мечтаеше сега. Макар и още не напълно оформен, вкусът му към изящното ѝ обещаваеше всичко, към което тя се стремеше. А тя се стремеше към разкош, към блясък, към високо обществено положение.

И щеше да има всичко това, ако успееше да се омъжи за Франк. Наистина преградите пред тях изглеждаха непреодолими, но и тя, и той бяха хора със силни характери. Като два настървени леопарда те още от самото начало се бяха устремили в една и съща посока. Нейните стремежи — макар и все още неизбистрени, макар и само полуизречени — се равняваха на неговите по прямота и сила.

— Мисля, че татко не знае как трябва да се живее — каза тя един ден на Франк. — Той не е виновен, не може и да се промени. Съзнава го и знае, че и аз го знам. От години го моля да се преместим от тази стара къща. Разбира, че трябва да го направи, но дори и това няма да промени особено нещата.

Тя замълча и го погледна с ясните си, живи очи. Той харесваше класическите очертания на изваяното ѝ като на древногръцка статуя лице.

— Не се безпокой, миличката ми — отвърна той. — Ще уредим тези неща по-късно. Все още не виждам изход от положението, но мисля, че ще бъде най-добре някой ден да призная всичко на Лилиан и тогава да се разбере дали не може да се осъществи някакъв друг план. Искам да стане така, че децата да не страдат. Мога да ги обезпеча щедро и никак няма да се учудя, ако Лилиан доброволно ме остави да си отида. Тя едва ли би искала да се вдига шум около раздялата ни.

Той чисто практически, по мъжки разчиташе на нейната любов към децата.

Ейлийн го погледна с бистрите си очи — изпитателно и някак неуверено. Тя не беше лишена от способността да изпитва съчувствие, но в случая то ѝ се струваше неуместно. Мисис Каупъруд никога не беше проявявала благоразположение към нея. И това беше естествено — възгледите им бяха различни. Мисис Каупъруд не можеше да разбере как е възможно едно момиче така „да си вири носа“ и да се държи толкова надменно, а за Ейлийн бяха непонятни отпуснатостта и безразличието към живота на Лилиан Каупъруд. Та нали смисълът на живота е в това да се разхождаш с кон или с карета, да ходиш по балове и вечеринки, да танцуваш, „да се перчиш“, да подхвърляш добродушни шеги и духовити закачки, да кокетничиш. Какво тягостно впечатление оставяше тази жена, съпруга на такъв млад и енергичен човек като Каупъруд, която, макар и по-възрастна от него с пет години и майка на две деца, твърде преждевременно се бе отказала от

романтичната и весела страна на живота! Не, Лилиан определено не подхождаше на Франк; той се нуждаеше от млада жена като самата нея и съдбата сигурно щеше да ѝ го дари! Какъв прекрасен живот щяха да водят те тогава!

— О, Франк — възкликваше често тя, — да можехме да уредим всичко благополучно! Как мислиш, дали ще можем?

— Дали ще можем? Разбира се. Това е само въпрос на време. Смятам, че ако поставя открито въпроса пред Лилиан, тя самата няма да поиска да останем заедно. Но ти внимавай за поведението си. Породи ли се подозрение у баща ти или у някой от братята ти, не само ще се вдигне голям шум, а може да стане и нещо още по-лошо. Ако не ме убият, те ще ми пречат при всяка моя сделка. Добре ли обмисляш всяка своя стъпка?

— Да, разбира се. Ако нещо се случи, ще отричам. Отричам ли, те нищо не могат да докажат. Каквото и да стане, аз ще бъда с теб.

Намираха се в къщата на Десета улица. Ейлийн го помилва по лицето, влагайки в този жест цялата си огромна любов към него.

— Готова съм да направя всичко за теб, любими — развълнувано каза тя. — Дори и да умра, ако трябва. Толкова те обичам.

— Е, момичето ми, не бой се. Такова нещо не те застрашава. Но бъди внимателна.

---

[1] Комисия, която се назначава от съда, за да се разпореди с имуществото на банкрутирала фирма. — Бел. прев. ↑

ГЛАВА XXIII

И изведнъж, след няколкогодишната им тайна връзка, която не само не бе отслабила, а бе дори засилила взаимната им обич и разбирателство, дойде бурята. Тя връхлетя неочаквано, като гръм от ясно небе и не бе породена от намерението и волята на когото и да било. Започна се с един пожар, далечен пожар — големия чикагски пожар, избухнал на 7 октомври 1871 година, при който изгоря до основи огромната търговска част на града и който незабавно предизвика невъобразима, макар и краткотрайна финансова паника из разни други градове в Америка. Пожарът се разрази в събота и продължи с нестихваща сила до следващата сряда. Унищожи банки, търговски къщи, складове на сточни гари и пристанища, огромни застроени площи. Най-тежки загуби естествено претърпяха застрахователните компании, повечето от които незабавно прекратиха плащанията. А това прехвърли загубите върху фабрикантите и търговците на едро от други градове, които имаха търговски връзки с Чикаго, а също и върху чикагските търговци. Големи загуби понесоха и мнозина капиталисти от източното крайбрежие, които от години насам притежаваха отчасти или чрез ипотекни разкошни сгради, служещи за кантори или за жилища, с които Чикаго вече си съперничеше с всеки друг град на континента. Съобщителните връзки бяха нарушени и с острия си нюх Уолстрийт, Трета улица във Филадельфия и Стейт Стрийт в Бостън веднага доловиха още от първите известия колко сериозно е положението. В събота и неделя не можеше да се направи нищо, тъй като новината бе дошла твърде късно — след затваряне на борсите. В понеделник обаче вестите заваляха една след друга и притежателите на акции и облигации — железопътни, държавни, трамвайни и всякакви други — започнаха да заливат с тях пазара, за да получат налични пари. Разбира се, банките поискаха погасяване на заемите и това предизвика такава паника на борсите, която можеше да се сравни само с „Черния петък“ в Ню Йорк от преди две години.

Каупъруд и баща му бяха извън града, когато избухна пожарът. Бяха отишли заедно с неколцина приятели банкери да огледат предложеното трасе за удължаване на една местна железопътна линия, за която трябваше да се отпусне заем. Бяха изминали с двуколки по-голямата част от трасето и когато се прибираха във Филадельфия вечерта в неделя, до ушите им достигнаха виковете на вестникарчетата, които разнасяха извънредно издание.

— Извънредно издание! Извънредно издание! Новини за големия чикагски пожар!

— Извънредно издание! Извънредно издание! Чикаго гори! Извънредно издание! Извънредно издание!

Виковете бяха проточени и зловещи и действията потискащо. Пустотата на града, чиито жители се бяха прибрали по домовете си, за да се отдадат на молитви и размисли, вехнещата от настъпващата есен зеленина правеха тези виковете още по-зловещи в здрача на тъжната неделна привечер.

— Ей, момче — извика Каупъруд към едно дрипаво вестникарче, което изскочи иззад ъгъла с куп вестници под мишница. — Какво има? Чикаго ли гори?

Той погледна многозначително баща си и останалите мъже, докато посягаше за вестника, и като прочете заглавията, в миг осъзна колко голяма беда се беше случила.

ЧИКАГО ГОРИ

От вчера вечерта огънят бушува неудържимо в търговската част. Унищожени са банки, търговски къщи и обществени сгради. Директната телеграфна връзка е прекъсната от три часа следобед днес. Няма изгледи бедствието да свърши скоро.

— Това е доста сериозно — каза той с равен и спокоен глас и невъзмутимо погледна спътниците си.

Малко по-късно каза на баща си:

— Ще настъпи паника, ако банките и борсовите кантори не обединят усилията си.

Каупъруд бързо и точно пресмяташе собствените си задължения. В банката на баща си бе зложил акции от своите трамвайни линии на стойност сто хиляди долара срещу шейсет процента и сертификати от градския заем на стойност петдесет хиляди долара срещу седемдесет процента. Баща му му беше дал над четирийсет хиляди долара в наличност, за да провежда борсови операции с тези ценни книжа. Банковата къща „Дрексъл и Ко“ му бе открила кредит за сто хиляди долара и щеше да поиска погасяването на този заем, освен ако не проявеше особено снизхождение, което беше малко вероятно. „Джей Кук и Ко“ го бе кредитирала с други сто и петдесет хиляди долара. И тя щеше да си поиска парите. На четири по-малки банки и на три борсови кантори дължеше отделни суми в рамките на петдесет хиляди долара. Бе въвлякъл в своите комбинации градския ковчезник за сума от около петстотин хиляди — ако това се откриеше, щеше да стане скандал — и щатския ковчезник — за двеста хиляди долара. Имаше и стотици други дребни задължения, които се движеха между сто долара и пет и десет хиляди. Паниката щеше да доведе не само до изтегляне на влоговете и до искания за погасяване на заемите, но и до голямо спадане на курса на ценните книжа. Как би могъл да превърне в пари своите ценни книжа? Това беше въпросът. Как да ги продаде, но не чак толкова ниско, че да пропилее състоянието си и да се разори?

Каупъруд продължаваше да пресмята трескаво наум, когато махна за сбогом на приятелите си, които бързо си тръгнаха, замислени за собственото си затруднено положение.

— Татко, ти по-добре се прибери у дома, а аз ще изпратя няколко телеграми (телефонът още не беше изобретен). Ще се върна скоро и заедно ще обсъдим нещата. Мисля, че работата е много лоша. Не казвай никому нищо, преди да сме поговорили двамата. Тогава ще решим какво да правим.

Смутен и разтревожен, Каупъруд старши подръпваше бакенбардите си. Мислеше си какво ли ще стане с него, ако синът му се разори, тъй като и той самият здраво се бе заплел в неговите комбинации. Бе пребледнял от страх, защото си даваше сметка, че в желанието да обслужи на сина си, бе поел твърде много рискове. Ако Франк не беше в състояние още утре да погаси заема си от сто и

петдесет хиляди, което банката навярно щеше да поиска, цялата отговорност за това скандално положение щеше да падне върху него.

От своя страна синът му си мислеше колко се усложняваха сега и без това заплетените му отношения с градския ковчезник и колко трудно, дори невъзможно би било сам да поддържа на пазара курса на ценните книжа. Онези, които биха могли да му помогнат, сега също се намираха в затруднение. В създаденото положение имаше няколко особено неблагоприятни момента. „Дрексъл и Ко“ усилено бе повишавала курса на акциите от железопътните линии, заемайки срещу тях големи суми. „Джей Кук и Ко“, която финансираше Северната тихоокеанска железопътна линия, беше правила всичко възможно да построи сама тази огромна трансконтинентална мрежа. И тъй като отдавна играеше тази игра, сега естествено и тя щеше да изпадне в трудно положение. Още след първите новини те щяха да продадат най-сигурните си ценни книжа — държавни облигации и други от този род, за да спасят ония, които биха могли да разиграват на борсата. Усетили възможността за лесна печалба, „мечките“ веднага щяха да започнат да подбиват цените и да препродават всякакъв вид акции. Но той не би посмял да постъпи тъка — веднага щеше да си счупи гръбнака. На него му беше нужно време. Ако можеше да спечели време — три дни, седмица, десет дни, бурята сигурно щеше да го отмине.

Най-много го безпокоеше мисълта за петстотинте хиляди долара, които Стенър беше вложил при него. Наближаваха есенните избори. Макар ковчезникът да бе служил вече два мандата, кандидатурата му бе издигната отново, а един скандал, свързан с градската хазна, щеше да му се отрази извънредно лошо. Този скандал щеше да сложи край на административната кариера на Стенър, а нищо чудно да го изпрати и в затвора. Би могъл да провали и възможностите на Републиканската партия да спечели. Скандалът щеше да засегне и Каупъруд, защото той също имаше дял в тази история. Ако това се случеше, нямаше да може да избегне стълкновението с политиците. При лошо стечение на обстоятелствата той вероятно щеше да фалира и тогава щеше да излезе наяве фактът, че се е опитвал да завладее онази част от градските трамвайни линии, която те смятаха за своя неприкосновена собственост, и то със заети от градската хазна пари — а това можеше да им струва изборите. Естествено те нямаше да погледнат

снизходително на неговите действия. Излишно щеше да бъде да твърди, че е заемал парите срещу два процента лихва (за да се подсигури, в повечето случаи той наистина бе постъпвал така) или пък, че е действал само като агент на Стенър. На такова твърдение биха повярвали само наивни или незапознати с нещата хора, но политиците нямаше да се хванат на въдицата. Не бяха толкова глупави.

Окуражаваше го единствено обстоятелството, че той много добре знаеше какво вършат градските управници. Едва ли би било в интерес дори и на най-високопоставените да държат морализаторски тон в такъв кризисен момент. Всички те — и малки, и големи, — извличаха облаги от правата, които им даваше градът. Франк знаеше, че Бътлър, Моленхауър и Симпсън печелеха от договорите с общината. Тези договори бяха законни наистина, но те бяха всъщност една явна фаворизация. Печелеха също и от големите суми, събирани под формата на данъци — поземлен данък, данък за водата и така нататък, които се влагаха в посочени от тримата и от някои други лица банки, считани за официални хранилища на градските пари. Предполагаше се, че банките правят услуга на града, като пазят парите му в подземията си, и затова не плащаха никакви лихви за влоговете. Но те пускаха тези пари в обръщение. В чия полза? Каупъруд нямаше причини да се оплаква, защото се отнасяха добре към него, но смяташе за нередно тези хора да монополизират всички градски привилегии. Той не познаваше лично Моленхауър и Симпсън, но знаеше, че те, както и Бътлър бяха извлекли добра печалба от неговите манипулации с градския заем. Освен това Бътлър проявяваше подчертана благосклонност към него. Имаше основания да се надява, че при създадената ситуация и в случай че станеше най-лошото, Бътлър би му помогнал, ако му признае всичко. Каупъруд реши да постъпи именно така, разбира се, ако не успее да се справи сам и тайно с помощта само на Стенър.

Прецени, че най-напред трябва да отиде в дома на Стенър и да поиска допълнителен заем от триста или четиристотин хиляди долара. Със Стенър винаги се бе разбирал добре, а в случая нямаше да бъде трудно да го убеди колко е важно липсата от петстотин хиляди долара в касата му да не става публично достояние. Разбира се, после трябваше да намери още пари, колкото е възможно повече. Но откъде? Очевидно трябваше да се срещне с директори на банки и на

акционерни дружества, с най-ловките борсови посредници и изобщо с хора от този род. А дължеше и сто хиляди долара на Бътлър. Навярно щеше да успее да убеди стария предприемач да не си ги иска сега. Прибра се бързо, нареди да впрегнат и незабавно се отправи към дома на Стенър.

Оказа се обаче — и това не само разочарова, но и силно смути Каупъруд, — че Стенър е извън града; бил отишъл с приятели за риба и патици в залива Чезапик; щял да се върне чак след няколко дни; намирал се някъде из блатата край някакво малко градче. Каупъруд изпрати бърза телеграма до най-близкия до градчето телеграфо-пощенски пункт, а за по-сигурно телеграфира и до още няколко пункта в околността. Молеше го незабавно да се върне. Никак не беше сигурен обаче, че Стенър ще се върне навреме, и беше силно затруднен да реши кога трябва да направи следващата си стъпка и каква да бъде тя. Трябваше да получи помощ отнякъде, и то незабавно.

Изведнъж му хрумна една мисъл, която можеше да се окаже плодотворна. Бътлър, Моленхауър и Симпсън отдавна бяха свързали трайно интересите си с местните трамвайни линии. При създаването се положение те трябваше да се обединят, за да защитят тези интереси. Биха могли да влязат във връзка с едри банкери, с банкови къщи като „Дрексъл и Ко“, „Джей Кук и Ко“ и някои други и да ги помолят да помогнат за стабилизирането на пазара. А това стабилизиране би могло да се постигне чрез организирано изкупуване на акции. Ако пожелаят да направят това, тяхната подкрепа би му дала възможност да продаде своите ценни книжа на такава цена, която ще му позволи да стъпи на крака и дори, използвайки понижението, да спечели нещо — немалко впрочем. Идеята беше блестяща, беше достойна за много сложна ситуация. Уязвима беше само в едно — дали можеше да бъде осъществена?

Реши веднага да отиде при Бътлър. Тревожеше го само мисълта, че вече ще бъде принуден да разкрие истината за себе си и за Стенър. Качи се отново на двуколката и веднага се отправи към дома на Бътлър.

Завари известния предприемач да вечеря. Той не беше чул виковите на вестникарчетата и, разбира се, още нищо не знаеше за пожара. Когато прислужникът съобщи за пристигането на Каупъруд, Бътлър се появи усмихнат на вратата на столовата, за да го посрещне.

— Не бихте ли седнали с нас? Тъкмо привършваме леката си вечеря. Ще изпием чаша кафе или чай. Хайде, заповядайте!

— Не мога — отвърна Каупъруд. — Някоя друга вечер, сега много бързам. Искам да ви видя само за няколко минути и веднага ще си тръгна. Няма да ви задържам дълго.

— Добре, щом е така. Ей сега идвам.

Бътлър се върна в столовата, за да си остави салфетката. Ейлийн, която също вечеряше, чу гласа на Каупъруд и изпита силно желание да го види. Недоумяваше какво го бе довело при баща ѝ толкова късно. Не можеше да стане веднага от масата, но се надяваше да го види, преди той да си отиде. Каупъруд мислеше за нея дори пред лицето на надвисналата буря, както мислеше и за жена си, и за още много други неща. Ако бурята го пометеше, нямаше да бъде леко на всички, които бяха свързани с него. Засега облаците все още само се трупаха и той не можеше да прецени как ще се развият нещата. Беше завладян от мрачни мисли за предстоящите събития, но не беше изплашен. Красивото му лице с класически черти бе спокойно, както обикновено от очите му се излъчваше студеният блясък на закалена стомана.

— Е? — възкликна Бътлър, като се върна; имаше вид на човек, напълно доволен от заобикалящия го свят. — Какво ви се е случило тази вечер? Надявам се да не е нещо лошо. Денят беше много хубав.

— И аз се надявам, че не е много сериозно — отвърна Каупъруд. — И все пак бих искал да поговоря с вас няколко минути. Не смятате ли, че е по-добре да се качим в кабинета ви?

— Тъкмо това се канех да ви предложа — отвърна Бътлър. — И пурите са горе.

Двамата излязоха от салона и се отправиха към стълбището. Бътлър тръгна напред и докато се качваше, Ейлийн излезе от столовата, шумолейки с копринената си рокля. Разкошните ѝ коси бяха прибрани от тила и челото и бяха така завити на темето, че образуваха нещо като златисто-червеникава корона. Лицето ѝ беше поруменяло, а тъмночервената ѝ вечерна рокля още по-силно подчертаваше белотата на голите ѝ ръце и рамене. Тя инстинктивно бе разбрала, че се е случило нещо лошо.

— О, мистър Каупъруд! Как сте? — възкликна Ейлийн, като се приближи и му подаде ръка, докато баща ѝ продължаваше да се изкачва по стълбите. Тя нарочно задържаше Каупъруд, за да размени

няколко думи с него, а демонстративната непринуденост на тона ѝ бе предназначена за околните.

— Неприятности ли имаш, мили? — прошепна Ейлийн, когато баща ѝ се отдалечи достатъчно, за да не ги чува. — Изглеждаш ми разтревожен.

— Надявам се, че не е чак толкова сериозно, скъпа — каза той. — Чикаго гори и неприятностите ще започнат утре. Трябва да поговоря с баща ти.

Тя има време само за едно състрадателно и отчаяно възклицание, преди той да отдръпне ръката си и да последва Бътлър по стълбите. В последния миг тя стисна съчувствено лакътя му и през гостната стая се отправи към всекидневната, където седна и се замисли. Никога досега не беше виждала Каупъруд толкова съсредоточен и суров. Лицето му бе сякаш излято от бял восък и изглеждаше хладно като самия восък, а очите му, дълбоки и зареяни някъде, оставаха непроницаеми! Какво от това, че гори Чикаго? Какво го засяга този пожар? Толкова ли сериозни могат да бъдат последиците за него? Той никога не беше ѝ говорил за работата си, пък и тя не разбираше от тия неща повече от мисис Каупъруд. И все пак се разтревожи, защото ставаше дума за нейния Франк и защото тя, както си мислеше, бе вече безвъзвратно свързана с него.

Като изключим големите автори, в литературата най-често ни се представя един-единствен образ на жената любовница — коварна, пресметлива, хитра прелъстителка, която изпитва наслада от уменията си да примамва в клопките си мъжете. Вестниците и разните книжки, посветени на морални въпроси, с фанатично усърдие поддържат тази представа. Сякаш бог е установил някаква цензура над живота и я е поверил в ръцете на най-консервативните хора. А всъщност съществува и друг вид любовна връзка, която няма нищо общо с грубата пресметливост. В повечето случаи тя не се гради върху коварство и измама. Обикновено силно влюбената, ръководена от чувствата жена в помислите си е чиста като дете и всеотдайността ѝ няма граници; докато обича, тя не може да бъде друга. Но оскърбят ли чувството ѝ, „и адът би се смаял от яростта ѝ“. Жертвоготовността, отстъпчивостта, грижовността обаче са най-присъщите достойнства на любовницата. И тъкмо тяхната липса в законния брак обикновено го подкопава. Всеки — и мъж, и жена, е готов да коленичи благоговейно

пред подобна всеотдайност. А всеотдайността винаги получава признание в живота, тя е свързана с най-хубавото в изкуството, с онази широта на духа, която е най-характерният белег на съвършената картина, на съвършената сграда, на съвършената скулптура, на съвършеното украшение. Това е способността безрезервно да раздаваш себе си, собствената си красота. Вълнението на Ейлийн тази вечер потвърждаваше всичко това.

Докато следваше Бътлър по стълбата, Каупъруд тревожно прехвърляше наум всички подробности около предстоящия си ход.

— Заповядайте, седнете! Ще пийнете ли нещо? Да, да, сетих се, вие не пиете. Вземете си тогава пура! Е, какво ви е обезпокоило толкова тази вечер?

Откъм отдалечените, гъсто населени квартали на града се дочуваха гласовете на вестникарчетата: „Извънредно издание! Извънредно издание! Новини за големия чикагски пожар! Чикаго гори!“

— Ето кое — отвърна Каупъруд, вслушвайки се във виковете. — Нима не знаете новината?

— Не. Каква новина?

— За големия пожар в Чикаго.

— О! — възкликна Бътлър, без да разбира все още значението на събитието.

— Гори търговският център, мистър Бътлър — продължи мрачно Каупъруд, — и аз мисля, че утре това ще предизвика сътресение на борсата тук. Ето защо исках да се видя с вас. Как стои въпросът с вашите капиталовложения? Защитени ли са?

По израза на Каупъруд Бътлър изведнъж разбра, че става нещо много лошо. Отпусна се назад в голямото кожено кресло и закри устата и брадичката си с едрата си длан. Над масивните кокалчета на ръката му, над месестия нос проблясваха под рунтавите вежди неговите големи очи. Острата му сива коса беше равно и късо подстригана.

— Ето какво било! — каза той. — И вие очаквате утре неприятности. А как са вашите работи?

— Общо взето, са наред, струва ми се, стига утре финансистите в нашия град да не изпаднат в паника. Утре или още тази вечер дори трябва да се предприеме нещо. Изправени сме пред истинска криза.

Вие по-добре от мен го разбирате, мистър Бътлър. Тази криза едва ли ще трае дълго, но докато трае, може да нанесе доста вреди. Утре акциите ще спаднат с десет или петнайсет пункта още с отварянето на борсата. Банките ще поискат незабавно погасяване на заемите, освен ако не се вземат мерки това да бъде предотвратено. Никой обаче не е в състояние да се пребори сам. Трябва да се намесят повече хора. Вие с мистър Симпсън и мистър Моленхауър например бихте могли да убедите едрите банкери да се обединят, за да стабилизират пазара. Атаката ще бъде насочена главно срещу трамвайните линии — срещу всички линии без изключение. Ако не бъдат подкрепени акциите им, курсът рязко ще спадне. Знам, че отдавна имате значителни вложения в трамвайните компании. Тъкмо затова си помислих, че вие и мистър Моленхауър, а може би и някои други бихте пожелали да предприемете нещо. Ако не го направите, нека си призная, моето положение силно ще се утежни. Не съм достатъчно силен, за да се боря сам.

Той напрегнато мислеше как да разкрие цялата истина за Стенър.

— Да, лошо, много лошо — каза Бътлър спокойно и някак разсеяно. Той мислеше за собствените си работи. Паниката естествено щеше да се отрази и на него, но той не беше в такова затруднено положение. Не го заплашваше фалит. Можеше да загуби известна сума, но не много голяма, преди да успее да си уреди нещата. И все пак не му се искаше да губи каквито и да било пари.

— Защо сте в такова тежко положение? — попита изненадан той. Чудеше се с какво атаката срещу трамвайните линии може да засегне Каупъруд, и то така сериозно. — Да не би да имате вложения в някоя от линиите?

Пред Каупъруд сега стоеше дилемата да излъже ли, или да каже истината, но той се побоя да прибегне до лъжата. Ако не успееше да спечели благоволенieto и подкрепата на Бътлър, можеше да фалира, а в такъв случай истината неизбежно щеше да излезе наяве.

— Най-добре ще е да ви призная всичко, мистър Бътлър — каза той, осланяйки се на симпатиите на стареца, и го погледна с оная увереност, която толкова много се харесваше на Бътлър.

Бътлър се гордееше с Каупъруд почти толкова, колкото и със собствените си синове. Беше убеден, че именно той е помогнал на младия човек да се издигне.

— Истината е, че купувах акции от трамвайните линии, но не само за себе си. Сега ще ви кажа нещо, което не би трябвало да казвам, но не мога да постъпя другояче. Ако не го кажа, може би ще ощета и вас, и още много други хора, които не бих искал да пострадат. Зная, че сте заинтересован от изхода на есенните избори и затова за вас сигурно ще бъде полезно да знаете, че закупих доста акции за мистър Стенър и за някои негови приятели. Не съм сигурен дали всичките пари за покупките идваха от градската хазна, но, изглежда, най-често е било така. Зная също какво ще означава за мистър Стенър, за Републиканската партия и за вашите интереси, ако фалирам. Всъщност мистър Стенър не започна покупките по собствена инициатива — мисля, че и аз съм малко виновен за това, но то дойде като следствие от други неща. Както ви е известно, аз се заех с разпространението на градския заем от името на мистър Стенър и после неколцина негови приятели пожелаха да им купя срещу притежаваните от тях облигации акции от трамвайните линии, И оттогава досега продължавам да им върша тази услуга. Аз самият съм заемал от мистър Стенър значителни суми срещу два процента. Всъщност първоначално всички сделки се извършваха по този начин. Не искам сега да стоварвам вината си върху други. Тя пада върху мен и аз съм готов да я поема, но ако фалирам, мистър Стенър ще бъде обвинен, а това ще хвърли сянка и върху градската администрация. Естествено не ми се иска да фалирам. Пък и не би имало причина за това, ако не ни заплашваше тази паника. Никога в живота си не съм бил в по-добро положение. Но едва ли ще издържа на подобна буря без нечия подкрепа и бих искал да знам дали вие ще ми я окажете. Обещавам ви, че ако успея да се измъкна, ще направя всичко възможно да върна взетите от хазната пари. Мистър Стенър отсъства от града, иначе щях да го доведа със себе си.

Каупъруд безсрамно излъга, че е възнамерявал да доведе Стенър, а колкото до парите от градската хазна, смяташе да ги връща на части, и то по износен за него начин, но думите му прозвучаха убедително.

— Колко пари е вложил при вас Стенър? — попита Бътлър. Той беше леко смутен от това неочаквано разкритие. То представяше Каупъруд и Стенър в нова светлина.

— Около петстотин хиляди долара — отвърна Каупъруд.

Бътлър се изправи в креслото си.

— Толкова много? — възкликна той.

— Приблизително — повече или по-малко — не съм сигурен.

Старият предприемач слушаше мрачно Каупъруд, мислейки за последиците, които щеше да има тази история за Републиканската партия и за неговите собствени предприемачески интереси. Той харесваше Каупъруд, но това, което чуваше сега, изглеждаше доста неприятно и объркано. Бътлър мислеше бавно и действаше бавно, но спреше ли вниманието си върху някой проблем, го обмисляше от всички страни. Беше вложил доста голяма сума във филаделфийските трамвайни линии — може би около осемстотин хиляди долара. А Моленхауър — навярно двойно повече. Не знаеше какви бяха вложенията на сенатора Симпсън — по-големи или по-малки. Преди време Каупъруд му беше казал, че според него сенаторът притежава доста акции. Повечето от техните средства, както и тези на Каупъруд бяха депозирани в различни банки, а заемите, получени срещу тях, бяха вложени в други начинания. Разбира се, не беше желателно, нито изгодно да им поискат погасяване на тези заеми, макар че нито един от триумвирата не беше в такова тежко положение както Каупъруд. Те щяха да се отърват без особени затруднения, но не и без известни загуби, ако не вземеха бързи мерки.

Той нямаше да се разтревожи толкова много, ако Каупъруд му беше казал, че Стенър е вложил, да речем, седемдесет и пет или дори сто хиляди долара. Работата можеше да се уреди някак. Но петстотин хиляди долара!

— Това са много пари — каза Бътлър, като си мислеше за учудващата дързост на Стенър, пропускайки да я свърже в момента с хитрите машинации на Каупъруд. — Трябва добре да се помисли. Няма време за губене, щом утре ще настъпи паника. Каква полза ще имате, ако подкрепим пазара?

— Много голяма — отвърна Каупъруд, — макар че ще трябва, разбира се, да търся пари и по други пътища. Вие сте депозирали при мен сто хиляди долара. Има ли вероятност да си ги поискате незабавно?

— Може би — каза Бътлър.

— Но и аз сигурно ще се нуждая доста от тях, така че искането ви да ги върна сериозно ще ме затрудни — добави Каупъруд. — А те са само част от задълженията ми. Ако се обедините със сенатора Симпсън и мистър Моленхауър — а вие притежавате най-много акции

от трамвайните линии — и се срещнете с мистър Дрекъл и мистър Кук, бихте могли да уредите нещата така, че да се намали напрежението на пазара. Аз ще се оправя лесно, стига да не бъда принуден да погасявам заемите си, а то няма да се наложи, ако не спадне рязко курсът на акциите. Стане ли това обаче, ценните ми книжа ще загубят стойността си и аз няма да издържа.

Старият Бътлър се изправи.

— Положението е сериозно — каза той — Съжалявам, че сте се обвързали със Стенър по такъв начин. Да, работата си е нередна и трудно може да се представи другояче. Лошо, лошо — добави навъсен той. — И все пак ще направя каквото мога. Не ви обещавам кой знае какво, но винаги съм ви харесвал и сега няма да застана срещу вас, освен ако не бъда принуден. За съжаление не съм единственият влиятелен човек в този град.

В същото време Бътлър си мислеше колко достойно бе постъпил Каупъруд, като го бе предупредил да се погрижи както за собствените си интереси, така и за предстоящите градски избори, макар че по този начин той спасяваше и самия себе си. Бътлър наистина имаше желание да направи каквото може.

— Бихте ли запазили в тайна за ден-два случая със Стенър и градската хазна, докато намеря начин да изляза от положението? — попита предпазливо Каупъруд.

— Не мога да ви обеща — отвърна Бътлър. — Ще направя възможното. Няма да позволя положението ви да се утежни допълнително. Можете да разчитате.

Мисълта му вече бързаше напред — как да се преодолеят последствията от престъплението на Стенър, ако Каупъруд фалира.

— Оуен! — извика той, след като отвори вратата и се надвеси над перилото на стълбата.

— Да, татко.

— Кажи на Дан да впрегне двуколката и да я докара пред входа. А ти си вземи шапката и палтото. Искам да дойдеш с мен.

— Добре, татко.

Бътлър се върна.

— Е, и какво излиза? Буря в чаша вода, нали? Чикаго гори, а аз трябва да се тревожа тук, във Филадельфия. Хубава работа!

Каупъруд стана и се отправи към вратата.

— Къде отивате?

— У дома. Ще дойдат няколко души да поговорим. Ще мина пак по-късно, ако е удобно.

— Удобно е, разбира се — отвърна Бътлър. — Само че аз навярно ще се прибера доста късно. Е, лека нощ! Всъщност ние ще се видим още веднъж. Ще ви кажа какво съм научил.

Той се върна в стаята, за да си вземе нещо, а Каупъруд слезе по стълбите сам. Иззад завесите, спуснати пред вратата на салона, Ейлийн безмълвно му даде знак да се приближи.

— Надявам се, че не е нещо сериозно, скъпи — каза съчувствено тя, вглеждайки се в очите му, които изразяваха напрежение и тревога.

Каупъруд чувстваше, че моментът никак не е подходящ за любовни излияния.

— Не — каза той едва ли не хладно. — Мисля, че не е.

— Моля те, Франк, каквото и да става, не ме забравяй за дълго. Няма да ме забравиш, нали? Толкова те обичам!

— Не, няма да те забравя — отвърна сериозно и бързо, но някак разсеяно Франк. — Не мога, знаеш, че не мога да те забравя. — Понечи да я целуне, но го възпря някакъв шум. — Шт!

Той тръгна към вратата, а тя го проследи с пламенен и съчувствен поглед.

Ами ако на нейния Франк се случеше нещо? Ако наистина се случеше нещо? Какво ще прави тя? Именно това я тревожеше. Не би ли могла да му помогне някак? Изглеждаше толкова блед, толкова напрегнат!

ГЛАВА XXIV

Необходимо е да се дадат някои кратки пояснения за състоянието на Републиканската партия във Филаделфия по това време и за мястото на Джордж У. Стенър, Едуард Мълая Бътлър, Хенри А. Моленхауър, сенатора Марк Симпсън и на някои други лица в нея, за да стане ясно действителното положение на Каупъруд. Бътлър проявяваше лично пристрастие и симпатии към Каупъруд, както вече видяхме. Стенър беше оръдие на Каупъруд. Моленхауър и сенаторът Симпсън бяха мощни съперници на Бътлър в ръководенето на градските работи. В законодателното събрание на щата Симпсън представляваше интересите на Републиканската партия, която можеше, когато интересите ѝ го налагаха, да изисква създаването на нови избирателни закони, да внушава промени в принципите на градското самоуправление, да възбужда политически разследвания, да върши още много неща от този род. Симпсън имаше на разположение влиятелни вестници, акционерни дружества и банки. Солиден и много уважаван човек, Моленхауър беше изразител на интересите на гражданите от немски произход във Филаделфия, на някои други групировки и на няколко могъщи фирми. И тримата бяха силни и способни, опасни и ловки политици. Симпсън и Моленхауър разчитаха на влиянието на Бътлър преди всичко сред ирландците, сред някои районни партийни лидери и сред католиците, които му бяха така предани, сякаш той олицетворяваше самата църква. Бътлър се отплащаше на последователите си с покровителство, използваше влиянието си в тяхна полза и им оказваше подкрепа. Градът пък му се отплащаше чрез Моленхауър и Симпсън с изгодни договори за павиране на улици, построяване на мостове и виадукти и прокарване на канализации. За да получава тези договори обаче, беше необходимо да бди над авторитета на Републиканската партия, която му предоставяше и правата, и задълженията на водач. Но това беше задължение и на Моленхауър, и на Симпсън; не той беше назначил Стенър. Ковчезникът беше пряко подчинен на Моленхауър.

Когато се качваше в двуколката със сина си, Бътлър мислеше тъкмо за тия неща и беше силно объркан и обезпокоен.

— Току-що идва Каупъруд — каза той на Оуен, който напоследък бързо навлизаше в тънкостите на финансовото изкуство и разбираше от политически и обществени въпроси повече от баща си, само че не притежаваше неговото обаяние. — Каза, че е доста затруднен. Чуваш ли? — продължи той, когато отдалеч долетяха викове: „Извънредно издание! Извънредно издание!“ — Чикаго гори и утре на борсата ще има небивало вълнение. Голяма част от нашите акции от трамвайните линии са разпръснати в различни банки. Ако не вземем бързи мерки, могат да поискат да си погасим заемите. Това трябва да бъде първата ни грижа сутринта. Депозирал съм при Каупъруд сто хиляди долара, но той ме моли да не си ги искам, а и Стенър имал при него някаква сума, както ми каза.

— Стенър? — възкликна учудено Оуен. — И той ли се бърка в борсовите игри? — Съвсем наскоро Оуен бе дочул разни слухове относно Стенър и някои други лица, но не беше им повярвал и още не беше споделил нищо с баща си. — Колко пари има той у Каупъруд?

Бътлър се позамисли.

— Боя се, че доста — отвърна най-сетне той. — Всъщност много са — около петстотин хиляди долара. Ако това се разчуе, мисля, че ще се вдигне голям шум.

— Охо — възкликна изненадан Оуен. — Петстотин хиляди долара! Господи! Нима искаш да кажеш, татко, че Стенър е заграбил петстотин хиляди долара? Никога не бих помислил, че е толкова умен, за да направи подобно нещо. Петстотин хиляди долара! Наистина ще се вдигне голям шум, ако се разчуе.

— Хайде, хайде, не бързай толкова! — отвърна Бътлър, опитвайки се да си представи как се е развила цялата работа, че да се стигне до такъв край. — Не знаем всички обстоятелства, не знаем дали е имал намерение да вземе толкова много. Все още е възможно нещата да се уредят. Парите са вложени. Каупъруд не е фалирал. Сумата може да бъде възстановена. Трябва да помислим какво да се направи, за да бъде спасен. Ако ми е казал истината, а досега не съм чувал да е лъгал някого, той може да устои само при условие че утре акциите на трамвайните линии не спаднат твърде рязко. Ето защо искам да се срещна с Хенри Моленхауър и Марк Симпсън. Те също притежават

акции от трамвайните линии. Каупъруд ме помоли да ги убедя да поискат от банкерите да се обединят и да не допуснат да настъпи паника на борсата. Той предполага, че можем да предотвратим искането за погасяване на заемите ни, ако започнем да купуваме акции от трамвайните линии, за да задържим цената им.

Оуен бързо прехвърляше в ума си различни факти от досегашната дейност на Каупъруд — поне тези, които знаеше. Той смяташе, че Каупъруд трябва сам да понесе сътресенията на борсата. Беше убеден, че не Стенър, а той е виновен за създалото се затруднение. Странно му беше, че баща му не вижда това и не се възмущава.

— Разбираш ли каква е цялата работа, татко — каза той възбудено след малко. — Каупъруд е използвал парите на Стенър, за да купува акции, и затова сега е затруднен. Ако не беше пожарът, щеше да спечели много чрез тези пари и да се измъкне безнаказано, но сега иска вие със Симпсън и Моленхауър да го спасявате. Не е лош човек и аз имам добро чувство към него, но ще постъпиш неразумно, ако направиш това, което той иска от тебе. Вече е взел повече, отколкото му се полага. Онзи ден чух, че притежава линията на Фронт Стрийт и по-голямата част от линиите на Грийн и Коутс и че двамата със Стенър са собственици на линията по Седемнайсата и Деветнайсата улица, но не го повярвах. Канех се да те питам за това. Мисля, че Каупъруд притежава лъвския пай. Стенър е само пионка, а той го разиграва както си иска.

В гласа на Оуен прозвучаха нотки на алчност и неприязън. Каупъруд трябваше да бъде наказан, да бъде принуден да продаде акциите си, да бъде изваден от играта с трамвайните линии, която Оуен мечтаеше сам да поеме.

— Да ти призная — каза мрачно и замислено Бътлър, — винаги съм смятал този млад човек за способен, но не съм допуснал, че е чак толкова способен. Виж каква игра е започнал! Пък и на тебе умът ти сече! Е, ако премислим добре всичко, ще оправим работата. Има обаче и нещо друго. Не бива да се забравя Републиканската партия. Знаеш, че нейният успех е и наш успех. — Бътлър млъкна и погледна сина си. — Ако Каупъруд фалира и парите не бъдат върнати... — Той сякаш се разсея и не довърши мисълта си. — Всъщност мен ме тревожи главно въпросът със Стенър и градската хазна. Не се ли предприеме нещо,

партията ще има сериозни затруднения през есента, а това ще се отрази и на нашите договори. Не забравяй, че през ноември предстоят избори. Питам се, дали не трябва да си поискам тези сто хиляди долара. Ще ми трябват доста пари, за да покрия заемите си утре.

От психологическа гледна точка беше странно, че Бътлър едва сега започваше да осъзнава истинските трудности на положението. Той дотолкова се бе повлиял от убедителния начин, по който Каупъруд излагаше исканията си, и от симпатията си към него, че по време на разговора им дори не се беше замислил до каква степен предстоящите събития засягаха и самия него. Едва сега, навън, в хладната вечер, докато разговаряше с Оуен, който имаше собствени амбиции и съвсем не беше склонен да проявява сантименталност по отношение на Каупъруд, Бътлър започна да отрезвява и да вижда нещата в истинската им светлина. Трябваше да признае, че Каупъруд е компрометирал сериозно Републиканската партия и градската хазна, че по този начин е навредил и на личните му интереси. Въпреки това той продължаваше да изпитва симпатия към него. В никакъв случай не беше склонен да го изостави. Отиваше да се срещне с Моленхауър и Симпсън, за да защити и Каупъруд, и Републиканската партия, и себе си. И все пак скандалът си беше скандал. Мразеше тези неща, възмущаваше се. Ах, този млад негодник! Кой би могъл да допусне, че ще се окаже толкова хитър! Но дори и сега Бътлър продължаваше да го харесва и смяташе, че трябва да направи нещо, за да му помогне, стига това да е възможно. Ако и останалите проявиха благосклонност към Каупъруд, би могъл дори да изпълни молбата му и да не си иска своите сто хиляди долара, докато не му бъдат крайно необходими.

— Чудя се защо трябва да се тревожиш повече от Моленхауър и Симпсън, татко — каза след малко Оуен. — Ако вие тримата искате да му помогнете, помогнете му, но не мога да разбера защо. Знам, че ако тази работа се разкрие сега, ще има лошо отражение върху изборите, но тя би могла и да се потулва дотогава, нали? Акциите ти от трамвайните линии са много по-важни от тези избори и ако ти съумееш да вземеш в ръцете си цялата трамвайна мрежа, няма да е нужно да се тревожиш за каквито и да било избори. Съветвам те да си поискаш утре стоте хиляди долара, за да посрещнеш евентуалното падане на курса. Това може да предизвика фалита на Каупъруд, но на теб няма да ти навреди. Открива се възможност да изкупиш на борсата

неговите акции. Няма да се учудя, ако той побърза да дойде при теб и сам ти предложи да ги купиш. Трябва да накараш Моленхауър и Симпсън да сплашат Стенър, за да не заема повече пари на Каупъруд. Не го ли направиш, Каупъруд сигурно ще му поиска още. А Стенър и без това е затънал доста. Ако Каупъруд не пожелае да продаде акциите си, какво от това, той при всички случаи ще фалира и тогава ти ще можеш да купиш на борсата толкова от тях, колкото и всеки друг. Мисля обаче, че сам ще ги разпродаде. И за петстотинте хиляди долара на Стенър не си заслужава да се тревожиш. Никой не го е карал да ги дава. Нека се оправя сам. Интересите на партията може и да пострадат, но за това ще мислиш по-късно. Ти и Моленхауър ще внушите на вестниците да не публикуват нищо, докато не минат изборите.

— По-кратко, по-кратко! — възпря го старият предприемач и продължи да мисли напрегнато.

ГЛАВА XXV

Хенри А. Моленхауър живееше в един квартал на града, почти толкова нов, колкото и кварталът на Бътлър — на Саут Брод Стрийт, близо до наскоро построената красива сграда на една библиотека. Къщата беше обширна и много характерна за вкуса на новите богаташи от ония години. Беше четириетажна, от жълти тухли и бял камък; трудно можеше да бъде причислена към някакъв архитектурен стил, но беше красива. Широко стълбище водеше към голяма площадка с богато украсена входна врата; от двете страни на вратата имаше тесни прозорци и кокетни небесносини жардиниери. И двайсетте стаи на къщата бяха с паркет и дървена ламперия, доста скъпи по онова време. Влизаше се в голям салон, а в съседство с него бяха разположени просторна гостна и облицована с дъбова ламперия голяма столова. На втория етаж имаше стая за музикални занимания, предоставена на трите амбициозни дъщери на Моленхауър, библиотека, личен кабинет за Моленхауър, будоар и баня за жена му, и оранжерия.

Моленхауър не само беше, но имаше и самочувствието на много важна личност. Беше изключително прозорлив по отношение на финансовите и политическите въпроси. Беше немец, по-точно американец от немски произход — представителен човек, висок и едър, хладнокръвен и пресметлив. Правеха впечатление могъщата му гръд, широките му рамене и голямата глава, която изглеждаше ту кръгла, ту продълговата в зависимост от гледната точка. Имаше високо изпъкнало чело, под което проблясваха любопитни и хитри очи. Носът, устата, брадичката, твърдите и гладки бузи потвърждаваха впечатлението, че е човек, който много добре знае какво иска и как трябва да го постигне. Наистина добре моделирано, запомнящо се лице! Той беше близък приятел на Едуард Мълая Бътлър, доколкото могат да бъдат приятели подобни хора, а искреното му уважение към Марк Симпсън можеше да се сравни с уважението на един тигър към друг. Изобщо ценеше способните и при честна игра бе склонен да

играе честно. При нечестна игра обаче коварството му ставаше безгранично.

Когато Едуард Бътлър и синът му пристигнаха тази неделна вечер в къщата на Моленхауър, собственикът на една трета от богатствата на града не ги очакваше — той седеше в библиотеката, четеше и слушаше една от дъщерите си, която свиреше на пиано. Жена му и другите му две дъщери бяха отишли на черква. Моленхауър обичаше да си седи в къщи. И тъй като неделната вечер беше много подходяща за разговори, най-вече по политически въпроси, той все пак допускаше, че някои от неговите видни събратья можеха да наминат, и затова, когато слугата, който изпълняваше и ролята на иконом, съобщи за пристигането на Бътлър и сина му, се зарадва.

— Добре дошли! — поздрави той сърдечно Бътлър и му подаде ръка. — Радвам се да ви видя! Хубаво е, че сте довели и Оуен! Здравей, Оуен! Какво ще пийнете, господа? Няма да ми откажете, надявам се. Джон — обърна се той към слугата, — погрижи се! Бях се заслушал в изпълнението на Каролайн. Но вие май я изплашихте.

Той притегли един стол към Бътлър и даде знак на Оуен да седне от другата страна на масата. След малко слугата се върна с красив сребърен поднос, отрупан с бутилки с различни видове уиски и вина и с много пури. Оуен беше от новия тип млади финансисти, които нито пушеха, нито пиеха. Баща му си позволяваше и едното, и другото, но с мярка.

— Хубава ви е къщата! — забеляза Бътлър, без още да подсказва с нищо каква важна задача го е довела тук. — Не се учудвам, че в неделните вечери си стоите у дома. Какво ново в града?

— Нищо ново, доколкото ми е известно — отвърна спокойно Моленхауър. — Всичко като че е наред. Да не би вие да знаете нещо, което би могло да ни разтревожи?

— Да — каза Бътлър, като допи брeндитo със сода в чашата си. — Наистина има нещо. Не сте ли чели някое от вечерните издания?

— Не, не съм — отвърна Моленхауър, като се поизправи на стола. — Даже не знам, че има вечерни издания. Да не се е случило нещо?

— Нищо друго освен това, че Чикаго гори и както изглежда, утре сутринта тук ще се разрази малка финансова буря.

— Какво говорите? Нищо не съм чул. Казвате, че са излезли вечерните издания, така ли? Гледай ти! Голям ли е пожарът?

— Целият град горял, както твърдят — намеси се Оуен, който наблюдаваше с подчертан интерес промените върху лицето на видния политик.

— Е, това наистина е голяма новина! Трябва да изпратя да ми купят вестник. Джон! — извика той и слугата се появи. — Намери ми отнякъде вестник! — Слугата излезе. — Какво ви кара да мислите, че това може да засегне и нас? — отново се обърна той към Бътлър.

— Едно нещо, за което научих преди малко — изглежда, че в касата на нашия човек Стенър ще се открият известни липси, освен ако събитията не се развият чак толкова зле, колкото очакват някои хора — спокойно обясни Бътлър. — А това не е особено благоприятно, когато предстоят избори, не мислите ли? — И той впери в Моленхауър умните си сиви очи. Моленхауър също го погледна изпитателно.

— Откъде го научихте? — попита с леден глас той. — Смятате, че е злоупотребил, така ли? И колко е взел? Знаете ли?

— Доста — отвърна спокойно Бътлър. — Близо петстотин хиляди долара, доколкото разбрах. Но не бих казал, че става дума за злоупотреба. Парите все още не са загубени, обаче съществува такава опасност.

— Петстотин хиляди долара! — възкликна учудено Моленхауър, запазвайки все пак обичайното си спокойствие. — Какво говорите? И откога е тази работа? Какво е правил с парите?

— Дал е в заем доста голяма сума — около петстотин хиляди долара — на младия Каупъруд от Трета улица, оня, който се зае с разпространението на градския заем. Използвали са парите за различни сделки, но преди всичко са купували акции от трамвайните линии. — (При споменаването на трамвайните линии невъзмутимото лице на Моленхауър трепна леко.) — Според Каупъруд този пожар утре ще предизвика паника и той счита, че без значителна подкрепа няма да устои. А ако не устои, липсващите от градската хазна петстотин хиляди долара няма да бъдат върнати. Стенър е извън града и Каупъруд дойде при мен, за да видим какво може да се направи. Всъщност той ми е вършил от време на време някои посреднически услуги, затова е решил, че сега бих могъл да му помогна — по-точно, да убедя вас със сенатора да се срещнем с големите банкери и с общи

усилия да поддържа курс. Ако не го направим, той ще фалира и скандалът според него ще ни навреди при изборите. Струва ми се, че не играе някаква игра. Просто иска да спаси себе си и да постъпи честно към мен, по-точно към нас.

Бътлър замълча. Моленхауър, хитър и потаен, какъвто си беше, с нищо не подсказа, че е обезпокоен от неочакваното разкритие. Всъщност беше по-скоро учуден, тъй като никога не бе смятал, че Стенър притежава някакви финансови или делови способности. Значи ковчежникът е използвал пари от хазната без негово знание и сега имаше опасност да бъде съден? Не познаваше Каупъруд лично, известно му бе само, че той е посредникът, който се бе заел с разпространението на градския заем. Самият Моленхауър се бе облагодетелствал немалко от тези машинации. Очевидно посредникът бе измамил Стенър и бе използвал парите, за да купува акции от трамвайните линии. Значи двамата сигурно притежават доста от тези акции. А това всъщност най-вече интересуваше Моленхауър.

— Петстотин хиляди долара! — повтори той, след като Бътлър замълча. — Не са малко пари. Ако само поддържането на курса ще спаси Каупъруд, бихме могли да опитаме, но при една по-голяма паника не виждам как ще му помогнем. Ако той е силно затруднен и ако цените спаднат прекалено рязко, ще бъдат необходими много по-сериозни мерки. Аз съм преживял подобно нещо. Знаете ли на каква сума възлизат задълженията му?

— Не — отвърна Бътлър.

— Казвате, че пари не ви е искал?

— Помоли ме само да не си вземам моите сто хиляди долара, вложени при него, докато не разбере дали ще се справи.

— Стенър наистина ли го няма в града?

Моленхауър както винаги беше недоверчив.

— Така каза Каупъруд. Можем да изпратим някого и да разберем.

Моленхауър преценяваше положението от всички страни. Добре би било да поддържат курса, ако по този начин биха могли да спасят и Каупъруд, и Републиканската партия, и ковчежника. В същото време Стенър можеше да бъде принуден да възстанови петстотинте хиляди долара в градската хазна и да преотстъпи акциите си на някого, за предпочитане — на него, Моленхауър. Трябваше обаче да се има предвид, че и Бътлър влиза в сметката. Кой го знае какво ще поиска?

От разговора с Бътлър бе станало ясно, че Каупъруд е обещал да върне петстотинте хиляди долара, стига да успее да ги събере, но той изобщо не бе споменал, че има намерение да продава своите акции от трамвайните линии. А дали Каупъруд наистина можеше да бъде спасен? И дали щеше да пожелае и да успее да събере парите? И ако бъде спасен, дали би върнал дълга си на Стенър? Ако потърси пари в наличност, кой би му дал в такова време — при надвисналата остра криза? Каква гаранция би могъл да даде той? От друга страна, ако те, силните, го притиснат, могат да го принудят да отстъпи акциите си от трамвайните линии на безценица — и своите, и тези на Стенър. И ако той, Моленхауър, успее да се добере до тях, никак няма да го интересува дали изборите през есента ще бъдат спечелени или не, макар че беше убеден, както и Оуен, че няма опасност от провал. Както обикновено изборите можеха да бъдат купени. Злоупотребата — тъй като след фалита на Каупъруд постъпката на Стенър щеше да бъде окачествена като злоупотреба — можеше да бъде прикривана до спечелването на изборите. Най-благоприятно за самия него би било да сплаши Стенър и да го принуди да не оказва допълнителна помощ на Каупъруд, а след това да нанесе своя удар, като понижи изкуствено акциите от трамвайните линии на двамата и на всички останали притежатели, включително и на Бътлър и Симпсън. Нали именно тези линии бяха един от големите бъдещи източници на богатство във Филадельфия. Засега обаче трябваше да се преструва, че го интересува единствено осигуряването на успеха на партията в изборите.

— Не мога да говоря от името на сенатора, разбира се — продължи замислено Моленхауър. — Не знам как той ще погледне на случая. Що се отнася до мен обаче, аз съм готов да направя каквото мога, за да се поддържа курсът на акциите, стига това да бъде от полза. Естествено ще го направя, за да защитя и собствените си интереси. Най-важното сега е да помислим как да предотвратим публичния скандал, докато минат изборите, в случай че мистър Каупъруд фалира. Не сме сигурни обаче дали нашият опит да поддържаме курса ще излезе сполучлив.

— Да, наистина — отвърна мрачно Бътлър.

Оуен вече съвсем ясно виждаше предстоящата гибел на Каупъруд. В този момент се звънна. Една прислужница, поела

задълженията на отсъстващия иконом, съобщи, че е дошъл сенаторът Симпсън.

— Тъкмо човекът, който ни трябва — каза Моленхауър. — Поканете го да се качи. Сега ще разберем какво мисли и той.

— Може би е най-добре да ви оставя сами — обърна се Оуен към баща си. — Ще потърся мис Каролайн. Дано се съгласи да ми изпее нещо. Ще те почакам, татко — добави той.

Моленхауър му се усмихна насърчително и когато Оуен излизаше, влезе сенаторът Симпсън.

Щат Пенсилвания се славеше е немалко интересни личности, но една от най-ярките сред тях беше сенаторът Симпсън. За разлика от двамата мъже, които го посрещнаха радушно и му стиснаха ръка, той имаше доста непредставителна външност. Не беше висок, лицето му беше суховато, челюстта му не беше така мощна и издадена напред както у другите двама. Не гледаше така открито и откровено като Бътлър, нито така предизвикателно като Моленхауър, но очите му излъчваха пронизателност, каквато не се долавяше в погледа на нито един от двамата му събеседници. Странни бяха тези очи — малко хлътнали, раздалечени, пронизващи, магнетични. Приличаха на очите на котка, която дебне от тъмното своята жертва с присъщото на котешката порода коварство. Над красивото му ниско и бяло чело се спускаше кичур черна коса, а кожата на лицето му беше бледа, почти синкава, като у хора с недобро здраве. И все пак този човек таеше една странна и непоколебима сила, която му позволяваше да властва над хората. Тази сила идваше от умението да подхранва у другите алчността с обещания за печалби и от жестокостта при разправата с всеки, който му се противопостави. Оставяше впечатление, че е благ, както и много други хора от този тип, беше отпуснат, ръкуваше се вяло, вяла беше и усмивката му, но изразителността на очите му изкупваше всичко.

— Добър вечер, Марк, радвам се да ви видя — приветства го Бътлър.

— Добър вечер, Едуард — отвърна тихо Симпсън.

— Е, сенаторе, вие май не стареете. Да ви наля ли нещо?

— Тази вечер не желая нищо, Хенри — отвърна Симпсън. — Няма да стоя дълго. Отбих се просто на път за в къщи. Жена ми е тук наблизо, у семейство Кавана и аз трябва да мина да я взема.

— Много добре, че дойдохте точно сега, сенаторе — започна Моленхауър, като изчака госта да се настани и той също седна. — Бътлър тъкмо ми обърна внимание върху един малък политически проблем, възникнал, след като се видяхме с вас за последен път. Сигурно сте чули, че Чикаго гори?

— Да, Кавана току-що ми каза. Изглежда, че е доста сериозно. Мисля, че утре ще има рязко спадане на борсата.

— И аз не бих се изненадал — вметна лаконично Моленхауър.

— Ето го и вестника — каза Бътлър, когато прислужникът Джон влезе с вестника в ръка.

Моленхауър го взе и го разтвори пред всички. Това беше едно от първите извънредни издания в страната, в което с едри букви се съобщаваше, че пожарът, избухнал предишния ден в езерния град, се разширява все повече и повече.

— Наистина е ужасно — каза Симпсън. — Безкрайно съжалявам за Чикаго. Там имам много приятели. Надявам се впоследствие да науча, че положението не е чак толкова лошо, колкото изглежда сега.

Независимо от обстоятелствата Симпсън обичаше да си служи с високопарни фрази.

— Въпросът, по който ми говореше Бътлър — продължи Моленхауър, — в известна степен е свързан с пожара. Нали знаете, че нашите градски ковчежници имат навика да дават назаем пари от хазната срещу два процента лихва?

— Да. И какво? — попита Симпсън.

— Както излиза, мистър Стенър е заемал пари от хазната на младия Каупъруд от Трета улица, който се занимаваше с разпространението на градския заем.

— Какво говорите? — престори се на учуден Симпсън. — Надявам се немного?

Сенаторът, както и Бътлър, и Моленхауър, печелеше доста от същите тия изгодни заеми, като влагаше сумите в различни банки.

— Изглежда, Стенър му е заел около петстотин хиляди долара и ако Каупъруд не бъде в състояние да устои на бурята, ще се установи липсата им в хазната, а това, както знаете, няма да ни представи добре пред избирателите през ноември. Каупъруд дължи сто хиляди долара и на мистър Бътлър и тъкмо по този повод е ходил при него тази вечер. Помолил Бътлър да поговори с нас, за да му помогнем да издържи

кризата. Ако това не стане — Моленхауър махна многозначително с ръка, — може и да фалира.

Симпсън опипа широката си уста с тънките си пръсти.

— Какво са правили те с тези петстотин хиляди долара? — попита той.

— Момчетата тайно са припечелвали по нещо отгоре — каза шеговито Бътлър. — Купували са главно акции от трамвайните линии. — Той пъхна палци в ръкавните извивки на жилетката си.

Моленхауър и Симпсън вяло се усмихнаха.

— Точно така — потвърди Моленхауър, а Симпсън не каза нищо, потънал в мислите си.

Той също беше убеден, че е безполезно за когото и да било да се обръща с подобна молба към политици, особено когато приближава такава криза. Работата би била съвсем друга, разсъждаваше Симпсън, ако те с Бътлър и Моленхауър обединят усилията си и помогнат на Каупъруд, но срещу това той да преотстъпи акциите си от трамвайните линии. Тогава би било лесно да потулят историята със заема от градската хазна и дори да отпуснат още пари, но не беше сигурно, първо, дали Каупъруд би отстъпил акциите си и, второ, дали Бътлър и Моленхауър ще се съгласят да участват в подобна сделка с него, Симпсън. Очевидно Бътлър бе дошъл да каже някоя и друга дума в полза на Каупъруд. Моленхауър и той самият бяха прикрити съперници. Макар да работеха съвместно в сферата на политиката, те преследваха съвършено различни финансови цели. В деловата дейност нищо не обединяваше интересите им. Същото се отнасяше и за Бътлър и Моленхауър. Освен това Каупъруд едва ли беше глупав. Той не беше виновен колкото Стенър. Стенър му бе заел пари. Сенаторът се поколеба дали да сподели с колегите си изгодния за всички тях план за разрешаване на положението, но се отказа. Моленхауър беше прекалено коварен, за да търси съюз с него в подобна комбинация. Случаят предлагаше блестяща възможност, но криеше и опасност. Най-добре беше да действа сам. Първо, трябваше да накарат Стенър да поиска от Каупъруд да върне, ако може, петстотинте хиляди долара. В противен случай Стенър можеше да бъде пожертвуван заради партията, ако се наложеше. А сведенията, които имаше за положението на младия banker, му даваха основание да се надява, че акциите на Каупъруд можеха да станат лесна плячка за собствените му борсови

посредници. Те щяха да разпространят слуха, че Каупъруд е в затруднение, а след това да предложат да изкупят акциите му — на безценица, разбира се.

Злополучно беше посещението на Каупъруд при Бътлър.

— Да — каза сенаторът след продължително мълчание, — склонен съм да проявя съчувствие към мистър Каупъруд и не го упреквам, че е купувал акции от трамвайните линии, щом е имал възможност, но не виждам какво бихме могли да направим за него при тази криза. Не знам какво мислите вие, господа, но аз, дори и да искам, не съм в състояние да вадя чуждите кестени от огъня тъкмо сега. Остава ни да преценим дали опасността, надвиснала над партията, е толкова голяма, че да си заслужава да бръкнем в собствените си джобове, за да му помогнем.

При намек за опасността да се стигне до даването на лични средства Моленхауър направи кисела физиономия.

— Боя се, че и аз не бих могъл да помогна кой знае колко на мистър Каупъруд — каза той, като въздъхна.

— Бога ми — възкликна Бътлър с неговото ирландско чувство за хумор. — Май ще е най-добре и аз да си прибера моите сто хиляди долара. Това ще бъде първата ми грижа утре сутринта.

Нито Симпсън, нито Моленхауър благоволиха този път да се усмихнат, дори и вяло, както преди. Лицата им останаха все така мрачни и сериозни.

— Въпросът за градската хазна — каза сенаторът Симпсън, след като почака да се поуспокоят духовете — заслужава по-сериозно внимание. Ако мистър Каупъруд фалира и хазната загуби толкова пари, това доста ще ни затрудни. От кои линии — добави той сякаш между другото — се е интересувал този човек?

— Не знам — отвърна Бътлър, който не пожела да съобщи какво му беше казал Оуен, докато пътуваха с двуколката.

— Ще си имаме големи неприятности — каза Моленхауър, — ако не накараме Стенър да възстанови сумата, преди този Каупъруд да е фалирал. Ако Каупъруд обаче разбере, че сме направили подобна стъпка, той ще побърза сам да обяви фалита си. Излиза, че и това не е решение на въпроса. А няма да е и много лоялно по отношение на нашия приятел Едуард да предприемаме каквото и да било, преди той да е уредил с Каупъруд своя въпрос.

Той имаше предвид вложението на Бътлър.

— Разбира се — каза Симпсън, проявявайки присъщата си прозорливост и далновидност.

— За това не се тревожете — обади се Бътлър. — Още утре сутрин ще си прибера тия сто хиляди долара.

— Мисля, че при очакваното развитие на нещата — продължи Симпсън — трябва да направим всичко възможно, за да потулим тази история, докато не минат изборите. Ще се погрижим и вестниците да не пишат нищо. Предлагам също — сега той си мислеше за акциите от трамвайните линии, които Каупъруд така умело бе купувал — градският ковчезник да бъде предупреден и при създалата се ситуация да не дава занапред никакви заеми, защото тогава вече неизбежно ще се злепостави. Предполагам, Хенри, че една ваша дума ще бъде достатъчна.

— Да, ще поговоря с него — обеща Моленхауър.

— Ако питате мен, най-добре е да ги оставим да сърбат сами попарата, която са надробили — каза мрачно Бътлър, мислейки си колко груба грешка бе допуснал Каупъруд, като се бе обърнал за помощ към тези високоблагородни защитници на обществения ред.

Така рухнаха илюзиите на Каупъруд, че Бътлър и политическите му приятели ще му протегнат ръка в този труден за него час.

След като Каупъруд излезе от къщата на Бътлър, задачата му бе да се срещне с някои други хора, които биха могли да му помогнат. Той бе помолил мисис Стенър незабавно да го уведоми, ако се получи някакво съобщение от съпруга ѝ. Потърси Уолтър Лий от „Дрексъл и Ко“, Ейвъри Стоун от „Джей Кук и Ко“ и директора на Джирардската национална банка Дейвисън, за да разбере какво мислят те за положението и да поиска от директора Дейвисън един заем срещу цялото си движимо и недвижимо имущество.

— Все още не мога да обещая нищо, Франк — заяви Уолтър Лий, — не знам как ще се развият нещата утре до обяд. Добре, че ме уведоми какво е положението ти, радвам се също, че обмисляш всички възможности за действие. Това много ще помогне. Аз ще направя всичко, което зависи от мен. Поиска ли обаче шефът погасяването на някои заеми, те ще трябва да бъдат погасени, няма друг изход. Ще се опитам да представя положението ти в по-благоприятна светлина. Ако Чикаго е наистина опожарен, застрахователните компании или поне

някои от тях сигурно ще фалират. Тогава вече трябва да си нащрек. Предполагам, че ще си прибереш всички вземания?

— Само ако се наложи.

— Както е при нас, по-точно както ще бъде. Двамата си стиснаха ръце. Свързваше ги взаимна симпатия. Лий принадлежеше към елита на града и беше светски човек до мозъка на костите, но притежаваше и трезв ум, и богат житейски опит.

— Отдавна исках да ти кажа, Франк — добави на раздяла той, — че ти доста се увлече в тези сделки с трамвайните линии. Това е голяма работа, ако можеш да я доведеш докрай, но при едно критично положение като сегашното не е изключено и да пострадаш. Прекалено бързаше да натрупаш пари от тези акции и от градския заем.

Той погледна право в очите своя стар приятел и двамата се усмихнаха.

Същото се повтори и при срещите с Айвъри Стоун, с директора Дейвисън и с всички други. Още преди Каупъруд да ги посети, те вече бяха дочули слуховете за предстоящата борсова паника. Не знаеха какво ще им донесе утрешният ден. А той не обещаваше нищо хубаво.

Каупъруд тръгна отново към Бътлър, защото прецени, че разговорът му с Моленхауър и Симпсън навярно е приключил. Бътлър, който тъкмо обмисляше какво да каже на Каупъруд, го посрещна дружелюбно.

— А, ето че дойдохте — каза той, когато Каупъруд се появи.

— Да, мистър Бътлър.

— Боя се, че не успях да направя нищо за вас — каза колебливо той. — Натоварихте ме с трудна задача. Моленхауър очевидно смята да поддържа курса заради собствените си интереси и мисля, че ще го направи. Симпсън също ще защитава интересите си. И аз естествено ще купувам за своя сметка.

Той замълча, за да размисли малко.

— Засега не успях да ги убедя да разговарят с някой от големите банкери — добави предпазливо Бътлър. — Предпочитат да изчакат и да видят какво ще стане утре. И все пак на ваше място не бих се обезкуражил. Ако нещата тръгнат много зле, те могат и да променят решението си. Трябваше да им кажа за Стенър. Работата е доста неприятна, но те се надяват, че вие ще устоите и ще уредите всичко. И аз се надявам. Колкото до моите пари, ще видим какво ще стане утре.

Ако мога да се оправя без тях, няма да ви ги искам. Но най-добре ще е да ми се обадите отново. Не ви съветвам да се опитвате да вземете още пари от Стенър. И дотук всичко е доста неприятно.

Каупъруд веднага разбра, че няма да получи помощ от политическите лидери на града. Най-много го разтревожи това, че те вече знаеха за Стенър. Дали не бяха се свързали вече с него, дали не го бяха сплашили? В такъв случай идването му при Бътлър беше един лош ход. И все пак щеше да се окаже целесъобразен, ако наистина го чака фалит. Сега поне те знаеха неговото положение. Изпаднеше ли в крайно затруднение, отново щеше да дойде при Бътлър и тогава господата щяха да бъдат изправени пред избора дали да му помагат, или да не му помагат. Ако го оставят да фалира и заради това изгубят изборите, те ще са си виновни. Дано успее пръв да се види със Стенър. Той едва ли ще се окаже толкова глупав, че да действава против собствените си интереси при такава криза.

— Нещата изглеждат доста мрачни тази вечер, мистър Бътлър — каза той разочаровано, — но все още смятам, че ще устоя. Поне се надявам. Съжалявам, че ви обезпокоих. Разбира се, щях да бъда доволен, ако вие и останалите господа бяхте намерили начин да ми помогнете, но щом не можете, не можете. Имам още няколко възможности. Надявам се поне, че ще почакате за вашите пари.

Той бързо излезе и Бътлър се замисли. „Какъв умен млад човек — си каза той. — Колко жалко! Все пак може би ще успее да се измъкне.“

Каупъруд побърза да се прибере в къщи, където завари баща си буден и в доста мрачно настроение. В разговорите си с него Франк винаги влагаше синовна топлина и нежност. Той обичаше баща си. Разбираше и уважаваше упоритите му усилия да се издигне и никога не забравяше, че като дете бе получавал от него само ласки и обич. Би могъл да погаси заема, получен от Трета национална банка срещу не особено надеждните акции от линията на Юниън Стрийт, стига курсът на борсата да не спадне прекалено рязко. Този заем той трябваше да върне на всяка цена. Но как ли можеше да спаси вложенията на баща си в трамвайните линии, които бяха нараствали успоредно с неговите и бяха достигнали вече сумата двеста хиляди долара? Акции бяха заложили и парите бяха използвани за други сделки. На банките, отпуснали тези пари, трябваше да се дадат допълнителни гаранции.

Заеми, заеми, само заеми — и отвсякъде те дърпат да ги покриваш! Да можеше само да вземе от Стенър още двеста или триста хиляди долара! Но това при сегашната ситуация би било истинско престъпление. Всичко зависеше от утрешния ден.

Настъпи и понеделникът. Утрото беше сиво и мрачно. Франк стана при първите лъчи на зората, обръсна се, облече се и през сиво-зелената пергола отиде в къщата на баща си. Той също бе на крак — през цялата нощ почти не бе мигнал. Сивите му коси бяха разчорлени, за разлика от друг път беше забравил да приглади сивите си рунтави вежди и бакенбардите. Очите му гледаха уморено, лицето му имаше пепелявосив цвят. Франк разбра, че е разтревожен. Старият човек седеше на малкото инкрустирано в стил „Бул“ писалище, което Елсуърт му бе доставил отнякъде, и правеше списък на своите активи и пасиви. Франк трепна. Не обичаше да вижда баща си разтревожен, но сега нямаше с какво да му помогне. Беше се надявал искрено, когато построиха двете къщи една до друга, че времето на грижи и тревоги е отминало баща му завинаги.

— Сметки ли правиш? — попита той непринудено и се усмихна. Искаше да окуражи баща си, доколкото може.

— Да, преглеждам ти отново, за да знам с какво разполагам, в случай че... — и той погледна изпитателно сина си, а Франк отново се усмихна.

— Няма място за тревога, татко. Нали ти казах, че уредих с Бътлър и останалите да поддържат курса. Ривърс, Таргул и Хари Елтиндж ще ми помогнат да продам акциите си на борсата, а от тях опитни в тази работа няма. Те ще следят внимателно развитието на положението. В случая не мога да натоваря с тази задача Ед и Джо, защото в момента, в който те започнат да продават, всеки ще разбере какво става с мен. Моите хора ще играят ролята на „мечки“ и ще понижават курса на акциите, но не прекалено. Трябва да успея да продам достатъчно акции при десет пункта понижение, за да получа петстотин хиляди долара. Не е изключено това да е и границата на понижението. Нищо не се знае. Курсът няма безкрайно да пада. Да можех само да предвидя какво ще направят големите застрахователни компании! Сутрешните вестници не са дошли, нали?

Той понечи да позвъни, но се досети, че слугите сигурно не са станали още. Отиде сам до входната врата. Там намери „Прес“ и

„Пъблик Леджър“, все още влажни от печатарското мастило. Взе ги и погледна бързо първите страници. Лицето му помръкна. Почти цялата първа страница на „Прес“ беше заета от голям план на Чикаго, в който преобладаваше черният цвят. Планът изглеждаше доста траурен. Черното обозначаваше изгорялата част на града. Каупъруд никога досега не беше виждал толкова ясен и точен план на Чикаго. С бяло бяха отбелязани само езерото Мичиган и река Чикаго, която разделяше града на три почти еднакви части — северна, западна и южна. Каупъруд веднага забеляза, че градът е проектиран странно, подобно донякъде на Филадельфия и че търговският район, обхващащ площ от две или три квадратни мили, бе разположен там, където се съединяваха трите части на града, южно от главното корито на реката, която след събирането на югозападния и северозападния ръкав се вливаше в езерото. Според отпечатания във вестника план целият този огромен централен район беше изгорял. „Чикаго е изпепелен“, гласеше изписаното с едри черни букви заглавие. По-нататък се описваха страданията на останалите без покрив, съобщаваше се броят на загиналите, както и на онези, които бяха загубили състоянието си. Коментираха се евентуалните последици върху източните щати, изразяваха се опасения, че застрахователните компании и фабрикантите сигурно няма да могат да посрещнат тежките загуби.

— По дяволите! — измърмори мрачно Франк. — Как бих искал да съм извън тази борсова игра! Съжалявам, че изобщо се захванах с нея!

Той се върна в салона и внимателно изчете съобщенията в двата вестника.

След това въпреки ранния час отидоха с баща му в кантората. Бяха пристигнали вече куп писма — повече от дузина — с най-различни искания: за анулиране на поръчки, за продажба на акции и така нататък. Докато ги четеше, един куриер донесе още три. Едното беше от Стенър, който му съобщаваше, че ще се върне възможно най-рано — в дванайсет. Каупъруд изпита и облекчение, и разочарование. До три часа той трябваше да намери големи суми, за да покрие различни задължения. Всеки час беше скъп. Трябваше да посрещне Стенър на гарата и да говори с него, преди той да се е видял с когото и да било. Денят очевидно щеше да бъде тежък, нерадостен и напрегнат.

Когато Каупъруд пристигна на Трета улица, тя гъмжеше от банкери и борсови посредници, доведени от неотложни задачи. Стотици крака бързаха нанякъде и създаваха чувство на напрежение и тревога, каквото не можеше да създаде цяла тълпа спокойни минувачи. На борсата цареше възбуждение. При удара на гонга избухна неописуема врява. Металическият звън още трептеше във въздуха, когато двестата души, съставляващи местната борсова организация, издавайки нечленоразделни звуци, се втурнаха хаотично из залата, за да продават или да купуват онова, което в този момент им се струваше най-изгодно. Интересите бяха толкова различни, че беше невъзможно да се разбере на коя колонка е по-добре да продаваш и на коя — да купуваш.

Таргул и Ривърс имаха за задача да стоят там, където се извършват най-важните сделки, а Джоузеф и Едуард трябваше да се навъртат отстрани и ако им се отдаде възможност, да продават акции на приемливи цени. „Мечките“ бяха решили да понижават рязко цените. Сега всичко беше в ръцете на посредниците на Моленхауър, Симпсън, Бътлър и останалите — ще поддържат ли успешно курса на акциите от трамвайните линии, за да запазят те някаква стойност, или не? В края на разговора предната вечер Бътлър беше казал, че ще направят каквото могат. Щели да купуват акции до известен предел. Не можел да обещае, че ще поддържат курса безкрайно. Не можел да гарантира за Моленхауър и Симпсън, пък и не знаел в какво състояние са техните работи.

Когато възбуждението беше достигнало връхната си точка, Каупъруд влезе в залата. Застана до вратата и се опита да улови погледа на Ривърс, но в този момент отново прозвуча гонгът и сделките бяха преустановени. Всички присъстващи се обърнаха към балкончето, откъдето секретарят на борсата правеше съобщения. И той се появи, оставяйки отворена вратата след себе си — трийсет и осем, четирийсетгодишен човек, дребен и мургав, типичен чиновник, чието сухо тяло и бледо лице свидетелстваха за педантизъм, изключващ всякакъв помисъл за риск, за авантюра. В дясната си ръка държеше някакво бяло листче.

— Бостънската компания за застраховка при пожари обявява неспособност да посрещне задълженията си.

Гонгът прозвуча отново. В притихналата за миг зала врявата се надигна с още по-голяма сила — щом още в първия час след откриването на борсата през този злополучен понеделник бе дошло съобщението за фалита на една застрахователна компания, какво ли щеше да стане през следващите четири-пет часа или след ден-два? От съобщението личеше, че пострадалите от пожара чикагски предприятия няма да могат да възстановят дейността си, а от това следваше, че банките вече са поискали или всеки момент ще поискат погасяване на задълженията, свързани с фалиралата компания. Виковете на изплашените „бикове“, които предлагаха на все по-ниски и по-ниски цени партии от хиляда и от пет хиляди акции от железопътните линии — Севернотихоокеанската, Илинойс Централ, Рединг, Лейк Шор, Уобаш, всички местни трамвайни линии, — както и облигации от градския заем, разпространяван от Каупъруд, караха сърцата на заинтересованите да се свиват от лоши предчувствия. Използвайки едно временно затишие, Каупъруд побърза да се доближи до Ривърс, но той не можеше да му каже нищо утешително.

— Както изглежда, хората на Моленхауър и Симпсън не полагат големи усилия да поддържат курса — забеляза Каупъруд мрачно.

— Получили са съобщение от Ню Йорк — също така мрачно обясни Ривърс. — Явно е, че смятат за излишно да го поддържат. Доколкото разбрах, още три застрахователни компании са пред прага на фалита. Очаквам всеки момент да го обявят официално.

Те се отдръпнаха малко настрана от тълпата, за да обсъдят по-спокойно как да действат по-нататък. Според споразумението си със Стенър Каупъруд имаше право — извън фиктивните сделки или борсовите манипулации, от които двамата печелеха — да купува облигации от градския заем в рамките на сто хиляди долара, в случай че трябва да се предотврати падането на курса. Сега той реши да купи облигации за шейсет хиляди долара и като получи компенсацията си за тях, да посрещне с нея други свои задължения. Стенър трябваше да му се издължи незабавно. Това би могло да му помогне да задържи курса на останалите си акции достатъчно дълго, за да спечели нещо преди неминуемото главолмно спадане на цените. Как нямаше сега малко повече средства, за да се възползва от падането на курса! При неговото положение обаче това би означавало неизбежна гибел. Колко характерно беше за човек с комбинативен ум като този на Каупъруд да

търси в обстоятелства, които при сегашните му задължения го заплашваха с фалит, възможности за печалба! Той обаче не можеше да се възползва от ситуацията. Не можеше да заеме едновременно две позиции. Трябваше да бъде или „мечка“, или „бик“ и по необходимост беше „бик“. Тъжно, но вярно. Цялата му находчивост, цялата му ловкост в случая бяха безполезни. Каупъруд тъкмо се канеше да се насочи към един банкер, от когото би могъл да поиска заем срещу къщата си, когато отново удариха гонга. Сделките повторно бяха преустановени. Артър Ривърс, който бе застанал до колонката, където се продаваха щатски ценни книжа и облигации от градския заем, и бе започнал да купува за сметка на Каупъруд, го погледна многозначително, а Нютън Таргул бързо се приближи до него.

— Нещата не се развиват във ваша полза — каза той. — Аз например не бих продавал при тези обстоятелства. Няма никакъв смисъл. Само подкопавате почвата под краката си. Сега кризата е в разгара си, но след няколко дни положението сигурно ще се промени. Не можете ли да издържите? Ето следва нова неприятна новина.

Той погледна към балкончето, от което се правеха съобщенията.

— Източната и Западната компания за застраховка при пожари в Ню Йорк обявяват неплатежоспособност!

Из залата се разнесе възглас на разочарование: „О-о-о!“

Секретарят почука с чукчето си, за да въдвори ред.

— Компанията за застраховка при пожари „Ири“ в Рочестър обявява неплатежоспособност!

И отново възглас на разочарование: „О-о-о!“

И ново почукване с чукчето.

— Американската кредитна компания в Ню Йорк е преустановила плащанията!

— О-о-о!

Бурята се бе разразила.

— Какво мислите? — попита Таргул. — Не можете да издържите на тази буря. Не бихте ли устояли няколко дни, ако спрете да продавате? Не е ли по-добре да се възползвате от понижението?

— Сега би трябвало да закрийт борсата — отвърна, ядосано Каупъруд. — Това ще е най-добрият изход. Нищо друго не би могло да помогне.

Той реши да поговори с неколцина банкери, които се намираха в същото затруднено положение като него, с намерението да им предложи да използват влиянието си и да наложат тази мярка. Ходът щеше да бъде непочтен към ония, за които понижението беше благоприятно и които сега трупяха цели състояния. Но какво от това? Сделките са си сделки. Нямаше никакъв смисъл да продава при тези разорително ниски цени, затова нареди на помощниците си да спрат. При положение, че не се намереха банкери, които да го подкрепят солидно, или не се закриеше борсата, или пък той не успееше да убеди Стенър незабавно да му отпусне още триста хиляди долара, заплашваше го сигурен фалит. Каупъруд бързо излезе и обиколи канторите на неколцина банкери и посредници, предлагайки им да съдействат за затварянето на борсата. Малко преди дванайсет се отправи към гарата, за да посрещне Стенър, но за негово най-голямо разочарование Стенър не пристигна. Може би не бе успял да хване влака, но Каупъруд се усъмни, че нещо не е наред, и реши да отиде първо до общината, а след това и до дома на Стенър. Не беше изключено да се е върнал, но да не иска да се срещне с него.

Като не го намери в канцеларията, Каупъруд се отправи към дома му. И никак не се изненада, когато видя Стенър, който тъкмо излизаше. Беше блед и силно разстроен. Като забеляза Каупъруд, побледня още повече.

— О, здравей, Франк — смутено възкликна той. — Откъде идваш?

— Какво стана, Джордж? — попита Каупъруд. — Мислех, че ще слезеш на гарата на Брод Стрийт.

— И аз така смятах — отвърна Стенър гузно, — но реших да сляза на Западната гара на Филадельфия, за да мога да се преоблека. Имам да върша много неща днес следобед. Тъкмо идвах към теб.

След спешната телеграма на Каупъруд този отговор беше много нелеп, но младият банкиер го подмина.

— Качвай се бързо в двуколката, Джордж! — каза той. — Искам да поговорим за нещо много важно. В телеграмата ти съобщих, че е вероятно да настъпи паника. И тя настъпи. Няма нито миг за губене. Акциите рязко спаднаха и аз съм принуден да погасявам повечето от заемите си. Искам да знам ще ми заемеш ли за няколко дена още триста и петдесет хиляди долара при четири или пет процента лихва.

После ще ти върна всичко наведнъж. Тези пари са ми крайно нужни. Ако не ги набавя, сигурно ще фалирам. А на теб ти е ясно какво означава това, нали, Джордж? Всичките ми средства до последния долар ще бъдат замразени. Твоите акции от трамвайните линии ще бъдат също замразени заедно с моите. Няма да бъде в състояние да ти ги дам, за да ги реализираш, и тогава ще се разкрие истината за заемите ми от хазната, което ще бъде крайно неприятно. Ти не можеш сам да върнеш парите, а добре знаеш какво означава и това. Ще загазим и двамата. Искам ти да се измъкнеш невредим, но не мога да го направя без твоя помощ. Снощи бях при Бътлър във връзка с една сума, която беше депозирал при мене, а правя всичко възможно да намеря пари и от други източници. Боя се обаче, че няма да се спася, ако ти не ми помогнеш.

Каупъруд замълча. Той бързаше да изложи всичко кратко и ясно, преди Стенър да успее да му откаже, като го накара да осъзнае колко тежко е и неговото положение.

Всъщност онова, в което Каупъруд с присъщата си прозорливост се бе усъмнил, се оказа вярно. Бяха успели преди него да се доберат до Стенър. Още предната вечер, веднага след като Бътлър и Симпсън си бяха отишли, Моленхауър бе извикал своя доверен и много обигран секретар Абнър Сенгстак и му бе възложил да разучи къде се намира Стенър. Сенгстак бе изпратил дълга телеграма на Стробик, който беше заедно със Стенър, нареждайки му да предупреди ковчезника за евентуалните действия на Каупъруд. Вече се знаело за липсата в хазната. Сенгстак щял да посрещне Стенър и Стробик на гарата в Уилмингтън (за да попречи на Каупъруд пръв да се види със Стенър) и тогава подробно щял да им обясни състоянието на нещата. Не бивало да се отпускат повече никакви пари, иначе щяло да се стигне до съд. Преди да се види с някой друг, Стенър трябвало да се срещне с Моленхауър. След като получи от Стробик телеграма, с която той му съобщаваше, че възнамеряват да пристигнат на следващия ден по обяд, Сенгстак отиде да ги посрещне в Уилмингтън. Ето защо Стенър не се озова направо в търговската част на града, а слезе на гарата в Западна Филадельфия с намерението да се отбие в къщи да си смени дрехите и да отиде при Моленхауър, преди да се срещне с Каупъруд. Той беше силно изплашен и се нуждаеше от време, за да размисли.

— Не мога да го направя, Франк — умолително и жаловито каза той. — Аз и без това съм затънал до уши. Секретарят на Моленхауър ни посрещна още в Уилмингтън, за да ме предупреди да не правя тъкмо това. А и Стробик е против. Те знаят колко пари ми липсват. Или ти, или някой друг им го е казал. Не мога да действам против желанието на Моленхауър, в известна степен дължа на него всичко, което имам. Той ме назначи на това място.

— Слушай, Джордж, каквото и да предприемеш, не позволявай никаква наивна политическа лоялност да пречи на трезвата ти преценка. Твоето положение е не по-малко сериозно от моето. Ако сега не направиш нещо за себе си заедно с мен, никой няма да ти помогне — нито сега, нито после. Никой! А после вече ще е късно. Аз го разбрах снощи, когато ходих при Бътлър да искам помощ и за двама ни. Те знаят за нашите вложения в трамвайните линии и ще се стремят да ни смажат. Там е цялата работа. Вълчи са законите в тази игра, особено при положение като сегашното, и само от нас зависи дали ще победим, или ще ни победят — ето в това искам да те убедя. Моленхауър се интересува от теб точно толкова, колкото и от този уличен фенер. Той не се тревожи за парите, които си ми дал, за него е важно кой е спечелил нещо чрез тях и какво. Те знаят, че ние притежаваме акции от трамвайните линии, и искат да ни ги измъкнат от ръцете. Постигнат ли го, няма да се занимават повече нито с теб, нито с мен. Не разбираш ли? А загубим ли тъкмо тия акции, ние ще се провалим — и ти, и аз. И никой няма да си мръдне пръста заради нас — по политически или по каквито и да било други съображения. И това е самата истина, Джордж, разбери го! Преди да решиш дали да постъпиш така, както ти нарежда Моленхауър, трябва добре да размислиш.

Той гледаше Стенър право в очите, като се стремеше със силата на духа си да му внуши да направи тъкмо оная стъпка, която можеше да го спаси — него, Каупъруд и която едва ли с нещо би могла да помогне на Стенър. Съдбата на ковчезника изобщо не го интересуваше. В този момент за него Стенър беше само една пионка и беше важно единствено в чии ръце ще попадне тя. Въпреки намеренията на мистър Моленхауър, на мистър Симпсън и на мистър Бътлър Каупъруд искаше да се опита, ако е възможно, той да я

разиграва. И затова гледаше Стенър така, както змията гледа птичка, твърдо решен да събуди у него естествения човешки егоизъм.

Но Стенър беше толкова изплашен, че не можеше да възприеме каквото и да било. Лицето му имаше пепелив цвят, клепачите му бяха подпухнали, а ръцете и устните му бяха овлажнели. Господи, в каква безизходица беше изпаднал!

— Прав си, Франк — възкликна той отчаяно. — Всичко, което казваш, е вярно. Но представи си какво ще стане с мен, ако ти дам тези пари. Само си представи какво могат да ми направят! Опитай се да погледнеш нещата с моите очи! Защо отиде при Бътлър, преди да се видиш с мен!?

— Как да се видя с тебе, Джордж, когато по това време ти беше на лов за патици и аз пращах телеграми навсякъде, където мислех, че мога да те открия и да се опитам да вляза във връзка с теб? Можех ли, кажи? Трябваше да се справям с положението. Освен това мислех, че Бътлър е по-благосклонно настроен към мен, отколкото се оказа. Няма никакъв смисъл да ми се сърдиш, че съм отишъл при него, сега не е време за сръдни. Затънали сме и двамата. Въпросът е ще затънем ли до дъното, или ще изплуваме — пак ние двамата, не някой друг, — не го ли разбираш? Бътлър не може или не пожела да изпълни молбата ми — да накара Моленхауър и Симпсън да задържат курса на акциите. Вместо това те го понижават. Разиграват си своята игра. Чисто и просто искат да ни отстранят от пътя си — не разбираш ли? Искат да вземат всичко, което ти и аз сме успели да придобием. От теб и от мен зависи да се спасим, Джордж — в това искам да се убедиш. Ако не ми дадеш триста и петдесет хиляди долара или поне триста хиляди, разорението ни е неизбежно. И ти ще имаш по-големи неприятности от мен, Джордж, защото аз не нося никаква отговорност — поне от юридическа гледна точка. Но сега не мисля за това. Искам да направя нещо, което да спаси и двама ни — нещо, което ще ни обезпечи до края на живота, каквото да казват или да вършат господата. Но това зависи от теб. Не разбираш ли? Като защитя себе си, аз ще ти помогна да спасиш и името, и парите си.

Каупъруд замълча, сигурен, че вече е успял да го убеди. Стенър обаче продължаваше да се колебае.

— Но какво мога да направя, Франк? — умолително и плачливо каза той. — Как да се противопоставя на Моленхауър? Те могат да ме

дадат под съд. И сигурно така ще постъпят. Не мога да го направя. Не съм достатъчно силен. Ако те не знаеха, ако ти не им беше казал, щеше да бъде друго, но сега вече...

Той поклати унило глава, сивите му очи бяха пълни с отчаяние.

— Джордж — каза Каупъруд, който разбираше, че само най-убедителните доводи могат да окажат някакво въздействие, — престани да говориш за онова, което съм направил. Трябваше да го направя. Ти започваш да губиш самообладание, има опасност да извършиш сериозна грешка и тъкмо от това искам да те предпазя. Аз съм вложил за нас двамата петстотин хиляди долара от градските пари, но повече за теб, отколкото за мен (това всъщност не беше вярно), а ти в такъв важен момент се колебаеш дали да защитиш интереса си или не. Не мога да те разбера. Преживяваме криза, Джордж! Всички акции спадат главоломно — не само моите и не само твоите. Това е паника, предизвикана от един пожар, и ти не можеш да разчиташ, че ще оцелееш, ако не предприемеш нещо, за да се защитиш. Казваш, че дължиш мястото си на Моленхауър и че се страхуваш от това, което той би могъл да ти направи. Ако прецениш по-внимателно и своето, и моето положение, ще видиш, че той не е в състояние да ти направи нищо, стига аз да не фалирам. Ако фалирам обаче, какво ще стане с теб? Кой ще те спаси от съдебно преследване? Дали Моленхауър или някой друг ще предложат услугите си и ще внесат вместо теб в хазната петстотин хиляди долара? Никой няма да го направи. Ако Моленхауър и останалите искаха да защитят твоите интереси, защо не ме подкрепиха днес на борсата? Ще ти кажа защо. Защото се стремят да се доберат до твоите и до моите акции от трамвайните линии и малко ги е грижа дали ти след това ще попаднеш в затвора. Бъди разумен и ме послушай! Винаги съм бил почтен към теб, не можеш да го отречеш. Благодарение на мен ти натрупа пари, много пари. Ако си разумен, Джордж, ще отидеш веднага в канцеларията си и ще ми напишеш чек за триста хиляди долара. Не се виждай с никого и не предприемай нищо, докато не свършиш тази работа. Дали ще прибавиш и тая сума към предишната, е все едно — не могат да те обесят два пъти. Никой не може да ти попречи да ми дадеш още пари, ти си градският ковчежник. Получа ли ги веднъж, аз ще успея да се оправя и ще ги върна след седмица или две — паниката все ще свърши дотогава. Важното е да възстановиш в хазната първо тези пари, а после

ще помислим и за петстотинте хиляди долара. Най-много до три месеца ще можеш да върнеш и тях. Всъщност бих могъл да се издължа и след петнайсет дни, стъпя ли отново на краката си. Нужно ми е единствено време! Не само ще си спасиш вложенията, но и никой нищо няма да може да ти направи, след като върнеш парите. Те не помалко от теб се боят от скандал. Кажу, ще го направиш ли, Джордж? Колкото Моленхауър може да те спре, толкова и аз мога да те накарам да го направиш. Бъдещето ти е в собствените ти ръце. Кажу, ще го направиш ли?

Стенър се престори, че размисля, но всъщност у него вече не бе останала и капчица смелост. Боеше се да предприеме каквото и да било. Боеше се от Моленхауър, боеше се от Каупъруд, боеше се от живота и от самия себе си. Щеше да загуби не толкова имущество и пари, колкото обществено положение и политически престиж. Малко са хората, които знаят какво усещане дава финансовата власт, какво означава да бъдеш пазител на всеобщото благо, да държиш в ръце онова, което движи живота — средствата за размяна. Мнозинството се стреми към парите не заради самите пари, а заради възможността да си достави обикновени житейски блага, докато финансистът гледа на тях като на условие за постигане на достойнство, сила и власт. Тъкмо така гледаше на парите Каупъруд, но не и Стенър. И затова Стенър охотно бе оставял Каупъруд да действа вместо него, сега обаче, когато трябваше да вникне в смисъла на предложението на Каупъруд, той беше толкова изплашен, че мислеше единствено за недоволството и гнева на Моленхауър, за възможния фалит на Каупъруд и за собствената си негодност да посрещне една истинска криза. Вече не вярваше в гениалните финансови способности на Каупъруд. Банкерът беше твърде млад, твърде отскоро участваше в играта. Моленхауър беше по-възрастен и по-богат. Както и Симпсън, както и Бътлър. Тези хора с тяхното богатство бяха за Стенър образец на сила и могъщество. И нали самият Каупъруд призна, че се намира в голяма опасност, че е притиснат до стената? Макар че при дадените обстоятелства това признание не можеше да не бъде направено, то оказа извънредно неблагоприятно въздействие върху Стенър, защото той нямаше смелост да погледне опасността в лицето.

Докато пътуваха към канцеларията, Стенър седеше до Каупъруд блед, унил, неспособен да схване бързо и ясно къде всъщност са

основните му интереси, неспособен да избере твърда, категорична линия на поведение, за да ги защити. Каупъруд влезе заедно с него, за да продължи да го убеждава.

— Е, Джордж — каза настойчиво той, — кажи най-сетне! Остава ни малко време. Не бива да губим нито минута. Хайде, дай ми парите и аз бързо ще се оправя. Не бива да губим нито минута, казвам ти. Не се оставяй тези хора да те сплашват. Те играят тяхната собствена игра, ти играй своята!

— Не мога, Франк — каза накрая с немощен глас Стенър. Суровото и властно лице на Моленхауър стоеше пред очите му и го караше да забравя дори и грижата за бъдещото си финансово положение. — Трябва да размисля. Не мога да го направя веднага. Със Стробик се разделихме тъкмо преди да се срещна с теб и той...

— За бога, Джордж — възкликна презрително Каупъруд. — Не ми говори за Стробик! Какво общо има той с нашите работи? Мисли за себе си! Мисли за това, какво ще стане с теб! Погрижи се за твоето бъдеще, остави го Стробик!

— Ясно ми е, Франк — отвърна жаловито Стенър, — но не мога да се реша. Честна дума, не мога. Ти самият каза, че не си сигурен дали ще успееш да си оправиш нещата, а искаш още триста хиляди. Това са много пари. Не мога, Франк. Наистина не мога. Не е редно. А и трябва първо да поговоря с Моленхауър.

— По дяволите, стига с тия глупости! — избухна гневно Каупъруд, поглеждайки го с нескрито презрение. — Добре, върви! Срещни се с Моленхауър! Нека той да ти каже как да прережеш собственото си гърло за негова изгода. Не е редно да ми дадеш още триста хиляди долара, а е редно да оставиш незащитени взетите вече от хазната петстотин хиляди долара и да ги загубиш! Така ли? Това ли искаш да направиш? Да ги загубиш и заедно с тях и всичко останало? Да ти кажа, Джордж, ти си се побъркал. Допускаш едно-единствено нареждане на Моленхауър да те изплаши до смърт и си готов да рискуваш и имуществото си, и репутацията си, и положението си — всичко. Даващ ли си ясна сметка какво ще стане, ако аз фалирам? Ще те осъдят, Джордж, уверявам те. Ще те пратят в затвора. Този твой приятел Моленхауър, който побърза да ти нареди какво да не правиш сега, ще бъде последният човек, който ще си мръдне пръста за теб, когато загазиш. Погледни ме в очите и ми кажи — не съм ли ти

помагал? Не съм ли водил добре работите ти досега? Какво те прихвана изведнъж? От какво се уплаши?

Стенър тъкмо се канеше да отговори нещо, разбира се, все така неуверено, когато вратата се отвори и влезе главният му помощник Албърт Стайърс. Стенър беше толкова объркан, че изобщо не го забеляза, но Каупъруд се обърна към него и несприлюдено го попита:

— Какво има, Албърт?

— Мистър Сенгстак е дошъл от името на мистър Моленхауър да се срещне с мистър Стенър.

Като чу страшното за него име, Стенър клюмна съвсем и заприлича на увехнал лист. Каупъруд забеляза това и разбра, че последната му надежда да получи тристате хиляди долара пропада може би окончателно. Но все още нямаше намерение да се предаде.

— Добре, Джордж — каза той, щом Албърт излезе, за да предаде на Сенгстак, че Стенър ще се види с него след малко, — всичко ми е ясно. Този човек те е хипнотизирал. Ти вече не можеш да действаш по собствена воля — прекалено си уплашен. Ще те оставя на мира засега. И пак ще се върна. Но, за бога, ела на себе си! Размисли добре! Казах ти какво ще стане, ако не направиш това, което искам от теб. Направиш ли го, ще бъдеш независим и богат. Не го ли направиш, чака те затвор.

След като реши да опита още веднъж да получи пари от някои банкери и борсови посредници, преди да отиде при Бътлър, той излезе бързо, скочи в двуколката, която го чакаше отвън — красиво, малко, боядисано в жълто лъскаво возило с ресори, с жълта кожена седалка, теглено от млада и напета дореста кобила, — и взе да обикаля от врата на врата, хвърляйки небрежно поводите и изкачвайки тичешком стъпалата към банки и посреднически кантори.

Всичко беше напразно. Изслушваха го внимателно и любезно, но изтъкваха несигурността на положението. Джирардската национална банка му отказа дори и един час отсрочка и той трябваше да изпрати пакет от най-важните си ценни книжа, за да покрие разликата от падането на борсовия курс. В два часа дойде вест от баща му, че като директор на Трета национална банка той бил принуден да му поиска погасяването на заема от сто и петдесет хиляди долара. Членовете на управителното тяло не били убедени в стабилността на акциите му. Каупъруд веднага написа чек за петдесет хиляди долара срещу

депозита си в същата банка, взе двайсет и пет хиляди долара от наличните си пари в кантората, поиска от фирмата „Тай и Ко“ незабавно да погаси заема си от петдесет хиляди долара, продаде за шейсет хиляди долара акции (за една трета от номиналната им стойност) от линията Грийн и Коутс — линията, с която бе сложил начало на тази своя дейност — и като събра всичко, го изпрати на Трета национална банка. Баща му изпита силно облекчение, но и дълбоко се разстрои. Той побърза да излезе по обед, за да види какво може да получи срещу собственото си имущество. Знаеше, че така подронва авторитета си, но към тази постъпка го подтикваше бащиното му сърце, пък и собствените му финансови интереси. Като ипотекира къщата си и заложи мебелите, екипажите, парцелите и акциите си, той успя да събере сто хиляди долара и ги вложи в собствената си банка на името на Франк. При създадените обстоятелства обаче тази мярка беше недостатъчна. Франк бе разчитал да получи отсрочка на всичките си заеми поне за три-четири дни. Като преценяваше положението си, в два часа следобед той си каза замислено и мрачно: „Стенър трябва на всяка цена да ми заеме триста хиляди долара — друг изход няма. А сега е време да се видя с Бътлър. Иначе, преди да удари три часът, той ще си поиска парите.“

Бързо излезе и подкара като луд двуколката към къщата на Бътлър.

ГЛАВА XXVI

Нещата се бяха променили много, след като Каупъруд бе разговарял за последен път с Бътлър. Предприемачът бе посрещнал благосклонно предложението да обедини усилията си с тези на Моленхауър и Симпсън, за да поддържа курса, но тази понеделнишка сутрин едно допълнително усложнение се бе прибавило към и без това заплетеното положение и то бе променило напълно становището на Бътлър. Когато излизаше от дома си и се канеше да се качи в двуколката си в девет часа на същия ден, в който Каупъруд така настойчиво търсеше помощта на Стенър, раздавачът му връчи четири писма и той се спря за малко, за да ги прегледа. Едното беше от предприемача О'Хигинс, негов помощник, второто — от отец Майкъл, неговия изповедник от черквата „Свети Тимотей“, който му благодареше за волните пожертвувания в полза на бедните енориаши, третото беше от „Дрексъл и Ко“ и се отнасяше до някакво вложение, а четвъртото се оказа едно анонимно съобщение, написано върху евтина хартия с лош почерк, очевидно от неграмотен човек — най-вероятно жена, което гласеше:

„Драги господине, с настоящото искам да Ви предупредя, че Вашата дъщеря Ейлийн поддържа връзка с един неподходящ за нея човек, банкера Франк А. Каупъруд. Ако не вярвате, наблюдавайте къщата с № 931 на Северна Десета улица. И сам ще се уверите.“

Нямаше нито подпис, нито някакъв друг знак, който да подсказе от кого е писмото. Бътлър реши, че то сигурно е от някой, който живее наблизко до посочения адрес. А острата му интуиция рядко го лъжеше. И наистина писмото беше написано от едно момиче, което посещаваше редовно черквата „Свети Тимотей“, живееше близо до посочения адрес, беше виждало често Ейлийн и ѝ завиждаше за красивата ѝ външност и за положението ѝ. Момичето беше слабо, бледо, неудовлетворено същество и имаше склонността да мисли, че в

постъпките си се ръководи не от озлобление, а от желание да изпълни своя морален дълг. Живееше на отсрещната страна на улицата, няколко къщи по на север от тайното убежище на Каупъруд и постепенно, с течение на времето бе открило или си бе въобразило, че е открило предназначението на въпросната къща, свързвайки факти с предположения и смесвайки всичко в едно цяло с помощта на оная тънка интуиция, която толкова често води до истината. Резултатът от всичко това беше недвусмисленото и жестоко писмо, което сега четеше Бътлър.

Ирландците са мъдри и трезвомислещи хора. Ако им се случи неприятност, те не се отчайват, а се стремят да погледнат на злото откъм по-малко черната му страна. Когато Бътлър прочете за първи път писмото, тръпки преминаха по якото му тяло. Той инстинктивно стисна зъби и присви сивите си очи. Дали беше вярно? Но ако не беше вярно, щеше ли авторът на писмото да бъде така категоричен: „Ако не вярвате, наблюдавайте къщата с № 931 на Северна Десета улица“? Нима точната и подробна информация не беше достатъчно доказателство? И дъщеря му да го позори с човека, който предната вечер бе идвал при него да го моли за помощ и за когото той бе направил толкова много! В съзнанието му по-ярко от всеки друг път изникна образът на неговата очарователна и изискана дъщеря, а в същото време проблесна и прозрението за истинската същност на Франк Алджърнън Каупъруд. Как не беше доловил досега коварството на този човек? И ако наистина между Каупъруд и Ейлийн е имало нещо, как не го е забелязал?

Родителите често проявяват прекалена увереност в добродетелите на своите деца и времето само засилва тази увереност. Щом нищо лошо не се е случило досега, значи няма и занаят да се случи. Те виждат децата си всеки ден, но ги виждат с очите на обичта. Тази силна обич ги кара да смятат, че техните деца са не само хубави, но и по-добри от чуждите и затова не са податливи на вредни увлечения. Мери естествено е добро момиче — е, малко е буйничка, но какво лошо би могло да ѝ се случи? Джон е честно и сериозно момче — нима би могъл да постъпи недостойно? Повечето родители се стъписват, когато внезапно и случайно открият някакво провинение на някое от своите деца. „Моят Джон! Моята Мери! Невъзможно!“ А то е възможно. Напълно възможно. Напълно вероятно. Някои родители

поради липса на опит или неразбиране — или и двете заедно — веднага стават груби и жестоки. Те се чувстват безкрайно огорчени, като си помислят колко нежност са отдали и колко жертви са направили. Други се отчайват, съкрушени от непостоянството и несигурността на живота, от мисълта за неведомите пориви на човешката душа. Трети, преминали през изпитанията на живота или надарени с ум и интуиция — или и с двете, — оценяват тези провинения като проява на оная магия, която наричаме живот, и знаят, че е напразно да се борят с нея освен с много изтънчени и хитри средства, затова се стремят да виждат нещата в по-добра светлина и сключват примирие, за да имат време да размислят. Мислещите знаят, че животът е неразгадаема тайна. Останалите си въобразяват, че могат да променят нещо, и напразно се вълнуват и тревожат.

И тъй Едуард Бътлър, надарен с ум човек, преминал през тежки житейски изпитания, стоеше на прага на къщата си и държеше в голямата си груба ръка листчето евтина хартия, което съдържаше такова страшно обвинение срещу дъщеря му. Той си я припомни като съвсем малко момиченце — Ейлийн беше първата му дъщеря, — припомни си колко силно я бе обичал през всичките тези години. Тя беше красиво дете — колко пъти златисточервеникавата ѝ косица бе лежала разпиляна върху гърдите му, колко пъти коравите му и груби пръсти бяха милвали нежните ѝ бузки! Ейлийн, неговата красива и жизнерадостна, вече двацет и три годишна дъщеря. Потънал в мрачни, неприсъщи за него тъжни размисли, Бътлър не можеше да реши как да приеме случая, какво да каже, как да постъпи. Най-сетне призна пред самия себе си, че не е сигурен какво точно трябва да направи. Ейлийн! Ейлийн! Неговата Ейлийн! Ако майка ѝ научи, това ще я съкруши. Тя не бива да знае! И все пак дали наистина не бива?

Бащиното сърце! По различни и неведоми пътища броди любовта на хората. Любовта на майката стои над всичко, тя е първична, едновременно егоистична и себеотрицателна. Тя е несравнима. Любовта между съпруга и съпругата или между любовника и любовницата е едно обещание за взаимна обич и нежност, едно споразумение за партньорство в любовната битка. Любовта на бащата към сина или дъщерята, когато тази любов съществува, е великодушна, щедра, обагрена с тъга и размисъл, даваща, без да очаква отплата; тя прилича на отношението към

изпаднал в беда странник, комуто казваш: „Здравей!“ и „На добър час!“ — странник, за когото си готов да направиш всичко, за да го предпазиш по пътя му; тя е трезва преценка за достойнства и недостатъци, тя скърби за неуспеха и се гордее с постиженията. Тя е оня красив цвят на мъдростта, който почти никога не иска нещо за себе си, а се стреми само да дава — разумно и щедро. „Дано синът ми да преуспее! Дано дъщеря ми да бъде щастлива!“ Кой не е чувал тези страстни пожелания, родени от бащинската мъдрост и любов?

На път към търговския център Бътлър прехвърляше малко хаотично и непривично бързо през мудния си ум всички всевъзможни последици от това неочаквано, печално и тревожно откритие. Нима Каупъруд се е наситил вече на жена си? Защо е трябвало да посяга тъкмо на неговия (на Бътлър) дом и да установява тази недостойна тайна връзка? Имаше ли вина и Ейлийн? Тя не беше глупава. Би трябвало да знае какво върши. Беше добра католичка или поне беше възпитана в такъв дух. През всичките тези години редовно се бе изповядвала и причестявала. Наистина Бътлър беше забелязал, че напоследък тя доста често намираше оправдания да си остава у дома в неделните дни, но все пак посещаваше черквата. А сега, сега... Тук той стигаше до задънена улица и мислено се връщаше към първопричината на нещата и започваше всичко отново.

Изкачи бавно стълбите към кантората си. Влезе, седна и отново потъна в мисли. Мина десет часът, мина и единайсет. Синът му на няколко пъти се опита да го занимае с някакъв важен въпрос, но като разбра, че той продължава да бъде в лошо настроение, го остави да си размишлява на спокойствие. Стана дванайсет часът, после един. Бътлър продължаваше да седи на същото място и да мисли, когато му съобщиха, че е дошъл Каупъруд.

След като не намери Бътлър у дома му, а не успя да зърне и Ейлийн, Каупъруд бързо се отправи към кантората на предприемаческата компания „Едуард Бътлър“, която в същото време се занимаваше и с някои от вложенията на Бътлър в трамвайните линии. Фирмата заемаше партерния етаж, който бе разделен на обичайните канцеларски помещения за счетоводителите, за пътните надзиратели, за касиера и така нататък. Оуен и баща му имаха в дъното малки, но красиво подредени кабинети, където се сключваха всички важни сделки на компанията.

Странно, но по някаква интуиция, която толкова често предшества една или друга неприятност, Каупъруд мислеше тъкмо за Ейлийн, докато пътуваше. Мислеше за връзката си с нея и за обстоятелството, че сега отива при баща ѝ да търси помощ. Докато се изкачваше по стълбите, изпита някакво лошо предчувствие, но тъй като беше човек със силен характер, не си позволи да му се поддаде. Само един поглед към Бътлър му бе достатъчен, за да разбере, че нещо не е наред. Старият предприемач не го посрещна с обичайното дружелюбие, погледът му беше мрачен, от лицето му лъхаше студенина, каквато Каупъруд не си спомняше да бе долавял преди. Той веднага разбра, че има и нещо друго освен намерението да му откаже помощ и да си поиска парите. Какво ли може да е? Ейлийн? Сигурно е тя. Навярно някой му е намекнал нещо. Често ги бяха виждали заедно. Е, дори и така да е, не може да се докаже. А от него Бътлър няма да разбере нищо. Но парите? Тях сигурно ще си ги поиска. За допълнителен заем очевидно беше излишно да отваря дума.

— Дойдох да ви видя във връзка с парите, които ви дължа, мистър Бътлър — каза направо Каупъруд с обичайната си непринуденост. Нито поведението, нито лицето му издаваха, че е забелязал промяната.

Бътлър, който беше сам в стаята — Оуен се намираше в съседното помещение, — го изгледа мрачно изпод рунтавите си вежди.

— Тези пари ще ми трябват — каза рязко той.

Някакъв отдавна неизпитван ирландски гняв заклокочи в гърдите му при вида на този самоуверен и хладнокръвен похитител на честта на неговата дъщеря и той го погледна заплашително право в очите, като си помисли за тяхната непристойна връзка.

— От начина, по който се развиха нещата тази сутрин, разбрах, че може би наистина ще ви трябват — отвърна със спокоен глас и без да трепне Каупъруд. — Доколкото мога да преценя, положението е сериозно.

— Да, сериозно е и няма скоро да се оправи, струва ми се. Държа да прибера още днес всичко, което имам да вземам. Не мога да чакам.

— Разбирам ви — отвърна Каупъруд, който усещаше, че разговорът може да тръгне в опасна посока. Старият човек явно беше ядосан. По някаква причина той го дразнеше с присъствието си, нещо повече: предизвикваше гнева му. Каупъруд вече беше сигурен, че е

заради Ейлийн, че Бътлър или е научил, или подозира нещо. Най-добре беше да се престори, че има бърза работа, и да приключи срещата. — Съжалявам. Очаквах да получа отсрочка, но какво да се прави. Ще набавя парите и ще ви ги изпратя веднага.

Той се обърна и бързо тръгна към вратата.

Бътлър стана. Беше възнамерявал да проведе срещата по съвсем друг начин, да разобличи, дори да удари този човек. Беше се канил да подхвърли някаква предизвикателна забележка, която да накара Каупъруд да му отвърне, и тогава той открито да го обвини. Но Каупъруд си бе отишъл — спокоен и самоуверен както винаги.

Старият човек беше объркан, разочарован и разярен. Той отвори малката врата, която водеше към съседната стая, и извика:

— Оуен!

— Да, татко.

— Прати някого в кантората на Каупъруд за парите.

— Значи реши да си ги поискаш?

— Да.

Оуен се изненада от неприкрития гняв на баща си. Почуди се каква ли може да бъде причината, но реши, че баща му и Каупъруд са си разменили някоя и друга остра дума. Отиде в стаята си, написа съответното искане и повика един служител. Бътлър се приближи до прозореца и се загледа навън. Трудно му беше вече да сдържа гнева, горчивината и ожесточението си.

— Негодник такъв! — неочаквано и за самия себе си възкликна глухо той. — Няма да го оставя на мира, докато не му взема и последния долар! Ще го пратя в затвора, ще го пратя! Ще го смажа! Ще види той!

Стисна големите си юмруци и изскърца със зъби.

— Ще го поставя на мястото му! Ще го разоблича! Мошеникът му с мошеник! Мръсен негодник!

За първи път в живота му го обземаше такава неукротима, жестока ярост.

Той закрачи из кабинета, обмисляйки какво да направи. Ще попита Ейлийн — да, тъкмо това ще направи. Ако лицето или устните ѝ му подсказват, че подозрението му е основателно, тогава ще се разправи с Каупъруд. Историята с градския ковчезник беше добре дошла. Участието на Каупъруд в нея от гледна точка на закона не беше

престъпление, но можеше да се направи така, че да се превърне в престъпление.

Бътлър нареди на един служител да каже на Оуен, че излиза за малко, качи се на един трамвай и си отиде у дома, където завари по-голямата си дъщеря, която тъкмо се канеше да излиза. Беше облечена в рокля от пурпурно кадифе, обточена с тесен плосък сърмен галон, а на главата си бе сложила фрапантен пурпурен тюрбан, украсен също със сърма. Беше обута със съвсем нови ботинки от бронзово на цвят шевро, а на ръцете си имаше дълги ръкавици от светлолилав велур. На ушите ѝ се полюляваха дълги обици от черен кехлибар — предпочитаното от нея напоследък украшение. Като я видя, старият ирландец по-ясно отвсякога осъзна, че е отгледал птичка с рядко оперение.

— Къде отиваш, дъще? — попита той, като доста несполучливо се опита да прикрие страха, мъката и стаения си гняв.

— В библиотеката — отвърна тя непринудено, но веднага долови, че баща ѝ е в особено настроение. Лицето му беше навъсено. Изглеждаше някак уморен и унил.

— Качи се за малко в кабинета ми — каза той. — Искам да поговоря с теб, преди да излезеш.

За Ейлийн тази покана прозвуча странно и събуди у нея и любопитство, и почуда. Баща ѝ нямаше навик да я вика в кабинета си, и то тъкмо когато тя се готви да излиза. Л и поведението му в случая подсказваше, че необичайната покана предвещава и разговор за нещо необичайно. Ейлийн като всеки човек, който нарушава строгите морални норми на своето време, съзнаваше, усещаше какви пагубни последици би имало разкриването на тайната ѝ. Често се бе питала как ли ще постъпят близките ѝ, ако научат за връзката ѝ, но никога не бе успявала да си отговори. Баща ѝ беше своенравен човек, но тя не помнеше случай да се е отнесъл грубо или поне строго към някой член на семейството и най-малко към нея — неговата любимка. Струваше ѝ се почти невъзможно нещо да разколебае голямата му обич към нея — каквото и да било то. И все пак не беше съвсем сигурна.

Бътлър тръгна нагоре по стълбата тежко, сякаш забиваше големите си ходила в стъпалата. Ейлийн го последва, като не пропусна мимоходом да се огледа във високото стенно огледало в хола. Колко е хубава, а кой знае какво я чака сега! Какво би могъл да иска баща ѝ от

нея? Като си зададе този въпрос, руменината в миг изчезна от страните ѝ.

Бътлър влезе в душния си кабинет и седна в голямото кожено кресло, което по размерите си не съответстваше на останалите мебели освен на писалищната маса. От другата страна на масата срещу прозореца имаше едно кресло, на което той канеше ония, чието изражение искаше да следи. Когато Ейлийн влезе, той ѝ посочи креслото — а това я изплаши допълнително и каза:

— Седни там!

Тя седна, без все още да разбира намеренията му. Изведнъж си спомни обещанието, което бе дала на Каупъруд — да отрича всичко, каквото и да се случи. Ако баща ѝ очаква да изтръгне от нея нещо по този въпрос, няма да успее. Длъжна е да устои заради Франк, реши тя. Красивото ѝ лице придоби твърд и упорит израз. Ейлийн стисна малките си равни бели зъби и баща ѝ разбра, че тя се готви да се защитава срещу евентуално нападение. Това потвърди опасенията му, че е виновна, и мъката, срамът, огорчението го завладяха с още по-голяма сила, и той още по-остро осъзна колко е нещастен. Затършува из левия джоб на жакета си и измъкна от купа всевъзможни листчета фаталното, написано на евтина хартия съобщение. Докато изваждаше от малкия плик самото писмо и го разгъваше, без да каже нито дума, големите му пръсти трепереха. Ейлийн наблюдаваше лицето и ръцете му и се чудеше какво ли държи. Той ѝ подаде малкия лист, който почти се губеше в голямата му ръка, и каза:

— Прочети това!

Ейлийн взе листа и за миг изпита облекчение, че може да сведе поглед. Но това облекчение трая само миг, защото трябваше отново да срещне погледа на баща си.

„Драги господине, с настоящото искам да Ви предупредя, че Вашата дъщеря Ейлийн поддържа връзка с един неподходящ за нея човек, банкера Франк А. Каупъруд. Ако не вярвате, наблюдавайте къщата с № 931 на Северна Десета улица. И сам ще се уверите.“

Въпреки че Ейлийн се стараяше да се владее, руменината от страните ѝ се отдръпна, за да ги залее веднага отново като гореща буйна вълна.

— Ах, каква лъжа! — възкликна тя, като погледна баща си в очите. — Да пишат за мен такова нещо! Как се осмеляват? Това е истинско безобразие!

Старият Бътлър я наблюдаваше внимателно. Той не се остави да бъде заблуден от словесния ѝ изблик. Знаеше много добре, че ако беше наистина невинна, тя щеше да скочи на крака и да изрази с цялото си същество, рязко и категорично своето възмущение. А сега единственият видим израз на гнева ѝ бе високомерният ѝ поглед. И тъкмо това му даде доказателство за вината ѝ.

— А ти откъде знаеш, дъще, че не съм изпратил някой да наблюдава къщата? — попита той, поглеждайки я изпитателно. — Откъде знаеш, че не са те видели да влизаш там?

Само тържественото обещание, което Ейлийн бе дала на своя любим, я спаси от тази уловка. Тя пребледня от уплаха, но веднага си спомни, че Франк я бе предупредил да внимава какво ще каже, ако бъде разкрита връзката им.

— Това е лъжа! — с леко треперещ глас възкликна тя. — Никога не съм била в тази къща и никой не ме е виждал да влизам там. Как можеш да ми задаваш такъв въпрос, татко?

Разкъсван между съмнението и увереността във вината на дъщеря си, Бътлър все пак не можеше да не се възхити от нейната смелост — тя така спокойно и самоуверено лъжеше, за да се защити. А красотата ѝ още повече подсилваше неговото възхищение. Как да постъпиш с такава жена? Тя вече не беше десетгодишно момиченце, за каквото той все още продължаваше да я смята понякога.

— Не бива да твърдиш това, ако не е вярно, Ейлийн — каза той. — Не бива да лъжеш. Скверниш вярата си. Кой ще изпрати такова писмо, ако не е сигурен, че казва истината?

— Това не е вярно — настоя Ейлийн, като се преструваше на разгневена и оскърбена. — И смятам, че нямаш право да ми говориш така. Никога не съм била в тази къща и нямам нищо общо с мистър Каупъруд. Аз едва се познавам с този човек, виждала съм го съвсем случайно.

Бътлър мрачно поклати глава.

— Това е голям удар за мен, дъще. Много голям удар — каза той. — Искам да повярвам на думите ти, но много тежко ще ми бъде, ако разбере, че ме лъжеш. Не съм пращал никого да наблюдава къщата.

Получих писмото едва тази сутрин. Написаното в него може и да не е вярно. И ми се иска да не е вярно. Излишно е да спорим повече. И все пак, ако писмото не лъже съвсем и ти не си отишла твърде далеч, опитай се да спасиш честта си, върни се в правия път. Помисли за майка си, за сестра си и за братята си, помисли за църквата, която те е възпитала, за доброто ни име, което трябва да пазим. Ако вършиш нещо грешно и хората във Филадельфия го научат, колкото и да е голям градът, няма да ни побере. Твоите братя трябва да си създадат положение, тяхното бъдеще е тук. Ти и сестра ти ще пожелаете да се омъжите някой ден. Как ще погледнеш хората в очите и как ще искаш да заемеш някакво място сред тях, ако вършиш това, за което пише в писмото, и то се разчуе?

Гласът на стария човек бе станал хриплив от непознатата досега, непривична за него мъка, която го бе обзела. Той не искаше да повярва, че дъщеря му има вина, макар да знаеше, че е така. Беше суров и силно религиозен човек и дългът му повеляваше да я осъди строго, но сърцето не му даваше да изпълни този дълг. Някои бащи на мое място биха изгонили дъщеря си, разсъждаваше той, други, след като се уверят напълно, сигурно биха убили Каупъруд. Но той не можеше да следва този път. Ако трябва да отмъщава, ще отмъщава с финансови и политически средства — ще прогони него, мерзавеца, а не нея. Защото не можеше дори и да помисли за някаква крайна мярка спрямо Ейлийн.

— О, татко — възкликна Ейлийн, като прибягна до немалките си артистични способности, за да се представи за обидена, — как можеш да говориш така, след като знаеш, че не съм виновна? След като те уверявам в това?

Старият ирландец прозря преструвката ѝ и изпита дълбока мъка, защото разбра, че една от най-скъпите му надежди рухва. Той бе очаквал дъщеря му да заеме добро място в обществото, да се омъжи щастливо. Мнозина достойни млади хора биха били щастливи да се оженят за нея и тя би могла да има чудесни деца, които да го радват на старини.

— Нека не говорим повече за това сега, дъще — каза той уморено. — Ти ми беше много скъпа през всичките тези години и ми е трудно да повярвам, че си извършила нещо лошо. И не искам да повярвам, бог ми е свидетел. Вече не си малка и ако вървиш по лош път, не бих могъл да направя нищо, за да те спра. Мога да те изгоня,

както биха постъпили много бащи, не желая обаче да прибягвам до такава мярка. Но ако наистина вършиш нещо лошо — той вдигна ръка, за да възпре опита на Ейлийн да възрази, — запомни, че рано или късно ще открия истината и Филадельфия ще стане тясна за мен и за човека, който ми нанесе това оскърбление. Ще го пипна — възкликна яростно той и се изправи, — ще го пипна и тогава...

Бътлър извърна почервенялото си от гняв лице към стената и Ейлийн веднага разбра, че към всички други неприятности, които можеха да се струпат върху главата на Каупъруд, му се прибавяше и битка с баща ѝ. Дали заради това Франк се бе държал така хладно с нея предишната вечер?

— Майка ти би умряла от мъка само при мисълта, че някой може да каже нещо срещу теб — продължи Бътлър с разтреперан глас. — Този човек има семейство — жена и деца. Нямах право да вършиш нещо, което ще ги нарани. Те и без това ще имат достатъчно неприятности в най-близко време, ако не се лъжа. — Бътлър леко стисна зъби. — Красиво момиче си. Млада си. Богата си. Десетки млади хора биха се гордели да те направят своя съпруга. Мисли, каквото мислиш, прави, каквото правиш, но не си пропилявай живота. Не лишавай душата си от безсмъртието на праведните. Не разбивай сърцето ми.

У Ейлийн беше развито чувството за състрадание и сега, раздвоена между обичта към баща си и любовта към Франк, беше готова да се разплаче. Тя от все сърце жалеше баща си, но и предаността ѝ към Франк беше непоколебима. Искаше да каже още нещо, да продължи да отхвърля обвиненията, но разбра, че е безполезно. Баща ѝ знаеше, че лъже.

— Добре, наистина няма смисъл да говорим повече, татко — каза тя и стана. Навън светлината на деня чезнеше. Входната врата долу хлопна, а това означаваше, че се е прибрал някой от братята ѝ. Ейлийн вече нямаше желание да се разходи до библиотеката. — Едва ли ще ми повярваш, но още веднъж искам да ти кажа, че съм невинна.

Бътлър вдигна голямата си ръка, за да я накара да замълчи. Тя разбра, че баща ѝ знае за тайната ѝ връзка и че е излишно този мъчителен разговор да продължава повече. Обърна се и си излезе силно притеснена. Бътлър изчака стъпките ѝ да заглъхнат долу в хола.

Стана. И отново сви големите си юмруци.

— Негодник! — възкликна той. — Негодник! Ще го прогоня от Филадельфия, дори това да ми струва и последния долар, който имам.

ГЛАВА XXVII

За пръв път в живота си Каупъруд се срещаше с един интересен психологически феномен — оскърбеното родителско чувство. Не беше съвсем сигурен какво точно бе разгневило така силно Бътлър, но се досещаше, че причината е Ейлийн. И той самият беше баща. Не виждаше у сина си Франк младши никакви особени достойнства. Но към малката Лилиан с нейното изящно крехко телце, с русата коса, която като ореол обгръщаше главичката ѝ, той имаше голяма слабост. Тя обещавахе да стане очарователна жена и той щеше да направи всичко възможно, за да ѝ осигури добро бъдеще. Често я наричаше гальовно „моето мъниче“ с „оченца мъниста“, с „краченца котешки лапички“, с „шепички петачета“. Детето обожаваше баща си, не пропускаше случай да застане до стола му в библиотеката, във всекидневната, в трапезарията или до бюрото в кабинета и да му задава всевъзможни въпроси.

Чувството към собствената му дъщеря му помагаше да разбере какво изпитва Бътлър към Ейлийн. Той се питаше как ли би постъпил, ако неговата малка Лилиан беше на годините на Ейлийн и с нея се случеше подобно нещо, и си отговаряше, че едва ли би страдал толкова и едва ли би карал и нея да страда. Родителите трудно могат да налагат своята воля на децата си, които в по-голяма или в по-малка степен водят свой собствен живот, освен ако самите деца не са по природа послушни и склонни да се подчиняват.

Франк мрачно се усмихна при мисълта какъв порой от удари му бе нанесла съдбата в последно време. Пожарът в Чикаго, злополучното отсъствие на Стенър в най-важния момент, безразличието на Бътлър, Моленхауър и Симпсън към участта на Стенър и към собствената му участ. А сега отгоре на всичко и вероятното разкритие на връзката му с Ейлийн. Все още не беше напълно сигурен, че наистина е разкрита, но интуицията му подсказваше, че не греша. Най-много се безпокоеше от това, как ще постъпи и какво ще каже Ейлийн, ако баща ѝ я подложи на разпит. Да можеше да се види с нея! Нямахше обаче нито миг за

губене, ако незабавно трябваше да урежда връщането на парите на Бътлър и да се подготвя да посрещне всички искания за погасяване, които щяха да му бъдат предявени днес или утре. Не успее ли да плати, трябва да обяви фалит. Ето защо реши да не мисли за гнева на Бътлър и опасността, надвиснала над Ейлийн и над самия него, и да насочи цялото си внимание към това, как да оправи финансите си.

Побърза да посети Джордж Уотърман, Дейвид Уигин, брата на жена му, който сега имаше добро материално положение, Джоузеф Зимерман, богатият търговец на манифактура, с когото бе имал делови отношения в миналото, съдията Кичън, който сам, без помощта на посредници, правеше сделки за огромни суми, щатския ковчезник Фредерик Ван Ностранд, който имаше вложения в местните трамвайни линии, и още много други. От всички, към които се обърна, един наистина не можеше да направи нищо за него, друг се страхуваше, трети алчно пресмяташе възможностите да сключи изгодна сделка за сметка на Каупъруд, четвърти бе твърде предпазлив и предпочиташе да изчака. Всички веднага се досещаха какво е истинското му положение и искаха време да размислят, а тъкмо време не достигаше на Каупъруд. Съдията Кичън се съгласи да му заеме нищожната сума от трийсет хиляди долара. Джоузеф Зимерман си позволи риска да му даде двайсет и пет хиляди. Накрая стана ясно, че ще събере общо седемдесет и пет хиляди долара, залагайки срещу тях акции с двойно по-голяма стойност; но това беше смешно малка сума. Той пресметна всичко до долар и установи, че или трябва да намери още двеста и петдесет хиляди долара освен сегашната си наличност, или да обяви своята неплатежоспособност. Това щеше да се разбере до два часа на следващия ден. Не успее ли да намери изход, ще бъде вписан като фалирал в доста главни счетоводни книги във Филадельфия.

Какъв удар за човек, който съвсем доскоро бе летял така нависоко в мечтите си! Преди всичко държеше да уреди задължението си от сто хиляди долара към Джирардската национална банка. Това беше най-важната банка в града и ако успееше да запази благоволенieto й, погасявайки бързо заема си, можеше да разчита на нейната подкрепа и в бъдеще, каквото и да е то. В момента обаче не виждаше как би могъл да го направи. Реши все пак след известно размишление да изпрати акциите, които съдията Кичън, Зимерман и останалите се бяха съгласили да приемат, и да вземе техните чекове

или налични пари още тази вечер. След това щеше да убеди Стенър да му даде чек за шейсет хиляди долара срещу сертификатите от градския заем, които беше купил сутринта на борсата. От тези шейсет хиляди щеше да вземе двайсет и пет хиляди, за да допълни сумата, която дължеше на банката, а на него щяха да му останат трийсет и пет хиляди.

Единственият уязвим момент на този план бе, че той можеше да представи в още по-неблагоприятна светлина манипулациите му с тези сертификати. Когато ги купи сутринта, той не ги депозира веднага в амортизационния фонд, както бе длъжен да направи (те бяха донесени в кантората му в един и половина), а веднага ги заложи, за да погаси друг заем. Това беше рискован ход, след като го застрашаваше фалит, и той не беше сигурен дали ще бъде в състояние да ги откупи.

Но при съществуващото между него и градския ковчезник споразумение (незаконно, разбира се) — разсъждаваше Каупъруд — подобна сделка би могла да изглежда допустима и почти законна, дори и той да фалира, тъй като беше задължен да се отчита пред ковчезничеството едва в края на месеца. Ако фалира и в амортизационния фонд не се открият тези сертификати, той можеше да каже, че просто е забравил да ги внесе поради навика си — и това нямаше да бъде лъжа — да изчаква определения срок за отчитане. Ето защо получаването на чек срещу тези недепозирани сертификати, дори и да не бе напълно съвместимо със закона и морала, беше оправдано от гледна точка на установената практика. При възможността градът да бъде оцетен с петстотин хиляди долара прибавянето на още шейсет хиляди нямаше да има съществено значение — загубата щеше да възлезе общо на петстотин и шейсет хиляди долара. Въпреки неотложната му нужда от пари предпазливостта на Каупъруд надделя и той реши, преди да поиска чека, още веднъж да настоя пред Стенър да му даде необходимите му триста хиляди долара и ако Стенър и този път му откаже, тогава да предяви правата си. По всяка вероятност Стенър нямаше да се сети да попита дали сертификатите са внесени в амортизационния фонд или не. Ако попиташе, щеше да го излъже — и толкова.

Каупъруд се върна в кантората си, намери писменото искане на Бътлър, което бе очаквал, написа до Трета национална банка чек за сто хиляди долара, които любящият му баща беше внесъл на негово име, и

го изпрати в кантората на Бътлър. Имаше и друга записка — от Албърт Стайърс, секретаря на Стенър, — с която го уведомяваше да не купува и да не продава повече сертификати от градския заем, тъй като — до второ нареждане — такива сделки нямало да бъдат признавани за валидни. Каупъруд веднага разбра кой стои в дъното на това предупреждение. Стенър, е разговарял или с Бътлър, или с Моленхауър и те са го сплашили. Въпреки това той се качи в двуколката и се отправи към канцеларията на градския ковчежник.

След последното посещение на Каупъруд Стенър бе разговарял отново със Сенгстак, а също и със Стробик и някои други — всички те бяха изпратени при него, за да му вдъхнат такъв страх, че да не си позволява повече никакви финансови операции. И наистина бяха успели да му внушат да се противопоставя на каквото и да е искане на Каупъруд. Стробик също беше доста разтревожен. Той, Уайкрофт и Хармън също бяха вземали пари от хазната — много по-малки суми, разбира се, защото не притежаваха финансовия гений на Каупъруд — и се безпокояха дали ще успеят да върнат това, което дължаха, преди да се е разразила бурята. Не беше изключено, ако Каупъруд фалираше и се установяха липсите в касата на Стенър, да се стигне до щателна проверка на целия бюджет и тогава щяха да излязат наяве и техните спекулации. Ето защо трябваше да върнат незабавно онова, което дължаха, за да не бъдат подведени под отговорност за злоупотреба.

— Отиди при Моленхауър и му разкажи всичко — посъветва Стробик Стенър малко след като Каупъруд си бе излязъл от канцеларията. — На него дължиш тази служба. Той настояваше за твоето назначаване. Разкажи му какво е положението ти и го попитай какво да правиш. Той сигурно ще ти каже как точно да постъпиш. Ако искаш да ти помогне, предложи му акциите си. Нямах друг избор. Сам не можеш да си помогнеш. Прави, каквото правиш, но не давай на Каупъруд нито долар повече. Заради него затъна така дълбоко, че ще ти бъде трудно да изплуваш. Помоли Моленхауър да ти помогне, като накара Каупъруд да върне парите. Той може би ще успее да му повлияе.

Разговорът им продължи все в този дух и след това Стенър се втурна като обезумял към кантората на Моленхауър. Беше толкова уплашен, че едва си поемаше дъх, и беше готов да падне на колене пред този американизиран немец, пред този финансов магнат и

политически деец. Ох, дано мистър Моленхауър пожелае да му помогне! Дано успее да се измъкне от тази каша, без да попада в затвора!

— Ох, господи! Ох, господи! Ох, господи! — не спираше да си повтаря той, докато вървеше. — Какво да правя?

Хенри А. Моленхауър, груб и непоколебим политически лидер, преминал през сурова житейска школа, се държеше така, както би се държал всеки като него при такива трудни обстоятелства.

Като си припомняше онова, което му беше казал Бътлър, той пресмяташе доколко би могъл да се облагодетелства от положението. Добре би било — ако е възможно, и без да се компрометира, разбира се — да вземе всички акции от трамвайните линии, които притежава Стенър. Борсовите му посредници лесно можеха да ги прехвърлят на някое подставено лице, което от своя страна щеше след това да ги прехвърли на него (Моленхауър). Стенър трябваше да бъде притиснат здраво този следобед, а въпросът за липсата от петстотин хиляди долара в хазната Моленхауър все още не знаеше как ще се реши. Ако Каупъруд не можеше да върне парите, градът естествено щеше да ги загуби, но скандалът трябваше да бъде потулен, докато не минат изборите. Освен ако останалите политически лидери не проявиха по-голямо великодушие, отколкото Моленхауър допускаше, Стенър щеше да бъде публично разобличен, арестуван, съден и осъден на затвор, а имуществото му щеше да бъде конфискувано, макар че наказанието му лесно можеше да бъде смекчено от губернатора, щом веднъж стихнеше общественото негодувание. Никак не го интересуваше въпросът, дали постъпката на Каупъруд е подсъдна. И едва ли беше. Хитър човек като него знае как да се пази. Но ако имаше някакъв начин да бъде прехвърлена вината върху Каупъруд, така че ковчежникът и партията да останат неопетнени, той не би възразил. Най-напред обаче искаше да научи всички подробности за отношенията между Стенър и младия banker, а междуременно да присвои каквото може от Стенър.

Щом го въведоха при мистър Моленхауър, уплашеният ковчежник рухна изнемощял в едно кресло. Той беше напълно паднал духом, самообладанието и смелостта му се бяха изчерпали докрай.

— Какво има, мистър Стенър? — попита тежко и авторитетно Моленхауър, преструвайки се, че не знае причината за посещението му.

— Дойдох по въпроса за заемите, които съм давал на мистър Каупъруд.

— И какво искате да ми кажете за тях?

— Ами... той ми дължи, по-точно, дължи на градската хазна петстотин хиляди долара и аз научих, че ще фалира и че няма да може да ги върне.

— Кой ви каза това?

— Мистър Сенгстак, а после ме посети и мистър Каупъруд. Той ми каза, че му трябват още пари, иначе щял да фалира, и ми иска нови триста хиляди долара. Били му крайно необходими.

— Така ли? — попита строго мистър Моленхауър и се направи на силно изненадан. — През ум не бива да ви минава да го правите. И без това сте затънали здравата. Попита ли ви защо му отказвате, пратете го при мен. Не му отпускайте нито долар повече. Направите ли го и се стигне дотам, че ви подведат под отговорност, съдът ще бъде безпощаден към вас. И бездруго ще бъде трудно да ви се помогне. Ако обаче не му дадете нищо повече, тогава ще видим дали ще може да се направи нещо. Не е изключено, но не мога да кажа със сигурност. От хазната обаче не бива да излизат повече никакви пари, които да улесняват нечисти сделки. Достатъчни са и съществуващите вече затруднения.

Той изгледа Стенър заплашително. А Стенър, разтреперан и напълно сломен, долавяйки някакво смътно обещание за пощада в думите на Моленхауър, се свлече от креслото, падна на колене, склочи ръце и ги вдигна молитвено нагоре като религиозен фанатик пред образа на някой светия.

— О, мистър Моленхауър — каза той, задавяйки се от ридания, — не съм имал намерение да направя нищо лошо. Стробик и Уайкрофт твърдяха, че няма нищо нередно. Та нали вие ме изпратихте при Каупъруд. Позволих си да направя само това, което смятах, че са правили и другите. И мистър Боуд е вършил същото. Чрез „Гай и Ко“. Имам жена и четири деца, мистър Моленхауър. Най-малкият ми син е едва на седем години. Помислете за децата ми, мистър Моленхауър! Представете си какво ще означава за тях арестуването ми! Не искам да отивам в затвора. Не мислех, че върша нещо нередно — честна дума, не мислех. Готов съм да дам всичко, което притежавам. Можете да

вземете акциите ми, къщите ми, парцелите — всичко. Само ме спасете! Няма да допуснете да ме пратят в затвора, нали?

Пълните му пребелели устни потръпваха нервно, едри, горещи сълзи се стичаха по бледите му доскоро, а сега силно почервенели бузи. Той представляваше една от ония почти невероятни, но всъщност толкова неподправени картини на човешко падение, каквито големите финансови магнати и политически лидери имат възможност доста често да наблюдават през живота си.

Моленхауър го гледаше спокойно и замислено. Колко пъти му се беше случвало такива слаби хора, не по-безчестни от самия него, но непритежаващи неговата смелост и неговата хитрост, да го молят за милостта му по същия начин — не на колене в буквалния смисъл на думата, разбира се. За него, както и за всеки прозорлив и с богат опит човек, животът беше нещо необяснимо, нещо, подобно на объркано къльбо. Какво всъщност представляват така наречените нравствени принципи и норми? Например този човек, Стенър, смята себе си за безчестен, а него, Моленхауър — за честен. Той се самообвинява в грях и го моли за милост, както би молил един праведник, един светец. А всъщност Моленхауър добре знаеше, че е само по-хитър, по-прозорлив, по-пресметлив, но не и по-малко безчестен. На Стенър му липсваше не морал, липсваша му душевна сила и ум. И тъкмо липсата на тези неща беше неговото главно престъпление. Има хора, които вярват в някакви измислени правила за почтеност, в някакъв идеал за човешко поведение, напълно откъснат от действителния живот. Приложат ли на практика обаче тези безсмислени правила, те неизбежно стигат до финансова (не нравствена — това Моленхауър не би казал) гибел. Обикновено те са хора безлични, лишени от замах. Те са окаяни, жалки мечтатели. Той не можеше да обясни на Стенър всичко това, дори и да искаше. А той и не искаше. За съжаление щеше да пострада и семейството на ковчежника. Мисис Стенър навярно бе помагала усърдно на мъжа си, за да се измъкнат от крайната бедност, да заемат по-добро място в обществото. И сега тази злощастна случайност, този чикагски пожар щеше да ги погуби. Странно наистина! Ако имаше нещо, което го караше да се съмнява в съществуването на доброто и всемогъщо провидение, това бяха непредвидимите, връхлитащи като гръм от ясно небе бури —

финансови, социални и каквито и да било други, — които толкова често носят разорение за хиляди хора.

— Изправете се, Стенър — каза спокойно той след малко. — Не бива да давате воля на чувствата си. Престанете да плачете! Бедите не се оправят със сълзи. Обмислете добре всичко. Може би положението ви не е чак толкова лошо.

При тия думи на Моленхауър Стенър се примъкна обратно в креслото, извади носната си кърпа и захлипа отчаяно в нея.

— Ще направя, каквото ми е възможно, Стенър. Не мога обаче да обещавам нищо. Не знам какъв ще бъде резултатът. В този град има много и различни политически сили. Може би няма да успея да ви спася, но съм готов да опитам. Необходимо е обаче да изпълнявате изцяло указанията ми. Не бива да казвате, нито да вършите нещо, без да сте се посъветвали с мен. От време на време ще изпращам секретаря си при вас. Той ще ви предава нарежданията ми. Не бива да идвате при мен, освен когато ви повикам. Разбрахте ли?

— Да, мистър Моленхауър.

— А сега си избършете сълзите. Не искам да излизате от този кабинет разплакан. Върнете се в канцеларията си, а аз ще изпратя Сенгстак при вас. Той ще ви каже какво да правите. Изпълнявайте точно указанията му. И когато ви повикам, идвайте незабавно.

Той се изправи — едър, самоуверен, сдържан. Обнадежден от смътните обещания, които се съдържаха в думите на Моленхауър, Стенър си възвърна донякъде самообладанието. Мистър Моленхауър, великият, могъщият мистър Моленхауър, щеше да му помогне да се измъкне от безизходното положение. Все пак може би няма да се стигне дотам, че да го пратят в затвора. След малко той си тръгна — лицето му все още беше леко зачервено, но по нищо друго не личеше, че е плакал — и се върна в канцеларията си.

Три четвърти час по-късно Сенгстак го посети за втори път през този ден. Абнър Сенгстак беше дребен и мургав. Десният му крак беше по-къс по рождение и обувката му беше със силно удебелена подметка. Лицето му леко напомняше славянски тип и издаваше висока интелигентност, а черните му очи бяха живи, пронизващи, но непроницаеми. Сенгстак беше достоен секретар за Моленхауър. От пръв поглед се разбираше, че той ще успее да накара Стенър да направи точно това, което е наредил Моленхауър. Задачата му беше да

убеди Стенър незабавно да отстъпи чрез фирмата „Тай и Ко“, посредници и на Бътлър, акциите си от трамвайните линии на някакъв дребен политически агент, който после щеше да ги прехвърли на Моленхауър. Малкото, което Стенър щеше да получи срещу тях, трябваше да бъде внесено в хазната. „Тай и Ко“ щеше да осъществи сделката на борсата така ловко, че хем никой да не успее да се добере до акциите, хем тя да изглежда напълно редовна и открита. В същото време Сенгстак, действайки с оглед интересите на своя работодател, провери внимателно сметките на Стенър и откри какво бяха правили Стробик, Уайкрофт и Хармън със заемите, взети от хазната. Чрез друг посредник на тях им бе наредено незабавно да върнат взетото, ако не искат да бъдат дадени под съд. И тримата бяха част от политическата машина на Моленхауър. Накрая, след като предупреди Стенър да не отстъпва на никого останалата част от имуществото си и да не слуша ничии съвети — и най-вече макиавелистките съвети на Каупъруд, — Сенгстак си отиде.

Разбира се, Моленхауър бе изключително доволен от това развитие на нещата. Сега Каупъруд навярно щеше да бъде принуден да дойде и да разговаря с него, пък и да не дойдеше, голяма част от акциите, които той бе контролирал доскоро, вече почти бяха собственост на Моленхауър. Ако успее по някакъв начин да се сдобие и с останалата част, Бътлър и Симпсън нямаше за какво повече да се занимават с трамвайните линии. В такъв случай неговият дял щеше да бъде равен на дела на всички останали притежатели на акции, взети заедно, ако не и по-голям.

ГЛАВА XXVIII

Тъкмо при такива, вече силно променени обстоятелства Каупъруд пристигна в канцеларията на Стенър късно следобед на същия понеделник. Стенър седеше сам, силно разтревожен и объркан. Той много искаше да се види с Каупъруд и в същото време се страхуваше.

— Джордж — обърна се енергично към него Каупъруд още с влизането си, — нямам време за губене, но идвам, за да ти кажа още веднъж окончателно, че ти трябва да ми дадеш тези триста хиляди долара, ако не искаш да фалирам. Днес нещата вече се развиха много зле. Притиснаха ме до стената — трябва да погасявам заемите си. Но тази буря няма да трае дълго. Това се разбира от самия й характер.

Той виждаше изписаните върху лицето на Стенър страх и раздвоение между желанието и нежеланието да му се съпротивлява.

— Чикаго гори, но той ще бъде застроен отново. И тогава ще настъпи още по-голям икономически подем. Хайде, бъди благоразумен и ми помогни! Няма от какво да се боиш. — Стенър се размърда неспокойно. — Не се оставяй тези политици да те сплашват до смърт. Всичко ще премине за няколко дни и ние ще станем още по-богати. Срещна ли се с Моленхауър?

— Да.

— И какво благоволи да ти каже той?

— Каза ми точно това, което мислех, че ще ми каже. Не ми позволява да ти давам повече пари. Наистина не мога, Франк, разбери го — възкликна Стенър, като скочи на крака. Беше толкова изнервен, че трудно се сдържаше на мястото си по време на този кратък и откровен разговор. — Не мога. И мене ме притиснаха до стената, заплашват ме, знаят за всичко, което сме вършили. Чуй ме, Франк — той вдигна ръце и ги размаха като обезумял, — длъжен си да ме измъкнеш от тази каша. Трябва да ми върнеш петстотинте хиляди долара и да ме спасиш. Ако не ми ги върнеш и фалираш, ще ме изпратят в затвора. А аз имам жена и четири деца, Франк. Не мога да

участвам повече в тази игра. Тя е прекалено голяма за мене. Изобщо не трябваше да се захващам. И нямаше да се захвана, ако ти, донякъде, разбира се, не беше ме убедил. Тогава изобщо не помислих, че ще си навлека такава беда. Не мога да продължавам, Франк. Не мога. Готов съм да ти дам всичките си акции, само ми върни петстотинте хиляди долара, и сметките ни ще са чисти.

Гласът му ставаше все по-писклив от нервното напрежение; той изтри с ръка потта от лицето си и впери умолителен и почти безумен поглед в Каупъруд.

Каупъруд също се вгледа в него за няколко секунди — студено и равнодушно. Познаваше добре човешката природа и бе готов да разбере и най-странните прояви на хората, особено по време на критични ситуации, но налудничавото поведение на Стенър надхвърляше всякакви граници.

— С кого друг си разговарял, Джордж, след като се разделихме? С кого си се срещал? Какво ти каза Сенгстак?

— Същото, което ми каза и Моленхауър — да не давам повече пари на никого и при никакви обстоятелства и да си прибера колкото е възможно по-бързо петстотинте хиляди долара.

— И ти мислиш, че Моленхауър иска да ти помогне, така ли? — попита Каупъруд, безсилен да прикрие презрението, което се прокрадаваше в гласа му.

— Да, мисля, че ще ми помогне. Че кой друг, ако не той, Франк? Той е една от най-авторитетните политически личности в града.

— Изслушай ме — започна Каупъруд, изгледа го втренчено и за миг замълча. — Какво ти каза да направиш с твоите акции?

— Да ги продам чрез „Тай и Ко“ и да внеса парите в хазната... освен ако ти не ги вземеш.

— И на кого ще ги продадеш? — попита Каупъруд, размишлявайки върху последните думи на Стенър.

— На всеки, който пожелае да ги купи на борсата, предполагам. Не знам.

— Така си и мислех — каза Каупъруд. — Точно това и очаквах. Те искат да упражнят натиск върху теб, Джордж. Просто се опитват да ти вземат акциите. Моленхауър те изнудва. Той знае, че аз не мога да направя това, за което ме молиш — да ти върна петстотинте хиляди долара. Искане да пуснеш акциите на борсата, за да ги грабне той.

Повярвай ми, всичко е нагласено предварително. Направиш ли го, той ще ме спипа в лапите си или поне така си мисли — по-точно, така си мислят и той, и Бътлър, и Симпсън. Те искат да се възползват от положението и да завладеят местните трамвайни линии. Знам това, предчувствах го. През цялото време го очаквах. Моленхауър няма никакво намерение да ти помогне. В момента, в който продадеш акциите си, той ще престане да се интересува от тебе, помни ми думата. Мислиш ли, че ще си мръдне пръста, за да предотврати изпращането ти в затвора, след като престанеш да контролираш своя дял от трамвайните линии. Не, няма да го направи. И ако си въобразяваш, че ще го направи, значи си по-голям глупак, отколкото предполагам, Джордж. Не се поддавай на страха, не губи разсъдък си! Бъди благоразумен! Вникни в истината! Позволи ми аз да ти я обясня! Ако не ми помогнеш сега, ако най-късно утре до обяд не ми дадеш триста хиляди долара, аз ще бъда погубен, а заедно с мене и ти. Всъщност нашето положение никак не е лошо. Нашите акции имат не по-малка стойност днес, отколкото преди. За бога, човече, зад тях стоят реално съществуващите трамвайни линии! Те носят доходи. В момента линията по Седемнайсета и Деветнайсета улица дава печалба от хиляда долара на ден. Какво по-добро доказателство искаш? Линията Грийн и Коутс дава петстотин долара дневно. Ти не разсъждаваш, Джордж. Тези проклети политически интриганци са успели да те сплашат. Та ти имаш не по-малко право да отпусках заеми, отколкото предишните ковчежници, Боуд и Мъртаг. Те са го вършили. И ти си го вършил за Моленхауър и останалите, но когато става дума за тях, всичко е наред. Какво означава да посочиш банката, в която трябва да се внесат градските пари, ако не форма на заем?

Каупъруд имаше предвид установената система, която даваше възможност части от градските пари, като амортизационния фонд например, да бъдат оставяни на съхранение при ниска лихва или почти без лихва в различни банки — банки, с които Моленхауър, Бътлър и Симпсън поддържаха тесни връзки. Чрез тях те осъществяваха своите законно оформени нечестни спекулации.

— Не си пропилявай възможностите, Джордж! Не се отказвай тъкмо сега! След няколко години ще имаш милиони — и то без да си мръднеш пръста. Работата ти ще се състои само в едно — да ги съхраняваш. Помни ми думата! Ако не ми помогнеш, те ще те

изоставят в момента, в който аз изляза от играта, и ти ще отидеш в затвора. Кой ще внесе петстотин хиляди долара вместо теб, Джордж? Откъде ще ги намерят Моленхауър, Бътлър или който и да било друг при сегашното положение? Няма да могат да ги намерят, пък и да ги намерят, няма да ги внесат. Пропадна ли аз, ще пропаднеш и ти и под съд ще дадат теб, а не мен. На мене, Джордж, не могат да ми направят нищо. Аз съм посредник. Не съм те карал да идваш при мен. Ти дойде по своя воля. Ако не ми помогнеш, свършено е с теб, казвам ти, ще те пратят в затвора и това е толкова сигурно, колкото е сигурно, че изобщо има затвори. Защо не се защитаващ, Джордж? Защо не браниш интересите си? Имаш жена и деца, за които трябва да се грижиш. Положението ти няма да се влоши повече, ако ми дадеш още триста хиляди долара. Какво значение има дали ще липсват петстотин или осемстотин хиляди? Все едно е, ако ще те съдят. Освен това дадеш ли ми тези пари, изобщо няма да се стигне до съд. Аз няма да фалирам. Тази буря ще отmine след седмица или след десет дни и ние отново ще бъдем богати. За бога, Джордж, не губи самообладание! Бъди благодарен, помнели още веднъж!

Той замълча, защото от отчаяние и безволие лицето на Стенър се бе разплуло и бе заприличало на някаква пихтиеста маса.

— Не мога, Франк — простена той. — Казвам ти, не мога. Те ще ме накажат жестоко, ако го направя. Ще ме унищожат. Ти не знаеш какви хора са.

В душевния срыв на Стенър Каупъруд видя и собствената си гибел. Какво можеше да се направи с такъв човек? Как можеше да му се вдъхне увереност в собствените сили? Не, това беше невъзможно. Той вдигна ръце — жест, който изразяваше разбиране за безсмислието на всякакви по-нататъшни усилия и отвращение, и достойнство — и си тръгна самоуверено. Когато стигна до вратата, се обърна.

— Жал ми е, Джордж — каза той, — жал ми е за теб, не за мен. Рано или късно аз ще се оправя. Ще бъда богат. А ти правиш най-голямата грешка в живота си. Ще бъдеш беден и ще лежиш в затвора. И за това ще виниш само себе си. Ако не беше пожарът, нямаше да възникне въпросът за тези пари. Моите работи са наред, като изключим падането на цените, предизвикано от паниката. А ти седиш тука с цяло състояние в ръцете си и позволяваш да те заплашват банда интриганти и мошеници, които при нормални обстоятелства биха

могли да ни навредят толкова, колкото и един заек. Те се интересуват от теб само заради това, което могат да ти вземат. Искат да ти попречат да направиш оная стъпка, която може да ти спаси живота. От страх да ми дадеш някакви жалки триста хиляди долара, които аз ще мога да ти върна след три или четири седмици в четирикратен и петкратен размер, си готов да ме оставиш да фалирам, а ти да отидеш в затвора! Не те разбирам, Джордж. Ти си обезумял. Ще съжаляваш за това, докато си жив!

Той изчака няколко секунди, за да разбере дали все пак последните му думи няма да окажат случайно някакво въздействие, но като видя, че Стенър продължава да седи все така отпуснат и безволев, поклати тъжно глава и си излезе.

За първи път в живота си Каупъруд проявяваше някакъв признак на слабост или отчаяние. Той винаги се бе отнасял с недоверие към древногръцката легенда за човека, преследван от фурните. Но сега като че ли наистина някаква зла съдба го преследваше неумолимо. Поне така изглеждаше. Но все едно — преследван или не, нямаше намерение да се обезсърчава. Дори и при тези първи признаци на униение той вдигна глава, изпъна гърди и закрочи както винаги енергично и самоуверено.

В голямата стая пред кабинета на ковчезника Каупъруд завари секретаря на Стенър Албърт Стайърс. В миналото той и Албърт винаги бяха разменяли по някоя и друга приятелска дума и бяха обсъждали отделни по-дребни сделки, свързани с градския заем, тъй като Албърт разбираше от финанси и счетоводство много повече, отколкото самия Стенър.

Като видя Стайърс, той изведнъж се сети за сертификатите от градския заем, които бе купил за шейсет хиляди долара. Не беше ги внесъл в амортизационния фонд и засега нямаше намерение да ги внася — по-точно, не можеше, освен ако в близко време не получи някаква по-значителна сума, която да не му е нужна за друго. Беше използвал тези сертификати, за да посрещне някои неотложни плащания, и нямаше пари да ги откупи. А и не искаше да ги откупува точно в този момент. Съгласно със закона, според който се уреждаха сделките от този вид, Каупъруд беше задължен да ги депозира за сметка на градската хазна и едва след това да си вземе компенсацията

от ковчежника. По-точно — пак според същия закон, — ковчежникът не биваше да се разплаща за сделката, докато Каупъруд или неговите агенти не представеха разписка от банката или от друга подобна институция, където се съхраняваше амортизационният фонд, която да доказва, че сертификатите действително са купени и внесени там. Всъщност и Каупъруд, и Стенър отдавна бяха престанали да се съобразяват с този закон. Каупъруд си бе извоювал правото в рамките на една определена сума да купува сертификати от градския заем за амортизационния фонд, да ги залага, където пожелае, и да получава съответната компенсация, без да представя разписка. В края на месеца той успяваше да събере от различни източници достатъчно сертификати, за да покрие дефицита, пък и на дефицита не се обръщаше особено внимание. Тази практика, установена от доста време насам, му даваше възможност да използва парите, получени от заложените сертификати, за борсови операции. Това, разбира се, беше незаконно, но нито Каупъруд, нито Стенър виждаха нещата в такава светлина, а и не се безпокояха, че нарушават закона.

Този път затруднението идваше от обстоятелството, че Стенър му бе изпратил писмено нареждане да преустанови всякакви сделки със сертификатите, а това означаваше, че отношенията му с градската хазна вече стават строго официални. Той беше купил тези сертификати, преди да получи нареждането, но не беше ги внесъл във фонда. Сега искаше да си получи компенсационния чек, но не знаеше дали старата и удобна система за изравняване на сметките в края на месеца беше все още валидна. Стайърс можеше да поиска да му представи разписка за депозирането на сертификатите. В такъв случай той нямаше да получи чека си за шейсет хиляди долара, тъй като сертификатите не бяха у него и естествено нямаше как да ги депозира. Ако Стайърс не му поискаше разписка, той щеше да си получи парите, но по-късно това можеше да стане повод да го обвинят, че е нарушил закона. Не успее ли да внесе сертификатите, преди да фалира, можеха да го дадат под съд за кражба. И все пак, мислеше си той, възможно е и да не фалирам. Ако някои от банките, с които имаме делови отношения, по някаква причина преженеха решението си да искат незабавно погасяването на заемите му, можеше и да не се стигне до фалит. Дали Стенър щеше да вдигне шум, ако той сега си вземе чека? И дали градските управници щяха да обърнат внимание на

случая? Щеше ли някой прокурор да предяви обвинение за деянието му, ако Стенър се оплаче? Не, това беше малко вероятно. Едва ли щеше да се стигне дотам. Никой съд нямаше да го накаже, вземайки предвид съществуващото споразумение между него и Стенър, между посредника и възложителя. Прибереше ли си веднъж парите, Стенър сигурно нямаше и да се сети повече за тях. Те щяха да бъдат отнесени към останалите му неизплатени задължения и толкова. С бързината на мълния премисли Каупъруд цялата комбинация. Реши да рискува и се приближи до бюрото на секретаря.

— Албърт — каза тихо той, — тази сутрин купих за амортизационния фонд сертификати от градския заем на стойност шейсет хиляди долара. Моля те да дадеш утре сутринта на моя служител съответния чек за тях, а може би е по-добре да ми го дадеш па мен още сега. Получих писменото нареждане да прекратя покупките. Оттук се връщам право в кантората си. А ти впиши на сметката на амортизационния фонд осемстотин сертификата — някои са купени по седемдесет и пет, а други по осемдесет долара. По-късно ще ти изпратя подробен опис.

— Разбира се, мистър Каупъруд, разбира се — отвърна с готовност Албърт. — Акциите падат застрашително, нали? Надявам се, че вие не сте много засегнат от това?

— Не, не много, Албърт — отвърна Каупъруд с усмивка, докато секретарят пишеше чека му.

Безпокоеше се само да не би Стенър да се появи случайно и да се опита да му попречи. Но в края на краищата всичко беше напълно законно. Той имаше право на този чек при условие, разбира се, че е депозирал, както би могло да се предполага, сертификатите при попечителя на амортизационния фонд. Каупъруд напрегнато чакаше Албърт да напише чека и чак когато го взе, въздъхна с облекчение. Сега вече имаше тези шейсет хиляди долара, а до вечерта щеше да събере и обещаните му седемдесет и пет хиляди. Утре ще трябва отново да посети Лий, Кичън, „Джей Кук и Ко“, „Едуард Кларк и Ко“ — всички тези немалко на брой лица и фирми, към които имаше задължения, — за да види какво още би могло да се направи. Колко жалко, че не разполагаше с малко повече време! Поне с една седмица.

ГЛАВА XXIX

Но най-малко на отсрочка можеше да се надява в този критичен момент. С отпуснатите от приятелите му седемдесет и пет хиляди долара и с шейсетте хиляди, взети от Стенър, той погаси заема си към Джирардската национална банка, а остатъка от трийсет и пет хиляди долара прибра в един сейф у дома си. След това за последен път се обърна към bankerите и финансистите, те обаче отказаха да му помогнат. Но той не се отчая дори в този труден за него момент. Погледна от прозореца на кантората си към дворчето и въздъхна. Какво още би могъл да направи? Изпрати една бележка на баща си с молба да намине към него, за да обядват заедно. Изпрати бележка и на своя адвокат Харпър Стеджър — мъж на неговата възраст, когото ценеше и обичаше, — с която също го молеше да се отбие. Премисляше всевъзможни планове от кого и как да поиска отсрочки, съчиняваше на ум обръщения до кредитори и тем подобни, но уви, нямаше изход, щеше да фалира. Най-лошото беше, че историята със заемите от градския ковчезник щеше да стане обществен, нещо повече — политически скандал. Крайно неприятна му беше мисълта, че ще бъде обвинен, ако не юридически, то поне морално, като съучастник в престъпно разхищение на градските пари. С какво настървение конкурентите му ще разпространяват този факт! След като фалира, може би отново ще се изправи на крака, но това ще бъде трудна работа. Ами баща му! И той щеше да пострада заедно с него. Вероятно щеше да бъде принуден да се откаже от високия си пост в банката. Такива мисли се въртяха в главата на Каупъруд, когато един от служителите му доложи за пристигането на Ейлийн Бътлър и Албърт Стайърс.

— Поканете мис Бътлър — каза той, като се изправи — и кажете на мистър Стайърс да почака.

Ейлийн влезе бързо и енергично, облечена както винаги ефектно. Носеше всекидневен костюм от светлокафяво сукно с малки тъмночервени копчета и кафеникавочервена шапка с високо дъно, без периферия и със спускащо се надолу дълго перо — особен модел,

който тя знаеше, че ѝ отива, — а шията ѝ беше украсена с троен гердан от позлатени мъниста. На ръцете си както винаги имаше ръкавици и бе обута с изящно изработени ботинки. В очите ѝ се четеше тъга, която тя напразно се опитваше да прикрие.

— Скъпи — възкликна тя и протегна ръце към него. — Какво се е случило? Толкова ми се искаше да те разпитам онази вечер! Наистина ли ще фалираш? Снощи чух татко и Оуен да говорят за теб.

— И какво казаха? — попита той, като я прегърна през раменете и спокойно се вгледа в разтревожените ѝ очи.

— О, знаеш ли, татко много се е настроил срещу теб. Той ни подозира. Някой му е изпратил анонимно писмо. Снощи се опита да изтръгне от мен някакво признание, но не успя. Аз отричах всичко. Два пъти идвах тук тази сутрин, но теб те нямаше. Страхувах се той да не те види преди мен и ти да не изгървеш нещо.

— Аз ли, Ейлийн?

— Не, не, нямах това предвид. Толкова са ми объркани мислите! О, скъпи, така се разтревожих! Цяла нощ не можах да мигна. Мислех, че съм по-силна, но така се разтревожих за теб! Знаеш ли, той ме накара да седна до писалищната му маса точно срещу светлината, за да може по-добре да вижда лицето ми, и тогава ми показа писмото. Така се изненадах в първия миг, че не знам нито какво съм казала, нито как съм изглеждала.

— И все пак какво му каза?

— Ами казах: „Какво безобразие! Това е лъжа!“ Но не го казах веднага. Сърцето ми биеше до пръсване. Боя се, че може да е разбрал нещо по лицето ми. Едва си поемах дъх.

— Баща ти е умен човек — каза Каупъруд. — Познава добре живота. Положението ни не е леко, нали разбираш. За щастие той е решил да ти покаже писмото, а не е отишъл да наблюдава къщата. Предполагам, че за него това би било доста мъчително. А сега вече не може да докаже нищо. Но знае, трудно ще го заблудиш.

— Кое те кара да смяташ, че знае?

— Видях го вчера.

— Да не би да ти е казал нещо?

— Не. Разбрах по лицето и по погледа му.

— Скъпи, толкова ми е жал за него!

— Знам. И на мен също. Сега обаче нищо не може да направим. Трябвало е да мислим предварително.

— Но аз толкова те обичам, скъпи, а той никога няма да ми прости! Така силно е привързан към мен. Не бива да разбере. Аз нищо няма да призная. О, мили!

Тя притисна ръце към гърдите му, а той я гледаше в очите с желанието да я успокои. И клепачите, и устните и потръпваха. Беше й мъчно и за баща й, и за нея самата, и за Франк. Чрез Ейлийн Каупъруд долавяше силата па бащинската обич па Бътлър и разбираше, че тъкмо тази силна обич правеше гнева му така опасен. Той си даваше сметка колко много неща се събираха в едно сега, за да доведат може би до драматична развръзка.

— Излишно е да се безпокоиш — каза той. — Нещата не могат да се поправят. Къде остана моята силна и решителна Ейлийн? Мислех, че си по-смела. Къде изчезна смелостта ти? Сега именно тя ми е нужна.

— Наистина ли?

— Да.

— Много ли си затруднен?

— Навярно ще фалирам.

— Това сигурно ли е?

— Да. Здравата съм загазил. Не виждам изход, поне в момента. Повикал съм баща си и адвоката си. Ти не бива да оставаш повече тука, скъпа. Не е изключено и твоят баща да дойде всеки миг. Трябва да се срещнем с теб някъде другаде... утре... утре следобед. Помниш ли Индианската скала на Уисахикън?

— Да.

— Можеш ли да бъдеш там в четири?

— Да.

— Внимавай някой да не те проследи. Ако не дойда до четири и половина, не ме чакай. Знаеш защо. Защото съм се усъмнил, че ме следят. Едва ли обаче ще се случи нещо такова, стига да сме предпазливи. А сега трябва да си тръгваш, мила. Не можем да използваме повече къщата на № 931. Ще трябва да наема някоя друга.

— О, скъпи, колко ми е тежко!

— Нали ми обеща да бъдеш силна и смела? Както виждаш, тъкмо от това се нуждая сега.

За първи път той изглеждаше малко потиснат.

— Да, скъпи, да — каза тя, прегърна го и го притисна към себе си. — О, да! Можеш да разчиташ на мен. О, Франк, колко те обичам! Колко ми е мъчно за теб! Може би няма да фалираш. Но каквото и да се случи, скъпи, за нас двамата то ще бъде без значение, нали? Ще продължим да се обичаме все така. Готова съм да направя всичко за теб, скъпи! Ще направя каквото кажеш. Можеш да ми вярваш. Няма да призная нищо.

Тя се вгледа в неговото спокойно бледо лице и в гърдите ѝ внезапно се надигна непоколебима решителност да се бори за него. Нейната любов беше непозволена, осъдителна, незаконна, но беше пламенна и силна, каквато е най-често низвергнатата от обществения морал любов.

— Обичам те! Обичам те! Обичам те, Франк! — страстно изрече тя.

Той се освободи от прегръдката ѝ.

— Тръгвай, мила! Утре в четири. Непременно ела! И не говори! Не признавай нищо!

— Добре.

— И не се тревожи за мен. Аз ще се оправя.

Той едва успя да оправи връзката си и да застане непринудено до прозореца, когато в кабинета му се втурна секретарят на Стенър — блед, разстроен, явно загубил контрол над себе си.

— Мистър Каупъруд, вие, разбира се, помните чека, който ви дадох снощи? Мистър Стенър каза, че сте го взели незаконно, че не е трябвало да ви го давам и че ще ме държи отговорен за това. Каза още, че могат да ме арестуват за прикриване на закононарушение, че ще ме уволни и ще ме прати в затвора, ако не върна чека. О, мистър Каупъруд, аз съм съвсем млад. Тъкмо започвам живота си. Имам жена и малко момченце, за които трябва да се грижа. Надявам се, че няма да допуснете да изпълни заплахите си към мен? Ще ми дадете чека обратно, нали? Не мога да се върна без него при мистър Стенър. Той твърди, че ще фалирате и че сте го знаели и затова нямате право на този чек.

Каупъруд го изгледа учудено. Той беше удивен — колко бързо се разрастваше бедствието и от колко различни посоки започваха да се появяват неговите вестители. Как си позволяваше Стенър да прави

такова изявление? Издаването на чека беше съвсем законно. Този човек направо е полудял. Вярно е, че той, Каупъруд, след като бе закупил тези ценни книжа, бе получил нареждане да прекрати сделките със сертификати от градския заем, но нареждането не можеше да обезсили по-раншните покупки. Стенър бе притиснал и сплашил този нещастен свой подчинен, който в много отношения го превъзхождаше, за да получи обратно чека за шейсет хиляди долара. Какво жалко същество! Колко е прав оня, който е казал, че е неизмерима низостта, до която може да стигне глупакът!

— Албърт, върни се при мистър Стенър и му кажи, че това, което иска от мен, не може да стане. Сертификатите бяха закупени, преди да дойде неговото нареждане, и това веднага може да се докаже чрез борсовите протоколи. Какво незаконно вижда той тук? Аз имам право да получа чека и ако се обърна към съда, там ще признаят това мое право. Този човек просто си е загубил ума. Аз още не съм фалирал. И теб не те заплашва съд, а дори да те заплашва, ще ти помогна и ще те защитя. Не мога да ти върна чека, защото вече не е у мен, но и да беше у мен, нямаше да ти го дам. Защото това би означавало да позволя на един глупак да ме измами. Много съжалявам, но не мога да направя нищо за теб.

— О, мистър Каупъруд! — В очите на Стайърс се появиха сълзи. — Той ще ме уволни. Ще ме изхвърли на улицата. Ще ме лиши от заплатата, а освен нея аз нямам почти нищо друго.

Стайърс закърши ръце, а Каупъруд поклати тъжно глава.

— Не е толкова страшно, колкото си мислиш, Албърт. Той няма да изпълни заканите си. Не може. Би било нечестно и незаконно. Ти имаш право да го дадеш под съд и да си възвърнеш заплатата. Аз ще ти помогна, доколкото ми е възможно. Но не мога да ти върна чека за шейсетте хиляди долара, защото не е у мен. Не бих могъл да ти го върна, дори и да исках. Той вече не е тук. С него платих ценните книжа, които купих. А и тези ценни книжа не са тук. Те са в амортизационния фонд или ще бъдат там.

Той замълча, съжалявайки, че е споменал този факт. Беше се изтървал — нещо, което почти никога не му се беше случвало, а сега навярно се дължеше на напрежението от тежката ситуация. Стайърс продължи да се моли, но Каупъруд му каза, че е излишно, и той най-

сетне си отиде — унил, уплашен, смазан. В очите му имаше сълзи. Каупъруд искрено го съжаляваше.

И след това съобщиха, че е дошъл баща му.

Лицето на стария Каупъруд изглеждаше измъчено. Предишната вечер той и Франк бяха водили дълъг разговор, който бе продължил до зори, без да доведе до нищо утешително.

— Здравей, татко! — възкликна бодро Каупъруд, забелязвайки унинието на баща си.

И той самият ясно осъзнаваше, че е безсмислено да храни каквито и да било надежди, но не смяташе за нужно да го признава.

— Е, нещо ново? — попита Хенри Каупъруд, поглеждайки без всякаква надежда сина си.

— Нищо. Бурята продължава да вилнее. Реших да свикам кредиторите си и да ги помоля за отсрочка. Нищо Друго не може да се направи. Колкото и да умуваме, каквото и да говорим, в момента не мога да си осигуря никакви налични пари. Имах някаква надежда, че Стенър ще промени решението си, но там работата стана още по-лоша. Неговият секретар току-що си излезе оттук.

— И какво искаше от теб? — попита Хенри Каупъруд.

— Да му върна един чек за шейсет хиляди. Получих го срещу сертификатите от градския заем, които купих вчера сутринта.

Франк обаче не обясни на баща си, че беше заложил сертификатите, срещу които беше получил чека и че една част от парите бе използвал, за да погаси заема си към Джирардската национална банка, а остатъка от трийсет и пет хиляди долара налични пари бе задържал за себе си.

— Я го виж ти! — възкликна старият Каупъруд. — Мислех си, че има малко повече ум. Това е напълно законна сделка. И кога, казваш, те предупреди да не купуваш повече сертификати от градския заем?

— Вчера по обед.

— Той се е побъркал — отсече Каупъруд старши.

— Убеден съм, че зад него стоят Моленхауър, Симпсън и Бътлър. Стремят се към моите трамвайни линии. Е, няма да ги получат. Освен чрез съдия-изпълнител, и то след като паниката премине. Преди всичко ще дадем възможност на нашите кредитори да се възползват от положението. Ако искат да ги купуват, ще ги купуват от тях. Да не беше този заем от петстотин хиляди долара, въобще не бих се

тревожил. Кредиторите ми щяха да ме подкрепят. Но в момента, когато това се разчуе!... Пък и приближават изборите!... Заложих тези сертификати от градския заем, защото не исках да си развалям отношенията с Дейвисън. Надявах се да събера достатъчно пари, за да ги откупя. Всъщност те би трябвало да се намират в амортизационния фонд.

Старият човек веднага разбра за какво става дума и се намръщи.

— С това можеш да си докараш някоя неприятност, Франк.

— В случая става дума за една формалност — отвърна синът му. — Аз наистина имах намерение да ги откупя. И ще го направя до три часа, стига да мога. Преди са минавали осем, че и десет дни, докато ги внеса. При буря като тази имам право да местя пешките така, както намеря за добре.

Старият Каупъруд прихвана с ръка брадичката си. Това, което му съобщи синът му, силно го разтревожи. Не виждаше обаче друг изход. Той самият беше изчерпал почти докрай ресурсите си. Поглади левия си бакенбард и погледна към зеленото дворче. Кой знае, може би наистина става въпрос само за една формалност? Финансовите взаимоотношения между градския ковчезник и посредниците, които предшестваха Франк, никога не са били особено изрядни. Всеки banker го знаеше. Може би трябваше да се имат предвид прецедентите. Това обаче не беше сигурно. Във всеки случай тази работа беше опасна и не съвсем почтена. По-добре би било, ако Франк успее да откупи сертификатите и ги депозира.

— На твоето място аз бих ги откупил — каза той.

— Разбира се, че ще го направя, стига да мога.

— С какво разполагаш?

— С около двамайт хиляди. Ако обявя неплатежоспособност, ще са ми нужни малко налични пари.

— Аз имам около осем или десет хиляди, по-точно, ще ги имам довечера, надявам се.

Той разчиташе на уговорката да направи втора ипотeka на къщата си.

Франк само го погледна, без да му отговори. Нямахше какво повече да обсъжда с баща си.

— След като си отидеш — каза той, — ще направя още един опит да убедя Стенър. Ще изчакам да дойде Харпър Стеджър и ще

отидем заедно. Ако той откаже да промени решението си, ще предупредя кредиторите си и ще уведомя секретаря на борсата. Каквото и да се случи обаче, искам да не губиш кураж. И вярвам, че няма да ме изложиш. Всъщност аз пропадам само заради Стенър. Ако той имаше малко ум в главата си... — Каупъруд замълча. — Но какъв е смисълът да говорим за този глупак?

Той се обърна към прозореца, мислейки си колко лесно би се уредило всичко с помощта на Бътлър, ако това анонимно писмо не бе разкрило връзката му с Ейлийн. За да не навреди на партията, Бътлър би го подкрепил при тези изключителни обстоятелства. А сега...

Баща му стана и се приготви да си върви. Бе настръхнал от отчаяние, сякаш се бе простудил силно.

— Е, хайде — каза той уморено.

Каупъруд много се измъчваше заради баща си. Какъв срам! Да го доведе до такова състояние! Сякаш някаква огромна вълна на разкаяние го обля, но само след миг той се овладя и бързо насочи мислите си към най-неотложните въпроси. След като старият човек излезе, в кабинета му въведоха Харпър Стеджър. Двамата се ръкуваха и веднага се отправиха към канцеларията на Стенър. Но Стенър бе толкова отчаян, че с никакви усилия не можеше да бъде изваден от това състояние. И те си тръгнаха, разбрали окончателно, че от този човек не може да се очаква нищо.

— На твое място, Франк, аз все още не бих губил надежда — каза Стеджър. — Имаме възможност с чисто юридически средства да задържаме развитието на нещата до изборите, а дори и след тях. През това време и шумът около тази история ще позаглъхне. Тогава ще събереш кредиторите си и ще се опиташ да ги вразумиш. Те едва ли ще се откажат от ценностите, които ти им предлагаш, дори ако Стенър отиде в затвора.

Стеджър обаче все още не знаеше за купените срещу шейсет хиляди долара и заложените от Каупъруд сертификати. Не знаеше нищо и за Ейлийн Бътлър, и за безграничния гняв на баща ѝ.

ГЛАВА XXX

Междувременно към всичко останало се бе прибавило и едно ново събитие, за което Каупъруд все още нищо не знаеше. В същия ден, когато Едуард Бътлър бе получил анонимното писмо за тайната връзка на дъщеря си, мисис Франк Алджърнън Каупъруд получи почти същото писмо, едва ли не негово копие, само че, кой знае защо, името на Ейлийн Бътлър не беше споменато.

„Може би не знаете, че Вашият съпруг има връзка с друга жена. Ако не вярвате, наблюдавайте къщата с № 931 на Северна Десета улица.“

Беше понеделник сутрин и мисис Каупъруд поливаше цветята в оранжерията, когато прислужницата ѝ донесе писмото. Лириан беше отпусната и спокойна, защото не знаеше за какво точно се бяха водили дългите разговори в къщата предната нощ. Разни финансови бури и друг път бяха създавали неприятности на Франк, но обикновено го бяха отминавали без сериозни последици.

— Остави го на писалищната маса в библиотеката, Ани. Аз ще си го взема после.

Помисли, че е някаква покана.

След малко с присъщата си мудност тя остави лейката и отиде в библиотеката. Писмото лежеше върху зелената кожена папка за писма и писмени принадлежности — едно от украшенията на голямата писалищна маса. Тя го взе, погледна го с любопитство, защото хартията беше евтина, и го отвори. Като го прочете, леко пребледня, а после и ръката ѝ затрепери, но слабо. Тя не беше от хората, които са способни да обичат силно, затова и не можеше да страда силно. Беше слисана, оскърбена, възмутена, вбесена в първия миг, но не и съкрушена. Тринайсетгодишният съвместен живот с Франк Каупъруд я бе научил на много неща. Бе разбрала, че той е себелюбив, подвластен само на собствените си желания и вече не така запленил от нея, както

преди. Страхът, който бе изпитвала от самото начало, че е по-възрастна от него и че това може да се отрази на отношенията им, с времето донякъде се бе оправдал. Напоследък Франк вече не я обичаше така, както я бе обичал, и тя го усещаше. Каква ли беше причината? — питаше се понякога Лилиан, но доста често си задаваше въпроса по-другояче: коя беше причината? Работата го поглъщаше изцяло наистина. Финансите бяха неговият върховен повелител. Но дали това, което току-що научи, не означаваше край на нейната сигурност? Дали той няма да и изостави? Къде ще отиде тя тогава? Какво ще прави? Е, разбира се, нямаше да остане на улицата, тъй като имаше собствени средства, с които Франк се разпореждаше вместо нея и в неин интерес. Коя беше тази жена? Дали беше млада, красива, с видно място в обществото? Дали не е... Тя изведнъж трепна. Дали пък случайно не е... Тя чак замря. Дали не е Ейлийн Бътлър?

Стоеше вцепенена, вперила поглед в писмото. Не ѝ се искаше да повярва. Тя наистина бе забелязала, че двамата изпитват влечение един към друг, макар и явно да се стараеха да го прикриват. Франк очевидно харесваше Ейлийн и никога не пропускаше случай да я защити. Самата Лилиан често си бе мислила колко си подхождат те по темперамент. Франк обичаше да общува с млади хора. Но той беше женен, имаше жена и две деца, пък и какво можеше да го свързва с дъщерята на един бивш боклукчия? Неговото финансово и обществено положение бяха стабилни и той едва ли би рискувал да ги провали. И все пак Лилиан се замисли. Беше на четирийсет години, имаше две деца, леки бръчки се бяха появили по лицето ѝ, подозираше, че вече не е обичана — а това са неща, които биха накарали всяка жена, дори и материално осигурена, сериозно да се замисли. Къде би могла да отиде, ако го напусне? Какво ще си помислят хората? Ами децата? Ще успее ли да докаже тази любовна връзка? Дали би могла да го залови на местопрестъплението? А и желае ли това?

Сега Лилиан си даде сметка, че не обича Франк така, както някои други жени обичат мъжете си. Или поне че не го обича страстно. През всичките тези години бе приемала любовта му като нещо, което естествено ѝ принадлежи, и беше уверена, че той я обича достатъчно силно, за да не ѝ изневери. Мислеше си, че е прекалено зает с много по-сериозни неща, за да се заплете в такава жалка любовна връзка, за каквата се говореше в писмото, и не би допуснал тя да стане пречка в

голямата му кариера. Очевидно не беше така. Какво трябва да направи? Какво да говори? Как да се държи? Нейният не особено блестящ ум никак не можеше да ѝ помогне в такъв труден момент. Тя не беше способна нито да си изясни собствените намерения, нито да се бори за тяхното осъществяване.

В най-добрия случай посредственият ум не представлява нищо повече от един съвсем прост механизъм. Неговите функции приличат на инстинктивните реакции на стридата или може би дори на мидата. И както тези мекотели чрез своето сифонно устройство влизат в съприкосновение със заобикалящите ги огромни водни маси, така и посредственият ум чрез своя сифонно действащ мисловен апарат се докосва до огромния океан от факти и обстоятелства, наречен живот. Но той всмуква толкова малко и връща обратно също тъй малко от тези факти и обстоятелства, че нито те му оказват въздействие, нито той на тях. Такъв ум не е годен да осмисли сблъсъците — лични и обществени, — които изпълват живота. Житейските бури и човешките нещастия достигат до него само случайно. И когато му се натрапи някакъв груб, драстичен факт като това писмо например, настъпва мъчително объркване и почти пълна парализа на обичайните процеси. Сифонната система престава да работи добре. Тя започва да всмуква само страх и отчаяние. Непригоденият да възприема такива факти механизъм започва силно да скърца като машина, в която са попаднали песъчинки и животът в повечето подобни случаи или секва напълно, или продължава едва-едва да мъждее.

Такъв посредствен ум притежаваше и мисис Каупъруд. Тя не знаеше нищо за живота. И животът не можеше да я научи на нищо. Тя не беше способна да реагира на факти, които излизаха извън нормите. Въобразяваше си, че притежава жизнелюбието на Ейлийн Бътлър, но това беше една самоизмама. За обаятелна я смятаха единствено онези, които харесваха кротките и улегнали жени. Тя с нищо не блестеше — нито с красива външност, нито с богата душевност. Франк Каупъруд неслучайно се бе питал още в началото на брачния им живот защо се бе оженил за нея. Той вече не си задаваше този въпрос, защото смяташе, че е безсмислено човек да се връща към грешките и неуспехите на миналото си. Излишно беше според него да съжаляваш за каквото и да било. Погледът и мислите му бяха отправени само към бъдещето.

Мисис Каупъруд беше разстроена — разбира се, така както може да бъде разстроен човек с нейната вътрешна нагласа. Тя сновеше из къщата, отдадена на тревожните си мисли. В писмото я приканваха да се увери сама в истината, но тя реши да изчака. Трябваше да помисли как точно да осъществи наблюдението на тази къта, ако изобщо предприемеше подобна стъпка. Франк не биваше да разбере нищо. Ако случайно се окажеше, че въпросната жена е Ейлийн Бътлър, макар че едва ли беше тя, Лилиан би трябвало да уведоми родителите ѝ. Но това би означавало да злепостави и самата себе си. реши да прикрива, доколкото може, настроението си по време на вечерята, но Каупъруд изобщо не се прибра. Времето му беше така запълнено със срещи и разговори с баща му и с най-различни други хора, че тя не го видя нито тази понеделнишка вечер, нито през следващите дни.

Във вторник, в два и половина Каупъруд свика кредиторите си, а в пет и половина реши да обяви неплатежоспособността си. И все пак, докато разговаряше в кабинета си с главните си кредитори — група от трийсет души, — той не смяташе, че е изгубил окончателно играта. Беше изпаднал само във временно затруднение. Положението наистина изглеждаше безнадеждно. Около историята с парите, които дължеше на хазната, щеше да се вдигне голям шум. Ако пък Стенър разкриеше случая със сертификатите от градския заем, които Каупъруд беше купил за шейсет хиляди долара и след това заложил, скандалът щеше да бъде неизбежен. И въпреки всичко Франк не смяташе, че е напълно погубен.

— Господа — каза той, привършвайки обяснителната си реч пред събранието, спокоен, самоуверен, точен и убедителен както винаги, — виждате как стоят нещата. Тези ценни книжа имат същата стойност, каквато са имали и преди. Нищо не се е случило с имуществото, което ги покрива. Ако ми дадете отсрочка от десет или петнайсет дни, сигурен съм, че ще успея да уредя всичко. Аз съм единственият, който може да се справи със сегашната ситуация, защото я познавам най-добре. Пазарът неизбежно ще възстанови равновесието си. И ще настъпи още по-голям икономически подем. На мен ми е нужно само време. Сега времето има решаващо значение. Искам да знам бихте ли ми дали отсрочка от десет-петнайсет дни или, ако е възможно, месец? Само това ми е нужно.

От салона, където бяха спуснати всички щори, той отиде в кабинета си, за да остави кредиторите да обсъдят насаме положението му. Сред тях имаше приятели, които бяха готови да го подкрепят. Чака един, два, близо три часа, докато те се съвещаваха. Най-сетне при него влязоха Уолтър Лий, съдията Кичън, Ейвъри Стоун от фирмата „Джей Кук и Ко“ и някои други. Те съставляваха комисията, определена да проучи подробно всичко.

— Нищо повече не може да се направи днес, Франк — му каза Уолтър Лий. — Мнозинството настоява да се проверят счетоводните книги. Не им е напълно ясна историята с градския ковчезник, за която ти сам спомена. Смятат, че е най-добре да обявиш временна неплатежоспособност, а по-късно, ако преценят, могат и да ти разрешат да възобновиш работата си.

— Съжалявам, господа — отвърна Каупъруд без следа от униние. — Бих предпочел всичко друго, освен да прекратя работата си дори за един час, тъй като много добре знам какво означава това. Пресметнете ценните ми книжа по реалната им пазарна цена и ще се убедите, че активът ми значително превъзхожда пасива, но, уви, това няма да ми помогне, ако закрия кантората. В такъв случай ще загубя доверието на хората. Ето защо трябва да продължа работата си.

— И аз съжалявам, Франк — каза Лий, като стисна приятелски ръката му. — Ако зависеше от мен, щеше да получиш такава отсрочка, каквато пожелаеш. Но тези стари педанти оттатък не желаят да се вслушат в гласа на здравия разум. Те самите са крайно изплашени. Предполагам, че също са силно засегнати. Не бива да ги обвиняваш. Ти ще се съвземеш, но е жално наистина, че тъкмо сега трябва да закриеш кантората си. С тези старци обаче е трудно да се разберем. По дяволите, защо трябва да обявяваш фалит? След десет дни твоите акции отново ще възвърнат стойността си.

Съдията Кичън също му изрази съчувствието си, но каква полза от това? Принуждаваха го да се обяви за неплатежоспособен. Щеше да дойде експерт-счетоводител, за да провери книгата му. През това време Бътлър можеше да разпространи нашироко историята със заема му от градската хазна, а Стенър пък можеше да подаде жалба срещу него заради последната му сделка с облигациите от градския заем.

Неколцина приятели, които желяеха да му помогнат, останаха с него до четири часа сутринта, но така или иначе се налагаше да закрие

кантората. Като свърши всичко, Каупъруд съвсем ясно разбра, че го бяха спънали, ако не и окончателно повалили в устрема му към богатство и слава.

Когато най-сетне остана сам в спалнята си, Франк се погледна в огледалото. Лицето му беше бледо и уморено, но излъчваше сила и решителност. „По дяволите! — каза си той. — Не се признавам за победен. Още съм млад. Все ще се измъкна някак. Непременно. Ще намеря изход.“

Продължавайки да размишлява, Франк започна да се съблича. После се отпусна на леглото си и след малко, колкото и да бе странно при всичките неприятности, които бе преживял, заспа. Това му беше присъщо — да заспива при всякакви обстоятелства, докато баща му, силно разтревожен, продължаваше да крачи из стаята си. Старецът виждаше бъдещето само в черно, а за младия човек все още съществуваше надежда.

Изтерзана от това ново нещастие, Лилиан Каупъруд се въртеше и мятеше в леглото в своята стая. От недомлъвките на стария Каупъруд, на мъжа си, на Ана и на свекърва си бе разбрала, че Франк е пред фалит или вече е фалирал — не беше съвсем ясно. Франк беше твърде зает, за да ѝ обясни подробно. Причината за това бил пожарът в Чикаго. Никой не бе споменал още за историята с градската хазна. Франк беше попаднал в капан и се бореше отчаяно.

В този критичен момент Лилиан забрави за писмото и за изневярата на мъжа си или по-точно те минаха на заден план в съзнанието ѝ. Тя беше поразена, изплашена, разстроена и объркана. Нейният малък, спокоен и красив свят се въртеше шеметно пред очите ѝ. Буря бе връхлетяла прекрасния кораб на тяхното щастие и го люшкаташе безмилостно. Лилиан знаеше, че трябва да се опита да заспи, но очите ѝ бяха широко отворени, а главата я болеше. Преди няколко часа Франк я бе помолил настойчиво да не се тревожи за него, тъй като с това не може да му помогне, и тя се бе прибрала в стаята си, питайки се какво ѝ повелява сега дългът. Общоприетите морални норми я задължаваха да остане до мъжа си. И тя реши да постъпи така. Същото ѝ предписаха и религията, и обичаят. Имаха деца и те не биваше да страдат. Трябваше да си възвърне Франк, ако е възможно. Увлечението му щеше да премине. И все пак какъв удар!

ГЛАВА XXXI

Фалитът на банковата къща „Франк А. Каупъруд и Ко“ предизвика истинска сензация на борсата и изобщо в цяла Филадельфия. Беше крайно неочакван, пък и ставаше дума за много пари. Фактически при фалита пасивът на Каупъруд възлизаше на милион и двеста и петдесет хиляди долара, а активът — при силно спаднал курс на акциите — едва достигаше седемстотин и петдесет хиляди. Беше необходим доста труд, за да бъде изготвен балансът му, а когато най-сетне беше публикуван, курсът на акциите спадна с още, три пункта и на другия ден вестниците съобщиха с големи заглавия за събитието. Каупъруд нямаше намерение да се признае за окончателно фалирал. Той искаше да обяви само временна неплатежоспособност, а по-късно, ако е възможно, да убеди кредиторите си да му позволят да възобнови работа. Имаше само две причини за осъществяването на това намерение: историята с петстотинте хиляди долара, взети от градската хазна при абсурдно ниска лихва, която повече от всичко говореше какви неща са се вършили, и случаят с чека за шейсетте хиляди долара. Финансовият усет на Каупъруд му подсказа да запази притежаваните от него акции за най-големите си кредитори, които по-късно биха му помогнали да възобнови работата си. И той незабавно пристъпи към действие. Харпър Стеджър състави документи, според които акциите се прехвърляха на „Джей Кук и Ко“, „Едуард Кларк и Ко“, „Дрекъл и Ко“ и някои други избраници. Каупъруд знаеше, че дори ако недоволните по-дребни кредитори заведат против него дела и поискат преразглеждане на разпределението или обявяване на пълен фалит, това нямаше да има особено значение; по-важно беше, че е проявил намерение да предпочете някои от по-влиятелните си кредитори. Те щяха да останат доволни и по-късно, когато кризата приключи, може би щяха да му помогнат. Освен това многобройните иски бяха добре дошли при сегашната ситуация, защото щяха да му дадат възможност да спечели време, за да изчака да премине паниката и да се възстанови курсът на акциите. Затова Каупъруд не само че не се

страхуваше от тях, но дори желаете те да бъдат колкото е възможно повече. Когато по-късно двамата с адвоката му пресмятаха броя на исковете, Харпър Стеджър се усмихна мрачно, макар че в разгара на този финансов хаос усмивките бяха рядкост, и каза:

— Франк, ти си гениален! В близко време около теб ще има такава мрежа от искове, че през нея никой няма да може да те докосне. Всичките ти кредитори ще започнат нескончаеми дела един срещу друг.

Каупъруд се усмихна.

— Нужно ми е само малко време, нищо друго — отвърна той. Но за първи път в живота си той беше малко потиснат, защото работата, на която години наред бе посвещавал толкова труд и мисъл, бе приключила.

Най-много го тревожеше не историята със заетите от градската хазна петстотин хиляди долара, макар да знаеше, че когато се разчуе, тя ще предизвика огромна възбуда сред политическите и финансовите кръгове — в края на краищата това беше една законна или почти законна сделка, — а чекът за шейсет хиляди долара срещу сертификатите от градския заем, които той не беше внесъл в амортизационния фонд и вече беше късно да внесе, дори необходимите за закупуването им пари да му паднеха от небето. Липсата им в амортизационния фонд беше неоспорим факт. Той непрекъснато мислеше тъкмо за това най-уязвимо място в цялото си положение. Ето защо накрая реши, че най-доброто, което може да направи, е да отиде при Моленхауър или при Симпсън, или и при двамата (никога не беше се срещал с тях, но след като Бътлър се бе настроил срещу него, те оставаха единствената му надежда) и да им каже, че макар в момента да не е в състояние да върне петстотинте хиляди долара, стига срещу него да не бъде заведено дело, което би му попречило по-късно да възобнови работата си в предишните ѝ мащаби, той им дава честната си дума, че ще върне дълга си в хазната до последния долар. Ако те му откажеха подкрепата си и той бъдеше силно оцетен, тогава щеше да ги остави да чакат сам да реши кога да върне парите, а това по всяка вероятност нямаше да стане никога. Но всъщност никак не беше сигурно дали дори и те биха могли да предотвратят завеждането на дело срещу него. В счетоводните му книги беше отбелязано, че дължи парите на градската хазна, а в

книгите на градската хазна беше вписано, че тези пари са дадени на него. Освен това съществуваше една местна организация, известна под името „Гражданска асоциация за подкрепа и контрол на общината“, която понякога разследваше дейността на общинските служби. В тази организация неизбежно щяха да научат за неговата злоупотреба и това можеше да доведе до обществено разследване. Доста хора вече знаеха за нея. Неговите кредитори например, които сега проверяваха книгата му.

И все пак беше важно да се срещне с Моленхауър или със Симпсън, или и с двамата. Но преди това реши да сподели всичко с Харпър Стеджър. Няколко дни след като закри кантората си, той го повика и му разказа цялата история със сертификатите, като скри само обстоятелството, че е възнамерявал да ги внесе в амортизационния фонд едва след като напълно оправи положението си.

Харпър Стеджър беше висок, слаб, строен и много изискан мъж с приятен глас и безупречно светско поведение, който винаги се движеше така, както се движи котка, усетила, че някъде наблизо я дебне куче. Имаше леко удължено слабо лице, което особено се харесваше на жените. Очите му бяха сини, а кестенявите му коси имаха лек песъчливочервен оттенък. Имаше навика, когато размишлява, да прикрива уста с тънката си деликатна ръка и тогава твърдият му непроницаем поглед правеше още по-силно впечатление. Беше жесток човек в пълния смисъл на думата, но жестокостта му не се изразяваше във враждебност, а в безразличие, защото не вярваше в нищо. Не беше беден, дори не беше роден в бедност. Притежаваше остър и комбинативен ум, който беше главната движеща сила на неговия стремеж към още по-голямо богатство и още по-високо обществено положение. Каупъруд му предоставяше прекрасни възможности да преуспее в адвокатската кариера, а освен това му беше интересен и като човек. От никой друг свой клиент Стеджър не се възхищаваше така както от него.

— Нека заведат дело срещу теб — каза той в отговор на разказа на Каупъруд, като преценяваше от всички страни положението, опирайки се на острия си ум и на юридическия си опит. — Според мен обвинението ще бъде формално. Ако изобщо се стигне до съд, което ми се струва малко вероятно, ще те обвинят в злоупотреба или в това, че като доверено лице незаконно си присвоил суми. Достатъчно е само

да заявиш под клетва, че си получил този чек със знанието и съгласието на Стенър. Тогава, по мое мнение, ще бъдеш обвинен, пак формално, в превишаване на правата, но не вярвам, че който и да е съд ще те обяви за виновен въз основа на това, че между вас дамата не са съществували ясни и точно установени взаимоотношения. Все пак всичко се случва и никой не може да каже предварително какво ще решат съдебните заседатели. Това ще се разбере по време на делото. Важното според мен е на кого от двамата ви ще повярват — на теб или на Стенър, и дали градските управници не търсят изкупителна жертва вместо Стенър. Цялото затруднение идва от предстоящите избори. Ако тази паника се беше разразила в друго време...

Каупъруд му даде знак да замълчи. Тези неща му бяха известни.

— Всичко зависи от това, какво ще решат да направят политиците. Нямам доверие в тях. Положението прекалено се усложни. Вече нищо не може да бъде потулено. — Те седяха и разговаряха в кабинета му в собствения му дом. — Каквото има да става, ще стане — добави топ. — А сега ми кажи, Харпър, ако ме обвинят, както предположи ти, че като доверено лице незаконно съм присвоявал суми, и ме съдят, каква ще бъде присъдата? Колко години затвор ще ми наложат в най-лошия случай?

Стеджър се замисли за миг и потри с ръка брадичката си.

— Чакай да помисля — каза той, — това е сериозен въпрос. Законът предвижда от една до пет години, но обикновено присъждат от една до три години. В твоя случай, разбира се...

— Всичко ми е ясно — прекъсна го Каупъруд раздражено. — Моят случай не е по-различен от всички останали и ти го знаеш. Злоупотребата си е злоупотреба, ако политиците пожелаят да я нарекат така.

Каупъруд се замисли, а Стеджър стана и закри из стаята. Той също размишляваше.

— Ще трябва ли да отида в затвора, преди делото да е минало през всички инстанции? — попита мрачно Каупъруд след малко.

— Възможно е, предвижда се и такова нещо при съдебни процедури от този вид — каза предпазливо Стеджър, като поглади този път ухото си, стараяйки се да отговори колкото е възможно по-деликатно на въпроса. — При дела като твоето не се предвижда затвор, докато не се произнесе окончателната присъда. Осъдят ли те обаче

веднъж, извънредно трудно е да се направи каквото и да било — тогава вече е неизбежно да влезеш в затвора поне за няколко дни, например пет, докато чакаш съдът да издаде решение за преразглеждане на делото и да потвърди основателността на касационното ти обжалване. Обикновено не трае повече.

Младият banker седеше и гледаше през прозореца, а Стеджър добави:

— Изглежда малко сложно, нали?

— Да, наистина — отвърна Франк и каза сякаш на себе си: — Затвор! Пет дни в затвора!

Каква плесница след всичко, което му се беше случило! Да чака пет дни в затвора потвърждение на касационното му обжалване, ако изобщо го получи! Не бива да допуска това! Затвор! Затвор с изправителен труд! Нищо по-гибелно за неговата репутация на финансист!

ГЛАВА XXXII

Тъй като с всеки изминал час положението все повече се влошаваше, налагаше се Бътлър, Моленхауър и Симпсън да се съберат и да решат окончателно какво ще предприемат. На Трета улица, освен че се говореше за големия фалит на Каупъруд, който бе изострил допълнително финансовата криза, предизвикана от пожара в Чикаго, се носеха и слухове, че Каупъруд и Стенър или Стенър с помощта на Каупъруд са оцетили градската хазна с петстотин хиляди долара. Важното сега беше как да се потули тази история, докато минат изборите, до които оставаха още цели три седмици. Сред bankerите и посредниците се говореше също за някакъв чек, който Каупъруд бил взел от градската хазна без съгласието на Стенър, макар вече да знаел, че ще фалира. Говореше се още, че имало опасност тази работа да стигне до знанието на крайно „неудобната“ организация, наречена „Гражданска асоциация за подкрепа и контрол на общината“, чийто председател, известният собственик на железолоярна Скултън К. Уийт беше прочут с изключителната си честност и високата си нравственост. От доста години насам Уийт следеше дейността на поддържаната от Републиканската партия градска администрация и напразно се опитваше да предотвратява някои груби нарушения на законността. Той беше строг и сериозен човек, един от онези прекалено добродетелни и праволинейни, чужди на всякакви низки страсти хора, които гледат на живота от позицията на дълга и поставят десетте божии заповеди над всички други правила и норми.

Въпросната асоциация първоначално бе създадена, за да се бори срещу злоупотреби в данъчната служба. По-късно, след всеки поредни избори, тя все повече разширяваше обсега на своята дейност. Ползата от тази организация се потвърждаваше от случайните вестникарски коментари или от публичното разкаяние на сплашен от нея по-дребен градски администратор, който веднага след това бързаше да намери убежище под крилото на някой по-изтъкнат политик, най-често на Бътлър, Моленхауър или Симпсън. Тъкмо сега асоциацията нямаше

сериозна задача и съществуваше опасност, както смятаха някои политици и банкери, тя да се заеме с фалита на Каупъруд и със злоупотребите а градската хазна.

Решителното за участието на Каупъруд съвещание на властващата политическа върхушка се състоя пет дни след неговия фалит в дома на сенатора Симпсън на, Ритънхаус Скуеър, в квартал, където живееха най-старите богатшки фамилии на Филадельфия. Симпсън произхождаше от квакерско семейство, беше човек със силно развит артистичен вкус и с вродена дарба на финансист, която използваше главно за да задоволява своята жажда за политическо могъщество. Той не жалеше парите, когато с тях можеше да си осигури силен или необходим политически привърженик. Щедро раздаваше политически длъжности и административни постове, назначаваше за партийни пълномощници, попечители и съдии хора, които предано и безусловно изпълняваха неговите нареждания. Той беше по-могъщ от Бътлър и Моленхауър, защото беше представител и на щата, и на държавата. Когато ръководителите на Републиканската партия подготвяха предизборна кампания и искаха да разберат какви са настроенятия сред избирателите в щата Пенсилвания, те се обръщаха към сенатора Симпсън. А Симпсън винаги знаеше какви са тези настроения. Сенаторът отдавна участваше не само в щатската, но и в общонационалната политика и беше една интересна фигура в Сената на Съединените щати във Вашингтон; на всички съвещания относно държавните финанси неговото мнение се ценеше високо.

Къщата му беше във венециански стил, четириетажна, богато украсена с изящни архитектурни детайли: первази с орнаменти с растителни мотиви под прозорците, стреловиден свод над входната врата, медальони от цветен мрамор, вградени в стените. Сенаторът беше голям почитател на Венеция. Често беше ходил там, както и в Атина и Рим и беше донесъл много предмети на изкуството, създадени от древните цивилизации. Особена слабост имаше към строго изваяните мраморни глави на римски императори, както и към фрагменти от статуи на богове и богини, които най-добре доказваха високата култура на Древна Гърция. В мецанина на къщата се намираще едно от най-големите му съкровища — мраморен пиедестал с издълбани по него растителни мотиви, върху който стоеше конусовиден монолит, висок около метър и двајсет и увенчан с главата

на един особено похотлив Пан; до монолита се намираха изящните отчупени до глезените крака на, както се предполагаше, красива гола нимфа. Пиедесталът с монолита и краката на нимфата беше украсен с мраморни черепи на бикове с вплетени в тях рози. В салона за приеми имаше точни копия от мраморните глави на Калигула, Нерон и други римски императори, а стените край стълбището бяха украсени с релефи, изобразяващи процесия на танцуващи нимфи и жреци, понесли овце и свине към жертвени олтари. Някъде в къщата имаше часовник, който биеше на четвърт, половин, три четвърти и кръгъл час, като издаваше странни, мелодични и малко тъжни звуци. По стените на стаите имаше фламандски гоблени, а салонът за приеми, библиотеката, всекидневната и стаята за гости бяха обзаведени с мебели, богато украсени с резба в стила на италианското Възраждане. Сенаторът нямаше особено развит вкус по отношение на живописата и сам не му се доверяваше, но картините, които притежаваше, бяха автентични и все от големи майстори. Много държеше на своите витринки с антикварни редкости: бронзови статуетки от далечни страни, венецианско стъкло и китайски нефрит. Симпсън не беше колекционер, а просто любител на отбрани образци. Красивите килимчета от тигрови и леопардови кожи, кожата от мускусен бик, метната върху дивана, опънатите върху масите фино обработени жълтеникавокафяви кози и ярешки кожи създаваха впечатление за изисканост и дискретен разкош. Столовата на Симпсън беше обзаведена с прекрасни тъмнокафяви мебели в стил „Джеймс I“. За неговата изба се грижеха най-добрите местни винари. Симпсън обичаше да приема гости и да ги угощава богато и когато устройваше вечеря, прием или бал, в дома му се събираше елитът на местното общество.

Съвещанието се състоя в библиотеката на сенатора и той посрещна колегите си сърдечно като човек, който очаква по-скоро да спечели, отколкото да загуби от тази среща. На масата бяха наредени различни марки уиски, вина и пури и докато чакаха Бътлър, Моленхауър и Симпсън, си запалиха по една пура и размениха някои ширещи се мнения по злободневни теми, запазвайки за себе си съкровени мисли.

Предишния следобед Бътлър бе научил от областния прокурор мистър Дейвид Пети за случая с чека за шейсет хиляди долара. В

същото време самият Стенър бе съобщил за него на Моленхауър. И именно Моленхауър, а не Бътлър веднага съзря възможността, като се възползва от положението на Каупъруд, да спаси, партията от обвинения и да заграби акциите на Каупъруд от трамвайните линии, без да допусне Бътлър и Симпсън да узнаят това. Достатъчно беше да спласи насаме Каупъруд със съд.

След малко дойде и Бътлър и се извини за закъснението си. Придаде си колкото можеше по-весел вид, за да скрие сполетялата го мъка, и каза:

— Ама че бурен живот водя! И как не, когато всяка банка в града иска да знае ще й бъдат ли върнати заемите.

Той взе една пура и я запали.

— Да, наистина започна да става застрашително — намеси се сенаторът Симпсън с усмивка. — Заповядайте, седнете. Преди малко се срещнах с Ейвъри Стоун от „Джей Кук и Ко“ и той ми каза, че на Трета улица все по-упорито се говори, че Стенър има нещо общо с фалита на Каупъруд и че вестниците много скоро ще подхванат тази тема, ако своевременно не се вземат мерки. Сигурен съм, че новината твърде скоро ще стигне и до мистър Уийт от „Гражданската асоциация за подкрепа и контрол на общината“. Затова, господа, сега е необходимо да решим как ще постъпим. Според мен най-напред трябва да изключим Стенър от избирателната листа, и то без много-много шум. Историята с градската хазна може да има много сериозни последици и ние още сега сме длъжни да направим всичко, което е по силите ни, за да ги предотвратим.

Моленхауър всмукна дълбоко от пурата си и пусна едно виещо се синкаво облаче дим. Той се правеше, че разглежда внимателно гоблена на отсрещната стена, и не каза нищо.

— В едно съм сигурен — продължи след малко сенаторът Симпсън, като разбра, че другите нямат намерение да заговарят, — не заведем ли самите ние дело в най-близко време, ще го направи някои друг и тогава нещата ще се разкрият откъм най-неприятната страна. Мисля, че трябва да изчакаме да стане ясно дали някой друг — може би споменатата вече асоциация — не се кани да заведе дело и да сме в състояние да изпреварим всеки, като създадем впечатление, че отдавна се готвим за това. За нас е важно да печелим време, ето защо предлагам да се създават всевъзможни пречки за ония, които биха

искали да надникнат в книгите на градския ковчезник. Започне ли се все пак проверка—а според мен това е твърде вероятно, — трябва да се направи така, че фактите да бъдат установени колкото е възможно по-късно.

Сенаторът смяташе, че е излишно да говори със заобикалки на своите могъщи събрата, когато става дума за жизненоважни въпроси. Предпочиташе да изостави обичайния си високопарен стил и да нарича нещата с истинските им имена.

— Това ми изглежда доста благоразумно — каза Бътлър, като се отпусна още по-удобно в креслото си, скривайки истинското си настроение. — Според мен на нашите момчета няма да им бъде трудно да направят така, че проверката да продължи три седмици. Доколкото ги познавам, те поначало не са от бързите.

В същото време той си мислеше как да намекне за Каупъруд и да подсказе, че час по-скоро трябва да се заведе дело срещу него, без да излезе, че пренебрегва интересите на партията.

— Да, тази идея не е лоша — спокойно каза и Моленхауър, изпускайки колелца дим. Никак не му се искаше да обсъждат сега простъпката на Каупъруд, защото това би могло да попречи на намерението му да се срещне тайно с него.

— Трябва да съставим много внимателно нашата програма — продължи сенаторът Симпсън, — така че, ако се наложи да се намесим, да сме в състояние да действувa ме бързо. Аз мисля, че тази история ще започне да се разнищва най-късно до една седмица, дори и по-скоро и затова нямаме време за губене. Ако сте склонни да приемете моя съвет, аз бих предложил кметът да напише писмо до ковчезника, с което да му поиска обяснение, а ковчезникът да му отговори, след което кметът, упълномощен съответно от Градския съвет, да отстрани временно ковчезника от длъжност — мисля, че имаме пълното право да изискаме всичко това — или най-малкото да го лиши от неговите главни пълномощия, но без засега да се дава гласност на тези действия — докато не се наложи, разбира се. Писмата трябва да бъдат у нас, за да можем, ако бъдем принудени, незабавно да ги предоставим на вестниците.

— Аз бих могъл да подготвя писмата, стига да нямате нищо против, господа — намеси се бързо Моленхауър, но с напълно спокоен глас.

— Това също ми се струва разумно — каза непринудено Бътлър. — Друго и не бихме могли да направим при тези обстоятелства, освен ако не решим да прехвърлим вината върху някой друг и аз дори ще ви направя едно предложение. Ще видите, че не сме толкова безпомощни, колкото изглежда.

При тия думи очите му заблестяха победоносно, а по лицето на Моленхауър премина лека сянка на разочарование. Значи Бътлър, а навярно и Симпсън знаеха.

— Какво искате да кажете? — попита сенаторът, поглеждайки изненадано Бътлър, Той не беше в течение на случая с чека за шейсетте хиляди долара. Не беше следил отблизо дейността на градския ковчезник и не беше разговарял с Бътлър и Моленхауър след първото им съвещание. — Да не би да са замесени и някои външни лица?

Неговият остър ум на опитен политик заработи бързо.

— Не. Не бих го нарекъл външно лице, сенаторе — каза лукаво Бътлър. — Имам предвид самия Каупъруд. След последната ни среща, господа, стана известен един факт, който ме кара да мисля, че този млад човек не е толкова порядъчен, колкото се представя. Както изглежда, той е подстрекателят в цялата работа и е въвлякъл в нея Стенър пряко волята му. аз реших да надникна в тия неща ей така, за да си ги изясня за себе си, и разбрах, че Стенър не е чак толкова виновен. Според фактите Каупъруд е заплашвал Стенър, че ако не му даде още пари, ще го сполетят какви ли не беди, и дори онзи ден е взел с измама една голяма сума, което вече го прави не по-малко виновен от Стенър. Получил е чек за шейсет хиляди долара срещу сертификати от градския заем за същата сума, които обаче не е внесъл в амортизационния фонд. И тъй като авторитетът на партията ще бъде силно застрашен тази есен, не смятам, че трябва да проявяваме каквато и да било снизходителност към него.

Той замълча, убеден, че е насочил смъртоносна стрела към Каупъруд. И не се лъжеше. Сенаторът и Моленхауър останаха крайно изненадани, тъй като при последната им среща Бътлър бе проявил доста голяма благосклонност към младия banker, а и това ново разкритие едва ли можеше да бъде повод за такова ожесточение от негова страна. Особено силно бе учуден Моленхауър, защото се бе

опасявал, че благосклонността на Бътлър към Каупъруд може да попречи на собствените му намерения.

— Какво говорите! — замислено каза сенаторът Симпсън, като потри уста с бледите си пръсти.

— Да, и аз мога да го потвърдя — обади се Моленхауър спокойно, макар да виждаше, че неговият таен план да сплаши Каупъруд и да му вземе акциите от трамвайните линии се проваля. — Преди няколко дни разговарях със Стенър по тези въпроси и той ми каза, че Каупъруд го насилвал да му даде още триста хиляди долара и когато Стенър отказал, Каупъруд измъкнал без негово знание и съгласие тези шейсет хиляди долара.

— Как е успял да го направи? — попита недоверчиво сенаторът Симпсън.

Моленхауър обясни как Каупъруд е взел чека.

— Охо! — възкликна сенаторът, когато Моленхауър свърши. — Това показва, че човекът е доста хитър! И казвате, че сертификатите не са внесени в амортизационния фонд?

— Не, не са — отговори с нескрито задоволство Бътлър.

— Е — възкликна е облекчение Симпсън, — струва ми се, че този случай е добре дошъл за нас. Изкупителната жертва е налице. Л нали тъкмо това ни трябва. Не виждам смисъл при тези обстоятелства да защитаваме мистър Каупъруд. Бихме могли дори да се опитаме да прехвърлим и всичко останало на негова сметка. Тогава вестниците да пишат колкото си искат. Те са длъжни да пишат. Ако ние им дадем правилна отправна точка, изборите ще минат, преди да се е изяснило всичко, дори и мистър Уийт да се намеси. Аз съм готов да се заема с вестниците.

— Е, при това положение — каза Бътлър, — не виждам какво повече може да направим сега, но мисля, че ще бъде грешка, ако Каупъруд не бъде наказан заедно с другия. Той е толкова виновен, колкото и Стенър, ако не и повече, и аз държа да получи това, което заслужава. Мястото му е в затвора и той трябва да отиде там, ако питате мен.

Моленхауър и Симпсън погледнаха предпазливо и учудено своя добродушен по характер колега. Защо ли така внезапно бе решил да иска наказанието на Каупъруд? Двамата смятаха, а сигурно и Бътлър при нормални обстоятелства би споделял тяхното мнение, че Каупъруд

може би е излязъл малко от рамките на закона, но е постъпил според установената практика. Те обвиняваха за постъпката му не толкова него, колкото Стенър, който я бе допуснал. Но след като Бътлър беше на особено мнение и от формална гледна точка имаше престъпление, те бяха готови да го използват в интерес на партията дори ако Каупъруд трябваше да отиде в затвора.

— Може и да сте прав — каза предпазливо сенаторът Симпсън. — А вие пригответе писмата, Хенри. Ако трябва да завеждаме дело срещу някого преди изборите, то най-уместно ще бъде да го заведем срещу Каупъруд. Можем да включим и Стенър, но само при крайна нужда. Оставям на вас двамата да решите това, тъй като в петък трябва да замина за Питсбърг. Сигурен съм, че добре ще прецените всичко.

Сенаторът стана. Той скъпеше времето си. Бътлър беше много доволен от това, което беше постигнал. Беше успял да внуши на триумвирата, че Каупъруд трябва да бъде първата жертва, ако от страна на обществеността бъдат отправени нападки срещу партията. Сега важното беше тези нападки да се изразят открито, а доколкото Бътлър преценяваше обстоятелствата, това щеше да стане съвсем скоро. Оставаше само да пообиколи недоволните кредитори на Каупъруд и успееше ли да изкупи от тях ценните му книжа, за да не може той да възобнови работата си, можеше да счита, че го е унищожил окончателно. Да, пагубен е бил за Каупъруд денят, когато е отклонил Ейлийн от правия път, мислеше си Бътлър. И твърде скоро щеше да му го докаже.

ГЛАВА XXXIII

Междувременно от това, което виждаше и чуваше, Каупъруд все повече се уверяваше, че политиците ще се опитат да го направят изкупителна жертва — и то много скоро. Няколко дни след като бе закрил кантората, Стайърс се бе отбил при него и му бе съобщил доста важни неща. Стайърс все още работеше в градската хазна, както и Стенър, и в момента бе на разположение на Сенгстак и на едно друго лице, пратено от Моленхауър, които преглеждаха книгите на ковчезника, а той им даваше съответните обяснения. Стайърс бе дошъл при Каупъруд преди всичко, за да се посъветва още веднъж относно чека за шейсетте хиляди долара и за собственото си положение, тъй като него го държаха отговорен за случая. Стенър го заплашвал със съд, казвал, че той е виновен за пропадането на тези пари и че заради него ще пострадат и поръчителите му. Каупъруд само се бе изсмял и бе уверил Стайърс, че това са празни заплахи.

— Албърт — му бе казал той с усмивка, — уверявам те, че напразно се плашиш. Ти не носиш никаква отговорност за това, че си ми разписал чека. Ще ти дам един съвет. Отиди при моя адвокат Стеджър и поговори с него. Това няма да ти струва нито цент, а той ще ти каже какво точно трябва да направиш. Сега се върни в канцеларията си и повече не се тревожи. Съжалявам, че ти създадох толкова неприятности с този чек, но съм сигурен, че и без това нямаше да запазиш службата си при новия ковчезник. Обещавам ти, че ако открия по-късно някое подходящо място за теб, ще ти се обадя.

По същото време Каупъруд получи и едно писмо от Ейлийн, което го накара сериозно да се замисли. В писмото си тя му предаваше подробно един разговор между братята ѝ, състоял се по време на вечеря в отсъствие на стария Бътлър. Пишеше му, че брат ѝ Оуен бил казал, че те — политиците, тоест баща ѝ, Моленхауър и Симпсън — щели „да го поставят на мястото му“ (него, Каупъруд) заради някаква незаконна финансова операция, каква точно не разбрала, но Оуен споменал за някакъв чек. Това я накарало да обезумее от тревога. Нима

възнамеряват да го пратят в затвора, питаше тя в писмото си? Нейния любим! Нейния скъп Франк! Възможно ли е наистина да му се случи такава нещo?

Като прочете писмото, той смръщи чело и гневно стисна зъби. Трябваше да предприеме нещo — да се срещне с Моленхауър или със Симпсън, или и с двамата и да обещае някакво обезщетение на града. В момента не беше в състояние да им предложи пари, а само полици, но може би те и тях щяха да приемат. Нима бяха решили да го принесат в жертва заради едно толкова дребно и обикновено нещo, като случая с чека. Какво представляваше този чек в сравнение с петстотинте хиляди долара, дадени му от Стенър, и с всичките нечисти комбинации на предишните ковчежници? Каква мръсотия! Какъв хитър политически ход! И колко точен и опасен!

Симпсън обаче не беше в града и щеше да отсъства десет дни, а Моленхауър, съобразявайки се с предложението на Бътлър да използват простъпката на Каупъруд, за да защитят партията, бе започнал вече да действа съгласно с уговорения план. Писмата бяха готови за изпращане. А след съвещанието на триумвирата по-дребните дейци на Републиканската партия, изпълнявайки нарежданията на своите повелители, вече усърдно разпространяваха историята о чека и твърдяха, че отговорността за спекулациите с хазната, ако изобщо има такива, пада върху младия banker.

Още щом видя Каупъруд, Моленхауър разбра, че насреща си има една силна личност. Каупъруд не проявяваше ни най-малки признаци на страх. Сдържан и учтив както обикновено, той просто обясни, че е заемал пари от градската хазна при ниска лихва, но поради паниката е изпаднал в такова затруднено финансово положение, че в момента не е в състояние да ги върне.

— Носят се слухове, мистър Моленхауър — добави той, — че срещу мен ще бъде заведено дело по обвинение, че заедно с мистър Стенър съм злоупотребил с градската хазна, но аз се надявам, че ако използвате вашето влияние, подобна мярка би могла да бъде предотвратена. Положението ми не би било никак лошо, стига да имам малко време, за да уредя някои неща. Аз предлагам на моите кредитори петдесет цента за долар и полици за една, две и три години за погасяване на другите ми задължения. Щo се отнася до заемите ми от градската хазна, ако стигнем до някакво споразумение, готов съм да

ги изплатя долар за долар, стига да получа известна отсрочка. Акциите, както знаете, ще възвърнат стойността си и въпреки понесените междувременно загуби аз отново ще стъпя на крака. Доколкото разбирам, обвинението вече се подготвя. Вестниците навярно всеки миг ще дадат гласност на случая, не бъдат ли възпрени от ония, които имат власт над тях. — Каупъруд погледна многозначително Моленхауър. — Ако не бъда подведен под съдебна отговорност, името ми няма да бъде опетнено и аз ще успея да се съвзема. Това ще бъде от полза и за града, тъй като в такъв случай сигурно ще мога да изплатя задълженията си към него.

Той се усмихна колкото се може по-приветливо и мило. На Молейхауър, който го виждаше за първи път, Каупъруд направи силно впечатление. Той гледаше с интерес този млад „финансов Давид“. Ако можеше да намери начин да приеме предложението на Каупъруд, но така че сам да се възползва от него и ако съществуваха и най-малките изгледи Каупъруд скоро да стъпи на крака, Моленхауър внимателно би премислил отговора си. Тогава можеше да се надява Каупъруд да прехвърли на негово име онова, което беше успял да спаси. Но при създадените вече обстоятелства вероятността Каупъруд да се оправи беше малка. Доколкото беше осведомен, Гражданската асоциация бе пристъпила към действие — бе започнала или се канеше да започне разследване, — а захванеше ли се със случая, тя несъмнено щеше да го разнищи докрай.

— Лошото е в това, мистър Каупъруд — каза той учтиво, — че нещата са отишли прекалено далече, всъщност те са извън властта ми. Пък и аз не съм напълно в течение. Доколкото разбирам обаче, вие не се тревожите толкова за петстотинте хиляди долара, заети от хазната, колкото за чека за шейсетте хиляди долара, който сте получили тези дни. Мистър Стенър твърди, че сте се сдобили с него незаконно, и ви е много ядосан. Кметът и останалите градски управници също вече знаят всичко и аз не съм сигурен дали няма да предприемат някакви мерки.

Моленхауър очевидно не беше искрен — доказателство за това беше опитът му да се измъкне, оправдавайки се с кмета, който, както всички знаеха, беше неговото официално оръдие. И Каупъруд разбра това. Той силно се подразни, но беше достатъчно тактичен, за да продължи разговорът с мек и учтив тон.

— Вярно е, че взех чек за шейсет хиляди долара в деня, преди да обявя своята неплатежоспособност — с престорена откровеност отвърна той. — Имах пълно право на този чек, тъй като по поръчка на мистър Стенър бях закупил сертификати от градския заем. Парите ми трябваха и аз си ги поисках. Не виждам нищо незаконно в това.

— Да, наистина стига операцията да е била извършена както следва — отвърна учтиво Моленхауър. — Доколкото разбирам, сертификатите са били купени за амортизационния фонд, но не са внесени там. Как ще обясните това?

— С най-обикновено недоглеждане — отвърна Каупъруд с невинен тон и също тъй учтиво, както Моленхауър. — Те щяха да бъдат в амортизационния фонд, ако не бях принуден така неочаквано да обявя неплатежоспособността си. Нямах възможност лично да се погрижа за всичко. Пък и не бях задължен според досегашната ни практика да ги внасям незабавно. Мистър Стенър ще потвърди това, ако го попитате.

— Така ли? — възкликна Моленхауър. — Той не остави у мен подобно впечатление. Но важното е, че сертификатите не са внесени, а от гледна точка на закона това не е без значение. Случаят не ме засяга, особено или ме засяга толкова, колкото и всеки друг добър републиканец. Не виждам обаче как да ви помогна. Вие какво мислехте, че мога да направя?

— Мисля, че не бихте могли да направите нищо, мистър Моленхауър — отвърна малко язвително Каупъруд, — ако не бъдете с мен напълно искрен. Не съм чак толкова незапознат с политическото положение във Филадельфия. Зная кои са господстващите сили тук. Мислех, че можете да предотвратите едно евентуално съдебно преследване срещу мен и с това да ми дадете възможност да стъпя отново на крака. Съгласно със закона аз не нося по-голяма отговорност за тези шейсет хиляди долара, отколкото за петстотинте хиляди, заети от хазната преди това, а дори и по-малка. Аз не съм виновен за създалата се паника. Аз не съм запалил Чикаго. Мистър Стенър и неговите приятели печелеха немалко от сделките, които извършвах за тяхна сметка толкова години. След като съм вършил услуги, мислех, че имам право да се опитам да се спася. Мислех също, че мога да разчитам на известна благосклонност от страна на сегашната градска администрация, след като съм й бил така полезен. Благодарение на мен

курсът на сертификатите от градския заем никога не спадна под номиналната им стойност. А мистър Стенър ми е давал заеми от градската хазна преди всичко от личен интерес, защото и той се облагодетелстваше от сделките с тези пари.

— Да, така е — отвърна Моленхауър, като гледаше Каупъруд право в очите и оценяваше високо силата на характера и точната мисъл на този човек. — Много добре разбирам как е ставало всичко това, мистър Каупъруд. Без съмнение мистър Стенър ви е много задължен, както и цялото градско управление. Не мога да кажа как трябва или не трябва да постъпи в случая градското управление. Знам само, че съзнателно или не вие сте изпаднали в трудно положение и че някои обществени среди вече са силно настроени срещу вас. Аз самият нямам определено становище и ако нещата не бяха отишли толкова далеч, не бих имал нищо против да ви помогна, стига да мога. Но как? Авторитетът на Републиканската партия е сериозно застрашен предвид приближаващите избори. И до известна степен, макар и неволно, вие допринесохте за това, мистър Каупъруд. Мистър Бътлър по някаква лична причина, която не ми е известна, е също силно настроен срещу вас. А мистър Бътлър е една от най-влиятелните личности в града.

Каупъруд за миг си помисли дали Бътлър не е намекнал за причината на своя гняв срещу него, но веднага отхвърли това предположение. Стори му се малко вероятно.

— Съчувствам ви напълно, мистър Каупъруд, но моят съвет е първо да се срещнете с мистър Бътлър и мистър Симпсън. Ако те се съгласят да ви окажат помощ, аз ще се присъединя към тях. Друго, струва ми се, не бих могъл да направя. Аз не съм единственият, който решава обществените работи на Филадельфия.

Моленхауър очакваше, че в този момент Каупъруд ще му предложи акциите си, но той не го направи. Вместо това каза:

— Много ви благодаря, мистър Моленхауър, че благоволихте да ме изслушате. Вярвам, че ако можехте, щяхте да ми помогнете. Ще се опитам сам да се справя с положението. Довиждане.

Каупъруд се поклони и излезе. Той разбра колко напразно е било посещението му.

Междувременно, като установи, че слуховете все повече нарастват, а никой не се кани да вземе мерки и да сложи в ред нещата, мистър Скелтън К. Уийт, председателят на Гражданската асоциация за

подкрепа и контрол на общината, най-сетне реши, че е длъжен — а това не противоречеше на волята му — да свика комитета, състоящ се от десет уважавани граждани на Филадельфия, в заседателната зала на Маркет Стрийт и да изложи случая с фалита на Каупъруд.

— Струва ми се, господа — заяви той, — че нашата организация има повод да направи голяма услуга на Филадельфия и на нейните жители и да оправдае първоначално избраното си название, и след като проведе подробно разследване и установи фактите, енергично да настоя да бъдат прекратени в бъдеще подобни престъпни деяния, за каквито чуваме сега. Тази задача навярно ще се окаже трудна. Републиканската партия и заинтересованите лица от града и от щата ще ни се противопоставят. Партийните ръководители естествено не биха искали да се дава гласност на случая, защото това би могло да zlepостави републиканските кандидати при предстоящите избори, и няма да посрещнат спокойно предприетото от нас разследване. Но ако пие проявим настойчивост, ще свършим една много полезна работа. И без това в нашия обществен живот непочтеността не е рядкост. Крайно време е да се спре непрекъснатото пренебрегване на съществуващите морални норми. Предоставям на вашето внимание този случай.

Мистър Уийт седна и комитетът незабавно се зае с разглеждането на поставения въпрос. Решено беше да се назначи комисия „за разследване на странните слухове относно една от най-важните служби на градското управление“ (това беше дословното название на комисията, съобщено по-късно на обществеността). Комисията трябваше да докладва на следващото заседание, насрочено за девет часа вечерта на другия ден. Заседанието бе закрито и на следващата вечер в девет часа комитетът отново се събра. Комисията, съставена от четирима души, добре запознати с финансовите въпроси, междуременно бе изпълнила поставената ѝ задача и бе изготвила подробен отчет, който не съвпаднаше напълно с фактите, но беше възможно най-близко до тях, доколкото тези факти можеха да бъдат изяснени за такъв кратък срок.

„Бе установено (гласеше отчетът след една уводна част, в която се обясняваше защо е била назначена комисията), че в продължение на години градските ковчежници са имали навика да предоставят на някой предпочитан от тях посредник правото да продава облигации от

заеми, пуснати от Градския съвет, като са изисквали от него да отчита получените от продажбите пари на определени периоди, обикновено на първо число от месеца. В настоящия случай посредник на градския ковчежник е бил Франк А. Каупъруд. Оказва се обаче, че дори и тази порочна и вредна за градската хазна система не е била съблюдавана от мистър Каупъруд. Пожарът в Чикаго, последвалото го спадане на курса на акциите и предизвиканият от него фалит на мистър Франк А. Каупъруд временно са довели до такова объркване на нещата, че за комисията бе трудно да установи съвсем точно дали са правени редовни отчети; фактът обаче, че мистър Каупъруд е разполагал, е облигации от градския заем, които е залагал и така нататък, показва, че не му е била търсена отговорност. Той винаги е имал под ръка няколкостотин хиляди долара в налични пари или в ценни книжа, принадлежащи на града, които е използвал за различни финансови операции, но до подробности за резултатите от тези операции комисията не успя да се добере.

Някои от тези операции са се състояли във влагането на голям брой облигации от заемите, преди още те да бъдат пуснати в обръщение, като кредиторът е бил уверяван, че ордерът на заложените ценни книжа е надлежно заведен в книгите на ковчежника. Очевидно това се е практикувало отдавна и тъй като не е възможно градският ковчежник да не е знаел за характера на тези сделки, има основание да се мисли, че е съществувало съучастие между него и мистър Каупъруд с цел да се облагодетелстват, като използват градските пари в нарушение на закона.

Освен това градът е бил ощетяван двойно, тъй като е плащал лихви за вложените суми, а получаваните от тях пари са оставали в ръцете на посредника на ковчежника и по този начин не са носили никакви лихви на града. Плащането на някои облигации от градския заем е било отсрочвано и мистър Каупъруд с парите, които е трябвало да се намират в хазната, е изкупувал на намалени цени големи количества от тези облигации. Така законните собственици на ордерите за облигации от градския заем не са ги получавали и по този начин хазната е била ощетена много повече, отколкото е установената сега злоупотреба, възлизаща на петстотин хиляди долара. В момента един счетоводител проверява книгите на ковчежника и след няколко дни ще се изясни как е било вършено всичко. Комисията се надява, че

като се даде гласност на случая, ще се сложи край на тази порочна практика.“

В отчета бе цитиран и параграф от закона за злоупотреба е общественото доверие. И накрая комисията заявяваше, че ако някой данъкоплатец не възбуди дело срещу замесените в престъплението, тя сама ще бъде принудена да го стори, макар че подобно действие едва ли влиза в кръга на нейните основни задължения.

Този отчет веднага бе предаден на вестниците. Макар Каупъруд и политиците да бяха очаквали някаква публична разгласа, все пак това беше тежък удар за тях. Стенър обезумя от страх. Студена пот го обля, когато прочете съобщението със скромното заглавие „Заседание на Гражданската асоциация за подкрепа и контрол на общината“. Вестниците до един бяха толкова зависими от политическите и финансовите сили на града, че не смееха да излязат открито със собствени мнения. Още преди повече от седмица редактори и издатели разполагаха с основните факти, но бяха получили нареждане от Моленхауър, Симпсън и Бътлър да не вдигат голям шум. Това нямало да бъде от полза за Филадельфия, за местната търговия и така нататък. Щяло да се опетни доброто име на града. Вечната история!

Веднага бе поставен въпросът, кой е истинският виновник — градският ковчезник, посредникът или и двамата? Колко пари всъщност са били взети от хазната? И къде са отишли? Кой е Франк Алджърнън Каупъруд? Защо не е арестуван? Как е успял толкова тясно да се сближи с финансовата администрация на града? И макар все още да не бе дошло времето на онова, което по-късно бе наречено „жълта преса“, и местните вестници да не бяха склонни да се ровят в живота и в постъпките на личността, към което привикнаха впоследствие, и колкото и тясно да бяха свързани с политическите и финансовите магнати, те не можеха да подминат случая без какъвто и да било коментар.

Налагаше се да излязат с уводни статии. Трябваше да се осмелят и да опишат, макар и сдържано, но с назидателен тон как един-единствен човек може да посрами и опозори един голям град и една велика политическа партия.

Дръзкият план на Моленхауър, Бътлър и Симпсън цялата вина да бъде прехвърлена върху Каупъруд, за да не падне позорът върху

Републиканската партия, който те предвиждаха да бъде използван, в случай че не успеят напълно да потушат скандала, сега бе приведен в действие. Странно и интересно беше колко бързо вестниците и дори Гражданската асоциация за подкрепа и контрол на общината възприеха становището, че Каупъруд е главният, ако не и единственият виновник. Вярно бе, че Стенър му беше заемал пари, че сам му беше напъхал в ръцете облигациите от градския заем, но кой знае защо, всички имаха впечатлението, че Каупъруд безскрупулно е измамил ковчезника. Подхвърляха се намеци за историята с чека за шейсетте хиляди долара, получен срещу сертификати, които не се намираха в амортизационния фонд, но тъй като не можеха да го докажат със сигурност, и вестниците, и комисията не смееха да твърдят това от страх пред щатския закон за клевета.

В подходящия момент бяха извадени наяве и незабавно предадени на вестниците и на Гражданската асоциация за подкрепа и контрол на общината разменените между кмета мистър Джейкъб Борчарт и мистър Джордж У. Стенър писма, които очевидно искаха да изтъкнат високия морал на общинските служители. В писмото си кметът със строг тон настояваше ковчезникът веднага да даде обяснение за постъпката си, а в своето писмо Стенър му отговаряше. Тези писма според политиците щяха достатъчно ясно да покажат, че Републиканската партия сама желае да прочисти редиците си от нечестни хора, и щяха да помогнат нещата да се проточат, докато минат изборите.

КАНЦЕЛАРИЯ НА КМЕТА НА ГРАД ФИЛАДЕЛФИЯ

До м-р Джордж У. Стенър, 18 октомври 1871 г.
градски ковчезник

Драги господине,

Получих сведение, че голямо количество сертификати от градския заем, пуснати от Вас в продажба за сметка на градската хазна и, предполагам, след необходимото нареждане на кмета на града, са излезли от Вашето попечителство и получените от продажбата на

гореспоменатите сертификати суми не са постъпили в хазната.

Съобщено ми бе също, че е било допуснато голяма сума от градските пари да попадне в ръцете на един или повече посредници или банкери, имащи кантори на Трета улица и че гореспоменатите посредници или банкери впоследствие са изпаднали във финансови затруднения, поради което има вероятност интересите на града да бъдат сериозно засегнати.

Ето защо съм принуден да Ви помоля незабавно да ме уведомите дали получените от мен сведения отговарят на истината или не, за да мога аз като кмет на града, ако сведенията се окажат верни, да взема необходимите мерки, съгласно с моите задължения.

С уважение
Джейкъб Борчарт,
кмет на Филадельфия

КАНЦЕЛАРИЯ НА КОВЧЕЖНИКА НА ГРАД ФИЛАДЕЛФИЯ

До почитаемия Джейкъб Борчарт, 19 октомври 1871 г.

Драги господине,

С настоящото потвърждавам получаването на Вашето писмо от 18 т.м. и изразявам съжалението си, че в момента не мога да Ви дам исканите от Вас сведения. Държа да Ви уведомя, че несъмнено градската хазна е изправена пред известно затруднение, дължащо се на опущения от страна на посредника, който от няколко години се занимава с разпространението на градския заем, и че аз от момента на разкриването на този факт непрестанно полагам усилия да предотвратя или поне да намаля загубата, която заплашва града.

С много голямо уважение

Джордж У. Стенър

КАНЦЕЛАРИЯ НА КМЕТА НА ГРАД ФИЛАДЕЛФИЯ

До м-р Джордж У. Стенър, 21 октомври 1871 г.
градски ковчезник

Драги господине,

При създадените обстоятелства моля да считате това писмо като уведомление, че Ви се отнемат предоставените Ви от мен права да продавате сертификати от градския заем, тоест онези от тях, които все още не са продадени. Прощения за облигации, за които е дадено разрешение, но още не са пуснати, засега могат да бъдат отправяни само към моята канцелария.

С уважение
Джейкъб Борчарт,
кмет на Филадельфия

Но дали мистър Джейкъб Борчарт беше написал писмата, под които стоеше неговото име? Не. Те бяха написани от мистър Абнър Сенгстак в кабинета на мистър Моленхауър и когато мистър Моленхауър ги прочете, каза, че ще свършат работа, и дори много ги одобри.

А дали мистър Джордж У. Стенър, градски ковчезник на Филадельфия, беше написал този крайно дипломатичен отговор? Не, разбира се. Мистър Стенър беше толкова паднал духом, че веднъж дори се разплака в банята у дома си. Мистър Абнър Сенгстак беше написал и това писмо и го беше дал на Стенър да го подпише. Преди то да бъде изпратено, мистър Моленхауър бе преценил, че „става“. Моментът беше такъв, че всички малки плъхове и мишлета бързаха да се скрият в дупките си, защото се бояха, че някъде от тъмното ги дебне голяма котка с огнени очи — общественото мнение — и само най-старите и най-мъдрите плъхове се осмеляваха да действат.

И наистина по това време в продължение на няколко дни господата Моленхауър, Бътлър и Симпсън обсъждаха с областния прокурор мистър Пети какво трябва да се направи, за да се изтъкне още повече вината на Каупъруд, и как, ако е възможно, да се защити Стенър. Бътлър, разбира се, настояваше Каупъруд да бъде даден под съд. Пети не виждаше начин да бъде защитен Стенър, тъй като на много места в счетоводните книги на Каупъруд на негово име бяха записани акции от трамвайните линии. По отношение на Каупъруд обаче каза: „Трябва да помисля.“ Обсъдиха също и въпроса, дали няма да е по-добре първо да арестуват Каупъруд и — ако се наложи — тогава да го дадат под съд, тъй като самото му арестуване би било за обществото сигурно доказателство за вината му, а същевременно и израз на силното негодувание на градската администрация и би отклонило вниманието от Републиканската партия, докато минат изборите.

И така на 26 октомври 1871 година следобед Едуард Стробик, председател на Градския съвет на Филадельфия, по нареждане на Моленхауър се яви при кмета на града и под клетва официално обвини Франк А. Каупъруд, борсов посредник, натоварен от ковчежника да продава облигациите от градския заем, в злоупотреба с доверие и в присвояване на чужди пари. Не беше важно, че това обвинение падаше в същото време и върху Джордж У. Стенър. Изкупителната жертва, която преследваха, беше Каупъруд.

ГЛАВА XXXIV

Толкова различно изглеждаха и толкова различно се държаха по това време Каупъруд и Стенър, че на този факт си заслужава да се обърне известно внимание. Лицето на Стенър бе станало пепелявосиво, устните му бяха посинели. Каупъруд, съдейки по шумните и организирани нападки срещу него, разбираше, че може да попадне в затвора, но въпреки тревогата, която го обземаше при мисълта как ще се отрази опозоряването му на неговите родители, на жена му и децата му, на колегите и приятелите му, той си оставаше все така спокоен и уравновесен, както можеше да се очаква от човек с такъв силен характер. При тази вихрушка от беди, която го бе връхлетяла, той нито за миг не беше загубил своето самообладание и смелостта си. Онова нещо, което наричат съвест и което така измъчва, а понякога довежда и до гибел някои хора, никога не го бе безпокоило. И той никога не беше се опитвал да вникне в смисъла на думата грях. Според неговите разбирания животът имаше само две страни — сила и слабост. Правда и неправда? Изобщо не му бяха познати. Те бяха метафизични величини, в които не си правеше труд да вниква. А доброто и злото? Измислици на духовниците, за да си изкарват хляба. Ами обществената благосклонност или пък общественият остракизъм, които така бързо следва но петите нещастията, сполетяло човека? Но какво значи обществен остракизъм, какво значи да бъдеш отхвърлен от обществото? Нима той или пък неговите родители бяха приети от избраното общество? Не, не бяха, но означаваше ли това, че когато сегашната буря отmine, бъдещето нямаше да му донесе обществена реабилитация и високо положение? Би могло, разбира се. Нравственост и безнравственост? Отново празни думи. Но сила и слабост — о, да! Ако имаш сила, можеш да се защитиш и да бъдеш нещо. Слаб ли си — бягай бързо в тила, по-далеч от обсега на куршумите! Той беше силен, знаеше го и винаги вярваше в щастливата си звезда. Някаква сила — не можеше да каже каква и това беше единственото нещо от областта на метафизиката, което го занимаваше

— винаги му помагаше, винаги обръщаше нещата в негова полза. Сипеше по пътя му прекрасни възможности. Защо беше надарен с такъв остър ум? Защо успяваше навсякъде — и в деловия, и в личния си живот? С какво беше заслужил това? Случайност може би? Но случайност ли бяха неизменната му увереност, че ще бъде подкрепен, интуицията, която му подсказваше как да действа и която толкова често го осеняваше? Дори да е тъмна и неразгадаема тайна, както твърдят, животът все пак се състои от две основни неща — сила и слабост. Силата печели, слабостта губи. Сега той трябваше да разчита на бързата си и точна мисъл, на вярната си преценка и на нищо друго. Каупъруд наистина беше олицетворение на смелостта и жизнеността — с енергичната си и уверена походка, със спретнатите си, добре изгладени дрехи, с поддържаните си мустаци и ръце, с гладко избръснатото си, лъхащо на здраве лице.

Междувременно Каупъруд се беше срещнал лично със Скелтън К. Уийт и се бе опитал да му обясни положението от своя гледна точка, твърдейки, че не е направил нещо по-различно от това, което са правили мнозина други преди него, но не успя да заличи съмненията на Уийт. Уийт не разбираше защо купените за шейсет хиляди долара сертификати не са в амортизационния фонд. Обяснението на Каупъруд, че това се дължи на привичка, не го задоволи. И все пак на мистър Уийт му беше ясно, че и други политици и администратори са се облагодетелствали не по-малко от Каупъруд, макар и по по-различни начини, и затова го посъветва да стане свидетел на обвинението. Каупъруд категорично отказа да приеме съвета, заявявайки, че не е доносник, на което мистър Уийт само се усмихна кисело.

Бътлър беше изключително доволен (въпреки загрижеността си за победата на Републиканската партия в изборите), защото сега вече беше хванал подлеца в капан, от който той трудно можеше да се измъкне. Беше решено приемник на сегашния областен прокурор Дейвид Пети, ако Републиканската партия спечелеше, да бъде Денис Шанън, млад ирландец, човек на Бътлър, който бе оказвал на своя покровител различни юридически услуги. Другите двама политически лидери вече бяха обещали съдействието си. Шанън беше красив, висок, строен, с атлетическо телосложение, с червеникаворуси коси, румени бузи и сини очи; беше умен, имаше име на красноречив оратор и опитен юрист. Той се гордееше, че е под покровителството на Бътлър

(който го беше включил в списъците на кандидатите за официални длъжности), и му бе обещал, ако бъде избран, да изпълнява нарежданията му според силите и възможностите си.

Имаше все пак едно малко облаче в ясното небе над някои от политиците — осъдеха ли Каупъруд, трябваше да осъдят и Стенър. Нямахме начин да бъде отърван градският ковчезник. Ако Каупъруд беше виновен, че е присвоил чрез измама шейсет хиляди долара, Стенър пък беше присвоил петстотин хиляди. За това провинение се предвиждаха пет години затвор. Стенър можеше да се позове на съществуващата практика и по този начин да си спести унизителната необходимост да признае открито вината си, но въпреки това щеше да бъде осъден. Съдебните заседатели едва ли биха подминали фактите, които го уличаваха. Въпреки общественото мнение, ако се стигнеше до съд, можеше да има известно съмнение за вината на Каупъруд. Вината на Стенър обаче беше неоспорима.

Ето как се развиха събитията, след като Каупъруд и Стенър бяха официално обвинени. Адвокатът на Каупъруд Седжър беше успял да научи предварително по частен път, че срещу Каупъруд всеки момент ще бъде заведено дело. Той препоръча на своя клиент да се яви сам пред властите, за да предотврати шума, който биха вдигнали вестниците, ако чака полицията да му връчи заповедта за арестуване.

Кметът издаде заповед за арестуването на Каупъруд, но той съгласно с плана на Седжър незабавно отиде заедно с адвоката си при Борчарт и внесе двайсет хиляди долара (поръчител му беше директорът на Джирардската национална банка У. К. Дейвисън) като гаранция, че ще се яви следващата събота в Централното полицейско управление за разпит. Стробик беше наел адвоката Марк Олдсло, за да представлява градското управление при воденето на делото. Кметът изгледа Каупъруд с любопитство; понеже беше нов човек в политическите среди на Филадельфия, той не го познаваше така добре, както останалите. Каупъруд отвърна на погледа му с учтива усмивка.

— Истински фарс, господин кмете — каза той спокойно на Борчарт, а кметът му се усмихна приветливо и отвърна, че за него тази процедура е формална, но неизбежна в такова време.

— Вие знаете как стоят нещата, мистър Каупъруд — добави той. Каупъруд се усмихна.

— Да, наистина знам — каза той.

После трябваше да изпълни малко или много формалните изисквания и няколко пъти се яви в местния криминален съд, известен като Централен съд. Когато му предявяваха обвинението, Каупъруд заявяваше, че не се признава за виновен. През ноември бе назначено разглеждане на иска от разширен състав на съдебните заседатели, които трябваше да решат дали да бъде предаден на съда. Поради сложния характер на обвинението, отправено срещу него от Пети, Каупъруд прецени, че е разумно да се яви лично. Обвинението бе потвърдено от съдебните заседатели (Шанън, новоизбраният областен прокурор, доста енергично упражни влиянието си) и бе определено делото да започне на 5 декември и да се води от съдията Пейдърсън от Първо отделение на Градския съд, който беше клон на щатския съд и на всеки три месеца разглеждаше престъпления от подобен характер. Разглеждането на делото на Каупъруд обаче започна едва след бурните есенни избори, които благодарение на ловките политически машинации на Моленхауър и Симпсън (фалшификация на бюлетини, натиск върху отделни избиратели) завършиха с нова победа на Републиканската партия, макар и с не особено голямо мнозинство. Гражданската асоциация за подкрепа и контрол на общината въпреки шумната победа на Републиканската партия, постигната с измама, продължаваше да напада смело онези, които смяташе, че вършат най-големите злоупотреби.

През цялото това време Ейлийн Бътлър следеше развитието на събитията около Каупъруд чрез вестниците и градските клюки с такова пристрастие, с такава нежна загриженост и тревога, на каквито беше способна нейната пламенна и силна природа. Макар че беше по-подвластна на чувствата, отколкото на разума, Ейлийн не беше лишена от способността да мисли. Често се срещаше с Каупъруд, той ѝ разказваше доста неща, доколкото му позволяваше, разбира се, неговото вродено чувство за предпазливост, и въпреки вестникарските питания и разговорите, които дочуваше у дома и другаде, тя разбираше, че Франк не е толкова лош, колкото искаха да го изкарат. Едно съобщение, появило се във филаделфийския вестник „Пъблик Леджър“ скоро след като Каупъруд официално бе обвинен в злоупотреба, особено много я зарадва и утеши. Тя си го беше изрязала и го носеше в пазвата си, защото то ѝ се струваше едно доказателство, че нейният любим Франк е далеч по-малко виновен от ония, които го

бяха наклеветили и обвинили несправедливо. Съобщението беше извадка от един от многобройните изобличителни доклади на Гражданската асоциация за подкрепа и контрол на общината и гласеше:

„Някои страни на случая са далеч по-сериозни, отколкото можеше да се разбере от официалните съобщения. Дефицитът от петстотин хиляди долара е резултат не от продажбата и неотчитането на облигации от градския заем, а от заемите, които градският ковчезник е отпуснал на своя посредник. Освен това комитетът получи сведение от достоверен според него източник, че продаваните от посредника облигации са били отчитани при месечното уреждане на сметките по най-ниските продажни цени през текущия месец, а разликата между отчетената и действително реализираната цена е била поделена между ковчезника и посредника, които естествено са имали интерес в определен период от месеца да играят ролята на «мечка», за да понижават курса на облигациите. И все пак комитетът гледа на заведеното срещу посредника мистър Каупъруд дело като на опит да се отклони общественото внимание от далеч по-виновните лица, за да могат те през това време да уредят нещата така, както им е изгодно.“

Ето това всъщност е истината! — помисли си Ейлийн, когато го прочете. Тези политици — а сред тях и баща ѝ, както бе разбрала от последния си разговор с него — се опитват да прехвърлят вината за собствените си злодеяния върху нейния Франк. А той не е толкова лош, колкото искат да го представят. Ето че и в този доклад го казват. Тя тайно се радваше на думите: „... опит да се отклони общественото внимание от далеч по-виновните лица ...“ Тъкмо това ѝ казваше и Франк в щастливите часове, които напоследък те прекарваха, усамотени на едно или на друго място, най-често в новото им убежище на Южна Шеста улица, което Франк бе избрал за срещите им, след като бяха принудени да напуснат старото. Той галеше буйните ѝ коси,

милваше тялото ѝ и ѝ казваше, че това е една политическа машинация, скроена, за да се хвърли по-голямата част от вината върху него и да се оневинят, доколкото е възможно, Стенър и Републиканската партия. Уверяваше я, че ще се измъкне благополучно, но я предупреждаваше да не говори. Не отричаше, че в продължение на години е поддържал изгодни връзки със Стенър. И обясняваше подробно всичко. Тя разбираше или си мислеше, че разбира. Достатъчно ѝ беше, че ѝ го казва нейният Франк.

Доскоро двете семейства Каупъруд бяха обединени от успеха. Сега ги обединяваше общата беда. Животът и в двете къщи сякаш гаснеше. Защото за тях животът беше самият Франк Алджърнън. От него баща му черпеше смелост и сила, той тласкаше напред братята си и разчистваше пътя им, той беше упование и надежда за децата си и за жена си, тон прославяше името Каупъруд. За всички, които бяха тясно свързани с него, той беше олицетворение на сполука, сила, богатство, достойнство и щастие. И сега неговата щастлива звезда сякаш помръкваше, сякаш угасваше.

От трагичната сутрин, когато получи онова съдбоносно писмо, Лириан Каупъруд живееше в някакъв унес. Седмици наред вече тя изпълняваше всекидневните си задължения с привичното си спокойствие — така поне изглеждаше на околните, — по вътрешно се измъчваше от горчиви и натрапчиви мисли. Чувствуваше се безкрайно нещастна. Беше навършила четирийсет години и си беше представяла, че тъкмо в тази възраст животът ѝ трябва да бъде спокоен и уравновесен, поставен на солидна основа, а ето че сега щеше да бъде изтръгната из корен от семейната почва, където бяха минали най-хубавите ѝ дни, и захвърлена безмилостно да вехне под палещото пладнешко слънце на несигурността.

Не се развиваха добре нещата и за стария Каупъруд. Всичко, което бе постигнал — и в банката, и навсякъде другаде, — сега се рушеше пред очите му. Както вече споменахме, той безгранично вярваше в сина си, но не можеше да не признае в себе си, че Франк беше допуснал грешка и сега скъпо плащаше за нея. Разбираше, че Франк е имал право да направи опит да се спаси, но съжаляваше, че синът му сам бе стъпил в капан и сам бе дал възможност да бъде обвинен. Франк беше изключително способен. Щеше да преуспее и без да се обвързва с градския ковчезник или с управляващата върхушка.

Местните трамвайни линии и политическите и финансовите магнати го бяха погубили. По цял ден старият човек крачеше напред-назад и усещаше, че животът му свършва, че поражението на Франк е и негово поражение и че този позор — публичното обвинение — означаваше гибел и за него. Само за няколко седмици косите му побеляха, походката му стана бавна, лицето му доби болезнено блед цвят, очите му хлътнаха. Внушителните някога бакенбарди сега висяха като знамена, останали от отшумял празник. Малка утеха за него в цялото нещастие беше обстоятелството, че Франк беше уредил напълно сметките си с Трета национална банка и не й дължеше нито един долар. Той знаеше обаче, че управителното тяло на банката не би търпяло на служба човек, чийто син е участвал в ограбването на градската хазна, за което пишеха сега всички вестници. Освен това Каупъруд старши беше твърде възрастен. Трябваше да се оттегли.

И това се случи в деня, когато Франк бе арестуван по обвинение в злоупотреба. Уведомен от Стеджър, Франк бе предупредил баща си за предстоящото си арестуване, но старият човек все пак събра смелост да отиде в банката, макар това да му струваше такива усилия, сякаш носеше върху себе си някакъв огромен камък. Прекарал една безсънна нощ, преди да тръгне, той написа своята оставка до председателя на управителното тяло Фруин Касън с намерението да му я връчи незабавно. Касън, едър, добре сложен, привлекателен човек на петдесет години, си отдъхна облекчено, като видя заявлението за оставка.

— Знаем, че ви е тежко, мистър Каупъруд — каза съчувствено той. — Ние... позволявам си да говоря и от името на останалите членове на управителното тяло... Ние много добре разбираме трагичността на вашето положение. Знаем как вашият син е бил въвлечен в тази история. Той не е единственият banker, който е бил замесван в работите на градската администрация. На всички е известно, че не е единственият. Това е стара система. Ние високо ценим заслугите ви към нашата банка през трийсет и пет годишната ви служба. Ако имаше някакъв начин да ви помогнем да се справите сега със затрудненията си, бихме го сторили с радост, но вие като banker би следвало сам да разбирате, че това е невъзможно. Всички са засегнати от вихрушката. Ако тя стихне, ако знаехме кога ще стихне...

Той замълча. Не можеше да се насили да каже, че той или управителното тяло съжаляват, че са принудени да се лишат от услугите на мистър Каупъруд тъкмо в такъв момент. По-добре беше да остави мистър Каупъруд сам да го каже.

През цялото време Каупъруд старши правеше усилия да се овладее, за да може въобще да заговори. Извади голяма ленена носна кърпа, издуха носа си, изправи се в креслото и положи спокойно ръце върху бюрото. Но беше дълбоко разстроен.

— Не мога да го понеса! — извика внезапно той. — Бих желал да ме оставите сега сам.

Еlegantният и спретнат Касън стана и излезе за малко от стаята. Той много добре разбираше на каква драма бе станал свидетел токущо. В мига, в който вратата се затвори, старият Каупъруд отпусна глава в ръцете си и се разтнесе конвулсивно.

— Никога не съм допускал, че ще доживея подобно нещо — прошепна той. — Никога не съм допускал.

После избърса солените си горещи сълзи, отиде до прозореца, погледна навън и се замисли какво ще прави оттук нататък.

ГЛАВА XXXV

Колкото повече време минаваше, Бътлър ставаше все по-неспокоен и все повече недоумяваше как трябва да постъпи с дъщеря си. Нейната мълчаливост, потайността ѝ, явното ѝ желание да го отбягва потвърждаваха подозрението му, че тя продължава да се вижда с Каупъруд, което един ден неизбежно щеше да стане достояние на обществото и да опозори цялото семейство. Мина му през ум да отиде при мисис Каупъруд и да я накара да повлияе на мъжа си, но реши, че това няма да помогне. Не беше напълно сигурен дали Ейлийн все още се среща тайно с Каупъруд, а и мисис Каупъруд може би не знаеше, че мъжът ѝ я мами. Помисли си също да отиде направо при Каупъруд и да го заплаши, но това щеше да бъде крайна мярка, пък и той не разполагаше със сигурни доказателства. Не се решаваше да се обърне към детективско бюро, не искаше и да сподели тайната с някой от членовете на семейството. Веднъж отиде до къщата с № 931 на Северна Десета улица, обиколи наоколо ѝ, огледа внимателно и самата къща, но това с нищо не му помогна. Къщата се даваше под наем. Каупъруд навреме я бе напуснал.

Най-сетне му хрумна идеята да нагласи нещата така, че Ейлийн да бъде поканена да погостува някъде по-далеч — в Бостън или в Ню Орлиънс, където живееше една от сестрите на жена му. Уреждането на тази работа обаче изискваше много деликатност и такт, а тези качества напълно му липсваха. И все пак той се зае с нея. Написа писмо до балдъзата си, с което я молеше да пише на сестра си, без обаче да издава, че го прави по негова молба, и да поиска съгласието ѝ Ейлийн да ѝ погостува, а в същото време да отправи покана и до самата Ейлийн; но скъса писмото. След известно време случайно научи, че мисис Моленхауър и трите ѝ дъщери, Каролайн, Фелисия и Олга, се канят да отидат в Европа в началото на декември, за да посетят Париж, Ривиерата и Рим. Веднага реши да помоли Моленхауър да каже на жена си да покани за това пътуване Нора и Ейлийн или само Ейлийн, като ѝ обясни, че мисис Бътлър не желае да оставя съпруга си сам, а би

било добре момичетата да се поразходят. Това щеше да бъде чудесен предлог да отдалечи Ейлийн временно от Филадельфия. Предвиждаше се пътуването да трае около шест месеца. Разбира се, Моленхауър с удоволствие прие да изпълни молбата му. Двете семейства поддържаха доста тесни приятелски връзки. А мисис Моленхауър на драго сърце се съгласи, тъй като това щеше още повече да сближи семействата, и поканата беше отправена. Нора много се зарадва. Тя искаше да посети Европа и отдавна чакаше да ѝ се открие такава възможност. На Ейлийн ѝ стана приятно, че тази покана идва тъкмо от мисис Моленхауър, и преди няколко години би я приела веднага, но сега видя в нея нова, допълнителна принуда да прекъсне връзката си с Каупъруд. Когато една вечер на масата мисис Бътлър, която не подозираше участието на мъжа си в тази работа, спомена за поканата, отправена от мисис Моленхауър по време на следобедното ѝ посещение, Ейлийн категорично я отхвърли.

— Тя държи и вие да тръгнете с тях, ако баща ви няма нищо против — каза майката. — Сигурна съм, че ще прекарате много хубаво. Ще отидат първо в Париж, а после на Ривиерата.

— О, чудесно! — възкликна Нора. — Отдавна мечтая да отида в Париж. А ти, Ей? Ще бъде чудесно, нали?

— Аз нямам особено желание — отвърна Ейлийн. Тя искаше от самото начало да покаже ясно, че не иска да отива където и да било. — Наближава зимата, а аз нямам никакви подходящи дрехи. По-добре е да почакам и да отида друг път.

— Ейлийн Бътлър! — възкликна Нора. — Какво говориш! Чувала съм десетки пъти да казваш, че много ти се иска да отидеш в чужбина някоя зима. И сега, когато се открива такава възможност... Освен това тоалети можеш да си поръчаш и там.

— Да, не би ли могла наистина да си поръчаш някой и друг тоалет там? — попита мисис Бътлър. — Пък и разполагаш с още две или три седмици.

— Дали не биха искали да вземат и един мъж със себе си, който да им служи за водач и съветник, как мислиш, мамо? — намеси се Калъм.

— Аз съм готов да предложа услугите си — обади се сдържано Оуен.

— Не знам, не мога да кажа — отвърна мисис Бътлър усмихнато, като в същото време дъвчеше голяма хапка. — Ще трябва да ги попитате тях, синчетата ми.

Ейлийн твърдо държеше на своето. Не искаше да отива никъде. Поканата била дошла много внезапно. Това било. Онова било. В този момент влезе старият Бътлър и седна на мястото си начело на масата. Той естествено знаеше всичко, но се престори на изненадан, когато жена му се обърна към него.

— Ти не би се противопоставил, Едуард, нали? — попита го мисис Бътлър, като преди това му съобщи за поканата.

— Да се противопоставя! — възкликна той с престорена и грубовата шеговитост. — И таз добра! Тъкмо ще си отдъхна от вас. С най-голяма радост бих се отървал от всички ви за известно време.

— Що за приказки! — срязва го жена му. — Представям си каква неразбория ще сварим, ако те оставим да поживееш сам.

— Та аз няма да остана сам, бъди сигурна — отвърна Бътлър. — В този град има толкова къщи, където ще ме посрещнат сърдечно. И без вас мога.

— Но не са малко и къщите, в които не би стъпил, ако не съм аз. Така да знаеш — сопна му се добродушно мисис Бътлър.

— Хайде, хайде, да не преувеличаваме — заключи отстъпчиво той.

Ейлийн беше непреклонна. Всички опити на Нора и на майка ѝ да я убедят оставаха без резултат. За голямо свое съжаление Бътлър разбра, че планът му се проваля, но не искаше да се примири. Когато окончателно се убеди, че няма никаква надежда Ейлийн да приеме поканата на мисис Моленхауър, той най-сетне се реши да наеме детектив.

По това време с голяма популярност се ползваше бюрото на прочутия детектив Уилям А. Пинкертон. Пинкертън бе израснал в бедност, бе преминал сурова житейска школа и се бе издигнал до върховете на своята професия, която на мнозина се струваше отблъскваща. Но за ония, които поради някакви лични нещастия или неприятности имаха нужда от неговите услуги, най-голямата препоръка за способностите му бяха широко известните му патриотични прояви по време на Гражданската война и заслугите му към Ейбрахам Линкълн. Той или, по-точно, неговите хора бяха

охранявали Линкълн през цялото време на неговото бурно президентство. Постепенно Пинкертън бе превърнал бюрото си в голямо предприятие с клонове във Филадельфия, Вашингтон, Ню Йорк и още много други градове. Бътлър беше виждал фирмата на клона във Филадельфия, но не искаше да се обърне за услуги там. След като окончателно реши да предприеме тази стъпка, той сметна, че ще бъде най-добре да отиде в Ню Йорк, където, както му бяха казали, се намирало главното бюро.

Един ден, под предлог, че има работа, нещо, което често му се случваше, той се качи на влака и след близо петчасово пътуване пристигна в Ню Йорк в два часа. В бюрото, което се намиреше на Бродуей, той поиска да се види с директора, който се оказа петдесетгодишен, висок, с масивно телосложение мъж, със сиви очи, с посивели коси, с едро, леко подпухнало, но хитро и умно лице, с къси ръце, чиито дебели пръсти барабаняха лениво по писалищната му маса, докато говореше. Беше облечен в тъмнокафяв вълнен костюм, който се стори на Бътлър доста крещящ, а на връзката му беше забодена голяма диамантена карфица във формата на подкова. Старият Бътлър неизменно носеше скромен сив костюм.

— Добър ден — каза Бътлър, когато един служител го въведе при този внушителен човек, чието име беше Мартинсън — Джилбърт Мартинсън, от американо-ирландски произход.

Мартинсън кимна, хвърли бърз поглед към Бътлър и веднага прецени, че срещу себе си има човек със силен характер и навярно с високо обществено положение. Стана и му предложи стол.

— Заповядайте, седнете — каза той, като изучаваше стария ирландец изпод гъстите си рунтави вежди. — С какво мога да ви бъда полезен?

— Вие сте директорът, нали? — попита Бътлър, като го гледаше изпитателно.

— Да, господине — отвърна спокойно Мартинсън. — Това е постът, който заемам тук.

— А този мистър Пинкертън, дето държи бюрото... той не е ли тук сега? — попита предпазливо Бътлър. — Нямам намерение да ви обиждам, но бих искал да поговоря с него лично, ако е възможно.

— Мистър Пинкертън в момента е в Чикаго — отвърна мистър Мартинсън. — Не го очаквам да се върне по-рано от седмица или

десет дни. Но вие можете да се доверите колкото на него, толкова и на мен. Аз отговарям за бюрото. Все пак оставям сам да решите.

Бътлър размишляваше напрегнато, преценявайки човека пред себе си.

— Семейен ли сте? — попита той най-неочаквано.

— Да, женен съм — отвърна тържествено Мартинсън. — Имам жена и две деца.

Дългогодишният опит на Мартинсън му подсказа, че сигурно става въпрос за семейни неприятности — със син, с дъщеря, с жена. Такива случаи не бяха редки.

— Бях дошъл тук с намерението да говоря със самия мистър Пинкертън, но щом вие го замествате... — Бътлър замълча.

— Да, аз ръководя бюрото — отвърна Мартинсън. — Повтарям ви, че с мен можете да говорите толкова откровенно, колкото и с мистър Пинкертън. Впрочем елате в личния ми кабинет. Там бихме могли да поговорим по-спокойно.

Той тръгна напред и влезе в една съседна стая с два прозореца, които гледаха към Бродуей. В стаята имаше масивна продълговата, гладко полирана кафява маса, четири стола с кожени облегалки и няколко картини, изобразяващи победните за Севера битки в Гражданската война. Бътлър го последва нерешително. Крайно неприятно му беше, че трябва да споделя с чужд човек нещо за Ейлийн. Дори и сега не беше сигурен дали ще го направи. Беше си мислил, че само ще огледа тези хора тук и след това ще реши как да постъпи. Отиде до единия прозорец и погледна надолу към улицата, която буквално беше задръстена от омнибуси и какви ли не други превозни средства. Мистър Мартинсън тихо затвори вратата.

— Е, кажете сега с какво мога да ви бъда полезен, мистър... — Мартинсън замълча. Той си мислеше, че с тази дребна хитрост ще изтръгне от Бътлър истинското му име — обикновено тя действаше безотказно, но този път не даде резултат. Бътлър беше прекалено предпазлив.

— Все още не съм напълно убеден дали трябва да предприема тази стъпка — каза колебливо старият човек. — И сигурно не бих се решил, ако има някаква опасност работата да не бъде свършена както трябва. Искам да открия нещо... държа да узная нещо... но то е от много личен характер... и...

Той замълча, за да премисли как да продължи по-нататък, като гледаше все тъй упорито Мартинсън. Мартинсън разбираше душевното му състояние. Беше се сблъсквал с много подобни случаи.

— Позволете ми още в началото да ви кажа, мистър...

— Сканлън — добави Бътлър непряно. — И това име ще ви свърши работа, ако изобщо ви е нужно име. Истинското ще премълча засега.

— Добре, мистър Сканлън — продължи спокойно Мартинсън. — Всъщност мен никак не ме интересува дали това е истинското ви име или не. Тъкмо се канех да ви кажа, че може би няма да е необходимо да ни съобщавате истинското си име. Всичко зависи от това, какво искате да узнаете. Що се отнася до проблемите, които ви тревожат, можете да бъдете сигурен, че онова, което ще разкажете тук, ще остане в пълна тайна — все едно че не сте го споделяли с никого. Същината на нашата работа е доверието и ние нито за миг не можем да си позволим да злоупотребим с него. Имаме служители, мъже и жени, които работят при нас повече от трийсет години. Никога не уволняваме когото и да било освен по много сериозен повод; но пък и не назначяваме хора, които биха дали повод да бъдат уволнени. Мистър Пинкертън е добър психолог. И затова сред служителите си имаме не по-малко добри психолози. Всяка година ние се заемаме с над десет хиляди случая от всички краища на Съединените щати. С всеки случай се занимаваме толкова дълго, колкото се иска от нас. Опитваме се да открием само онези неща, от които се интересуват клиентите ни. Не надничаме излишно в чуждите работи. Ако преценим, че не можем да открием това, което клиентът иска да узнае, веднага го уведомяваме. Много поръчки отхвърляме още тук, в този кабинет, и изобщо не се залавяме с тях. И вашата може да се окаже такава. Не се залавяме с каквото и да било само за да имаме работа, и го заявяваме откровено. Не се докосваме до случаи, в които са намесени политически интереси или се търси лично отмъщение — не искаме да имаме нищо общо с тях. Така стоят нещата при нас — преценете ги сам. Струва ми се, че сте човек с богат жизнен опит. И аз, надявам се, съм такъв. Допускате ли, че институцията като нашата може да злоупотреби с нечие доверие?

Той замълча и погледна Бътлър в очакване на неговия отговор.

— Изглежда малко вероятно — каза Бътлър. — И все пак не е лесно да извадиш на показ личните си неща — добави тъжно старият

човек.

И двамата замълчаха.

— Добре — каза Бътлър накрая. — Изглеждате ми свестен човек и затова ще ви поискам един съвет. Имайте предвид, че ще заплатя добре и че няма да ви бъде трудно да откриете интересуващите ме факти. Искам да знам дали един мъж от същия град, в който живея, има връзка с една жена и къде се срещат. Вярвам, че задачата няма да ви затрудни.

— Нищо по-лесно от това — отвърна Мартинсън. — Непрекъснато се занимаваме с такива случаи. Позволете ми да ви улесня, мистър Сканлън. Напълно ясно ми е, че не желаете да се впускате в подробни обяснения, а и ние не искаме да ни казвате повече, отколкото е нужно. Ще ни трябва само името на града и името на мъжа или на жената — не са необходими и двете имена, — освен ако не пожелаете да ни улесните. Имаме ли едното име, примерно на мъжа, и описанието на жената — но то трябва да е съвсем точно — или нейна фотография, скоро ще можем да ви кажем това, което ви интересува. Разбира се, за нас винаги е по-добре да разполагаме с пълни сведения. Но както решите. Дайте ми сведенията, които считате, че можете да ми дадете, и аз ви обещавам, че ще направим всичко, което е по силите ни, за да ви услужим така, че да останете доволен.

Той се усмихна сърдечно.

— Е, добре тогава — каза Бътлър, който въпреки че дълбоко в себе си все още се съпротивляваше, най-сетне се реши. — Ще бъда откровен с вас. Името ми не е Сканлън, а Бътлър. Живея във Филадельфия. Там има един банкиер, казва се Каупъруд — Франк А. Каупъруд...

— Почакайте за миг — каза Мартинсън, като извади от джоба си голям бележник и молив. — Искам да си запиша. Как беше името?

Бътлър го повтори.

— Да. Продължавайте нататък.

— Той има кантора на Трета улица, всеки ще ви я покаже. Съвсем наскоро фалира.

— О, за този ли човек става въпрос? — намеси се Мартинсън. — Чувал съм за него. Замесен е в някаква злоупотреба с градски пари. Предполагам, че не сте се обърнали към нашия клон във Филадельфия,

защото не сте искали да споделите проблема си с тамошните ни агенти. Нали така?

— Точно това е човекът и тъкмо по тази причина не се обърнах към местния клон — каза Бътлър. — Не искам работата да се знае във Филадельфия. И затова съм тук. Този човек има къща на Джирард Авеню, номер деветнайсет-трийсет и седем. Лесно ще я намерите, като дойдете там.

— Да, разбира се — съгласи се мистър Мартинсън.

— За него искам да науча — за него и за една жена, или по-скоро за едно младо момиче.

Старият човек замълча и целият потръпна. Мъчително му беше да намесва Ейлийн в тази история. Мъчително му беше дори само като си помислеше за това — толкова я обичаше, толкова се беше гордял с нея. Тлеещият в гърдите му гняв срещу Каупъруд отново се разгоря.

— Ваша роднина, предполагам — забеляза Мартинсън тактично. — Не е нужно да ми казвате нищо повече, само ми опишете как изглежда, ако обичате. Може би това ще е достатъчно, за да свършим работа.

Той разбираше колко дълбоко е разстроен този стар почтен човек. Мрачното му и угрижено лице достатъчно ясно говореше за това.

— Можете да бъдете напълно откровен с мен, мистър Бътлър — добави Мартинсън. — Мисля, че ви разбирам. Ние искаме тези сведения единствено, за да можем да ви помогнем, нищо повече.

— Да — каза унило Бътлър, — моя роднина е. Всъщност тя ми е дъщеря. Изглеждате ми разумен и честен човек. Аз съм ѝ баща и за нищо на света не бих искал да ѝ причиня зло. Само се опитвам да я спася. Него, него искам да заловя.

Той изведнъж стисна силно големия си юмрук.

Мартинсън, който имаше две дъщери, не пропусна да забележи този многозначителен жест.

— Разбирам ви, мистър Бътлър — каза той. — Аз самият съм баща. Ще направим за вас всичко, каквото можем. Дайте ми точното ѝ описание или позволете на някой от моите хора да я види в дома ви или в кантората ви, уж случайно, разбира се, и аз мисля, че в близко време ще можем да ви кажем дали се срещат редовно. Това ли е всичко, което искате да узнаете — само това ли?

— Само това — каза навъсен Бътлър.

— Е, в такъв случай бързо ще свършим работа. Ако ни провърви, сигурно за три-четири дни, а в най-лошия случай — за седмица, за десет дни, най-много за две седмици. Ще зависи от това, колко дълго ще желаете да го следим, ако не успеем още в първите дни да съберем достатъчно доказателства.

— Аз искам да се добера до истината, колкото и време да е необходимо — отвърна рязко Бътлър. — Трябва ми истината, та ако ще да чакам месец, два и три, докато я откриете. Истината ми трябва! — отсече решително старият човек и се изправи. — Моля ви, само не ми изпращайте някои глупци. Искам хора, които сами са бащи, ако имате такива, хора, достатъчно умни, за да държат езика си зад зъбите, а не хлапаци.

— Разбирам, мистър Бътлър — отвърна Мартинсън. — Бъдете спокоен. Ще ви изпратим най-добрите си агенти. Можете да им се доверите напълно, те ще бъдат дискретни. Бъдете съвсем спокоен. Първоначално ще възложат случая само на един агент, когото вие ще можете да видите, за да прецените дали ви харесва или не. Аз няма да му казвам нищо. Първо вие ще разговаряте с него. Ако го одобрите, ще му разкажете каквото трябва и той ще се залови за работа. В случай че се нуждае от помощници, ще му ги изпратим. Кажете ми адреса си.

Бътлър му го каза.

— И всичко ще остане в тайна, нали?

— Напълно, уверявам ви.

— Кога ще дойде агентът?

— Още утре, ако желаете. Имам подходящ човек, когото мога да изпратя дори тази вечер. В момента не е тук, иначе щях да го извикам, за да разговаряте с него. Аз обаче ще му дам нужните указания. Вие не бива да се тревожите за нищо. Той ще съумее да запази репутацията на вашата дъщеря.

— Много ви благодаря — каза Бътлър вече с по-мек тон. — Безкрайно съм ви задължен. Правите ми голяма услуга и аз ще ви заплатя добре.

— О, моля ви, мистър Бътлър — каза Мартинсън. — Нашето предприятие е готово да ви услужи по възможно най-добрия начин и при обичайните цени.

Бътлър си тръгна и Мартинсън го изпрати до вратата. Старият човек се чувствуваше безкрайно потиснат и някак омърсен. Да стигне дотам, че да изпраца детективи по следите на Ейлийн, на своята любима дъщеря!

ГЛАВА XXXVI

Още на другия ден в кантората на Бътлър се появи един свръхсериозен, възвисок, възслаб човек с черни коси и черни очи, с продълговато лице с груба жълтеникава кожа и с хищен израз и след като поговори с Бътлър повече от час, си отиде. Отново се появи, този път в къщата на Бътлър, около часа за вечеря и бе въведен в кабинета на Бътлър, за да му даде той възможност чрез хитрост да види Ейлийн. Бътлър изпрати да я повикат и застана малко встрани от вратата, за да не пречи да бъде разгледана добре, когато се появи. Детективът стоеше зад една от тежките завеси, окачени вече за зимата, и се преструваше, че гледа навън към улицата.

— Излизал ли е някой днес със Сиси? — попита Бътлър Ейлийн за любимата на цялото семейство кобилка.

Планът му предвиждаше, в случай че Ейлийн забележи детектива, да остане с впечатление, че той е търговец на коне, който е дошъл или да купува, или да продава. Името му беше Джоунас Олдърсън и той наистина можеше да мине за търговец на коне.

— Мисля, че не, татко — отвърна Ейлийн. — Аз поне не съм. Но ще разпитам другите.

— Не е нужно. Искам само да знам имаш ли намерение да излизаш с нея утре?

— Ако ще ти трябва на теб, нямам нищо против да взема Джери.

— Добре, нека Сиси остане тогава в конюшната.

Бътлър тихо затвори вратата. Ейлийн наистина реши, че баща ѝ води преговори за покупка или продажба на коне. Но тъй като беше сигурна, че той едва ли би я лишил от някой от нейните любимци, без първо да я попита, престана да мисли за това.

След като тя си отиде, Олдърсън излезе иззад завесата и каза, че е доволен.

— Това е всичко, което ми беше необходимо — добави той. — След няколко дни ще ви известя дали съм научил нещо.

Той си тръгна и след трийсет и шест часа къщата и кантората на Каупъруд, къщата на Бътлър, кантората на Харпър Седжър, адвокатата на Каупъруд, и самите Каупъруд и Ейлийн бяха вече под пълно наблюдение. Отначало за това бяха необходими шестима агенти, но стана нужда и от седми, когато бе открито второто любовно гнездо, намиращо се на Южна Шеста улица. Всички детективи бяха от Ню Йорк. След седмица Олдърсън знаеше всичко. Той се беше уговорил с Бътлър да го уведоми веднага, щом Ейлийн и Каупъруд се срещнат някъде, за да може Бътлър, ако желае, да отиде незабавно там и да я разобличи. Бътлър нямаше намерение да убива Каупъруд — пък и Олдърсън щеше да се погрижи това да не се случи, поне в негово присъствие, — но щеше да го наругае, както трябва, да го повали с един юмрук на пода и да отведе Ейлийн със себе си. Тогава тя нямаше да може вече да го лъже, че не поддържа връзка с Каупъруд, нямаше да може повече да своеволничи. Той щеше да ѝ постави категорично въпроса — или тя ще се вразуми, или ще я прати в изправителен дом. Другояче не можеше! Какво въздействие би могла да окаже тя върху сестра си или върху някое друго порядъчно момиче с всичко, което знаеше и което вършеше?! Сега вече нямаше как да не отиде в Европа или на някое друго, избрано от него място.

След като състави своя план за действие, Бътлър трябваше да го сподели с Олдърсън и детективът открито му заяви, че е длъжен да охранява личността на Каупъруд.

— Не можем да ви позволим да се нахвърляте да го биете или да упражнявате каквото и да е насилие — каза Олдърсън на Бътлър, когато те за първи път заговориха по този въпрос. — Това противоречи на нашите правила. В къщата може да се влезе само с разрешително за обиск. Аз мога да ви го доставя, без някой да разбере, че имате връзка със случая. Ще кажем, че става въпрос за едно момиче от Ню Йорк. Но ще влезете там само в присъствието на моите хора. Те няма да позволят никакъв произвол. Вие можете да вземете дъщеря си със себе си — ние ще я изведем, а също и него, ако държите, но за това ще трябва да му отправите някакво официално обвинение. Има опасност обаче някои от съседите да видят, а не е изключено и да се събере цяла тълпа.

Бътлър също се страхуваше как ще мине всичко. Наистина съществуваше голяма опасност от публичен скандал. И все пак той

искаше да се добере до истината. Искаше да сплаши Ейлийн, ако може, искаше да я вразуми с най-решителни мерки.

След една седмица Олдърсън научи, че Ейлийн и Каупъруд се срещат в една къща, която имаше вид на почтен частен дом, но служеше за съвсем други цели. Въпросната къща, която се намиреше на Южна Шеста улица, всъщност беше дом за тайни любовни срещи, но малко по-изискан от други подобни заведения. Сградата беше четириетажна, изградена от червени тухли и украсена с архитектурни детайли от бял камък. Осемнайсетте ѝ стаи бяха обзаведени малко крещящо, но бяха чисти. Клиентелата беше много изискана и достъп тук имаха само ония, които се познаваха със собственичката или ѝ бяха препоръчани от други клиенти. По този начин се осигуряваше тайната, от която се нуждае всяка незаконна връзка. Фразата „имам уговорена среща“ беше достатъчна, за да се отворят вратите на някой от апартаментите, стига единият от двамата посетители да беше познат. Каупъруд познаваше този дом от предишни посещения и когато се наложи да напуснат къщата на Северна Десета улица, той предложи на Ейлийн да се срещат тук.

След като разбра какво представлява този дом, Олдърсън предупреди Бътлър, че да се влезе в подобно място и да се открие търсеното лице било изключително трудно. Това изисквало разрешение за обиск, а такова разрешение не се получавало лесно. Можело, разбира се, да се влезе насила и това се правело при очевидно нарушение на обществения морал, но понякога самите посетители оказвали яростна съпротива. Не било изключено и в този случай да стане така. Единственият сигурен начин да се избегне подобна съпротива бил да се постигне споразумение със собственицата на дома и да се осигури мълчанието ѝ, като ѝ се плати добре.

— Аз обаче не ви съветвам да използваме това средство — добави Олдърсън, — защото ми се струва, че тази жена е твърде приятелски разположена към въпросното лице. Най-добре ще е въпреки риска да се действува изненадващо.

За това обаче, обясни той, били необходими трима, а може би и четирима души освен ръководещия акцията детектив; щом един от тях успеел да влезе в преддверието, след като бъдела отворена вратата в отговор на неговото позвъняване, останалите трябвало бързо да изскочат и да нахлуят вътре, за да му помогнат. Следващото важно

нещо била бързината, с която се действа — трябвало бързо да се отворят всички врати. Слугите, ако имало такива, трябвало да бъдат обезвредени и принудени по някакъв начин да мълчат. Това се постигало било с пари, било със сила. После един от детективите, преструвайки се на прислужник, щял да почуква подред на всички врати — а Бътлър и останалите детективи щели да стоят отстрани и да чакат да разпознаят търсеното лице. Ако се разберяло, че в някоя от стаите има хора, а те не отварят, вратата можела да бъде насилена. От къщата можело да се избяга само през главния или през задния вход, а те щели да бъдат завардени.

Планът беше смел, но даваше възможност Ейлийн да бъде отведена незабелязано.

Като разбра колко неприятна щеше да бъде тази процедура, Бътлър силно се притесни. В един момент му мина през ум да не отива в къщата, а просто да извика дъщеря си, да поговори с нея, да ѝ каже, че знае всичко, така че тя да не може повече да отрича. И тогава да ѝ предложи да избира между пътуването до Европа и отиването в изправителен дом. Но тъй като се опасяваше, че темпераментната Ейлийн може да надделее в един разговор, а искаше да я накаже сурово, накрая реши да приеме предложението. Нареди на Олдърсън да уточни внимателно всички подробности и щом забележи, че Ейлийн и Каупъруд влизат в къщата, бързо да му съобщи. Той щеше да отиде и с помощта на детективите да я разобличи.

Този план наистина беше безразсъден, груб и жесток. Не можеше да бъде оправдан нито с бащина любов, нито с каквато и да било теория за превъзпитание. Насилието никога не води до добро. Но Бътлър не разбираше това. Той искаше да сплаши Ейлийн, да я накара по драстичен начин да осъзнае цялата чудовищност на простъпката си. След като прие плана на Олдърсън, Бътлър прекара цяла седмица в мъчително очакване и един следобед, когато нервите му бяха опънати до крайност, настъпи решителният момент. Каупъруд беше вече подведен под отговорност и го очакваше съд. Ейлийн му беше съобщавала от време на време какви според нея са намеренията на баща ѝ спрямо него. Разбира се, тя нищо не научаваше пряко от самия Бътлър — той се държеше крайно предпазливо с дъщеря си, за да не разбере тя колко безмилостно подготвя окончателното смазване на Каупъруд, — а от ония случайни забележки на Бътлър, изтървани пред

Оуен, които Оуен повтаряше пред Калъм, а той от своя стана, без да подозира нищо, споделяше с Ейлийн. По този начин тя бе научила например кой ще бъде избран за нов областен прокурор и какво ще бъде евентуалното му становище по делото, тъй като той беше постоянен посетител на дома и кантората на Бътлър. Оуен беше казал на Калъм, че според него Шанън ще направи всичко възможно да вкара Каупъруд „зад решетките“ и че според баща им това щяло да бъде напълно заслужено.

Беше научила също, че баща ѝ не желае Каупъруд да възобнови работата си — смятал, че на всяка цена трябвало да му се попречи. Истинско щастие щяло да бъде за обществото да се отърве от него, бил казал той една сутрин на Оуен по повод на една бележка във вестниците за усилията на Каупъруд да възстанови положението си и Оуен попитал Калъм дали не знае защо баща им е толкова непримирим към Каупъруд. И двамата ѝ братя не знаели причината.

За всичко това Каупъруд научаваше от Ейлийн. Научи, че съдията Пейдърсън, който щеше да гледа делото, е приятел на Бътлър и че Стенър ще получи пълния размер на присъдата за престъплението си, но после ще бъде помилван.

Каупъруд обаче не изглеждаше особено изплашен. Казваше на Ейлийн, че сред финансистите има влиятелни приятели, които ще се обърнат към губернатора с молба да бъде помилван, ако бъде осъден, разбира се, защото той не смяташе, че обвиненията срещу него са достатъчно основателни. Казваше ѝ също, че е само изкупителна жертва за политиците, които се бояха от общественото мнение, а и бяха настройвани срещу него от баща ѝ — от момента, в който беше получил анонимното писмо. И нищо повече.

— Ако не беше баща ти, скъпа — казваше ѝ той, — веднага бих оборил тези обвинения. Сигурен съм, че нито Моленхауър, нито Симпсън имат нещо лично против мен. Разбира се, те искат да ме отстранят от сделките с градските трамвайни линии, а и да смекчат вината на Стенър. Но, повярвай ми, ако баща ти не беше така зле настроен към мен, те не биха отишли толкова далеч, че да ме превърнат в изкупителна жертва. Освен това баща ти насочва действията и на този Шанън, и на разни други дребни администратори. И те го слушат. Длъжни са да го слушат. В това е бедата.

— О, знам — отвърна Ейлийн. — Аз, аз съм причината. Ако той не подозираше нашата връзка, веднага щеше да ти помогне. Понякога си мисля, че съм ти донесла само зло. Питам се какво трябва да направя. Съгласна съм да не се виждам с теб известно време, но не съм сигурна, че това ще ти помогне. О, Франк, колко много те обичам! Готова съм да направя всичко за теб. Не ме интересува какво мислят или какво говорят хората. Обичам те!

— Сега си мислиш така — възрази шеговито той. — Но това чувство ще премине. Ще се влюбиш в друг.

— В друг! — възкликна и с възмущение, и с презрение Ейлийн. — След тебе не може да има друг. Аз копнея само за един мъж, за моя Франк. Ако ме изоставиш някога, ще се самоубия. Ще видиш!

— Не говори така, Ейлийн! — почти ядосано отвърна той. — Не искам да те слушам. Няма да направиш подобна глупост. Аз те обичам и ти знаеш, че няма да те изоставя. Всъщност за теб би било най-добре сега ти да ме изоставиш.

— Как можа да го кажеш?! — възкликна тя. — Да те изоставя! И смяташ, че това е възможно? Но ако ти ме изоставиш, аз ще направя това, което казах. Кълна се!

— Не говори така! Не говори глупости!

— Кълна се! Кълна се в любовта си! Кълна се в твоята сполука, която е и мое щастие! Ще направя това, което казах! Ще се самоубия!

Каупъруд стана. Той беше малко смутен от тази дълбока страст, която беше събудил. Тя беше опасна и той не знаеше до какво би могла да доведе.

Беше мрачен ноемврийски следобед, когато Олдърсън, известен от следящия в момента къщата на Южна Шеста улица детектив, че Ейлийн и Каупъруд току-що са влезли, отиде в кантората на Бътлър и го покани да тръгне с него. Дори и сега Бътлър не можеше да повярва, че ще завари дъщеря си там. Какъв срам. Какъв ужас! Какво ще й каже? С какви думи да я упрекне? Как да постъпи с Каупъруд? Големите му ръце се разтрепериха при тези мисли. Бътлър и Олдърсън бързо стигнаха до мястото, където дежуреше вторият детектив — на отсрещната страна на улицата и на известно разстояние от къщата. Те слязоха от двуколката и тръгнаха към входната врата. Наближаваше четири и половина. В една от стаите на къщата Каупъруд, съблякъл

жакета и жилетката си, слушаше Ейлийн, която му говореше за тревогите си.

Стаята, в която седяха, беше обзаведена според преобладаващата по онова време елементарна представа за разкош. Повечето предлагани за масова продажба от мебелните фабрики „гарнитури“, които имаха претенции за „изисканост“, бяха имитации на някои от стиловете „Луи...“ Тежки завеси, най-често от червен бродат, дебели, пухкави, пъстри килими на цветя, тежки, масивни резбовани мебели от различно дърво... Във въпросната стая имаше масивно легло, умивалник, скрин и гардероб, изработени от орех. Над умивалника беше окачено голямо правоъгълно огледало в позлатена рамка. По стените, също в позлатени рамки, висяха няколко евтини картини — пейзажи и голи тела. Столовете с позлатени рамки бяха тапицирани с бродат на розови и бели цветя, прихванат от лъскави медни гвоздеи с широки главички. В плътния брюкселски килим в бледорозово и кремаво имаше мотиви от сини кошници с цветя. Макар и малко претрупана и душна, стаята не оставяше кой знае колко неприятно впечатление.

— Знаеш ли, понякога ме завладява много голям страх — каза Ейлийн. — Не е изключено татко да ни следи. Често се питам какво ще правя, ако ни залови. Тогава вече и лъжата няма да ме спаси.

— Да, наистина — каза Каупъруд.

Той ѝ се любуваше, завладян както винаги от магията на нейното очарование. Не можеше да откъсне очи от изваяните ѝ ръце, от гладката ѝ източена шия, от червеникаво-златистите ѝ коси, които като ореол ограждаха главата ѝ, от големите ѝ искрящи очи. Тя беше истинско олицетворение на пълнокръвна, цъфтяща женственост — толкова чувствена, толкова всеотдайна в любовта си, толкова романтична и прелестна беше Ейлийн.

— Излишно е да се тревожиш предварително — продължи той. — И аз си мисля, че може би трябваше да престанем да се срещаме за известно време. Това писмо беше достатъчно сериозно предупреждение.

Ейлийн седеше пред тоалетната масичка и оправяше косите си.

— Моята прекрасна кокетка — каза той, като се приближи, прегърна я и целуна красивата ѝ уста. — Няма нищо по-прелестно на този свят от теб — прошепна в ухото ѝ Франк.

Докато се разиграваше тази сцена, Бътлър и един от детективите застанаха встрани от входната врата, а Олдърсън пристъпи напред и позвъни. Появи се една прислужница негърка.

— В къщи ли е мисис Дейвис? — попита любезно той, назовавайки по име собственичката. — Бих искал да я видя.

— Влезте — покани го прислужницата, без да подозира нищо, и му посочи салона вдясно.

Олдърсън свали меката си широкопола шапка и влезе. Щом прислужницата тръгна нагоре по стълбата, той незабавно се върна при входната врата и пусна вътре Бътлър и двама детективи. Четиримата се вмъкнаха в салона, незабелязани от никого. След няколко минути се появи „мадам“, както беше прието да се наричат този тип жени. Беше висока, закръглена, руса и доста приятна на вид, със светлосини очи и предразполагаща усмивка. Постоянните ѝ срещи с полицията и грубостта на мъжете, с която се бе сблъсквала през бурните си младини, я бяха направили хитра и предпазлива. Тъй като начинът, по който изкарваше прехраната си, не беше законен, а тя не умееше да върши нищо друго, винаги се стараеше да бъде в добри отношения с полицията и с клиентите, както всъщност и всеки търговец, който се стреми да продаде стоката си. Беше облечена в широк пенъоар на сини цветя, прихванат със сини панделки, но дискретно отворен при деколтето така, че се виждаше част от скъпото ѝ бельо. Пръстен с голям опал красеше средния пръст на лявата ѝ ръка, а на ушите ѝ висяха яркосини тюркоазени обици. Обута беше с жълти копринени чехли с бронзови катарамки. Външният ѝ вид напълно съответстваше на обстановката в салона — тапети на златни цветя, мек пухкав килим в синьо и кремаво, картини в масивни позлатени рамки, изобразяващи полегли голи жени, и едно високо от пода до тавана огледало също в позлатена рамка. Излишно е да се казва, че Бътлър беше потресен до дъното на душата си от тази непристойна и пагубна среда, в която навярно бе попаднала и неговата дъщеря.

Олдърсън даде знак на един от детективите да застане зад жената, за да ѝ препречи пътя към вратата.

— Съжалявам, че ви безпокоя, мисис Дейвис — каза Олдърсън, — но търсим една двойка, която се намира във вашата къща. По-точно търсим едно забягнало момиче. Нямаме намерение да ви създаваме

каквито и да било неприятности, искаме само да намерим момичето и да го отведем.

Мисис Дейвис побледня и понечи да отвори уста.

— Само не вдигайте шум и не се опитвайте да викате — каза той, — за да не ни принудите да ви възпираме. Моите хора са обградили къщата от всички страни. Никой не може да излезе оттук. Познавате ли някой си мистър Каупъруд?

За щастие мисис Дейвис не беше човек със слаби нерви, пък и не обичаше да влиза в разпри. Отнасяше се философски към нещата. Все още не беше влизала в допир с полицията тук, във Филадельфия, и нямаше основание да се страхува, че ще бъде разкрита. Какъв смисъл имаше да вика, помисли си тя. Къщата беше обкръжена, а нямаше никой, който би могъл да помогне на Каупъруд и Ейлийн. Всъщност тя не знаеше истинските им имена, за нея те бяха мистър и мисис Монтагю.

— Не познавам човек с такова име — отвърна нервно тя.

— Няма ли тук едно момиче с червени коси? — попита един от помощниците на Олдърсън. — И един мъж със сив костюм и кестеняви мустаци? Дойдоха преди половин час. Помнете ги, нали?

— В къщата има само една двойка, но не съм сигурна дали това са хората, които търсите. Ако желаете, ще ги помоля да слязат тук. Но, моля ви, не допускайте крайности!

— Няма да ги допуснем, стига вие да не ги предизвикате — отвърна Олдърсън. — Само не вдигайте шум. Ние искаме просто да намерим това момиче и да го отведем. Не мърдайте от мястото си. В коя стая са?

— Във втората на горния етаж. Защо не разрешите да отида аз? Много по-добре ще бъде. Ще почукам и ще ги помоля да излязат.

— Не, ние ще се погрижим за това. Вие стойте тук. Не ви заплашва никаква неприятност. Само си стойте на мястото — настоя Олдърсън.

Той даде знак на Бътлър да го последва, но Бътлър не помръдна, внезапно осъзнал, че е направил грешка, като се е впуснал в тази нечиста история. Какъв смисъл имаше да нахлуе насила и да изведе дъщеря си, щом не смяташе да убива Каупъруд? Би било достатъчно да я накарат да слезе долу. Тя щеше да разбере, че той знае всичко. Защо

трябваше да се разправа с Каупъруд пред хората? Боеше се, боеше се от самия себе си.

— Пуснете я да отиде — каза мрачно той, като кимна презрително към мисис Дейвис. — Но я наблюдавайте. И кажете на момичето да слезе при мен.

Мисис Дейвис, разбрала веднага, че става дума за някаква семейна разправа, от която би могла да се измъкне сравнително леко, тръгна незабавно нагоре по стълбата заедно с Олдърсън и неговите помощници, които го следваха по петите. Когато стигна до стаята, заета от Каупъруд и Ейлийн, тя почука леко на вратата. В този момент Ейлийн и Каупъруд седяха в едно голямо кресло. Ейлийн в миг пребледня и скочи. Обикновено спокойна, днес по някаква необяснима причина се чувствуваше особено притеснена, сякаш очакваше да ѝ се случи беда. Погледът на Каупъруд стана напрегнат.

— Не се безпокой — каза той, — сигурно е някой от прислугата. Аз ще отида да видя.

Той понечи да тръгне, но Ейлийн го спря.

— Почакай — каза тя. Поуспокоена, отиде до шкафа, извади един пеньоар и го облече. Междувременно отново се почука. Ейлийн отиде до вратата и леко я откряна.

— Мисис Монтагю — с напрегнат и нервен глас се обърна към нея мисис Дейвис, — долу има един господин, който иска да ви види.

— Господин, който иска да ме види ли! — възкликна Ейлийн учудено и пребледня. — Сигурна ли сте?

— Да, настоява да ви види. С него има още няколко души. Струва ми се, че е ваш роднина.

Ейлийн и Каупъруд веднага разбраха какво се беше случило. Бътлър или мисис Каупъруд ги бяха проследили — по всяка вероятност Бътлър. Каупъруд се запита какво би трябвало да направи, за да защити Ейлийн. За себе си не се боеше, дори и тук. Той беше достатъчно голям кавалер, за да допусне, когато ставаше въпрос за жена, да го завладее страх. Доста вероятно беше Бътлър да е дошъл, за да го убие, но това не го разтревожи. Той отмина тази мисъл, макар да не беше въоръжен.

— Аз ще се облека и ще слеза долу — каза той, като видя колко е пребледняла Ейлийн. — Ти стой тук. И не се безпокой, ще намеря някакъв изход, само не се безпокой. Това е моя работа. Аз те въвлякох

в тази история и моя грижа е да те защитя. — Той си взе шапката и жакета и добави: — Аз отивам, а ти побързай да се облечеш.

Веднага щом затвори вратата след мисис Дейвис, Ейлийн започна припряно да се облича. Мозъкът ѝ работеше бързо като машина. Питаше се дали това наистина е баща ѝ. Може пък и да не е. Дали тук действително няма някоя мисис Монтагю? Но ако беше баща ѝ — колко благородно все пак беше постъпил, като не я беше издал пред никой друг от семейството и беше запазил тайната ѝ! Той я обичаше и тя го знаеше. Не е без значение за едно момиче, попаднало в такова положение, дали преди това е било обичано, галено и глезено от баща си. А Ейлийн беше обичана и галена, и глезена. Тя не можеше да си представи баща ѝ да прибегне до физическа разправа с нея или с когото и да било друг. Но щеше да ѝ бъде безкрайно трудно да се срещне сега с него, да го погледне в очите. Когато в паметта ѝ изникна отчетливо образът на стария Бътлър, Ейлийн изведнъж осъзна какво трябва да направи.

— Не, Франк — прошепна тя възбудено, — ако е татко, по-добре да отида аз. Знам как да разговарям с него. На мен той няма нищо да ми каже. Ти стой тук. Не се боя, наистина не се боя. Ако ми потрябваш, ще те извикам.

Той се приближи до нея, хвана красивата ѝ брадичка и се вгледа загрижено в очите ѝ.

— Не бива да се страхуваш — каза ѝ. — Аз ще сляза. Ако е баща ти, трябва да си тръгнеш с него. Не допускам, че ще направи нещо нито на теб, нито на мен. Ако наистина е той, прати ми една бележка в кантората. Аз ще бъда там. Ще ти помогна с каквото мога. Все ще уредим нещо. Но не давай никакви обяснения. Не казвай нищо.

Той вече беше облякъл жакета и връхното си палто и стоеше с шапка в ръка. Ейлийн също беше почти облечена и се мъчеше да закопчее редицата яркочервени копченца на гърба на роклята си. Каупъруд ѝ помогна. Когато тя беше вече напълно готова — с шапка и ръкавици, — той каза:

— А сега ме пусни аз да отида пръв. Искам да видя дали наистина е баща ти.

— Моля те, Франк, недей! — помоли го тя с решителен глас. — Нека аз да отида. Сигурна съм, че е той. Кой друг би могъл да бъде? — За миг се запита дали баща ѝ! не е довел със себе си и двамата ѝ братя,

но това ѝ се стори невъзможно. Убедена беше, че той не би могъл да го направи. — Ако те повикам, тогава ще дойдеш — продължи тя. — Нищо лошо няма да ми се случи, познавам го добре. Той едва ли ще посегне на мен. Ако ти отидеш, само ще го разгневиш още повече. Пусни ме да отида. Ти стой тук на вратата. Не те ли извикам, значи всичко е наред. Ще ме послушаш, нали?

Тя сложи красивите си ръце на раменете му, докато той преценяваше това, което му бе казала.

— Добре — каза Каупъруд, — но ще те придружа до стълбата.

Те отидоха до вратата и той я отвори. Навън стояха Олдърсън и двамата детективи, а малко настрани — и мисис Дейвис.

— Какво има? — рязко попита Каупъруд, обръщайки се към Олдърсън.

— Долу има един господин, който желае да види дамата — отвърна Олдърсън. — Мисля, че е баща ѝ — добави той спокойно.

Каупъруд направи път на Ейлийн, която мина бързо, разгневена от присъствието на тези мъже и от това, че тайната ѝ е разкрита пред тях. Смелостта ѝ се бе възвърнала напълно. Беше силно ядосана на баща си, че устройва такова публично зрелище. Каупъруд понечи да я последва.

— Съветвам ви да не слизате долу сега — мъдро го предупреди Олдърсън. — Това е нейният баща. Презимето ѝ е Бътлър, нали? Той търси по-скоро нея, отколкото вас.

Въпреки това Каупъруд бавно се приближи към стълбата и се послуша.

— Защо дойде тука, татко? — чу той въпроса на Ейлийн.

Не можа да чуе отговора на Бътлър, но вече беше спокоен за нея, защото знаеше колко много Бътлър обича дъщеря си.

Застанала сега срещу баща си, Ейлийн искаше да даде израз на своя упрек и на своето възмущение, но сивите очи на Бътлър, които я гледаха изпод рунтавите вежди, издаваха такава скръб, такава мъка, че въпреки цялата си самоувереност и големия си гняв тя не си позволи да каже нищо. Стана ѝ безкрайно тъжно.

— Никога не съм допускал, че ще те намеря на такова място, дъще — каза Бътлър. — Мислех те за по-благоразумна. — Той сякаш се задави и млъкна. — Знаем с кого си тук — продължи, поклащайки тъжно глава. — Негодникът му с негодник! Ще го науча аз! Бях наел

хора, които през цялото време ви следяха. Какъв позорен ден! Какъв позорен ден! Тръгвай веднага!

— Да, точно това е страшното, татко — започна Ейлийн, — че си наел хора да ме следят. Аз си мислех, че...

Тя замълча, защото той вдигна ръка някак необичайно вяло и все пак властно.

— Престани! Млъкни! — каза той, гледайки я намръщено изпод сивите си вежди. — Не мога да издържам повече! Не ме предизвиквай! Още не сме излезли от това място. И той не е! Веднага тръгвай за в къщи.

Ейлийн разбра. Той имаше предвид Каупъруд. Това я изплаши.

— Готова съм — отвърна тя припряно.

Старият човек тръгна съкрушен напред. Той чувствуваше, че докато е жив, няма да забрави този мъчителен ден.

ГЛАВА XXXVII

Въпреки гнева си, въпреки решението си да отмъсти с всички възможни средства на банкера Бътлър беше толкова отчаян и поразен от поведението на Ейлийн, толкова се бе променил през изтеклите двайсет и четири часа, сякаш не беше същият човек. Тя се държеше така невъзмутимо, така предизвикателно! Бе очаквал, че тя ще сведе глава пред неоспоримото доказателство за вината си. Вместо това, след като вече бяха напуснали благополучно къщата, той откри за голямо свое огорчение, че е събудил у момичето войнствен дух, равен по сила на неговия. Нейната воля беше не по-малко твърда от неговата и от волята на Оуен. Ейлийн седеше до него в двуколката — наета, разбира се, — с която той я отвеждаше у дома, и ту почервеняваше, ту побледняваше, докато различни мисли преминаваха през главата ѝ. Сега, след като баща ѝ я беше заловил, тя реши да не се предава, да заяви открито за любовта си към Каупъруд, да заяви и своето отношение към такива връзки. Безразлично ѝ беше какво мисли баща ѝ. Беше стигнала вече твърде далеч. Обичаше Каупъруд и беше завинаги опозорена в очите на баща си. И затова нямаше никакво значение какво мисли той. В своята бащинска любов той беше паднал толкова ниско, че си бе позволил да я следи и да я zlepоставя пред хората — пред непознати, пред разни детективи, пред Каупъруд. Нима след всичко това можеше пак да го обича истински? Той беше допуснал грешка спрямо нея. Беше извършил нещо безразсъдно и недостойно, което не можеше да бъде оправдано, колкото и осъдителни да бяха собствените ѝ постъпки. Какво се беше надявал да постигне, като се бе втурнал по такъв начин след нея и бе оголил душата ѝ пред тези чужди хора, пред тези безчувствени детективи? О, какво мъчение беше за нея да измине пътя от спалнята до салона! Никога нямаше да прости това на баща си — никога, никога, никога! Той беше убил любовта ѝ към него — ето какво бе направил. Отсега нататък между тях започваше безмилостна битка. Докато пътуваха — през по-голямата част от времето в пълно мълчание, — тя яростно свиваше и

разпускате юмруци, забиваше нокти в дланите си и присвиваше устни.

Въпросът, дали чрез грубо насилие може да се постигне нещо съществено на този свят, винаги е оставал неразрешен. Насилието е толкова присъщо на земния ни живот, че изглежда почти закономерно. Повече от вероятно е дори, че именно на него дължим „зрелището“, наречено живот, и това може да бъде доказано научно. Но ако е така, къде да търсим смисъла? Какъв е смисълът на „зрелището“? И какъв е смисълът на сцената, разиграла се между Ейлийн и баща ѝ?

Докато пътуваха, старият човек все повече се убеждаваше, че не му предстои нищо друго освен една жестока битка между него и дъщеря му. Но как щеше да свърши битката? Как трябваше да постъпи с нея той? Те току-що бяха напуснали мястото на тази ужасна катастрофа, а тя не казваше нито дума! Дори го беше попитала защо е дошъл! Как можеше да я сломи той, след като не беше успяло да я сломи дори безспорното ѝ разобличение? Неговият хитър план, така добре осъществен, в психологическо отношение не бе постигнал очаквания резултат.

Те стигнаха до къщи и Ейлийн слезе от двуколката. Старият човек, твърде объркан, за да предприеме каквото и да е по отношение на дъщеря си в момента, се върна в кантората си. Не се задържа дълго там обаче, излезе навън и тръгна да се разхожда — нещо необичайно за него, нещо, което не беше правил от години, — да се разхожда и да размишлява. Когато мина покрай една отворена католическа черква, той влезе вътре и се помоли на бога да просветли ума му. Сгъстяващият се мрак в черквата, негаснещият светилник пред хранилището на потира и високият, отрупан със свещи бял олтар го поуспокоиха.

След като постоя известно време в черквата, излезе и се прибра в къщи. Ейлийн не се появи за вечеря, а той едва се докосна до храната. Отиде в кабинета си, заключи вратата и продължи да мисли. Ужасният спомен за Ейлийн в оня недостоеен дом не излизаше от ума му. Как си бе позволил Каупъруд да заведе на такова място Ейлийн, любимката му, любимката на цялото семейство! Но само молитви няма да помогнат да се излезе от това трудно положение. Макар и да не знае как да постъпи, макар и Ейлийн да се съпротивлява, той трябва да предприеме нещо, за да я спаси. Тя трябва да замине някъде за

известно време, за да се откъсне от този мъж. А после законът ще свърши останалото. По всяка вероятност Каупъруд ще отиде в затвора — и едва ли друг го заслужава повече от него. Той, Бътлър, ще обърне света, но ще го постигне. Ако е необходимо, сам ще се заеме с тази работа. Достатъчно е да намекне в съдебните кръгове, че държи на това. Естествено няма да подкупва съдебните заседатели, което би било престъпление, но ще се погрижи делото да им бъде представено в нужната светлина. И ако Каупъруд бъде осъден, бог да му е на помощ. Няма да го спаси и застъпничеството на приятелите му от финансовите среди. Съдиите — и от по-нисшите, и от по-висшите инстанции — си знаят интереса. Те ще се съобразят с желанието на силните на деня политици, а той ще се погрижи да им го подсказе.

Междувременно Ейлийн размишляваше върху сложността на положението, в което се намираше. Въпреки мълчанието им по пътя за дома тя знаеше, че ѝ предстои неизбежен разговор с баща ѝ. Той сигурно щеше да настояе тя да замине някъде. Най-вероятно беше да поднови под някаква форма идеята си за пътуването ѝ в Европа — вече беше почти убедена, че поканата на мисис Моленхауър е била отправена по негово внушение — и тя трябваше да реши дали ще замине или не. Ще изостави ли Каупъруд тъкмо сега, когато му предстои да бъде съден? Не, не можеше да направи това. Дългът ѝ повеляваше да стои тук, за да види какво ще стане с него. По-скоро ще напусне дома си и ще потърси подслон при някой роднина или приятел, или дори чужд човек, ако се наложи. Имаше малко пари. Баща ѝ винаги беше проявявал щедрост към нея. Щеше да си вземе някои дрехи и да изчезне. Много скоро щяха да се втурнат да я търсят и да я молят да се върне. Майка ѝ щеше да обезумее от тревога. Нора, Калъм и Оуен щяха да се озадачат и обезпокоят, а баща ѝ — него тя ясно го виждаше, — той щеше да бъде смазан. Но може би това щеше да го накара да се опомни. Въпреки буйния си и невъздържан характер тя беше гордостта и сърцето на този дом — и знаеше това.

Такива мисли се въртяха в главата ѝ, когато няколко дни след ужасната сцена в оня дом на Шеста улица баща ѝ я повика в кабинета си. Той се беше върнал рано този следобед от кантората си с надеждата да завари Ейлийн и да разговаря с нея насаме. И тя наистина си беше в къщи. През последните дни нямаше желание да излиза — потискаше я мисълта за предстоящите неприятности. Току-що бе писала на

Каупъруд и го бе помолила да се срещнат на другия ден следобед на обичайното място край Уисахикън, дори и в случай че детективите тръгнат по следите им. Трябвало непременно да се види с него. Баща ѝ все още не бил направил нищо, но била сигурна, че се готви да предприеме някаква стъпка. Тъкмо за това искала да поговорят.

— Не преставам да мисля за теб, Ейлийн, и не зная какво трябва да направя — започна баща ѝ без всякакви предисловия, щом тя влезе в кабинета му. — Ти си тръгнала по пътя на падението. Тръпна при мисълта, че погубваш душата си. Искам да направя нещо за теб, мое дете, преди да е станало твърде късно. От месец насам непрекъснато се упреквам, че аз или твоята майка сме направили или сме пропуснали да направим нещо, за да те доведем до положението, в което се намиращ днес. Излишно е да ти казвам, че това ми тежи на съвестта, детето ми. Аз съм вече един напълно съкрушен човек. Оттук нататък няма да мога да ходя с изправена глава. Какъв позор! Какъв позор! Какъв позор доживях!

— Но моля те, татко — възрази Ейлийн, изплашена при мисълта, че трябва да изслуша една дълга и скучна проповед за дълга ѝ към бога, към църквата, към семейството ѝ, към майка ѝ и към баща ѝ. Тя знаеше, че всички тези неща имат своето значение, но с начина си на мислене Каупъруд коренно бе променил светогледа ѝ. Те бяха разговаряли подробно по въпроса за семейството — и за родители, и за деца, и за съпрузи и съпруги, и за братя и сестри. Разбирането на Каупъруд, че нещата трябва да бъдат оставени да следват своя естествен ход, бе проникнало дълбоко в съзнанието ѝ. Тя вече беше свикнала да гледа на живота, основавайки се на неговото твърдо и недвусмислено правило: „Моите интереси — над всичко.“ Той беше установил с известно съжаление, разбира се, че различията, които съществуват между хората, ги тласкат към спорове, кавги, сблъсъци и раздяла, но знаеше, че това е неизбежно. Едни хора изпреварват други в развитието си. По различен начин се променят гледните им точки. Това, което за едни е нравствено, за други е безнравствено. Кой би могъл да каже на чия страна е истината? Той самият не виждаше нищо лошо в интимните отношения. Каква чистота и прелест има във връзката между двама души, които си подхождат. Нима Ейлийн, която споделяше любовта му, като му се отдаваше, без да е омъжена за него, не беше по-добродетелна и по-непорочна от много други жени? Човек

обаче зависи от нормите и правилата на обществото, в което живее. И за да не дразни околните, за да си осигури безпрепятствен и успешен път в живота, за да избегне излишни порицания, необходимо е да оставя впечатление, че се съобразява с общоприетото. Повече не е нужно. Следва ли това правило, почти няма опасност да бъде заловен. А заловят ли го случайно, трябва да се стреми да се измъкне без много шум и без да признава нищо. Именно това правеше Каупъруд във връзка с финансовите си затруднения. Така постъпи и в деня, когато ги заловиха на Шеста улица. Подобни мисли минаваха и през ума на Ейлийн сега, докато слушаше баща си.

— Но, татко — възрази тя, — аз обичам мистър Каупъруд. Нищо, че не съм омъжена за него. Един ден, когато той получи развод от мисис Каупъруд, ще стана негова жена. Ти не можеш да разбереш това. Ние се обичаме. Той има нужда от мен.

Бътлър я погледна недоумяващо.

— Развод ли каза? — започна той, мислейки си за догмите на католическата църква. — Ще се разведе с жена си и ще изостави децата си заради теб, така ли? Имал нужда от теб? — добави той саркастично. — Ами жена му и децата му? Може би те нямат нужда от него, така ли? Какво говориш!

Ейлийн дръзко отметна глава.

— И все пак е така — отвърна тя. — Ти просто не разбираш.

Бътлър не можеше да повярва на ушите си. Досега никога и от никого не беше чувал подобни приказки. Беше изумен и потресен. Познаваше отлично всички тънкости на политиката и търговията, но от сърдечни вълнения нищо не разбираше. Как може собствената му дъщеря, една католичка, да говори така! Той не виждаше откъде другаде би могла да възприеме Ейлийн тези разбирания, ако не от самия Каупъруд, от неговия макиавелистки, покваряващ всичко около себе си ум!

— Откога започна да мислиш така, детето ми? — неочаквано попита той със спокоен и овладян глас. — И откъде ти хрумнаха тези разсъждения? Кълна се, че в нашата къща не си чула такова нещо. Говориш като човек, който си е загубил ума.

— Стига, татко! — избухна Ейлийн, разбрала, че е безсмислено да спори с баща си по този въпрос. — Вече не съм дете. На двайсет и четири години съм. Ти просто не разбираш. Мистър Каупъруд не обича

жена си. Щом успее да се разведе, ще се ожени за мен. Аз го обичам и той ме обича — и това е всичко!

— Дали наистина това е всичко? — попита мрачно Бътлър, решен на всяка цена да вразуми дъщеря си. — И не те интересуват жена му и децата му? И че ще отиде в затвора, не означава нищо за тебе, така ли? А може би затворническите дрехи ще те накарат да го обикнеш още по-силно? (Старият човек беше в стихията си, когато говореше със сарказъм.) Ще имаш тази възможност, бъди сигурна!

Ейлийн пламна.

— Да, знам — възкликна гневно и язвително тя. — Ти тъкмо това желаш. Знам какво подготвяш. И Франк го знае. Опитваш се да го вкараш в затвора за нещо, което не е извършил — само заради мене. Да, много добре го знам. Но няма да го сломиш. Не можеш! Гой е по-силен и по-способен, отколкото допускаш и както и да се мъчиш, няма да успееш да го погубиш. Той отново ще се изправи на крака. Искаш да го накажеш заради мен, но с това няма да го уплашиш. Аз така или иначе ще се омъжа за него. Обичам го, ще го чакам и ще се омъжа за него. А ти постъпвай както желаш. Нямам какво повече да ти кажа.

— Ще се омъжиш за него, така ли? — попита Бътлър още по-учуден и объркан. — Ще го чакаш и ще се омъжиш за него? Ще го отнемеш от жена му и от децата му, до които той би трябвало да стои сега, ако беше достоен човек, вместо да скитосва с теб? И ще се омъжиш за него? Ще опозориш баща си и майка си, и цялото си семейство? Позволяваш си да ми говориш всичко това на мен, на баща си, който те е отгледал, грижил се е, искал е да направи нещо от теб? Какво щеше да представляваш, ако ние с твоята отрудена майка не бяхме кроили ден след ден планове за твоето бъдеще? Сигурно си мислиш, че си по-умна от мен. Сигурно си мислиш, че познаваш живота по-добре и че никой не може да ти даде съвет. Направих всичко възможно да бъдеш възпитана и образована като истинска дама, а какво излезе? Доживях да чуя, че аз нищо не разбирам, че ти обичаш един бъдещ затворник, един крадец, един измамник, един фалирал негодник...

— Татко! — възнегодува Ейлийн. — Не желая да те слушам повече, щом ще ми говориш така. Той не е такъв, какъвто го представяш. Няма да остана тук нито миг повече!

Ейлийн тръгна към вратата, но Бътлър скочи и я задържа. Лицето му бе почервеняло и жилите му се бяха издули от гняв.

— Тепърва ще си оправим сметките с него — каза той, без да обръща внимание на желанието ѝ да си отиде и с надеждата, че накрая тя все пак ще го разбере. — Ще го науча аз. Добре да знаеш! В тази страна има закони и аз ще ги използвам срещу него. Ще го науча какво значи да се вмъква в почтени домове и да отвлича децата от родителите им!

Той замълча за миг, за да си поеме дъх, а Ейлийн, пребледняла и напрегната, се взря в него. Колко глупаво разсъждаваше понякога баща ѝ. И колко старомодни бяха възгледите му в сравнение с тези на Каупъруд. Как може да твърди, че някой се е вмъкнал в дома им и я е откраднал от него, когато тя сама и на драго сърце беше тръгнала с похитителя! Каква глупост! Но имаше ли смисъл да спори? Какво би могла да постигне с това? Ето защо тя не каза нищо повече, а само продължи да го гледа. Бътлър обаче изобщо нямаше намерение да се предава. Той кипеше от гняв, макар че правеше върховни усилия да се овладее.

— Лошо се разви разговорът ни, дъще — каза той спокойно, разбрал, че тя няма повече да му възразява. — Позволих на гнева да ме завладее. За друго исках да ти говоря, когато те повиках тук, друго нещо имах предвид. Мислех си, че може да пожелаеш да отидеш за известно време в Европа, за да учиш музика. Сега ти просто не си на себе си. Имаш нужда от почивка. Ще ти се отрази добре, ако заминеш някъде за малко. Би могла да прекараш хубаво. Ако желаш, с теб може да дойде Нора или пък бившата ти възпитателка сестра Констанция. Предполагам, че не би имала нищо против тя да те придружи.

Като чу възобновеното предложение за пътуване в Европа — разнообразно този път с присъствието на сестра Констанция и уроците по музика, — Ейлийн настръхна, но в същото време ѝ стана смешно. Колко неуместно! Колко нетактично беше от страна на баща ѝ да поставя отново този въпрос сега, след като бе разкрил връзката ѝ с Каупъруд, след всичките заплахи срещу него. Толкова ли не беше способен да прояви поне малко дипломация по отношение на дъщеря си? Странно наистина. Но тя отново се въздържа и продължи да мълчи, защото се бе убедила, че всякакъв спор е излишен.

— Да не говорим за това, татко — каза Ейлийн вече по-меко, защото ѝ дожаля за него. — Не ми се ходи в Европа. Не искам да напускам Филадельфия. Знам, че държиш да замина, но сега и дума не може да става за това. Невъзможно е.

Бътлър свъси вежди. Какво очаква да постигне тя със своето упорство? Нима си въобразява, че може да му се наложи — на него, на баща си, — и то по такъв въпрос? Какво безобразие! Все пак успя да се овладее, доколкото му бе възможно, и заговори кротко:

— Това пътуване ще бъде само от полза за теб, Ейлийн. Нима мислиш, че може да останеш тук след...

Той се поколеба. Канеше се да каже „след онова, което се случи“, но се досети, че Ейлийн е особено чувствителна на тази тема. Сам бе потъпкал светостта на бащиния си дълг, като я бе проследил по такъв недостоен начин, и Ейлийн имаше основание да се чувства оскърбена. Но нима това правеше провинението ѝ по-малко?

— След грешката, която извърши — продължи той, — ти нямаш право да останеш тук. Не бива да затъваш още повече в греха! Не трябва да заставащ срещу божиите и човешките закони!

Споменавайки думата „грях“, той се надяваше да накара Ейлийн да осъзнае какво чудовищно престъпление от гледна точка на морала е извършила. Но Ейлийн съвсем не гледаше така на нещата.

— Ти не разбираш, татко — отчаяно възкликна тя. — И не можеш да ме разбереш. Аз имам едни схващания, ти други. И очевидно не можеш да вникнеш в моите. Всъщност, ако искаш да знаеш, аз вече не вярвам в католическата църква.

В същия миг Ейлийн съжали, че изрече тези думи. Те просто ѝ се изплъзнаха от езика. По лицето на Бътлър се изписаха безкрайна скръб и отчаяние.

— Не вярваш в църквата? — попита той.

— Не, не се изразих точно. Не вярвам така, както вярваш ти.

Той поклати глава.

— Колко дълбоко е наранена душата ти! — каза Бътлър. — Сега разбирам, че нещо ужасно се е случило с теб, дъще. Този човек те е погубил и телом, и духом. Трябва да се направи нещо. Не искам да бъда суров към теб, но ти трябва да напуснеш Филадельфия. Не бива да останеш тук. Не мога да ти позволя това. На всяка цена трябва да заминеш. Ако искаш в Европа, ако искаш при леля си в Ню Орлиънс.

Не мога да те оставя тук — твърде опасно е. Истината неизбежно ще излезе наяве. После и вестниците ще я разтръбят. Ти си все още млада. Животът е пред теб. Боя се за душата ти, но докато си млада и жизнена, имаш време да се вразумиш. Длъжен съм да бъда строг. Длъжен съм пред теб и пред църквата. Трябва да промениш живота си. Трябва да се разделиш с този мъж. И никога повече да не се виждаш с него. Аз самият няма да ти позволя. Той не е добър човек. Няма никакво намерение да се ожени за теб, а ако го направи, това ще бъде престъпление срещу бога и срещу хората. Не, не! Подобно нещо не бива да се случва! Той е един фалирал негодник, един крадец. Ако се омъжиш за него, много скоро ще станеш най-нещастната жена на света. Той няма да ти бъде верен. Защото просто не може да бъде верен. Природата му е такава. — Бътлър замълча, разтърсен до дъното на душата си. — Трябва да заминеш. Казвам го веднъж завинаги. И го казвам с най-добри намерения, но държа на това. В твой интерес е. Обичам те, но ти трябва да заминеш. Ще ми бъде мъчно да се разделя с теб. Бих предпочел да останеш тук. Никой няма да тъгува повече от мен, но трябва да заминеш. И да го направиш така, че майка ти да го приеме като напълно естествено. Трябва да заминеш — чуваш ли? Трябва!

Той замълча и погледна Ейлийн изпод рунтавите си вежди. В погледа му имаше и тъга, и непоколебимост. Ейлийн разбра, че решението му е окончателно. Изразът на лицето му — суров и фанатичен, — го потвърждаваше. Но тя не отвърна нищо. Не можеше, пък и нямаше смисъл. Нямаше и да замине обаче. Беше сигурно — и затова продължаваше да стои пред баща си, бледа и напрегната.

— Вземи си всички дрехи, които пожелаеш — продължи Бътлър, без да се досеща за истинското й настроение, — вземи всичко, което смяташ, че ще ти потрябва. Кажу къде искаш да отидеш, но се пригответи, колкото е възможно по-бързо.

— Никъде няма да отида, татко — отвърна най-сетне Ейлийн, също така твърдо и категорично. — Няма да замина! Няма да напусна Филадельфия.

— Нима искаш да кажеш, че отказваш да се подчиниш, че не желаеш да изпълниш една моя молба, която цели само собственото ти добро, така ли, дъще?

— Да — отвърна Ейлийн решително. — Няма да замина! Съжалявам, но няма да замина!

— Добре ли си обмислила това, което казваш? — попита тънено и мрачно Бътлър.

— Да — потвърди също така мрачно Ейлийн.

— В такъв случай трябва да помисля какви мерки да взема — каза старият човек. — Каквато и да си, ти си моя дъщеря и аз няма да допусна да се погубиш окончателно заради това, че не съм изпълнил своя свещен бащински дълг. Ще те оставя още няколко дни да размислиш, но в края на краищата ще заминеш. Така не може повече. Все още има закони в тази страна и има начин да бъдат обуздани онези, които не им се подчиняват. Този път те залових — колкото и мъчително да беше за мен. Ще те заловя отново, ако не ми се подчиниш. Трябва да промениш начина си на живот. Не мога да ти позволя да продължаваш повече така. Разбра ли? Това е последната ми дума. Откажи се от този човек и ще имаш каквото пожелаеш. Ти си мое дете и аз ще направя всичко възможно, за да бъдеш щастлива. И защо да не го направя? За какво друго живея, ако не за децата си? Нали за теб и за останалите съм се трудил цял живот. Хайде, бъди добро момиче! Нали обичаш стария си баща? Аз съм те приспивал на ръце, когато беше бебе, Ейлийн. Беше толкова малка, че можеше да се побереш в шепите ми. Бях добър баща, не можеш да го отречеш. Погледни другите момичета. Имало ли е някое от тях повече от теб? Ти няма да ми се противопоставиш сега, сигурен съм. Не можеш. Твърде много ме обичаш, нали?

Гласът му секна, очите му се напълниха със сълзи. Той замълча и сложи голямата си загрубяла ръка на рамото ѝ. Тя бе изслушала с вълнение и състрадание молбата му, защото знаеше, че няма да я изпълни. Не можеше да се откаже от Каупъруд. Баща ѝ просто не я разбираше. Той не знаеше какво е това любов. Сигурно никога не беше обичал така, както обичаше тя.

Бътлър продължи да я увещава, а тя все мълчеше.

— Бих искала да ти се подчиня, татко — каза Ейлийн най-сетне меко и нежно. — Наистина бих искала. Обичам те. Да, обичам те. Бих искала да те зарадвам. Но в случая не мога — не мога! Обичам Франк Каупъруд. А ти не можеш и не искаш да го разбереш.

Като чу името на Каупъруд, Бътлър присви устни. Разбра, че тя е заслепена, че неговата грижливо обмислена молба не беше дала резултат. Значи трябваше да измисли нещо друго.

— Добре тогава — каза той най-сетне тъжно, толкова тъжно, че Ейлийн не издържа и се извърна. — Прави каквото знаеш. Но ще заминеш, щеш не щеш. За съжаление друго разрешение няма. Бог ми е свидетел.

Умислена, Ейлийн бавно излезе от стаята, а Бътлър отиде до писалищната си маса и се отпусна в креслото.

— Каква безизходица — промълви той. — Колко сложно е всичко!

ГЛАВА XXXVIII

Положението, в което се намираше Ейлийн, действително беше трудно. Едно по-плахо и по-нерешително момиче би се огънало, би се предало. Въпреки многобройните ѝ познанства и връзки в обществото хората, към които би могла да прибегне в такъв критичен момент, не бяха много. Почти не се сещаше за някой, който би я приютил за по-дълго време, без да ѝ досажда с въпроси. Имаше няколко млади жени на нейна възраст, омъжени и неомъжени, с които поддържаше приятелство, но с никоя от тях не беше достатъчно близка. Всъщност единственият човек, който би могъл да ѝ даде подслон, беше бившата ѝ съученичка Мери Калиган, или Мами, както я наричаха приятелките ѝ, която сега беше учителка в едно от местните училища.

Семейство Калиган се състоеше от майката, мисис Катарин Калиган, шивачка, вдовица на дребен предприемач, загинал преди десет години при срутването на стена, и двайсет и три годишната ѝ дъщеря Мами. Двете живееха в малка двуетажна тухлена къща на Чери Стрийт, близо до Петнайсета улица. Мисис Калиган не беше особено добра шивачка — или недостатъчно добра, за да обслужва семейство Бътлър при тяхното сегашно високо обществено положение. Ейлийн отиваше от време на време при нея, за да ѝ шие домашни дрехи от прост плат, бельо, пеньоари или да ѝ преправи някои от тоалетите, изработени от една много известна модистка от Честнът Стрийт. Тя поддържаше тази връзка преди всичко защото беше учила заедно с Мами в училището при манастира „Света Агата“ по времето, когато пред семейство Калиган се очертаваше далеч по-добро бъдеще. Сега Мами печелеше четирийсет долара на месец като учителка — обучаваше ученици от шести клас в едно безплатно държавно училище наблизо, а мисис Калиган изкарваше около два долара на ден — понякога и по-малко. Къщата, в която живееха, беше тяхна и върху нея не тежеше никаква ипотека, но от обстановката личеше, че общият им доход не надвишава осемдесет долара на месец.

Мами Калиган не беше хубава и не беше така привлекателна както майка ѝ на младини. Позакръглената, вече петдесетгодишна мисис Калиган беше все още жизнена, весела и винаги в добро настроение. В сравнение с нея Мами изглеждаше някак вяла и унила. Беше прекалено сериозна, което може би се дължеше на обстоятелството, че не притежаваше нито темперамент, нито женско обаяние. Но затова пък беше чистосърдечна, честна, искрена и добра католичка, обсебена от необикновената добродетел, наречена дълг, която откъсва толкова много хора от света около тях. За Мами Калиган дългът (тоест спазването на ония разбирания и правила на поведение, които бе усвоила и на които се бе подчинявала още от детството си) беше най-важното нещо в живота — единствен източник на радост и утеха. Основни опорни точки за нея в този объркан и несигурен свят бяха дългът ѝ към църквата, дългът ѝ към училището, дългът ѝ към майка ѝ, дългът ѝ към приятелките и така нататък. Майка ѝ много повече би се радвала Мами да беше по-малко предана на дълга си, но по-привлекателна, за да се харесва на мъжете.

Макар че мисис Калиган беше шивачка, облеклото на Мами никога не бе модно и изискано, а и в едни наистина хубави дрехи тя едва ли би се чувствала добре. Обувките ѝ обикновено бяха по-големи и възгрозни, а полите ѝ, ушити от хубав плат, но очевидно по неподходящи за нея модели, винаги бяха провиснали и безформени. По онова време тъкмо излизаха на мода цветните плетени жакети, които се носеха прилепнали до тялото и стояха добре на жените с хубави фигури. Но горката Мами Калиган, която се чувствуваше задължена да следва модата, имаше твърде слаби ръце и плоски гърди и тази дреха я правеше още по-непривлекателна. Шапките ѝ с дълго перо например все приличаха на мекици и никога не подхождаха както на прическата, така и на лицето ѝ. Обикновено Мами изглеждаше леко уморена, но всъщност не беше толкова уморена, колкото отегчена. Животът ѝ беше твърде скучен и само Ейлийн Бътлър внасяше някакво разнообразие в него.

Приятният и общителен характер на мисис Калиган, благоговението, с което тя се трудеше над всяка нейна поръчка, и възторгът на двете жени от изпълненията ѝ на пиано привличаха Ейлийн към скромния, малък, но много чист дом на семейство Калиган. Тя се отбиваше у тях, за да се откъсне от обичайния си начин

на живот и да си побъбри с Мами Калиган за литература, към която и двете имаха интерес. Колкото и странно да е, книгите, които харесваше Ейлийн, се харесваха и на Мами — „Джейн Еър“, „Кенелм Чилингли“, „Трикотрин“, „Оранжевата лента“. Мами често насочваше Ейлийн към някой новоизлязъл роман от този вид, а Ейлийн, която се доверяваше на вкуса ѝ, възторжено възприемаше препоръката ѝ.

При трудното положение, в което бе изпаднала, Ейлийн естествено си спомни за дома на семейство Калиган. Ако баща ѝ продължеше да бъде все така настойчив и ѝ се наложеше да напусне за известно време дома си, можеше да отиде при двете жени. Те щяха да я приемат, без да ѝ задават въпроси. Останалите членове на семейство Бътлър ги познаваха слабо и едва ли биха се сетили, че е отишла у тях. Тя спокойно можеше да се укрива на Чери Стрийт в продължение на седмици, без някой да я види и чуе. Благоприятно беше и обстоятелството, че нито Мами и мисис Калиган, нито някой от семейство Бътлър можеха да допуснат, че Ейлийн е способна на непристойна постъпка. Ето защо евентуалното ѝ бягство, ако то се осъществеше, щеше да бъде изтълкувано като проява на присъщата ѝ разглезеност и вироглавство.

Всъщност близките на Ейлийн се нуждаеха от нея много повече, отколкото тя от тях. С лъчезарността си тя поддържаше доброто настроение в дома и ако го напуснеше, щеше да остави след себе си празнота, която трудно можеше да бъде запълнена.

За стария Бътлър например Ейлийн беше малката му дъщеричка, която пред очите му се бе превърнала в необикновено красива млада жена. Помнеше я, когато тя ходеше на училище, помнеше пребиваването ѝ в пансиона, помнеше времето, когато се учеше да свири на пиано — едно върховно според него постижение. Бе наблюдавал как се променя поведението ѝ, как тя опознава все повече живота и как нараства самочувствието ѝ и това му правеше силно впечатление. Намираще преценките ѝ за умни и точни и високо ги ценеше. Тя разбираше от литература и изкуство много повече от Оуен и Калъм, а и обноските ѝ бяха безупречни. Гледаше я с възторг, когато тя идваше и сядаше на масата за закуска, за обяд или за вечеря. Ейлийн беше негово творение и той се гордееше с това. Не беше жалил пари, за да бъде тя винаги изискана. Нямахше да бъде по-малко щедър и занапред. И не биваше да допуска някакъв самонадеян новозабогатыл

негодник да съсипе живота ѝ. Той възнамеряваше да я осигури с голямо наследство, но завещанието да бъде оформено така, че бъдещият ѝ съпруг да не може да я ощети. „Ах, каква очарователна дама!“ — беше една от любимите му закачки. Или пък: „Колко сме красиви тази вечер!“ На масата тя почти винаги сядаше до него и го глезеше с грижите си, а това му доставяше безкрайно удоволствие. Всъщност той ѝ беше определил това място още когато тя беше съвсем малка.

Майка ѝ също беше силно привързана към нея, а Калъм и Оуен я обграждаха с най-нежна братска обич. А Ейлийн — поне досега — се бе отплащала с красотата и жизнерадостта си и цялото семейство го съзнаваше. Отсъстваше ли за ден-два, в къщата настъпваше униние и дори храната сякаш ставаше безвкусна. А щом се върнеше, с нея се връщаха и радостта, и щастието.

Ейлийн много добре знаеше това. И сега, когато кроеше планове да напусне дома си и да заживее самостоятелно, за да избегне едно пътуване, което упорито ѝ натрапваха, смелостта ѝ нарастваше, защото тя съзнаваше собственото си значение за семейството. Премисляйки всичко, което ѝ бе казал баща ѝ, тя реши да действа незабавно. На следващата сутрин, след като тон излезе, тя се облече с намерението да наминае към семейство Калиган по пладне, когато Мами се връщаше за обяд. Смяташе да им каже — така, между другото — какво е намислила и ако те нямаха нищо против, щеше да се настани у тях. Понякога се питаше защо Каупъруд при тежкото положение, в което бе изпаднал, не ѝ предложеше да заминат за някое далечно неизвестно място. И в същото време разбираше, че той по-добре знае какво трябва да прави. Нарастващите му неприятности обаче я потискаха все повече.

Когато Ейлийн пристигна, мисис Калиган беше сама и много ѝ се зарадва. Побъбриха за едно-друго, но на Ейлийн не ѝ идваше на ум как да подхване разговор за онова, което я беше довело, и тя седна пред пианото и засвири една тъжна мелодия.

— Прекрасно свириш, Ейлийн — каза мисис Калиган, която беше доста сантиментална. — Обичам да те слушам. Жалко, че не ни посещаваш по-често. Всъщност не си идвала отдавна.

— О, толкова бях заета, мисис Калиган — отвърна Ейлийн. — Имах прекалено много задължения тази есен и затова не можех да

идвам. Нашите настояваха да замина за Европа, но аз отказах. Ах, боже мой! — въздъхна тя и продължи още по-прочувствено да изпълнява тъжната и романтична мелодия.

Вратата се отвори и влезе Мами. Грозноватото ѝ лице просветна, когато тя видя Ейлийн.

— О, Ейлийн Бътлър! — възкликна тя. — Как се сети за нас? Къде беше толкова време?

Ейлийн стана и двете се разцелуваха.

— Бях много заета, Мами. Тъкмо това казвах на майка ти. А ти как си? Как върви работата ти?

Мами веднага започна да разказва за някои неприятности в училището, които я притесняваха — класовете нараствали непрекъснато, работата ставала все повече и повече.

Докато мисис Калиган нареждаше масата за обяд, Мами отиде в стаята си и Ейлийн я последва. Мами застана пред огледалото и взе да приглажда косата си, а Ейлийн замислено се загледа в нея.

— Какво ти е днес, Ейлийн? — попита Мами. — Изглеждаш така...

Тя замълча и я погледна изпитателно.

— Как изглеждам? — попита Ейлийн.

— Изглеждаш така, сякаш нещо те тревожи и не знаеш как да постъпиш. Никога не си имала такъв израз. Какво се е случило?

— О, нищо — отвърна Ейлийн. — Просто се бях замислила.

Тя отиде до един от прозорците, който гледаше към дворчето, питайки се дали ще издържи да живее по-продължително време тук. Къщата беше съвсем малка, а обстановката — твърде скромна.

— Не, Ейлийн, нещо става с теб днес — каза Мами, като се приближи към нея и се вгледа в лицето ѝ. — Ти си много променена.

— Да, обезпокоена съм наистина — отвърна Ейлийн. — Тревожа се и не знам как да постъпя. Това е всичко.

— Какво те тревожи? — попита Мами. — Никога не съм те виждала да се държиш така. Не можеш ли да споделиш с мен тревогата си?

— Не, не мога, поне засега. — Ейлийн замълча и след малко попита неочаквано: — Как мислиш, дали майка ти ще възрази, ако дойда да поживея малко у вас? Има една причина, поради която искам да се махна за известно време от къщи.

— О, Ейлийн Бътлър, какво говориш! — възкликна приятелката й. — Да възрази! Знаеш, че мама много ще се зарадва, а и аз също. О, боже мой, наистина ли ще дойдеш? Но защо всъщност искаш да напуснеш дома си?

— Не мога да ти кажа, поне засега. И не толкова на теб, колкото на майка ти. Разбираш ли, боя се как ще погледне тя на това — отвърна Ейлийн. — Но и ти не бива да ме питаш все още. Искам да размисля. Ах, боже мой! Ако сте готови да ме приемете, ще дойда. Ти ли ще поговориш с майка си, или аз да я попитам?

— О, аз, разбира се — отвърна Мами, силно озадачена от неочакваното решение на Ейлийн. — Но е напълно излишно. Предварително знам какво ще ми отговори, а и ти знаеш. Вземи си нещата и направо идвай. Няма какво да говорим повече. Мама нито ще ти каже нещо, нито ще започне да те разпитва, ако ти самата не желаш.

Мами беше извън себе си от радост. Тя толкова много се нуждаеше от компанията на Ейлийн.

Ейлийн я погледна замислено и много добре разбра защо тя е така възбудена и защо ще се зарадва и майка й. И двете имаха нужда от нейното присъствие, тъй като то щеше да разнообрази живота им.

— Не бива обаче да казвате на никого, че съм тук, чуваш ли? Не искам никой да узнае и най-вече семейството ми. Имам основателна причина за това, но не мога да ти кажа каква е, поне засега. Обещавах ли ми, че ще пазиш тайна?

— Да, разбира се — с готовност отвърна Мами. — Но ти не се каниш да избягаш завинаги, нали? — попита тя загрижено, но и с любопитство.

— О, не знам. Още не знам какво ще направя. Знам само, че искам да се махна за известно време от къщи. Това е всичко.

Ейлийн замълча, а Мами, застанала срещу нея, я гледаше смаяно.

— Боже мой! — възкликна тя. — Все още стават чудеса на този свят, нали, Ейлийн? Прекрасно е, че ще поживееш у нас. Мама така ще се радва. И няма да кажем на никого, разбира се, щом ти не желаш. У дома рядко идват хора, пък и да дойдат, не е нужно да се срещаш с тях. Ще се настаниш в голямата стая до моята. Чудесно ще бъде! Безкрайно се радвам! — Младата учителка не можеше да овладее възторга си. — Хайде да отидем да кажем на мама още сега.

Ейлийн се поколеба, защото не беше напълно сигурна дали трябва да предприеме тази стъпка. Най-сетне двете заслizaха по стълбата, но когато стигнаха долния ѝ край, Ейлийн поизостана, а Мама се втурна към мисис Калиган с думите:

— О, мамо, не е ли прекрасно? Ейлийн ще поживее известно време у нас. Ще дойде още днес, но не иска никой да знае.

Мисис Калиган, която държеше една захарница в ръката си, се обърна изненадана, по и зарадвана в същото време. В първия миг я обзе силно любопитство: защо Ейлийн иска да дойде у тях, какво я кара да напусне дома си. Но тя много обичаше Ейлийн и искрено се зарадва, че ще живее в техния дом. И защо не? Нима дъщерята на прочутия Едуард Бътлър не беше достатъчно голяма, за да взема самостоятелни решения? И нима можеше да не бъде желана гостенка тя, уважаваният член на такова видно семейство? Голяма чест беше за къщата им, че Ейлийн, каквито и да бяха подбудите ѝ, я бе избрала за убежище.

— Не ми е ясно как ще те пуснат родителите ти, Ейлийн, но ти, разбира се, си добре дошла тук и можеш да останеш колкото искаш, завинаги, ако щеш. — И мисис Калиган ѝ се усмихна сърдечно. Кой би могъл да си представи това — Ейлийн Бътлър да иска разрешение да живее у тях!

Сърдечността и отзивчивостта на мисис Калиган, както и възторгът на Мама накараха Ейлийн да въздъхне с облекчение. Но веднага ѝ мина през ум, че пребиваването ѝ тук ще затрудни материално семейството.

— Ако дойда обаче, държа да си плащам разносните — каза тя на мисис Калиган.

— Глупости говориш, Ейлийн Бътлър! — възкликна Мама. — Няма да ти позволя подобно нещо. Ще дойдеш и ще живееш тук като моя гостенка.

— Не, ако не ми позволите да си плащам, няма да дойда — отвърна Ейлийн. — Моля ви, не възразявайте!

Тя добре знаеше, че мисис Калиган и Мама просто нямат възможност да я издържат.

— Добре, добре, няма да говорим за това сега — каза мисис Калиган. — Можеш да дойдеш, когато пожелаеш, и да живееш тук

толкова дълго, колкото пожелаеш. Подай ми няколко чисти салфетки, Мами!

Ейлийн остана за обяд, но веднага побърза да си тръгне, за да отиде на срещата, която беше определила на Каупъруд. Беше доволна, че е разрешила най-важния въпрос. Сега пътят ѝ беше открит. Вече имаше къде да отиде, ако реши. Трябваше само да събере някои необходими вещи, а можеше и да не взема нищо със себе си. Навярно Франк щеше да ѝ даде някакъв съвет.

След злощастното разкриване на тяхната връзка в дома, където се срещаха, Каупъруд не бе правил опит да се види с Ейлийн, но бе очаквал писмо от нея и то не закъсня да дойде. И както винаги беше дълго, изпълнено с оптимизъм и обич и завършваше с един дълъг пасаж, в който тя му разказваше за всичките си преживелици и му съобщаваше за своето намерение да напусне дома си. Тъкмо това нейно намерение силно го смути и разтревожи.

Едно беше Ейлийн да бъде обградена от любовта и грижите на семейството си и съвсем друго — да живее сама и да разчита единствено на неговата помощ. Никога не беше допускал, че ще бъде принудена да напусне дома си, преди още той да е готов да я приеме. И ако наистина го направеше сега, това би предизвикало крайно неприятни усложнения. Но той толкова я обичаше, че беше готов да направи всичко, за да бъде щастлива тя. Ако не отидеше в затвора, и при сегашното си положение би могъл да ѝ осигури една добра издръжка. Но дори и оттам навярно щеше да намери начин да я подкрепя. Много по-добре щеше да бъде обаче, ако успееше да я убеди да остане у дома си, докато се изясни каква ще бъде съдбата му. Каупъруд никак не се съмняваше, че един ден, както и да се развиеха събитията, щеше да се справи със затрудненията си и отново да стане богат. И тогава вече, ако успееше да получи развод, щеше да се ожени за Ейлийн. Но дори и да не получи развод, щеше да я вземе при себе си и от тази гледна точка беше по-добре може би, ако тя още сега напуснеше семейството си. Бътлър, разбира се, щеше да се втурне да я търси, а при сегашните усложнения това криеше сериозни опасности. Баща ѝ можеше дори да го обвини публично, че е похитил дъщеря му. Ето защо Каупъруд реши да убеди Ейлийн да си остане у дома, да прекратят срещите си и да не си пишат писма за известно време и даже да я склони да замине в чужбина. Докато се върне, и двамата вече ще

са се съвзели, а сега трябваше да следват единствено повелите на здравия разум.

С тези мисли той тръгна за срещата, която тя му беше определила в писмото си, макар че му се струваше рисковано.

— Сигурна ли си — попита той, след като изслуша описанието ѝ на дома на семейство Калиган, — че там ще се чувстваш добре? Изглежда, обстановката е доста бедна.

— Да, но аз много ги обичам — отвърна Ейлийн.

— И сигурна ли си, че няма да те издадат?

— О, това е изключено.

— Добре тогава — съгласи се той. — Ти знаеш какво вършиш. Не искам да ти натрапвам съветите си, но на твоето място бих послушал баща ти и бих заминал за известно време. Докато отсъстваш, на него ще му мине, а като се върнеш, ще ме намериш пак тук. Бих могъл да ти пиша понякога, а и ти също.

При тези думи Ейлийн помръкна. Тя толкова силно го обичаше, че дори само намекът за една по-продължителна раздяла я прободеше като с нож. Да остави своя Франк тук в беда, може би дори на подсъдимата скамейка и да замине далеч от него! Никога! Впрочем какво се криеше зад това негово предложение? Дали вече не я обичаше така както тя него? Дали изобщо я обичаше? — питаше се Ейлийн. Дали няма да я изостави тъкмо сега, когато тя се кани да предприеме стъпка, която още повече би ги сближила? Почувствува се дълбоко наранена, очите ѝ се замъглиха.

— Как можеш да говориш така! — възкликна тя. — Знаеш, че тъкмо сега няма да напусна Филадельфия. Нима мислиш, че мога да те изоставя?

Каупъруд разбра какво става в душата ѝ. Беше достатъчно проникателен, пък и много я обичаше. И не би си позволил за нищо на света да ѝ причини болка.

— Скъпа — заговори той бързо, като видя замъглените ѝ очи, — не ме разбра. Искам да постъпиш така, както желаш. Решила си се на тази стъпка, за да бъдеш с мен. Добре, направи я. Забрави това, което казах. Аз само си помислих, че бягството ти може да влоши положението и на двамата ни, но всъщност не съм сигурен. Ти разчиташ на обичта на баща си и смяташ, че като напуснеш дома си, той ще отстъпи. Добре, опитан. И двамата обаче трябва да бъдем много

внимателни, наистина много внимателни. Работата и без това вече е достатъчно сериозна. Ако напуснеш дома си и баща ти ме обвини, че съм те похитил, като разкрие всичко пред обществото, и за двама ни ще стане много лошо, особено за мен. Само това обвинение стига, за да ме осъдят. И тогава какво? Затова трябва да се срещаме по-рядко — само тогава, когато не можем повече да издържим да не се видим. Ако бяхме проявили благоразумие и бяхме прекратили срещите си, когато баща ти получи онова писмо, нямаше да стигнем дотук. Но след всичко, което се случи, сме длъжни да бъдем особено предпазливи, нали разбираш? Премисли пак и постъпи, както намериш за добре, а после ми пиши — каквото и да направиш, аз ще го приема, чуваш ли? — Той я притисна към себе си и я целуна. — Нямах никакви пари, нали? — попита я Франк.

Макар да беше дълбоко развълнувана от неговите думи, Ейлийн в миг премисли всичко отново и реши, че изборият от нея път е най-правилен. Баща ѝ я обичаше много. Той не би нападнал Каупъруд открито заради нея, защото по този начин би я злепоставил пред обществото. Най-вероятно е, убеждаваше тя Франк, баща ѝ да започне да я умолява да се прибере у дома и Франк, слушайки я, накрая отстъпи. Какъв смисъл имаше да спори? Тя никога нямаше да се отдели от него.

Той бръкна в джоба си и за първи път, откакто познаваше Ейлийн, извади пачка банкноти.

— Вземи тези двеста долара, скъпа — каза той, — надявам се да ти стигнат, докато те видя отново или получа вест от теб. Ще се постарая да имаш всичко, което ти е необходимо. И недей повече да мислиш, че не те обичам. Знаеш, че не е така. Обичам те, обичам те безумно!

Ейлийн не искаше да приеме парите, каза, че не ѝ трябват толкова много, че изобщо не ѝ трябват, че има у дома си, но той настоя, защото знаеше, че тя ще има нужда от средства.

— Не възразявай, скъпа — каза той, — познавам твоите нужди.

Ейлийн толкова беше привикнала да получава от време на време големи суми от баща си или от майка си, че не отдаде особено значение на случая. Обичаха се с Франк и между тях всичко беше естествено. Настроението ѝ се подобри, двамата заговориха за писмата — по какъв начин да си ги разменят — и стигнаха до заключението, че

най-сигурно ще е да използват посредничеството на доверен човек. И когато се разделиха, Ейлийн, която беше стигнала до пълно отчаяние от колебливото поведение на Франк, се почувствува отново окрилена. Уверена, че той я обича, тя си тръгна сияеща. Имаше зад гърба си Франк и можеше да даде добър урок на баща си.

Каупъруд я проследи с очи и поклати глава. Тя ставаше за него допълнително бреме, но в никакъв случай не можеше да се откаже от нея. Как да разкъса булото на тази любовна илюзия и да я направи нещастна, когато толкова я обичаше? Не. Нямахме друг път освен този, по който вече беше поел. В края на краищата, мислеше си той, възможно е нещата да не се развият така зле. Дори да насочеше отново по следите му своите детективи, Бътлър щеше да открие, че дъщеря му не е избягала при него. Ако в даден момент се наложеше да прояви благоразумие, за да избегне една опасна развръзка, би могъл тайно да съобщи на семейство Бътлър къде се намира Ейлийн. Така щеше да им покаже, че няма нищо общо с бягството ѝ, а те щяха да я склонят да се прибере. Кой знае дали нямахме да излезе и нещо добро от цялата тази история. Накрая реши, че ще мисли как да се справя с неприятностите, след като те възникнат. Франк бързо се отправи към кантората си, а Ейлийн се прибра в къщи, готова да приведе в изпълнение своя план. Баща ѝ й беше дал известен срок, за да размисли, може би щеше и да го продължи, но тя нямахме да чака. След като досега е било изпълнявано всяко нейно желание, Ейлийн не виждаше защо и този път да не постъпи така, както ѝ се иска. Наближаваше пет часът. Щеше да изчака да стане седем и всички членове на семейството да се съберат на масата за вечеря, за да се измъкне.

Когато се прибра обаче, една неочаквана причина я накара да отложи изпълнението на плана си. Бяха им дошли гости — известният инженер мистър Стайнмец, автор на повечето от проектите за предприемаческите начинания на Бътлър, и жена му. Беше в навечерието на Деня на благодарността^[1] и съпрузите Стайнмец бяха дошли да покапят Ейлийн и Нора за две седмици в новата си къща в Уест Честър, за която Ейлийн беше чувала, че е много красива. И двамата бяха изключително приятни хора, сравнително млади и имаха широк кръг от интересни приятели. Ейлийн реши да отложи бягството си и да отиде с тях. Баща ѝ беше много ласкав към нея. Посещението и поканата на семейство Стайнмец беше истинско облекчение и за него,

и за Ейлийн. Уест Честър се намираше на четирийсет мили от Филадельфия и беше малко вероятно Ейлийн да се опита да се срещне с Каупъруд, докато е там.

Тя писа на Каупъруд, че е променила плана си, и замина, а той въздъхна с облекчение, решил, че бурята е отминала завинаги.

---

[1] Последният четвъртък от ноември, официален празник в САЩ в памет на първите колонизатори в Масачузетс. — Бел. прев. ↑

ГЛАВА XXXIX

Междувременно приближаваше денят, в който щеше да се гледа делото на Каупъруд. Франк беше почти сигурен, че ще се опитат да го осъдят, каквито и да са фактите. Единственият изход от положението беше да изостави всичко и да напусне Филадельфия завинаги, а това беше невъзможно. Можеше да обезпечи бъдещето си само като се яви час по-скоро пред съда. Дори да го осъдеха, би могъл да се надява, че приятелите му от финансовите кръгове ще му помогнат да стъпи отново на крака. Той често говореше със Стеджър за възможността от едно пристрастно гледане на делото му, но адвокатът не споделяше тези негови страхове. Поначало не било така лесно да бъдат подкупени съдебните заседатели. Освен това повечето от съдиите въпреки политическата си обвързаност били честни хора, а и в случая не били замесени кой знае какви партийни интереси, че те да бъдат принудени да постъпят незаконосъобразно. Съдията, който щял да гледа делото, Уилбър Пейдърсън от Първо отделение на градския съд, наистина бил издигнат от Републиканската партия и бил задължен на Моленхауър, Симпсън и Бътлър, но и за него Стеджър бил чувал, че е честен човек.

— Не виждам защо тези хора искат на всяка цена да те накажат — разсъждаваше Стеджър. — За да запазят авторитета на партията пред целия щат? Но изборите вече минаха. Както чувам, подготвя се и помилването на Стенър, ако го осъдят. А ще го осъдят, защото няма как да се отмени процесът. Ще му дадат година, две, най-много три, но после ще му опростят половината от срока, а може би и повече. И с теб ще постъпят по същия начин, ако изобщо те осъдят. Не могат да освободят него, а ти да останеш в затвора. Уверявам те обаче, че дотам няма да се стигне. Сигурен съм, че ще спечелим делото още в градския съд. Не успеем ли, ще обжалваме пред Щатския върховен съд и той ще отмени присъдата. Онези петима съдии там не могат да подкрепят такова глупаво обвинение.

Каупъруд го слушаше със задоволство, защото Стеджър очевидно бе убеден в това, което говореше. Досега младият адвокат

беше водил отлично работите му. Но Франк не можеше да се отърси от мисълта, че Бътлър лично го преследва. Опасността беше сериозна, а Стеджър не я и подозираше. И затова оптимистичните уверения на адвокатата му не можеха да го успокоят напълно.

Едва ли не всички жители на шестстотинхилядния град очакваха с изострено любопитство началото на делото. За да не се дава никакъв повод за вестникарски клюки, Франк бе настоял нито една жена от семейство Каупъруд да не присъства на процеса. Щеше да отиде само баща му, за да свидетелства, ако се наложи. Предишния ден беше получил писмо от Ейлийн, в което тя му съобщаваше, че се е прибрала от Уест Честър и му желае успех. Толкова се тревожела какво ще стане с него, че повече не можела да стои далеч и се завърнала — не за да присъства на делото, разбира се, след като той не желае, а за да бъде колкото е възможно по-близо, когато ще се решава съдбата му. Искала да изтича и да го поздрави, ако спечели, или да го утеши, ако загуби. Добре съзнавала, че завръщането ѝ ще ускори сблъсъка с баща ѝ, но не можела да постъпи другояче.

Положението на мисис Каупъруд беше твърде деликатно. Тя трябваше да играе ролята на любеща и нежна съпруга, макар да разбираше, че Франк не желае това. Той вече усещаше инстинктивно, че тя знае за Ейлийн, и само изчакваше подходящ момент, за да ѝ разкрие цялата истина. Когато го изпращаше до вратата в съдбоносното утро, Лилиан го прегърна с оная сдържаност, която се бе установила помежду им през последните години, и макар да съзнаваше какви неприятности го очакват, за миг се поколеба дали да го целуне. Той също не изпитваше желание да я целуне, но не се издаде. Тя все пак намери сили, целуна го и каза:

— Надявам се, че всичко ще свърши добре.

— Не бива да се тревожиш, Лилиан — бодро отвърна той. — Ще се оправя.

Той изтича надолу по стъпалата, тръгна по Джирард Авеню и се качи на трамвая, който се движеше по принадлежалата му доскоро линия. Мислеше си за Ейлийн, за нейната обич и преданост, за обидната лъжа, в която се бе превърнал сега семейният му живот, мислеше си дали съдебните заседатели ще се окажат благоразумни хора и така нататък и така нататък. Дали все пак... Да, денят щеше да бъде съдбоносен!

На ъгъла на Трета улица и Маркет Стрийт той слезе от трамвая и забърза към кантората си. Стеджър беше вече там.

— Е, Харпър — каза спокойно Каупъруд, — ето, че дойде решителният ден.

Първо отделение на градския съд, където щеше да се гледа делото, се помещаваше в прочутата Палата на независимостта на ъгъла на Шеста улица и Честнът Стрийт, която от един век насам беше център на местната административна и съдебна дейност. Сградата беше ниска, двуетажна, от червени тухли. Над централната ѝ част се издигаше бяла дървена кула, квадратна в основата, кръгла в средата, с осмоъгълен връх — някаква смесица от старохоландски и английски стил. Самата сграда се състоеше от централна част и от две крила — ляво и дясно, — които имаха формата на буквата „Г“. Старомодните малки врати и прозорци бяха украсени, в сводестата си част с цветни стъклъца, които толкова се харесваха на любителите на така наречената „колониална архитектура“. Тук и в пристройката, наричана Стейт Хаус Роу (съборена по-късно), която започваше от задната страна на централната сграда и се простираше по посока на Уолнът Стрийт, се намираха канцелариите на кмета, на началника на полицията, на градския ковчезник, залата за заседания на Градския съвет и всички по-важни административни служби, както и четирите отделения на градския съд, които гледаха все по-нарастващия брой наказателни дела. Гигантската сграда на общината, която израсна по-късно на ъгъла на Брод Стрийт и Маркет Стрийт, тогава все още беше в строеж.

За да се придаде по-внушителен вид на сравнително малките съдебни зали, бяха издигнати подиуми от тъмно орехово дърво, върху тях бяха наредени големи писалищни маси от същото дърво, зад които седяха съдиите, но този опит за подобрене не се бе оказал особено сполучлив. Писалищата, ложите на съдебните заседатели и парапетите бяха прекалено големи и оставяха впечатление за несъразмерност. За да подходат на мебелите от тъмен орех, стените по нечие хрумване бяха боядисани в кремаво, но времето и прахта им бяха отнели свежестта. Нямаше каквито и да било картини или украшения, като се изключат високите претенциозни газени лампи на писалището на „Негово благородие“ и висящия от средата на тавана полилей. Охранените съдебни пристави и чиновници, загрижени единствено да

запазят лентяйските си служби, допълваха тягостната атмосфера. Двама от приставите в залата, където щеше да се гледа делото, непрекъснато се надпреварваха кой да подаде чаша вода на съдията. Единият от тях подобно на някакъв дебел, намусен и отегчен иконом предвождаше съгласно ритуала „Негово благородие“ до стаята за преобличане и обратно, и при влизането на последния имаше задължението да извести високо: „Почитаемият съд! Свалете шапки! Моля, станете всички!“ А когато „Негово благородие“ седнеше, вторият пристав, който стоеше вляво от него, между ложата на съдебните заседатели и свидетелската скамейка, произнасяше по напълно неразбираем начин красивата и благородна декларация, която изразяваше колективния дълг на обществото към всеки негов член, и започваше с обръщението: „Слушайте! Слушайте! Слушайте!“, и завършваше с призива: „Всеки от вас, който има справедлива причина да се оплаче, нека се приближи! Той ще бъде изслушан.“ Но тук тези думи явно бяха загубили смисъла си. Навикът и безразличието ги бяха принизили до едно празно мънкане. Трети пристав стоеше на пост пред вратата на стаята, в която се съвещаваха съдебните заседатели. Освен приставите в залата присъстваше секретарят на съда — дребен, въсьноблед човечец с безцветни воднисти очи и още по безцветна рядка косица и брадица, който приличаше на грохнал американизиран китайски мандарин. Имаше и един стенограф.

Любопитство будеше и слабият, сух като херинга съдия Уилбър Пейдърсън, който се беше занимавал със случая още по време на следствието и беше определил датата на делото именно за тази съдебна сесия, след като съдебните заседатели бяха гласували Каупъруд да бъде предаден на съд. Той привличаше вниманието дори само с обстоятелството, че беше необикновено мършав и блед. От формална гледна точка Пейдърсън беше добър юрист, беше изучил тънкостите на съдопроизводството, но не познаваше живота, не беше способен да вникне в оная дълбока съкровена същност на нещата, която стои над всички писани закони и понякога ги опровергава напълно, а това може да бъде почувствувано и разбрано само от истински мъдрия съдия. Всеки, който би погледнал мършавата фигура на този педант, неговите прошарени къдрави коси, синьо-сивите му изпъкнали безизразни очи, правилното, но неодоухотворено лице, веднага би разбрал, че има пред себе си човек, лишен от каквото и да

било въображение. Но ако кажеше това на съдията, той не би му повярвал, нещо повече — би му наложил глоба за оскърбление на съда. Чрез умело използване на всяка, дори най-малката възможност и на всяко незначително предимство, чрез робско подчинение на повелите на Републиканската партия, чрез угодническо изпълнение на желанията на истински могъщите на тоя свят той се бе издигнал до сегашното си положение. Но какъв успех беше това! Годишната му заплата едва достигаше шест хиляди долара, а скромната му известност не се простираше извън ограничения кръг на местните адвокати и съдии. Голямо удоволствие му доставяше обаче да среща всеки ден името си, цитирано във връзка с обичайните му служебни задължения или с издаването на някаква присъда. Въобразяваше си, че това го прави забележителна личност за обществото. „Вижте ме, аз не съм като другите хора!“ — казваше си често със задоволство той. Чувствуваше се особено поласкан, когато му се случеше да гледа някое по-важно дело, и тогава, седнал на съдийския си стол като на трон пред тъжители и адвокати, той се изпълваше с огромно самочувствие. От време на време някои по-сложни житейски обстоятелства затрудняваха ограничения му ум, но и в тези случаи Пейдърсън намираще опора в буквата на закона. Имаше възможност също така да се рови из архивите, за да открие съответстващи прецеденти и да види как са ги решавали умните хора. Освен това адвокатите са такива хитреци, че винаги успяват да подхвърлят на съдията необходимите благоприятни или неблагоприятни формулировки в закона.

— Ваше Благородие, в допълнения и подобрен трийсет и втори том със съдебни решения на щата Масачузетс, страница еди-кой си, ред еди-кой си от делото Аръндъл срещу Банърман, е казано... и така нататък и така нататък. Такива реплики често можеха да се чуят в съдебните зали и тогава на съдията не му оставаше да умува кой знае колко. Светостта на закона се издигаше като знаме, а това издигаше и неговия авторитет.

Пейдърсън, както беше казал Стеджър, не можеше да бъде наречен несправедлив съдия. Но той беше получил поста си от партията, беше убеден републиканец, беше задължен на властващите в момента партийни ръководители за продължителното си стоене на съдийска длъжност и затова ревностно служеше на интересите на партията и на личните интереси на своите господари. Мнозинството от

хората не се стремят да се вглеждат по-дълбоко в онова, което се нарича съвест, а когато решат да го направят, в повечето случаи не им достига умение да разплетат заплетените нишки на етиката и морала. Те вярват, понякога дори чистосърдечно в онова, което им внушават общественото мнение и интересите на едрия капитал. Неслучайно е измислено понятието „верен на тръста съдия“. А такива има много.

И Пейдърсън беше един от тях. Той благоговееше пред богатството и властта. За него Бътлър, Моленхауър и Симпсън бяха всемогъщи хора, а щом бяха всемогъщи, значи винаги бяха прави. За злоупотребите на Каупъруд и Стенър знаеше отдавна. Връзките с разни политически светила му бяха дали възможност да си изясни положението. Името на Републиканската партия според нейните лидери беше опетнено от коварните машинации на Каупъруд. Той бе подтикнал Стенър да се отклони от правия път — и то много повече, отколкото е допустимо за един градски ковчезник. Да, Стенър беше виновен, защото беше направил първата крачка, но Каупъруд беше двойно по-виновен, защото го беше подвел, беше го замаял с хитрите си идеи и го беше тласнал към този гибелен край. Освен всичко друго партията се нуждаеше от изкупителна жертва, а това вече беше достатъчно за Пейдърсън. Не можеше да си обясни защо след като изборите бяха спечелени и авторитетът на партията явно не беше накърнен, следствието срещу Каупъруд продължаваше да се води с такова настървение, но беше убеден, че лидерите имат някакви основателни причини да искат наказанието му. Беше дочул също оттук-оттам, че Бътлър изпитва лична неприязън към Каупъруд, но никой не знаеше точно защо. Предполагаше се, че Каупъруд го е въвлякъл в някакви неблагоприятни финансови сделки. Така или иначе, всички разбираха, че на това дело се даваше ход, за да се възстанови авторитетът на партията и да се даде добър урок на недобросъвестните. Каупъруд трябваше да бъде наказан толкова строго, колкото и Стенър, за да се даде морален пример на обществото. Стенър щеше да получи най-тежката присъда, полагаща се за престъпление като неговото, за да се изтъкне справедливостта на Републиканската партия и на съда. По-късно Стенър можеше да се надява губернаторът да прояви снизхождение и да намали присъдата му, ако реши и ако лидерите, разбира се, пожелаеха. Обикновените хора наивно си мислеха, че съдиите подобно на девици, затворени в

пансион, са толкова откъснати от живота, че не знаят какво се върши зад кулисите на голямата политика. Но те го знаеха, а още по-добре знаеха на кого дължат поста и властта си и на кого трябва да бъдат благодарни.

ГЛАВА XL

Когато Каупъруд, бодър и самоуверен, блестящо играещ ролята на делови човек и опитен финансист, влезе в препълнената съдебна зала заедно с баща си и Стеджър, всички впериха очи в него. Не е възможно, помислиха си повечето от присъстващите, такъв човек да бъде осъден. Сигурно беше виновен, но още по-сигурно беше, че притежава начини и средства да заобиколи закона. Адвокатът му Харпър Стеджър също изглеждаше твърде умен и ловък. Времето беше много студено и двамата мъже бяха облечени с дълги тъмни синьосиви палта, ушити по последна мода. При хубаво време Каупъруд имаше обичай да слага някакво малко цвете в бутоньерата си, но този път не беше сложил. Върху връзката му от плътна лилава коприна обаче беше забодена карфица с голям искрящ смарагд. Не носеше никакво друго украшение освен един много тънък ланец. Днес повече от всеки друг път изглеждаше бодър, но сдържан, добродушен, но и самоуверен и дързък.

Още с влизането си той огледа обстановката в съдебната зала, която живо го интересуваше. Точно срещу него се намираще все още празната съдийска трибуна, вдясно от нея — също празната лежа на съдебните заседатели, а срещу тях, от лявата страна на съдията, беше свидетелският стол, на който скоро му предстоеше да седне и да дава показания. Зад свидетелския стол, очаквайки влизането на съда, вече стоеше един дебел съдебен пристав, някой си Джон Спаркхийвър, чието задължение беше да поднася на поредния свидетел овехтялата и омазнена Библия и след като последният я докосне и произнесе клетвата, да каже: „Минете насам!“ В залата вече бяха заели местата си и останалите пристави: един пред вратата, през която се влизаше в ограденото с парапет пространство пред съдийската маса, където бяха местата на подсъдимите и където седяха и пледираха адвокатите и така нататък; друг пристав стоеше на пътеката, която водеше към съвещателната стая, а трети пазеше вратата, през която влизаше публиката. Каупъруд спря погледа си върху Стенър, който беше един

от свидетелите и който дотолкова беше завладян от страха за собствената си съдба, че не изпитваше омраза към никого. Всъщност той изобщо не беше от хората, които могат да мразят. Сега, виждайки докъде е стигнал, само съжеляваше, че не се е вслушал в съвета на Каупъруд, но все още вярваше, че след като получи присъдата, Моленхауър и останалите политически лидери ще се застъпят за него пред губернатора. Беше блед и доста отслабнал. Нищо не беше останало от оня червендалест и охранен човек от дните на неговото благоденствие. Носеше нов сив костюм и кафява вратовръзка и беше гладко избръснат. Когато срещна твърдия поглед на Каупъруд, той трепна, сведе очи и потърка глупаво ухото си. Каупъруд му кимна.

— Знаеш ли — каза той на Стеджър, — жал ми е за Джордж. Какъв глупак излезе. Направих за него всичко, каквото можах.

Каупъруд погледна с крайчеца на окото си и мисис Стенър — дребна, слаба, бледа женица, облечена доста безвкусно. „Колко му подхожда на Стенър тази жена!“ — помисли си той. Браковете между безлични и неуспели в живота хора винаги го интересуваха, но невинаги го забавляваха. Мисис Стенър естествено изпитваше неприязън към Каупъруд, защото виждаше в негово лице безскрупулния виновник за провала на мъжа ѝ. Сега те отново бяха крайно бедни и се готвеха да се преместят от голямата къща в някаква евтина квартира, а това, разбира се, не можеше да я радва.

След малко влезе съдията Пейдърсън, придружен от нисък и пълен пристав, който приличаше повече на гуша в гълъб, отколкото на човек. При тяхната поява приставът Спаркхийвър почука на съдийската маса, край която бе дремал до този момент, и изломоти: „Моля, станете!“ Публиката стана, както е прието във всички съдилища. Съдията Пейдърсън попрехвърли няколкото досиета, които лежах на масата пред него, и енергично попита своя секретар:

— Кое е първото дело, мистър Протъс?

Каупъруд следеше внимателно продължителното и скучно подреждане на назначените за гледане през деня дела, вземането на отношение по различните второстепенни искания на адвокатите. Той силно желаше да спечели това дело и вътрешно се бунтуваше срещу неблагоприятното стечение на обстоятелствата, които го бяха довели в съдебната зала. Винаги се бе дразнил от празните разтакания, от дребнавите уточнявания и изяснявания, от безсмисленото ровене в

разни параграфи, които много често спъваха хората в тяхната обичайна дейност. Ако го попитаха какво означава за него законът, той би отговорил, че законът е мъгла, образувана от човешки настроения и грешки, която обгръща морето на живота и затруднява спокойното плаване на лодките, натоварени с деловите и социалните стремления на хората. Миязма, породена от погрешни съждения, благоприятна среда за процъфтяването на всички човешки злини, мелница, в която случайно уязвените биват смилани между острите камъни на насието и сляпата съдба. Поле на странна, съдбоносна, интересна, но безплодна битка на умове, в която невежите и неспособните, умните и озлобените, а също и слабоволните еднакво се превръщат в пионки, в играчки в ръцете на адвокатите, злоупотребяващи с техните настроения, суета, желаня и нужди. Едно нечисто, отвратително, покваряващо зрелище, едно болезнено тълкувание на човешките слабости и грешки, коварна уловка, капан. В ръцете на силните, какъвто беше и той в зенита на своето могъщество, законът може да бъде щит и меч, капан, поставен пред краката на непредпазливия, вълча яма, изкопана на пътя на ония, които те преследват. С една дума, той може да бъде превърнат във всичко, което силните пожелаят — във врата към незаслужени облаги, в облак прах, който може да се хвърли в очите на ония, дето се опитват да съзрат правдата, в завеса, спусната произволно между истината и нейното претворяване, между правосъдие и присъда, между престъпление и наказание. В повечето случаи юристите са интелектуални наемници, които могат да се купят и продадат за всяка кауза. Каупъруд винаги се забавляваше, когато слушаше техните банални, но прочувствени разсъждения за морала и в същото време ги наблюдаваше как лъжат, крадат, извъртат по всякакъв повод и за всякаква цел. И най-големите сред тях не бяха нищо повече от големи и безскрупулни хитреци като самия него, които подобно на паяци дебнат в тъмното иззад гъсто изплетените си мрежи приближаването на непредпазливи човешки мушици. В най-добрия случай животът е свирепа, нечовешка, жестока, безжалостна борба, в която законът е едно от средствата, а неговите представители — едни от най-презрените участници. Каупъруд също използваше закона така, както би използвал и всяко друго оръжие, за да се предпази от някоя житейска беда, и избираше адвокатите си така, както би избрал тояга или нож, с които да се защити. Не уважаваше нито един от тях, дори и

Харпър Стеджър, макар че изпитваше известна симпатия към него. Те бяха само оръдия — нож, ключ, тояга, — с които си служиш, и нищо повече. И след като ти свършат работа, плащаш им и ги забравяш. А що се отнася до съдиите, по правило те бяха некадърни юристи, издигнали се до положението си благодарение на някаква щастлива случайност, които не биха могли да се мерят с адвокатите, ако им се наложеше да си разменят ролите. Каупъруд не изпитваше уважение и към тях — твърде добре ги познаваше. Знаеше колко често те се проявяваха като подлизурки, политически карьеристи и политически наемници, нечии оръдия, приспособленци, изтривалки за краката на финансово и политически могъщите. Съдиите бяха глупци, както и повечето хора в този скучен и измамен свят. Каупъруд наблюдаваше всички с проницателния си поглед, но не се издаваше. За спасение, мислеше си той, можеше да разчита единствено на гъвкавия си ум. Не вярваше в съществуването на добродетели — знаеше много, познаваше и себе си.

Когато най-сетне приключи с многобройните дребни искания и молби, съдията даде нареждане на секретаря си и той ясно и отчетливо обяви, че започва гледането на делото на град Филадельфия срещу Франк А. Каупъруд. Новият областен прокурор Денис Шанън и Стеджър скочиха на крака. Стеджър и Каупъруд, Шанън и Стробик, който току-що беше влязъл и се явяваше като ищец от името на щат Пенсилвания, седнаха край дългата маса в ограденото с перила пространство пред писалището на съдията. За да изпълни по-скоро една формалност, отколкото по някакви други причини, Стеджър помоли съдията да оттегли обвинението, но предложението му бе отхвърлено.

Набързо бяха определени дванайсетте съдебни заседатели, избрани измежду гражданите, които през текущия месец трябваше да изпълняват това задължение, и на двете страни беше предоставена възможността да направят евентуален отвод. В тази инстанция на съда съставът на съдебните заседатели се определяше по съвсем прост начин. Секретарят, който приличаше на китайски мандарин, написваше на отделни листчета имената на кандидатите за съдебни заседатели през месеца (в случая те бяха около петдесет), пускаше листчетата в една цилиндрична кутия, завъртваше я няколко пъти и изваждаше първото, попаднало в ръката му, като по този начин

изтъкваше случайността на избора и определяше кой ще бъде съдебен заседател номер едно. Това се правеше дванайсет пъти и след изтеглянето на всяко листче кандидатът се поканваше да заеме мястото си в ложата на съдебните заседатели.

Каупъруд наблюдаваше с голям интерес тази процедура. Всъщност сега нищо друго не го занимаваше толкова, колкото ония, които щяха да го съдят. Всичко се извършваше твърде бързо наистина и той не можеше да прецени точно хората, но остана с беглото впечатление, че мнозинството са от средните слоеве на обществото. Направи му впечатление един от тях — попрегърбен, шейсет и пет годишен, с прошарена коса и брада, с рунтави вежди и бледо лице. Стори му се добронамерен човек с богат житейски опит, който при дадени обстоятелства и при достатъчно убедителни доводи би могъл да застане на негова страна. Друг обаче още в първия миг му стана неприятен — някакъв търговец, дребен, с остър нос и остра брадичка.

— Надявам се този човек да не влезе в състава на съдебните заседатели — прошепна той на Стеджър.

— Няма да влезе, разбира се — отвърна Стеджър. — Ще му направя отвод. При такъв вид дело и ние, и обвинението имаме право да направим отвод на петнайсет кандидати, без да излагаме съображенията си.

Когато местата в ложата на съдебните заседатели най-сетне се попълниха, секретарят поднесе на защитника и на прокурора дъсчицата, върху която бяха закачени листчетата с имената на дванайсетте кандидати по реда на избирането им: на първия ред — първи, втори и трети, на втория — четвърти, пети и шести, и така нататък. Тъй като прокурорът имаше право пръв да прегледа списъка и евентуално да направи отводи, Шанън стана, взе дъсчицата и започна да разпитва избраните за професиите им, какво знаят предварително за делото и дали нямат някакво предубеждение към обвиняемия.

Задачата на Стеджър и Шанън беше да подберат хора, които разбират малко от финанси и биха могли да вникнат в същността на това сложно дело: Стеджър естествено се стремеше да не допусне кандидати, склонни да проявят неприязън към Каупъруд заради това, че се е опитал съвсем логично да избегне една финансова буря, а Шанън имаше предпочитания към ония от тях, които биха порицали средствата за защита, използвани от Каупъруд, ако те будеха и най-

малко подозрение, че се свеждат до измама, злоупотреба и нечестни спекулации. Шанън и Стеджър бързо разбраха, че съставът на съдебните заседатели се състои само от „дребни риби“, които мрежите на съда са измъкнали за случая на повърхността от градския океан. Това бяха преди всичко управители, служители, търговци, редактори, инженери, архитекти, кожари, бакали, търговски пътници, журналисти и други граждани с подобни професии, чийто жизнен опит ги правеше подходящи за изпълнението на такива задължения. Нямаше изтъкнати личности, но за сметка на това мнозина от призованите притежаваха онова ценно качество, което се нарича здрав разум.

През цялото време Каупъруд седеше спокойно и наблюдаваше избраните. Стори му се, че един млад собственик на цветарски магазин с бледо лице, с високо умно чело и тънки бели ръце би се поддал на личното му обаяние и ще е хубаво да остане в списъка, и сподели шепнешком това със Стеджър. Направиха отвод на един хитър евреин кожар, защото той бе следил всички новини около финансовата паника и бе загубил две хиляди долара във вид на акции от трамвайните линии. За един търговец на едро с бакалски стоки, дебел, с румени бузи, сини очи и светлоруса коса, Каупъруд каза, че му се вижда твърдоглав. Отстраниха и него. Имаше и един слаб наконтен управител на магазин за облекло, който искаше да се освободи от задълженията си на съдебен заседател, под предлог че уж не зачитал клетвата пред Библията. Съдията Пейдърсън го изгледа строго, но уважи искането му. Бяха отстранени още десетина души — или защото познаваха Каупъруд, или защото признаваха, че са предубедени, или защото бяха върли републиканци и се възмуцаваха от престъплението, или защото познаваха Стенър и така нататък.

Все пак някъде към дванайсет часа беше определен такъв състав на съдебните заседатели, който удовлетворяваше и двете страни.

ГЛАВА XLІ

Точно в два часа Денис Шанън в качеството си на областен прокурор започна да чете обвинителния акт. Простичко и меко, както имаше навик да говори, той заяви, че според представените документи мистър Франк А. Каупъруд, който сега е изправен пред съда, се обвинява: първо, в злоупотреба, второ, в присвояване, трето, в злоупотреба с поверена собственост и, четвърто, в присвояване на определена сума, а именно на шейсет хиляди долара, дадени му чрез чек по негово настояване на 9 октомври 1871 година, за да му бъдат възстановени парите, с които той в ролята си на посредник или доверено лице бил закупил за амортизационния фонд определен брой сертификати от градския заем по нареждане на ковчежника съгласно някаква уговорка, която отдавна съществувала между тях (гореспоменатият амортизационен фонд бил създаден, за да се изкупуват от притежателите им облигации, чийто срок е изтекъл), но въпросният чек не бил използван за тази цел.

— И така, господа — продължи спокойно мистър Шанън, — преди да изясним въпроса дали на упоменатата дата мистър Каупъруд е получил или не от градския ковчезник шейсет хиляди долара, срещу които той не е внесъл нищо в амортизационния фонд, позволете ми да ви обясня какво се има предвид с обвиненията: първо, в злоупотреба, второ, в присвояване, трето, в злоупотреба с поверена собственост и, четвърто, в присвояване на получена чрез чек сума. Виждате, че обвинителният акт съдържа четири параграфа, както ги наричаме ние, юристите, а причината да бъдат четири е следната: човек може да е виновен, че е извършил злоупотреба и присвояване едновременно или че е извършил само злоупотреба или само присвояване, и областният прокурор, който представлява интересите на гражданите, може да изпитва съмнение не дали обвиняемият е извършил изобщо и двете престъпления, а дали, ако ги събере в един параграф, той ще получи полагащото му се наказание. При подобни случаи, господа, се предявява обвинение по отделни параграфи, както е направено и при

това дело. Тук четирите параграфа в известен смисъл се покриват и се потвърждават един друг и ваш дълг е, след като ви разясним същността на всеки от тях и изслушате свидетелските показания, да кажете дали подсъдимият е виновен по един или по друг параграф, по два, по три или по всичките четири — както прецените или, по-точно казано, както ви подскажат фактите и показанията. Навярно знаете, че злоупотреба е отнемане на пари или движимо имущество без знанието и съгласието на притежателя им; присвояване е нечестно и користо използване на средства от лице, на което те са предоставени за попечителство. Злоупотреба с доверие е всъщност едно по-точно определение на посегателството върху собствеността на доверител без негово знание и съгласие от страна на довереника, тоест от посредник или доверено лице. Присвояване на определена сума доизяснява втория параграф и означава присвояване на пари, получени чрез чек, но предвидени за други цели. И четирите обвинения, както виждате, господа, са почти еднозначни. Те се покриват и взаимно се потвърждават. Гражданите чрез своя представител, областния прокурор, твърдят, че подсъдимият мистър Каупъруд е виновен по всичките четири параграфа. А сега, господа, ще изложим историята на това престъпление, което поне на мен ми говори, че този обвиняем е един от най-ловките и опасни престъпници, каквито могат да се срещнат във финансовите среди, и ние се надяваме чрез свидетелите да докажем това и на вас.

Шанън се възползва от обстоятелството, че процедурните правила не допускат прекъсване на прокурора по време на представянето на обвинителния акт, и продължи да описва от своя гледна точка как Каупъруд се запознал със Стенър, как спечелил доверието му, колко малко разбирал от финанси Стенър и така нататък. Накрая стигна до деня, когато Каупъруд получил чека за шейсет хиляди долара, за чието издаване ковчезникът Стенър твърдял, че нищо не е знаел и върху което твърдение се градяло обвинението за присвояване; разказа също как Каупъруд, получил вече чека, злоупотребил със сертификатите, които, предполага се, бил купил за амортизационния фонд, ако те изобщо са били купени. Всичко това според Шанън потвърждавало несъмнено виновността на Каупъруд.

— Ние имаме сигурни и неопровержими доказателства за онова, което изложихме дотук, господа — заключи, повишавайки глас

Шанън. — Не става въпрос нито за слухове, нито за предположения, а за факти. Ще ви докажем с неоспорими и ясни свидетелски показания как е било извършено всичко. И ако след изслушването им продължавате да смятате, че този човек не е виновен, че не е извършил престъпленията, в които се обвинява, ваше право е да го оправдаете. Ако обаче прецените, че свидетелите, които сега ще призовем, казват истината, ваше задължение е да го признаете за виновен и да произнесете присъдата, която заслужава. Благодаря ви за вниманието.

Съдебните заседатели се размърдаха и се настаниха по-удобно на местата си, защото очакваха, че ще има малък отдых. Шанън обаче веднага призова Джордж Стенър, който припряно пристъпи напред, блед, унил, съсипан. Когато зае мястото си и положи ръка върху Библията, за да се закълне, че ще каже истината, очите му блуждаеха нервно и неспокойно.

Той започна да говори тихо и неуверено. Първо разказа как се е запознал с Каупъруд някъде в началото на 1866 година, точната дата не си спомнял, но това станало по време на първия му мандат на поста градски ковчезник, на който бил избран през есента на 1864 година. Тогаваше се безпокоял за градския заем — курсът на облигациите бил спаднал под номинала, а според закона градът имал право да ги продава само по номиналната им стойност. Някой го посъветвал да се обърне към Каупъруд, може би мистър Стробик, но не си спомнял точно. Съществувала практика при подобни затруднения градските ковчезници да прибегват до услугите на борсови посредници и той постъпил по същия начин. После, ловко подтикван от насочващите въпроси на хитрия Шанън, Стенър описа първия си разговор с Каупъруд, който си спомнял много добре — как мистър Каупъруд му казал, че е възможно да се намери изход, как си отишъл и как, след като измислил или разработил план, дошъл при него и му го изложил. Направляван умело от Шанън, Стенър разясни в какво точно се е състоял този план, като подчерта, че той в никакъв случай не свидетелствал за почтеност, но много добре изтъквал човешката хитрост и изобретателност.

След като надълго и нашироко разказа за отношенията си с Каупъруд, Стенър стигна най-сетне до оня момент през месец октомври на настоящата година, когато се установило, че вследствие на дългогодишните благоприятни и за двамата приятелски и делови

връзки Каупъруд не само се е разпореждал с няколко милиона долара годишно от градския заем, за да сключва сделки за сметка на града, но и е заел от хазната петстотин хиляди долара при изключително ниска лихва, които използвал в интерес и на двамата за различни доходни спекулации с акции от градските трамвайни линии. Стенър явно нямаше особено желание да се впуска в подробности по този въпрос, но Шанън, имайки предвид, че му предстои да обвини и самия Стенър в същото престъпление и че Стеджър скоро щеше да се намеси в разпита, го принуди да внесе яснота. Шанън се стремеше да внуши на съдебните заседатели, че Каупъруд е един ловък измамник, и постепенно успя да го постигне. Когато в хода на разпита се изтъкваше някое обстоятелство, свидетелстващо за необикновената хитрост на обвиняемия, ту един, ту друг от съдебните заседатели се извърщаше към него. Забелязал това, Каупъруд се стараяше да им направи колкото е възможно по-добро впечатление и гледаше Стенър със спокойствието на умен и уверен в себе си човек.

Най-сетне се стигна до прословутия чек за шейсет хиляди долара, който Албърт Стайърс връчил на Каупъруд късно следобед на 9 октомври 1871 година. Шанън показа на Стенър чека. Виждал ли го е досега? Да. Къде? В канцеларията на областния прокурор Пети на 20 октомври или някъде около тази дата. Тогава за първи път ли го е видял? Да. Чувал ли е за него преди това? Да. Кога? На 10 октомври. В такъв случай ще бъде ли така добър да каже на съдебните заседатели точно как и при какви обстоятелства за първи път е чул за чека? Стенър се размърда неловко на стола си. Трудно беше да отговори на този въпрос, без да хвърли сянка върху собствения си характер и моралната си устойчивост. И все пак той се изкашля и започна да описва оня кратък, ала тежък момент в житейската си драма, когато Каупъруд, изпаднал в затруднение и заплашен от фалит, дошъл в канцеларията му и му поискал заем от още триста хиляди долара в добавък към предишната сума. Тъкмо тук между Стеджър и Шанън избухна остро пререкание, тъй като адвокатът на всяка цена държеше да се създаде впечатление, че Стенър лъже безогледно. За да отклони вниманието от главната тема, той поиска да бъде вписано в протокола възражението му, че свидетелят непрекъснато употребява изрази като „мисля“ и „струва ми се“.

— Възразявам! — неведнъж се провикваше Стеджър. — Предлагам това показание да се заличи от протокола като неуместно, несъществено и несвързано с делото. Недопустимо е свидетелят да ни казва какво мисли и обвинението много добре знае това.

— Ваше Благородие — заяви Шанън, — аз правя всичко възможно да накарам свидетеля да изложи фактите ясно и правдиво и мисля, че той тъкмо така говори — това е очевидно.

— Възразявам! — отново извика Стеджър. — Прокурорът няма право да влияе на съдебните заседатели, като сам преценява искреността на свидетеля. Какво мисли той за свидетеля и неговата искреност, не ни интересува в случая. Принуден съм да ви помоля, Ваше Благородие, да му направите необходимото предупреждение.

— Възражението се приема — заяви съдията Пейдърсън. — Моля обвинението да се придържа строго към същината на делото.

Шанън продължи разпита.

По-нататъшните показания на Стенър бяха много важни, защото изясняваха нещо, което Каупъруд изобщо не желаше да се разкрива: че между него и Стенър е имало сериозна разправа; че Стенър направо е отказал да му заеме още пари; че в деня, преди да вземе чека, и в самия ден Каупъруд е казал на Стенър, че е изпаднал в тежко финансово положение и ако той не му помогне с триста хиляди долара, ще фалира, а това ще ги погуби и двамата. После Стенър обясни, че още същата сутрин е изпратил на Каупъруд писмо, с което му наредил да прекрати покупката на сертификати от градския заем за амортизационния фонд, а след разговора им, състоял се следобед, Каупъруд изнудил Албърт Стайърс да му даде чек за шейсет хиляди долара без негово (на Стенър) знание. И когато Стенър изпратил Албърт да поиска обратно чека, Каупъруд отказал да му го даде, въпреки че още на следващия ден в пет часа следобед обявил неплатежоспособност. Сертификатите, срещу които бил присвоен чекът, не се оказали в амортизационния фонд, където е следвало да бъдат предадени. Тези показания бяха, разбира се, твърде неизгодни за Каупъруд.

Много грешите, ако мислите, че разпитът на Стенър протичаше гладко — и Стеджър, и Шанън постоянно го прекъсваха с яростните си „възражения“ и „отводи“. На моменти залата се нажежаваше от ожесточената престрелка между тези двама господата и „Негово

благородие“ удряше с чукчето си по масата, за да ги вразуми, и ги заплашваше с глоба за неуважение към съда. Но докато съдията Пейдърсън се гневеше, съдебните заседатели се забавляваха и следяха с интерес пререканията.

— Господа, ако не престанете, ще ме принудите да наложя и на двама ви голяма глоба! Това е съдебна зала, а не кръчма! Мистър Стеджър, настоявам незабавно да се извините и на мен, и на вашия колега! Мистър Шанън, длъжен съм да ви помоля да не бъдете толкова нападателен. Вашето поведение, господа, ме оскърбява. Не можете да се държите така непристойно пред съда. Повече няма да ви предупреждавам.

И двамата се извиниха, както е прието в подобни случаи, но всъщност нищо не се промени. Те продължиха да се държат така, както и преди.

— Какво ви каза той — обърна се прокурорът към Стенър след поредното заядливо прекъсване от страна на адвоката — на 9 октомври, когато дойде при вас и ви поиска допълнителен заем от триста хиляди долара? Предайте думите му точно, доколкото си спомняте — съвсем точно, ако е възможно.

— Възразявам! — намеси се енергично Стеджър. — Точните думи на мистър Каупъруд са регистрирани само в паметта на мистър Стенър, а на неговата памет очевидно не може да се разчита. Досегашните показания на свидетеля имаха доста общ характер.

Съдията Пейдърсън мрачно се усмихна.

— Възражението се отхвърля — каза той.

— Настоявам за отвод! — извика Стеджър.

— Той каза, доколкото си спомням — започна Стенър, като барабанеше нервно по ръчките на свидетелския стол, — че ако не му дам триста хиляди долара, ще фалира и аз отново ще стана бедняк и ще отида в затвора.

— Възразявам! — извика Стеджър, скачайки на крака. — Категорично възразявам, Ваше Благородие, срещу начина, по който обвинението води разпита. Опитите на областния прокурор да изтръгне от несигурната памет на свидетеля доказателства, които нямат нищо общо със същината на делото, защото не могат нито да опровергават, нито да потвърдят дали мистър Каупъруд е смятал, че ще фалира или не, са и незаконни, и безпрецедентни. Мистър Стенър би

могъл да има една версия за този разговор или за който и да било разговор, състоял се по това време, а мистър Каупъруд — друга. Повече от очевидно е, че версиите им са различни. Не виждам друга причина мистър Шанън да води разпита по такъв начин освен желанието му да накара съдебните заседатели да повярват на определени твърдения, които са в интерес на обвинението, но не могат да бъдат доказани. Трябва да предупредите свидетеля да говори само за нещата, които помни със сигурност, а не за онези, за които му се струва, че си спомня. Лично аз мисля, че всички показания, дадени през последните пет минути, би следвало да бъдат заличени от протокола.

— Възраждането се отхвърля — невъзмутимо заяви съдията Пейдърсън, а Седжър, който досега беше изразходвал толкова много думи само за да омаловажи пред съдебните заседатели показанията на Стенър, седна на мястото си.

Шанън отново се обърна към Стенър.

— А сега, мистър Стенър, бих желал да кажете пред съдебните заседатели, доколкото си спомняте, какво друго ви говори мистър Каупъруд тогава. Сигурно се е задоволил със забележката, че ще се разорите и ще попаднете в затвора. Не си ли послужи с по-остри думи?

— Доколкото си спомням, той каза — отвърна Стенър, — че група политици се опитват да ме сплашат и че ако не му дам триста хиляди долара, ще бъдем погубени и двамата, че мен ще ме съдят — все едно дали за кражба на овца или на агне.

— А-а! — извика Шанън. — Така ли каза?

— Да, господине, така — отвърна Стенър.

— И как точно го каза, с какви думи? — попита Шанън, като насочи рязко показалец към Стенър, за да го накара да проясни паметта си и да предаде точно случилото се.

— Ами... доколкото си спомням, той се изрази точно така — колебливо измънка Стенър. — Теб ще те съдят — все едно дали за кражба на овца или на агне.

— Ясно — възкликна Шанън, като се обърна с гръб към съдебните заседатели и погледна Каупъруд. — Така и предполагам.

— Евтини ораторски фокуси, Ваше Благородие — веднага се намеси Седжър, изправяйки се на крака, — само и само да се повлияе на съдебните заседатели. Циркаджийство! Настоятелно ви моля да

предупредите обвинението да се ограничава само с фактите, с които разполага, без да си служи с циркаджилъци за своя изгода.

По лицата на присъстващите се появиха усмивки, а съдията Пейдърсън, забелязвайки това, неодобрително свъси вежди.

— Възражение ли правите, мистър Стеджър? — попита той.

— Да, Ваше Благородие — съобразително потвърди Стеджър.

— Възражението се отхвърля. Няма правило, което да предписва на обвинителите или на защитниците как да се изразяват.

Самият Стеджър също бе готов да се усмихне, но не посмя.

Въпреки че се страхуваше от въздействието, което можеха да имат показанията на Стенър; Каупъруд продължаваше да го гледа със съжаление. Какъв безхарактерен човек! Каква липса на воля! И до какво тежко положение ги бе довел и двамата този негов страх!

След като Шанън успя да изтръгне от Стенър тези неблагоприятни за обвиняемия сведения, със свидетеля се зае Стеджър, но той не постигна онова, на което се надяваше. Колкото до последния параграф от обвинението, Стенър казваше самата истина, а е трудно да обориш истината с разни хитри тълкувания, макар че понякога и това се случва. Стеджър подробно разгледа всички поважни моменти в дългогодишната връзка между Стенър и Каупъруд, старейки се да представи Каупъруд като напълно безкористен посредник, който в никакъв случай не би могъл да бъде подстрекател на хитри и престъпни спекулации. Трудно беше наистина да го постигне, но Стеджър успя да направи благоприятно впечатление. И все пак съдебните заседатели го слушаха с известно недоверие. Може би не е справедливо да се наказва Каупъруд, загдето алчно се е възползвал от една великолепна възможност да забогатее бързо, мислеха си те, но пък и не бива да се прикрива с булото на невинността това толкова явно човешко користолюбие. Най-сетне защитникът и обвинителят прекратиха за момента разпита на Стенър и бе призован свидетелят Албърт Стайърс.

Той си беше все същият слаб, приятен, жив и приветлив човек, както и в най-добрите дни на своята чиновническа служба, само дето беше по-блед. Беше успял да спаси малкото си имущество благодарение на Каупъруд, който бе накарал Стеджър да уведоми Гражданската асоциация за подкрепа и контрол на общината, че поръчителите на Стайърс искат да присвоят собствеността му, която би

трябвало да се даде на хазната, ако срещу него има някакви действителни обвинения, каквито всъщност нямаше. Бдителната организация публикува по този повод едно от многобройните си „съобщения“ и Албърт има удоволствието да види как Стробик и останалите веднага се отказаха от намерението си. Той изпитваше благодарност към Каупъруд, макар че при историята с чека банкерът го бе накарал да се разплаче от отчаяние. Сега много му се искаше да направи каквото може, за да му помогне, но неговата вродена честност не му позволяваше да изопачава фактите, който бяха и в полза, и във вреда на Каупъруд.

Стайърс заяви, че си спомня как Каупъруд му казал за покупката на сертификатите, срещу които имал право да получи пари, че Стенър бил прекалено изплашен и че той, Албърт, нямало да пострада. Той удостовери правилното вписване на сметките и в счетоводните книги на градската хазна, и в книгите на Каупъруд, представени в съда като вещественно доказателство. Показанието му, че Стенър е бил силно изненадан, когато научил за издадения от секретаря му чек, беше във вреда на Каупъруд, но Каупъруд се надяваше, че по-късно ще успее да омаловажи този факт чрез собствените си показания.

И Стеджър, и Каупъруд считаха, че до този момент нещата се развиват добре и че не би било изненадващо, ако спечелят делото.

ГЛАВА XLII

А делото продължаваше. Един след друг се изреждаха свидетелите на прокурора, докато Шанън не реши, че интересите на града са вече добре защитени и вината на Каупъруд — доказана, и не обяви, че временно се оттегля от разпита. Тогава стана Стеджър и започна дълъг спор със съдията, настоявайки делото да бъде прекратено, тъй като липсват достатъчно убедителни доказателства за вина, но съдията Пейдърсън не прие доводите му. Той знаеше какво значение има това дело за местните политически среди.

— Не смятам, че е уместно да поставяте сега този въпрос, мистър Стеджър, — отвърна с досада той, след като остави адвоката да се изкаже. — Позната ми е практиката на градското управление, но предявеното в случая обвинение няма нищо общо с тази практика. Трябва да отправите искането си към съдебните заседатели, а не към мен. Сега няма да го разглеждам. Можете да го подновите в края на делото. Искането се отхвърля.

Прокурорът Шанън, който през цялото време беше слушал внимателно, си седна на мястото. Стеджър, след като разбра, че с никакви хитри доводи няма да успее да спечели съдията, се върна при Каупъруд, който прие с усмивка този неуспех.

— Ще трябва да се опитаме да спечелим съдебните заседатели — каза Стеджър.

— Така си мислех и аз — отвърна Каупъруд.

Тогава Стеджър се обърна към съдебните заседатели и след като очерта случая от своя гледна точка, започна да ги уверява, че свидетелските показания ще потвърдят правотата му.

— Всъщност, господа, не може да има съществена разлика между показанията на свидетелите на обвинението и на нашите свидетели. Ние нямаме намерение да оспорваме, че мистър Каупъруд е получил от мистър Стенър чек за шейсет хиляди долара, нито че е пропуснал, както твърди обвинението, да внесе в амортизационния фонд сертификатите от градския заем, закупени за същата сума, която

по право е трябвало да му бъде възстановена. Ние обаче твърдим и ще докажем, без да оставим и сянка от подозрение у някого, че като посредник, служил четири години на града чрез сделки със средства от градската хазна, Каупъруд е имал правото съгласно една уговорка с ковчежника да отчита сумите от сделките през текущия месец и да внася сертификатите в амортизационния фонд до първо число на следващия месец. Ние можем да призовем и ще призовем тук като свидетели не един и двама посредници и банкери, които в миналото са имали делови връзки с градската хазна, за да потвърдят съществуването на въпросната уговорка. Обвинението ще се опита да ви убеди, че когато е получавал чека, мистър Каупъруд е знаел за предстоящия си фалит; че не е купил, както сам твърди, сертификати, за да ги внесе в амортизационния фонд; и че макар вече да е знаел, че ще фалира и няма да може да внесе сертификатите там, където трябва, преднамерено е отишъл при мистър Албърт Стайърс, секретаря на мистър Стенър, казал му е, че е купил сертификати, и заблуждавайки го с намек, ако не и открито, е взел от него чека и си е отишъл. Господа, смятам за излишно да се впускам засега в многословни обяснения, защото свидетелските показания веднага ще разкрият как в действителност стоят нещата. Призовали сме тук голям брой свидетели и бихме искали да ги изслушате. Много ви моля да обърнете внимание на обстоятелството, че никой свидетел няма да потвърди обвиненията, изказани от Джордж У. Стенър, а именно, че мистър Каупъруд, когато е отивал при градския ковчежник, е знаел за предстоящия си фалит, че всъщност не е купил въпросните сертификати и че не е имал право по свое усмотрение да отлага внасянето им в амортизационния фонд до първо число на следващия месец — времето, когато той обикновено е правил баланс на сметките си с градската хазна. Мистър Стенър, бившият градски ковчежник, може да даде едно тълкувание на нещата, а мистър Каупъруд — друго. И тогава, господа, вие трябва да решите на кого повече ще вярвате — на бившия градски ковчежник мистър Джордж У. Стенър, доскорошен съдружник и приятел на мистър Каупъруд, благодарение на чиито неуморни усилия години наред е трупал едри печалби и срещу когото сега се е опълчил само защото се е изплашил от финансовата криза, предизвикана от един пожар, и от последвалата го паника, или на известния banker и финансист мистър Франк А. Каупъруд, който

упорито се е борил да устои на бурята със собствени сили, който е изпълнявал педантично задълженията си към града, който до последния момент е правил всичко възможно да преодолее несправедливо връхлетелите го вследствие на пожара и паниката финансови затруднения и който дори вчера заяви пред градските власти, че е готов, стига да му бъде позволено, да продължи безпрепятствено работата си, час по-скоро да изплати до долар своите дългове (макар всъщност те да не са само негови), включително и петстотинте хиляди долара, предизвикали спор между него, мистър Стенър и града, и по този начин да докаже не на думи, а на дело несъстоятелността на подозрението по отношение на неговите намерения. Както навярно се досещате, градските власти не благоволиха да приемат предложението му и аз, господа, по-късно ще се опитам да ви разкрия каква е причината за отказа. Засега ще продължим с разпита на свидетелите, а от името на защитата ви моля да прецените точно всичко, което ще се каже днес тук. Моля ви да изслушате внимателно мистър У. С. Дейвисън, когато той застане пред вас, да изслушате с не по-малко внимание и мистър Каупъруд и всички останали, които ще призовем да дадат показанията си. И тогава ще можете сами да отсъдите, да решите справедливи ли са подбудите за това съдебно преследване. Аз лично не мисля, че са справедливи. Благодаря ви много, господа, за търпението, с което ме изслушахте.

След това Стеджър призова Артър Ривърс, който трябваше да удостовери, че като борсов посредник на Каупъруд по време на паниката е купувал големи количества облигации от градския заем, за да предотврати падането на курса им, а след него — братята на Каупъруд, Едуард и Джоузеф, които потвърдиха, че Ривърс им е давал указания да купуват и да продават облигации от градския заем, но най-вече да купуват.

Следващият свидетел беше директорът на Джирардската национална банка У. С. Дейвисън — едър, набит, широкоплещест мъж, русокос, с голяма глава и високо чело, което му придаваше вид на умен човек. Имаше месест, леко сплеснат нос, който говореше за силен характер, а устните му бяха тънки, равни и здраво стиснати. В студените му сини очи от време на време се появяваше едва доловима скептична ирония, но всъщност той беше преди всичко приветлив, жив, добър, без ни най-малко да е сантиментален и отстъпчив.

Очевидно държеше най-вече на финансовите факти и изпитваше към Франк Алджърнън Каупъруд симпатия, но не и сляпо преклонение. Докато заемаше свидетелското си място спокойно и самоуверено, личеше, че за него тези правно-финансови разправи, неразбираеми за обикновения човек, не заслужават вниманието на сериозния финансист, че са направо досадни. На сънливия Спаркхийвър, който му поднесе Библията, за да се закълне, той обърна не по-голямо внимание, отколкото на някакъв пън. Полагането на клетва засягаше само него — понякога е полезно да се казва истината. Показанията на Дейвисън бяха ясни и прости.

Той каза, че познава мистър Франк Алджърнън Каупъруд от близо десет години. Почти през цялото време е поддържал делови връзки с него или чрез него с други лица. Не знаел нищо за отношенията му с мистър Стенър и не познавал лично мистър Стенър. Що се отнася до чека за шейсет хиляди долара — да, виждал го е. Чекът бил изпратен в банката на 10 октомври заедно с други ценни книжа, за да покрие превишения кредит на „Каупъруд и Ко“. Вписали го в банковите книги срещу кредита на „Каупъруд и Ко“, а после го реализирали чрез клиринговата банка. Каупъруд не теглил повече никакви суми, надвишаващи кредита му, и по този начин сметката му с банката била изравнена.

Всъщност мистър Каупъруд е могъл да тегли големи суми, без това да направи впечатление. Мистър Дейвисън не знаел, че мистър Каупъруд ще фалира — не допускали, че подобно нещо би могло да се случи така внезапно. Мистър Каупъруд много често надвишавал кредита си в Джирардската национална банка, нещо естествено при неговата работа — така използвал пълноценно всичките си средства, а това било връх на деловото умение. Винаги обаче давал допълнителни гаранции за тези превишения на кредита си, като изпращал пачки с ценни книжа и чекове, които били разпределяни по съответен начин. Сметката на мистър Каупъруд в банката била най-голяма и била използвана най-целесъобразно, не пропусна да поясни благосклонно мистър Дейвисън. При фалита на мистър Каупъруд в Джирардската национална банка имало сертификати от градския заем на стойност над двадесет хиляди долара, които мистър Каупъруд бил изпратил там като гаранция. За да въздейства върху съдебните заседатели, Шанън се опита да узнае дали зад особената благосклонност на мистър

Дейвисън към Каупъруд няма никакви скрити подбуди, но не успя да постигне нищо. Седжър, вземайки думата, се постара да втълпи на съдебните заседатели благоприятните за Каупъруд моменти от показанията на мистър Дейвисън, като го накара да ги повтори. Шанън, разбира се, възрази, но безрезултатно. Седжър постигна целта си.

Най-сетне той реши да призове Каупъруд на свидетелското място и щом чуа името му, всички присъстващи наостриха слух.

Каупъруд пристъпи напред бързо и енергично. Той беше така спокоен, жизнерадостен, дързък и в същото време така благовъзпитан. Всички тези прависти, съдебни заседатели, съдията марионетка, всички удари на съдбата не бяха го сломили, не бяха го унижили, не бяха отслабили волята му. Той от пръв поглед беше преценил умственото равнище на съдебните заседатели. Искаше да помогне на адвокатата си в усилията му да смути и обърка Шанън, но разбираше, че трябва да си служи само с неопровержими или поне с привидни истини. Беше убеден, че онова, което бе извършил, е правилно от финансова гледна точка. Длъжен беше да постъпи така. Животът, особено когато са намесени и финанси, е война, а стратегията е неин девиз, неин дълг, нейна необходимост. Защо трябва да се съобразява с разни незначителни дребни умове, които не са способни да го разберат? И той разказа на съдебните заседатели цялата история, като я представи в най-благоприятна за себе си светлина. Започна с това, че не е отишъл по своя инициатива при мистър Стенър, а е бил повикан от него; не е подтиквавал ковчезника към нищо, само е посочил на него и на неговите приятели някои финансови възможности, от които те с готовност са се възползвали. (Тъй като знаеше, че сега Шанън не е в състояние да разкрие колко ловко бе организирил своите трамвайни компании, така че в даден момент да се отърве от Стенър и приятелите му, без те да смеят да възразят, той спокойно и нашироко говореше за благоприятните възможности, които бил предоставил на Стенър и останалите. Нито Шанън, нито Седжър бяха финансисти и затова бяха принудени да му вярват, макар че Шанън беше склонен да се съмнява в думите му.) Не носел отговорност за порядките, които съществували в канцеларията на градския ковчезник, заяви Каупъруд. Той бил само банкер и борсов посредник.

Съдебните заседатели го гледаха и вярваха на всичко освен на историята с чека за шейсет хиляди долара. Щом стигна до нея, Каупъруд я обясни доста правдоподобно. Когато през онези последни няколко дни отивал да се види със Стенър, и през ум не му минавало, че наистина ще фалира. Вярно е, че поискал от Стенър известна сума — всъщност не кой знае колко голяма — сто и петдесет хиляди долара. Както Стенър би следвало да потвърди, той (Каупъруд) никак не бил разтревожен. Стенър бил само един от източниците му за заеми. Чувствал се спокоен, защото по това време имал и доста други източници. Не бил прибягнал до силни изрази и настойчиви молби, както казал Стенър, а само му обърнал внимание, че прави грешка, като се поддава на паниката и му отказва допълнителен заем. Наистина Стенър бил най-подходящият за него източник на средства, но не и единственият. Впрочем надявал се, че ако се наложи, приятелите му от финансовите среди ще увеличат кредита му и той ще има време да уреди работите си и да изчака бурята да отмине. Уведомил Стенър, че още в първия ден на паниката е закупил голямо количество сертификати от градския заем, за да предотврати падането на курса им, за което му се полагат шейсет хиляди долара. Стенър не възразил. Възможно е той да е бил твърде разстроен тогава и да не е обърнал достатъчно внимание на думите му. След това за негова, на Каупъруд, изненада поради неочаквания натиск от неочаквани посоки големите банкерски къщи, макар и неохотно, започнали да се отнасят твърде сурово с него. Този натиск от всички страни особено се засилил през следващия ден и го принудил да закрие кантората, макар че до последния момент той се надявал това да не се случи. Взел чека за шейсет хиляди долара съвсем непредвидено. Нуждаел се от парите, разбира се, и понеже те му се полагали по право, а служителите му през този ден били много заети, помолил да му го напишат и го взел лично, за да спести време. Стенър знаел, че ако откаже да му даде чека, той можел да заведе дело. Колкото до внасянето на сертификатите от градския заем в амортизационния фонд, това не било негова работа; той само ги купувал, а по-нататък с тях се занимавал счетоводителят му мистър Стапли. Всъщност дори не знаел, че не са били внесени. (Това беше явна лъжа. Той много добре знаеше.) А чекът попаднал в Джирардската национална банка. При по-различни обстоятелства би могъл да попадне и във всяка друга банка.

Каупъруд продължи показанията си в този дух и на многобройните насочващи въпроси на Стеджър и Шанън отговаряше с такава подкупваща искреност, така сериозно и делово се отнасяше към цялата процедура, сякаш бе самото вълпъщение на търговската почтеност. Всъщност той вярваше в правилността, в необходимостта и важността на всичко, което бе извършил и което сега описваше. Желаше съдебните заседатели да видят нещата такива, каквито ги виждаше той, да се поставят на негово място и да го разберат.

Най-после свърши. Показанията му и самият той оставиха у различните съдебни заседатели различни впечатления. Филип Молтри, съдебен заседател номер едно, реши, че Каупъруд лъже. Как така предишния ден не е знаел, че ще фалира! Не може да не е знаел, помисли си той. Пък и цялата тази поредица от тъмни сделки със Стенър беше достатъчна, за да бъде наказан. През целия разпит Молтри си мислеше как ще отиде в съвещателната стая и ще заяви, че обвиняемият е виновен. Набеляза си дори и някои доводи, с които да убеди останалите във вината на Каупъруд. Съдебният заседател номер две, шивачът Саймън Гласбърг, напротив, вярваше, че е разбрал как е станало всичко, и реши да гласува за оправдателна присъда. Той смяташе, че Каупъруд не е невинен, но не е и виновен, че да заслужава наказание. Съдебният заседател номер три, Флечър Нортън, архитект по професия, беше убеден във вината на Каупъруд, но според него такъв надарен човек не биваше да се праща в затвора. Съдебният заседател номер четири, Чарлс Хилъгън, предприемач, ирландец по произход, твърде религиозен човек, също беше убеден във вината на Каупъруд и държеше той да бъде наказан. И съдебният заседател номер пет, търговецът на въглища Филип Лукаш, го смяташе за виновен. Съдебният заседател номер шест, Бенджамин Фрейзър, минен специалист, предполагаше, че Каупъруд е виновен, но не беше сигурен и не знаеше как да постъпи. Съдебният заседател номер седем, Дж. Дж. Бриджес, посредник от Трета улица, дребнав, практичен и тесногръд, считаше Каупъруд за хитрец, който трябва да бъде наказан за вината си. Той щеше да настоява за осъждането му. Съдебният заседател номер осем, Гай Е. Трип, директор на малко параходно дружество, нямаше твърдо мнение. Съдебният заседател номер девет, Джоузеф Тисдейл, бивш производител на лепило, мислеше, че Каупъруд има известна вина, но че не е извършил престъпление и е

имал право да постъпи така при дадените обстоятелства. Тисдейл щеше да гласува за неговото оправдаване. Десетият съдебен заседател, Ричард Марш, млад собственик на цветарски магазин, изпитваше добри чувства към Каупъруд. Той нямаше определено мнение. Единайсетият съдебен заседател, Ричард Уебър, бакалин, дребна риба във финансово отношение, но як физически, беше за осъждането на Каупъруд. Смяташе го за виновен. Съдебният заседател номер дванайсет, Уошингтън Б. Томас, търговец на брашно на едро, мислеше, че Каупъруд е виновен, но бе решил след като се произнесе за вината му, да настоява за снизхождение. Ръководеше се от девиза, че на хората трябва да се дава възможност да се поправят.

Такова беше становището на съдебните заседатели, когато Каупъруд свърши и се оттегли, питайки се дали с показанията си е оставил у тях благоприятно впечатление.

ГЛАВА XLIII

Тъй като адвокатът имаше право пръв да се обърне към съдебните заседатели със заключителната си защитна реч, Стеджър се поклони учтиво на своя колега, пристъпи напред, опря ръце на парапета и започна да говори спокойно, сдържано, но убедително:

— Господа съдебни заседатели, моят довереник мистър Франк Алджърнън Каупъруд, известен banker и финансист от нашия град, чиято кантора се намира на Трета улица, е обвинен от щата Пенсилвания, представен от прокурора на съответната съдебна област, че с измама е присвоил от хазната на град Филадельфия сумата от шейсет хиляди долара под формата на чек, издаден му по негово искане на 9 октомври 1871 година от Албърт Стайърс, личен секретар и главен счетоводител на тогавашния градски ковчезник. Но какви са фактите, господа? Вие изслушахте многобройните свидетели и се запознахте в общи линии със случая. Нека се спрем най-напред на показанията на Джордж У. Стенър. Той разказа, че през 1866 година е бил твърде затруднен с облигациите от градския заем, които по онова време се продавали на много нисък курс, и се нуждаел от човек, banker или борсов посредник, който да го посъветва как да вдигне курса на облигациите до номинала и не само да го посъветва, но и прилагайки знанията и уменията си, да го извърши. Мистър Стенър нямал тогава никакъв опит в областта на финансите. Мистър Каупъруд бил енергичен млад човек, спечелил си вече име на много вещ борсов посредник. Той доказал на мистър Стенър как не само на теория, но и на практика може да се повиши курсът. Дватама стигнали до споразумение, подробности за което вече чухте от самия мистър Стенър, мистър Стенър предоставил на мистър Каупъруд да реализира голямо количество облигации от градския заем и той чрез умели покупки и продажби — не е нужно сега да пояснявам точно какви са били методите му, но те са напълно почтени и законни за средите, в които е действал — успял да повдигне курса до номинала и го поддържал години наред, както разбрахте от показанията. Коя е

ябълката на раздора в случая, господа, кое е това изключително обстоятелство, довело мистър Стенър в съдебната зала, за да обвини той своя дългогодишен агент и посредник в злоупотреба и присвояване, и да заяви под клетва, че Каупъруд е обсебил без никакво намерение да ги върне шейсет хиляди долара от парите, принадлежащи на градската хазна? Кое всъщност е това обстоятелство? Дали мистър Каупъруд в тъмна доба, тайно, без знанието на мистър Стенър и помощниците му, се е вмъкнал с престъпни намерения в канцеларията на ковчежника и е откраднал шейсет хиляди долара от градските пари? Съвсем не! Той е обвинен, както чухте от самия прокурор, че в деня, преди да обяви неплатежоспособността си, отишъл при ковчежника посред бял ден, между четири и пет часа следобед, разговарял насаме с мистър Стенър в кабинета му половин или три четвърти час, излязъл, обяснил на мистър Албърт Стайърс, че е закупил за амортизационния фонд сертификати от градския заем на стойност шейсет хиляди долара, които не са му били изплатени, помолил сумата да бъде вписана в счетоводните книги на града, а на него да му бъде издаден чек, взел чека и си отишъл. Да виждате нещо особено нередно в това, господа? Нещо необичайно? Не бе ли удостоверено днес тук от свидетелите, че мистър Каупъруд е бил посредник на града тъкмо за сделки като гореописаната? Каза ли някой от свидетелите, че той не е купил сертификати от градския заем, както сам твърди? Защо тогава мистър Стенър обвинява мистър Каупъруд, че чрез измама се е сдобил и своеволно се е разпореждал с чек за шейсет хиляди долара, издаден му срещу сертификати, които е имал право да купи и чиято покупка никой не оспори? Ето тук, именно тук е причината, господа съдебни заседатели, слушайте ме внимателно! Моят довереник поискал чека, взел го и го вложил в банката на свое име, но понеже пропуснал, както твърди обвинението, да внесе своевременно в амортизационния фонд сертификатите за шейсет хиляди долара, срещу които получил чека и понеже бил принуден от финансовата криза да прекрати на следващия ден плащанията си, обвинението и разтревожените водачи на Републиканската партия в града го обявяват за измамник, за крадец или каквото още искате го наречете, а всъщност го превръщат в изкупителна жертва, която трябва да отклони вниманието на хората от

вината на Джордж У. Стенър и от безотговорността на същите тези водачи на Републиканската партия.

И тук мистър Стеджър охарактеризира смело и предизвикателно политическото положение, създадо се след чикагския пожар и последвалата го паника, и обрисова Каупъруд като несправедливо оклеветен борсов посредник, който преди пожара е бил ценен и почитан от политическите водачи на Филадельфия, а след това, когато възникнала опасност от политическо поражение, се е оказал най-подходящата изкупителна жертва.

Тази част от речта на Стеджър трая половин час. После той изтъкна, че всъщност Стенър е бил истинското прикритие на политическите водачи, подставеното лице, използвано от тях за финансови спекулации, с които те не са искали да свързват имената си, и продължи:

— И сега, в светлината на всички тези факти, вие сами можете да видите колко абсурдно е това обвинение! Колко несъстоятелно е! Франк А. Каупъруд е бил в продължение на години посредник на града по финансовите въпроси. В работата си той е следвал определени правила и уговорки, съгласувани с мистър Стенър, но очевидно одобрени и от лица, стоящи по-високо от ковчезника — правила и уговорки, съществували в практиката на градските администрации далече преди мистър Стенър да се появи на сцената. Според една от тези уговорки мистър Каупъруд е имал право да отчита сделките не веднага след сключването им, а на първо число на следващия месец. Следователно той не е бил длъжен да предава на градския ковчезник каквито и да било суми или чекове, както и да внася сертификати в амортизационния фонд преди първо число на следващия месец, защото — сега слушайте внимателно, господа, това е особено важно, — защото сделките с градския заем и всички останали сделки, които е извършвал от името на градския ковчезник, са били толкова многобройни, така ненадейни и често непредвидими, че за да ги сключва, му е била необходима една наистина гъвкава система за отчитане — в противен случай изобщо не би могъл да върши работата си. Просто не би могъл да бъде полезен нито на мистър Стенър, нито на когото и да било. Пък и той, и градският ковчезник биха затънали в едно безкрайно счетоводство. Мистър Стенър още в началото на показанията си призна, че е имало такава уговорка. А Албърт Стайърс

го потвърди. Е, какво следва от това? Ще ви кажа. Кон съдебен заседател би допуснал и кой здравомислещ делови човек би повярвал, че при наличието на такава уговорка мистър Каупъруд ще се втурне лично с всички тези чекове и сертификати към разните банки, към амортизационния фонд или към канцеларията на градския ковчезник или ще вземе да разпорежда на главния си счетоводител: „Стапли, ето ви този чек за шейсет хиляди долара. Погрижете се още днес да бъдат внесени в амортизационния фонд сертификатите от градския заем, които покриват чека.“ Що за глупост! Естествено мистър Каупъруд си е имал своя система. Когато настъпвал определеният срок, всички чекове и сертификати били отправяни там, където трябва. Мистър Каупъруд връчвал съответния чек на своя счетоводител и преставал да се интересува за него. Можете ли да си представите, че един banker с такава огромна дейност като неговата би постъпвал другояче?

Мистър Стеджър спря, за да си поеме дъх и да даде възможност да му бъдат поставени въпроси, а после, доволен, че до този момент е изложил убедително фактите, продължи:

— Разбира се, някой би могъл да възрази, че мистър Каупъруд е знаел за предстоящия си фалит, но неговият отговор е, че не е знаел нищо подобно. Той лично потвърди тук, че едва в последния момент е разбрал, че това ще се случи. Защо тогава така упорито му се отрича законното право на този чек? Аз мисля, че знам. Мисля, че бих могъл да го кажа и на вас, ако ме изслушате.

Стеджър реши да смени тактиката си и да се опита да въздейства на съдебните заседатели, осветлявайки случая от друга гледна точка:

— Просто, защото мистър Джордж У. Стенър, изплашен както от скорошния пожар и последвалата го паника, така и от предупреждението на мистър Каупъруд да не се безпокои от нарастващото напрежение на борсата, си втълпил, че мистър Каупъруд ще фалира, и тъй като му бил заел значителна сума само при два и половина процента лихва, решил да не дава повече на мистър Каупъруд никакви пари, дори и онези, които му се полагали за извършените посреднически услуги и нямали нищо общо с дадения му по-рано заем при ниска лихва. Не е ли това едно нелепо стечение на обстоятелствата? Помислете само! Джордж У. Стенър се изплашва от пожара и паниката, които в началото нямат никаква връзка с платежоспособността на мистър Каупъруд, и решава да не изплаща на

Франк А. Каупъруд дори и парите, на които той има право, защото самият мистър Стенър незаконно използва градските средства, за да увеличава личните си печалби (с помощта на мистър Каупъруд като посредник), и се бои, че ще бъде разкрит и навярно наказан. Питам ви, господа, на здрав разум ли се основава това решение? Помислете! Бил ли е мистър Каупъруд все още посредник на града, когато е закупил, както тук се потвърди, сертификати от градския заем? Бил е, разбира се. А щом е бил, имал ли е право да си получи парите? Ще се намери ли в тази зала човек, който да стане и да оспори това негово право? Защо тогава се поставя под съмнение неговата честност? Защо изобщо се повдига въпросът за неговата честност? Ще ви кажа. Причината е една-единствена, друга няма — желанието на местната политическа върхушка да намери изкупителна жертва за вината на Републиканската партия.

Можете да си помислите, че отивам твърде далеч в стремежа си да открия причината за необяснимото решение да бъде даден под съд посредникът на града мистър Каупъруд само защото е поискал и получил онова, което законно му е принадлежало. Аз обаче не мисля така. Представете си положението на Републиканската партия по онова време. Представете си колко неблагоприятно за изхода на предстоящите избори би се отразило разкриването на една толкова голяма злоупотреба с градските пари. А трябвало да се избират и нов ковчежник, и нов областен прокурор. Не бива да се забравя също, че Републиканската партия открай време е разрешавала на ковчежниците да се възползват от градските пари, като ги дават в заеми при ниска лихва и по този начин обогатяват себе си и своите приятели. При техните малки заплати те трябва да търсят начини да допълнят доходите си, за да могат да живеят сносно. Отговорен ли е мистър Джордж Стенър за практиката да се дават назаем пари от градската хазна? Не. А мистър Каупъруд? Съвсем не. Тази практика е била широко разпространена далеч преди мистър Каупъруд и мистър Стенър да се появят на сцената. Тогава защо сега около нея се вдига такъв шум? Защото в оня момент мистър Стенър и местните политически водачи са се изплашили от обществено разобличение. Нито един от предишните градски ковчежници не е бил злепоставян публично дотогава. Това щяло да се случи за първи път. За първи път надвисвала опасността обществото да научи за съществуващата

порочна практика, от която се е обогатявал мистър Стенър. В това е цялата работа. Големият пожар и последвалата го паника застрашавали сигурността, самото съществуване на различни финансови институции, а сред тях и кантората на мистър Каупъруд. Възможно било да фалират мнозина, възможно било да фалира и мистър Франк А. Каупъруд. Тогава той щял да остане длъжник на Филадельфия с петстотин хиляди долара, заети му от градския ковчезник при твърде ниската лихва от два и половина процента. Но опетнява ли този заем името на мистър Каупъруд? Той сам ли е отишъл при градския ковчезник да го моли да му заеме пари при два и половина процента лихва? Но дори и да е отишъл, какво престъпно има в това за един финансист? Няма ли право човек да заеме пари оттам, откъдето му ги предлагат е възможно най-ниската лихва? Длъжен ли е бил мистър Стенър да даде заем на мистър Каупъруд, ако не е желал? Не потвърди ли той днес, че сам е повикал мистър Каупъруд? Защо тогава се отправят, за бога, такива яростни обвинения в злоупотреба, в злоупотреба с поверена собственост, в присвояване на чек и така нататък и така нататък? Ще ви кажа защо, господа, слушайте ме внимателно! Ония, които са стояли зад гърба на мистър Стенър и чиито заповеди той е изпълнявал, са имали нужда от изкупителна жертва, върху която да прехвърлят политическите си грехове, и като не са намерили някой по-подходящ, са се спрели на Франк Алджърнън Каупъруд. Това е причината, единствената причина, друга причина няма. Но ако мистър Каупъруд се е нуждаел от още пари, за да се справи със затрудненията си, не е ли било по-благоразумно да му ги дадат и по този начин да потулят случая? Наистина това би било незаконно — не по-незаконно обаче от много други техни деяния, — но далеч по-безопасно. Възпрял ги е страхът, господа, страхът, липсата на смелост, неспособността да посрещнат една по-голяма криза. Побояли са се да се доверят на човек, който дотогава не им е давал никакъв повод да се усъмнят в него и който с лоялността и забележителните си финансови способности е помагал и на тях, и на града да трупат огромни печалби. Тогавашният градски ковчезник, изплашен от пожара, от разразилата се паника и от слуховете за възможния фалит на Каупъруд, решил, за да спаси собствената си кожа, както сам потвърди тук днес, да поиска от Каупъруд да му върне, ако не целия заем от петстотин хиляди долара, то поне една голяма

част от него, макар Каупъруд да бил използвал този заем, за да обогати и самия Стенър; освен това отказал да изплати на посредника си парите, изразходвани за възложената му покупка на сертификати от градския заем. Действал ли е незаконно мистър Каупъруд като посредник при извършването на своите сделки? Ни най-малко. Предявяван ли е към него иск за тези петстотин хиляди долара, които той поради фалита си е останал да дължи на града? Съвсем не. Както виждате, цялата работа опира до Джордж У. Стенър, който се изплашил до смърт, и до водачите на Републиканската партия, които след като разбрали какво е положението, са искали на всяка цена да отърват Стенър, назначения от тях ковчезник, и да хвърлят върху някой друг вината за дефицита в градската хазна. Вие чухте какво каза днес тук мистър Каупъруд — отишъл при мистър Стенър тъкмо за да предотврати подобна възможност. Неговото предупреждение обаче извадило от равновесие мистър Стенър, той просто си загубил ума и поискал от мистър Каупъруд да му върне всичките пари, всичките петстотин хиляди долара, които му бил заел при два и половина процента лихва. Не е ли това една чиста глупост от финансова гледна точка? Много удобно време да се иска връщането на един напълно законен заем, нали? Но нека се спрем сега отново на въпросния чек за шейсет хиляди долара. Според показанията на мистър Стенър, когато мистър Каупъруд го посетил следобеда, преди да фалира, той му казал, че не може да му даде повече никакви пари, че това е изключено, и тогава мистър Каупъруд си излязъл и без негово знание и съгласие убедил главния му счетоводител и секретар мистър Албърт Стайърс да му напише чек за шейсет хиляди долара, на който нямал право и чието изплащане Стенър би спрял, ако е знаел за издаването му. Каква глупост! Защо не е знаел? Счетоводните книги са му били под ръка. Това е било едно от първите неща, които мистър Стайърс му съобщил на следващата сутрин. А мистър Каупъруд не придал особено значение на случая с чека, защото имал право на него и можел по съдебен път да си получи парите независимо дали е фалирал или не. Глупаво е от страна на мистър Стенър да твърди, че щял да спре изплащането на чека. Това му е хрумнало едва на другия ден, след разговора му с неговите политически приятели, когато са се обмисляли всички уловки и капани за избраната от Републиканската партия изкупителна жертва.

Това е всичко. И никой не го знае по-добре от хората, които така настървено се стремят да бъде осъден мистър Каупъруд.

Стеджър замълча за миг и погледна многозначително Шанън.

— Господа съдебни заседатели — каза той в заключение със спокоен и прочувствен глас, — когато се оттеглите тази вечер в съвещателната стая и пристъпите към обсъждане на случая, вие ще се убедите, че обвиненията в злоупотреба, в злоупотреба с доверие и в присвояване на чек за шейсет хиляди долара, които се съдържат в обвинителния акт, са резултат единствено от упоритото усилие на прокурора да формулира един акт така, че той да изглежда като престъпление, и съществуват само в трескавото въображение на безотговорни политици, загрижени да спасят собствените си кожи за сметка на мистър Каупъруд и готови да погазят и достойнство, и чест, и всякакви други морални принципи, стига да останат невредими. На тях не им се иска привържениците на Републиканската партия в Пенсилвания да си създадат лошо мнение за своите водачи и по-специално за техните дела тук, във Филадельфия. Те се стремят с всички сили и средства да смекчат вината на Джордж У. Стенър и да направят от моя довереник изкупителна жертва за чужди грехове. Но това не бива да стане и няма да стане. Като честни и мислещи хора вие няма да го допуснете. И убеден в това, аз мога спокойно да се оттегля.

Стеджър рязко се извърна и отиде да заеме мястото си до Каупъруд. Веднага се изправи Шанън, спокоен, енергичен, самоуверен, млад.

Дълбоко в себе си Шанън беше почти съгласен със защитата, която Стеджър направи на Каупъруд, не се възмущаваше и от начина, по който банкерът беше печелил пари. Всъщност той си мислеше, че ако беше на мястото на Каупъруд, би постъпил точно така. Съвсем наскоро обаче го бяха избрали за областен прокурор. Предстоеше му да си създаде име, а освен това ръководните политически сили твърдо държаха Каупъруд да бъде осъден, за да бъде успокоено общественото мнение. Ето защо Шанън опря здраво ръце на парапета, впери поглед в съдебните заседатели и като нахвърли наум основните моменти от речта си, започна:

— Господа съдебни заседатели, струва ми се, че ако вникнем добре в онова, което чухме днес тук, и се опитаме вярно да разтълкуваме фактите, няма да ни бъде трудно да стигнем до едно

правилно заключение. Както вече ви заявих, подсъдимият мистър Каупъруд е изправен в тази съдебна зала да отговаря за злоупотреба, злоупотреба с доверие, присвояване и присвояване на чек — а именно на въпросния чек за шейсет хиляди долара, издаден на 9 октомври 1871 година по искане на „Франк А. Каупъруд и Ко“ от името на градския ковчезник, но подписан от имащия това право секретар на канцеларията и предаден от него на гореспоменатия Франк А. Каупъруд, който твърди, че по това време е бил не само напълно платежоспособен, но и бил закупил сертификати от градския заем на стойност шейсет хиляди долара, които възнамерявал да внесе веднага или според привичката си малко по-късно в амортизационния фонд за сметка на града и по този начин да приключи една от обичайните си сделки — а именно като банкер и посредник на града да закупува сертификати от градския заем, да ги внася в амортизационния фонд и съответно да си получава обратно изразходваните за покупката им пари. Но какви са действителните факти, господа? Наистина ли „Франк А. Каупъруд и Ко“ — всъщност, както добре знаете и както чухте да се удостоверява тук, „Ко“ не съществува, фирмата е представлявана единствено от Франк А. Каупъруд, — повтарям, наистина ли гореспоменатият Франк А. Каупъруд е имал право в този момент и по този начин да получи чека, тоест бил ли е по това време действителен посредник на града или не? Бил ли е платежоспособен? Дали не е очаквал самият той, че ще фалира, и дали този чек за шейсет хиляди долара не е бил оная последна малка сламка, в която се е вкопчил, за да не потъне, без да се интересува какви последици ще предизвика постъпката му от гледна точка на закона, на морала и така нататък? Действително ли е купил сертификатите от градския заем за сумата, по времето и по начина, които той посочва, и действително ли е поискал да му се възстанови само онова, което му се е полагало по право? Наистина ли е възнамерявал да внесе тези сертификати от градския заем в амортизационния фонд — както твърди и както е било естествено и редно да направи — или не? В деня, когато е взел чека за шейсет хиляди долара, деловите му отношения с градския ковчезник били ли са същите както преди или не? Били ли са прекъснати те по време на петнайсетминутния им разговор същия този ден или два дни, или две седмици преди това — без значение кога — или не? Навярно знаете, господа, че всеки делови човек има право да прекрати по всяко

време един договор, ако той няма официална форма и не е упоменат срокът на действието му. Не бива да забравяте това, когато преценявате фактите по делото. Дали Джордж У. Стенър, знаейки или допускайки, че Франк А. Каупъруд има сериозни финансови затруднения и поради това не би могъл да изпълнява и занапред пълноценно и честно задълженията си по договора помежду им, не го е прекратил на 9 октомври 1871 година, преди издаването на чека за шейсет хиляди долара? И дали мистър Франк А. Каупъруд, след като е разбрал, че вече няма да бъде посредник на градския ковчезник и на града, а също така, че е неплатежоспособен (мистър Стенър твърди, че той сам му е признал това), и е нямал намерение да внесе в амортизационния фонд сертификатите, които заявил впоследствие, че е купил, наистина е излязъл от кабинета на мистър Стенър, спрял се е при секретаря, казал му е, че е купил сертификати от градския заем за шейсет хиляди долара, поискал е чека, взел го е, пхнал го е в джоба си и си е отишъл, без да мисли да връща под каквато и да било форма тази сума на града, а след двацет и четири часа е фалирал и е останал да дължи на градската хазна не само парите от чека, а и още петстотин хиляди долара? С какви факти разполагаме? Какво удостовериха свидетелите — Джордж У. Стенър, Албърт Стайърс, директорът Дейвисън и самият мистър Каупъруд? Кои са всъщност важните факти? Господа, пред вас стои за разрешаване един любопитен проблем.

Той замълча, изгледа съдебните заседатели, тръсвайки ръкавите си с вид на човек, уверен, че е попаднал на следите на хитър престъпник, който се опитва да заобиколи закона, като се представя за невинен пред честните и доверчиви граждани и пред честните и доверчиви съдебни заседатели.

После продължи:

— И тъй, господа, кои са тези факти? Сами разбирате как е станало всичко. Вие сте умни хора. Няма какво да ви обяснявам. Пред вас стоят двама души — единият избран за ковчезник на град Филадельфия, заклел се да пази интересите на града и да води финансовите му дела по най-изгоден начин, и другият, повикан в труден момент да помогне за разрешаването на сложен финансов проблем. Така се стига до сключването на едно тайно споразумение помежду им и до последвалите го незаконни сделки, при които единият от тях, по-умният, по-хитрият и по-запознатият със

задкулисието на Трета улица, повежда другия по наглед примамливите пътеки на доходоносните спекулации, за да го доведе, макар и неумышлено, до позорен провал, до публично разобличение и до какво ли още не. Но ето че идва моментът, когато по-уязвимият от двамата, по-заstrasеният, тоест градският ковчежник на Филадельфия, поради благоразумие или липса на смелост отказва да следва другия. И тогава се разиграва сцената, която мистър Стенър описа днес следобед от свидетелския стол — злият, алчният, безмилостният финансов вълк, надвесен над треперещото, непросветено във финансовите игри агне, оголва бели лъскави зъби и ръмжи: „Ако не ми дадеш парите, които ми трябва, ако не ми броиш триста хиляди долара, ще те тикнат в затвора, ще изхвърлят децата ти на улицата, ти и жена ти, и цялото ти семейство ще потънете отново в бедност и никои няма да си помръдне пръста да ти помогне!“ Това, както твърди мистър Стенър, му казал мистър Каупъруд и аз от своя страна никак не се съмнявам, че е било така. Когато говори за своя довереник, мистър Стеджър с много добре претеглени изрази ни го представи като приятен, мил и добронамерен човек и посредник, комуто едва ли не насила са дали заем от петстотин хиляди долара при два и половина процента лихва, докато обикновено на Трета улица заемите до поискване са се давали срещу лихва от десет до петнайсет процента, а дори и по-голяма. Е, на това вече не вярвам. Неправдоподобно ми се струва, че един приятен, мил, добронамерен човек — един платен, а следователно и раболепен посредник, — би могъл да отиде при мистър Стенър два или три дни преди случая с чека за шейсет хиляди долара и, както мистър Стенър потвърди под клетва, да му каже: „Ако ти веднага не ми дадеш още триста хиляди долара от градските пари, аз ще фалирам, а теб ще те осъдят и ще те тикнат в затвора.“ Ето това му е казал. „Аз ще фалирам, а теб ще те осъдят. Мен не могат да ме пипнат, но теб ще те арестуват. Аз съм само един посредник.“ Помислете на кого повече подхождат тези думи — дали на един приятен, благ, наивен, учтив агент и платен посредник или на един груб, дързък, надменен господар, на властен човек, който не подбира средства, за да постигне целта си? Господа, аз не защитавам Джордж У. Стенър. Според мен той е толкова виновен, ако не и повече от своя самоуверен съучастник в престъпленията, от този лицемерен финансист, който, усмихнат, наметнал овча кожа, се появява, за да подсказва как по най-хитър начин да се използват

градските пари, тъй че да се обогатят и двамата. И когато чувам, както току-що чух, да представят мистър Каупъруд като приятен, благ, наивен посредник, аз се задъхвам от възмущение. А вие, господа, ако искате да си изградите вярна преценка за цялата тази история, трябва да се върнете десет-дванайсет години назад и да видите, че тогава мистър Стенър е бил само един крайно беден, току-що навлизащ в политиката човек и че едва по-късно при него идва този хитър и способен посредник и го научава как се извличат печалби от градските пари. По време на запознанството им Джордж У. Стенър, макар и вече градски ковчезник, не е бил особено известна личност, както и самият Франк А. Каупъруд. Представете си как се появява хитрият като лисица посредник, млад, самоуверен, добре облечен, и казва: „Хайде да се споразумеем. Дай ми градския заем, аз ще се занимая с него, дай ми и заем от хазната при лихва от два процента, пък ако може и помалка!“ Представете си как прави това предложение! Представете си го само! Джордж У. Стенър е бил беден, твърде беден, преди да го изберат на поста градски ковчезник. Занимавал се е със застраховки и покупко-продажби на недвижими имуществва и от тази работа е печелил не повече от две хиляди и петстотин долара годишно. Издържал е жена и четири деца и дори не е мечтаел за онова, което според неговите представи би могло да се нарече охолство или разкош. И тогава се появява мистър Каупъруд — поканен от мистър Стенър наистина да изпълни една поръчка, от която на ковчезника по онова време и през ум не му е минавало да извлича незаконни печалби — и му предлага своя грандиозен план за разпространение на градския заем, който ще ги обогати и двамата. Допускате ли, господа, след като имахте възможност да добиете впечатление от Джордж У. Стенър, докато даваше своите показания днес тук, че той е способен да предложи подобен план за нечестни сделки на ей този господин тук?

И Шанън посочи с пръст Каупъруд.

— Прилича ли ви мистър Стенър на човек, способен да дава на този джентълмен идеи по финансови въпроси и да му подсказва как да осъществява тези безкрайно изгодни сделки? Питам ви, изглежда ли ви той достатъчно находчив, за да измисли всички тези хитри ходове, от които и двамата са натрупали след това толкова много пари? Преди няколко седмици в официалния си отчет пред кредиторите по време на фалита си този човек, Каупъруд, е обявил, че състоянието му

надхвърля един милион и двеста и петдесет хиляди долара, а е едва на трийсет и четири години. Какво е било обаче състоянието му, когато е започнал деловите си отношения с бившия градски ковчезник? Имате ли някаква представа? Нека аз да ви кажа. Месец преди встъпването ми в длъжност направих справка по въпроса. Състоянието му едва е надхвърляло двеста хиляди долара, господа, едва е надхвърляло двеста хиляди долара. Разполагам тук с едно извлечение от архивите на фирмата „Дън и Ко“ от онази година. По него можете да прецените колко бързо е забогатял оттогава насам нашият Цезар. И колко доходоносни са били за него последвалите няколко години. А дали Джордж У. Стенър е притежавал подобно състояние, когато го свалят от поста му и го обвиняват в злоупотреба? Притежавал ли е? Имам тук опис на неговите активи и пасиви, направен по това време. Можете сами да видите, господа. Преди три седмици цялото му имущество е възлизало на двеста и двамайсест хиляди долара. Имам основание да смятам, че това изчисление е точно. Защо според вас мистър Каупъруд е забогатявал така бързо, а мистър Стенър — така бавно? Те са били съучастници в едно и също престъпление. Мистър Стенър е заемал на мистър Каупъруд огромни суми от градските пари срещу лихва от два процента, докато на Трета улица лихвата за заемите от този вид е достигала до шестнайсет-седемнайсет процента. Смятате ли, че мистър Каупъруд не е знаел как да използва така на сметка получените пари, за да извлече най-голяма изгода за себе си? Има ли той вид на човек, който би пропуснал подобна възможност? Вие го видяхте, когато даваше показания, и чухте тези показания. С каква пресметната откровеност, с какво престорено равнодушие, с какво усърдие искаше да ни убеди той, че е вършил всичко единствено, за да направи услуга на мистър Стенър и неговите приятели, докато всъщност за малко повече от шест години е спечелил милион, а мистър Стенър — едва сто и шейсет хиляди, че и по-малко дори, тъй като е разполагал с няколко хиляди долара, преди да започне сътрудничеството им.

Най-сетне Шанън стигна до онзи съществен момент, когато на 9 октомври Каупъруд посетил Стенър и после взел от Албърт Стайърс чека за шейсет хиляди долара. Възмущението му от тази (според него) подла и престъпна постъпка беше безгранично. Като е поискал от Стайърс чека, Каупъруд е знаел, че извършва една явна злоупотреба, една кражба.

— Помислете си само! — Шанън се обърна и погледна право в очите Каупъруд, който спокойно, невъзмутимо и без никакъв свян посрещна погледа му. — Помислете! Помислете каква изумителна дързост, каква макиавелистка гъвкавост на ума е проявил този човек! Той е знаел, че ще фалира. След двудневни трескави изчисления и пресмятания, след двудневна борба да устои на удара на съдбата, объркал престъпните му планове, той разбира, че му е останал един-единствен източник на средства — градският ковчежник, когото трябва да принуди да му помогне, за да не фалира. И без това вече дължал на градската хазна петстотин хиляди долара, бил използвал твърде дълго градския ковчежник като маша и така надълбоко го бил въвлякъл в нечестната си игра, че Стенър се изплашил от огромния дефицит в хазната му и отказал помощта си. Но това възпряло ли е мистър Каупъруд? Ни най-малко.

Шанън размаха заплашително пръст към Каупъруд, който ядосано извърна глава.

— Този се старае толкова много, за да направи кариера — прошепна Каупъруд на Стеджър. — Бих искал да изтъкнеш това пред съдебните заседатели.

— За съжаление не мога — отвърна Стеджър, като се усмихна презрително, — понеже нямам право да вземам повече думата.

Мистър Шанън отново се обърна към съдебните заседатели:

— Представете си неизмеримата, вълча дързост на човека, който си позволява да каже на Албърт Стайърс, че току-що е купил сертификати от градския заем за шейсет хиляди долара, и да поиска чек срещу тях! Наистина ли е бил купил тези сертификати, както е заявил? Кой би могъл да каже? Кой би могъл да се оправи в неясната и сложна счетоводна система на мистър Каупъруд? Но дори и да е купил тези сертификати, той явно не го е направил в интерес на града, щом не ги е внесъл в амортизационния фонд, където им е мястото. Неговият адвокат и самият той заявиха, че не е бил длъжен да ги внася преди първо число на следващия месец, но законът изисква да бъдат внасяни незабавно и това му е било много добре известно. И адвокатът му, и той ни уверяваха, че не е допускал, че ще фалира, и следователно не е имало защо да се тревожи за сертификатите. Питам се дали някой от вас, господа, би повярвал на тези твърдения? Кога друг път е искал да си получи така бързо чека? Имало ли е подобен случай през цялото

време, докато са се извършвали тези престъпни сделки? Знаете, че не е имало. Никога преди това той не е ходил в канцеларията на хазната, за да получава лично чековете си, а този път го е направил. Защо? Защо е поискал чека? Нали твърди, че едно забавяне от няколко часа няма никакво значение? Могъл е да прати за чека някой служител, както обикновено. Така е правил винаги дотогава. Защо и в случая не е постъпил така? Ще ви кажа защо! — Шанън внезапно промени тона си и почти изкрещя. — Ще ви кажа защо! Знаел е, че е разорен! Знаел е, че този полузаконен път за спасение — помощта на Джордж У. Стенър — му е бил затворен! Знаел е, че по честен начин, чрез едно явно споразумение не би могъл да измъкне нито един долар повече от хазната на град Филадельфия. Знаел е, че ако, си отиде от канцеларията без този чек и по-късно изпрати някой служител да го вземе, опомнилият се градски ковчезник ще има време да предупреди помощниците си и вече няма да получи тези пари. Ето защо е бързал! Ето защо, господа, ако искате да знаете истината! И тъй, господа съдебни заседатели, аз привършвам своята обвинителна реч срещу този достоен, честен и добродетелен гражданин, когото според думите на неговия защитник мистър Стеджър не бихте могли да осъдите, без да извършите една голяма несправедливост. Искам само да добавя, че вие ми изглеждате здравомислещи, разумни хора, хора, каквито се срещат навсякъде в нашата страна, хора, които изпълняват честно своя дълг към Америка. А сега, господа съдебни заседатели — продължи Шанън тихо и меко, — искам да ви кажа само, че ако след всичко, което видяхте и чухте днес тук, продължавате да мислите, че мистър Каупъруд е един честен и почтен човек, че не е откраднал преднамерено и ловко шейсет хиляди долара от хазната на град Филадельфия, че наистина е купил сертификатите, както твърди, и е имал намерение да ги внесе в амортизационния фонд, както твърди, вие сте длъжни да го пуснете на свобода, и то незабавно, за да може да се върне още днес на Трета улица и да започне да оправя своите твърде объркани финансови дела. Това е единственото нещо, което вие като честни и добросъвестни хора бихте могли да направите — да го пуснете веднага на свобода и да го върнете отново в нашето общество, така че да бъде поправена поне донякъде очебийната несправедливост, която според моя опонент мистър Стеджър е била проявена към него. Ако сте убедени в това, трябва незабавно да го признаете за невинен.

За Джордж У. Стенър не се тревожете! С показанията си той сам доказва виновността си — призна, че е виновен. Той ще бъде осъден по-късно, без да има нужда срещу него да се води допълнително дело. А този човек се представя за честен и добродетелен. Твърди, че не е допуснал, че ще фалира. Твърди, че си е служил със заплахи, закани и ругатни не защото е бил застрашен от фалит, а защото не искал да си прави труда да търси помощ другаде. Какво ще кажете за това? А мислите ли, че наистина е купил сертификати на стойност шейсет хиляди долара за амортизационния фонд и че има право на тези пари? Ако е така, защо не ги е внесъл в амортизационния фонд? Те не са там, няма ги и шейсетте хиляди долара. Къде са тогава? В Джирардската национална банка, в която той е бил превишил кредита си със сто хиляди долара. Банката получила ли е освен тях още четирийсет хиляди долара в чекове и ценни книжа? Да, получила е. Защо? Не допускате ли, че Джирардската национална банка би могла да му бъде благодарна за тази последна малка услуга, преди той да обяви фалита си? Не мислите ли, че директорът Дейвисън, чиито показания чухте тук, тъкмо поради това — не го твърдя със сигурност — представи в толкова благоприятна светлина мистър Каупъруд? Възможно е. Преценете и вие. Така или иначе директорът Дейвисън твърди, както и защитникът Стеджър, че мистър Каупъруд е честен и порядъчен човек. Вие чухте свидетелските показания. Сега остава само да ги обсъдите. Ако желаете да го пуснете на свобода, пуснете го — махна уморено с ръка той. — Вие сте съдниците. Аз не бих постъпил така. Аз съм само един скромен юрист, който добросъвестно си гледа работата, и имам свое мнение. Вие можете да имате друго, това си е ваша работа — Шанън отново махна многозначително и почти презрително с ръка. — Аз свърших, господа, и ви благодаря за вниманието. На вас остава да вземете решение.

Той се обърна величествено, а съдебните заседатели и случайните зрители в залата се размърдаха. Съдията Пейдърсън въздъхна облекчено. Беше се стъмнило, всички газови лампи бяха запалени и осветяваха ярко помещението. През прозорците се виждаше, че навън вали сняг. Съдията уморено прелисти книгата пред себе си, обърна се тържествено към съдебните заседатели с обичайното разяснение на закона и те един след друг се отправиха към съвещателната стая.

Каупъруд се извърна към баща си, който се приближаваше към него през бързо изпразващата се зала, и каза:

— Е, след малко ще узнаем решението.

— Да — отвърна унило старият Каупъруд. — Надявам се, че ще бъде благоприятно. Преди малко видях Бътлър там, в дъното.

— Наистина ли? — попита Каупъруд с подчертан интерес.

— Да — отвърна баща му. — Току-що си отиде.

Така значи, помисли си Каупъруд. Бътлър е бил толкова нетърпелив да узнае каква ще бъде съдбата му, че не се е сдържал и е дошъл да види как ще го съдят. Шанън беше негово оръдие, съдията Пейдърсън — също в известна степен. Той, Каупъруд, би могъл да го победи, когато става дума за дъщеря му, но не беше лесно да го победи тук, освен ако съдебните заседатели не проявиха случайно благосклонност към него. Ако те го признаят за виновен, задълженият на Бътлър съдия Пейдърсън щеше да има удоволствието да го осъди и при това да му даде най-голямата присъда. Пет години! Никак не са малко! При тази мисъл Каупъруд леко потръпна, но реши, че няма смисъл да се тревожи за нещо, което още не се е случило. Към него се приближи Стеджър и му каза, че срокът на гаранцията му е изтекъл в момента, когато съдебните заседатели са напуснали залата, и че отук нататък той всъщност се намира под надзора на познатия и на двамата шериф Адлей Джаспърс. Ако съдебните заседатели не го оправдаят, допълни Стеджър, той ще трябва да остане под надзора на шерифа, докато не бъде подадена молба за обжалване на присъдата и докато тази молба не бъде приведена в действие.

— Това ще отнеме най-малко пет дни, Франк каза Стеджър, — но Джаспърс не е лош човек. Той ще се държи прилично. Разбира се, ако имаме късмет, може и да не се наложи да му гостуваш. Сега обаче ще трябва да тръгнеш с този пристав. Дано все пак всичко свърши благополучно — тогава си отиваш у дома. Ех, така ми се иска да спечеля това дело! — каза той. — Така ми се иска да им се присмеем, и ти, и аз! С теб постъпиха крайно непочтено и аз мисля, че достатъчно добре разясних това на съдебните заседатели. Ако те признаят за виновен, имам десетки мотиви да искам преразглеждане на решението.

Стеджър, Каупъруд и баща му тръгнаха заедно с помощника на шерифа, дребничкия Еди Зандърс, който бе дошъл да поеме надзора над подсъдимия. Те влязоха в едно малко помещение в дъното на

сградата, наричано „кошарата“, където подсъдимите изчакваха под временен арест завръщането на съдебните заседатели от съвещателната стая. Мрачното квадратно помещение с висок таван имаше един прозорец, който гледаше към Честнът Стрийт, и една втора врата, която водеше кой знае накъде. Дъсченият под беше протрит, нямаше никакви мебели освен няколко груби дървени пейки покрай голите мръсни и опушени стени. От средата на тавана висеше газова лампа с две горелки. Помещението беше просмукано от трайната тежка и остра миризма, напомняща за измета на живота, за отхвърлените от обществото, които, виновни или невинни, са чакали търпеливо тук да узнаят каква ще бъде съдбата им.

Каупъруд естествено изпита отвращение, но той беше горд и твърде добре умееше да се владее, за да го покаже. През целия си живот беше проявявал изключителна склонност към чистотата и се беше грижил придирчиво за себе си. Сега го бяха принудили да се срещне със страна от живота, която дълбоко го отблъскваше. Стеджър, който беше застанал до него, се опита да смекчи впечатлението с няколко успокоителни забележки.

— Не е много уютно — каза той, — но ще трябва да потърпиш. Предполагам, че съдебните заседатели няма да се бавят много.

— Това едва ли има някакво значение — отвърна Каупъруд и се приближи до прозореца. След това добави: — Каквото има да става, ще стане.

Баща му помръкна. Ами ако на Франк му предстои едно дълго затворничество в такава обстановка? Боже мой! Той потръпна и за първи път от много години насам започна безмълвно да се моли.

ГЛАВА XLIV

Междувременно в съвещателната стая беше започнал големият спор и въпросите, върху които всеки бе размишлявал сам за себе си в съдебната зала, сега се обсъждаха открито.

Безкрайно любопитно е да се наблюдава как съдебните заседатели се колебаят и умуват при сложни дела като това — и колко странен и лъкатушен е понякога мисловният път, който те изминават, за да стигнат до едно решение. В най-добрия случай така наречената истина е едно доста мъгляво понятие, а фактите лесно се поддават на преиначаване, на верни или неверни тълкувания. Делото, по което трябваше да се произнесат днес, беше особено трудно и те многократно го обсъждаха и разглеждаха от всички страни.

Обикновено съдебните заседатели не стигат до определени заключения, а по-скоро до решения — при това по странен начин и поради странни причини. Много често отделни съдебни заседатели не са успели да си направят необходимите изводи, а вече се взема общото решение. Съществена роля тук, както знаят юристите, играе времето. Съдебните заседатели — всеки поотделно и всички заедно — често негодуват, че им се отнема много време за решаването на едно дело. Те не обичат да седят и да обсъждат продължително някой проблем, освен ако той не им е особено интересен. Пространните и усложнени логически разсъждения им досаждат и ги уморяват. В такива случаи дори самата обстановка в съвещателната стая започва да ги гнети.

Дразнят ги също и разногласията, които възникват в хода на обсъждането. Човек по природа е склонен към градивното, към съзидателното и всеки неразрешен въпрос го измъчва така, както и една недовършена работа. Събраните в съвещателната стая хора, подобно на атомите на кристала, които така привличат вниманието на представителите на естествените науки и на философите, се стремят към единство, към сливане в един общ организъм, за да могат съвестно да изпълнят своя дълг — сплотено и справедливо да отсъдят. Този стремеж към единство, това проявление на инстинкта за сливане може

да се наблюдава навсякъде в природата — в гъсто сплетените плаващи водорасли в Саргасово море, в геометричната конфигурация на въздушните мехурчета по повърхността на спокойни води, в изумителната архитектура на постройките на всевъзможни насекоми, в съединенията на атомите, които образуват субстанцията и структурата на живота. Физическата субстанция на живота, онази видима форма, която възприемаме с очите си и наричаме реалност, сякаш носи в себе си един висш разум, който се стреми да установи ред, а и сам е олицетворение на реда. Атомите на нашето така наречено естество независимо от нашия така наречен разум, който не е нищо друго освен проявление на приумиците и настроенията ни, знаят как да се организират и как да действат. Те самите представляват ред, разум и воля, които не са ни подвластни, те създават независимо от нас оня порядък, към който се стремят. Подобни процеси се извършват и в подсъзнанието на съдебните заседатели. Не бива да се забравя обаче и особеното хипнотично въздействие, което една личност може да упражнява върху друга, взаимното влияние, което си оказват различните типове хора, преди да се стигне — нека употребим понятие от химията — до съединението, тоест до общото решение. Добре обоснованата мисъл и настойчивостта на един, двама или трима съдебни заседатели могат да вземат връх в съвещателната стая и да преодолеят доводите и съпротивата на мнозинството. Човек или успява с непоколебимото си мнение да стане победоносен водач на отстъпчивата маса, или се превръща в мишена, подложена па жестокия съсредоточен огън на чужди мнения и преценки. Хората презират безпочвената, неподкрепена с доводи съпротива. В съвещателната стая сякаш повече откъдето и да било другаде трябва мотивирано да изложиш становището си — ако изобщо ти го поискат. Не е достатъчно да кажеш: „Не съм съгласен.“ Не са малко случаите, когато съдебни заседатели са стигали до физическа разправа. Зараждали са се вражди, които след това са траели с години. Прекалено упорити съдебни заседатели са били безмилостно преследвани в техните професионални среди заради необоснована съпротива или произволни заключения.

След като най-после стигнаха до извода, че Каупъруд несъмнено заслужава наказание, съдебните заседатели започнаха да спорят дали той трябва да бъде признат за виновен по всичките четири параграфа,

посочени в обвинителния акт. И тъй като не разбираха каква е разликата между различните обвинения, решиха, че трябва да го признаят за виновен по всичките четири параграфа, но да добавят и една препоръка за снизхождение. По-късно обаче се отказаха от тази препоръка, защото подсъдимият или беше виновен, или не беше. Съдията не по-зле, а може би и по-добре от тях щеше да прецени смекчаващите вината обстоятелства. Защо да му връзват ръцете? И без това подобни препоръки не се вземаха под внимание, а само издаваха несигурността на съдебните заседатели.

И тъй най-сетне, десет минути след полунощ, те бяха готови да обявят решението си. Веднага бе повикан съдията Пейдърсън, който поради интереса си към делото, а и поради това, че живееше наблизко, бе останал в съда да изчака резултата от гласуването. Поръчано бе също да бъдат доведени Стеджър и Каупъруд. В съдебната зала светеха всички лампи. Приставът, секретарят и стенографът бяха на местата си. Съдебните заседатели влязоха един по един, а Каупъруд и придружаващият го от дясната му страна Стеджър застанаха до вратичката на ограденото с парапет пространство в залата, откъдето обикновено подсъдимите изслушваха решението и евентуалните пояснения, които съдията намереше за нужно да даде. Близко до тях, силно притеснен, застана и старият Каупъруд.

За първи път в живота си Франк изпитваше чувството, че всичко около него е част от някакъв сън. Нима това бе той, същият онзи Франк Каупъруд, който само до преди два месеца беше толкова богат, преуспяващ и самоуверен? Нима сега беше едва пети или шести декември (беше минало полунощ)? Защо съдебните заседатели се бяха съвещавали толкова дълго? Какво означаваше това? Ето ги най-сетне тук, прави, вперили тържествено погледи напред. Ето го и съдията Пейдърсън, който се изкачва по стъпалата към подиума си. Колко странно и някак смешно изглежда сега къдравата му коса! Застаналият до него пристав почуква, за да въдвори ред. Съдията не гледа към Каупъруд — не е прието, — а към съдебните заседатели, които на свой ред поглеждат към него. Когато секретарят произнася думите: „Господа съдебни заседатели, стигнахте ли до единодушно решение?“, старши съдебният заседател отговаря: „Да.“

— За виновен или за невинен признавате подсъдимия?

— Признаваме го за виновен по всички параграфи на обвинителния акт.

Как са могли да стигнат до такова решение? Нима, защото беше взел чека за шейсет хиляди долара, на които според тях не е имал право? Но всъщност той имаше право на тези пари. Боже мой, та какво представляват някакви си шейсет хиляди долара в сравнение с огромните суми, с които бяха спекулирали той и Джордж У. Стенър? Нищо, една дреболия. Но ето че този жалък, нищожен чек неочаквано беше придобил огромно значение, беше породил непримирима враждебност към него, беше се превърнал в каменна стена, в затворнически зид, който му преграждаше пътя към по-нататъшно преуспяване. Невероятно! Каупъруд огледа съдебната зала. Колко голяма, колко гола и студена беше тя! И все пак той си оставаше Франк А. Каупъруд! Защо ще допуска да го тревожат такива болезнени мисли? Неговата борба за запазване на свободата и за възстановяване на правата му все още не беше завършила. Господи, та тя едва сега започваше! След пет дни отново ще го пуснат под гаранция. Стеджър ще подаде молба за отменяне на решението и тогава той ще има на разположение цели два месеца, за да продължи тази борба. Все още не е повален. Ще извоюва свободата си. Съдебните заседатели грешат. По-висшата инстанция ще потвърди това и сигурно ще отмени тяхното решение. Обърна се към Стеджър, който в този момент увещаваще секретаря да попита всеки от съдебните заседатели поотделно дали е съгласен с решението, надявайки се някой от тях да каже, че е бил повлиян и е гласувал против волята си.

— Поддържате ли взетото решение? — чу Франк въпроса, зададен от секретаря на Филип Молтри, съдебен заседател номер едно.

— Да — отвърна тържествено достойният гражданин.

— Потвърждавате ли взетото решение? — секретарят посочи Саймън Гласбърг.

— Да, сър.

— Потвърждавате ли взетото решение? — посочи той Флечър Нортън.

— Да.

Така бяха попитани всички подред и всички отговориха ясно и категорично за съжаление на Стеджър, който все пак се надяваше някой от тях да промени мнението си. Съдията благодари на съдебните

заседатели и добави, че тъй като делото им е отнело много време, ще бъдат свободни до края на текущата сесия. Сега оставаше само Стеджър да убеди съдията Пейдърсън да отложи произнасянето на присъдата, докато от Върховния щатски съд не се получи отговор на молбата за преразглеждане на делото.

Съдията наблюдаваше с подчертано любопитство Каупъруд, докато Стеджър излагаше в съответната форма молбата си. Тъй като делото беше много важно, а Пейдърсън не изключваше възможността Върховният съд да вземе решение за преразглеждането му, той уважи искането на адвоката. И Каупъруд се отправи в този късен час, придружен от помощник шерифа, към областния затвор, където трябваше да престои поне пет дни, а може би и повече.

Затворът „Мойаменсинг“ — така беше известен на местните хора — се намираше на Десета улица и Рийд Стрийт и беше една доста приятна сграда от архитектурна гледна точка. В централната триетажна част, увенчана със зъбчат корниз и с висока колкото една трета от сградата зъбчата кула, се намираха канцеларията, жилището на шерифа и ред други помещения с различно предназначение; от двете страни на тази централна част се простираха двуетажни крила, завършващи с по две зъбчати кулички — създаваше се впечатление за средновекен замък, което напълно покриваше американските представи за затвор. Сградата; чиято централна част беше висока близо единайсет метра, а двете ѝ крила — около осем, беше отдръпната на трийсет метра от улицата; като продължение на крилата един шестметров каменен зид ограждаше целия квартал. Човек имаше чувството, че се намира по-скоро пред приятна жилищна постройка, отколкото пред затвор, защото фасадата на централната част беше прорязана от високи прозорци, които на горните два етажа бяха закрити с пердета. Дясното крило, гледано откъм улицата — така да се каже същинският затвор, — бе предназначено за затворници, излежаващи краткотрайни присъди по силата на някакви юридически разпоредби, а в лявото затваряха ония, срещу които се водеше следствие. Сипещият се в тъмната нощ сняг придаваше на сградата от гладък бял камък с мъждукащи тук-там из нея светлинки тайнствен, нереален, призрачен вид.

В тази студена и ветровита нощ — вятърът вдигаше снега от земята и образуваше причудливи вихрушки — Каупъруд се отпрати към затвора, придружен от баща си, Седжър и помощник-шерифа Еди Зандърс, който бе определен да дежури в съда по време на тази сесия. Зандърс беше дребен, мургав човек с гъсти четинести мустаци и хитър, по неинтелигентен поглед. Имаше две главни грижи — да поддържа достойнството на своя твърде важен според него пост и да припечелва, ако може, по някой и друг допълнителен цент. Познанията му не излизаха извън рамките на служебните му задължения, които се свеждаха до това да придружава затворниците от съда до затвора и обратно и да внимава някой да не избяга. Той се отнасяше дружелюбно към определена категория затворници, тоест към богатите, защото отдавна бе разбрал, че това дружелюбие се възнаграждава. И сега дори подхвърли любезно няколко забележки: че е доста студено, че затворът не е далеч и могат да отидат пеш дотам и че по всяка вероятност шерифът Джаспърс още не си е легнал, но и да си е легнал, ще го събудят. Каупъруд почти не го слушаше. Мислеше за майка си, за жена си и за Ейлийн.

Когато стигнаха до затвора, бяха въведени в централната част, тъй като там се намираще канцеларията на шерифа Адлей Джаспърс. Джаспърс беше избран наскоро на този пост и си даваше вид, че спазва строго служебните правила, но всъщност често си затваряше очите. В политическите кръгове се знаеше, че за да подсили мършавата си заплата, той предоставяше под наем самостоятелни стаи и даваше специални привилегии на ония затворници, които можеха да платят за това. И други шерифи преди него го бяха правили. Когато Джаспърс зае длъжността, неколцина затворници вече се ползваха от такива привилегии и не беше в негов интерес да променя нещата. Стаите, които даваше на „подходящи хора“, както сам се изразяваше, се намираха в централната част на затвора, където беше и неговото жилище. Те бяха без решетки и съвсем не приличаха на килии. Нямаше опасност някой да избяга, защото пред вратата на канцеларията винаги стоеше един пазач, натоварен „да държи под око наемателите“. Настанените в тези стаи затворници в много отношения бяха почти свободни хора. Можеха да получават храната си в стаята. Можеха да четат, да играят карти, да приемат гости; ако някой имаше любим музикален инструмент и желаше да свири, това удоволствие

не му се отказваше. Длъжни бяха обаче да спазват едно-единствено правило — ако някой от тях беше известна личност и го посетяха журналисти, трябваше да бъде отвеждан долу, в общата стая за посетители, за да не се разбере, че не го държат в килия, както е редно.

Каупъруд предварително беше научил всички тези неща от Стеджър и все пак, когато прекрачи прага на затвора, го обзе особено чувство на безпомощност и безнадеждност. Той и придружаващите го бяха въведени в малка слабо осветена от едва мъждееща газова лампа канцелария вляво от входа, обзаведена само с писалище и стол. Пълничкият и червендалест шериф Джаспърс ги посрещна и ги поздрави доста любезно. Зандърс беше освободен и побърза да си тръгне.

— Противна нощ, нали? — забеляза Джаспърс, като увеличи пламъка на лампата и се приготви да извърши процедурата по регистрирането на затворника.

Стеджър се надвеси над писалището на шерифа и проведе кратък поверителен разговор с него, след който лицето на Джаспърс просия.

— О, разбира се, разбира се! Ще имам предвид, мистър Стеджър, бъдете спокоен! Разбира се!

Каупъруд, който наблюдаваше от мястото си шерифа, веднага разбра за какво става дума. Той вече си беше възвърнал напълно самообладанието и способността за трезва преценка. Това значи е затворът, а този жалък дебелак е шерифът, под чийто надзор ще се намира. Добре! Все някак ще се нагоди. Помисли си дали ще го претърсят — нали затворниците обикновено ги претърсват. Скоро обаче се убеди, че с него няма да постъпят така.

— Готово, мистър Каупъруд — каза Джаспърс и стана. — Надявам се, че ще успея да ви настаня сравнително добре. Както знаете, тук не е хотел — той се изкиска на шегата си, — но все пак ще ви създам някои удобства. Джон! — извика Джаспърс и от съседната стая, триейки очите си, се появи съненият му помощник. — Тук ли е ключът на номер шест?

— Да, сър.

— Дай ми го!

Джон изчезна и след малко се върна, а междувремежно Стеджър обясни на Каупъруд, че могат да му бъдат донасяни дрехи и всичко друго, каквото поиска. Той самият щял да намине на следващата

сутрин, за да обсъдят някои неща, а можел да го посети всеки от близките му, с когото пожелаел да се види. Каупъруд побърза да каже на баща си, че предпочита посещенията да бъдат колкото е възможно по-малко. Джоузеф и Едуард можели да дойдат и да му донесат куфарче с бельо и каквото друго трябва, но настоявал останалите членове на семейството да почакаат, докато излезе на свобода или пък остане да излежава присъдата си. Помисли да напише бележка на Ейлийн, за да я предупреди да не предприема нищо, но шерифът му даде знак и той спокойно го последва. Придружен от баща си и Стеджър, Каупъруд се качи в определената за него стая.

Стаята беше най-обикновена, с бели стени и доста висок таван, дълга шест и широка пет метра. В нея имаше жълт дървен креват с висока табла в горния край, жълто писалище, малка масичка — имитация на червено дърво, три стола с плетени седалки и облежала от струговани пръчки с цвета на масичката, жълт дървен умивален шкаф в тон с кревата — с леген, кана, отворена сапуниера, малко, просто, украсено с розови цветчета канче за четката за зъби и приборите за бръснене, което никак не съответстваше на всичко останало и струваше не повече от десет цента. За тази стая шерифът Джаспърс вземаше според случая — между двайсет и пет и трийсет и пет долара на седмица. Каупъруд щеше да плаща трийсет и пет.

Каупъруд енергично се приближи до прозореца, който гледаше към покритата със сняг поляна, и каза, че стаята го задоволява. Баща му и Стеджър бяха готови да останат на дълъг разговор с него, ако той пожелае, но всъщност нямаше какво да си кажат. Пък и на Каупъруд не му се говореше.

— Нека Ед ми донесе сутринта чисто бельо и един-два костюма, друго не ми трябва. Джордж да приготви нещата ми. — Той имаше предвид лакея, който изпълняваше и ред други задължения в тяхната къща. — Кажи на Лилиан да не се тревожи. Аз съм добре. Не бих желал да идва тук, тъй като ще изляза след пет дни. Ако не изляза, после ще има достатъчно време за посещения. Целуни децата от мен! — И Каупъруд се усмихна добродушно.

След като предвижданията на Стеджър за изхода на първото дело не се оправдаха, той не смееше да твърди какво ще бъде становището на Върховния щатски съд. И все пак трябваше да каже нещо.

— Мисля, че не бива да се тревожиш за резултата от касационната жалба, Франк. Аз ще издействувам разрешение за преразглеждане на делото, а това ще ни даде отсрочка от най-малко два месеца, може би дори и повече. Сумата за гаранцията едва ли ще надхвърли трийсет хиляди долара. При всички случаи след пет или шест дни ще бъдеш на свобода.

Каупъруд каза, че той също се надява нещата да се развият така и че смята за излишно да ги обсъждат повече тази вечер. След няколко безплодни опита да продължат разговора баща му и Стеджър му пожелаха лека нощ и си тръгнаха, оставяйки го сам с мислите му. Той обаче беше много уморен, затова се съблече, пъкна се в грубото легло и скоро потъна в здрав сън.

ГЛАВА XLV

Каквото и да се говори за затворническия живот, колкото и да се подобрява той от самостоятелни стаи, от услужливостта на раболепни надзиратели и от всичко друго, което се прави за удобството на затворника, затворът си остава затвор и това е неумолимата истина. Макар да беше настанен в стая, с нищо неразличаваща се от стаите в обикновен пансион, Каупъруд си даваше ясна сметка какво представлява онази част от истинския затвор, от която засега се беше спасил. Знаеше, че в съседство има мръсни зловонни килии, гъмжащи от паразити, с тежки железни врати решетки, които незабавно щяха да се затръшнат с дрънчене зад гърба му, ако и той както затворените там сега нямаше необходимите пари да плати за нещо по-добро. Колко лицемерни са приказките за тъй нареченото равенство, помисли си той, което дори тук, където властва неумолимият механизъм на правосъдието, дава на едни такава свобода, от каквата се ползваше той самият сега, а на други, на които липсват или хитрост, или самообладание, или приятели, или богатство, отказва удобствата, които могат да се купят с пари.

Когато се събуди на другата сутрин, Каупъруд се огледа учудено и осъзна, че се намира не в собствената си приятна и уютна спалня, а в затворническа килия, или по-точно в една от сравнително приличните стаи, давани от шерифа под наем. Той стана и погледна през прозореца. Поляната и Пасаюнк Авеню бяха побелели от сняг. Няколко товарни коли минаваха с приглушено трополене по улицата. Тук-там се виждаха отделни минувачи, които бързаха нанякъде. Каупъруд се замисли какви действия да предприеме, какво да направи, за да възобнови работата си, да възстанови честта и правата си. Облече се и дръпна шнура на звънеца — бяха му казали, че може да го ползва, — за да извика прислужничка да запали камината и да му донесе нещо за ядене. Облеченият в раздърпана и износена синя униформа прислужник, убеден, че Каупъруд е важна личност, щом е настанен в такава стая, нареди дърва и въглища в огнището, запали огъня, а след

малко донесе и закуската, която, макар и скромна, далеч не беше затворническа.

Въпреки вниманието и любезността на шерифа Каупъруд бе принуден да чака търпеливо няколко часа, преди да пуснат при него брат му Едуард, който му носеше дрехите. Срещу съответно заплащане един прислужник му набави сутрешните вестници и Каупъруд ги прегледа с безразличие, като спря вниманието си само на финансовите новини. Късно следобед дойде Стеджър и обясни, че бил зает с отсрочването на някаква съдебна процедура, но е успял да се уговори с шерифа да пуска при Каупъруд всеки, който има важна работа с него.

Междувременно Каупъруд бе писал на Ейлийн в никакъв случай да не прави опити да идва при него, тъй като ще го пуснат на десети и ако не още същия ден, то много скоро След това те ще се срещнат. Знаел колко силно е желанието ѝ да го види, но имал основание да смята, че баща ѝ е наел детективи, които да я следят. Макар да не беше вярно, това подхрани таеното от самата нея подозрение и когато към него Оуен и Калъм по време на обеда и на вечери прибавяха обидните си забележки по адрес на Каупъруд, раздразнението ѝ нарастваше до краен предел. Но щом получи писмото му чрез семейство Калиган, реши да не предприема нищо. Едва на десети сутринта, след като прочете във вестника, че молбата на Каупъруд за преразглеждане на делото е уважена и че той поне за известно време ще бъде свободен, Ейлийн придоби смелост да изпълни отдавнашното си намерение — да даде добър урок на баща си, да му докаже, че може да се справя и без него и че той не е в състояние да я принуди да извърши нещо, което тя не желае. Разполагаше още с двестата долара, които ѝ беше дал Каупъруд, а имаше и малко свои пари — общо около триста и петдесет долара. Смяташе, че тази сума ще ѝ стигне да осъществи смелия си план или поне докато уреди по някакъв друг начин положението си. Тъй като знаеше колко много я обичат близките ѝ, беше сигурна, че ще страдат те, а не тя. А може би и баща ѝ, след като се убеди в непреклонността ѝ, ще я остави на мира и ще се сдобри с нея. Във всеки случай Ейлийн реши да опита и незабавно писа на Каупъруд, че отива у семейство Калиган и ще го чака там, за да го поздрави с освобождаването му.

Писмото на Ейлийн достави известно удовлетворение на Каупъруд. Той не забравяше, че сегашното му утежнено положение се

дължи преди всичко на враждата на Бътлър и не изпитваше никакво угризение, че ще го уязви чрез дъщеря му. Всичките му усилия да проявява благоразумие и да не дразни Бътлър се бяха оказали напразни, а щом старият човек не желаше да се примири, нямаше да бъде зле Ейлийн да му покаже, че разполага със средства и може да живее и без него. Не беше изключено по този начин да го накара да промени отношението си към нея, а дори и да прекрати политическите си интриги срещу него, Каупъруд. Да, давящият се се хваща и за сламка, пък и сега той нямаше какво да губи. Интуицията му подсказваше, че постъпката на Ейлийн може да има благоприятен резултат и затова не направи нищо, за да я възпре.

Ейлийн събра бижутата си, малко бельо, две-три рокли, които смяташе, че ще са ѝ необходими, и още някои дреболии и ги натъпка в най-големия си куфар. Сети се, че трябва да прибави обувки и чорапи. Накрая обаче нещата станаха толкова много, че въпреки усилията си не можа да смести всичко в куфара. Налагаше се например да носи отделно най-хубавата си шапка, на която особено държеше. Направи един вързоп, който не стана много приличен, но все пак реши да го вземе. Разрови чекмеджето, в което държеше парите и скъпоценностите си, извади триста и петдесетте долара и ги сложи в портмонето си. Не бяха много, но Каупъруд щеше да ѝ помогне. Ако той нямаше възможност да поеме грижата за нея и баща ѝ не отстъпеше, щеше да ѝ се наложи да работи нещо. Ейлийн не знаеше колко безмилостно се отнасяха хората към ония, които не са приучени да се трудят, а и не са осигурени материално. Тя изобщо не подозираше колко жесток е животът. И тъй на 10 декември, тананикайки, за да заблуди близките си, Ейлийн изчака баща ѝ да слезе долу за вечеря, след това се надвеси над перилата на стълбата, за да се увери, че Оуен, Калъм, Нора и майка ѝ са седнали вече на масата и че прислужничката им Кати не е някъде наблизо, влезе в кабинета на баща си, измъкна от дрехата си едно писмо, остави го на писалището и си излезе. На плика беше написано „За татко“, а текстът гласеше:

„Скъпи татко, не мога да изпълня искането ти. Уверих се, че твърде много обичам мистър Каупъруд, и затова си отивам. Не ме търси там. Няма да ме намериш,

където очакваш. Аз няма да отида при него. Ще се опитам да се справя сама за известно време, докато той пожелае и може да се ожени за мен. Безкрайно съжалявам, но не мога да направя това, което искаш. Никога няма да ти простя за начина, по който се отнесе към мен. Кажй от мое име «сбогом» на мама, Нора и момчетата.

Ейлийн.“

За да бъде сигурна, че баща ѝ ще намери писмото, Ейлийн взе очилата му с дебели рамки, които той използваше за четене, и ги постави отгоре. За миг изпита някакво странно, ново за нея чувство, сякаш бе откраднала нещо. Дори я прониза болка при мисълта, че се проявява като неблагодарница. Може би постъпваше погрешно? Баща ѝ винаги е бил толкова добър към нея. Майка ѝ щеше да го преживее тежко. Нора щеше да страда, Калъм и Оуен също. Но те не я разбираха. А баща ѝ я беше обидил с отношението си към нея. Би могъл да вникне по-дълбоко в нещата. Но как да го направи, след като бе толкова стар и така обременен от религиозни норми и традиционни схващания. Може би никога няма да ѝ позволи да се върне обратно. Е, добре, ще се справи някак и сама. Ще му го докаже. Ако се наложи, би могла да си намери място като учителка в някое училище или да дава уроци по музика и да остане да живее по-продължително у семейство Калиган.

Тя се спусна крадешком по стълбите, излезе в преддверието, отвори външната врата и огледа улицата. Лампите вече блещукаха в падналия мрак, духаше хладен вятър. Куфарът ѝ беше тежък, но тя беше издръжлива. Измина бързо двайсетината метра до ъгъла и сви на юг. Пристъпваше нервно, беше неспокойна, защото това преживяване беше ново за нея, изглеждаше ѝ недостойно и толкова различно от всичко, с което беше свикнала досега. На един ъгъл остави най-сетне куфара на земята, за да си почине. Зърна едно момче, което се зададе, подсвирквайки си, и го повика:

— Момче! Ей, момче!

То се приближи и я изгледа с любопитство.

— Искаш ли да спечелиш малко пари?

— Да, госпожо — отвърна учтиво момчето и накриви мръсния си каскет над едното ухо.

— Тогава вземи да носиш този куфар вместо мене! — каза Ейлийн.

Момчето вдигна куфара и тръгна напред.

Най-сетне пристигна в къщата на семейство Калиган и сред възклицания и възторзи бе настанена в новия си дом. Щом се почувствува на сигурно място, напрегнатите ѝ нерви се отпуснаха и тя се зае спокойно и старателно да подрежда тоалетните си принадлежности и дрехите си. Обстоятелството, че Катлин, прислужницата, която се грижеше за нея, за майка ѝ и за Нора, нямаше повече да ѝ помага, беше неприятно, но не и непоносимо. Тя изобщо не мислеше, че се е разделила завинаги с удобния си начин на живот, и се постара да създаде около себе си уют. Мама Калиган и майка ѝ я гледаха с обожание като предани робини и запълваха отчасти атмосферата, с която бе свикнала и която обичаше.

ГЛАВА XLVI

По това време семейство Бътлър се бе събрало за вечеря. Изпълнена с доволство, мисис Бътлър седеше на обичайното си място. Посивялата ѝ коса беше сресана назад, така че заобленото ѝ лъскаво чело оставаше открито. Беше облечена с тъмносива копринена рокля, украсена с галон на сиви и бели райета, която много подходдаше на пищното ѝ телосложение. Ейлийн беше избрала модела за роклята и беше проследила да бъде изпълнен както трябва. Нора изглеждаше стройна и свежа в младежката си бледозелена рокля с маншети и яка от червено кадифе. Искрящите ѝ очи, румените ѝ страни и лъскавите ѝ коси говореха за бодрост и здраве. Тя си играеше с окачения на шията ѝ гердан от корали, който майка ѝ току-що ѝ бе подарила.

— Виж, Калъм! — обърна се тя към брат си, който седеше срещу нея и лениво барабанеше по масата с ножа и вилицата си. — Нали е прекрасен? Мама ми го подари.

— Мама те глези прекалено. От мен би получила... знаеш какво, нали?

— Какво?

Той я погледна подигравателно. В отговор Нора му се изплези. В този момент влезе Оуен и зае мястото си на масата. Мисис Бътлър видя какво направи Нора.

— С това няма да спечелиш обичта на брат си, бъди сигурна — каза тя.

— Господи, какъв ден! — обади се уморено Оуен, докато разгъваше салфетката си. — Дотежа ми работата днес.

— Да не ти се е случило нещо? — попита съчувствено майка му.

— Нищо особено. Преливане от пусто в празно.

— Трябва да се нахраниш добре, това ще те оправи — нежно го посъветва майка му. — Нашият зарзаватчия Томсън ни донесе днес пресен боб. Трябва да го опиташ.

— Разбира се, Оуен, бобът ще оправи всичко — пошегува се Калъм. — Мама намери разрешението.

— Бобът е прекрасен, сами ще се уверите — отвърна мисис Бътлър, неразбрала шегата.

— Няма съмнение, мамо — каза Калъм, — бобът е отлична храна за мозъка. Добре ще е и Нора да похапне.

— Хапни си ти, умнико! Ама че си весел днес! Сигурно имаш среща.

— Позна, Нора. Умно момиче си. Имам среща с пет-шест. По десет-петнайсет минути с всяка. И на теб можех да ти определя среща, стига да беше по-хубава.

— Ще ми определиш, ако ти дам възможност — отвърна насмешливо Нора, — а пък аз нямам такова намерение, уверявам те. Тежко ми, ако не мога да намеря някой по-добър от теб.

— Добър като теб, искаш да кажеш — поправи я Калъм.

— Деца, деца! — намеси се спокойно мисис Бътлър и в същото време потърси с очи стария слуга Джон. — Виждам как всеки момент ще се скарате. Хайде, млъквайте. Ето че идва баща ви. Къде е Ейлийн?

Бътлър влезе с тежка крачка и седна на мястото си.

Слугата Джон се появи с поднос, върху който освен другите неща се намираше и въпросният боб, и мисис Бътлър му нареди да изпрати някой да извика Ейлийн.

— Струва ми се, че застудява — забеляза Бътлър, колкото да каже нещо и погледна празния стол на Ейлийн. Скоро щеше да влезе и тя — тази, която му създаваше толкова грижи. През последните два месеца се бе държал много внимателно с дъщеря си — доколкото му бе възможно, бе избягвал да говори за Каупъруд в нейно присъствие.

— Да, застудява — съгласи се Оуен, — здравата застудява. Скоро ще дойде истинската зима.

Старият Джон започна да сервира по ред от различните ястия и когато привърши, Ейлийн още не беше дошла.

— Джон, виж къде е Ейлийн — каза загрижено мисис Бътлър. — Храната ще изстине.

Старият Джон се върна и съобщи, че Ейлийн не е в стаята си.

— Къде ли може да е? — обади се леко озадачена мисис Бътлър. — Е, ако иска, ще дойде. Знае, че е време за вечеря.

Разговорът скачаше от тема на тема — проектът за новата водопроводна инсталация, новата община, чийто строеж беше пред завършване, финансовите и обществените неприятности на Каупъруд,

общото състояние на фондовата борса, новооткритата златна мина в Аризона, заминаването на мисис Моленхауър следващия вторник за Европа — съответно коментирани от Нора и Калъм — и коледният благотворителен бал.

— Ейлийн непременно ще иска да отиде — каза мисис Бътлър.

— Аз също ще отида — обади се Нора.

— Кой ще те заведе? — попита Калъм.

— Това си е моя работа, господинчо — отвърна дяволито тя.

Вечерята привърши и мисис Бътлър се качи до стаята на Ейлийн, за да разбере защо тя не беше дошла на масата. Бътлър отиде в кабинета си. Толкова му се искаше да посвети жена си във всичките си тревоги! Седна, повдигна фитила на лампата и видя писмото на писалището. Веднага разпозна почерка на Ейлийн. Какво означаваше това? Завладя го неприятно предчувствие. Разкъса бавно плика, сложи очилата си и напрегнато зачете писмото.

Значи Ейлийн си бе отишла? Стариият човек се взираше в думите, сякаш бяха изписани с огън. Тя заявяваше, че не отива при Каупъруд. Не е изключено обаче той да е решил да избяга от Филадельфия и да я е отвел със себе си. Това би било последната капка. Краят. Да примамим Ейлийн да напусне дома си! Но къде е отишла и какво ще стане с нея? Все пак малко вероятно беше Каупъруд да я подтикне към такава стъпка точно сега. Би било твърде опасно за него — да опетни името не само на семейство Бътлър, но и собственото си семейство. Вестниците веднага ще надушат всичко. Бътлър чу някакъв шум, стана и смачка листа в ръката си. На вратата се появи жена му. Той се овладя и бързо пхна писмото в джоба си.

— Ейлийн не е в стаята си — каза тя озадачена. — Не ти ли е споменавала, че смята да излиза?

— Не — отвърна искрено той, питайки се кога ли ще му се наложи да каже истината на жена си.

— Много странно! — забеляза с недоумение мисис Бътлър. — Навярно е излязла да купи нещо. Но защо не се е обадила на никого?

Бътлър не се издаде. Не се осмели.

— Ще се върне — каза той по-скоро, за да печели време. Мъчително му беше да се преструва. Мисис Бътлър излезе и той затвори вратата. После извади писмото и отново го прочете. Ейлийн трябва да е полудяла! Да предприеме такава безсмислена, безумна,

безчовечна постъпка! Къде може да е отишла, ако не при Каупъруд? Скандалът около нея отдавна назриваше и сега вече сигурно щеше да се разрази. Оставаше му само едно — да отиде при Каупъруд, ако все още е във Филадельфия. Той сигурно знае къде е Ейлийн. Да, ще отиде при него. Ще го предумва, ще го заплашва и ако се наложи, дори ще го убие. Ейлийн трябва да се върне в дома си. Няма да я принуждава повече да отива в Европа, но тя е длъжна да се върне в къщи и да се държи прилично, докато стане възможно Каупъруд да я направи своя законна жена. Единствено на това можеше да се надява вече Бътлър. Тя трябва да чака и един ден той навярно щеше най-сетне да се примири с нейното злополучно решение. Каква печална участ! Бягството ѝ щеше да убие майка ѝ, щеше да опозори сестра ѝ. Бътлър стана, взе шапката си, облече палтото си и излезе.

Когато пристигна в дома на Каупъруд, го въведоха в приемната. Каупъруд беше горе в кабинета си, където преглеждаше някакви книжа. Щом му оповестиха, че Бътлър е дошъл, веднага се запъти към приемната. Прие съобщението с присъщото му хладнокръвие. Ето че Бътлър бе дошъл! Това, разбира се, означаваше, че Ейлийн е избягала. Сега щеше да започне борбата и щеше да победи оня, който е по-силен духом. Беше убеден, че по-силният е той — и по ум, и по вещина, и във всяко друго отношение. Тази самоувереност, заложенa у него по рождение, го правеше твърд като стомана. Спомни си, че бе предупредил жена си и баща си — когато се разбра, че политическите лидери, в това число и Бътлър, се опитват да го превърнат в изкупителна жертва — да не гледат на Бътлър като на заклет враг и да продължават да се държат учтиво с него. Сега му се искаше да се помирят, ако е възможно, да си поговорят спокойно и приятелски за всичко, което ги засяга. И да уредят въпроса с Ейлийн веднъж завинаги. Това си мислеше той, докато слизаше при Бътлър.

Като разбра, че Каупъруд си е в къщи и ще го приеме, старият човек реши, че трябва да разговаря с финансиста колкото е възможно по-кратко, но да постигне целта си. Той едва доловимо трепна, когато чу стъпките на Каупъруд — леки и енергични както винаги.

— Добър вечер, мистър Бътлър — каза приветливо Каупъруд и му подаде ръка. — С какво мога да ви бъда полезен?

— Първо си отдръпнете ръката — каза мрачно Бътлър. — Не ми е нужна. Нужна ми е дъщеря ми. За нея съм дошъл да разговарям с вас

и искам ясни отговори. Къде е тя?

— За Ейлийн ли питате? — Каупъруд отправи към него спокоен, любопитен, непроницаем поглед. Бе задал въпроса само за да спечели време да размисли. — Какво бих могъл да ви кажа за нея?

— Можете да ми кажете къде е, в това съм сигурен. И можете да я накарате да се върне в дома си, където ѝ е мястото. Зла участ ви доведе в моя дом, но сега не съм дошъл тук да си разменям остри думи с вас. Ще ми кажете къде е дъщеря ми и занапред ще я оставите на мира, иначе... — Старият човек стисна юмруците си като менгемета и се задъха от едва сдържан гняв. — Ако сте разумен, не ме изкарвайте от търпение, човече! — добави след малко той, като си възвърна донякъде самообладанието. — Не искам да водя разговор с вас. Искам дъщеря си.

— Изслушайте ме, мистър Бътлър — тихо и спокойно каза Каупъруд, като се наслаждаваше на положението, защото невъздържаността на стария човек само подчертаваше собственото му превъзходство. — Ще бъда напълно откровен с вас, ако позволите. Възможно е да знам къде е дъщеря ви, възможно е и да не знам. Може да поискам да ви кажа, а може и да не поискам. Не съм сигурен дали самата тя би желала да ви кажа. Но ако смятате да се държите с мен по този неучтив начин, по-добре е да не продължаваме разговора. Постъпете според волята си. Не бихте ли дошли горе в моя кабинет? Там ще ни бъде по-спокойно.

Бътлър погледна с изумление човека, когото бе покровителствал доскоро. През живота си не беше срещал по-коварен тип — възпитан, учтив, властен и безмилостен. Бе дошъл при него като кротка овчица, а се бе оказал свиреп вълк. Престоят в затвора ни най-малко не беше го смирил.

— Няма да се кача в кабинета ви — заяви Бътлър — и вие няма да се измъкнете от Филадельфия заедно с нея, както възнамерявате. Аз ще се погрижа за това. Въобразявате си, както виждам, че имате надмошние над мен и искате да се възползвате от него. Не се надявайте! Не стига, че дойдохте като просяк да ме молите за помощ и аз ви приех и направих за вас всичко, каквото можах, а отгоре на това ми отнемате и дъщерята. Ако не бяха майка ѝ и сестра ѝ, а и двамата ѝ братя — порядъчни млади мъже, какъвто вие не сте били и никога няма да бъдете, — начаса бих ви пръснал черепа. Женен мъж да прелъстява

младо невинно момиче и да го развращава! Благодарете на бога, че аз стоя тук и разговарям с вас, а не моите синове, иначе нямаше да сте жив, за да кажете какво смятате да правите!

Старият човек се разтърсваше от безсилен гняв.

— Съжалявам, мистър Бътлър — отвърна Каупъруд спокойно. — Искам да ви обясня всичко, но вие не ме оставяте. Нямам намерение да бягам с вашата дъщеря, нито да напускам Филадельфия. Би трябвало да ме познавате по-добре и да знаете, че не мога да кроя подобни планове — моите амбиции се простират много по-надалече. Ние с вас сме здравомислещи хора. Би следвало да обсъдим заедно въпроса и да стигнем до някакво споразумение. Даже мислех да дойда при вас и да ви обясня как стоят нещата, но бях сигурен, че няма да пожелаете да ме изслушате. А сега, щом сте тук, нека все пак поговорим. Ако се качите в кабинета ми, ще се радвам... В противен случай... И тъй ще се качите ли?

Бътлър разбра, че преимущество е на страната на Каупъруд. Нямахше как, трябваше да се качи. Ясно беше, че иначе не можеше да получи необходимите му сведения.

— Добре — каза той.

Каупъруд любезно го поведе нагоре и когато влязоха в кабинета, затвори вратата след себе си.

— Би следвало да обсъдим заедно въпроса и да стигнем до някакво споразумение — повтори той, след като вече бяха седнали. — Аз не съм толкова лош човек, колкото мислите, но разбирам основанията ви да ме смятате за такъв.

Бътлър го гледаше презрително.

— Обичам дъщеря ви и тя ме обича. Знам, че се питате как е възможно това, след като съм женен, но, повярвайте, възможно е. Бракът ми не е щастлив. Ако тази паника не се беше разразила, бях решил да склоня жена ми да ми даде развод и да се ожена за Ейлийн. Намеренията ми са напълно почтени. Имате право да ме упрекувате, разбира се, за онова, на което станяхте свидетел преди няколко седмици. На вас сигурно ви се е сторило непристойно, но е напълно човешко. Дъщеря ви го приема, тя разбира всичко.

Бътлър почервения от гняв и срам, щом чу да споменават дъщеря му във връзка с тази случка, но успя да се овладее.

— И смятате, че щом тя го приема, то е редно, така ли? — попита той саркастично.

— От моя гледна точка — да, от ваша — не. Вие имате едно разбиране за живота, мистър Бътлър, аз — друго.

— Да, тука сте прав по изключение — вметна Бътлър.

— Това обаче не доказва моята или вашата правота. Според мен в случая целта оправдава средствата. Моята цел е да се оженя за Ейлийн. Стига да се справя с финансовото затруднение, в което съм изпаднал, ще го направя. Бих искал, разбира се, да получа и вашето съгласие, а и Ейлийн също, но ако не ни го дадете, ще минем и без него. (Каупъруд си даваше сметка, че с тези думи едва ли ще утеша стария предприемач и ще промени възгледите му, но се надяваше да събуди здравия му разум, за да престане той да се противи на приемливото и наложителното, защото сегашното положение на Ейлийн без изгледи за брак не беше добро. Дори да бъде осъден и обществото да гледа на него като на крадец, той самият не се смяташе за такъв. На всяка цена щеше да извоюва свободата си и да си възвърне правата и тогава Ейлийн — при нейното положение — би следвало да бъде благодарна, ако той се ожени за нея. Каупъруд обаче не разбираше колко дълбоки бяха религиозните и моралните убеждения на Бътлър.) — Напоследък, доколкото разбирам — продължи той, — правите всичко възможно да ме унищожите, и то заради Ейлийн, предполагам, но с това само отлагате осъществяването на моите намерения.

— И вие очаквате от мен да ви улесня в това, така ли? — с огромно възмущение и едва сдържан гняв възкликна Бътлър.

— Аз искам да се оженя за Ейлийн — отново подчерта Каупъруд. — И тя иска да се омъжи за мен. При създадените обстоятелства, каквито и да са чувствата ви, не би следвало да се противопоставяте. А вие продължавате да водите борба против мен и ми пречите да направя това, което сам знаете, че трябва да се направи.

— Вие сте негодник — каза Бътлър, който много ясно разбираше какви са подбудите на Каупъруд. — Според мен сте изнудвач и аз не бих искал което и да е от децата ми да бъде свързано по някакъв начин с вас. Но щом нещата са стигнали толкова далеч, не оспорвам, че ако бяхте свободен човек, най-добре би било Ейлийн да се омъжи за вас. Това е единственото почтено нещо, което бихте могли да направите, ако го искате, разбира се, а аз се съмнявам. Сега обаче е безсмислено

да водим този разговор. Защо ви е нужно тя да се укрива някъде? Не можете да се ожените за нея. Не можете да получите развод. Затънали сте в дела с кредитори, трябва да се борите да не попаднете в затвора. Ейлийн ще бъде за вас допълнителен разход, а парите ще ви трябват за други неща. Защо трябва да я изтръгвате от един почтен дом и да я превръщате в жена, за която после ще се срамувате да се ожените, ако можете изобщо? Ако имахте поне малко мъжко достойнство и наистина изпитвахте онова, което се ласкаете да наричате любов, би трябвало да я върнете в нейния дом и да се стремите да запазите, доколкото все още е възможно, честта ѝ. Но запомнете — в каквото и да сте я превърнали, аз не се съмнявам, че тя продължава да стои несравнимо по-високо от вас. Ако ви е останало някакво чувство за чест, няма да ѝ позволите да опетни семейството си, да разбие сърцето на старата си майка и да затъне още по-дълбоко в позора си. Каква полза ще имате? Какво ще постигнете? Ей богу, щяхте да го разберете сам, ако имахте капка разум в главата си. Вместо да намалите неприятностите си, вие ги увеличавате. Един ден и тя няма да ви бъде благодарна за това.

Той замълча, силно учуден, че се е оставил да бъде въввлечен в разговор. Презрението му към Каупъруд беше толкова голямо, че не му се искаше дори да го погледне, но дългът му налагаше да върне Ейлийн на всяка цена у дома. Каупъруд го наблюдаваше с подчертано внимание, сякаш се стараеше да вникне дълбоко в думите му.

— Всъщност, мистър Бътлър — каза той, — аз изобщо не исках Ейлийн да напуска дома ви и тя сама ще го потвърди, ако я попитате. Направих всичко възможно да я разубедея, но тъй като тя беше твърдо решила да направи тази стъпка, не ми оставаше друго, освен да се погрижа да бъде настанена добре там, където отиде. Много е оскърбена, че сте пратили детективи да я следят. Това, както и настояването ви да замине някъде против волята си са главните причини да избяга. Аз не бях съгласен, уверявам ви. Вие забравяте понякога, мистър Бътлър, че Ейлийн вече е достатъчно голяма и има собствена воля. Сигурно си мислите, че дъщеря ви под мое влияние постъпва погрешно. Всъщност аз много я обичам — вече от три или четири години — и ако знаете какво нещо е любовта, ще разберете, че тя невинаги означава власт. Няма да проявя несправедливост към Ейлийн, ако кажа, че тя ми е повлияла толкова, колкото и аз на нея.

Цялата беда е в това, че я обичам. Вие идвате при мен и настоявате да ви върна вашата дъщеря. Аз обаче не знам дали съм в състояние да го направя. Не съм сигурен дали тя ще се вслуша в съвета ми. Би могла да ме упрекне дори, че вече не я обичам. А аз не искам да мисли така, защото не е вярно. Както ви казах, тя е дълбоко огорчена от начина, по който постъпихте с нея, и от настояването ви да напусне Филадельфия. Колкото мога да направя аз за завръщането ѝ, толкова, ако не и повече, можете да направите вие. Бих могъл да ви кажа къде се намира, макар да не съм убеден, че е редно, но във всеки случай няма да го направя, преди да разбере как ще се отнесете към нея и към моето предложение.

Той замълча и погледна спокойно стария предприемач, който му отвърна с мрачен поглед.

— За какво предложение говорите? — попита Бътлър, заинтригуван от развитието на разговора.

Без да иска, той вече започваше да гледа на цялото положение от по-различен ъгъл. Картината придобиваше други очертания. Струваше му се, че Каупъруд е искрен. Кой знае, може обещанията му да са празни, но може и да обича Ейлийн и наистина да има намерение да се разведе и да се ожени за нея. Но нали каноните на католическата църква, пред която Бътлър благоговееше, не допускат развода? Според божии закони и благоприличието е немислимо Каупъруд да изостави жена си и децата си и да се свърже с друга жена, пък дори тя да е Ейлийн и да го прави, за да я спаси. За обществото това е престъпление и то само доказва какъв негодник по природа е Каупъруд. Но Каупъруд не е католик и възгледите му не съвпадат с неговите, на Бътлър, а най-лошото е, че (донякъде поради темперамента на Ейлийн) той твърде много я беше злепоставил. Тя трудно би могла да бъде върната вече в правия път и затова въпросът си заслужаваше да се обмисли. Бътлър не можеше да се примири с такава женитба на Ейлийн, без да наруши верността си към църквата, но беше достатъчно разумен, за да отдаде нужното внимание на думите на Каупъруд. Освен това искаше Ейлийн да се върне на всяка цена и знаеше, че отсега нататък тя до голяма степен ще решава сама бъдещето си.

— То е твърде просто — отвърна Каупъруд. — Бих искал да не принуждавате Ейлийн да напуска Филадельфия и да прекратите нападите си срещу мен. — Каупъруд се усмихна подкупващо. Той се

надяваше да умилостави Бътлър с добронамереното си поведение по време на разговора. — Не мога да ви заставам, разбира се, ако не желаете. Поставям този въпрос, мистър Бътлър, защото съм сигурен, че ако не беше намесена Ейлийн, нямаше да започнете така да ми вредите. Разбрах, че сте получили едно анонимно писмо, и още същия следобед си поискахте парите, които ви дължах. После научих от различни места, че силно сте се настроили срещу мен, а това е последното нещо, което бих желал, уверявам ви. Обвинението, че съм присвоил някакви си шейсет хиляди долара, не е справедливо и вие го знаете. Намеренията ми бяха напълно почтени. Когато използвах въпросните сертификати, не допусках, че ще фалирам и ако не бях принуден да изплатя наведнъж още няколко заема, щях да издържа до края на месеца и да внеса сертификатите в амортизационния фонд навреме, както съм го правил години наред. Винаги съм ценял високо вашето приятелство и ми е мъчно да го загубя. Ето това исках да ви кажа.

Бътлър наблюдаваше Каупъруд с пронизващ и изпитателен поглед. Този човек несъмнено имаше известни качества, но в същото време беше и прекалено безскрупулен. Бътлър добре знаеше как беше взел чека, знаеше и много други подробности. И сега Каупъруд разиграваше картите си по същия начин, както и вечерта след пожара, когато бе дошъл при него да търси помощ. Той просто беше хитър, пресметлив и безсърдечен.

— Не ви обещавам — заяви Бътлър. — Кажете ми къде е дъщеря ми и аз ще си помисля. Не можете да очаквате каквото и да било от мен, не съм ви задължен с нищо. Все пак ще премисля.

— Това е напълно достатъчно — отвърна Каупъруд. — На повече не се и надявам. А как ще постъпите с Ейлийн? Ще настоявате ли все още да напусне Филадельфия?

— Не, ако се прибере и се държи прилично. Но връзката ѝ с вас трябва да се прекъсне. Тя позори не само семейството си, но погубва и душата си. А и вие погубвате вашата. Ще имаме време да поговорим по-подробно, когато бъдете свободен човек. Повече от това не мога да обещавам.

Доволен, че постъпката на Ейлийн ѝ бе донесла полза, макар на него самия да не му беше помогнала особено, Каупъруд прецени, че най-добре ще е тя да се прибере незабавно. Не знаеше какво решение

ще вземе Върховният щатски съд. Искането му да бъде отменено решението на първата инстанция като несправедливо можеше да бъде отхвърлено и тогава той щеше да влезе в затвора. А в такъв случай Ейлийн щеше да бъде по-сигурна и по-защитена в дома си. През следващите два месеца — до излизането на решението на Върховния щатски съд — той щеше да бъде изключително зает. А след това — след това щеше да продължи борбата, каквото и да станеше.

През целия разговор Каупъруд премисляше как да убеди Ейлийн да се върне, без да загуби любовта ѝ и без да засегне достойнството ѝ. Знаеше, че тя няма да се съгласи да престанат да се виждат, и всъщност се надяваше да не се съгласи. Ако издадеше на Бътлър къде се намира, без да е изложил пред нея достатъчно сериозни доводи, щеше само да си спечели презрението ѝ. И нямаше да го направи, докато не намереше най-приемливото обяснение. Знаеше, че тя няма да се чувства добре, ако останеше по-дълго там, където се бе настанила. Беше избягала заради враждебността на Бътлър към него, заради настояването му да напусне Филадельфия и да прекрати любовната си връзка. Сега положението донякъде се бе изменило. Въпреки упорството си и острия си тон Бътлър вече не беше олицетворение на неумолимата Немезида. Той беше омекнал, искаше само да намери дъщеря си и беше готов да ѝ прости. Беше победен, беше загубил започнатата от самия него игра и Каупъруд съзираше това в очите му. Ако можеше да поговори с Ейлийн насаме и да ѝ обясни как стоят нещата, сигурно щеше да я убеди, че поне засега в техен общ интерес е въпросът да се разреши миролюбиво. Трябваше да склони Бътлър да го изчака някъде — може би тук, — докато отиде и поговори с Ейлийн. След разговора тя навярно щеше да се покори, макар и неохотно.

— При тези обстоятелства — каза Каупъруд след малко — ще бъде най-добре да се видя с Ейлийн след два-три дни и да я попитам как би желала да постъпи. Ще ѝ обясня всичко и ако тя реши, нека се прибере. Обещавам да ѝ предам онова, което ми поръчате.

— След два-три дни ли? — възкликна гневно Бътлър. — Що за глупости! Тя трябва да си дойде тази вечер! Майка ѝ още не знае, че е избягала. Тази вечер — на всяка цена! Начаса ще отида да я взема!

— Не, така нищо няма да постигнете — каза Каупъруд. — Аз трябва да отида. Ако желаете да почакате тук, ще видя какво може да

се направи и ще ви уведомя.

— Добре — изръмжа Бътлър, който се разхождаше напред-назад из стаята, склучил ръце зад гърба си. — Но, за бога, побързайте! Няма време за губене.

Той мислеше за мисис Бътлър. Каупъруд повика прислужника Джордж, нареди да му приготвят двуколката, поръча му да не пуска никого в кабинета и като остави Бътлър да се разхожда в тази противна за него стая, бързо тръгна.

ГЛАВА XLVII

Макар да приближаваше единайсет часът, когато стигна до къщата на семейство Калиган, Ейлийн още не си беше легнала. В своята стая на горния етаж тя разказваше на Мами и на мисис Калиган любопитни случки от светския си живот. При позвъняването на Каупъруд мисис Калиган слезе долу да отвори вратата.

— Мис Бътлър е тук, надявам се — каза Каупъруд. — Бихте ли ѝ предали, че идвам от името на нейния баща?

Въпреки че Ейлийн бе поръчала присъствието ѝ да се пази в тайна дори от членовете на нейното семейство, увереното държане на Каупъруд и името на Бътлър объркаха мисис Калиган.

— Почакайте малко — каза тя, — ще проверя.

Тя отстъпи назад и Каупъруд бързо се вмъкна вътре и свали шапката си, придавайки си вид на човек, който е доволен, че е открил търсеното лице.

— Кажете ѝ, че искам да поговоря с нея само няколко минути — подвижна той след мисис Калиган, докато тя се качваше по стълбата, с надеждата Ейлийн да чуе гласа му.

Тя наистина го чу и побърза да слезе. Беше силно изненадана, че той се появява така скоро, и с присъщата ѝ суетност реши, че в дома ѝ е настъпило голямо вълнение. Другояче, мислеше си тя, не би могло и да бъде.

Мами и майка ѝ бяха любопитни да чуят разговора им, но Каупъруд взе необходимите предпазни мерки. Докато Ейлийн слизаше по стълбите, той ѝ даде знак да мълчи, като сложи пръст на устните си и каза:

— Вие сте мис Бътлър, нали?

— Да — отвърна Ейлийн, като едва се сдържа да не се разсмее. Испитваше неудържимо желание да го целуне. — Случило ли се е нещо, мили? — попита тя тихо.

— Боя се, че трябва да се прибереш у дома си, скъпа — прошепна Каупъруд, — иначе ще настъпи голяма бъркотия. Както

изглежда, майка ти все още не знае, а баща ти сега се намира в моя дом и те очаква. Ако се съгласиш, много ще ми помогнеш. Но нека първо ти разкажа.

Каупъруд подробно ѝ предаде целия разговор с Бътлър и ѝ обясни какво мисли той самият по въпроса. От време на време в хода на разговора лицето на Ейлийн променяше израза си. Неопровержимостта на доводите му и уверението, че ще продължат да се виждат както преди, щом веднъж тази история приключи, я убедиха и тя реши да се върне. Отстъпката на баща ѝ беше голяма победа за нея. Сбогува се с Мама и мисис Калиган, като им каза с усмивка, че близките ѝ не могат без нея, че по-късно ще изпрати някой да прибере вещите ѝ, и тръгна с Каупъруд. Когато стигнаха до дома му, той я помоли да почака в двуколката, докато баща ѝ слезе долу.

— Е? — попита Бътлър, когато видя Каупъруд да влиза сам.

— Тя ви чака долу — отвърна Каупъруд. — Можете да използвате двуколката, ако желаете. Ще изпратя кочияша да я прибере.

— Не, благодаря, ще си отидем пеш — заяви Бътлър.

Каупъруд нареди на прислужника да се погрижи за двуколката, а Бътлър с тежки стъпки си тръгна.

Той си даваше сметка, че влиянието на Каупъруд върху дъщеря му е неизмеримо голямо и трайно. Най-доброто, което би могъл да направи, бе да я държи в къщи и да разчита, че тя все още може да бъде вразумена. По пътя към дома той много предпазливо разговаряше с нея от страх да не я обиди отново. За спор и дума не можеше да става.

— Трябваше да поговориш още веднъж с мен, Ейлийн, преди да напуснеш дома — каза той. — Майка ти би била сломена, ако узнаеше, че си избягала. Тя все още не знае. Ще ѝ кажеш, че си останала у някои близки на вечеря.

— Бях у семейство Калиган — отвърна Ейлийн. — Напълно правдоподобно е. Мама няма да види нищо лошо в това.

— Мъчно ми е, много ми е мъчно, Ейлийн! Надявам се, че ще си дадеш сметка за поведението си и занапред ще се държиш по-добре. Сега няма да ти кажа нищо повече.

Ейлийн се прибра в стаята си, доволна от победата, и в семейството на Бътлър видимо всичко тръгна както преди. Но ако

някой си мисли, че явното поражение на Бътлър промени отношението му към Каупъруд, много се лъже.

През двата месеца, с които Каупъруд разполагаше между временното му освобождаване и разглеждането на касационната му жалба, той усилено се опитваше да подобри разклатеното си финансово положение. Поднови работата си така, сякаш не я беше прекъсвал, но след осъждането му възможностите да развие по-сериозна дейност бяха значително намалени. Тъй като при обявяването на фалита си се бе постарал да защити интересите на най-големите си кредитори, Каупъруд се надяваше, че щом веднъж излезе на свобода, ако изобщо излезеше, веднага ще получи кредит от ония, които имаха най-много сили да му помогнат — например „Кук и Ко“, „Кларк и Ко“, „Дрексъл и Ко“ и Джирардската национална банка, — при условие, разбира се, че името му не е сериозно опетнено. Вроденият му оптимизъм му пречеше да осъзнае напълно колко отрицателно може да повлияе една присъда от подобен характер — справедлива или не — дори на най-благосклонните му поддръжници.

Най-добрите му приятели от финансовия свят бяха вече убедени, че той е „потъваш, кораб“. Някога някакъв учен финансист правилно е казал, че парите са най-чувствителното нещо на този свят, но че не помалко чувствителни са и „умовете“ на хората, които боравят с пари. Какъв смисъл имаше да се опитват да помагат на човек, който навярно ще бъде осъден на няколко години затвор. Биха се опитали, разбира се, да ходатайстват пред губернатора, ако Каупъруд загубеше делото във Върховния щатски съд и действително бъдеше осъден на затвор, но дотогава имаше повече от два месеца и отсега бе трудно да се каже как ще се развият нещата. И затова всички, които се съмняваха в бъдещето на Каупъруд, посрещаха любезно и уклончиво молбата му да му се притекат на помощ, да му отпуснат кредит или да подкрепят разработения от него план за пълната му реабилитация. Щели да размислят, щели да видят какво могат да направят, съществували известни пречки и така нататък и така нататък — безкрайни оправдания на хора, които не искаха да се обвързват с него. През тези дни Каупъруд се движеше във финансовите среди енергичен и самоуверен, поздравяваше се с дългогодишните си познати и на въпросите им отговаряше уверено, че има големи надежди и че

работите му вървят много добре. Не му вярваха очевидно, но това не го безпокоеше. Задачата му беше да убеждава и разубеждава ония, които наистина можеха да му помогнат, и на тази задача се беше предал изцяло, без да се интересува от нищо друго.

— О, здравей, Франк! — възкликваха приятелите му, като го виждаха. — Как върви работата?

— Отлично! Отлично! — бодро отговаряше той. — По-добре не би могло и да бъде!

И той започваше да обяснява в общи линии как смята да осъществи плановете си. На ония, които го познаваха добре и се интересуваха от съдбата му, успяваше да вдъхне част от своя оптимизъм, но мнозина оставаха безразлични.

Пак през тези дни Каупъруд и Стеджър постоянно обикаляха разни съдилища по повод на делата, свързани с фалита му. Мъчителни бяха тези дни, но Франк не се предаваше. Искаше да остане във Филадельфия и да се бори докрай, за да си възвърне мястото, което бе заемал преди пожара, и да се реабилитира в очите на обществото. Вярваше, че ще постигне това, ако не влизаше в затвора за дълго, но дори и в такъв случай пак нямаше да падне духом и щеше да продължи борбата. Напразни бяха обаче мечтите му за добро бъдеще във Филадельфия.

Една от най-важните пречки по пътя му беше нестихващата вражда на Бътлър и на останалите политици. Кой знае защо и как, сред политическите среди се ширеше мнението, че банкерът и бившият градски ковчезник ще загубят апелациите си във Върховния градски съд и рано или късно двамата ще бъдат осъдени. Въпреки първоначалното си намерение да се признае за виновен и да приеме наказанието си без възражение, Стенър се остави да бъде убеден от някои свои политически приятели, че би било по-добре за бъдещето му да твърди, че постъпката му се дължи на отдавна установената практика, вместо открито да се признава за виновен и по този начин да загуби всякаква надежда да бъде признат за невинен. Той постъпи именно така, но въпреки това беше осъден. После колкото за пред обществото подаде една шумно разгласена касационна жалба и сега делото му се намираше във Върховния щатски съд.

Пак по същото време бе започнала да нараства и вълната от слухове, тръгнали от момичето, което бе написало писма до Бътлър и

Лилиан — за любовната връзка между Каупъруд и Ейлийн, дъщерята на Бътлър. Имало някаква къща на Десета улица. Тя била наета от Каупъруд за нея. Нищо чудно, че Бътлър бил настроен така отмъстително. Това вече наистина обяснявало много неща. Мълвата беше толкова упорита, че дори в деловите и финансовите кръгове настроенията се промениха и симпатиите се прехвърлиха от Каупъруд към неговите противници. Та нали в началото на кариерата си той се бе възползвал от благосклонността на Бътлър? И по какъв начин му се беше отблагодарил? Най-старите му и най-ревностни защитници поклащаха глави. Те разбираха, че и в този случай Каупъруд бе постъпил според девиза, който определяше цялото му поведение — „Моите интереси — над всичко“. Наистина той беше силен и много способен човек. На Трета улица не беше имало по-бляскав, по-ловък, по-смел и в същото време по-трезв финансист. Но дали прекалената дързост и себичност не предизвикват Немезида? Защото и тя, както и смъртта, обича да покосява ония, които са най-отпред. Може би не е трябвало да прелъстява дъщерята на Бътлър, не е трябвало да взема така нагло и онзи чек, особено след скарването си със Стенър! Да, прекалено дързък е. Възможно ли е с това опетнено вече име да заеме предишното си място? Банкерите и деловите хора, които бяха свързани най-тясно с него, определено се съмняваха.

Каупъруд обаче си оставаше, както и преди, своенравен и до известна степен безразсъден, продължаваше да следва девиза си „Моите интереси — над всичко“, да се прекланя пред красотата и да обича жените. Дори и сега хубостта и очарованието на едно момиче като Ейлийн Бътлър бяха за него далеч по-важни от благоразположението на петдесет милиона души, стига да можеше да си позволи да го пренебрегне. Преди чикагския пожар и паниката звездата му така стремително се бе издигнала нагоре, че в опиянението от големите си успехи той изобщо не се беше замислял над значението, което има за обществото неговото поведение. Младостта и радостта от живота караха кръвта в жилите му да кипи. Чувствуваше се жизнен и силен като избуяла млада трева. Ведър като пролетна вечер, той не се тревожеше за нищо. И след ударите, които понесе, не пожела нито за миг да се вслуша в гласа на разума и да се откаже макар и временно от Ейлийн. За него тя беше най-прекрасното от прекрасните дни,

останали зад гърба му. Беше връзката му между миналото и мечтаното победоносно бъдеще.

Най-голямата му тревога сега беше, че ако го пратят в затвора или признаят официално фалита му — или и двете заедно, — той навярно ще загуби правото си на място в борсата, а това би му отнело временно, може би дори и завинаги, една от най-добрите възможности за финансово процъфтяване тук, във Филадельфия. Тъй като мястото му в борсата като част от неговите активи беше в момента под запор, той нямаше възможност да развива никаква дейност. Едуард и Джоузеф, единствените помощници, които можеше да си позволи, все още продължаваха да работят от негово име, скромно и без излишен шум, но останалите банкери и борсови посредници естествено смятаха братята му за негови агенти и ако те обявяха, че възнамеряват да започнат самостоятелна дейност, само биха събудили подозрението, че Каупъруд е замислил някакъв таен ход, който сигурно няма да бъде в интерес на кредиторите му и при всички случаи ще бъде незаконен. Каквото и да се случеше обаче, той трябваше да остане на борсата, макар и неофициално; и благодарение на бързия си и проникателен ум стигна до идеята да се сдружи тайно с някого, който има добро име и когото би могъл да използва като подставено лице и свое оръдие.

Най-сетне се спря на един човек, когото сметна за подходящ. Той не разиграваше голям капитал, работеше на дребно, но беше честен и добре разположен към Каупъруд. Наричаше се Уингейт, Стивън Уингейт, и притежаваше малка посредническа кантора на Южна Трета улица, благодарение на която свързваше двата края. Беше четирийсет и пет годишен, среден на ръст, набит, с нелоша външност, умен и работлив, но недостатъчно енергичен и предприемчив. За да се издигне, ако изобщо това бе възможно, той се нуждаеше от помощта именно на човек като Каупъруд. Имаше място на борсата, ползваше се с добро име, уважаваха го, но не напредваше. В миналото се бе обръщал към Каупъруд за дребни услуги — малки заеми срещу умерена лихва, финансови съвети и така нататък — и Каупъруд му беше помагал, тъй като изпитваше към него симпатия и известно съжаление. Сега, застарявайки, Уингейт бавно западаше и беше естествено да прояви стговорчивост. Поне за момента едва ли някой би го заподозрял, че е агент на Каупъруд, а Каупъруд можеше да разчита, че той ще изпълнява безусловно нарежданията му. Повика го и надълго

разговаря с него. Обясни му какво е положението, с какво той, Каупъруд, би могъл да му бъде полезен като съдружник, какъв дял ще иска за себе си и така нататък и Уингейт се съгласи.

— Готов съм да върша всичко, което поискате от мен, мистър Каупъруд — увери го той. — Знам, че каквото и да се случи, вие ще ме закриляте. Няма човек, за когото бих работил с по-голямо желание и когото бих уважавал повече от вас. Тази буря ще отmine и вие отново ще стъпите на крака. Във всеки случай бихме могли да опитаме. Ако не потръгне, ще решите сам какво да правим по-нататък.

Така бе създадено едно временно съдружие и Каупъруд започна да сключва някои сделки чрез Уингейт.

ГЛАВА XLVIII

Докато наближи времето Върховният щатски съд да разгледа молбата на Каупъруд за отменяне на решението на нисшата инстанция и за преразглеждане на делото, слухът за неговата връзка с Ейлийн се разпространи много нашироко. Този слух продължаваше, както и досега, да нанася сериозна вреда на интересите му, защото потвърждаваше впечатлението, което политическите водачи искаха да създадат още от самото начало — че истинският престъпник е Каупъруд, а Стенър е само негова жертва. Родените от изобретателния му ум полузаконни финансови операции, които не се различаваха съществено от онова, което мнозина други вършеха тихомълком при всеобщо одобрение, бяха заклеявани като крайно опасни макиавелистични хитрости. Той имаше жена и две деца и хората, без да знаят истинските му намерения и давайки воля на въображението си, стигнаха до заключението, че се кани всеки момент да изостави децата си, да се разведе с Лилиан и да се ожени за Ейлийн. От гледна точка на установения морал това само по себе си вече беше едно престъпление, а като се добавеха опетненото му име на финансист, делото, издадената присъда и фалитът му, естествено беше обществото да повярва на всичко, което политиците говореха за него. Присъдата му трябваше да бъде потвърдена. Върховният съд не биваше да удовлетвори молбата му и да преразглежда делото. Ето как понякога нашите най-съкровени мисли и намерения се превръщат в публична тайна. Хората узнават неща, без да осъзнават как са ги узнали. Може би наистина съществува телепатия, онова необяснимо предаване на идеи и мисли.

Съвсем естествено беше слуховете да достигнат до ушите на петимата съдии от Върховния щатски съд и до самия губернатор на щата.

По време на четирите седмици, през които Каупъруд беше на свобода въз основа на молбата си до Върховния съд, Харпър Стеджър и Денис Шанън се явиха пред съдиите от Върховния щатски съд и се

постараха да им повлияят да се произнесат „за“ или „против“ преразглеждането на делото. Чрез своя адвокат Каупъруд изтъкваше пред Върховния съд, че несправедливо е бил подведен под отговорност, тъй като обвинението в злоупотреба не се гради върху действително доказани факти. На Седжър му бяха необходими цели два часа и десет минути, за да изложи своите доводи, а на областния прокурор Шанън — още повече време, за да направи възражението си. Петимата съдии, хора с голям юридически опит, но със слаби финансови познания, ги изслушаха с интерес. Трима от тях, съдиите Смитсън, Рейни и Бекуит, които винаги се съобразяваха с политическите настроения и с желанията на местните партийни лидери, не обърнаха сериозно внимание на самите сделки на Каупъруд, тъй като знаеха за връзката му с дъщерята на Бътлър и за предизвиканото от тази връзка враждебно отношение на Бътлър към него. Те си мислеха, че разглеждат случая справедливо и безпристрастно, но всъщност нито за миг не забравяха каква обида Каупъруд беше нанесъл на Бътлър. Другите двама, съдиите Марвин и Рафалски, хора с по-широки възгледи и по-склонни към снизходителност, но не по-малко обвързани политически, разбираха, че към Каупъруд са се отнесли несправедливо, но не виждаха как могат да му помогнат, след като той сам се бе злепоставил пред обществото и пред политиците. Те вземаха под внимание големите материални и морални загуби на Каупъруд, описани така точно и подробно от Седжър, а съдията Рафалски, който бе преживял подобна история с едно момиче, беше склонен категорично да отхвърли присъдата пад Каупъруд, но като имаше предвид политическите си връзки и задължения, реши, че не е разумно да се противопоставя на желанието на републиканските лидери. Когато той и Марвин обаче научиха, че съдиите Смитсън, Рейни и Бекуит са готови да потвърдят присъдата, без изобщо да се вглеждат в стойността на доказателствата, заявиха, че остават на особено мнение. Според тях случаят наистина беше твърде сложен. Каупъруд можеше да се отнесе към Върховния съд на Съединените щати, позовавайки се на принципа за свобода на действията. Съдии от разни съдилища в Пенсилвания и другаде можеха да проявят желание да се запознаят с решението по такова важно дело. Освен това Рафалски и Марвин прецениха, че няма кой знае колко да си навредят, ако останат на особено мнение.

Политическите лидери едва ли щяха да се разсърдят, тъй като Каупъруд сигурно щеше да бъде осъден — дори биха останали по-доволни, защото така би се създадо впечатление за обективност и справедливост. На двамата съдии не им се искаше също и да се присъединят към доста необоснованата присъда, която се канеха да произнесат Смитсън, Рейни и Бекуит. И тъй и петимата съдии, както повечето хора при подобни обстоятелства, се ласкаеха от мисълта, че са разгледали делото справедливо и безпристрастно. На 11 февруари 1872 година от свое име и от името на съдиите Рейни и Бекуит Смитсън заяви:

— Обвиняемият Франк А. Каупъруд е представил молба да бъде отменено решението на съдебните заседатели от по-нисшата инстанция (по делото щат Пенсилвания срещу Франк А. Каупъруд) и да бъде насрочено ново дело. Настоящият съд не смята, че спрямо обвиняемия е била проявена несправедливост. (Тук следваше едно доста дълго резюме на всички обстоятелства по делото, в което се посочваше, че прецедентите от миналото и създадената практика в канцеларията на ковчезника, както и прекалената свобода, която е имал Каупъруд да разполага с градските пари, не го освобождават от отговорност и от задължението да спазва духа и буквата на закона.) Придобиването на ценности, макар и по привидно законен начин — продължи съдията Смитсън от името на тримата, — може да бъде тълкувано като злоупотреба. В компетентността на съдебните заседатели е било да преценят дали е съществувало престъпно намерение. Те са решили, че е съществувало, и съдът не намира, че липсват доказателства в подкрепа на тяхното решение. С каква цел обвиняемият е взел чека? Той е бил пред фалит. За да погаси дълговете си, е заложил сертификати от градския заем, предадени му за разпродажба, а вече е дължал и петстотин хиляди долара в налични пари, получени незаконно под формата на заем. Логично е било да се предположи, че не е имал възможност по редовен път да вземе нещо повече от градската хазна. Тогава той е отишъл там и чрез измама, явна или прикрита, е взел още шейсет хиляди долара. В тази постъпка именно съдебните заседатели са видели наличието на престъпно намерение.

С тези думи съдиите отхвърлиха с мнозинство молбата на Каупъруд за насрочване на ново дело.

От свое име и от името на съдията Рафалски съдията Марвин, изразявайки несъгласие с горното, написа:

„От доказателствата по делото е ясно, че мистър Каупъруд е получил чека в качеството си на посредник и не е точно установено, че като такъв не е изпълнил или не е имал намерение да изпълни докрай задължението, което получаването на чека предполага. По време на делото се е изяснило, че съгласно съществуващо споразумение по тактически съображения при покупките на сертификати от градския заем за амортизационния фонд количеството и стойността им не е бивало да стават достояние на борсата и сред широката публика и че мистър Каупъруд като посредник е трябвало да има пълната свобода да се разпорежда с активите и пасивите си, както намери за добре, стига крайният резултат да е задоволителен. Никога и никъде не е било упоменавано нито кога, нито какво количество сертификати да бъде закупувано. Ако обвиняемият не е имал намерението да присвои получения чрез измама чек, той не би могъл да бъде осъден дори по първия параграф. В решението си съдебните заседатели не доказват този факт, а и свидетелските показания не го установяват по убедителен начин. Същите съдебни заседатели намират обвиняемия за виновен и по останалите три параграфа, без да разполагат с каквито и да било доказателства. Можем ли да приемем, че техните заключения по първия параграф са верни, след като така явно грешат по другите параграфи? По мнението на малцинството решението на съдебните заседатели по първия параграф — обвинение в злоупотреба — не е обосновано, това решение трябва да бъде отменено и да бъде насрочено ново дело.“

Съдията Рафалски, склонен към отвлечени разсъждения, но и практичен човек от еврейски произход с типично американска външност, обаче се чувствуваше задължен да напише и трето мнение, което да съдържа собственото му схващане, несъгласието му с решението на мнозинството и допълнение към онези точки, които бяха съгласували със съдията Марвин. Сложен беше въпросът за вината на Каупъруд и това най-ясно личеше от разногласията между съдиите във Върховния съд, които едва ли биха потвърдили присъдата, ако не беше натискът на политиците. Съдията Рафалски твърдеше например, че ако

е било извършено престъпление, то не би могло да бъде наречено злоупотреба, и добавяше:

„От наличните доказателства не е възможно да се стигне до заключението, че Каупъруд не е смятал в най-близко време да предаде сертификатите, нито че чиновникът Албърт Стайърс или градският ковчезник не са били готови да дадат чека или сумата, която той покрива. Мистър Стайърс е потвърдил, че мистър Каупъруд го е уведомял за покупката на сертификати за такава сума, и това не е било опровергано от никого. Невнасянето на сертификатите в амортизационния фонд наистина противоречи на буквата на закона, но справедливостта изисква да се каже, че то трябва да се разглежда като част от една установена практика. Обичайно ли е било за обвиняемия да постъпва така? По моя преценка мнозинството от съдиите във Върховния съд толкова широко тълкуват понятието злоупотреба, че всеки делови човек, който се занимава с големи и напълно законни сделки, вследствие на една внезапна борсова паника и на един пожар, както е в случая, може за своя изненада да се окаже престъпник. Когато един съд въвежда такъв принцип и създава прецедент с такива последици, може да се каже, че е най-малкото изненадващо.“

Макар че изпита известно удовлетворение от особеното мнение на двамата съдии, макар че се бе подготвил за най-лошото и бе уреждал нещата си с оглед на това, Каупъруд остана горчиво разочарован. Не би било вярно да се каже, че този силен и самоуверен човек не бе способен да страда. Напротив, той беше надарен с тънка чувствителност, но тя винаги беше подвластна на неговия хладен и железен разум, който никога не му изневеряваше. Единствената възможност отгук нататък според Седжър беше обжалването пред Върховния съд на Съединените щати, основано на факта, че някои моменти в решението накърняват основните му конституционни права на гражданин, с което Върховният съд би трябвало да се съобрази. Но това щеше да се проточи тягостно дълго и щеше да струва скъпо. Не беше ясно също какви моменти от решението можеха да се обжалват. Щяха да започнат протакания, отлагания в течение на година и половина, навярно и по-дълго, накрая може би щеше да се наложи все

пак да излежи присъдата си, а в очакване на решението да прекарва част от времето в затвора.

Като изслуша обяснението на Стеджър, Каупъруд помисли малко и каза:

— Изглежда, че ми остават само две възможности — да вляза в затвора или да напусна страната. Избирам затвора. Ако остана във Филадельфия, мога да продължа борбата и накрая да спечеля. Мога да се надявам Върховният съд на Съединените щати да отмени присъдата или пък губернаторът да ме помилва след време. Няма да избягам и всички трябва да разберат това. Онези, които мислят, че са ме повалили, не са отнели нито капка от силата ми. Аз ще изплувам и тогава ще покажа на някои от онези дребни и жалки политици какво значи истинска борба. Те вече няма да получат от мен нито един долар — нито един! Смятах да изплатя някой ден петстотинте хиляди долара, ако ме бяха оставили на мира. Сега има да чакат!

Той стисна зъби и в сивите му очи проблесна закана.

— Направих всичко, каквото можах, Франк — съчувствено каза Стеджър. — Ако си справедлив, ще признаеш, че водих борбата с всички сили. Е, те може би не се оказаха достатъчно големи, ти ще прецениш, но аз наистина се борих според възможностите си. Мога да предприема още някои стъпки и да продължим, ако желаш. Оставям на тебе да решиш. Каквото кажеш, това ще направим.

— Говориш глупости, Харпър — отвърна леко раздразнен Каупъруд. — Аз по-добре зная доволен ли съм или не. Ако не бях доволен, щях да ти го кажа. Мисля, че можеш да потърсиш някои убедителни основания за обжалване пред Върховния съд, а междувременно аз ще започна да излеждавам присъдата си. Предполагам, че Пейдърсън скоро ще определи деня, в който трябва да се явя при него.

— Това зависи от теб, Франк. Мога да отсроча произнасянето на присъдата със седмица или дори с десет дни, ако това ще ти бъде от полза. Сигурен съм, че Шанън няма да възрази. Неприятното е само, че Джаспърс ще дойде утре да те потърси. Длъжен е да те задържи, щом му съобщят, че касационната ти жалба е отхвърлена. Ще побърза да те прибере, не му ли дадеш нещо. Но ще го уредим. Ако ти е нужно да останеш на свобода още известно време, предполагам, че той ще се съгласи да те пуска денем под надзора на помощник-шерифа, но се

боя, че ще трябва да прекарваш нощта там. Станали са много строги след случая с Албъртсън от преди няколко години.

Стеджър имаше предвид един известен банков касиер, който бил пускан нощем от областния затвор уж под охраната на помощник-шерифа, но успял да избяга. По този повод към шерифа били отправени сериозни упреци и оттогава осъдените независимо от общественото и материалното им положение трябвало да остават поне през нощта в затвора.

Каупъруд размисляше спокойно и гледаше от прозореца на адвокатската кантора към Втора улица. Той не се страхуваше от неприятности с Джаспърс, след като вече беше опитал неговото гостоприемство, но не му беше приятно да прекарва нощите в затвора, щом това с нищо не намаляваше срока на присъдата му. При положение че нямаше възможност да бъде на свобода поне няколко месеца, беше все едно дали ще си урежда нещата от затворническата килия, или от кантората си на Трета улица. Имаше ли смисъл да разсъждава върху това? Предстоеше му да влезе в затвора и той трябваше да го направи час по-скоро. Нужни му бяха само ден-два, не повече, за да огледа всичко за последен път.

— Ако не предприемеш нищо и оставиш нещата да се развият по естествения ред, кога ще трябва да се явя за произнасянето на присъдата?

— Е, струва ми се, в петък или в понеделник — отвърна Стеджър. — Не зная как смята да постъпи Шанън. Мисля да отида при него след малко.

— Да, добре ще е да отидеш — каза Каупъруд. — А дали ще е в петък или в понеделник, все ми е едно. Ако успееш, все пак уреди за понеделник. Има ли някакъв начин да накараш Джаспърс да не ме закача дотогава? Той вече знае, че може да разчита на мен.

— Не съм сигурен, Франк, ще видя. Ще отида и ще поговоря с него довечера. Може би стотина долара ще го накарат да посмекчи строгите си правила.

Каупъруд се усмихна мрачно.

— Мисля, че сто долара ще накарат Джаспърс да пренебрегне всички правила — каза той и стана, за да си върви.

Стеджър също стана.

— Ще се видя и с двамата и после ще дойда у вас. Ще си бъдеш ли в къщи след вечеря?

— Да.

Те облякоха палтата си и излязоха навън в студения февруарски ден. Каупъруд тръгна към кантората си на Трета улица, а Стеджър се запъти към Шанън и Джаспърс.

ГЛАВА XLIX

Четенето на присъдата на Каупъруд бе насрочено за понеделник. Въпросът беше уреден лесно, тъй като Шанън не възразяваше срещу едно кратко отлагане.

Оставаше посещението при Джаспърс и към пет часа, когато вече се стъмваше, Стеджър се отпави към затвора. Шерифът бавно и спокойно излезе от библиотеката, където беше почиствал лулата си.

— Здравейте, мистър Стеджър — любезно се усмихна той. — Как сте? Радвам се да ви видя. Заповядайте, седнете! Предполагам, че пак идвате насам във връзка с мистър Каупъруд. Току-що получих съобщение от областния прокурор, че е загубил делото.

— Да, наистина, шерифе — отвърна подкупващо Стеджър. — Той ме помоли да намина насам и да попитам какво смятате, че трябва да направи. Съдията Пейдърсън току-що насрочи четенето на присъдата за понеделник в десет часа сутринта. Предполагам, че няма да възразите да се яви тук в понеделник в осем часа или в краен случай — в неделя вечер. Знаете, че можете напълно да разчитате на него.

Стеджър изпитваше Джаспърс и нарочно говореше за явяването на Каупъруд като за нещо незначително, та ако е възможно, да не плаща стоте долара. Но Джаспърс не се подвеждаше лесно. Тлъстото му лице очебийно се удължи. Как може Стеджър да иска от него такава услуга, без дори да намекне за някаква отплата?

— Знаете, че това противоречи на закона, мистър Стеджър — започна той предпазливо, сякаш сам беше огорчен от този факт. — Бих желал да му услужа, но след историята с Албъртсън преди три години се налага да изпълнявам задълженията си с по-голяма строгост и...

— Да, знам, шерифе — прекъсна го любезно Стеджър, — но този случай не е обикновен, сам разбирате, нали? Мистър Каупъруд е видна личност и има да урежда много неща. Ако въпросът се свеждаше до някакви си седемдесет и пет или сто долара, за да се умиловичи някой съдебен чиновник или да се плати глоба, би било лесно, но...

Той замълча и нарочно погледна встрани, а лицето на мистър Джаспърс веднага омекна. Законът, който до преди малко не биваше да се нарушава, беше забравен. Стеджър разбра, че е излишно да привежда повече доводи.

— Работата е твърде трудна, мистър Стеджър — отвърна шерифът отстъпчиво, но все още с плачливи нотки в гласа. — Ако се разчуе, ще си загубя мястото. Не обичам да правя такива неща и не бих се заел, ако не познавах мистър Каупъруд и мистър Стенър и не изпитвах добри чувства към тях. Струва ми се, че и двамата си изпатиха несправедливо. Готов съм да направя изключение, при условие че мистър Каупъруд не се появява много-много из града. Не бих желал също това да стига до канцеларията на областния прокурор. Предполагам, че мистър Каупъруд няма да има нищо против, ако някой мой помощник се навърта около него, колкото за пред хората. Нали разбирате, законът го налага. Пък и тон няма да го безпокои с нищо, просто ще се прави, че го охранява.

Джаспърс погледна Стеджър хитро, подкупващо, почти извинително и Стеджър кимна.

— Разбирам, шерифе, разбирам. Напълно сте прав. — Стеджър извади портфейла си, а Джаспърс от предпазливост го поведе към библиотеката.

— Искам да ви покажа сбирката си от правни книги, които съм подредил тук, мистър Стеджър — каза той дружелюбно, като стисна в шепата си снопчето от десетдоларови банкноти, които Стеджър му бе подал. — Понякога ни се налага да ползваме подобни книги, както знаете, затова реших, че няма да е лошо да ги имаме.

Той с широк замах посочи редицата сборници със съдебни решения, с разни правилници и предписания за реда в затворите и така нататък, като в същото време с другата ръка пъкна парите в джоба си, а Стеджър се престори, че разглежда книгите.

— Хубава идея, шерифе! Много хубава наистина! Как смятате, ще бъде ли добре мистър Каупъруд да дойде в понеделник рано сутринта, да речем, в осем или в осем и половина?

— Да, струва ми се — отвърна шерифът, леко притеснен, но все така любезен и отзивчив. — Едва ли ще се случи нещо, което би ме накарало да го повикам по-рано. Но ако все пак се случи, ще ви уведомя и вие ще го доведете. Малко вероятно е обаче, мистър

Стеджър, мисля, че всичко ще бъде наред. — Те вече се бяха върнали в приемната. — Радвам се, че се видяхме отново, мистър Стеджър, много се радвам — добави той. — Минете пак някой ден.

Като махна любезно за сбогом на шерифа, Стеджър бързо се отправи към дома на Каупъруд.

Ако някой видеше Каупъруд, прибирайки се от кантората, да се изкачва тази вечер по стъпалата към красивия си дом, облечен в елегантен сив костюм и добре ушито палто, едва ли би допуснал, че го измъчва въпросът, дали това не е последната му нощ тук. Изразът на лицето му, походката ни най-малко не говореха за сломена воля. Той влезе в преддверието, където вече беше запалена една лампа, и срещна „чистача“ Симс, един стар прислужник, негър, който тъкмо изнасяше от избата кофа с въглища за някоя от камините.

— Голям студ е навън тази вечер, мистър Каупъруд — каза Симс, за когото температура под петнайсет-шестнайсет градуса означаваше, че е много студено. Той безкрайно съжаляваше, че Филадельфия не се намира в Северна Каролина, където беше роден.

— Да, студеничко е, Симс — отвърна Каупъруд разсеяно.

В момента си мислеше колко красива му се беше видяла къщата, когато се приближаваше към нея по Джирард Авеню. Какво ли си казваха съседите, зървайки го от прозорците си? Вечерта беше ясна и студена. Лампите в салона и във всекидневната светеха — той не беше позволил къщата му да потъне в гробовен мрак заради това, че има неприятности. На западния край на улицата белият сняг отразяваше последните виолетови отблясъци на залеза. Със сивозелената си каменна облицовка, с осветените прозорци, с кремавите дантелени завеси къщата наистина беше прекрасна. Спомни си каква гордост беше изпитвал, докато я беше създавал, докато беше избирал изящните неща, с които да я украси. Дали някой ден отново щеше да бъде негова?

— Къде е господарката ти? — попита той Симс, като се отърси от мислите си.

— Май че е във всекидневната, мистър Каупъруд.

Докато се изкачваше по стълбата, Каупъруд си мислеше, че Симс скоро щеше да остане без работа, освен ако мисис Каупъруд решише да го прибави към ония останки от корабкрушението, които би пожелала да задържи, а това беше малко вероятно. Той влезе във всекидневната,

където завари жена си, седнала до овалната маса в средата да пришива телени копченца към една фустичка на малката Лилиан. Като чу стъпките на мъжа си, тя вдигна поглед към него и с оная странна и плаха усмивка, която в последно време се появяваше на лицето ѝ и изразяваше болката, страха и съмненията ѝ, го попита:

— Е, какво ново, Франк?

Усмивката ѝ сякаш беше шапка, колан или украшение, които могат да се слагат или свалят по желание.

— Нищо особено — отвърна той с обичайната си небрежност, — разбрах само, че касационната ми жалба е отхвърлена. Стеджър ще дойде след малко. Получих от него бележка и предполагам, че иска да ме осведоми подробно.

Той не желаше да ѝ каже, че е загубил делото напълно. Знаеше, че тя и без това е достатъчно разстроена. Не беше нужно да я разстройва още повече.

— Какво говориш? — възкликна Лилиан с изненада и страх в гласа и се изправи.

Тя дотолкова беше свикнала да живее в свят, в който никой не говореше за затвор и в който нещата вървяха гладко ден след ден, че страшните думи съд, арест, присъда, които през последните месеци долитаха до нея, просто я бяха подлудили. Каупъруд така упорито я държеше настрана, толкова малко ѝ разказваше, че тя беше в пълно неведение за онова, което ставаше. Научаваше откъслечни новини от баща му, майка му, от Ана и от вестниците, които тайно четеше.

Дори когато Франк бе отведен в областния затвор, тя узна за нещастieto, едва когато баща му се върна оттам и ѝ разказа какво се е случило. Ударът беше тежък за нея. А сега Франк най-безцеремонно ѝ нанасяше нов, още по-страшен удар, макар че тя го бе очаквала и се беше страхувала от него. Това вече беше прекалено.

Застанала с дрешката на дъщеря си в ръка, Лилиан все още изглеждаше очарователна, макар да беше с пет години по-възрастна от него и да минаваше четирийсетте. Роклята ѝ от тежка кремава коприна с тъмнокафява гарнитура, ушита по времето на тяхното доскорошно благоденствие, много ѝ отиваше. Освен леко хлътналите ѝ и зачервени очи нищо друго не издаваше дълбоката ѝ драма. Беше запазила нещо от нежността и ласкавостта си, които така го бяха запленили преди десет години.

— Но това е ужасно! — каза тя с отпаднал глас; ръцете ѝ трепереха. — Това е чудовищно! Нищо повече ли не може да се направи? Наистина ли ще отидеш в затвора?

Отчаянието и страхът ѝ му бяха неприятни. Той предпочиташе по-силните и по-смелите жени, но тя беше негова съпруга и някога я беше обичал много.

— Да, така изглежда, Лилиан — каза той и за първи път от много време насам в гласа му прозвучаха съчувствени нотки, защото му стана жал за нея. В същото време обаче се боеше да отива по-далеч, за да не изтълкува тя погрешно сегашното му държане, тъй като той не изпитваше към нея нищо друго освен безразличие.

Лилиан обаче не беше толкова глупава да не разбере, че топлотата в гласа му е предизвикана единствено от претърпяното поражение, което засягаше и нея. Тя с усилие сподави мъката си, но все пак беше трогната и благодарна. Тази малка проява на съчувствие ѝ напомни за безвъзвратно отминалите някогашни дни. О, ако можеха само да се върнат!

— Не искам да се измъчваш заради мен — каза Каупъруд, преди тя да успее да заговори. — Още не съм се отказал от борбата. В края на краищата ще се измъкна. Ще отида в затвора само за да не усложнявам повече нещата. Ти обаче не трябва да проявяваш малодушие пред останалите членове на семейството, особено пред баща ми и пред майка ми. Те имат нужда от морална подкрепа.

За миг му се прииска да хване ръката ѝ, но се отказа. Тя усети неговото колебание и голямата разлика в отношението му към нея сега и преди десет-дванайсет години. Не я заболя обаче толкова, колкото бе очаквала. Гледаше съпруга си, без да знае какво да му каже. А и нямаше какво да му каже.

— Скоро ли ще трябва да отидеш, щом е неизбежно? — едва намери сили да попита тя.

— Още не знам. Може би тази вечер. Може би в петък. Може би чак в понеделник. Стеджър ще ми съобщи. Очаквам го да дойде всеки миг.

В затвора! В затвора! Нейният Франк Каупъруд, нейният съпруг, живецът на техния дом и изворът на нейното нещастие ще отиде в затвора! Тя и сега все още не можеше да разбере защо! Стоеше объркана и не знаеше какво да направи.

— Трябва ли нещо да приготвя? — попита тя, като трепна, сякаш се събуждаше от сън. — Искаш ли да направя нещо? Не мислиш ли, че ще бъде по-добре да напуснеш Филадельфия, Франк? Не е нужно да отиваш в затвора, ако не искаш.

Тя не приличаше на себе си. За първи път в живота ѝ я бе напуснало обичайното ѝ спокойствие.

Той я погледна въпросително, но бързо възвърна способността си за трезва преценка.

— Това би означавало да се призная за виновен, Лилиан, а аз не съм — хладно отвърна той. — Не съм направил нищо, което да ме кара да бягам или пък да оправдава осъждането ми. Ще отида в затвора, за да спестя време. Не мога да отлагам безкрайно. Няма да стоя дълго там — или присъдата ще е умерена, или по-късно ще ме помилват. Сега обаче трябва да отида. И през ум не ми минава да бягам от Филадельфия. Двама от петимата съдии са на особено мнение, а това е сериозно доказателство, че обвинението срещу мен няма солидни основания.

Лилиан разбра, че е сбъркала. В миг ѝ стана ясно какво е направила.

— Не исках да кажа това, Франк — опита се да се оправдае тя. — Повярвай ми! Знам, че си невинен. Аз съм последният човек, който би те заподозрял.

Тя замълча, очаквайки някакъв отговор, някакво обяснение, една нежна дума — троха от някогашната пламенна любов. Той обаче беше седнал вече зад писалището си и мислите му бяха заети с друго.

Тя отново почувствува колко неестествено беше нейното положение. И колко тъжно, колко безнадеждно беше всичко. Какво ще прави тя занапред? Как ли ще постъпи Франк? Тя стоеше, напрегната и развълнувана, но поради липсата на вътрешна сила, поради присъщото ѝ безволие не се решаваше да заговори. Защо да му губи времето? Защо да го безпокои? Какво ще постигне? Той не я обичаше вече — това беше истината. Нищо не можеше да върне чувствата му, нищо не можеше да ги събере отново, дори и тази трагедия. Беше увлечен по друга жена — Ейлийн — и затова нейните глупави разсъждения и обяснения, нейният страх, мъката и отчаянието ѝ не го интересуваха. Той беше разбрал погрешно нейното желание да бъде свободен, беше си помислил, че тя го смята за виновен, че се съмнява в невинността

му, че го осъжда. Лилиан извърна глава, а Франк стана и тръгна към вратата.

— Ще се върна след малко — сметна за необходимо да ѝ обясни той. — Децата тука ли са?

— Да, горе в детската стая са — отвърна унило тя, напълно объркана и отчаяна.

„О, Франк!“ — беше готова да извика Лилиан, но преди да успее да го изрече, той вече беше излязъл и бързо слизаше по стълбата. Върна се при масата, притиснала устни с лявата си ръка, очите ѝ бяха замъглени от дълбока печал. Нима е възможно, мислеше си тя, нещата да стигнат дотам, че любовта да умре напълно и безвъзвратно? Та само преди десет години... Но защо да се връща назад? Да, любовта може да умре и всякакви разсъждения са излишни. За втори път се разбиваше животът ѝ — веднъж, когато първият ѝ мъж умря, и сега, когато вторият ѝ беше изневерил, беше се влюбил в друга и му предстоеше да отиде в затвора. С какво привличаше злото? Тя ли беше виновна? Какво да направи? Къде да отиде? Нямаше представа колко дълго ще стои Франк в затвора. Може би година, а може би и пет, както пишеха във вестниците. Господи! За пет години децата сигурно ще го забравят. Тя притисна устни и с другата си ръка, но после я премести на челото, където усещаше тъпа болка. Опита се да си представи и подалечното бъдеще, но не успя, защото сега явно не беше в състояние да го направи. И ненадейно, против волята си, без сама да разбира какво става с нея, дишането ѝ се учести, болезнени, остри спазми свиха гърлото ѝ, на очите ѝ припари и тя избухна в неудържим, мъчителен, отчаян плач без сълзи. В първия миг не можа да се овладее, само стоеше и потръпваше с цялото си тяло, после тъпата болка постепенно се върна и тя се успокои.

„Защо да плача? — внезапно се запита Лилиан с необичайно за нея ожесточение. — Защо трябва да се предавам на такова необуздано и безсмислено страдание? С какво ще ми помогне то?“

Но въпреки всичките доводи на разума тя продължаваше да долавя ехото, далечния тътен на разразилата се в душата ѝ буря. „Защо да плача?“ или „Защо да не плача?“. Можеше да си задава подобни въпроси, но разумът и логиката нямаше да ѝ помогнат, защото чувствуваше, че бурята, която току-що бе бушувала в душата ѝ, е отминала само временно и скоро ще се разрази отново.

ГЛАВА L

Когато Стеджър дойде и му съобщи, че шерифът няма да го безпокои до понеделник и че сам трябва да се яви при него, Каупъруд малко се поуспокои. Това му даваше време да помисли и спокойно да уреди някои неща в къщи. Той уведоми внимателно родителите си за предстоящото събитие и поговори с баща си и братята си за необходимостта незабавно да намерят подходящи малки жилища, в каквито скоро щеше да им се наложи да се преместят. Обсъди и с останалите членове на голямата фамилия редица по-маловажни подробности, свързани с неизбежното им разделяне и със сериозното изменение на положението им. Свърши и много друга работа — разговаря още няколко пъти със Стеджър, срещна се лично с Дейвисън, с Лий, с Ейвъри Стоун от „Джей Кук и Ко“, с Джордж Уотърман (някогашният му работодател Хенри беше починал), с бившия щатски ковчезник Ван Ностранд, който след смяната на администрацията не заемаше вече този пост, и с редица други. Сега, когато наистина му предстоеше да влезе в затвора, той искаше неговите приятели от финансовите среди да се съберат и да помислят дали не могат да издействуват губернаторът да го помилва. Като най-силен аргумент можеше да послужи противоречието между съдиите във Върховния щатски съд. Каупъруд помоли Стеджър да доведе докрай тази работа и да я оформи както трябва, а самият той, без да пести сили, обиколи всички, които можеха да му помогнат с нещо — Едуард Тай от „Тай и Ко“, който все още имаше кантора на Трета улица, Нютън Таргул, Артър Ривърс, краля на манифактурата Джоузеф Зимерман, вече милионер, съдията Кичън, бившия представител на финансовите среди в Харисбърг Терънс Релихан и мнозина други.

Каупъруд помоли Релихан да се обърне към вестниците и да се опита да промени отношението им към него, за да подготвят те общественото мнение за освобождаването му, а от Уолтър Лий поиска да се заеме със събирането на подписи на изтъкнати личности от финансовите и от други среди под петиция до губернатора за

помилване. Лий и Релихан, както и мнозина други, обещаха на драго сърце да му помогнат.

Докато уреждаше всичко това, Каупъруд непрекъснато си мислеше за още една, последна среща с Ейлийн, която при многобройните му грижи и задължения изглеждаше почти невъзможна, но той все пак успя да я осъществи — толкова копнееше да бъде приласкан и утешен от нейната непринудена и всеотдайна любов. С какви очи го гледаше тя през всичките тези тежки дни! Какъв стремеж и каква преданост към него имаше в тях, какво желание той да бъде щастлив! Да мъчат така нейния Франк! О, тя разбираше всичко — каквото и да ѝ казваше, колкото самоуверено и убедително да ѝ говореше! Тя вече знаеше, беше сигурна, че тъкмо нейната любов беше главната причина, довела го до затвора. Каква жестокост беше проявил баща ѝ! Колко дребнави и жалки бяха неговите врагове — например този глупак Стенър, чиито снимки беше виждала във вестниците! Тя изпитваше почти физическа болка, когато беше със своя Франк, със своя силен и красив любим — най-силния, най-смелия, най-умния, най-добрия, най-красивия мъж на света. О, тя разбираше всичко! И когато Каупъруд съзираше в очите ѝ тази почти безумна, но и целебна за него страст, той се усмихваше трогнат. Каква любов! Любов на куче към господаря му, любов на майка към дете! Как бе успял да я събуди? Не знаеше, но тази любов беше прекрасна.

През мъчителните дни от подаването на касационната жалба до отхвърлянето ѝ, които прекара на свобода, но и в напрегнато очакване, той изпитваше желание да вижда Ейлийн колкото се може по-често и успя все пак да се срещне с нея четири пъти. Сега оставаше една последна възможност да бъдат заедно — в събота, преди понеделника, когато щяха да прочетат присъдата му и да го изпратят в затвора. Не бяха се виждали, откакто беше оповестено решението на Върховния съд, и в отговор на писмото, което тя бе изпратила до частната му пощенска кутия, той ѝ определи среща в един малък хотел в Камдън — градче, което се намираше отвъд реката и според него беше едно от най-безопасните места край Филадельфия. Не знаеше как тя ще приеме неприятната истина, че след понеделник едва ли ще се видят скоро, боеше се за решенията, които ще взима, когато ще е лишена от възможността да се съветва с него. Ето защо трябваше непременно да поговорят. Но и този път, както бе очаквал и както се бе опасявал,

защото изпитваше дълбока болка за нея, Ейлийн по-необуздано отвсякога даде воля на възмущението си. Щом го зърна, далеч още преди да се е приближил, тя се втурна към него стремително и непринудено, както винаги, с оная момчешка невъздържаност, на която той така се радваше и възхищаваше, и като обви е ръце шията му, изрече задъхано:

— Не ми казвай нищо, скъпи! Прочетох всичко във вчерашните вестници. Не се тревожи, скъпи! Аз те обичам! Ще те чакам! Ще те чакам, ще те чакам, ако трябва, и десет години! Ако трябва, и сто, все ми е едно, но ми е жал за теб, любими! Ще бъда с теб всеки ден, всичките тези дни, мили, ще те обичам с цялата сила на душата си!

Тя го милваше, не преставаше да го милва, а той я гледаше с онова самообладание, което винаги проявяваше при срещите си с нея, но и с възторг и дълбоко задоволство. Нима можеше да не я обича, мислеше си той. И кой би могъл да не я обича? Тя цяла беше страст, трепет, порив. Възхищаваше ѝ се безмерно — и сега повече от всеки друг път, — защото въпреки цялата си вътрешна мощ нямаше власт над личността ѝ. Дори в мигове, когато му се искаше да се съсредоточи, да поразмисли спокойно, тя се отнасяше към него като към своя собственост, като към своя играчка. Говореше му винаги — и особено когато беше развълнувана — като на малко дете, като на свой галеник и понякога той изпитваше чувството, че тя ще го подчини духовно, че ще го направи свой роб — беше толкова неповторима като човек и толкова самоуверена като жена.

Сега Ейлийн пак говореше, без да си поеме дъх, сякаш Каупъруд беше съкрушен и се нуждаеше от най-топлата ѝ грижа, от най-голямата ѝ нежност и макар че това не беше така, той за миг се почувствува наистина съкрушен и наистина нуждаещ се от подкрепа.

— Положението не е чак толкова трагично, Ейлийн — опита се да я прекъсне най-сетне той с нежност и топлота, с каквито рядко се обръщаше дори към нея, но тя не му обърна никакво внимание и продължи все така енергично:

— О, не, трагично е, и то много, скъпи! Знаем. Горкичкият ми Франк! Но аз ще идвам да те виждам. При всички случаи ще успея да го уредя. Колко често пускат посетители при затворниците?

— Само веднъж на три месеца, момичето ми, но се надявам да направя нещо, след като попадна там. Не смяташ ли обаче, че би било

по-добре да не идващ веднага, Ейлийн? Добре знаеш какво е настроението сега. По-разумно е да изчакаш малко. Защо трябва да предизвикваш баща си? Ако реши, той може да ми създаде големи неприятности и там.

— Само веднъж на три месеца! — възкликна тя с нарастващо негодувание, когато той започна обяснението си. — О, Франк, не е възможно! Веднъж на три месеца! Не бих могла да издържа. Не бих могла наистина! Ще отида при директора на затвора. Той ще ми позволи да те виждам. Сигурна съм, че ще ми позволи, ако поговоря с него.

Тя просто се задъхваше от вълнение и сигурно щеше да продължи тирадата си, ако Каупъруд не я беше прекъснал.

— Ти не мислиш какво говориш, Ейлийн! Не мислиш! Не забравяй баща си! Не забравяй семейството си! Баща ти може би се познава с директора на затвора. Едва ли искаш из целия град да се разчуе, че тичаш при мен да ме виждаш. Пак ще разгневиш баща си. Освен това ти не познаваш политическите дребосъци, както ги познавам аз. Те клюкарстват също като стари жени. Много трябва да внимаваш какво правиш и как го правиш. Не искам да те изгубя. Искам да те виждам. Само че трябва много да внимаваш. Не се опитвай да ме видиш веднага. Аз го желая не по-малко от теб, но първо трябва да разбере как стоят нещата, а и ти от своя страна трябва да проучиш всичко. Няма да ме загубиш. Там ще бъда, няма къде да избягам.

Той замълча и си представи дългата редица килии с железни решетки, сред които щеше да бъде и неговата — кой знае за колко дълго? Представи си и Ейлийн, която го гледа през решетките на вратата или е влязла в самата килия. Но тази мрачна картина не му попречи да си помисли колко очарователна е днес неговата любима. Колко млада и свежа беше все още. Докато той навлизаше в зрялата си възраст, тя си оставаше едно младо и красиво момиче. Беше облечена с копринена рокля на черни и бели райета с турнюр — според екстравагантната за времето мода, и палто от тюленова кожа, а върху червеникавозлатистите ѝ коси кокетно бе нагласена малка шапка, също от тюленова кожа.

— Знам, знам — отвърна упорито Ейлийн. — Но, скъпи, помисли само! Три месеца! Не мога! Не бих могла! Това е немислимо! Три месеца! Баща ми не би чакал три месеца, ако пожелае да посети

някого там, не би чакал толкова и всеки, който би се обърнал към него за съдействие. И аз няма да чакам. Ще намеря някакъв начин.

Каупъруд се усмихна. Не беше така лесно да разубедиш Ейлийн.

— Но ти не можеш да се мериш с баща си, скъпа. И едва ли би искала той да узнае какво вършиш.

— Не бих искала естествено. Но там никой няма да разбере коя съм. Ще нося плътен воал. Не мисля, че директорът на затвора познава баща ми, пък и да го познава, не познава мен. Сигурна съм, че ако поговоря с него, той няма да ме издаде.

Тя беше така уверена в своето женско очарование, в обаянието на своята личност, в безусловността на своите привилегии на светска дама, че Каупъруд само поклати глава.

— Скъпа, ти притежаваш и най-добрите, и най-лошите качества, които могат да се съберат у една жена — каза нежно той, като я притегли към себе си и я целуна, — но този път ще трябва да ме послушаш. Аз имам адвокат, Стеджър, ти го знаеш. Той ще поговори още днес с директора на затвора по този въпрос. Може да го уреди, а може и да не успее. Ще науча това утре или в неделя и ще ти пиша. Но не предприемай нищо прибързано и необмислено, преди да получиш известие от мен. Мисля, че ще мога да намаля срока за свиждане наполовина, а може би ще издействувам разрешение за срещи веднъж на месеца или дори веднъж на две седмици. Всъщност те и писмо разрешават да се пише само веднъж на три месеца (Ейлийн беше готова да избухне отново), но съм убеден, че ще успея да променя и това донякъде. Ти обаче не ми пиши, докато не получиш известие от мен, или поне не се подписвай и не давай никакъв адрес. Те отварят всички писма и ги четат. Когато идваш на свиждане или ми пишеш, моля те, бъде предпазлива, защото ти поначало не си от най-предпазливите. Ще бъдеш послушна, нали?

Те говориха за още много неща — за неговото семейство, за явяването му пред съда в понеделник, за това, дали ще го пуснат да излезе скоро, за да присъства на някое от делата по исковете срещу него, дали ще го помилват и така нататък. Ейлийн все още вярваше в неговото добро бъдеще. Беше научила вече за мненията на съдиите от Върховния съд — и на двамата, които го подкрепяха, и на другите трима, които го осъждаха. Беше сигурна, че той все още има място във Филадельфия, че след известно време ще стъпи отново на крака, а

после ще я отведе със себе си някъде другаде. Съжаляваше мисис Каупъруд, но беше убедена, че тя не е подходяща съпруга за Франк, че на него му е нужна някоя млада, красива, силна жена — точно такава като нея самата. Тя го прегръщаше и милваше пламенно, докато не дойде време да си тръгват. Те съставиха план за по-нататъшни действия, доколкото изобщо беше възможно да се състави какъвто и да било план, при положение че не можеха да предвидят нищо със сигурност. Когато се разделяха, и двамата бяха съкрушени, но тя успя благодарение на силния си характер да се съвземе и да се изправи решително пред мрачното бъдеще.

ГЛАВА LI

Настъпи понеделник, последният срок за отиването на Каупъруд в затвора. Всичко, каквото можеше да се направи, беше направено. Каупъруд се сбогува с майка си, с баща си, с братята си и със сестра си. Хладно и делово размени няколко думи с жена си. Реши да не се обажда на сина си и дъщеря си. След като бе научил, че в понеделник ще трябва да се яви в затвора, през всичките последни дни — в четвъртък, петък, събота и неделя, — когато се прибереше вечер, ги викаше и разговаряше ласкаво с тях. Мислеше си, че с това, което беше направил — добро или лошо, — може би им нанася известна вреда. Но не беше съвсем сигурен. Повечето хора успяват да си уредят живота независимо от това, дали са били глезени, или са били лишавани от грижи в детството. Както много други деца и неговите навярно щяха да се справят с живота, каквото и да се случеше. Освен това той смяташе да им осигури добра материална подкрепа, стига да имаше възможност. Не желаше да лишава жена си от нейните деца, нито пък тях от майка. Те трябваше да останат при нея. Искаше му се да бъдат добре — и тя, и те. Понякога щеше да отива да ги вижда, където и да живееха. Но държеше на своята лична свобода — трябваше да се разведе с Лилиан и да си създаде нов живот, нов дом заедно с Ейлийн. И затова през последните дни и особено в неделя вечер той бе необикновено нежен и ласкав към децата си, без да подсказва с нищо предстоящата си раздяла с тях.

— Франк — обърна се той към сина си, който беше едно доста вяло и отпуснато дете, — кога най-сетне ще се стегнеш и ще станеш голямо, здраво, силно момче? Не играеш достатъчно. Трябва да се присъединиш към някоя банда и да ѝ станеш главатар. Почни да се занимаваш с гимнастика и ще видиш колко ще заякнеш.

Те разговаряха във всекидневната на стария Каупъруд, където се бяха събрали всички преди раздялата.

Малката Лилиан, седнала срещу баща си на другия край на голямата маса, погледна с интерес към него и братчето си.

Семейството старателно криеше от двете деца неприятностите, които имаше баща им. Те знаеха, че той заминава някъде за около месец. Момиченцето в момента четеше книжка с приказки, която беше получило като коледен подарък.

— Той нищо не иска да прави — намеси се малката Лилиан, като вдигна очи от книжката и погледна укорително брат си, — не иска дори да играем на гоненица, когато го карам.

— Бре, че кой би искал да играе с теб на гоненица — отвърна ядосано малкият Франк. — Дори и да се съглася да се надбягваме, ти не можеш да тичаш.

— Не мога ли? — сопна се тя. — Като нищо ще те надбягам.

— Лилиан! — предупредително се намеси майка ѝ.

Каупъруд се усмихна и нежно погали сина си по главата.

— Всичко ще се оправи, Франк — каза той, като го пощипна леко за ухото. — Не се тревожи, трябва само да положиш малко повече усилия.

Момчето не посрещна думите му така възторжено, както той се бе надявал. По-късно вечерта мисис Каупъруд забеляза как съпругът ѝ прихвана през тънкото кръстче дъщеричката си и нежно дръпна къдравата ѝ косица. За миг тя изпита ревност към дъщеря си.

— Ти ще бъдеш най-послушното момиченце, докато ме няма, нали? — пошепна ѝ той.

— Да, татко — отвърна засмяна малката Лилиан.

— Браво! — каза той, наведе се и я целуна нежно. — Очички мънистенца!

Мисис Каупъруд въздъхна, след като той излезе. „Всичко за децата и нищо за мен!“ — помисли си тя, макар че и децата не бяха получавали преди толкова много внимание и ласки.

През този последен час Каупъруд прояви към майка си цялата нежност и състрадание, на които беше способен. Той разбираше нейното раздвоение, мъката ѝ и за него, и за всички останали, които понасяха последиците от поведението му. Никога не забравяше колко нежно се бе грижила тя за него още от момчешките му години и би направил всичко по силите си, за да смекчи последиците от тежкия удар, който бе понесла на стари години. Но станалото — станало! И при успех, и при несполука той влагаше много чувства, но винаги се бе стремил да се владее, да не се издава, да не говори излишно, а да

действува и да върви — не смирено, а самоуверено — към онова, което го очаква. Такова беше поведението му и тази сутрин, такова поведение очакваше той и от близките си и те наистина се държаха като него, повлияни от примера му.

— Е, мамо, аз тръгвам — каза той нежно в последния момент. Не позволи нито на нея, нито на жена си, нито на сестра си да го придружат до съда, обяснявайки им, че той няма да има полза от това, а те ненужно ще се измъчат. — Не се тревожи! Не падай духом!

Каупъруд прихвана майка си през кръста, а тя бурно и отчаяно го притисна към себе си, задържа го дълго в прегръдката си и го целуна.

— Върви, Франк! — задавено каза тя, когато най-сетне намери сили да се откъсне от него. — Бог да те благослови! Ще се моля за теб!

Той повече не погледна към нея. Не смееше.

— Довиждане, Лилиан — приветливо се обърна той към жена си. — Надявам се да се върна след няколко дни. Ще ме пуснат сигурно да отида в съда за разглеждането на някое от делата ми.

На сестра си каза:

— Сбогом, Ана. Не ги оставяй да падат духом! С вас тримата ще се видя после — каза Франк на баща си и на братята си. После, облечен по последна мода, бързо слезе в салона, където го очакваше Стеджър, и двамата излязоха.

Остра болка прониза сърцата на близките му, когато чуха вратата да се затваря зад него. Те останаха заедно още известно време. Майка му плачеше, баща му имаше вид на човек, който е загубил последния си приятел, но правеше усилие да се владее и да изглежда спокоен. Ана утешаваше Лилиан, която стоеше с празен поглед, изправена пред едно неясно бъдеще. Яркото слънце, което огряваше техния дом, бе залязло.

ГЛАВА LII

Когато Каупъруд пристигна в затвора, Джаспърс се зарадва, че го вижда, и най-вече се успокои, че не се е случило нищо нередно, което да опетни репутацията му на шериф. Понеже беше недопустимо подсъдимият да закъснява, решиха да тръгнат още в девет часа към съда. Отново Еди Зандърс беше упълномощен да заведе Каупъруд при съдията Пейдърсън и после да го придружи до затвора. Бяха му дали всички книжа по делото, които той трябваше да връчи на директора на затвора.

— Предполагам, знаете, че и Стенър е тук — доверително каза Джаспърс на Стеджър. — Той вече не разполага с никакви пари, но въпреки това му дадох самостоятелна стая. Не ми се искаше да слагам човек като него в обикновена килия.

Шерифът Джаспърс очевидно изпитваше симпатия към Стенър.

— Това е чудесно, радвам се да го чуя — отвърна Стеджър, сдържайки усмивката си.

— Доколкото съм осведомен, мистър Каупъруд едва ли би желал да се срещне със Стенър, затова не ги събрах заедно. Джордж току-що тръгна с друг мой помощник.

— Отлично. Правилно сте постъпили — похвали го Стеджър. Той беше доволен, че шерифът е проявил такт по отношение на Каупъруд. Очевидно Джордж и шерифът доста се бяха сприятелили въпреки тежкото положение и безпаричието на бившия ковчезник.

Каупъруд и придружаващите го тръгнаха пеш, тъй като разстоянието до съда не беше голямо, и докато вървяха, нарочно си говореха за най-обикновени неща, за да избегнат по-сериозните.

— Нещата не изглеждат толкова лоши — каза Едуард на баща си. — Стеджър твърди, че губернаторът сигурно ще помилва Стенър след година или дори по-рано, а направи ли го, длъжен е да пусне и Франк.

Старият Каупъруд много пъти беше чувал това предположение, но винаги беше готов да го чуе отново. За него то звучеше като песничка, с която успокояват и приспиват децата. Снегът, който се

беше задържал твърде дълго тази година, хубавият, ясен и слънчев ден, надеждата, че в съдебната зала няма да има много публика — всичко това разсейваше бащата и двамата му синове. За да се откъсне от тревожните си мисли, Каупъруд старши дори заговори за врабчетата, които се боричкаха на пътя за коричка хляб, и изрази удивлението си, че успяват да оцелеят през тежката зима. Франк вървеше напред със Седжър и Зандърс и разговаряше с адвоката за предстоящите дела с различни кредитори и за мерките, които трябва да се вземат.

Когато стигнаха до съда, Каупъруд бе въведен в същото малко помещение, където преди няколко месеца бе изчаквал решението на съдебните заседатели.

Старият Каупъруд и другите му двама сина си потърсиха подходящи места в съдебната зала. Еди Зандърс остана при повереника си. В помещението беше и Стенър, придружен от друг помощник-шериф на име Уилкърсън, но и той, и Каупъруд се направиха, че не се виждат. Всъщност Франк нямаше нищо против да поговори с бившия си съдружник, но като забеляза колко притеснен и смутен е Стенър, се отказа и продължи да се прави, че не го вижда. След като три четвърти час изтече в мъчително очакване, вратата, която водеше към съдебната зала, се отвори и влезе един от приставите.

— Всички подсъдими да се приготвят за изслушване на присъдите! — извика той.

Заедно с Каупъруд и Стенър подсъдимите бяха общо шестима. Двама от тях бяха съучастници в обир чрез взлом, хванати на местопрестъплението по време на среднощната си „работа“.

Третият подсъдим беше обикновен конекрадец, млад двацет и шест годишен човек, признат от съдебните заседатели за виновен, загдето откраднал коня на някакъв бакалин и го продал. Четвъртият беше един висок, недодялан, неграмотен, глуповат негър, който беше задигнал от склад за дървен материал захвърлено парче от оловна тръба с намерението да го продаде или да го замени за алкохол. Неговият случай изобщо не трябваше да се разглежда от тази съдебна инстанция, но понеже, след като дребничкият пазач, охраняващ имуществото на склада, го заловил, негърът отказал да се признае за виновен — не му било съвсем ясно какво ще последва от това, — наложило се да прехвърлят делото му в този съд. После се размислил и

признал вината си и затова сега трябваше да се яви пред съдията Пейдърсън, за да бъде осъден или пуснат на свобода, нещо, на което по-нисшата инстанция, пред която първоначално се бил явил, не е имала право. Еди Зандърс в ролята си на водач и самозван наставник на Каупъруд му разказа всички тези подробности, докато чакаха.

Съдебната зала беше препълнена. Каупъруд се почувствува много унижен, когато трябваше да мине по страничната пътека заедно с останалите подсъдими, следван от добре облечения, но унил и силно преbledнял Стенър.

Негърът Чарлс Акерман беше пръв в списъка.

— Защо е попаднал при мен този човек? — попита раздражено Пейдърсън, когато разбра каква е стойността на откраднатото от Акерман имущество.

— Ваше Благородие побърза да обясни помощник-областният прокурор, — пред по-нисшата инстанция този човек, тъй като е бил пиян или по някаква друга причина, е отказал да се признае за виновен. По-нисшата инстанция — понеже тъжителят не е пожелал да оттегли обвинението си — е била принудена да предаде обвиняемия на тази съдебна инстанция. После обвиняемият премислил и признал вината си пред областния прокурор. Не бихме пратили делото при вас, но нямаме изход, то трябва да бъде приключено.

Съдията Пейдърсън изгледа насмешливо негъра, който очевидно не се смути от това, и остана облегнат на парапета, зад който подсъдимите обикновено стояха изпънати и изплашени. Той неведнъж се беше явявал пред полицейския съд по едно или друго обвинение — за пиянство, за нарушаване на обществения ред и така нататък, — но си оставаше все така простодушен, отпуснат и забавно наивен.

— Е, Акерман — строго попита Негово благородие, — откраднали ли сте или не парчето оловна тръба на стойност четири долара и осемдесет цента, както ви обвиняват?

— Да, сър, откраднах го — започна негърът. — Ще ви разкажа как стана всичко. Минавам аз покрай този склад една събота следобед и съм без работа, и виждам през оградата парче тръба да се търкаля там, и се пресягам с една пръчка, която намирам наблизо, издърпвам го и го вземам. И този мистър пазач — с изразителен ораторски жест той посочи скамейката на свидетелите, където беше седнал тъжителят, за

да даде обяснения, ако съдията реши да го попита нещо — идва там, където живея, и ме обвинява, че съм го взел.

— Но вие го взехте, нали?

— Да, сър, взех го.

— Какво направихте с него?

— Пробутах го за двайсет и пет цента.

— Искате да кажете, че сте го продали? — поправи го Негово благородие.

— Да, сър, продадох го.

— А знаете ли, че не е редно да се прави такава нещо? Не знаете ли, че като сте се пресегнали през оградата и сте измъкнали тръбата, сте извършили кражба? Отговорете!

— Да, сър, знаех, че не е редно — отвърна Акерман с глуповата усмивка. — Не знаех, че е точно кражба, но знаех, че не е редно. Знаех, че не бива да го вземам.

— Знаели сте, разбира се. Знаели сте. Тъкмо там е цялата работа. Знаели сте, че крадете, и въпреки това сте го взели. Арестуван ли е вече човекът, на когото този негър е продал оловната тръба? — обърна се съдията остро към помощник-областния прокурор. — Трябва незабавно да се арестува, защото като купувач на крадени вещи той има по-голяма вина от негъра.

— Да, сър, арестуван е — отвърна помощник-прокурорът. — Неговият случай е възложен на съдията Йогър.

— Правилно. Така трябва да бъде — забеляза строго Пейдърсън. — Според мен купуването на крадени стоки е едно от най-тежките престъпления.

После той отново насочи вниманието си към Акерман.

— А сега слушайте, Акерман! — повиши глас той, ядосан, че трябва да се занимава с такова незначително дело. — Ще ви кажа нещо важно, но искам да го запомните добре. Я се изправете! Какво сте се излегнали на парапета! Не забравяйте, че се намирате пред съд!

Акерман така удобно се беше облакътвил на парапета, все едно че си беше у дома, и облегат на собствената си ограда, разговаряше с някой минувач. Като чу думите на съдията, той побърза да се изправи, но продължи да се хили глуповато и гузно.

— Не сте толкова глупав, за да не разберете това, което ще ви кажа. Като сте откраднали парчето оловна тръба, вие сте извършили

престъпление. Чувате ли? Престъпление, за което мога да ви накажа много строго. Ако реша, мога да ви изпратя за една година в затвора — законът ми дава това право, — една година каторжен труд за кражбата на парче оловна тръба! Напрегнете ума си и ме слушайте внимателно. Няма да ви пратя веднага в затвора. Ще изчакам малко, но ще ви осъдя на една година изправителен затвор — една година! Разбирате ли?

Лицето на Акерман се удължи и той нервно облиза устните си.

— А после временно ще отложа присъдата — ще ви осъдя условно, така че ако отново ви заловят да вършите нещо подобно, ще бъдете наказан и за сегашното престъпление, и за следващото. Разбрахте ли? Ясно ли ви е какво означава това? Отговорете! Разбрахте ли?

— Да, сър! Разбрах, сър! — отвърна негърът. — Значи, че вие сега ме пускате да си отида.

Публиката се разсмя, а Негово благородие придаде строго изражение на лицето си, за да преглътне собствената си усмивка.

— Да, ще ви пусна, но ще бъдете на свобода, докато не откраднете нещо друго — заплаши го той. — Откраднете ли, ще ви доведат отново в този съд и тогава ще бъдете изпратен в изправителния затвор за една година, като към нея ще се прибави времето на наказанието, което ще ви определят за следващото престъпление. Разбрахте ли? А сега си вървете оттук и се дръжте прилично! Не крадете повече! Заловете се за някаква работа! Не крадете, чувате ли! Не се докосвайте до нищо, което не ви принадлежи! И гледайте да не идвате втори път тук! Дойдете ли, непременно ще ви изпратя в изправителния затвор!

— Да, сър! Не, сър! Няма повече — обеща, напълно объркан, Акерман. — Няма повече да вземам нищо, което не ми принадлежи.

И негърът, тътрузейки крака, се отправи най-сетне към изхода и, насочван от пристава, който здраво го бе стиснал за лакътя, напусна съдебната зала, изпратен от смеха на публиката, която се беше позабавлявала с неговата наивност и с неуместната строгост на Пейдърсън. Вниманието ѝ обаче бързо беше привлечено от обявяването на следващото дело.

Това беше делото срещу двамата извършители на кражбата с взлом, които Каупъруд не преставаше да наблюдава с голямо любопитство през цялото време. Той никога не беше присъствал на

произнасянето на такива присъди. Не беше му се случвало да попада нито в полицейски съд, нито в съд за углавни дела, имаше впечатление само от съдебни инстанции, в които се разглеждаха дела от граждански характер. Доволен беше, че пуснаха негъра на свобода и че Пейдърсън бе проявил повече разум и човечност, отколкото бе очаквал от него.

В един момент си помисли дали случайно Ейлийн не е в залата. Беше я помолил настойчиво да не идва, но нямаше да е чудно, ако бе дошла. А тя наистина беше в залата — в дъното, близо до вратата, скрита сред хората, забулена с плътен воал. Не беше устояла на желанието да узнае веднага и със сигурност съдбата на своя любим, да бъде близо до него в момент, когато, както тя си мислеше, той трябваше да понесе такова страшно изпитание. Дълбоко се възмути, когато видя да го въвеждат заедно с най-обикновени престъпници и да го подлагат на срама да чака пред очите на толкова хора, но и толкова по-голямо беше възхищението ѝ от достойнството и самоувереността му, които не бяха го напуснали и сега. Дори не беше преbledнял, доколкото можеше да види тя, беше все същият твърд и спокоен човек, какъвто го знаеше. Ако можеше само да я види сега! Ако погледнеше, а тя вдигнеше воала си и му се усмихнеше! Но той не погледна, защото изобщо не му се искаше да я вижда тук. Това обаче нямаше значение, когато се видеха отново, тя щеше да му разкаже за всичко, което беше помислила и почувствувала.

С двамата крадци съдията се справи бързо — осъди ги на по една година изправителен затвор — и ги изведоха, но те явно не осъзнаваха нито какво са извършили, нито какво ги очаква.

Когато дойде моментът да бъде призован Каупъруд, Негово благородие се поизправи и си придаде строго изражение на лицето — към такъв тип човек не можеше да се отнесе по обичайния си начин. Пейдърсън предварително се беше приготвил какво ще каже. Един от хората на Моленхауър и близък приятел на Бътлър бе загатнал, че и Каупъруд, и Стенър трябва да бъдат осъдени на по пет години, и съдията бе разбрал какво се иска от него.

— Франк Алджърнън Каупъруд! — извика секретарят.

Каупъруд пристъпи бързо напред и нито с поведението си, нито с израза на лицето си даде да се разбере колко тежко и срамно му е, че е изпаднал в такова положение. Пейдърсън го погледна изпитателно.

— Име? — попита приставът, а стенографът започна да записва данните.

— Франк Алджърнън Каупъруд.

— Местожителство?

— Джирард Авеню, номер 1937.

— Занятие?

— Банкер и борсов посредник.

Застанал до Каупъруд, изпълнен с достойнство и зареден с енергия, Стеджър се подготвяше вътрешно за момента, когато ще трябва да произнесе заключителната си реч пред съда и пред публиката. Скрита сред хората в дъното на залата, напрегната до краен предел, Ейлийн за първи път в живота си нервно хапеше пръсти; по челото ѝ бяха избили едри капки пот. Бащата на Каупъруд полагаше огромни усилия да овладее вълнението си, а двамата братя на Франк гледаха настрана, за да скрият мъката и страха си.

— Осъждан ли сте?

— Не — отвърна спокойно Стеджър вместо Каупъруд.

— Франк Алджърнън Каупъруд — носово и монотонно започна секретарят на съда, като пристъпи напред, — имате ли някакви възражения срещу произнасянето на присъдата ви? Ако имате, изложете ги!

Каупъруд се канеше да отговори отрицателно, но Стеджър вдигна ръка.

— Моля уважаемият съд да ми разреши да заявя — високо и ясно заговори той, за да го чуят всички, — че моят довереник мистър Каупъруд, който сега е тук в качеството на подсъдим, по негова собствена преценка, а и според преценката на двама от петимата съдии от Върховния съд на Пенсилвания — най-висшата съдебна инстанция в нашия щат — не е виновен.

Един от най-заинтересованите слушатели и зрители беше Едуард Мълая Бътлър. До този момент той беше разговарял в съседна стая с някакъв съдия, но когато един услужлив разсилен го бе предупредил, че започва да се чете присъдата на Каупъруд, бе побързал да влезе в залата. Та нали тъкмо за да я чуе, беше дошъл още отрано, под предлог че има някаква друга работа в съда. Не подозираше, че и Ейлийн е тук, а и тя не го видя.

— Моят довереник заяви по време на процеса — продължи Стеджър, — а и свидетелските показания ясно потвърдиха, че е бил само един посредник на джентълмена, чиято вина беше установена покъсно от същия този съд. Мистър Каупъруд настоява и сега, а с него са съгласни и двама от петимата членове на Върховния щатски съд, че като посредник е имал пълното право да не внася веднага в амортизационния фонд сертификатите от градския заем на стойност шейсет хиляди долара, за което всъщност го обвиняват хората, изразител на чието мнение е областният прокурор. Моят довереник е човек с редки финансови способности. От многобройните писма, представени на съда, вие сте могли да се убедите, Ваше Благородие, с какво уважение и симпатия се ползва той сред значителна част от най-изтъкнатите представители на финансовия свят. Той е човек с високо обществено положение и с изключителни постижения в своята област. И причината да бъде изправен днес пред вас е един неочакван и жесток удар на съдбата — пожарът и последвалата го паника, която засега тежко неговото солидно финансово предприятие. Въпреки решението на съдебните заседатели и мнението на трима от петимата съдии във Върховния щатски съд аз твърдя, че моят довереник не е извършил злоупотреба, че не трябваше да бъде подвеждан под отговорност и че сега не бива да бъде наказван за нещо, за което не е виновен. Надявам се, Ваше Благородие, че няма да изтъквате неправилно думите ми и мотивите, които ме карат да бъда толкова убеден в това, което казвам. В никакъв случай не бих искал да подлагам на съмнение почтеността на този съд или на който и да било съд, както и на съдопроизводството изобщо. Съжалявам само за нещастното стечение на обстоятелствата, които заблудиха незапознатите с финансовите тънкости хора и поставиха един изтъкнат banker и невинен човек под ударите на закона. Мисля, че е справедливо това да се подчертае сега тук високо и ясно. Моля ви, Ваше Благородие, да бъдете снизходителен и ако съвестта не ви позволява да отхвърлите напълно обвинението, то поне при определяне на наказанието да вземете предвид фактите, които изложих.

Стеджър се отдръпна, а съдията Пейдърсън кимна, за да покаже, че е чул онова, което видният адвокат е казал и че ще отдаде на изнесените факти вниманието, което заслужават. После се обърна към

Каупъруд и като призова на помощ цялото си съдийско достойнство, започна речта си:

— Франк Алджърнън Каупъруд, подобрите от вас съдебни заседатели ви признаха за виновен в злоупотреба. Молбата ви за преразглеждане на делото, изложена от вашия адвокат, след обстойна проверка беше отхвърлена, тъй като мнозинството от членовете на Върховния щатски съд напълно одобриха решението на съдебните заседатели, взето въз основа на закона и събраните доказателства. Вашето престъпление е особено тежко, като се има предвид, че голямата сума, която сте присвоили, е принадлежала на града. То се утежнява още повече от обстоятелството, че сте използвали за ваша лична изгода няколкостотин хиляди долара под формата на заем от хазната, както и сертификати от градския заем. Наказанието, предвидено от закона за такова престъпление, е крайно снизходително. Въпреки това съдът ще се съобрази с досегашното ви видно обществено положение, с обстоятелствата, довели до фалита ви, както и със застъпничеството на вашите многобройни приятели и колеги от финансовия свят. Няма да бъде забравен нито един важен момент от вашата кариера.

Пейдърсън замълча, сякаш се колебаеше как да продължи, макар много добре да знаеше какво ще каже. Знаеше също какво очакват от него политическите лидери.

— Ако вашият случай не може да ни послужи за друга поука — продължи Пейдърсън, като си играеше с книгата, които лежаха пред него, — то поне ще даде тъй необходимия в наше време урок, че не може безнаказано да се посяга на градската хазна и да се граби от нея под прозрачното прикритие на разни търговски сделки и че законът все още има сила да защити и себе си, и интересите на обществото.

Каупъруд продължаваше да гледа напред напълно спокоен, а съдията тържествено добави:

— Съдът ви осъжда на глоба от пет хиляди долара в полза на щата, на това да покриете разноските по делото и на четири години и три месеца лишаване от свобода и принудителен труд в източния щатски затвор. Присъдата влиза в сила от момента на произнасянето ѝ.

В този миг бащата на Каупъруд сведе глава, за да скрие сълзите си. Ейлийн прехапа долната си устна и стисна юмруци, за да сподави гнева и разочарованието си и да не заплаче. Четири години и три

месеца! Каква огромна празнина и в неговия, и в нейния живот! Но тя ще го чака. Все пак това е по-добре от осем или десет години — беше се страхувала, че присъдата ще бъде по-голяма. Може би пък сега, след като всичко беше свършило и Франк отидеше в затвора, губернаторът щеше да го помилва.

Съдията посегна към досието на Стенър. Беше доволен от себе си. Финансистите нямаше да могат да го упрекнат, тъй като бе дал вид, че взема под внимание застъпничеството им в полза на Каупъруд, а политическите лидери щяха да останат доволни, че привидно се е съобразил с молбите за снизхождение, а всъщност е присъдил почти максималното наказание. Каупъруд веднага прозря жалката му хитрост, слабоволието и низостта му, но остана спокоен. Един пристав се приближи към него, за да го изведе.

— Осъденият да остане още малко — нареди съдията.

Секретарят призова Джордж У. Стенър и Каупъруд отначало се учуди защо го задържат, но скоро разбра. Очевидно искаха да чуе и присъдата на своя съучастник. Зададоха на Стенър обичайните процедурни въпроси. Роджър О'Мара, ирландец по произход, адвокат с голям опит в делата с политически характер, който от самото начало водеше делото на Стенър, застана до довереника си, но тъй като нямаше какво да каже, се задоволи само да помоли съдията да има предвид предишната дългогодишна служба на бившия ковчезник.

— Джордж Стенър — каза съдията и прикова вниманието на цялата публика, включително и на Каупъруд, — тъй като молбата ви за преразглеждане на делото и за отменяне на присъдата е отхвърлена, на съда не остава нищо друго, освен да ви наложи такова наказание, каквото изисква характерът на престъплението ви. При вашето и бездруго тежко положение не бих искал да ви измъчвам допълнително с дълги назидателни забележки. Не мога обаче да пропусна случая и да не изразя възмущението си от постъпка като вашата. Защото злоупотребата с обществени средства е станала вече едно от най-тежките престъпления на нашето време. Ако не бъде възпряно бързо и решително, то ще съсипе нашите институции. Държава, подкопана от корупция, губи своята жизнеспособност и може да рухне при първия натиск. Според мен обществото има голяма вина за вашето престъпление и за други престъпления от подобен характер. То дълго време гледаше доста безразлично на злоупотребите от страна на

длъжностни лица. Ние се нуждаем сега от по-висок и по-чист политически морал, от строго обществено мнение, което ще бележи с позор всеки, дръзнал да посегне на държавни средства. Тъкмо липсата на такъв морал и на такова обществено мнение са направили възможно вашето престъпление. Извън този факт не виждам други смекчаващи вината обстоятелства.

Съдията Пейдърсън направи многозначителна пауза. Той се приближаваше до най-високата точка на своето ораторско умение и искаше това, което ще каже сега, да се запечати в съзнанието на присъстващите.

— Обществото повери парите си на вашите грижи — продължи той тържествено. — Това беше високо и свято доверие. Вие бяхте длъжен да пазите вратата на хазната, както ангелът пази дверите на рая, и да насочвате огнения меч на безукорната честност към всеки, който дръзне да я приближи с нечисти намерения. Именно това ви повеляваше вашето положение като избраник на една голяма общност. Предвид всички обстоятелства по делото съдът е принуден да ви наложи най-тежкото наказание. Но тъй като съгласно с член седемдесет и четвърти от Наказателния кодекс никой в нашия щат не може да бъде осъден на изправителен затвор за срок, който изтича между петнайсети ноември и петнайсети февруари, аз съм длъжен, съобразявайки се с този член, да намаля с три месеца максималната присъда, която смятам, че трябва да ви наложа — а именно пет години. Ето защо съдът ви осъжда на глоба от пет хиляди долара в полза на щата — Пейдърсън много добре знаеше, че Стенър не може да плати тази сума — и на четири години и девет месеца лишаване от свобода и принудителен труд в източния щатски затвор. Присъдата влиза в сила от момента на произнасянето ѝ.

Той остави досието на писалището и потърка замислено брадата си, а в това време Каупъруд и Стенър бяха изведени. Бътлър, напълно удовлетворен, пръв напусна съдебната зала. Разбрала, че всичко, което я интересува, вече е приключило, Ейлийн също побърза да се измъкне, а след няколко минути излязоха и бащата и братята на Каупъруд. Те щяха да го пресрещнат отвън и да го придружат до затвора. Останалите членове на семейството с тревога чакаха у дома си да научат новината и Джоузеф Каупъруд бе изпратен да им я съобщи.

Междувременно се беше заоблачило и от надвисналото небе сякаш всеки миг щеше да завали сняг. Еди Зандърс, който бе взел със себе си всички книжа по делото, обясни, че не е нужно да се връщат в областния затвор. И затова петимата — Зандърс, Стеджър, Каупъруд, баща му и Едуард — се качиха на един трамвай, който ги отведе близо до затвора. След половин час те вече бяха пред портала на източния изправителен затвор.

ГЛАВА LIII

Източният затвор на щата Пенсилвания, в който Каупъруд трябваше да излежи присъдата си от четири години и три месеца, се намиреше на Феърмаунт Авеню и Двайсет и първа улица във Филадельфия и беше огромно здание от сив камък, величествено и наподобяващо двореца на фамилията Сфорца в Милано, макар и да не бе така красиво. Сивата му грамада се беше разпростряла между четири улици и се извисяваше самотно и мрачно, както подобава на един затвор. Зидът, който ограждаше огромната територия на затвора, заемаща над десет акра, и допринасяше за мрачното му величие, беше десет метра висок и около два метра дебел. Самият затвор, който не се виждаше от улиците, се състоеше от седем крила, наредени като пипалата на октопод около централния корпус, и заемаше две трети от заграденото със зид пространство, така че почти не оставаше място за радващи окото тревни площи. Крилата бяха дванайсет метра широки и шейсет метра дълги, а четири от тях бяха двуетажни. Нямаха прозорци, само тесни процепи под тавана, дълги един метър и широки около дващест сантиметра; към някои от килиите на приземния етаж имаше дворчета с размерите на самите килии — четири и половина метра дълги и три метра широки, заградени от всички страни с висок тухлен зид. Стените, подовете и таваните на килиите бяха от камък; каменна беше и настилката в коридорите между тях, които бяха широки три и високи четири и половина метра. Ако човек застанеше в централния корпус — в така наречената ротонда — и погледнеше към простиращите се във всички посоки крила, оставаше с впечатление, че въпреки дължината им те са някак необичайно тесни. Железните врати — пред тях имаше и масивни дървени, които в случай на нужда можеха да откъснат затворника от всякаква гледка и звук — действаха потискащо. Помещенията, макар и относително светли, тъй като често ги варосваха, а през зимата поставяха на тесните процепи под тавана матови стъкла, бяха голи и жалки, както всички затворнически килии, оскъдно обзаведени само с най-необходимото. Сред камъка и желязото

течеше някакъв живот — повечето килии бяха заети, — но четиристотинте затворници нямаха чувството, че участвуват в него, защото бяха напълно изолирани един от друг. Някои след дълъг престой и примерно поведение ставаха „доверени“, както ги наричаха на затворнически жаргон, но те бяха малцина. А и за обслужването на пекарната, железарската и дърводелската работилница, склада за провизии, мелницата и зеленчуковите градини не бяха необходими много хора.

Затворът беше създаден през 1822 година и непрекъснато се беше разраствал — крило след крило, — за да достигне сегашните си внушителни размери. Населяваха го хора, които се различаваха както по интелигентността си, така и по характера на извършените от тях престъпления — от дребно джебчийство до убийство. Тук се прилагаше така наречената „пенсилванска система“, която всъщност означаваше строг тъмничен затвор за всички и забрана да разговарят с когото и да било.

Като се изключи неотдавнашното му краткотрайно пребиваване в областния затвор, където и обстановката, и атмосферата далеч не можеха да се сравнят с тукашните, Каупъруд за първи път попадеше в такова място. Някога, още като момче, скитайки се веднъж из околните градчета, случайно беше минал край един „арест“ (така наричаха тогава градските затвори) — малко квадратно сиво здание с решетки на прозорците — и на един прозорец на втория етаж бе видял някакъв противен пияница, пропаднал тип с помътнели очи, с несресана коса и с подпухнало восъчнобледо лице, който му бе подвикнал (беше лято и прозорецът беше отворен):

— Ей, синко, ще ми купиш ли парче тютюн за дъвчене, а?

Франк бе вдигнал очи и ужасен, уплашен от раздърпания и разчорлен човек, бе отвърнал, без дори да спре и да помисли:

— Не, не мога.

— Внимавай един ден да не попаднеш и ти зад решетките, малки негоднико! — яростно бе извикал човекът, който явно не беше изтрезнял напълно след скорошното си пиянство.

Каупъруд от години не си беше спомнял тази сцена, но тя изведнъж изплува в съзнанието му. Ето след малко този мрачен и потискащ затвор щеше да го погълне и той безвъзвратно щеше да бъде откъснат от външния свят, където сега валеше сняг.

Не позволиха на никого да го придружи отвъд портала, дори и на Стеджър, макар че той имаше право да го посети, но по-късно през деня. Това правило беше ненаруσιμο. Допуснат беше само Зандърс, който се познаваше с вратаря и носеше препис от присъдата. Останалите бяха принудени да си тръгнат, след като с дълбока болка и вълнение се сбогуваха с Каупъруд; той не искаше да допусне ония сантиментални нотки в раздялата, които никога не бе обичал, затова, докато се ръкуваше с всеки подред, каза:

— Хайде, довиждане засега. Ще се оправя някак, пък и скоро ще изляза оттук. Имайте търпение и ще видите! Кажете на Лилиан да не се тревожи.

Той пристъпи вътре и вратата тежко хлопна зад него. Зандърс го преведе през обширно и мрачно преддверие с висок таван към втора врата с желязна решетка, която друг вратар по искане на Зандърс отключи с един огромен ключ. Когато влязоха във вътрешния двор, Зандърс сви наляво към малка канцелария, където зад високо писалище седеше надзирател в синя униформа. Този слаб, светлокос, с леко дръпнати сиви очички човек се занимаваше с приемането на затворниците; той взе делово документа, който му подаде помощник-шерифът, прочете го и му връчи подписано от него удостоверение, че е приел доведения затворник, и Зандърс си тръгна, като взе с благодарност банкнотата, която Каупъруд му пъкна в ръката.

— Довиждане, мистър Каупъруд — каза той, като кимна някак особено с глава. — Съжалявам, много съжалявам, но се надявам, че тук няма да ви бъде много зле.

Той искаше да покаже на надзирателя, че е близък с такъв виден човек, а Каупъруд, решил, че оттук нататък му предстои да следва — поне външно — едно поведение на покорство и примирение, сърдечно му стисна ръката.

— Много ви благодаря за любезността, мистър Зандърс — каза той, после се обърна към новото си началство, желаейки да му направи колкото е възможно по-добро впечатление. Знаеше, че сега е в ръцете на дребни чиновници, които, ако пожелаеха, можеха да улеснят или да затруднят живота му, и искаше да покаже на този човек, че е готов да се съобразява с изискванията и да се подчинява на началството, стига да не накърняват собственото му достойнство. Беше потиснат, но се стараше да запази самообладание дори и тук, в лапите на този

последен механизъм на правосъдието — изправителния затвор на щата, който с такива неимоверни усилия се бе старал да избегне.

Надзирателят Роджър Кендал, въпреки хилавостта и типично чиновническата си външност, беше доста способен човек, поне в сравнение с повечето от колегите си — хитър, не особено образован, не особено умен по природа и не особено работлив, но достатъчно енергичен, за да отстои мястото си. Умееше бързо да преценява всеки от затворниците — и то доста добре, — защото в продължение на двайсет и шест години се бе занимавал с тази работа. Отнасяше се към тях студено, с определено недоверие и малко цинично.

Не позволяваше на никого да се държи с него фамилиарно, но изискваше от всички точно да спазват предписанията на правилника за вътрешния ред.

Когато Каупъруд влезе, облечен с тъмен елегантен сивосин вълнен костюм, със светло, добре ушито палто, с черно бомбе — последната дума на модата, — със съвсем нови обувки от хубава кожа, с връзка от тежка коприна в убити тонове, с изрядно поддържани нокти и с коса и мустаци, за които явно се грижеше опитен бръснар, надзирателят веднага разбра, че това е човек с голям ум и със силен характер; с такива хора неговата професия твърде рядко го срещаше.

Каупъруд застана спокойно сред стаята, сякаш не виждаше никого и нищо, но всъщност забеляза всичко.

— Затворник номер три хиляди, шестстотин трийсет и три — подвижна Кендал към помощника си, като му подаде жълт лист, на който бяха написани името и презимето на Каупъруд и поредният затворнически номер според заведения от създаването на затвора списък.

Помощникът — един от привилегированите затворници — вписа данните в една книга, а жълтия лист отдели настрана, за да го предаде на „довереника“, който щеше да поеме Каупъруд и да го заведе в „подготвителното“.

— Трябва да се съблечете и да се изкъпете — каза Кендал на Каупъруд, като го разглеждаше любопитно. — Очевидно нямате нужда от баня, но правилото е такова.

— Благодаря ви — отвърна Каупъруд, доволен, че е направил впечатление с личността си. — Каквито и да са правилата, готов съм да ги спазвам.

Той понечи да свали палтото си, но Кендал го спря с ръка и позвъни с ръчното звънче. От съседната стая се появи друг негов помощник, затворнически слуга от така наречените „доверени“. Беше дребен, мургав, изкривен на една страна човек. Единият му крак беше по-къс от другия и при всяка крачка едното му рамо се смъкваше надолу. Гърдите му бяха хлътнали, очите — кривогледа, а походката някак тромава, но пъргава. Беше облечен с торбестни раирани панталони и рубашка от памучен плат, под която се виждаше ватена фланела. Най-отблъскваща обаче на Каупъруд се стори огромната му раирана шапка с права щръкнала козирка. Той не можеше да преодолее и неприятното усещане, което му създаваха кривогледите очи на този човек. Отгоре на всичко „довереният“ имаше глупашкия и подлизурски навик непрестанно да отдава чест, като докосваше с ръка шапката си. Той беше закоравял крадец, „специалист по кражбите с взлом“, и му бяха „лепнали“ десет години, но чрез примерно поведение се бе добрал до високото положение да работи в канцеларията, и то, без да надява на главата си задължителната за другите затворници унизителна качулка. И затова беше безкрайно благодарен на началството. Сега стоеше и гледаше Кендал право в очите като страхливо куче, а към Каупъруд хвърляше лукаво-презрителни погледи, сякаш искаше да покаже, че разбира положението му и изпитва недоверие към него.

Затворникът смята, че всички затворници са еднакви. В своето морално падение той се утешава с мисълта, че и останалите не са по-добри, щом са в затвора. Ако обществото се е отнесло жестоко с него, той мислено се отнася с не по-малка жестокост към другите затворници. Дори най-дребният, случаен намек, че си нещо повече от другите, се приема в затвора като най-тежък и непростим грях. Този „доверен“ можеше да прецени що за човек е Каупъруд точно толкова, колкото една муха би могла да схване движението на маховика, но той беше сигурен, че е успял да го „претегли“ както трябва. Мошеникът си е мошеник и затова за него Каупъруд по нищо не се отличаваше и от най-жалкия джебчия. Ето защо той веднага изпита желание да го унизи, да го приравни към себе си.

— Ще трябва да извадите всичко, което имате в джобовете си — обърна се Кендал към Каупъруд. Обикновено той само би наредил: „Претърси затворника!“

Каупъруд пристъпи напред и извади портфейл с двайсет и пет долара, джобно ножче, молив, малък бележник и миниатюрно слонче от слонова кост, подарено му навремето от Ейлийн „за щастие“ — скъпа за него вещ тъкмо защото беше подарък от нея. Кендал с любопитство погледна слончето.

— Продължавай нататък — обърна се той към „доверения“, като имаше предвид следващите процедури — къпането и преобличането.

— Върви след мен — каза „довереният“ на Каупъруд, тръгна пред него и го въведе в съседно помещение, където в три отделени с дървени прегради кабинички имаше три старовремски чугунени вани с дървени капаци, полици с наредени върху тях калъпи прост жълт сапун, кърпи за изтриване от груб ленен плат и разни други принадлежности и забити в стената куки за окачване на дрехите.

— Влизай тука — нареди „довереният“, който се казваше Томас Куби, като посочи една от ваните.

Каупъруд разбра, че вече започва опекунството на „дребното началство“, но счете за благоразумно да продължава да се държи покорно.

— Да, ето сега, веднага — отвърна той.

— Ще се оправим ние с тебе — каза „довереният“ малко поомекнал. — Колко ти лепнаха? — попита тон.

Каупъруд го погледна учуден, защото не разбра въпроса. „Довереният“ се досети, че новакът не знае затворническия жаргон, и отново попита:

— Колко ти лепнаха? Абе на колко те осъдиха?

— О, да, разбирам — отвърна Каупъруд. — На четири години и три месеца.

Реши, че може би ще е добре, ако се опита да се понрави на този човек.

— За какво? — попита го фамилиарно Куби.

Каупъруд се обърка за миг.

— За кражба — отвърна той.

— С малко си се отървал — каза Куби. — На мене ми лепнаха десетак. Съдията излезе голям дръвник.

Куби не беше чувал за престъплението на Каупъруд, пък и да беше чувал, едва ли можеше да разбере нещо от тази сложна история. Каупъруд нямаше никакво желание да продължи разговора, а и не

знаеше как и за какво да говори. Искаше му се само този тип да се махне по-бързо, но той явно нямаше такова намерение. Искаше му се час по-скоро да го откарат в килията и да го оставят на мира.

— Да, много жалко наистина — каза съчувствено той и „довереният“ веднага разбра, че този човек не му е истински събрат, щом употребява такива думи.

Куби се приближи до ваната и отвори двата крана. Каупъруд вече се беше съблякъл и стоеше гол, но не се стесняваше от този безмозъчен урод.

— Не забравяй да си измиеш и главата! — каза Куби и излезе.

Докато чакаше ваната да се напълни, Каупъруд се замисли за живота си. Твърде жестока беше съдбата към него в последно време. За разлика от мнозина, изпаднали в неговото положение, той не се измъчваше от угризения на съвестта, не смяташе, че е виновен, че е извършил нещо непочтено. Чисто и просто не му беше провървяло. Да попадне той тук, в този огромен и пустинно тих затвор, да е затворник, да стои пред тази противна и не особено чиста чугунена вана под надзора на един малоумен престъпник!

Влезе във ваната, изми се набързо с лютивия жълт сапун, изтри се с грубата избеляла кърпа и потърси с поглед бельото си, но то беше изчезнало.

В този момент Куби надникна през вратата.

— Ела насам! — безцеремонно го повика той.

Каупъруд тръгна гол след него. Преведоха го през канцеларията и го вкараха в стая, в която имаше кантар, летва за измерване на ръста, регистрационна книга и така нататък. Куби, който го беше чакал при вратата, отново се приближи към него, а помощник-надзирателят, който седеше в един ъгъл, като го видя, взе чиста бланка. Кендал огледа стройната фигура на Каупъруд, който бе почнал да пълнее леко в кръста, и си помисли, че този затворник е далеч по-як от повечето свои събратя. А и кожата му беше твърде бяла.

— Стъпи на кантара! — рязко заповяда Куби.

Каупъруд изпълни нареждането. Куби нагласи топуза и внимателно погледна, за да види резултата.

— Тегло — осемдесет килограма — съобщи той — А сега стъпи тук!

Той посочи едно място до стената, край която бе закрепена отвесна тънка двуметрова летва. Към нея перпендикулярно беше прикачен подвижен дървен показалец, който се опираше в главата на изправения под него човек. Встрани от летвата бяха отбелязани метри, сантиметри и милиметри, а отдясно имаше специално приспособление за измерване на дължината на ръката. Каупъруд разбра какво се иска от него и застана неподвижно под показалеца.

— Събери краката и опри гърба до стената! — подкани го Куби. — Така. Метър и седемдесет и седем сантиметра и четирийсет милиметра — извика той, а помощник-надзирателят нанесе данните в регистрационната бланка.

След това Куби извади сантиметър и се зае да измерва ръцете, краката, гърдите, талията и бедрата на Каупъруд. Високо обяви цвета на очите му, па косите, на мустаците и като надникна в устата му, възкликна:

— Всички зъби са здрави.

След като Каупъруд още веднъж съобщи адреса си, възрастта, професията и отговори отрицателно на въпроса, владее ли някакъв занаят, му разрешиха да се върне в помещението с ваните, за да облече оставените там за него затворнически дрехи — грубо, остро бельо, ватена фланела, бяла памучна риза, дебели синкавосиви памучни чорапи, каквито не беше носил никога през живота си, и невероятно твърди, направени сякаш от дърво или от желязо мазни тежки обувки. Навлече торбестия раиран затворнически панталон и развлечената рубашка. Съзнаваше, че с това облекло изглежда съвсем жалък. Когато влезе отново в канцеларията на надзирателя, го обзе особено мъчително чувство на безнадеждност, каквото не беше изпитвал никога, и с усилие се постара да го потисне. Да, ето как постъпва обществото с престъпника! Отблъсква го от себе си, отнема му човешкото достойнство, смъква му приличните дрехи и го облича в дрипи. За миг мъката и озлоблението му взеха връх над него. Заветното му правило — да прикрива чувствата си — сега не му помагаше. В тези дрехи той се чувствуваше унижен и смешен и знаеше, че и другите го виждат така. Все пак успя с върховно усилие на волята си да се овладее и да се застави да изглежда спокоен, покорен и внимателен към тези, които в момента имаха власт над него. В края на краищата, мислеше си той, трябва да гледа на всичко това като на

някаква игра, като на лош сън, да си представи, че е затънал в зловонно блато, от което след време благополучно ще се измъкне, стига да има късмет, разбира се. Не губеше надежда. Всичко това не можеше да продължи вечно. На житейската сцена, която така добре познаваше, той сега изпълняваше временно една странна и непозната за него роля.

Но Кендал не си губеше времето да разглежда Каупъруд.

— Хайде, потърси му шапка! — нареди той на помощника си.

Помощникът отиде до един шкаф с номерирани полици, взе една отвратителна раирана шапка с високо дъно и права козирка и я подаде на Каупъруд да я премери. Шапката се оказа горе-долу по мярка и Каупъруд си помисли, че вече е дошъл краят на униженията му. Нима можеше да се добави още нещо? Струваше му се, че няма с какво повече да го обличат. Но грешеше.

— А сега, Куби, заведи го при мистър Чейпин — заповяда Кендал.

Куби си знаеше работата. Върна се обратно в умивалнята и донесе един предмет, за който Каупъруд само беше чувал, но не беше виждал — качулка на бели и сини райета, голяма колкото половин кальфка на обикновена възглавница. Куби разгъна качулката, изтръска я и се приближи до Каупъруд. Трябваше да се изпълни установеният ритуал. Надяването на качулката върху главата, въведено още от създаването на затвора, се правеше с простата цел затворникът да не може да се ориентира и по този начин да се предотврати всякакъв опит за бягство. От този момент Каупъруд вече нямаше право да общува със затворниците, да разговаря с тях и дори да ги вижда. Нямаше право и да разговаря с началството — освен ако не отговаря на зададените му въпроси. Правилото беше неправомерно жестоко, но тук продължаваха да го спазват строго — макар че, както Каупъруд разбра по-късно, и то дори можеше да се заобиколи понякога.

— Трябва да навлечеш това — каза Куби, като разгърна качулката над главата на Каупъруд.

Каупъруд разбра. Спомни си, че беше чувал преди години за това правило. В първия миг се стресна и погледна ужасено качулката, но бързо се съвзе и вдигна ръце, за да помогне да му я надянат на главата.

— Не пипай — предупреди го Куби. — Свали ръцете. Ще се оправя сам.

Каупъруд отпусна ръце. Надянатата качулка стигаше до гърдите му и той не виждаше нищо. Чувствуваше се нещастен, унизен, смазан. От това противно нещо на главата му, от тази торба на сини и бели райета едва не загуби самообладание. Нима не можеха, помисли си той, да му спестят поне това последно оскърбление!

— Хайде! — подвикна му Куби и го поведоха, но накъде — Каупъруд не разбра. — Ако придърпаш малко напред долния край, ще виждаш къде стъпваш — прояви благосклонност водачът му.

Каупъруд го послуша и вече различаваше донякъде краката си и част от пода. Поведоха го като слепец — в началото по къс, след това по дълъг коридор, през една стая с униформени пазачи и накрая по тясна желязна стълба, която водеше към канцеларията на надзирателя на втория етаж. Тук Каупъруд чу гласа на Куби:

— Мистър Чейпин, доведох ви новия затворник, който ви праща мистър Кендал.

— Ей, сега ще дойда — дочу се отнякъде неочаквано приятен глас.

Нечия голяма и силна ръка подхвана Каупъруд за лакътя и го поведе нататък.

— Още малко остава — каза същият глас. — Там ще ви сваля качулката.

И внезапно, може би защото Каупъруд долови в тези думи нотки на съчувствие, някакъв спазъм сви гърлото му.

Извървя наистина само няколко крачки.

Стигнаха до една врата и придружителят на Каупъруд я отключи с огромен железен ключ. После голямата ръка леко го побутна навътре. Миг след това махнаха качулката от главата му и той видя, че се намира в малка варосана, доста мрачна килия без прозорец, която се осветяваше само през закрития с матирано стъкло, дълъг един метър и широк двайсет сантиметра отвор под тавана. На една от страничните стени бе окачена на кука тенекиена лампа, която служеше за осветление през нощта. В един от ъглите имаше грубо желязно легло със сламеник и четири тъмносини, непрани кой знае откога одеяла. В другия ъгъл имаше кран за вода и малка мивка. На стената срещу леглото беше окачена лавица. Под долния край на леглото имаше прост дървен стол с груба обла облегалка. В третия ъгъл беше изправена проскубана метла. Имаше и чугунена клозетна чиния, свързана с

отточна тръба, която минаваше покрай стената; промиването ѝ очевидно ставаше ръчно, с кофа. Неприятната миризма подсказваше, че има плъхове, а навярно и разни други паразити. Подът беше покрит с каменна настилка. Каупъруд с един поглед обхвана всичко това. Вниманието му привлече преди всичко тежката врата от кръстосани железни пръти с масивна лъсната брава. Зад нея имаше друга, дървена, която напълно изолираше затворника от външния свят. Слънчевата светлина очевидно изобщо не проникваше тук. Чистотата изцяло зависеше от това, колко често се варосват стените и колко често затворникът използва водата, сапуна и метлата.

След това Каупъруд огледа и надзирателя Чейпин — набит, тромав, простоват на вид, но очевидно добродушен човек. Униформата не му беше съвсем по мярка, а самият Чейпин стоеше така, сякаш му се искаше час по-скоро да седне. Пълнотата му беше някак нездрава, а кестенявите му бакенбарди бяха започнали да посивяват. Лошо подстриганата му коса стърчеше на кичури изпод огромната фуражка. Независимо от всичко Чейпин направи добро впечатление на Каупъруд. Освен това този човек, както изглежда, щеше да се държи с него по-внимателно от другите. Поне така се надяваше. Не знаеше, че мистър Чейпин е надзирател на „подготвителното“, където му предстоеше да прекара едва две седмици, докато усвои напълно затворническия правилник и че в отделението имаше само два̀сет и шестима затворници.

За да направи запознаването по-непринудено, надзирателят се приближи до леглото и седна на него. Посочи на Каупъруд дървения стол и той, като го придърпа към себе си, също седна.

— Ето ви вече тук — приветливо каза мистър Чейпин. Той беше необразован и простодушен човек, но имаше голям опит в отношенията си със затворниците, към които винаги проявяваше снизходителност. Възрастта, присъщата му доброта и религиозните му убеждения — беше квакер — го предразполагаха към милосърдие, но от дългогодишните си наблюдения, както разбра след време Каупъруд, Чейпин бе стигнал до убеждението, че повечето затворници са лоши по природа. И той като Кендал смяташе, че са слабохарактерни, непригодни за почтен живот, склонни към различни пороци и като че ли, общо взето, не грешеше. Въпреки това си оставаше по бащински

добродушен, защото разбиранията му го караха най-високо от всички добродетели да поставя правдата и човечността.

— Да, ето ме тук, мистър Чейпин — отвърна протичко Каупъруд. Беше запомнил от „доверения“ името на надзирателя и реши да го поласкае.

Старият Чейпин беше малко озадачен. Значи това беше прочутият Франк А. Каупъруд, за когото беше чел във вестниците, големият банкер, ограбил градската хазна. И той, и съучастникът му в престъплението Стенър, както също беше прочел във вестниците, трябваше да излежат доста дълга присъда в този затвор. По онова време петстотин хиляди долара представляваха огромна сума, много по-голяма например, отколкото биха представлявали пет милиона четирийсет години по-късно. Чейпин не проумяваше как е възможно да се злоупотреби с такава невероятна сума и как Каупъруд е могъл да извърши всички ония неща, за които пишеше във вестниците. Старият човек си беше подбрал няколко въпроса, които неизменно задаваше на всеки нов затворник: съжалява ли сега за престъплението, което е извършил, има ли намерение да се поправи, ако му се даде възможност, живи ли са родителите му и така нататък. И според това, как отговаряха те на тези въпроси — смирено, с разкаяние, дръзко — той преценяваше дали подобаващо са ги наказали или не. Добре разбираше обаче, че с Каупъруд не може да разговаря като с обикновен крадец, джебчия или някакъв мошеник. Но другояче не умееше.

— Е — продължи той, — навярно никога не сте мислили, че може да попаднете на такова място, мистър Каупъруд.

— Наистина не съм мислил — отвърна Каупъруд. — Само преди няколко месеца не бих повярвал, че е възможно, мистър Чейпин. Безполезно е да ви го казвам, но смятам, че незаслужено съм тук.

Той усещаше, че старият Чейпин се кани да му почете малко морал, и беше готов да го изслуша. След малко щеше да остане сам и нямаше да има с кого да размени и дума. А щеше да му бъде и от полза да създаде приятелски отношения с този човек. В края на краищата при буря всяко пристанище е добро, а давещият се и за сламка се лови.

— Да, всички правим грешки — продължи самодоволно мистър Чейпин, наивно уверен в качеството си на духовен пастир и наставник. — Невинаги знаем какво ще излезе от добрите ни според нас намерения, нали? След като вече сте попаднали тук, сигурно

съжбялявате, че някои неща са се развили не така, както сте ги мислили. Убеден съм, че ако имате възможност да започнете всичко отначало, няма да повторите грешката си.

— Не, мистър Чейпин, наистина няма да я повторя — доста искрено отвърна Каупъруд, — макар да смятам, че всичките ми постъпки са били правилни. Мисля, че от чисто правна гледна точка с мен постъпиха несправедливо.

— Е, да, и това става понякога — замислено каза Чейпин, като почеса посивялата си глава и погледна съчувствено Каупъруд, а после продължи: — Често казвам на момчетата, които попадат тук, че знаем много по-малко, отколкото ни се струва. Забравяме, че има хора, които не са по-глупави от нас, и че винаги ще се намери някой, който ще види какво вършим. И съдиите, и детективите, и тъмничните надзиратели винаги са на поста си и рано или късно ни пипват. Да, всеки, който върши нещо лошо, си получава заслуженото.

— Да, мистър Чейпин, напълно сте прав — отвърна Каупъруд.

— А сега — каза старецът, след като направи още няколко поучителни, но добронамерени забележки — ето ви кревата, ето ви стола, ето ви умивалника и клозета. Пазете ги чисти и си служете с тях, както следва — продължи той така, сякаш поверяваше на Каупъруд кой знае какво богатство. — Сам трябва да си оправяте кревата, да помитате пода, да измивате клозетната чиния и да поддържате изобщо ред в килията. Няма кой друг да свърши това вместо вас. Още щом станете, оправяте всичко, така че да сте готов за шест и половина, когато носят храната. Тук се става в пет и половина.

— Добре, мистър Чейпин — учтиво отвърна Каупъруд. — Ще изпълнявам съвсем точно нарежданията ви.

— Е, това горе-долу е всичко — добави Чейпин. — Веднъж седмично трябва да се изкъпвате основно — ще ви давам чиста кърпа. Всеки петък сутринта ще измивате пода — Каупъруд леко трепна при тези думи. — Ако желаете, можете да получавате топла вода — ще наредя на някой от прислужниците да ви я носи. А що се отнася до роднините и приятелите... — Той стана и се отърси като голямо нюфаундландско куче. — Женен сте, нали?

— Да — отвърна Каупъруд.

— Според правилника жена ви и приятелите ви могат да ви посещават веднъж на три месеца, а адвокатът ви... Впрочем имате

адвокат, нали?

— Да, сър — отвърна Каупъруд, който вече започваше да се забавлява от този разговор.

— Е, той, ако иска, може да идва всяка седмица или дори всеки ден. За адвокатите правилникът не важи. Писма имате право да пишете също веднъж на три месеца, а ако ви потрябва тютюн или нещо подобно, достатъчно е да напишете една бележка и аз ще ви го набавя от склада, стига, разбира се, да имате пари у директора на затвора.

Каупъруд добре осъзнаваше, че би било трудно старият човек да бъде подкупен с пари. Той очевидно живееше с някакви стари — по-строги и по-честни — представи за живота, но навярно с течение на времето някои дребни подаръци или ласкателства щяха да го направят по-сговорчив и снизходителен.

— Добре, мистър Чейпин, разбрах всичко — каза той и побърза да се изправи, като видя, че старият човек става.

— След като престоите тук две седмици — добави донякъде замислено мистър Чейпин (беше пропуснал да съобщи това по-рано), — директорът на затвора ще ви определи за постоянно някоя от килиите долу. Дотогава обаче ще трябва да решите с каква работа ще се заемете. Ако се държите добре, много е възможно да ви дадат килия с дворче.

Той излезе и вратата тежко хлопна след него Каупъруд остана сам. Последните думи на Чейпин го обезсърчиха. Значи ще прекара само две седмици с този добър старец, а след това ще го предадат на друг надзирател, с когото може би няма да е така лесно да се сближи.

— Ако случайно ви потрябвам... например се разболеете или нещо подобно, ще ми дадете установения за това знак. — След като бе извървял няколко крачки, Чейпин се бе върнал. — Ще увесите кърпата си за бърсане през решетките на вратата. Като минавам, ще я видя и ще вляза да разбера какво ви е нужно.

Каупъруд, който силно бе паднал духом, отново се оживи.

— Добре, сър — отвърна той. — Благодаря ви, мистър Чейпин.

Старият човек си тръгна и Каупъруд чу стъпките му да заглъхват по каменния под. Той остана още известно време неподвижен, като напрягаше слух; долови нечия кашлица, глухо тътрузене на крака, бръмченето на някаква машина, остро металическо изскърцване на завъртян в ключалка ключ. Звуците достигаха до него приглушено,

сякаш идваха много отдалече. Каупъруд се приближи до леглото и го огледа — то беше възтрасно, без чаршафи, само с един твърд гол сламеник, който не изглеждаше особено чист. Ето върху какво щеше да спи отгук нататък той, човекът, привикнал на удобства и лукс и умеещ да ги цени. Какво ли биха си казали Ейлийн или някой от богатите му приятели, ако можеха да го видят сега? При мисълта за паразитите, които без съмнение гъмжаха в леглото, усети, че му се повдига. Как да се справи с тях? Какво да направи? Единственият стол беше крайно неудобен. Светлината, която идваше от отвора под тавана, едва-едва осветяваше килята. Каупъруд се опита да си внуши, че постепенно ще свикне с обстановката, но когато погледна към клозетната чиния, отново изпита отвращение. Навярно щяха да наизлязат и плъхове. Да имаше поне нещо приятно, върху което да спре погледа си — картини или книги; да имаше достатъчно място да се поразтъпче; да можеше да долови присъствието на някоя жива душа наоколо. Ограждаха го само четири голи стени и пълна тишина, която щеше да стане непоносима през нощта, когато затвореха външната врата! Каква жестока участ!

Каупъруд седна и се замисли върху положението си. Ето че най-сетне се бе озовал в източния затвор, където по волята на политиците (между които и Бътлър) трябваше да прекара четири дълги години и дори повече. Внезапно му мина през ума, че Стенър сигурно също е бил подложен на мъченията, през които току-що беше преминал самият той. Горкият Стенър! Какъв глупак излезе! Е, нека плаща сега за глупостта си. Разликата между Стенър и него обаче беше, че за Стенър щяха да се застъпят и щяха да се постараят да го измъкнат. Кой знае, може би дори и сега гледаха да облекчат по някакъв начин положението му. Каупъруд подпря брадичката си и се замисли — за работата си, за дома си, за приятелите и близките, за Ейлийн. Понечи да извади часовника си, но се сети, че му го бяха взели. Не биваше да знае дори колко е часът. Нямаше бележник, нито перодръжка или молив, поне малко да се развлече. От сутринта не беше хапвал нищо, но това не беше важно. Важното беше, че е напълно откъснат от света, че е затворен тук сам-самичък и че не може да се погрижи нито за работата си, нито за бъдещето си. Все пак Седжър сигурно скоро щеше да дойде да го види и това малко го утешаваше. Какво положение беше имал доскоро, какви перспективи му се бяха откривали до деня на пожара и докъде беше стигнал сега! Погледна

обувките си, дрехите си. Господи! Стана и закрачи напред-назад, но всяко движение, всяка стъпка болезнено отекваха в ушите му. Приблужи се до вратата и надникна през дебелите железни пръти, но не видя нищо друго освен част от вратите на две други килии отсреща, които не се различаваха от неговата. Върна се обратно, седна на стола и се замисли, но се почувствува уморен, реши да изпробва все пак мръсното затворническо легло и се излегна на него. Не беше чак толкова неудобно. Полежа малко, после скочи и седна на стола, пак взе да крачи из килията и пак седна на стола. Как да се разхожда в тази теснотия, помисли си той. Не, това е непоносимо, все едно, че е жив погребан! А колко мъчително дълго щеше да стои — ден след ден, ден след ден, докато...

Докато какво?

Докато губернаторът го помилва, докато изтече присъдата му или докато напълно се стопи състоянието му... или...

Часовете минаваха, а той все мислеше и мислеше. Някъде към пет часа най-после дойде Стеджър, но само за малко. Бил зает да урежда явяването на Каупъруд в съда в четвъртък, петък и понеделник във връзка с исковете на бивши негови клиенти. Адвокатът си отиде, настъпи нощта, Каупъруд подряза обгорения фитил на малката газена лампа, изпи чашата силен чай и изяде парчето отвратителен хляб, приготвен от брашно и трици, който „довереният“ под наблюдението на надзирателя му бе подал през един отвор във вратата. И отново го нападнаха тежките мисли. След малко друг „доверен“, без да каже дума, затвори и заключи външната дървена врата. В девет часа, както му бяха казали, отнякъде щеше да прозвучи звънец и той трябваше незабавно да изгаси димящата лампа, да се съблече и да си легне. Навярно всяко нарушение на правилника влечеше след себе си наказание — намаляване на дажбата, усмирителна риза, може би и удари с бич — не знаеше точно. Беше тъжен, отчаян, изморен. Зад гърба му бе останала толкова дълга и толкова неуспешна борба. След като изми на мивката тежкото канче и чугунената чиния, той събу обувките си, съблече жалките си дрехи, свали дори и грубите долни гащи и уморено се отпусна на леглото. В килията беше студено и той напразно се опитваше да се сгрее, като се увиваше в одеялата. Студът беше вътре в самия него.

— Това не може да се понесе! — каза си той. — Наистина не може да се понесе! Боя се, че няма да издържа.

И все пак се обърна към стената и след няколко мъчителни часа заспа.

ГЛАВА LIV

Онези, които благодарение на щастливата си звезда, на произхода си, собствената си мъдрост или мъдростта на родителите и приятелите си са избегнали проклятието, което преследва преуспелите и което може да се изрази с думите „да объркаш живота си“, не биха могли да разберат душевното състояние на Каупъруд. През първите дни той седеше унило в килията и непрестанно размишляваше, напрягаше проникателния си ум, но не можеше да намери отговор на въпроса си — каква съдба го очаква? И най-силните понякога падат духом. Има мигове, когато и най-умните — а те може би по-често от другите — виждат бъдещето си в най-черни тонове, защото разбират колко страшни са житейските клопки. Само ония, които притежават изключителна храброст и дълбока вяра в себе си, основана на действителни сили и възможности, могат смело да гледат живота в лицето. Каупъруд не беше надарен с някакъв изключителен интелект. Той просто имаше остър ум, който — както често се случва при хора, склонни към практицизъм — добре се съчетаваше с един неудържим стремеж към лично преуспяване. Като мощен прожектор този ум осветяваше потайните кътчета на живота, но не беше достатъчно безпристрастен, за да изследва истинските глъбини на мрака. Каупъруд си представяше в някаква степен проблемите, върху които размишляват великите астрономи, социолози, философи, химици, физици и физиолози, но всъщност не се интересуваше много от тях. Животът, разбира се, крие много тайни и сигурно е нужно някой да се стреми да ги разгадава. Него обаче го влечеше друго. Призванието му беше да печели пари, да създава и организира предприятия, които да носят големи доходи, или поне да пази вече създаденото.

Но дори и това — сега, когато разсъждаваше трезво — му изглеждаше вече невъзможно. Работите му бяха прекалено объркани, прекалено подкопани от нещастното стечение на обстоятелствата. Можеше, както му обясни Стеджър, с години да протака делата по исковете, свързани с фалита му, с надеждата кредиторите му един по

един да почнат да се отказват, изморени от чакане, в това време обаче имуществото му щеше да се топи, щяха да растат лихвите по дълговете и да се трупат съдебните разноски. На всичко отгоре със Стеджър установиха, че някои от кредиторите са препродали ценните си книжа на Бътлър или на Моленхауър, а те нямаше да се съгласят на никакви отстъпки и щяха докрай да отстояват правата си. Можеше да се надява само на едно — да спаси каквото му е останало, като постигне съгласие с някои от кредиторите си и след време чрез Стивън Уингейт отново „да завърти колелото“. Уингейт щеше да го посети най-късно до ден-два — тоест веднага щом Стеджър успееше да получи разрешение за това от директора на затвора Майкъл Десмас, който още на втория ден дойде в килията на Каупъруд, за да види новия затворник.

Десмас беше едър мъжага от ирландски произход и разбираше нещичко от политика. Беше заемал най-различни длъжности във Филадельфия; на младини бе служил като полицай, по време на Гражданската война — като ефрейтор, а сега беше дребен партиен ръководител и послушен изпълнител на волята на Моленхауър. Беше висок, кокалест, със силно развита мускулатура човек, който въпреки петдесет и седемте си години би се представил блестящо в един юмручен бой. Ръцете му бяха големи и костеливи, лицето му беше по-скоро квадратно, отколкото кръгло или продълговато, а челото — високо. Гъсти и нископодстригани сиви коси покриваха главата му, над горната му устна стърчаха къси сиви мустачки. Сивосините му очи издаваха природна интелигентност и проникателност, бузите му бяха румени, а когато се усмихваше, се откриваха равни и остри зъби и това придаваше на усмивката му нещо вълче. И все пак не беше жесток, беше дори добродушен, макар че понякога изпадаше в силен гняв. За съжаление обаче не беше достатъчно умен, за да прави разлика между отделните затворници съобразно с тяхното духовно равнище и обществено положение. Не разбираше, че в затвора понякога попадат и хора, на които трябва да се обръща по-специално внимание, независимо от това дали имат или не някакво място и влияние в политическия живот. Схващаше разликата едва когато му я подсказежа политците, какъвто беше случаят със Стенър — не и с Каупъруд. Но тъй като затворът бе обществено заведение, което по всяко време можеше да бъде посетено от адвокати, детективи, лекари, свещеници,

журналисти, роднини и приятели на затворниците, а и заради собствения си авторитет пред подчинените си, Десмас трябваше да поддържа дисциплина и ред, понякога дори и пряко желанието на някой от политическите водачи, и да не разрешава на когото и да било от затворниците да се ползва с прекалено големи привилегии. В затвора понякога попадаха обаче богати и изискани хора, сред които немалко политически дейци, станали жертва на някаква житейска катастрофа, и към тях отношението трябваше да бъде понизходително.

Десмас естествено много добре бе запознат с историята на Каупъруд и Стенър. Политическите водачи вече го бяха предупредили да се отнася по-меко към Стенър заради неговите минали заслуги. За Каупъруд обаче те не бяха се застъпили, макар и да признаваха, че е пострадал прекалено жестоко. Ето защо на Десмас му оставаше на негова отговорност да реши дали да направи и за него някои отстъпки.

— Бътлър го мрази — бе подхвърлил Стробик на Десмас. — Цялата работа се разви така заради дъщеря му. Ако зависеше от Бътлър, Каупъруд трябва да бъде оставен на хляб и вода, а той не е чак толкова лош човек. Всъщност, ако Стенър имаше капка ум в главата си, Каупъруд нямаше да бъде тук. Водачите обаче притиснаха Стенър и не му позволиха да вземе пари на Каупъруд.

По внушение на Моленхауър самият Стробик бе съветвал Стенър да не дава повече на Каупъруд нито цент, но сега не му беше неудобно да твърди, че Стенър е станал жертва на глупостта си, и изобщо не се смущаваше, че е непоследователен.

Като разбра, че Каупъруд не се ползва с благоволенieto на „голямата тройка“, Десмас реши да не му обръща специално внимание или поне да не бърза с отстъпките. На Стенър дадоха удобно кресло, чисто бельо, по-хубави прибори и съдове за хранене, разрешиха му да получава вестници, да пише по-често, да го посещават и така нататък. А Каупъруд... него трябваше първо да го поогледа. Междувременно и усилията на Седжър започнаха да дават резултат. На другата сутрин след влизането на Каупъруд в затвора Десмас получи писмо от Терънс Релихан, важна личност в Харисбург, който пишеше, че ще бъде много благодарен за всяка любезност, проявена към мистър Каупъруд. Щом получи писмото, Десмас веднага се качи горе и тръгна към килията на Каупъруд с намерението да погледне през решетките на желязната

врата. Пътъом поговори малко с Чейпин, който каза много добри думи за новия затворник.

Десмас не беше виждал по-рано Каупъруд, но въпреки грозните затворнически дрехи, безформените обувки, простата фланела и противната килия той му направи силно впечатление. Вместо отпуснат хилав човечец с неспокойно шарещи очи, каквито биваха обикновено затворниците, Десмас видя енергичен и силен мъж, чиято стройна фигура не беше обезобразена нито от жалкото облекло, нито от преживените нещастия. Зарадван, че се появява жив човек, Каупъруд вдигна глава и погледна Десмас с големите си, ясни, студени очи, в миналото внушавали такова доверие и Действали така успокоително на всеки, който се срещнеше с него. Десмас беше поразен. За разлика от Стенър, когото познаваше от по-рано и беше видял и сега в затвора, Каупъруд беше истинско олицетворение на силата. Могат да говорят каквото си искат, но силният човек винаги уважава силните. А Десмас притежаваше изключителна физическа сила. Той гледаше Каупъруд, Каупъруд гледаше него. Без да иска, Десмас внезапно изпита симпатия. Приличаха на два тигъра, които се гледат.

Каупъруд инстинктивно разбра, че пред него стои директорът на затвора.

— Вие сте мистър Десмас, нали? — почтително и любезно попита той.

— Да, същият — отвърна Десмас, обзет от нарастващо любопитство. — Стаите ни не са много удобни, не смятате ли?

Директорът се усмихна приятелски, като откри два реда равни зъби. В усмивката му наистина имаше нещо вълче.

— Да, наистина не са, мистър Десмас — потвърди Каупъруд, който стоеше изпънат по войнишки. — Но аз не съм очаквал, че ще попадна в луксозен хотел — допълни той усмихнат.

— Мога ли да ви бъда полезен с нещо, мистър Каупъруд? — попита Десмас, който си помисли, че такъв човек може да му бъде полезен след време. — Разговарях с вашия адвокат.

Каупъруд силно се зарадва на обръщението „мистър“. Аха, ето какъв вятър задуха! Е, може да се надява нещата все пак малко да се подобрят. Трябва само търпеливо да чака. Трябва да предразположи този човек.

— Няма да ви моля за нещо, което ще ви бъде трудно да изпълните — започна учтиво той, — но все пак бих искал някои дребни неща да се променят, стига да е възможно. Бих желал например да имам чаршафи, а също, ако ми разрешите, да нося собствено бельо. Това, което съм облякъл сега, ми е доста неудобно.

— Да, наистина вълната е малко бодлива — спокойно отвърна Десмас. — Правят плата някъде тук, в Пенсилвания, за нуждите на щата. Нямам нищо против да носите собствено бельо, щом желаете. Ще се разпоредя. Не възразявам и за чаршафите — можете да ги ползвате, когато ги получите. Само не бива много да се бърза, защото винаги се намират желаещи да поучават директора на затвора как да си гледа работата.

— Много добре ви разбирам — побърза да отвърне Каупъруд — и съм ви безкрайно задължен. Бъдете сигурен, че ако направите нещо за мен, то ще бъде оценено както трябва и няма да стане повод да имате неприятности. Имам доста приятели, които след време ще ви се отблагодарят.

Той говореше бавно и натъртено, като през цялото време гледаше директора право в очите. Думите му направиха впечатление на Десмас.

— Добре, добре — със същия приятелски тон каза той. — Разбира се, не мога да ви обещавам кой знае какво. Правилникът си е правилник. Е, все пак може да се направи нещо, защото се допускат някои облекчения за затворници с примерно поведение. Стига да искате, можем да ви дадем по-удобен стол и нещо за четене. Ако продължавате да се занимавате със сделки, в никакъв случай няма да ви преча. Не можем, разбира се, да позволим в килията ви всеки петнайсет минути да влизат разни хора и да я превърнат в търговска кантора. Това вече ще бъде сериозно нарушение на правилника. С някои приятели обаче можете да се виждате от време на време. Що се отнася до писмата... На първо време ще ги отваряме, както го изискват правилата. После ще видим. Пак повтарям, не мога да обещавам кой знае какво. Ще трябва да почакате, докато ви преместят долу. Там има няколко килии с дворчета и ако някоя е свободна...

Директорът смигна многозначително и Франк разбра, че положението му няма да бъде блестящо, но няма да бъде и толкова тежко, колкото бе очаквал. Десмас му изреди занаятите, които би могъл да изучава, и му каза да си помисли кой от тях би предпочел.

— Ръцете ви трябва да правят нещо, сам ще се убедите. След известен престой тук всички искат да работят. Забелязал съм го.

Каупъруд веднага разбра какво иска да му каже и горещо му благодари. Вече изпитваше ужас при мисълта, че може да стои, без да прави нещо, в килията, където човек едва успяваше да се обърне. Съвсем друго щеше да бъде, ако имаше възможност да се среща с Уингейт и Стеджър и да пише писма, които няма да се четат от затворническата администрация. Щеше да носи собствено бельо от коприна и вълна, щяха да му разрешат може би дори да хвърли и грубите обувки. Освен всички тези предимства щеше да се заеме и с някакъв занаят и да се разхожда в дворчето, за което бе споменал Десмас. Животът му нямаше да стане прекрасен, разбира се, но щеше да бъде поносим. Затворът щеше да си остане затвор, но нямаше да бъде за него такъв кошмар, какъвто очевидно беше за мнозина.

През тези две седмици, които прекара в „подготвителното“ под ръководството на Чейпин, Каупъруд научи за затворническия бит почти толкова, колкото и през цялото си пребиваване в затвора. Това не беше обикновен затвор със затворнически двор, със затворнически разговори, със затворническа маршировка по време на разходка, със затворническа трапезария и затворнически труд. Както за него, така и за мнозинството други затворници не съществуваше общ затворнически живот. Повечето от тях работеха в килиите си при пълно мълчание и без да знаят какво става наоколо — основното изискване на тукашната система беше затварянето в единична килия. Малцина бяха тези, на които се възлагаха скромни задачи навън. Каупъруд само предполагаше, но Чейпин му каза точно, че от четиристотинте затворници само седемдесет и пет работеха, и то от време на време в кухнята, в зеленчуковата и в овощната градина, в мелницата или участваха в общо почистване и това бяха единствените мигове, когато се спасяваха от пълната самота. Дори на тези щастливци обаче се забраняваше да разговарят помежду си и макар да работеха без противните качулки, на отиване и на връщане бяха длъжни да ги носят. Каупъруд ги беше виждал много пъти, когато минаваха край килията му с тежки стъпки, и тяхното шествие оставяше у него чувството за нещо чудовищно, противоестественно, гадно. Често изпитваше желанието да остане докрай под надзора на стария бърбир и добър Чейпин, но знаеше, че това е невъзможно.

Двете седмици изминаха бързо в тъжни, еднообразни и скучни занимания като оправяне на леглото, измитане на пода, обличане, хранене, събличане, ставане в пет и половина, лягане в девет, измиване на съдовете след ядене и така нататък. Каупъруд си мислеше, че никога няма да свикне със затворническата храна. Закуската в шест и половина се състоеше от парче груб черен хляб, приготвен, както вече споменахме, от трици и малко бяло брашно, и черно кафе. За обед в единнасет и половина даваха бобена или зеленчукова супа с парче жилаво месо и същия хляб, а за вечерята в шест часа отново имаше парче хляб и силен чай — без масло, без мляко, без захар. Оскъдната дажба тютюн не го интересуваше, защото не пушеше. През първите две-три седмици Стейджър идваше всеки ден, а още на втория ден след постъпването на Каупъруд в затвора новият му съдружник Стивън Уингейт получи разрешение да го посещава. Десмас даде това разрешение с известно колебание, защото мислеше, че такава привилегия е малко преждевременна. Посетителите на Каупъруд седяха при него обикновено не повече от час, най-много час и половина, а след това се проточваше един дълъг, безкрайно дълъг ден. На няколко пъти — между девет часа сутринта и пет часа следобед — отвеждаха Каупъруд в съда, за да дава показания по повод исковете, свързани с неговия фалит, и в началото това доста съкращаваше времето.

Странно беше колко скоро ония, които бяха най-приятелски настроени към Каупъруд, забравиха обещанията си да му помогнат, след като той влезе в затвора и може би задълго щеше да бъде откъснат от света. С него е свършено, мислеха повечето от тях. Единственото, което можеха да направят за него сега, беше да използват влиянието си за помилването му, но кога щяха да успеят да го издействуват, никой не знаеше. С това грижите им се изчерпваха. Бяха почти убедени, че той никога няма да възвърне предишното си положение и никога няма да играе пак някаква роля във финансовия свят — така поне си мислеха мнозина. Безкрайно съжаляваха, но с този човек беше свършено и Трета улица го забрави.

— Жалко, способен млад човек беше! — забеляза директорът на Джирардската национална банка Дейвисън, когато прочете във вестника съобщението за осъждането и изпращането на Каупъруд в затвора. — Много жалко! Голяма грешка направи.

Той липсваше истински само на родителите си, на Ейлийн и на жена си, която беше разкъсвана от скръб и негодувание едновременно. Най-силно от всички страдаше Ейлийн, чиито чувства бяха най-бурни. Четири години и три месеца, мислеше си тя. Ако не излезе по-рано от определения срок, тя ще бъде тогава около двайсет и девет годишна, а той — почти четирийсет. Дали все още ще я желае? Ще бъде ли тя все така хубава? Няма ли да се променят разбиранията му през този дълъг, почти петгодишен срок? През цялото това време той ще бъде облечен в затворническите дрехи и завинаги ще му остане името „затворник“. Колкото и мъчителни да бяха тези нейни мисли, те само подсилваха твърдото ѝ решение да не изоставя Франк, каквото и да се случи, и да му помага с всички сили.

На другия ден след произнасянето на присъдата Ейлийн бе отишла да огледа зловещите сиви стени на затвора. И тъй като не знаеше нищо за живота на затворниците, не знаеше и какво изисква законът от тях, затворът ѝ се беше сторил особено страшен. Какво ли правят там с нейния Франк? Дали страда много? Дали мисли постоянно за нея, както тя за него? Колко ужасно е всичко! Какво нещастие донесе и на двамата пламенната ѝ любов! Беше се върнала у дома, твърдо решена да отиде да го види, но тъй като Каупъруд ѝ бе казал, че позволяват свиждания само веднъж на три месеца и че той ще ѝ пише кога ще могат да се видят в затвора или извън него, тя не знаеше какво да предприеме. Може би наистина трябваше да чака!

И все пак още на другия ден му писа, разказа му как в студения ветровит следобед е отишла до затвора, колко страшно ѝ било дори само да си помисли, че той се намира зад тези мрачни сиви стени и че е решила в най-близко време да се види с него. По разпореждане на Десмас веднага предадоха писмото ѝ на Каупъруд. Той написа отговор и го даде на Уингейт, за да го изпрати. В отговора си пишеше:

„Мое скъпо момиче,

Разбирам колко ти е мъчно, че няма да се видим скоро, но те моля да имаш търпение. Предполагам, че присъдата ти е известна вече от вестниците. Доведоха ме тук още същия ден по обед. Исках да ти пиша веднага и подробно за всичко, за да те успокоя, но не успях.

Тукашният правилник не допуска подобно нещо и аз дори сега ти пиша тайно. Справедливо или не, вече попаднах окончателно в затвора, но мечтая да бъда свободен. Скъпа, моля те да бъдеш предпазлива, ако решиш да дойдеш. Ще ме зарадваш много и ще ме ободриш, но можеш да си навлечеш големи неприятности. Мисля, че и без това ти причиних вече немалко злини, които не бих могъл никога и с нищо да изкупя, и че за теб самата би било най-добре да ме забравиш, но зная, че няма да го направиш, а направиш ли го, ще ми бъде много мъчно. В петък в два часа по повод на някои дела ще ходя в съда, който се намира на ъгъла между Шеста улица и Честнът Стрийт, но там няма да можем да се видим, тъй като ще ме придружава Стеджър. Бъди предпазлива. Размисли добре, преди да се решиш да дойдеш.“

В последните редове се долавяше дълбоко униние, каквото Каупъруд за първи път проявяваше пред Ейлийн, но обстоятелствата го бяха променили. Доскоро той бе смятал, че твърде много я превъзхожда и че проявява голямо благоволение, като ѝ дарява любовта си, макар и Ейлийн да беше жена, за чиито чувства си струваше човек да се бори. Понякога дори си беше мислил, че след време, когато се издигне още повече, навярно ще трябва да прекъсне връзката, тъй като Ейлийн нямаше да бъде вече подходяща за него. Да, и такива мисли бяха минавали през главата му. Сега обаче, облечен в раираните затворнически дрехи, той гледаше на всичко това по много по-различен начин. Позициите на Ейлийн, отслабени може би поради продължителната ѝ и страстна любов към него, се бяха заздравили. Предимството беше вече на нейна страна. В края на краищата тя беше дъщеря на Едуард Бътлър и след една дълга раздяла можеше да не пожелае да стане жена на бивш затворник. И нищо чудно, ако междувременно чувствата ѝ се променяха. Защо трябваше да го чака? Нейният живот все още не беше провален. Хората не знаеха, така поне си мислеше той, или не всички знаеха, че му е била любовница. Би могла да се омъжи за друг и завинаги да излезе от живота му. Колко тежко би го преживял! Но не беше ли дължен самият той, ако беше

почтен, да ѝ предложи да прекъснат връзката си или поне да я накара да премисли?

Познаваше я твърде добре и беше уверен, че не е способна да го напусне. В сегашното му положение, колкото и неблагоприятни последици да имаше това за нея, той щеше да бъде безкрайно щастлив, ако успееше да запази любовта ѝ — този прекрасен мост, който го свързваше с най-добрите дни от миналото му. Когато пишеше набързо писмото до Ейлийн в присъствието на Уингейт, който щеше да ѝ го прати (надзирателят Чейпин деликатно се бе оттеглил, макар че правилникът го задължаваше да не се отлъчва), в последния момент не можа да се въздържи да не изрази опасенията си, така че когато Ейлийн прочете тези редове, сърцето ѝ се сви от болка. В тях прозираха цялото униние, цялото му отчаяние. Затворът очевидно твърде бързо бе прекършил волята му, след като той толкова дълго и така храбро се беше борил! Сега Ейлийн не можеше повече да сдържа желанието си да отиде при него и да го утеши — колкото трудно и опасно да беше това. „Трябва да го видя!“, си казваше тя.

През един от дните, когато го заведоха в съда, Каупъруд предупреди близките си — родителите си, братята си, сестра си, жена си, — че дори и да получат разрешение, не бива да го посещават повече от веднъж на три месеца, освен ако сам не ги помоли за това чрез писмо или чрез Стеджър. Всъщност той не изпитваше желание да вижда когото и да било от тях. Беше му опротивяло всичко. Искаше само едно — да забрави тревогите и вълненията, сред които беше живял доскоро и които се бяха оказали безполезни. За кратко време беше похарчил близо петнайсет хиляди долара — за съдебни разноски, за адвокат, за издръжка на семейството и така нататък, — но това не го тревожеше. Надяваше се да припечели нещо от съдружието си с Уингейт. Близките му не бяха останали напълно без средства, имаха достатъчно за един скромен живот. Беше ги посъветвал да се преместят в жилища, които да отговарят на намалелите им доходи, и те го бяха направили. Родителите, братята и сестра му се бяха настанили в триетажна къща, подобна на някогашния им дом на Бътънуд Стрийт, а жена му — в една по-скромна, по-малка, двуетажна на Северна Двайсет и първа улица, близо до затвора, за чието поддържане бе отишла по-голямата част от трийсет и петте хиляди долара, които Каупъруд беше отделил, след като бе измъкнал чека от Стенър. За

Хенри Каупъруд смяната на дома им на Джирард Авеню с тези нови жилища беше истински крах. В тях нямаше дори и следа от предишния разкош — по неволя трябваше да се задоволят с купени от магазин готови мебели, с кокетни, но евтини завеси и с долнокачествена покъщнина изобщо. Синдиците, разполагащи сега с личното имущество на Каупъруд, към което старият Каупъруд доброволно бе прибавил и своето, не бяха позволили да се изнесе нищо истински ценно. Всичко трябваше да бъде разпродадено в полза на кредиторите. От вещите, включени в отдавна направения опис, семейството бе успяло да спаси само няколко дреболии. На стария Каупъруд много му се беше искало да запази писалището си, изработено по проект на Франк, но то беше оценено за петстотин долара и той можеше да го вземе само ако плати на шерифа тази сума или ако го купи при разпродажбата. И тъй като Хенри Каупъруд нямаше необходимите пари, писалището попадна в чужди ръце. Всъщност на всички им се искаше да запазят още много вещи и Ана Аделаид беше успяла буквално да открадне някои от тях, както след време призна пред родителите си.

Доиде денят, в който по нареждане на шерифа в двете къщи на Джирард Авеню трябваше да се проведе търг. Публиката бе пусната свободно да се разхожда из стаите и да разглежда картини, статуи и други художествени произведения, които щяха да станат собственост на купувачите, предложили най-висока цена. Каупъруд беше известен като любител на изкуството и колекционер и за тази известност допринасяха не само действителната стойност на събраните от него предмети, а и преценките на познавачи като Нортън Флечър, Уилтън Елсуърт, Гордън Стрейк — изтъкнати архитекти и търговци на художествени произведения, с чието мнение и вкус се съобразяваха във Филадельфия. Прекрасните предмети, които Франк така ценеше: бронзови статуетки от епохата на разцвета на италианското Възраждане, грижливо подбираното венецианско стъкло, скулптурите на Пауърс, Хосмър и Торвалдсен — неща, които след трийсет години щяха да предизвикват само пренебрежителни усмивки, но които тогава се ценяха високо, — картини на видни американски художници от Джилбърт до Истман Джонсън, а и някои платна от съвременната френска и английска школа — всичко се разпродаде на безценица. По това време във Филадельфия не разбираха много от изкуство, някои

картини не получиха подобаващата оценка и бяха продадени далеч под действителната им стойност. Стрейк, Нортън и Елсуърт присъстваха на разпродажбата и накупиха, каквото можаха.

Сенаторът Симпсън, Моленхауър и Стробик също дойдоха да видят има ли нещо интересно. Бяха дошли и цяла група по-дребни политици. Най-доброто от всичко, което се предлагаше, премина в ръцете на сериозния ценител на истинското изкуство Симпсън. Той купи витринката с венецианско стъкло, две високи ориенталски вази на бели и сини шарки, четиринасет предмета от нефрит, сред които и една прозрачна мрежа за прозорец в нежен бледозелен цвят. Моленхауър успя да вземе мебелите и украсата от преддверието и салона на Хенри Каупъруд, а Едуард Стробик — две спални гарнитури от птичи явор на много ниска цена. Адам Дейвис, който също дойде на търга, купи писалището в стил „бул“, на което така много държеше старият Каупъруд. Флечър Нортън се сдоби с четири гръцки вази, един каликс, кана за вода и две амфори, които смяташе за прекрасни произведения на изкуството и навремето сам беше продал на Каупъруд. Много други ценни неща, включително и един сервиз за хранене от севърски порцелан, голям стенен гоблен, няколко бронзови статуетки от Барп, картини от Детай, Фортюни и Джордж Инес купиха Уолтър Лий, Артър Ривърс, Джоузеф Зимерман, съдията Кичън, Харпър Седжър, Терънс Релихан, Тренър Дрейк, мистър и мисис Саймън Джоунс, У. С. Дейвисън, Фруън Касън, Флечър Нортън и съдията Рафалски.

Четири дни след началото на търга двете къщи бяха вече съвсем празни. Дори вещите от къщата на Северна Десета улица 931, които след напускането ѝ бяха дадени на съхранение в един склад, бяха извадени и разпродадени заедно с останалите. И едва сега родителите на Каупъруд си обясниха промяната, настъпила в отношенията между сина им и жена му. Никой от семейството не присъства на тягостната подялба. Ейлийн, като прочете за търга във вестниците — тя добре знаеше какво означаваха за Каупъруд всички тези красиви предмети и колко скъпи бяха някои от тях на самата нея, — дълбоко се разстрои. Унинието ѝ обаче не продължи дълго, защото беше твърдо убедена, че един ден Франк ще излезе на свобода и ще се издигне още по-високо във финансовия свят. Сама не можеше да си обясни откъде идваше тази увереност, но тя наистина се таеше в душата ѝ.

ГЛАВА LV

Междувременно Каупъруд беше прехвърлен при друг надзирател и в друга килия, която се намираше на първия етаж на крило номер три. По своите размери килията не се различаваше от останалите — беше дълга пет и широка три метра, — към нея обаче имаше дворче, за което вече стана дума. Два дни преди преместването му при Каупъруд дойде директорът на затвора Десмас и поговори с него през решетъчната врата.

— В понеделник ще ви преместят отгук — каза Десмас спокойно и отмерено както обикновено. — Ще ви настанят в килия с дворче, макар че то няма да ви бъде от голяма полза — разрешаваме да се прекарва в него само половин час на ден. Вече предупредих надзирателя, че при вас ще идват хора във връзка с деловите ви въпроси. Той няма да ви създава затруднения. Гледайте само посещенията да не са прекалено дълги и всичко ще бъде наред. Реших, че ще е най-подходящо за вас да се заемете с плетене на столове. Работата е лека, но ще поглъща изцяло вниманието ви.

Директорът и неколцина негови приятели политици извличаха добри доходи от труда на затворниците. Работата, която им се възлагаше, наистина беше лека и не особено сложна, произведените предмети веднага се разпродаваха, а печалбите отиваха в джобовете на директора и приятелите му. Ето защо беше изгодно всички затворници да работят, а и за тях самите това беше полезно. Каупъруд се зарадва, че ще върши нещо, тъй като нямаше особена склонност да чете книги, а и разговорите е Уингейт във връзка със съвместната им дейност и разчистването на стари сметки не бяха достатъчни, за да погълнат изцяло ума му. В същото време неволно си помисли, че щом сега изглеждаше така чужд на самия себе си, колко ли щеше да се усили това усещане, когато започнеше да плете столове, седнал зад решетката. Той обаче побърза да благодари на Десмас за грижата, а също и за чаршафите и тоалетните принадлежности, които току-що бе получил.

— Няма защо, това е дреболия — добродушно и приветливо отвърна Десмас, който беше започнал да изпитва голяма симпатия към Каупъруд. — Много добре съм разбрал вече, че и тук както навсякъде има хора и хора. Ако човек е свикнал с тези неща и има желание да се поддържа чист и спретнат, няма защо да му преча.

Новият надзирател, при когото сега попадна Каупъруд, по нищо не приличаше на Елайъс Чейпин. Наричаше се Уолтър Бонхаг, беше едър трийсет и седем годишен флегматичен, но хитър мъжага, чиято основна цел в живота бе, използвайки служебното си положение, да донажда по малко редовната си заплата. Поведението на Бонхаг даваше основание да се предположи, че е доносник на Десмас, но това беше вярно само донякъде. Познавайки добре хитростта и раболепността на Бонхаг, изключителния му усет и за собствената, и за чуждата изгода, Десмас инстинктивно бе разбрал колко лесно могат да се осигурят известни привилегии за един или друг затворник, стига само да се намекне на надзирателя, че това е нужно или желателно. С други думи, ако Десмас имаше дори и най-малък интерес към някой затворник, не беше нужно да съобщава това на Бонхаг; достатъчно беше да промърмори само, че едикой си е привикнал на съвсем друг живот или че поради тежките му преживявания в миналото едно по-грубо отношение би му се отразило зле, и Бонхаг се превръщаше в олицетворение на любезността. Лошото беше само, че на по-умните или поне на по-досетливите вниманието му не беше особено приятно, тъй като явно беше предизвикано от корист, иначе с по-бедните или по-недосетливите едва ли щеше да се държи така грубо и надменно. Един от постоянните източници на доходи за Бонхаг беше продажбата на стоки, които тайно внасяше в затвора. Правилникът строго забраняваше — поне на книга — да се доставят на затворниците неща, които не се продаваха в склада на затвора: хубав тютюн, хартия за писма, перодръжки, мастило, уиски, пури или каквито и да било деликатеси. От друга страна, а това беше изгодно за Бонхаг, на затворниците предлагаша долнокачествен тютюн, негодни за ползване перодръжки, мастило и хартия, които никой поне малко уважаващ себе си човек не би употребил, ако има възможност да се сдобие с подобри. Уискито беше под пълна възбрана, деликатесите — също, тъй като от тях би проличало прекалено привилегированото положение на оня, който ги получава. И въпреки всичко те се внасяха в затвора. Ако

затворникът имаше пари и искаше да си достави нещо чрез Бонхаг, сигурно беше, че ще го получи. С пари можеше да се купи привилегията да станеш „доверен“ и да излизаш в главния двор на затвора или правото да стоиш в дворчето по-дълго от разрешения половин час на ден.

Колкото и да изглежда странно, но за Каупъруд се оказа много полезно обстоятелството, че Бонхаг бе близък с надзирателя на Стенър. Поради застъпничеството на политическите му приятели към бившия ковчезник се отнасяха твърде снизходително и Бонхаг беше научил това. Бонхаг не обичаше да чете вестници и трудно се ориентираше в политическите събития, но знаеше, че в миналото Каупъруд и Стенър са били хора важни и че от двамата Каупъруд е бил по-важният. Освен това Бонхаг беше научил, че Каупъруд все още има пари. Съобщи му го един от затворниците, който имаше право да чете вестници, Затова Бонхаг извън препоръката, дадена му със заобикалки от Десмас, желаше да обслужи с каквото може на Каупъруд, разбира се, срещу възнаграждение.

В деня, в който Каупъруд се настаняваше в новата килия, Бонхаг се приближи лениво към все още отворената врата и с доста дружелюбен тон попита:

— Е, пренесохте ли си всичко?

Всъщност той беше длъжен да заключи вратата веднага щом затворникът се настанеше в килията.

— Да, сър — отвърна Каупъруд, който предвидливо бе научил от Чейпин името на новия надзирател. — Вие сте мистър Бонхаг, предполагам?

— Да, същият — отвърна надзирателят, доста поласкан от проявената почтителност и силно заинтересован от възможностите, които му разкриваше ново го запознанство. Той просто нямаше търпение да поразпита Каупъруд и да разбере що за човек е. — Ще се убедите, че тук е доста по-различно, отколкото горе — подхвърли Бонхаг. — Не е така задушно. Вратата към дворчето е голямо предимство.

— Да, да, разбирам. Значи това е дворчето, за което ми говореше мистър Десмас — съобразително отвърна Каупъруд.

Ушите на Бонхаг трепнаха като на послушен кон при произнасянето на магическото име. Щом Каупъруд е толкова близък с

Десмас, че той предварително му е описал новата килия, значи трябва да бъде особено внимателен към него.

— Да, това е. Голяма полза от него обаче няма — допълни надзирателят, — тъй като не е разрешено да прекарвате там повече от половин час на ден. А би било чудесно човек да може да поостане и по-дълго.

Това беше първият намек за възможни отстъпки срещу заплащане и Каупъруд го разбра веднага.

— Колко жалко — каза той. — Нима дори е добро поведение не може да се извоюва това право?

Очакваше Бонхаг да му отговори, но той продължи, сякаш не бе чул нищо.

— Ще трябва да ви науча на занаят. Директорът каза, че ще се заемете с плетене на столове. Ако искате, можем да започнем още сега.

Без да дочака съгласието на Каупъруд, той излезе и след малко се върна с три небоядисани стола без седалки и с вързоп тръстикова слама, която остави на пода. И се зае разпалено да обяснява:

— Гледайте внимателно! — каза той и започна да показва на Каупъруд как да преплита сламата, като предварително я прекарва през малките дупки по края на стола, как да я подрязва и да я пристяга с дървени клечици.

След това донесе шило, чукче, кутия с клечици и клещи. Като показва няколко пъти как се получават едни или други геометрични фигури от стебла с различна дължина, Бонхаг остави Каупъруд да опита сам и започна да го наблюдава през рамото му. Финансистът, който бързо схващаше всичко, независимо дали е от областта на умствения или на физическия труд, веднага се залови за работа с присъщата му енергия и само след пет минути вече доказа на Бонхаг, че може да извършва тези операции не по-зле от който и да е друг. Ловкостта и бързината щяха да дойдат, разбира се, с практиката.

— Добре го правите — каза надзирателят. — Трябва да изплитате на ден по десет. Първите няколко дни няма да се броят, докато свикнете. А след това ще намина да видя как се справяте. За окачването на кърпата на вратата знаете, нали? — попита той.

— Да, мистър Чейпин ми обясни — отвърна Каупъруд. — Вече зная, струва ми се, повечето от правилата и ще се постарая да не ги нарушавам.

През следващите дни много неща в затворническия бит на Каупъруд се измениха, но това не беше достатъчно, за да стане животът му поносим. Докато го обучаваше да плете столове, Бонхаг недвусмислено му намекна, че би могъл да му направи още много услуги. Една от подбудите за тази готовност беше по-особена — Бонхаг не можеше да се примири, че при Стенър идват повече посетители, отколкото при Каупъруд, че на бившия ковчезник от време на време изпращат кошници с плодове, които той дава на надзирателя, че на жена му и децата му разрешават да го посещават извън определените дни. Бонхаг направо завиждаше. Откъде-накъде колегата надзирател ще му се перчи и ще му разказва колко хубаво живеят в крило номер четири. На Бонхаг много му се искаше Каупъруд да се оживи, да вдигне глава и да покаже, че и той не е случаен човек, че не е кой да е.

Ето защо един ден му заговори съвсем целенасочено.

— Виждам, че при вас всеки ден идват адвокатът и съдружникът ви. Не ви ли се иска да се видите и с някой друг? Вярно, не позволяват съпругите или сестрите, или разните там роднини да идват извън определените дни. — Бонхаг замълча и погледна многозначително Каупъруд, за да му даде да разбере, че е решил да му довери нещо много тайно. — Не всички правила обаче се спазват тук съвсем точно — добави той.

Каупъруд не беше човек, който би изтървал удобния случай. Той леко се усмихна, донякъде, за да изрази радостта си, но най-вече, за да покаже на Бонхаг колко му е благодарен, и каза:

— Работата е деликатна, мистър Бонхаг, макар че, както предполагам, вие по-добре от мнозина други разбирате в какво положение се намирам и затова ще ви отговоря открито. Има, разбира се, хора, които биха искали да ме посетят, но аз не смеех да ги каня, не знаех дали ще може да се уреди. Ако е възможно, ще ви бъда много благодарен. Ние с вас сме практични хора и аз отлично знам, че когато ти правят услуга, не бива да забравяш на кого си задължен за нея. Ако можете с нещо да облекчите поне малко положението ми тук, ще ви покажа, че умея да ценя добрината. Нямам пари в себе си, но винаги мога да си набавя и ще се постарая да ви се отблагодаря както се полага.

Малките месести уши на Бонхаг пламнаха. Ето какво отдавна искаше да чуе той.

— Това е най-малкото, което мога да направя за зае, мистър Каупъруд — угоднически отвърна той. — Разчитайте на мен. Трябва само да ми кажете кога и кого бихте искали да видите. Разбира се, и аз, и вие трябва да бъдем много предпазливи, но всичко това може да се уреди. И ако имате желание сутрин да оставате по-дълго в дворчето или да излизате там следобед или вечер — правете го! Защо не. Просто няма да заключвам вратата. В случай че наблизко се мерне мистър Десмас или някои друго началство, ще дрънча с ключа на вашата решетка и вие ще се приберете и ще затворите вратата. Пожелаете ли да си купите нещо — конфитюр, яйца, масло или каквото и да е от този род, — ще ви го доставя. Сигурно ще ви се прииска да разнообразите малко храната си.

— Безкрайно съм ви благодарен, мистър Бонхаг — спокойно и вежливо отвърна Каупъруд, като едва сдържа усмивката си.

— Що се отнася до оня другия въпрос, за който говорихме — продължи надзирателят, имайки предвид извънредните свиждания, — мога да уреждам тази работа по всяко време. Познавам се с хората на портала. Искате ли да видите някого, написвате бележка и ми я давате. Когато лицето дойде, нека да търси мен и аз ще го доведа при вас. Ще можете да разговаряте в килията. Но нали разбирате? Щом почукам лекичко, гостът трябва бързо да си излезе. Запомнете добре. Просто ще ми съобщавате и всичко ще бъде наред.

Каупъруд му беше наистина много признателен и изказа благодарността си с най-учтиви изрази. Първо си помисли за Ейлийн — сега тя можеше да дойде да го види, беше нужно само да ѝ пише. Ако си закриеше лицето с плътен воал, щеше да бъде напълно безопасно. Той реши да ѝ пише и когато дойде Уингейт, му даде писмото да го изпрати.

След два дни, в три часа следобед — в определеното от Каупъруд време, — Ейлийн дойде в затвора. Беше облечена в сив сукнен костюм с бяла кадифена гарнитура и метални копчета, които блестяха като сребърни. Наметката, шапчицата и маншонът от снежнобял хермелин не само служеха за украса, но и я предпазваха от студа. Този привличащ окото тоалет се допълваше от дълга черна пелерина, която тя имаше намерение да свали веднага щом пристигне в затвора. Беше

подбрала старателно обувките, ръкавиците и златните украшения и бе положила особена грижа за прическата си. По съвета на Каупъруд бе закрила лицето си с плътен зелен воал. Срещата бе определена за час, в който Каупъруд предполагаше, че ще бъде сам. Уингейт идваше обикновено към четири, след като привършеше работата си, а Седжър се появяваше предимно сутрин. Необикновеността на предстоящото приключение силно вълнуваше Ейлийн. Когато слезе от трамвая — бе решила, че това е най-подходящият начин да се придвижи, — тя бързо се отправи по малките улички към затвора. Студът, сивите затворнически стени и надвисналото сиво небе ѝ подействаха угнетяващо, но тя се стараеше да се владее, за да може с бодрия си вид да вдъхне сили на любимия. Знаеше каква радост му доставяха красотата ѝ, жизнерадостният ѝ нрав.

За срещата Каупъруд се бе постарал да придаде на килията си възможно най-приличен вид. Бе помел пода и оправил старателно леглото, после грижливо се бе обръснал и бе сресал косата си — искаше да изглежда доколкото може спретнат. Столът, който плетеше, бе сложен в ъгъла при долния край на леглото. Чашата и чинията бяха измити и поставени на полицата, бе почистил и грубите си обувки с четка, която си беше доставил. Ейлийн още не беше го виждала в такъв вид, мислеше си той с огорчение и срам. Тя винаги се бе възхищавала от вкуса, с който се обличаше, от умението му да носи дрехите си, а сега щеше да се изправи пред нея в дрипи, които биха загрозили и най-хубавата фигура. И само съзнанието за собственото му достойнство поддържаше душевното му равновесие. В края на краищата той беше Франк Каупъруд, а това означаваше нещо, както и да беше облечен. Ейлийн навярно щеше да си помисли същото. Сигурно беше, че ще дойде ден, когато той отново ще бъде свободен и богат, и Ейлийн вярваше в това. Както и да изглеждаше той, при каквито и обстоятелства да се намираше, тя нямаше да промени чувствата си към него, щеше може би да го обича още повече. Всъщност Каупъруд се боеше повече от прекалено бурните проявления на нейното съчувствие. Колко добре стана, че Бонхаг бе предложил да пусне Ейлийн в килията — би му било непоносимо да разговаря с нея през решетките.

Ейлийн пристигна в затвора и щом попита за мистър Бонхаг, веднага ѝ разрешиха да отиде в централната сграда и изпратиха човек

да го повика.

— Извинете, бих искала да посетя мистър Каупъруд — почти шепнешком изрече тя, когато надзирателят се появи.

— Моля, заповядайте, ще ви съпроводя — любезно каза Бонхаг.

Когато влезе от своето крило в централната сграда, той остана изумен от младостта на посетителката, макар да не можеше добре да разгледа лицето ѝ. Всъщност това не го изненада, беше очаквал подобно нещо от Каупъруд. Човек, съумял да задигне петстотин хиляди долара и да размири цял град, беше способен, разбира се, на всякакви приключения. Ейлийн беше само едно потвърждение. Той я заведе в стаята, в която се намираще неговото писалище и в която чакаха дошлите на свиждане посетители, и побърза да отиде до килията на Каупъруд. Като почука леко с ключа си по вратата, Бонхаг каза:

— Търси ви една млада дама. Да я доведе ли?

— Благодаря ви, доведете я, разбира се! — отвърна Каупъруд и Бонхаг бързо тръгна, като забрави — не умишлено, а поради липса на съобразителност — предварително да отключи вратата, за да не му се налага да я отключва после в присъствието на Ейлийн.

Когато Ейлийн видя дългия коридор, масивните дървени врати, геометрическата плетеница на решетките и сивия каменен под, сърцето ѝ мъчително се сви. Затвор, килии! И в една от тях е той. Силната, устойчивата Ейлийн изведнъж изтръпна. Да доведат нейния Франк в такова ужасно място! Да проявят такава низост, че да го затворят тук! Тя изведнъж си представи всички тези съдии, съдебни заседатели, адвокати и надзиратели като сборище от великани човекоядци, вперили свиреп поглед в нея и в нейната любов. Издрънчаването на ключа в ключалката и бавно открехващата се тежка врата усилиха мъката ѝ. И тогава тя видя Каупъруд.

Предвкусвайки обещаното възнаграждение, Бонхаг даде път на Ейлийн и деликатно се оттегли. Ейлийн гледаше Франк през воала и не смееше да каже нито дума, защото не беше сигурна дали надзирателят си е отишъл. А и Каупъруд, който с огромни усилия на волята се стараяше да се владее, не успя веднага да ѝ подсказе, че вече са сами.

— Бъди спокойна — каза той най-сетне. — Отиде си.

Ейлийн повдигна воала, свали пелерината си и крадешком огледа душната, тясна килия, ужасните му обувки, провлечените му дрехи,

решетъчната врата зад него, която водеше към дворчето. Сред тази обстановка, застанал до наредените при долния край на леглото недоплетени столове, Франк ѝ се стори нереален, сякаш бе някакъв призрак. Нейният Франк! Да го доведат до това положение! Ейлийн тръпнеше вътрешно и напразно се опитваше да заговори. Намери сили само да го прегърне, да го помилва по главата и да прошепне:

— Горкото ми момче... любими мой! Какво са направили с теб! Скъпи мой!

Тя притискаше главата му към себе си, а Каупъруд, който правеше върховни усилия да се овладее, изведнъж затрепери и на лицето му се изписа болка. Любовта ѝ беше толкова безгранична и така искрена, че едновременно го успокояваше и го трогваше до сълзи — превръщаше го в едно безпомощно дете. И за първи път в живота си под въздействието на слепи и тайнствени сили, които в отделни мигове вземат връх над разума, той загуби неизменното си самообладание. Дълбокото вълнение на Ейлийн, гальовният ѝ глас, кадифената нежност на ръцете ѝ, красотата ѝ, която винаги го бе омайвала и която беше още по-блестяща тук, сред тия голи стени и при цялото му унижение и безсилие, изцедиха и последните му капки воля. Той не разбираше какво става с него, опитваше се да се овладее, но не можеше. И докато тя го милваше и притискаше главата му към себе си, той усети някаква тежест в гърдите си, болезнен гърч сви гърлото му. Завладя го странно и непознато за него желание да заплаче. Ужасен, той се мъчеше с всички сили да го преодолее. И сякаш, за да го сломи напълно, в съзнанието му се появи пъстрата картина на прекрасния свободен свят, в който бе живял до неотдавна и в който се надяваше да се върне след време. Сега по-остро отвсякога усети колко го унижават грубите обувки, ризата от прост памучен плат, раираната рубашка и прозвището „затворник“, което щеше да го придружава цял живот. Той рязко се отдръпна от Ейлийн, обърна се с гръб, стисна юмруци, напрегна мускули, но вече беше късно — плачеше и не можеше да спре.

— По дяволите! — възкликна Каупъруд, обзет от безпомощен гняв, самосъжаление и срам. — Как можах да се разплача! Какво ми става!

Ейлийн видя сълзите му. Хвърли се към него, обви с една ръка главата му, с другата го прегърна през раздърпаната рубашка и така

силно го притисна към себе си, че той и да искаше, не можеше да се освободи.

— О, скъпи, скъпи, скъпи — трескаво, изнемогваща от съжаление, зашепна тя. — Обичам те, обожавам те! Бих се съгласила да ме режат на парчета, стига това да ти помогне. Боже мой, да те доведат до сълзи! О, скъпо мое, любимо мое момче!

Тя все по-силно притискаше към себе си разтърсваното му от ридания тяло, а със свободната ръка го милваше по главата. Целуваше очите му, косите, бузите. Франк се опита да се освободи и отново възкликна:

— Какво ми става, дявол да го вземе!

Тя обаче с нова сила го притисна към себе си.

— Нищо, скъпи, плачи, не се срамувай от сълзите си! Облегни главата си на рамото ми и плачи. Плачи заедно с мен. Мъничък мой, любимо мое момче!

След няколко минути той се успокои и я предупреди, че надзирателят може да влезе всеки миг. Постепенно си възвърна самообладанието, но не можеше да си прости, че не бе успял да се овладее.

— Ти си възхитителна, момичето ми! — прошепна той с нежна и виновна усмивка. — Толкова предана, силна... каква опора си за мен, каква бодрост ми вдъхваш тъкмо сега, когато тя ми е най-необходима. Но не се тревожи повече. Аз съм добре, а и тук не е толкова лошо, колкото си мислиш. Разкажи ми сега нещо за себе си.

Но Ейлийн не можеше така лесно да се успокои. Бедите, които се бяха струпали върху главата му в последно време, и условията, в които бе принуден да живее сега, дълбоко оскърбяваха чувството ѝ за справедливост и за достойнство. Да доведат нейния прекрасен, силен Франк дотам, че да се разплаче! Тя нежно милваше главата му, а в душата ѝ бушуваше необуздан гняв срещу живота, срещу нелепите превратности на съдбата, срещу препятствията, които същият този живот поставяше на пътя на човека. Проклет да бъде баща ѝ! Да вървят по дяволите и останалите ѝ близки! Франк! Франк беше за нея всичко! Нищо друго на този свят нямаше значение, освен нейният Франк! Никога, никога, никога няма да го изостави, никога, каквото и да се случи! И сега, притискайки безмълвно любимия си, Ейлийн мислено водеше безпощадна борба с живота, със закона, със съдбата и

с обстоятелствата. Законът! Законът е една безсмислица! Хората са зверове, дяволски изчадия, врагове, свирепи кучета! Тя е готова да се пожертвува с наслада, с дълбок екстаз, Готова е да избяга накрай света заради Франк или заедно с Франк. За него е способна на всичко. Семейството ѝ за нея не означава нищо, животът — също нищо, нищо, нищо! Тя е готова да направи всичко, каквото той поиска, всичко, само да го спаси и да го направи щастлив! Той, само той — никой друг не съществуваше за нея.

ГЛАВА LVI

Дните минаваха. Благодарение на услужливия Бонхаг жената, майката и сестрата на Каупъруд също започнаха от време на време да го посещават. Тон бе поел разносните около малката къща, в която се бяха настанили жена му и децата му, а Уингейт се бе задължил от негово име да изплаща на Лилиан издръжка от сто двайсет и пет долара на месец. Знаеше, че тази сума е крайно недостатъчна, че всъщност ѝ дължи много повече, но материалните му възможности в момента бяха твърде ограничени. Истинското му разорение настъпи през март, когато официално беше обявен фалитът му и цялото му имущество бе конфискувано в полза на кредиторите. Получената сума обаче нямаше да стигне, за да се покрие дори само дългът му от петстотин хиляди долара към градската хазна, ако не му бяха приспаднали по трийсет цента на долар. Въпреки това градът не можа да си прибере парите, тъй като чрез някаква машинация се доказа, че е загубил права над тях, понеже искът не бил предявен в съответния срок и по съответния начин. Това, разбира се, само зарадва останалите кредитори, защото беше в тяхна полза.

За щастие Каупъруд вече бе започнал да се убеждава — след няколко сполучливи сделки, — че съдружието му с Уингейт ще излезе успешно. Борсовият посредник бе доказал на дело, че смята да бъде напълно почтен в отношенията си с него. Беше взел на работа, макар и срещу твърде скромни заплати, двамата му братя — единият да води счетоводството на кантората, а другият да му помага на борсата, тъй като Едуард и Джо бяха запазили местата си там. Освен това с големи усилия беше успял да намери на стария Каупъруд място на чиновник в една банка.

От деня, в който си бе подал оставката в Трета национална банка, Хенри Каупъруд бе изпаднал в такова дълбоко униние, че животът бе загубил всякакъв смисъл за него. Върху неговия син да падне такова позорно петно! Представяше си отново и отново мъчителните минути, преживени по време на процеса и задържането на Франк. Откакто

съдебните заседатели бяха обявили решението си и особено след произнасянето на присъдата и затварянето му в източния пенсилвански затвор, старият Каупъруд се движеше като я сън. Процесът! Четенето на присъдата! Франк, облечен в раирани затворнически дрехи — след като двамата бяха крачили така гордо в предните редици на преуспяващите и уважаваните. Както мнозина други в мигове на отчаяние старецът се залови да чете Библията с надеждата да почерпи от страниците ѝ онова успокоение, което — според позабравеното напоследък негово убеждение от млади години — тя би могла да даде на душата на страдащия. Четеше Псалмите, Книгата на Исая, Книгата на Йов, Еклисиаст, но страданието му беше толкова голямо, че той не намери търсената утеха.

Ден след ден се усамотяваше в стаята си в новия им дом, служеща едновременно за спалня и за кабинет, като се оправдаваше пред жена си, че все още има да довършва някакви сметки, а всъщност щом влезеше и заключеше вратата, сядаше и започваше да мисли за всичко, което го бе сполетяло — за материалните си загуби и най-вече за загубената чест. Така преживя няколко месеца, а когато Уингейт му намери място на счетоводител в една банка на края на града, той започна да се измъква рано сутрин от дома си и да се прибира късно вечер, но продължи мрачно да размишлява върху сполетелите го нещастия и върху бедите, които навярно предстояха.

Тъжна гледка представляваше този старец, когато излизаше от скромния си дом в седем и половина сутринта и се втурваше към малката банка, която се намираще доста далеч и до която не стигаше трамвайна линия; тъжна гледка наистина, каквато превратностите във финансовия свят нерядко ни предлагат. Той носеше обета си в малка кутия, тъй като нямаше време да се връща чак до дома си в обедната почивка, а при новата си заплата не можеше да си позволи разточителството да се храни навън. Единственото му желание сега беше да доживее скромно, но достойно до смъртта си, която според него нямаше много да се забави. Състрадание будеха костеливото му тяло, изтънелите му крака, посивялата му коса и снежнобелите му бакенбарди. Беше силно отслабнал, движенията му бяха неуверени, а когато му се наложи да разреши някакъв по-труден въпрос, с усилие успяваше да съсредоточи мисълта си. Старият му навик да поставя ръка върху устата си и да отваря учудено очи, породил се е годините на

благополучие, сега бе станал неизменен. Без сам да съзнава, той постепенно рухваше и се превръщаше в някакъв безжизнен механизъм. Животът от памтивека осейва бреговете си с такива странни и окаяни останки от корабокрушения.

Един от въпросите, към които мисълта на Франк често се връщаше по това време, бяха отношенията му с жена му. Питаше се каква по-мека форма да намери, за да ѝ съобщи, че изпитва към нея пълно безразличие и че желае да прекъсне брачната им връзка. Но друг начин, освен да ѝ каже открито жестоката истина, не виждаше. Тя упорито продължаваше да играе ролята на предана съпруга и да си дава вид, че ни най-малко не подозира какво се е случило. Макар по време на делото и след осъждането му до нея да бяха достигали от различни места слухове, че той все още поддържа връзката си с Ейлийн, мисълта за бедите, които се бяха струпали върху него, и вярата, че въпреки всичко му предстои едно успешно бъдеще във финансовия свят, я възпираха да заговори. Той е затворен в килия, казваше си тя и искрено го съжаляваше, въпреки че не го обичаше вече така както преди. Но нима с непристойното си поведение не бе заслужил подобно наказание, нима именно заради него всевишният не му бе изпратил толкова изпитания?

Не е трудно да си представим как би погледнал Каупъруд на такова отношение, когато го забележеше. Въпреки че Лилиан му носеше разни лакомства и изказваше съчувствието си за сполетялата го участ, той по десетки дребни признаци долавяше, че тя не само беше огорчена, но го и укоряваше, а Каупъруд от всичко на света най-много ненавиждаше поученията и скръбните физиономии. В сравнение с необузданата жизнерадост, вяра и дързост на Ейлийн унилостта и неувереността на мисис Каупъруд изглеждаха, най-меко казано, скучни.

След първия изблик на ярост срещу несправедливата му съдба, при който дори не се бе просълзила, Ейлийн отново бе убедена, че той ще излезе на свобода и ще преуспее. Тя не преставаше да говори за бъдещето, за успехите, които го очакваха, защото твърдо вярваше в тях и защото с инстинкта си долавяше, че затворническите стени не могат да бъдат затвор за него. В деня на първото свиждане, когато си тръгваше, тя бе дала на Бонхаг десет долара, беше му благодарила мило с мелодичния си глас за любезността, която бе проявил към нея

— без да си открива лицето, разбира се, — бе го помолила и занапред да бъде така благосклонен към Каупъруд, към „този изключителен човек“; както се бе изразила, и с това напълно бе покорила алчния и тщеславен Бонхаг. От този момент надзирателят бе готов да направи всичко за младата дама с черната пелерина. Би я оставил да седи и цяла седмица в килията на Каупъруд, ако все пак не беше правилникът и определените за посещения часове.

Към края на четвъртия месец след влизането му в затвора Каупъруд се реши да поговори с жена си за техния провален брак и да ѝ каже, че иска да получи отново свободата си. По това време вече беше привикнал със затворническия живот. Черната работа, която бе принуден да върши сред тишината на килията си и която отначало го бе довеждала до отчаяние, беше го влудявала с безсмисленото си еднообразие, сега вече не му тежеше, беше му само скучна, но не пмъчителна. Той беше научил и някои от дребните хитрости на затворниците — например да подгрява на лампата остатъка от обяда си или някои лакомства, изпратени от жена му или от Ейлийн. Донякъде бе успял да премахне противната миризма от килията, като бе помолил Бонхаг да му донесе пакетчета вар и ги бе разпръснал щедро навсякъде. Най-дръзките плъхове беше изловил с помощта на капан. А с разрешение на Бонхаг вечер, след като заключе решетъчната врата на килията и я „похлупеа“ с дървената, той изнасяше стола си в дворчето и ако не беше много студено и нощта беше ясна, дълго седеше, загледан в осеяното със звезди небе. Преди никога не се бе интересувал от астрономията като наука, но сега Плеядите, Поясът на Орион, Голямата мечка и Полярната звезда привличаха вниманието му и разпалваха въображението му. Не можеше да се начуди на математическата точност, с която бяха разположени звездите от Пояса на Орион една спрямо друга, и се питаше дали случайно няма някакво научно обяснение за това. Мъглявините около Плеядите, образувани от множество невидими е просто око звезди, говореха за безкрайните дълбини на Вселената и това връщаше мисълта му към Земята — към малката топчица, плуваща в необятния небесен простор. Пред всички тези чудеса собственият му живот започваше да му се струва нищожен, дотолкова нищожен, че понякога се питаше дали изобщо той има някаква стойност Но Франк лесно и бързо успяваше да се отърси от подобни настроения, тъй като беше жаден за величие, ценеше

високо качествата си и по характер беше трезв и жизнеспособен. Дълбоко в себе си таеше убеждението, че каквото и да е сегашното му положение, един ден той ще стане всемогъща личност, чиято слава ще се прогласи по целия свят — нужно беше само да упорства, да упорства и да упорства. Не всеки притежава дарбата да вижда далеч в бъдещето и да постига успехи, но той я притежаваше и трябваше да стане това, за което бе създаден. Величието не можеше да го отмине, защото беше вложено в самия него, както у мнозина други е вложено безличието.

Мисис Каупъруд дойде един следобед — както винаги сериозна и тъжна — и му донесе няколко смени бельо, два чаршафа, малко задушено месо и някакъв сладкиш. И макар да не беше по-тъжна от друг път, Каупъруд предположи, че причината за мрачното ѝ настроение е връзката му с Ейлийн, за която, както му беше известно, Лилиан бе научила. Нещо в поведението ѝ го накара да се реши да заговори по този въпрос. След като се поинтересува за децата и тя го попита от какво се нуждае, за да му го донесе следващия път, както седяха — той на единствения стол, а тя на леглото, Каупъруд каза:

— Лилиан, отдавна искам да поговоря с теб по един въпрос. Трябваше да го сторя по-рано, но както казват, по-добре късно, отколкото никога. Известно ми е, че знаеш за връзката ми с Ейлийн Бътлър, затова смятам да бъда откровен. Аз много я обичам и тя също ме обича и ако някога изляза оттук, искам всичко да е уредено така, че да мога да се оженя за нея. Това означава, че трябва да ми дадеш развод, и аз се надявам да не ми откажеш. Тъкмо по този въпрос искам да поговорим сега. Едва ли си изненадана от моето намерение, тъй като навярно сама си се убедила, че отношенията ни отдавна не са такива, каквито би трябвало да бъдат. Освен това съм сигурен, че при сегашните обстоятелства раздялата ни няма да бъде особено тежка за тебе.

Той замълча и зачака отговор, но мисис Каупъруд мълчеше. Първата ѝ мисъл беше да се престори на учудена или разгневена, но като срещна втренчения му, изпитателен поглед и не съзря в него нито капка обич или поне Съчувствие, разбра, че всякакви преструвки са излишни. Колко сухо ѝ делово, дори безсрамно говореше той по един въпрос, който тя смяташе за дълбоко личен и интимен. Лилиан не проумяваше как може човек да се отнася по такъв начин със

съкровенията тайни на живота. Неща, които тя смяташе, че трябва да се премълчават, той изричаше гръмко. Непринудеността, или по-скоро безцеремонността, с която уреждаше деловите си работи, понякога я караше да се изчервява, но тя си мислеше, че това качество навярно е присъщо на известните личности, и си мълчеше. Има хора, които се съобразяват единствено със своята воля и своите желания, и обществото сякаш е безсилно пред тях. Може би бог ще ги накаже по-късно, мислеше си тя, но и в това не беше много уверена. И все пак колкото и лош, колкото и своеволен и самонадеян да беше Франк, той ѝ беше по-интересен от така наречените „умерени“ хора, които слагаха на първо място в живота добродетелността и вежливите обноски.

— Знам — каза тя доста спокойно, макар че в гласа ѝ прозвучаха нотки на гняв и възмущение. — Отдавна знам всичко и очаквах някой ден да ми го кажеш. Чудесна отплата за моята преданост! Толкова ти подобава това, Франк! Наумиш ли си нещо, никой и нищо не може да те спре. Имахме такова хубаво семейство, имаме и две деца, които се нуждаят от твоята обич. Какво не ти достигаше? Защо трябваше да започваш тази история с дъщерята на Бътлър, та сега целият град да говори за вас? Знам, че тя те посещава в затвора. Видях я един ден да излиза оттук, когато идвах, и навярно всички вече го знаят. У нея няма капка свян, малко я интересува какво ще кажат хората, дотолкова е заслепена от суетата и лекомислието си, но ти, Франк, ти си трябвало да се засрамиш, че си тръгнал по такъв път, след като аз съм все още твоя жена, след като имаш деца, баща, майка, за които си длъжен да мислиш, след като ти предстои — сам знаеш това — такава тежка борба, за да стъпиш отново на краката си. Ако имаше някакво чувство за приличие, тя сама трябваше да се отдръпне, вместо да тича така нахално подир теб.

Каупъруд невъзмутимо слушаше жена си, думите ѝ не го трогваха. Те само за последен път го убеждаваха в онова, което отдавна беше разбрал — че тя му е напълно чужда. Лилиан вече не беше така привлекателна, както някога, и по ум не можеше да се мери с Ейлийн. А по времето на разцвета му, когато най-изисканите жени на града удостояваха с присъствието си дома му, той беше открил, че Лилиан не е подготвена за такова общество, че изобщо не знае как да се държи. В това отношение Ейлийн не я превъзхождаше особено, но тя все още беше млада, възприемчива, не беше късно да привикне.

Нужни са ѝ само благоприятни условия, мислеше си той, и напълно ще се преобрази, докато при Лилиан — както сега отново се убеди — нищо не можеше да помогне.

— Ще бъда откровен с теб, Лилиан — заговори той. — Не съм сигурен дали ще разбереш добре това, което искам да ти кажа, но ние с тебе вече не си подходяме.

— Преди три или четири години не мислеше така — прекъсна го с огорчение жена му.

— Когато се ожених за теб, бях на двадесет и една години — продължи неумолимо Каупъруд, без да обръща внимание на забележката ѝ, — бях твърде млад, за да си дам сметка какво върша. Бях още момче. Но не това е важното. Не ти го припомних, за да се оправдая. Искам да ти кажа само едно — независимо дали съм прав или не, независимо от причините, — аз вече не те обичам и не желая, както и да погледнат на това хората, да продължавам връзка, която вече не ми носи щастие. Ти имаш едно виждане за живота, аз имам друго. Ти мислиш, че твоята гледна точка е правилна, и навярно хиляди хора ще се съгласят с теб, но аз не мисля така. Никога не сме се спреквали за тези неща просто защото смятах, че е излишно да се спори по тях. При създаването се положение не смятам, че върша някаква голяма несправедливост към теб, като искам да ми върнеш свободата. Нямам намерение да изоставя нито теб, нито децата — ще ви осигуря една добра издръжка, стига да имам възможност, но когато изляза оттук, ще се нуждаю от личната си свобода и ти ще трябва да ми я дадеш. Ще получиш собствените си пари и една допълнителна сума към тях, щом стъпя отново на краката си. Това ще стане, разбира се, в случай че не ми се противопоставяш, а ме улесниш. Искам и имам намерение винаги да ти помагам — но както аз намеря за добре.

Каупъруд замислено приглади крачолата на затворническия си панталон и придърпа ръкава на рубашката си. В момента приличаше по-скоро на някакъв интелигентен работник, отколкото на преуспяващ финансист, какъвто беше доскоро.

Мисис Каупъруд трудно сдържаше възмущението си.

— Е, така мило ми говориш и така милостиво се отнасяш с мен, няма що! — възкликна тя с дълбока обида в гласа, като стана и прекоси двете крачки разстояние между леглото и стената. — Когато пожела да се ожениш за мен, наистина трябваше да съобразиш, че си

твърде млад и не познаваш себе си. Единствената ти трайна страст са парите, само в тях намираш удовлетворение. Ти нямаш съвест, Франк. Това ти е нещо непознато. Мислиш само за себе си. Не съм срещала друг човек като теб. По време на цялата тази история ти се държа с мен като с куче, а сигурно с онова никакво ирландско момиче споделяш всичките си притеснения. До последния момент ме караше да мисля, че ме обичаш, и сега изведнъж заявяваш, че искаш развод. Но това няма да стане. Развод няма да ти дам, изобщо не се надявай.

Каупъруд я изслуша, без да възрази. Добре разбираше, че неговата позиция в този сложен семеен конфликт е твърде благоприятна. Той беше затворник и това положение естествено щеше да го принуди задълго да прекъсне всякаква връзка с жена си — а междуременно тя щеше да свикне да живее без него. Когато излезеше на свобода, за нея щеше да бъде много лесно да се разведе с един бивш затворник, особено ако изтъкнеше изневярата му с друга жена, която той нямаше да отрече. Важното беше името на Ейлийн да не бъде намесено. Ако той не оспореше обвинението, мисис Каупъруд би могла да посочи някое измислено име. Освен това Лилиан не беше жена със силен характер. Щеше да успее да и подчини на волята си. Сега беше излишно да говорят повече. Ледът беше пропукан, той бе разкрил картите си, останалото щеше да свърши времето.

— Безсмислено е да правиш сцени, Лилиан — с хладен тон каза той. — Няма да е голямо нещастие за теб, че ще ме загубиш, щом животът ти ще е материално осигурен. Аз едва ли ще остана във Филадельфия, след като изляза оттук. Възнамерявам да замина на Запад и най-вероятно е да тръгна сам. Няма веднага да се оженя, дори да ми дадеш развод. Не желая да вземам никого със себе си. За децата ще бъде по-добре, ако ти останеш тук и се разведеш с мен — с това ще спечелиш общественото мнение на своя страна.

— Не съм съгласна — твърдо заяви мисис Каупъруд. — Няма да го направя, няма да се съглася. Това е окончателното ми решение. Можеш да говориш каквото си искаш. След всичко, което направих за тебе, си длъжен да останеш с мен и децата. Развод няма да ти дам. Излишно е да настояваш, не съм съгласна.

— Е, добре — спокойно отвърна Каупъруд и стана. — Няма смисъл да говорим повече за това сега. Впрочем времето почти изтече.

(На посетителите обикновено се разрешаваше да стоят не повече от двама минути). Може би един ден ще промениш решението си.

Тя взе маншона си и мрежата, в която бе донесла нещата за мъжа си, и се приготви да си тръгне. Обикновено на раздяла с престорена нежност целуваше Каупъруд, но сега беше твърде ядосана, за да изпълни този лъжовен ритуал. И в същото време ѝ беше мъчно, много мъчно — за нея самата, а, струваше ѝ се, и за него.

— Франк — възкликна тя в последния момент с изтерзан глас, — не съм срещала човек като тебе! Ти нямаш сърце. Не си достоен да имаш порядъчна жена. Заслужаваш точно такава, каквато си си намерил. Какъв срам!

Неочаквано очите ѝ се напълниха със сълзи и тя се втурна навън с гнева и мъката си.

Каупъруд не се помръдна. Оттук нататък поне нямаше да си разменят повече ненужни целувки — помисли си със задоволство той. Да, беше я наранил, но друг начин нямаше. Всъщност не я оцеляваше кой знае колко, разсъждаваше Каупъруд, поне от материална гледна точка, а това беше най-важното. Днес се беше разгневила, но ще ѝ мине и не е чудно един ден дори да го разбере. Кой знае? Във всеки случай беше ѝ разкрил намеренията си, а това според него не беше малко. Сега, застанал в килията, той напомняше на пиленце, което пробива дупка в черупката си, за да се измъкне от възтесния си и душен дом. Макар да беше затворен в единична килия, макар от присъдата да му оставаха близо четири години, той дълбоко вярваше, че му предстои светло бъдеще. Щеше да замине на Запад, ако не успееше да се възмогне във Филадельфия, но първо трябваше да остане в този град, докато спечели уважението на онези, които го познаваха отпреди, и то да му послужи като „акредитив“ там, където щеше да отиде.

„Дума дупка не прави — мислено си рече той, след като жена му си излезе. — Докато е жив човек, трябва да се надява. Тепърва ще покажа на някои хора кон съм.“

Когато Бонхаг дойде да заключи вратата на килията, Каупъруд го попита дали вън не се кани да завали — толкова беше притъмняло в коридора.

— До довечера сигурно ще падне дъжд — отвърна Бонхаг, който не преставаше да се удивява на заплетените истории на Каупъруд, за

които чуваше тук-там да се разказва.

ГЛАВА LVII

Каупъруд прекара в източния изправителен затвор на Пенсилвания точно тринадесет месеца. За помилването му спомогнаха отчасти собствените му усилия, отчасти независещи от него, непредвидени обстоятелства. Едно от тези обстоятелства беше, че шест месеца след влизането му в затвора Едуард Мълая Бътлър почина — неочаквано, у дома си, както си седеше в креслото в кабинета. Поведението на Ейлийн дълбоко го беше съкрушило. От деня на осъждането на Каупъруд и особено от момента, когато той се беше разплакал на рамото ѝ в затвора, тя силно се бе озлобила, настроила се бе непримиримо срещу баща си. Това нейно отношение, неоправдано за една дъщеря, беше оправдано за жена, която съпреживява мъките на своя любим. Каупъруд н беше казал, че според него Бътлър използва цялото си влияние, за да му попречи да бъде помилван заедно със Стенър, чийто живот в затвора Франк следеше с голям интерес. Това стана причина да отпаднат и последните ѝ задръжки. Тя не пропускаше случай да оскърби баща си, държеше се така, сякаш той не съществува, избягваше доколкото може да сяде заедно с него на масата, а когато все пак ѝ се наложеше, сменяше мястото си с Нора и сядаше до майка си. Отказваше да пее или да свири в негово присъствие и упорито пренебрегваше немалкото готвещи се за политическа кариера млади хора, които баща ѝ насърчаваше да посещават дома му преди всичко заради нея. С поведението си тя причиняваше неизразима болка на стария човек, но той нищо не ѝ казваше. Беше загубил надежда, че може да си възвърне обичта ѝ.

Майка ѝ и братята ѝ отначало не разбираха на какво се дължи отчуждението между баща и дъщеря. Майка ѝ всъщност никога не разбра. Но скоро след осъждането на Каупъруд Калъм и Оуен научиха причината. Веднъж, когато се готвеше да си тръгне от приема в един дом, където благодарение на нарастващия си авторитет във финансовия свят винаги биваше сърдечно посрещан, Оуен случайно

дочу разговора между двама души, които бегло познаваше. Докато обличаха палтата си до вратата, единият каза:

— Разбра ли, че Каупъруд са го осъдили на четири години?

— Да — отвърна другият. — А е способен и ловък човек, не може да му се отрече. Всъщност аз знам момичето, с което е имал връзка. Предполагам, че и ти го знаеш. Казва се Бътлър, струва ми се... Мис Бътлър.

Оуен в първия момент си помисли, че не е чул добре, но всичко му стана ясно, когато човекът, след като отвори вратата и излезе навън, добави:

— Е, старият Бътлър очевидно успя да си отмъсти. Казват, че той го е пратил в затвора.

Оуен смръщи чело. Очите му гневно припламнаха. Бе наследил донякъде буйния нрав на баща си. За какво, по дяволите, говореха тези хора? За коя мис Бътлър? Възможно ли бе да имат предвид Ейлийн или Нора? Възможно ли бе Каупъруд да е поддържал връзка с някоя от тях? Едва ли става дума за Нора, помисли си той. Тя беше влюбена в един млад мъж — Оуен го познаваше, — за когото възнамеряваше да се омъжи. Ейлийн обаче доста се беше сближила със семейство Каупъруд и често говореше възторжено за финансиста. Нима е тя? Просто не му се вярваше. Помисли си да настигне двамата си познати и да им поиска обяснение, но когато излезе навън, те вече доста се бяха отдалечили, и то в посока, обратна на тази, в която той възнамеряваше да тръгне, затова реши да попита баща си.

Старият Бътлър веднага разказа на сина си всичко, но го закле да пази тайна.

— Жалко, че не съм знаел — разпалено викна Оуен. — Щях да застрелям този подъл тип.

— Кротко, кротко! — усмири го Бътлър. — Твоят живот струва много повече от неговия, с това само щеше да повлечеш цялото ни семейство в калта. Той вече си плати донякъде за вероломството, но още има да плаща. Чакай и ще видиш. Но на никого нищо не казвай. След година-две той ще поиска да го помилват. И на нея нищо не казвай. С приказки тези работи не се оправят. Надявам се дългата раздяла с него да я вразуми.

След разговора с баща си Оуен се стараяше да се държи любезно със сестра си, но тъй като беше ревностен застъпник на строгия морал

и жадуваше да се издигне и да заеме почетно място в обществото, не разбираше как Ейлийн е могла да извърши подобно нещо, а и не можеше да ѝ прости, че е сложила такова препятствие на пътя му. Сега враговете му щяха да използват срещу него освен всичко друго и това срамно петно, ако пожелаеха — и сигурно щяха да го направят, съмнение нямаше.

Калъм научи за историята на Ейлийн от съвсем друго място, но почти по същото време. Той членуваше в едно спортно дружество, което освен с една красива сграда в самия град разполагаше и с извънградски спортен клуб, където Калъм ходеше понякога, за да поплува и да се наслади на турската баня. Една вечер в билиардната зала един от приятелите му се приближи до него и му каза:

— Ей, Калъм, знаеш, че съм ти добър приятел, нали?

— Знам, разбира се — отвърна Калъм. — Какво има?

— Повярвай ми — продължи Ричард Петик (така се казваше младежът), като се постара чрез погледа си да изрази своята голяма преданост, — не бих искал да ти съобщавам нещо, което може да те засегне, но мисля, че не е редно все пак да го премълча. — Той разхлаби високата си бяла яка, която очевидно го стягаше.

— Вярвам ти, Петик — отвърна Калъм, наострайки внимание. — Какво има? Какво се е случило?

— Пак ти повтарям, че не искам да те засегна — каза Петик, — но онова приятелче Хибс разправя разни неща за сестра ти.

— Какво разправя? — викна възбудено Калъм и се наежи, припомняйки си правилата на държане, които обществото предписваше при подобни случаи. Трябваше да се разгневи. Да поиска незабавно удовлетворение за обидата — най-вероятно като се сбие, — ако честта му по някакъв начин е засегната. — Какво разправя за сестра ми? И с какво право споменава тук името ѝ? Той изобщо не я познава.

Петик си даде вид, че е много загрижен да не би да предизвика кавга между Калъм и Хибс. Взе да увърта, заяви, че никога няма да му каже какво е чул, за да не го обиди, а всъщност едва сдържаше езика си. Най-сетне изплю камъчето.

— Хибс разпространява слуха, че сестра ти имала нещо общо с Каупъруд, онзи, дете наскоро го осъдиха и че именно за това го били вкарали в затвора.

— Какво? — викна Калъм, престореното му безразличие в миг изчезна и той придоби израза на дълбоко оскърбен човек. — Как си позволява? Къде е той сега? Да видим ще го потвърди ли и пред мен!

По младежкото му слабо нежно лице се появи бледа следа от неукротимия войнствен дух на баща му.

— Чакай, Калъм — опита се да го успокои Петик, уплашен, че е предизвикал буря, чийто край не можеше да предвиди, — претегляй си думите. Тук не бива да се вдига врява. Нали знаеш, че правилникът го забранява. Освен това може и да е пиан и затова да е повторил някакви глупави приказки, които е чул. Сигурно е така. Хайде, за бога, само не избухвай!

Петик бе имал неблагоприятното сам да доведе нещата дотук, а сега вече се боеше, че ако избухне скандал, и той заедно с Калъм и „ключаря“ щеше да бъде замесен в него. Но вече не беше лесно Калъм да бъде удържан. Силно пребледнял, той тръгна към ресторанта, обзаведен в старинен английски стил, където Хибс седеше с един свой връстник и пиеше бренди със сода. Калъм застана на прага и подвикна:

— Ей, Хибс!

Като чу гласа му и го видя на вратата, Хибс стана и се приближи към него. Беше приятен младеж, възпитаник на Принстънския университет. От различни източници до него бяха достигнали слуховете за Ейлийн — за това се говореше дори и в самия клуб — и той си бе позволил да ги повтори в присъствието на Петик.

— Какво си разправял за сестра ми? — попита Калъм със заплашителен тон, като гледаше Хибс право в очите.

— Ами... аз... — поколеба се Хибс, усетил, че назрява кавга, която искаше да избегне. Той не беше от най-смелите и това личеше от външността му. Косите му бяха сламеноруси, очите сини и страните розови. — Ами... нищо особено. Кой ти каза, че съм разправял нещо за нея?

Хибс погледна Петик, досещайки се, че той го е издал, а Петик се провикна разпалено:

— Не се опитвай да отричаш, Хибс. Много добре знаеш, че те чух какво говореше.

— Е, и какво казах? — с предизвикателен тон попита Хибс.

— Да, какво си казал наистина? — прекъсна го Калъм мрачно, решил той да води разпита. — Тъкмо това искам да знам.

— Ами... аз... — запелтечи смутено Хибс — казах само това, което съм чувал от други хора. Просто повторих думите на един тук, който говореше, че сестра ти била много близка с мистър Каупъруд. От себе си нищо не съм добавял.

— Аха, не си добавял, така ли? — кресна Калъм и като извади дясната си ръка от джоба, удари Хибс през лицето. Разярен, повтори удара и с лявата. — Това може би ще те научи занапред да не си позволяваш да споменаваши името на сестра ми, пале такава!

Хибс на свой ред замахна. Не беше съвсем неопитен в бокса. Свил юмруци, той удари Калъм силно в гърдите и в челюстта. В двете помещения на ресторанта настъпи суматоха. Събаряйки маси и столове, всички се втурнаха към мястото на боя. Двамата противници бързо бяха разтървани. Присъстващите се разделиха на две — всеки взе страната на този от участващите в боя, с когото беше по-близък. Поведе се разгорещен спор. От време на време Калъм оглеждаше кокалчетата на лявата си ръка, които се бяха разранили от удара. Иначе се държеше спокойно, като същински джентълмен. Силно възбуден, Хибс твърдеше, че Калъм го е нападнал без всякакъв повод. Какво нахалство — да се нахвърли отгоре му тук, в самия клуб! А Петик бил не само подслушвай, но и лъжец. В същото време Петик се мъчеше да убеди неколцина от присъстващите, че е постъпил както подобава на един честен приятел. Няколко дни в клуба се говореше само за това и историята не стигна до вестниците благодарение на огромните усилия на приятелите и на двете страни. Когато разбра, че слухът за Ейлийн съвсем не е безоснователен, Калъм съжали за постъпката си, напусна дружеството и повече не стъпи в клуба.

— Защо, за бога, ти трябваше да удриш този младеж — ядоса се Оуен, когато Калъм му разказа за произшествието. — С това само ще дадеш повод за още приказки. Тя трябваше да напусне града, но не желае. Явно, че продължава да е влюбена в този тип, а на мама и на Нора не бива да казваме. Здравата има да патим покрай тази история, повярвай ми.

— По дяволите, трябва да я накараме да замине — възкликна Калъм.

— Да, но как, когато тя не иска — отвърна Оуен. — Знаем, че татко се опита да я склони и не успя. Затова предлагам да оставим засега нещата както са. Каупъруд е в затвора и с него май е свършено.

Хората смятат, че татко го е вкарал там, това все пак е нещо. Може би след време ще успеем да я убедим да замине. По-добре този тип никога да не ни се беше мяркал пред очите. Ако излезе някога от затвора, не бих се поколебал да го убия.

— Според мен няма никакъв смисъл — отвърна Калъм. — Само ще раздухаш скандала отново. С него и без това е свършено.

Двамата решиха да убедят Нора да се омъжи колкото е възможно по-скоро. Към Ейлийн се държаха толкова хладно, че караха мисис Бътлър, която не можеше да прозре причината, дълбоко да страда.

Разединението, настъпило в семейството му, дотолкова обърка стария Бътлър, че той не знаеше какво да мисли и как да постъпва. От месеци наред блъскаше ума си, но разрешение не намираше. Накрая, изпаднал в дълбоко отчаяние, уморен и безутешен, седемдесетгодишният старец рухна — както седеше на стола до писалищната си маса. Смъртта му бе предизвикана от разрив на сърцето, но към тази непосредствена причина би трябвало, може би, да се прибави и разривът му с Ейлийн. Би било пресилено да се каже, разбира се, че до този край го е довело само огорчението, което му донесе любимата му дъщеря; той всъщност беше много едър човек, апоплектик, с отдавна склерозирали кръвоносни съдове; от години водеше напълно заседнал живот и това се бе отразило губелно на храносмилането му. Минаваше седемдесетте и дните му просто се бяха свършили. Намериха го сутринта вкочанясал, с отпуснати на коленете ръце и с обронена на гърдите глава.

Беше погребан с подобаващите почести в двора на черквата „Свети Тимотей“. На погребението присъстваха много политици и представители на градската администрация, които шепнешком разискваха помежду си дали все пак мъката по дъщеря му не бе ускорила кончината му. Споменати бяха, разбира се, всичките му добри дела, а Моленхауър и Симпсън почетоха паметта му, като изпратиха големи венци. Те много съжаляваха, че си е отишъл завинаги, тъй като тримата бяха представлявали наистина един „всесилен триумвират“, но веднага след смъртта му го забравиха. Цялото си състояние Бътлър остави на жена си. Едва ли някой друг във Филадельфия бе правил по-кратко завещание от неговото.

„Завещавам на любимата си жена Нора всичко, което притежавам, с правото да се разпорежда с него както намери за добре.“

Завещанието беше недвусмислено и не търпеше никакви тълкувания. Малко преди смъртта си обаче Бътлър беше написал един таен документ, в който разясняваше на жена си как да се разпорежи с имуществото, когато наближи и нейният край. Всъщност това беше неговото истинско завещание, прикрито под формата на съвет към нея, и мисис Бътлър за нищо на света не би го променила. Бътлър държеше тя да остане единствена негова наследница до смъртта си. Определеният първоначално за Ейлийн дял си оставаше същият. Съгласно волята на баща ѝ — воля, която за мисис Бътлър беше свещена повеля — Ейлийн след смъртта на майка си трябваше да получи двеста и петдесет хиляди долара. Но мисис Бътлър не сподели с никого нито този факт, нито каквото и да било друго от съдържанието на документа, на който гледаше като на свое лично завещание. Ейлийн често се питаше дали баща ѝ е оставил нещо, но никога не се постара да узнае. Навярно нищо, мислеше си тя с примирение.

Смъртта на Бътлър предизвика голяма промяна в семейните взаимоотношения. След погребението семейството сякаш продължи да води предишното мирно съжителство, но това беше привидно. Калъм и Оуен се държаха така пренебрежително с Ейлийн, че тя не можеше да не го забележи и тъй като беше много горда, им отвърщаше със същото. След смъртта на баща си Оуен отново се върна към намерението да я принуди да замине, но накрая реши, че е безсмислено. Мисис Бътлър, която не желаше да напусне стария им дом, беше твърде привързана към дъщеря си и това също възпираше братята да настоят Ейлийн да замине. Ако се опитаха да я принудят, трябваше да разкрият всичко пред майка си, а те не желаша да я тревожат. Оуен усилено ухажваше Каролайн Моленхауър с намерението един ден да се ожени за нея — не само защото тя щеше да бъде богатата наследница, а и защото беше влюбен. През януари, шест месеца след смъртта на Бътлър, Нора отпразнува скромно своята сватба, а през следващата пролет се ожени и Калъм.

Междувременно настъпиха големи промени и в политическия живот на града. Някой си Том Колинс, един от някогашните помощници на Бътлър, който напоследък бе станал особено влиятелен

в Първи, Втори, Трети и Четвърти район, където държеше голям брой кръчми и други заведения със съмнителна слава, предявяваше претенции да се нареди сред политическите ръководители, на града. Моленхауър и Симпсън бяха принудени да се съобразяват с него, защото, ако пожелаеше, той можеше да ги лиши от сто и петнайсет хиляди бюлетина, които макар и в голямата си част да бяха фалшиви, при нужда вършеха работа. Синовете на Бътлър не успяха да се изкачат на политическата сцена и трябваше да се задоволят с предприемачеството и сделките с градските трамвайни линии. Сега вече не беше трудно да се издействува помилването на Каупъруд и Стенър, срещу което Бътлър се противопоставяше, защото, докато държаша Стенър в затвора, щяха да държат и Каупъруд. Скандалът около злоупотребата с парите от градската хазна постепенно стихваше и вестниците престанаха дори да го споменават. Благодарение на усърдието на Стеджър и Уингейт до губернатора на щата бе изпратена петиция, подписана от всички видни финансисти и борсови посредници, в която се изтъкваше, че Каупъруд несправедливо е бил подведен под отговорност и осъден и се отправяше молба той да бъде по: милван. Що се отнася до Стенър, подобни усилия не бяха нужни; водачите на Републиканската партия изчакваха само удобен момент, за да уведомят губернатора, че трябва да го освободи. Досега не бяха предприели нищо, защото знаеха, че Бътлър всячески ще пречи на освобождаването на Каупъруд, а не беше възможно да бъде пуснат на свобода само единият, пък другият да остане да си доизлежава присъдата. С петицията до губернатора и смъртта на Бътлър се разкриваше очакваната благоприятна възможност.

Въпросът обаче бе придвижен едва през март, когато беше изтекла повече от половин година от смъртта на Бътлър, а Стенър и Каупъруд бяха прекарвали в затвора тринадесет месеца — срок, напълно достатъчен, за да се уталожат гневът на широката публика. За този период Стенър силно се бе променил и физически, и духовно. Макар че от време на време го посещаваха някои от повторостепенните членове на Градския съвет, които под една или друга форма се бяха възползвали някога от неговата щедрост, макар че в затвора му бяха дадени почти всички възможни привилегии и че семейството му не страдеше от лишения, той съзнаваше, че кариерата му на политик и общественик е приключена. Сега все още се намираха

приятели, които му изпращаха по някоя кошница с плодове и го уверяваха, че изпитанието му твърде скоро ще свърши, но Стенър знаеше, че като излезе на свобода, ще може да разчита само на своя опит като агент по застраховките и покупко-продажбите на недвижими имоти. Тази работа вървеше твърде слабо още в дните, когато той се мъчеше да се добере до някое местенце на политическата сцена. А как щеше да върви сега, когато всички щяха да го знаят само като човека, ограбил петстотин хиляди долара от градската хазна и осъден да лежи в изправителния затвор пет години? Кой щеше да му заеме поне четири-пет хиляди долара, колкото да започне, макар и скромно? Дали хората, които го навестяваха сега, за да му изкажат съчувствието си за това, колко несправедливо е бил осъден? Малко вероятно. Всичките ще почнат да се извиняват, че не могат да отделят такава сума. Е, ако имаше да им предложи някаква солидна гаранция — тогава може би щяха да му услужат; но ако разполагаше със солидна гаранция, защо ще е нужно да се обръща към тях? Единственият човек, който действително би му помогнал, щом узнаеше, че е в нужда, бе Франк Каупъруд. Ако Стенър признаеше грешката си — както Каупъруд наричаше отказа да му отпусне допълнителен заем, — той с готовност щеше да му даде пари, без дори да се надява, че ще си ги получи обратно. Но Стенър, който не беше способен да вниква в човешката природа, смяташе Каупъруд за свой враг, затова едва ли щеше да му стигне смелост, пък и разум да се обърне към него.

По време на затворничеството си Каупъруд успя да натрупа малко пари с помощта на Уингейт. На няколко пъти изплаща значителни суми на Стеджър, докато най-сетне адвокатът заяви, че не е редно да взема нищо повече от него.

— Когато стъпиш отново на крака, Франк — каза Стеджър, — спомни си за мен, ако желаеш. Но как ли всъщност ще желаеш, като чрез мен ти само търпя щети, щети и щети. Ще се заема с молбата до губернатора без никакво възнаграждение. Всичко, което ще правя за теб оттуку-нататък, ще бъде безплатно.

— О, не говори празни приказки, Харпър — отвърна Каупъруд. — Не познавам друг, който по-добре би водил делото ми. А и на друг не бих се доверил така както на теб. Не обичам адвокатите, нали знаеш?

— Да, да, но и адвокатите не обичат финансистите, така че сега сме квит.

И двамата приятелски си стиснаха ръцете.

И тъй, когато в началото на март 1873 най-сетне беше решено да се издействува помилването на Стенър, наложи се, макар и не с толкова шум, да се направят постъпки и за Каупъруд. Делегация, състояща се от Стробик, Хармън и Уинпени и натоварена да изрази единодушната молба па Градския съвет и на администрацията, а също и желанието на Моленхауър и Симпсън, да бъде освободен бившият градски ковчезник, се яви в Харисбърг пред губернатора и му връчи официално искане, съставено така, че да направи нужното впечатление на обществото. В същото време Седжър, Дейвисън и Уолтър Лий подадоха петицията за помилването на Каупъруд. Губернаторът, който предварително беше получил указания от лица, много повисокопоставени от самата делегация, си придаде излишна за случая важност. Лично щял да се заеме с въпроса. Щял да проучи данните по престъплението и досиетата на двамата затворници. Нищо не можел да обещае предварително — щял да прецени. След десет дена обаче, когато оставените в една преграда на писалището му петиции вече се бяха покрили с дебел слой прах, без да прави каквито и да било проучвания, той издаде две отделни писмени заповеди за помилване. Едната най-учтиво връчи на господата Стробик, Хармън и Уинпени, за да я предадат лично на Стенър, както те бяха пожелали. Втората даде на Седжър по негова молба и двете делегации, дошли да получат важните документи, си тръгнаха. Още същия следобед, но в различен час те се озоваха пред портала на затвора — първо пристигнаха Стробик, Хармън и Уинпени, а след това Седжър, Уингейт и Уолтър Лий.

ГЛАВА LVIII

Приятелите на Каупъруд пазеха в тайна от него датата, когато се очакваше да бъде потвърдено помилването, макар постоянно да го уверяваха, че въпросът скоро ще се уреди, че той има пълното основание да се надява и така нататък. Уингейт и Седжър редовно го осведомяваха докъде са стигнали нещата. Но когато чрез секретаря на губернатора научиха точно в кой ден ще им бъде връчена заповедта за помилването, Седжър, Уингейт и Уолтър Лий решиха да не казват нищо на Каупъруд, а направо да го изненадат. Седжър и Уингейт дори стигнаха дотам да му намекнат за някаква непредвидена спънка, която щяла да позабави освобождаването му. Естествено тази новина малко обезсърчи Каупъруд, но той я прие спокойно и взе да си внушава, че може да потърпи още малко, щом рано или късно всичко ще се уреди. И затова изненадата му бе голяма, когато един петък следобед видя пред вратата на килията да застават Уингейт, Седжър, Лий и директорът на затвора. Десмас много се зарадва, че Каупъруд най-сетне ще бъде пуснат на свобода, тъй като искрено се възхищаваше от него, и реши да придружи приятелите му до килията, за да види как той ще посрещне вестта. Пътьом разказа какъв примерен затворник е бил Каупъруд.

— Дори си направи градинка в дворчето — сподели Десмас с Уолтър Лий. — Насади теменужки и здравец и те тръгнаха много добре.

Лий се усмихна. Колко присъщо бе за Каупъруд да бъде деен и да се стреми към красотата дори в затвора. С такива качества не можеше да не преуспее.

— Изключителен човек е — каза Лий на Десмас.

— Да — наистина — потвърди директорът на затвора. — Достатъчно е само да го погледнеш, за да се убедиш.

Четиримата надникнаха през решетъчната врата, Каупъруд не ги беше забелязал, тъй като се бяха приближили съвсем тихо, и продължаваше да работи.

— Усилено се трудиш, а, Франк? — обади се Стеджър.

Каупъруд погледна през рамо и стана. Тъкмо беше размишлявал — както впрочем правеше вече дни наред — какво ще предприеме, като излезе от затвора.

— Какво означава това, каква е тази политическа делегация? — попита той.

И в същия миг се досети. Четиримата се усмихваха радостно и Бонхаг отключи вратата по нареждане на директора.

— Нищо особено не означава, Франк — отвърна весело Стеджър, — само това, че вече си свободен човек. Ако желаеш, можеш да си събираш партакешите и да си тръгваш.

Каупъруд спокойно изгледа приятелите си. След онова, което му бяха казали, той не бе очаквал така скоро да бъде освободен. Не беше от хората, които обичат подобни шеги или изненади, но внезапното усещане, че вече е свободен, го зарадва. Толкова дълго беше очаквал обаче този щастлив миг, че не можа да усети цялата му прелест. Беше се чувствал нещастен тук, но не и сломен. Отначало униженията, на които го бяха подложили, му се бяха сторили непоносими. После бе свикнал с всичко, беше се примирил и чувството му за оскърбено достойнство се беше притъпило. Тежеше му само мисълта, че стои затворен и напразно губи време. Беше се уверил, че ако се отърси от стремежа си за успех и реабилитация, би могъл да се чувства добре и в тясната килия. Отдавна беше свикнал с миризмата на вар (която използваше, за да прогони другото, по-противно зловоние) и с многобройните плъхове, които редовно ловеше с капан. Постепенно се увлече в плетенето на столове и придоби такава ловкост, че ако пожелаеше, можеше да направи и двацет броя на ден. С удоволствие обработваше градинката си през пролетта, лятото и есента. Всяка вечер наблюдаваше небето от тясното дворче и може би неслучайно след години подари огромен телескоп на един прочут университет. Нито за миг не бе имал чувството, че е престъпник, че са го затворили, за да го накажат за онова, което е извършил. Бонхаг му бе разказвал историите на мнозина от истинските престъпници — и убийци, и всякакви други, и дори бе му показал някои от тях, когато го водеше в главния двор или да види как се приготвя затворническата храна. Беше му разказал и за нелюпия затворнически живот на Стенър. И за какво ли още не. Накрая Каупъруд беше стигнал до убеждението, че в

затвора все пак не е толкова страшно; жалкото беше само, че такъв човек като него е принуден напусто да си похабява времето. Колко много работа можеше да свърши, ако беше свободен и ако не го безпокояха непрестанно с разните искиви молби. Съдилища и затвори! Той поклати глава, като си помисли колко човешки сили се пропиляват в тях.

— Много добре — каза Каупъруд някак колебливо и се огледа. — Готов съм.

Излезе в коридора, без дори да хвърли прощален поглед към килията си, и се обърна към Бонхаг, който безкрайно съжаляваше, че загубва такъв богат клиент:

— Уолтър, моля те да се погрижиш някои от вещите да ми бъдат изпратени в къщи. Стола, стенния часовник, огледалото, картините — всичко освен бельото ми, бръсначите и другите лични дреболии задръж за себе си.

Този последен щедър дар утеши донякъде омърлушения Бонхаг. После всички отидоха в приемната, където Каупъруд с безкрайно облекчение свали затворническите дрехи. Грубите тежки обувки отдавна беше сменил със свои — леки и удобни. Сложи бомбето и облече сивото палто, с които преди година бе влязъл в затвора, и заяви, че е готов. На входа се обърна и хвърли последен поглед към железната врата, която водеше към градината.

— Да не би да съжаляваш, че напускаш това място, а, Франк? — попита го шеговито Стеджър.

— Не, разбира се — отвърна Каупъруд. — Друго ме накара да се обърна. Исках да видя просто как изглежда.

След минута те вече бяха при външния вход, където Каупъруд се сбогува с директора на затвора. После тримата се качиха в каретата, която ги чакаше пред внушителния портал в готически стил, и конете потеглиха.

— Е, най-сетне изпитанието свърши, Франк — весело забеляза Стеджър, — и никога вече няма да се повтори.

— Да, наистина — съгласи се Каупъруд, — добре е, че все пак мина, а не ми предстои тепърва.

— Струва ми се, че по някакъв начин трябва да отпразнуваме събитието — намеси се Уортър Лий. — Не можем да заведем Франк

направо у дома му. Предлагам да отидем всички в „Грийн“. Какво ще кажете?

— Моля ви да не ми се сърдите, но ще ви откажа — отвърна Каупъруд, развълнуван от вниманието. — Ще се видим по-късно. Първо искам да се прибера и да се преоблека.

Той мислеше за Ейлийн, за децата си, за майка си и баща си, за бъдещето си. Животът отново щеше да отвори широко вратите си пред него, той беше сигурен. През последните тринадесет месеца беше премислил всичко, което му предстоеше да направи. Трябваше да се види с Ейлийн и да разбере променило ли се е с нещо отношението ѝ и какво мисли тя за бъдещето, а след това щеше да поеме своя дял от задълженията в „Уингейт и Ко“. С помощта на приятелите си отново щеше да си осигури място на борсата, а за да преодолее предубеждението на онези, които не биха могли да имат вземане-даване с бивш затворник, отначало щеше да действа като агент и посредник на „Уингейт и Ко“. Никой нямаше да може да докаже, че в действителност той ръководи фирмата. След това му оставаше да чака някое важно събитие на борсата — рязкото спадане на курса например. И тогава щеше да покаже на света наистина ли с него е свършено.

Приятелите му го оставиха пред малката къща, в която живееше жена му, и в сгъстяващия се мрак Каупъруд бързо се упъти към вратата и влезе.

На 18 септември 1873 година, в ясното слънчево есенно пладнe в град Филадельфия започна една от най-страшните финансови трагедии, каквито светът някога е виждал. Най-крупното финансово предприятие в Америка — банкерската къща „Джей Кук и Ко“ с кантора на Южна Трета улица 114 във Филадельфия и с клонове в Ню Йорк, Вашингтон и Лондон, прекрати плащанията. Онези, които дори и бегло знаят какво значи една финансова криза в Съединените щати, биха могли да си представят борсовата паника, последвала това събитие. Тя стана нарицателна, в учебниците по история я наричат паниката от 1873, а разорението и злополучието, които донесе на страната, са безпримерни в летописа на Америка.

По това време Каупъруд беше заел отново мястото си на Южна Трета улица като борсов посредник (или както официално се водеше — като агент на борсов посредник) и представляваше интересите на фирмата „Уингейт и Ко“ на фондовата борса. През шестте месеца,

изтекли след освобождаването му от източния пенсилвански затвор, той бе успял да възобнови някои от връзките си, ако не в обществото, то поне сред финансистите, които го познаваха отпреди.

Освен това фирмата „Уингейт и Ко“ напоследък явно процъфтяваше и този факт допринасяше много за възстановяването на престижа на Каупъруд във финансовия свят. Хората знаеха, че живее с жена си в малката къща на Северна Двайсет и първа улица, но всъщност той имаше самостоятелна квартира на Северна Петнайсета улица, която Ейлийн от време на време посещаваше. За разрива му с Лилиан вече знаеше цялото семейство, но плахите опити на близките му да го придобрат с жена му останаха напразни. Тежките изпитания от последните две години дотолкова бяха приучили майка му и баща му към всякакви неприятни изненади, че макар това ново неблагоприятие да ги удиви, не ги огорчи така, както би ги огорчило преди години. Животът твърде много ги беше наплашил, за да се осмелят да влязат в борба със своенравните му превратности. Оставаше им само да се молят и все пак да се надяват на по-добри дни.

Семейство Бътлър от своя страна престана да се интересува от поведението на Ейлийн. Братята ѝ и Нора, която вече знаеше всичко, се държаха с нея така, сякаш тя не съществуваше, а майка ѝ до такава степен се бе отдала на религията, толкова дълбоко се бе потопила в скръбта по непрежалимия си съпруг, че животът на Ейлийн вече не я занимаваше. Освен това Каупъруд и любовницата му бяха двойно по-предпазливи отпреди. Продължаваха да се срещат, но внимаваха за всяка своя крачка. Каупъруд вече започваше да обмисля заминаването си на Запад. Искаше първо да си създаде известно положение във Филадельфия, а после с един капитал примерно от сто хиляди долара да се отправи към необятните прерии, за които толкова бе слушал — Чикаго, Фаргоу, Дулут, Су Сити — места, смятани във Филадельфия и изобщо на Изток за бъдещи крупни центрове на търговията. Щеше да вземе със себе си и Ейлийн, разбира се. Макар въпросът с брака им да оставаше неразрешен, докато мисис Каупъруд официално не му дадеше развод — а тя засега с нищо не показваше, че има такова намерение, — нито Каупъруд, нито Ейлийн се безпокояха от това. Те искаха да построят бъдещия си живот заедно, независимо дали бяха свързани чрез брак или не. Единственото разрешение в момента

според Каупъруд беше да замине с Ейлийн и да се надява времето и отсъствието му да накарат жена му да промени гледището си.

Борсовата паника, на която бе отредено да внесе такава забележителна промяна в живота на Каупъруд, беше едно от онези особени явления, които естествено произтичат от оптимизма на американския народ и неудържимото развитие на страната. По-точно казано, тя беше последица от самолюбието и дързостта на Джей Кук, който беше започнал финансовата си кариера във Филаделфия, за кратко време бе преуспял и се бе утвърдил като най-крупния финансист на своето време. Излишно е да проследяваме тук пътя към прославата на този човек. Достатъчно е само да кажем, че благодарение на неговите съвети и изобретените от него методи федералното правителство в най-тежките за страната минути бе успяло да събере средствата, необходими, за да продължи борбата с Юга. След Гражданската война този човек, създал вече могъща банкерска фирма във Филаделфия с големи клонове в Ню Йорк и Вашингтон, известно време не можеше да реши с какво по-значително дело да се заеме, в каква творческа идея да вложи своя финансов гений. Войната беше свършила. За един предприемчив човек не оставаше друго, освен да се залови с мирновременни финансови операции и най-широка възможност за това разкриваше строителството на трансконтиненталните железопътни линии. Обединената Тихоокеанска, одобрена още през 1860, беше построена. Инициаторите на това голямо дело вече крояха смели планове за построяването на Северната Тихоокеанска и Южната Тихоокеанска железопътна линия. Главното, което предстоеше да се направи, бе да се съединят чрез стоманен път Атлантическият и Тихият океан, да се свърже в едно цяло наскоро обединената и териториално разраснала се федерална държава или да се започне мащабно разработване на мини, преди всичко златни и сребърни. И все пак най-значително от всичко оставаше строежът на железопътни линии, а железопътните акции бяха най-ценни и се котираха най-високо на всички фондови борси в Америка. Във Филаделфия най-много се търсеха акциите от линиите Ню Йорк Сентръл, Рок Айланд, Уобаш, Централна Тихоокеанска, Сейнт Пол, Ханибал-Сейнт Джоузеф, Обединена Тихоокеанска и Охайо-Мисисипи. Мнозина забогатяха и се прочуха чрез спекулациите с тези ценни книжа. Известните спекуланти Корнелиъс Вандърбилт,

Джей Гулд, Даниъл Дру, Джеймс Фиш и други на Изток, и Феър, Крокър, У. Р. Хърст и Колие П. Хънтингтън на Запад благодарение на тези предприятия вече се бяха издигнали до завидни висоти. Сред онези, които мечтаеха за такъв възход, беше и Джей Кук, който, без да притежава вълчата хитрост на Гулд, нито огромния опит на Вандърбилт, жадуваше да опаше северните предели на Америка със стоманен обръч, който да увековечи паметта му.

Най-много го примаиваше проектът, който предвиждаше да се развие районът — по онова време още почти неизследван — между западния бряг на Лейк Сьюпириър, където днес се намира град Дулут, и онази част на Тихия океан, в която се влива река Колумбия — тоест една трета от цялата територия на Съединените щати. Ако тук се построеше железопътна линия, щяха да изникнат големи градове и процъфтяващи селища. Предполагаше се, че недрата на тази част от Скалистите планини, по която щеше да мине железопътната линия, са богати на най-различни метали и че плодородните земи ще дават нечувани реколти от царевица и жито. Стоките, доставяни досега на изток едва до Дулут, после можеха да бъдат превозвани към атлантическото крайбрежие през Големите езера и канала Ери на много по-ниски цени. Замисълът откриваше не по-малко грандиозни перспективи от прокарването на Панамския канал, което по това време също се подготвяше, и в не по-малка степен щеше да послужи за благото на човечеството. Той въодушеви Кук. Тъй като правителството бе обявило, че ще отпусне безвъзмездно огромни площи от двете страни на бъдещата линия на акционерното дружество, което се наеме да я построи за сравнително кратък срок, и тъй като Кук виждаше в това възможност да запази славата си на видна обществена личност, той се нагърби с нелеката задача. Проектът срещна много възражения и бе подхвърлен на сериозна критика, но накрая всички се съгласиха, че човекът, който бе съумял да осигури средства на страната по време на Гражданската война, ще се справи успешно и с финансирането на Северната Тихоокеанска железопътна линия. Кук се залови с проекта, като възнамеряваше така нашироко да запознае населението с достойнствата на своето начинание, че да мине без помощта на някой голям финансов концерн и да продава акциите направо на месаря, хлебаря, свещаря — тоест на всички съсловия.

Този план обещавахе огромни изгоди. Още по време на Гражданската война на Кук бе хрумнала гениалната идея да разпродава облигациите от големите държавни заеми направо на населението. Защо да не направи същото и със сертификатите от Северната Тихоокеанска железница? В продължение на няколко години Кук води трескава дейност, проучваше територията на бъдещата линия, набираще и изпращаше големи групи от работници, прокарваше стотици километри релсов път при най-тежки условия и продаваше големи пакети акции с гарантирани дивиденди. Ако той малко повече разбираше от строеж на железопътни линии и ако осъществяването на такъв грандиозен проект беше по силите само на един човек, дори и така надарен като него, начинанието щеше да се увенчае с успех, както стана по-късно при следващото ръководство. Но трудните времена, Френско-пруската война, която така бе обвързала европейските капитали, че те не можеха да бъдат отклонени за осъществяването на американски проекти, завистта, клеветата, а донякъде и неумелото ръководство — всичко това, взето заедно, провали проекта. На 18 септември 1873 година, в дванадесет и петнадесет по обед, „Джей Кук и Ко“ фалира, загубвайки приблизително осем милиона долара, а Северната Тихоокеанска железница — целия капитал, вложен в нея — тоест около петдесет милиона.

Не е трудно човек да си представи каква бе последицата от това, че в едно и също време претърпяха крах най-именитият финансист и най-крупното железопътно предприятие. „Финансов гръм от ясно небе“ — писа филаделфийският вестник „Прес“. „Едва ли някой щеше да се изненада повече, ако в знойното лятно пладне бе завалил сняг“ — допълваше „Инкуайрър“. Широката публика, която бе заслепена от предишните небивали успехи на Кук и го считаше за непобедим, не осъзна веднага какво се е случило. Невероятно! Джей Кук да фалира? Невъзможно! На него да му се случи такова нещо? Но така или иначе Кук беше фалирал и нюйоркската фондова борса, след като същия ден регистрира още няколко фалита, прекрати дейността си за осем дни. Железопътната компания „Лейк Шор“ не можа да изплати един свой заем от милион и седемстотин и петдесет хиляди долара. Обединеното акционерно кредитно дружество, в което участваше и Вандърбилт, след като за известно време удържа натиска на вложителите, преустанови плащанията. Нюйоркското национално кредитно

дружество, което имаше в хранилищата си държавни ценни книжа на стойност осемстотин хиляди долара, не можа да получи срещу тях нито един долар и също обяви неплатежоспособност. Сега вече у всички се породило подозрение, плъзнаха обезпокоителни слухове.

Във Филаделфия новината достигна под формата на кратка депеша, отправена до борсовия комитет от Нюйоркската фондова борса: „Носи се мътва, че «Джей Кук и Ко» е фалирала. Отговорете.“ Никой не повярва на това и депешата остана без отговор. Никой не се обезпокои. Борсовите агенти изобщо не обърнаха внимание на съобщението. Каупъруд, който с недоверие следеше успехите на компанията „Джей Кук и Ко“ и намираще за неразумна идеята на нейния директор да продава акциите й направо на населението, може би единствен се усъмни.

Веднъж той беше написал — в отговор на нечий въпрос — своята недвусмислена оценка за дейността на тази компания, в която бе подчертал, че никога едно такова крупно начинание като Северната Тихоокеанска железопътна линия не е зависело изцяло от една банкерска къща или по-точно от един човек и че намира това за твърде опасно. „Не съм сигурен дали територията, през която минава въпросната железопътна линия, наистина е толкова несравнима като климатични условия, почва, гори, минерали и така нататък, както ни убеждават мистър Кук и неговите поддръжници. Освен това не смятам, че предприятието в настоящия момент или в близките години може да донесе печалба, която да покрие пуснатото в обръщение огромно количество акции. Опасността и рискът са големи.“

Ето защо, когато прочете окаченото в борсата известие, Каупъруд още в същия миг взе да премисля какви ще бъдат последствията, ако банкерската къща „Джей Кук и Ко“ наистина обяви фалит.

Не му се наложи дълго да мисли. Окачиха втора депеша, която гласеше: „Ню Йорк, 18 септември. «Джей Кук и Ко» обяви неплатежоспособност.“

Каупъруд не можеше да повярва на очите си. Едва не обезумя от радост при мисълта за огромните възможности, които му се разкриваха. Заедно с другите посредници той забърза към Трета улица, където на номер 114 се намираще прочутата банкерска къща. Искаше лично да се убеди. Пренебрегвайки чувството си за достойнство и обичайната си сдържаност, той дори се затича. Ако това се окажеше

вярно, значи бе ударил неговият час. Щеше да се развихри повсеместна паника и да настъпи небивало разорение. Курсът на всички акции стремглаво щеше да спадне. Той трябваше да застане на поста си и да чака развитието на събитията. Трябваше незабавно да повика Уингейт и братята си. Да им даде указания кога и какво да продават и купуват. Неговият час бе настъпил.

ГЛАВА LIX

Банкерската къща „Джей Кук и Ко“ въпреки огромната банкова и посредническа дейност, която развиваше, се помещаваше в едно доста скромно, неугледно и неудобно четириетажно здание от червени тухли и сив камък. Каупъруд често го беше посещавал. Пристанищни плъхове, дълги един лакът и дошли от доковете по водосточните тръби, на воля сновяха из залите. На оскъдната светлина на газовите лампи в мрачните и душни помещения десетки чиновници неуморно осчетоводяваха безчислените сметки на фирмата. В съседство с „Джей Кук и Ко“ се намираше Джирардската национална банка, където приятелят на Каупъруд Дейвисън продължаваше да развива успешно своята дейност и където се извършваха най-крупните финансови операции на Трета улица. Както тичаше, Каупъруд срещна брат си Едуард, който бе тръгнал да го търси в борсата, за да му предаде някакво съобщение от Уингейт.

— Бягай да доведеш Уингейт и Джо — нареди му Франк. — Следобед ще стават големи неща. Джей Кук е фалирал.

Без да чака повече обяснения, Едуард се втурна да изпълни поръчението.

Каупъруд беше един от първите, които стигнаха до „Джей Кук и Ко“. За негово най-голямо изумление така добре познатите му масивни кафяви дъбови врати бяха затворени, а на тях беше залепено съобщение, което той бързо прочете и което гласеше:

„18 септември 1873 година

До нашите клиенти! Със съжаление обявяваме, че поради неочаквано предявените към нас искания за погасяване на заемите ни нашата фирма бе принудена временно да прекрати плащанията. След няколко дни ще бъдем в състояние да дадем на кредиторите си официален отчет за състоянието на нещата. Умоляваме ги търпеливо

да изчакат дотогава и да проявят разбиране. Уверени сме, че нашият актив значително превъзхожда пасива ни.

Джей Кук и Ко.“

Очите на Каупъруд заблестяха победоносно. Заедно с мнозина други той се обърна и забърза обратно към борсата, а в това време някакъв журналист, дошъл да събере сведения, почука по масивните врати на банката. Портиерът, който надзърна през ромбовидното прозорче, му съобщи, че Джей Кук си е отишъл у дома и този ден няма никого да приема.

„Ето — помисли си Каупъруд, за когото тази паника предвещаваше успех, а не разорение — дойде и моят ред. Ще продавам, ще продавам колкото мога.“

Преди, по време на паниката, предизвикана от чикагския пожар, той не можеше да разпродаде всичко, с което разполагаше, за да отбранява интересите си, беше принуден да запази част от ценните си книжа. Сега обаче не притежаваше почти нищо — някакви си жалки седемдесет и пет хиляди долара, които бе успял да спести. И слава богу! В случай че претърпеше неуспех, щеше да провали само доброто име на старата фирма „Уингейт и Ко“, а това никак не го безпокоеше. В качеството си на агент на тази фирма обаче той имаше право да се яви на борсата и от нейно име да купува и продава — и да натрупа състояние. Докато мнозина очакваха със страх разорението си, Каупъруд предвкушваше своя успех. Щеше да даде на Уингейт и на братята си точни указания. Ако се наложеше, щеше да вземе и четвърти, и пети помощник. Щеше да им нареди да продават, каквото могат да продават, дори и с десет, петнайсет, двама и трийсет пункта по-ниско от курса, за да се хванат в капана неопитните, за да понижи курса, за да изплаши страхливците, които щяха да сметнат, че е прекалено смел, а после щеше да започне да купува, да купува, да купува по още по-нисък курс, за да покрие предварително продаденото и да си прибере печалбата.

Инстинктът му подсказваше колко повсеместна и продължителна ще бъде паниката. В Северната Тихоокеанска железопътна линия бяха вложени сто милиона долара. Това бяха спестяванията на стотици хиляди хора — дребни банкери, търговци, свещеници, адвокати,

лекари, вдовици и учреждения от цялата страна; те всички се бяха доверили на честността и непоклатимостта на Джей Кук. Веднъж Каупъруд бе видял внушителния проспект с карта — твърде приличаща на картата на изпепелената част от Чикаго, — на която бе обозначена притежаваната от Кук територия и минаващата през нея Северна Тихоокеанска железопътна линия; линията опасваше едно огромно пространство — тръгваше от Дулут, „престолния град на сладководните морета“ (както иронично го бе нарекъл в своята реч пред конгреса Проктър Нот), минаваше през Скалистите планини и горното течение на река Мисури и стигаше до Тихия океан.

Каупъруд разбираше, че Кук само дава вид, че оползотворява подарените му от държавата земи, които възлизаха на милиони и милиони акри, а на дължина се простираха на близо две хиляди и петстотин километра — това беше само една голяма измама. Не е изключено там наистина да има златни, сребърни и медни залежи. Може би и земята да е годна за обработване или ще бъде — след години. Но каква бе ползата от нея сега? Никаква — единствено да разпалва въображението на глупците. Тези земи бяха и щяха да останат непристъпни още много години. Хиляди хора бяха дали спестяванията си за строежа на линията и хиляди хора щяха да се разорят, ако „Джей Кук и Ко“ фалираше. И ето че катастрофата бе настъпила. Отчаянието и гневът на пострадалите щяха да бъдат безмерни. Трябваше да минат седмици, месеци, години, за да им се възвърне доверието и спокойствието. Беше дошъл неговият час. Беше се появила дългоочакваната възможност. Като вълк, търсец плячка под хладния и тъжен блясък на звездите в нощното небе, Каупъруд се взираше в смирената тълпа от прости хорица и си представяше колко скъпо ще платят за наивността и невежеството си.

Той бързо се върна на борсата, в същата зала, в която само преди две години беше водил такава безнадеждна борба, и като видя, че съдружникът му и братята му още не са дошли, започна сам да продава, каквото му попаднеше. В залата бе настъпил неописуем хаос. Агенти, млади и стари, тичаха във всички посоки с нареждания от изплашени посредници да продават, да продават и да продават, а след това да купуват. Колонките, край които се извършваха сделките, се люшкаха под напора на суетящите се посредници и техните помощници. На улицата пред зданията на банкерските къщи „Джей

Кук и Ко“ и „Кларк и Ко“, на Джирардската национална банка и други финансови учреждения започваха да се събират огромни тълпи. Всички бързаха насам да узнаят какво се е случило, да изтеглят влоговете си, да защитят по някакъв начин интересите си. Един полицай арестува някакво вестникарче, което на висок глас оповестяваше фалита на „Джей Кук и Ко“, но така или иначе новината за голямото бедствие се разпространяваше със скоростта на горски пожар.

Сред всички тези обхванати от паника хора Каупъруд оставаше спокоен, равнодушен, невъзмутим; това беше същият Каупъруд, който съсредоточено наплиташе в затворническата килия своите десет стола на ден, зареждаше капаните за плъхове и обработваше малката си градинка в пълно безмълвие и самота. Само че сега беше изпълнен със сила и енергия. Достатъчно дълго време бе минало от завръщането му на борсата и той вече бе успял повторно да наложи личността си и да си възвърне уважението на онези, които го познаваха отпреди. Той с усилие се промъкна сред най-гъстата част на възбудената и вече прегракнала от викове тълпа и започна да предлага всичко, каквото предлагаша и другите, но в огромни количества и по такива ниски цени, че да примами към покупка желаещите да извлекат печалба от понижението на курса. В момента, когато бе обявен фалитът, акциите на Ню Йорк Сентръл се котираха по 104 7/8, на Род Айланд по 108 7/8, на Уестърн Юниън по 92 1/2 на Уобаш по 70 1/4, на Панама по 117 3/8, на Централната Тихоокеанска по 99 5/8, на Сейнт Пол по 51, на Ханибал—Сейнт Джоузеф по 48; на Нортуестърн по 63, на Обединената Тихоокеанска по 26 3/4 и на Охайо—Мисисипи по 38 3/4. Фирмата, която представляваше Каупъруд, всъщност не разполагаше с толкова големи количества от тези акции, тя почти нямаше клиенти, на които да бе посредничала за тях, но той продаваше, продаваше, продаваше на всеки, който изразеше желание да купи, и по цени, които — сигурен беше в това — не можеха да не изкушат купувачите.

Пет хиляди акции от Ню Йорк Сентръл по деветдесет и девет, деветдесет и осем, деветдесет и седем, деветдесет и шест, деветдесет и пет, деветдесет и четири, деветдесет и три, деветдесет и две, деветдесет и един, деветдесет, осемдесет и девет — чуваше се гласът му през цялото време, а ако сделките не се извършваха достатъчно бързо, той се прехвърляше на друго — на Рок Айланд, Панама,

Централна Тихоокеанска, Уестърн Юниън, Нортуестърн, Обединена Тихоокеанска. Зърна брат си и Уингейт да влизат забързани в залата и спря за малко да им даде указания.

— Продавайте всичко, каквото можете — тихо им нареди той, — ако трябва и с петнайсет пункта по-ниско, но засега не по-ниско от това, и купувайте всичко, което ви се предложи на още по-ниски цени. Ед, ти виж дали не можеш да купиш акции от местните железопътни линии с петнайсет пункта под курса, а ти, Джо, стой близо до мен и купувай, когато ти кажа.

В един и половина на балкончето се появи секретарят на борсовия комитет.

— „Е. У. Кларк и Компания“ току-що преустанови плащанията — обяви той.

— „Тай и Компания“ — обяви отново секретарят в един и четирийсет и пет — уведомява, че е била принудена временно да преустанови плащанията.

— Първа Филадельфийска национална банка — извика той в два часа — моли да ви уведомим, че засега не може да посрещне задълженията си.

Както и преди две години, след всяко съобщение, когато се раздадеше ударът на гонга, призоваващ към тишина, от тълпата се разнасяше възглас на разочарование: „О-о-о!“

„Тай и Ко“! — помисли си Каупъруд, като чу името, и спря за секунда. — „Ето и неговия кран!“ — И отново поде работата си.

Когато дойде време да затворят борсата, Каупъруд се отправи към изхода с разпран жакет, с разкопчана яка на ризата, с изкривена връзка, без шапка — беше я изгубил някъде, — но спокоен и самоуверен.

— Хайде, казвай, Ед — обърна се той към брат си, — какво успя да направиш?

Едуард също беше раздърпан, изподран и уморен.

— Ей, богу — възкликна той, като си придърпваше ръкавите. — Не съм виждал такова нещо през живота си. Едва не ми свалиха дрехите от гърба.

— Купи ли нещо от местните железопътни линии?

— Да, около пет хиляди акции.

— А сега да отиваме в „Грийн“ — каза Франк, имайки предвид фоайето на прочутия хотел-ресторант. — Още не сме свършили. Там сделките ще продължат.

Той отиде да намери Уингейт и брат си Джо и четиримата тръгнаха към хотела, като по пътя изброяваха някои от по-едрите си покупки и продажби.

Както беше предвидил Каупъруд, възбуждението не стихна с падането на нощта. Тълпи от народ все още стояха на Трета улица пред зданието на „Джей Кук и Ко“ и пред други финансови учреждения с надеждата, че събитията могат да вземат благоприятен обрат. Специалистите финансисти се събраха да продължат трескавите си спорове и вълнения в хотел „Грийн“, чието фоайе и коридори се препълниха с банкери, посредници и спекуланти. С други думи цялата борса се премести тук вкупом. Какво ли ще да стане утре? Чий фалит престоеше? Откъде можеха да се намерят пари? Тези въпроси се въртяха на всеки в ума и на езика. От Ню Йорк пристигаха ежеминутно съобщения за пови фалити. Там банки и кредитни предприятия се сгромолясваха като дървета по време на ураган. Каупъруд сновеше нагоре-надолу, слушваше се да чуе каквото може, оглеждаше се да не пропусне нещо важно и сключваше сделки, каквито на борсата се смятаха за противозаконни, но каквито сключваха и всички останали. По едно време забеляза, че край него се навъртат хора, за които знаеше, че са агенти на Моленхауър и Симпсън, и със задоволство си помисли, че преди да е свършила седмицата, и от тях ще обере каквото успее. Можеше и да не стане собственик на градска трамвайна линия, но щеше да има парите, с които да я купи, ако реши. По слуховете и съобщенията, които пристигаха от Ню Йорк и от други градове, Каупъруд разбираше, че нещата се развиват все по-зле и че онези-, които очакват положението бързо да се нормализира, напразно се надяват. И през ум не му минаваше да си тръгне, докато не си отиде и последният човек, а навън вече се развиделяваше.

Следващият ден беше петък и предвещаващо немалко тревожни събития. Дали нямаше и той да се превърне в „черен петък“? Каупъруд отиде в кантората си още преди градът да се е събудил напълно. Разработи програмата си за деня до най-малката подробност. Чувствуваше се съвсем различно от времето на паниката преди две

години, макар обстановката да беше сходна. Вчера в цялата суматоха беше спечелил сто и петдесет хиляди долара, а днес очакваше да спечели поне още толкова, ако не и повече. Можеше да направи чудеса, мислеше си той, ако следваше усета си и помощниците му изпълняваха точно всичките му нареждания. Мнозина узнаха, че са разорени още рано сутринта, когато бе обявен фалитът на „Фиск и Хач“, предани сътрудници на Джей Кук по време на Гражданската война. В първите петнайсет минути след началото на работното време към „Фиск и Хач“ от страна на вложителите бе предявено искане за един милион и петстотин хиляди долара и това принуди банката да обяви фалит — предизвикан според слуховете преди всичко от оглавяваната от Колие Р. Хънтингтън Централна Тихоокеанска железопътна линия и от железопътната линия Чезалийк—Охайо. На доста продължителен натиск от страна на вложителите устоя и дружеството за кредитиране „Фиделити“, преди да фалира. Новините за тези събития, както и окачените в борсата съобщения за нови фалити в Ню Йорк, увеличаваха паниката и създаваха благоприятна обстановка за Каупъруд. Курсът на акциите продължаваше да спада, а Франк продаваше по възможно най-високи цени и купуваше по най-ниски. В дванайсет часа изчисли, че заедно с помощниците си е спечелил сто хиляди долара, а в три часа чистата му печалба бе нараснала с още двеста хиляди долара. Времето между пет и седем този следобед той посвети на сметки и изчисления — искаше да сложи в ред нещата си, а от седем до един след полунощ (без да хапне нито зальк) се зае да събира допълнителни сведения и да се подготви за следващия ден. В събота сутринта му вървя не по-зле от предишния ден. В неделя отново се залови с изчисления, а в понеделник сутринта продължи да сключва сделки. В понеделник следобед в три часа, след като приспадна всички загуби, той установи, че отново е милионер. Сега вече пред него се откриваше светло и ясно начертано бъдеще.

Докато седеше на писалището си в кантората късно този следобед и гледаше към Трета улица, по която сновяха забързано посредници, куриери и разтревожени вложители, Каупъруд реши, че е дошъл моментът да се раздели с Филадельфия. Борсовото посредничество нито тук, нито в който и да било друг град вече не го интересуваше. Сегашното бедствие и споменът за катастрофата, настъпила след чикагския пожар преди две години, го бяха излекували

от любовта му както към борсовата игра, така и към Филадельфия. Тук в последно време бе изпитал много огорчения, които не можеха да се заличат от преживените преди това щастливи години, а славата му на бивш затворник завинаги му бе затворила достъпа до онези кръгове, към които той се стремеше. Сега, след като бе възстановил някогашното си материално положение, бе си възвърнал уважението на финансовите среди и беше помилван за престъпление, което не беше извършил, не му оставаше друго, освен да напусне Филадельфия и да потърси някаква друга сфера за изява.

„Ако приключи всичко благополучно — каза си той, — това ще бъде краят. Ще замина на Запад и ще започна нещо съвсем друго.“ Защо да не се залови например с трамвайни линии, с покупко-продажба на парцели, с някакво крупно индустриално предприятие или пък с разработването на мини.

„Получих добър урок — помисли си той, като стана и се приготви да си тръгва. — Богат съм, колкото и преди, само че съм малко по-стар. Веднъж ме хванаха в капана, но втори път няма да успеят да ме хванат.“

Каупъруд даде указания на Уингейт как да продължат кампанията с трамвайните линии, която бяха започнали и в която той самият смяташе да участва най-енергично, но през цялото време от главата не му излизаше радостната мисъл: „Аз съм милионер. Аз съм свободен човек. Само на трийсет и шест години съм и щастието е пред мен.“

С тази мисъл той отиде да се види с Ейлийн. Искаше да начертаят заедно с нея плановете за бъдещето.

Само три месеца по-късно един влак, който летеше устремно през планините на Пенсилвания и равнините на Охайо и Индиана, отнасяше към Чикаго и към Запада финансистът, който въпреки младостта си, богатството си, физическата си сила и здраве с доста голямо опасение си мислеше за това, което го очаква. След дълги размишления, преди да тръгне, беше стигнал до извода, че Западът предлага твърде много възможности. Внимателно бе проучвал бюлетините на Нюйоркската клирингова палата, а също и балансите на банките, бе следил накъде се движи златото и накрая се бе убедил, че то в огромни количества се стича към Чикаго. Каупъруд беше изключително вещ във финансите и много добре разбираше какво

означава това. Там, където са парите, там е и търговията, там кипи живот и всичко се развива и благоустроява. Но той искаше сам да види какво би могъл да му предложи този свят.

Две години след това, когато в Дулут като метеор блесна един млад финансист, а деловият свят в Чикаго стана свидетел на първите плахи стъпки на кантората за търговия със зърнени храни и комисионерство, заела се под името „Франк А. Каупъруд и Ко“ да пласира огромните житни реколти на Запада, мисис Каупъруд, която продължаваше да живее във Филадельфия, без излишен шум и явно по собствено желание даде развод на мъжа си. За това време животът ѝ значително се бе променил. Материалното ѝ положение, до неотдавна доста окаяно, напоследък се бе подобрило и тя живееше в западната част на Филадельфия, близо до една от сестрите си, в красива нова къща, обзаведена с всички удобства, каквито може да си позволи човек от заможните среди. Отново бе станала много набожна. Двете ѝ деца Франк и Лилиан учеха в частно училище и вечер се връщаха при майка си. Негърът Симс беше общ прислужник в дома им. В неделен ден на Лилиан често ѝ гостуваха мистър и мисис Хенри Уърдингтън Каупъруд; те също вече бяха забравили нищетата, но и двамата изглеждаха някак унили и уморени, сякаш тревогите ги бяха лишили от жизнени сили. Старият Каупъруд имаше достатъчно пари, за да не се мъчи да служи някъде като дребен чиновник, но животът вече не го радваше. Той беше възрастен, разочарован и тъжен. Макар да си беше възвърнал доброто име и някогашното финансово положение, не беше същият човек. Сърцатостта го беше напуснала, а заедно с нея и илюзиите и той чакаше единствено смъртта си.

При Лилиан понякога се отбиваше и Ана Аделайд. Сега тя работеше като чиновничка в градския отдел но водоснабдяването и често размишляваше върху неведомите превратности на живота. Следеше с интерес кариерата на своя брат, на когото съдбата явно бе отредила да играе видна роля, но не можеше да го разбере. Убедила се, че всеки, който по някакъв начин е свързан с него, е обречен да преживява възход или падение в зависимост от неговите успехи, тя се питаше съществуват ли справедливост и морални норми на този свят. Да, съществуваха някакви най-общии принципи — поне така си мислеха хората, — те обаче не се отнасяха до всички. Нейният брат например не се ръководеше от такива принципи, но нищо не му

пречеше да напредва в живота. Как можеше да се обясни това? Мисис Каупъруд, неговата жена, осъждаше поведението му, но приемаше да дели с него благополучието му, сякаш то ѝ се полагаше по право. Можеше ли това да се съчетае с понятието морал?

Каупъруд известяваше Ейлийн Бътлър за всяка своя стъпка, за всичко, което предприемаше, и за успехите, които се очертаваха пред него. Скоро след като жена му даде развод и той многократно бе идвал във Филадельфия и се бе завръщал в новия свят, в който сега живееше, един зимен следобед двамата с Ейлийн отпътуваха заедно. Ейлийн обясни на майка си, която бе пожелала да отиде да живее при Нора, че се е влюбила в бившия banker и възнамерява да се омъжи за него. Старата жена, тъй като не знаеше истинската история, повярва на това обяснение и с радост даде съгласието си.

Така Ейлийн завинаги прекъсна своята връзка със стария, познат ѝ свят. Сега я очакваше Чикаго, който, както ѝ беше казал Франк, ѝ обещавахе далеч по-блестящо бъдеще от това, на което биха могли да се надяват във Филадельфия.

— Не е ли прекрасно, че най-после заминаваме? — не се сдържа и възкликна тя.

— Във всеки случай само ще спечелим — отвърна Каупъруд.

НЯКОИ СВЕДЕНИЯ ЗА МУСТЕРОПЕРСА BONACI

Има една риба, чието научно название е *Micteroperca Bonaci*, на обикновен език — черен морски костур и с чието поведение си заслужава да се запознаем по-добре, защото може да ни послужи като обобщение на всичко, което разказахме дотук. Това изключително жизнеспособно създание, което на тегло достига до сто и двайсет килограма, живее спокойно и дълго поради забележителната си способност да се приспособява към околната среда. Свикнали сме да приемаме, че онази неведома сила, на която приписваме висша справедливост, е създала земния свят по такъв начин, че в него да тържествуват само честността и добродетелността. Вижте обаче как е сътворила, сякаш за да ни даде урок, черния морски костур. Можем да отидем по-далеч и да посочим някои не толкова силни, но не по-малко коварни злосторници — паяка, който плете мрежата си, за да улови в нея безгрижната муха, прекрасната *Drosera* (росянка), която превръща пурпурната си чашка в капан за примамената от красотата ѝ жертва, за да я погълне миг след това, медузата с цветове на небесна дъга, която простира прозрачните си феерични пипала, за да опари гибелно всичко, което попадне в сияйните ѝ обятия. Не прави ли същото и човекът, когато копае гроб другиму? Само че той, заслепен, забравя, че обстоятелствата могат да направят този гроб негов. *Micteroperca*, която се движи в мрачните зелени глъбини на своето царство, е много убедително доказателство, че съзидателната сила на природата невинаги се ръководи от добри намерения, както сме свикнали да мислим. Превъзходството на черния морски костур се дължи на невероятната му способност за приспособяване, обусловена от пигментацията на кожата му. Ние се гордеем с най-новите си постижения в електромеханиката, радваме се на възможността да сменяме само за част от мига една прекрасна картина с друга, разгръщайки пред погледа на зрителя поредица от появяващи се и изчезващи образи. Способността на *Micteroperca* да променя

външността си е далеч по-удивителна. Не може да я наблюдавате по-дълго, без да изпитате чувството, че пред вас стои нещо нереално, нещо свръхестествено — толкова е голяма дарбата ѝ да мами. От черна внезапно става бяла. Землистокафява, тя изведнъж придобива прекрасния зеленикав цвят на водата. Окраската ѝ се мени, както се мени формата на облаците по небето. Изумително е разнообразието на нейните коварни уловки.

Легнала на тинестото дъно на някой залив, тя може да наподобява самата тиня. Скрита сред пищни водорасли, тя се слива с тях. Гмуркайки се в разлюлените петна, образувани от слънчевата светлина, тя сама се превръща в светлина. Изплъзва се неусетно и напада неусетно.

Какво е било намерението на всемогъщата и мъдра съзидателна сила, когато е надарила черния морски костур с тази способност? Да го направи честен и добродетелен? И да му даде възможност да развява тази честност и добродетелност като знаме, по което би могла да го разпознае всяка наивна и жизнелюбива рибка? А може би при създаването му са били отприщени стихии на коварството, вероломството, подлостта и е сътворено едно оръжие на измамата, въплъщение на лъжата, същество, чието предназначение е да се представя за това, което не е, да наподобява онова, с което няма нищо общо, да си осигурява препитанието с коварство, от което не може да се предпази и най-всемогъщият му враг? Навярно е така.

И можем ли да кажем, след като вече познаваме черния морски костур, че тази всемогъща и добра съзидателна сила не е склонна към коварство и измама? Или че светът, в който живеем, не е само една илюзия? Но откъде тогава са дошли десетте божии заповеди? Кой е вдъхновил измамното чувство, че съществува справедливост? Защо мечтаем за вечно блаженство и какво добро ни е донесла тази мечта?

МАГИЧЕСКИЯТ КРИСТАЛ

Ако по онова време сте имали склонност към мистика и прорицателство, ако сте участвали в някое от ония тайни общества, посветили се на предсказания, на заклинания, на тълкувания на сънища с помощта на вълшебна чаша или кристално кълбо, вероятно бихте могли да проникнете в тайнствените им глъбини и да видите низ от събития, свързани с двамата наши герои, които изглеждат толкова щастливи. В изпаренията от гърнетата на орисниците, в сияйните недра на кристала биха се появили градове, градове, градове, би преминало шествието на един изумителен свят от великолепни къщи, карети, скъпоценности и красота, свят, дълбоко оскърбен от всемогъществото на един властелин и кипящ от гняв срещу сила, с която не може да се пребори; биха се появили огромни зали с безценни картини, несравним по великолепието си дворец, милиони хора, които под всичко това четат едно-единствено име.

И мъка, мъка, мъка!

Трите орисници, посрещнали някога Макбет сред навяващата ужас путош, биха могли по същия начин да приветстват и Каупъруд:

— Привет на теб, Франк Каупъруд, владетел на огромна железопътна мрежа! Привет на теб, Франк Каупъруд, господар на великолепен палат! Привет на теб, Франк Каупъруд, покровител на изкуствата и притежател на несметни богатства! Очаква те вечна слава!

Но те биха излъгали, защото славата много често е примесена с изпепелените плодове на мъртво море — разум, неспособен нито да пожелае, нито да се насити на разкош; сърце, отдавна уморено от живота, душа, изстинала за илюзии, самотна като луна в безветрена нощ.

Както на Макдъф, те биха могли да обещаят и на Ейлийн и надежда, и провал. Да имаш и да нямаш! Да живееш в разкош и да не изпитваш радост от него! Да гониш като мираж едно общество и то да

затваря вратите си пред теб! Да търсиш любов, а тя като блуждаещо огънче да се стапя в мрака!

— Привет на теб, Франк Каупъруд, покорител на непокоримото, господар на действителност, чиято същност е илюзията!

Това би следвало да кажат орисниците, това би могло да се види и в изпаренията от врящите им гърнета. И това би било самата истина. Кой умен човек би очаквал друг край при такова начало?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.